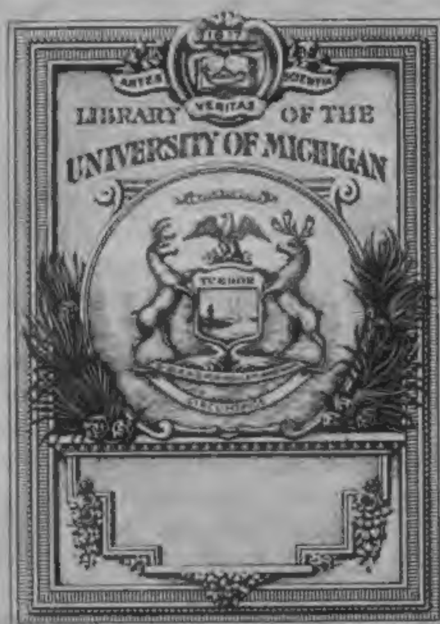

ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR

ANTHOLOGIA GRAECA

CARMINUM CHRISTIANORUM

ADORNAVERUNT

W. CHRIST ET M. PARANIKAS.

LIPSIAE,
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXI.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO.

Mirabundos audio meos amicos quaerentes, quo tandem pacto factum sit, ut a graecorum romanorumque poetarum tersa urbanitate veterumque scriptorum elegantia atque libertate ad christianorum hymnorum gravitatem Byzantinorumque spinas atque acumina deferrer. Qui ne vela me retrorsum dedisse transfugamque in aliena castra secessisse suspicentur, paucis iam exponam, quid rei me impulerit, ut studiis meis prioribus non relictis sed repositis huic litterarum generi per plus quam biennii spatium impensam operam navarem. Atque metricam quidem disciplinam Graecorum plene perspici non posse cognoveram, nisi quas vices illa subiisset, accurate quaesitum et distinctum esset. Qua de causa veterum poetarum versus pangendi studiis examinatis, ad recentiora tempora delato ne christianorum quidem vatum artem neglegendam esse duxi. Quid? quod huic carminum generi eo magis animum nos advertere par erat, quod inde non nihil subsidii ad difficillimas quaestiones metricas solvendas redundaturum sperabamus. Nam neque christianos vates a veterum poetarum arte plane descivisse verisimile est et carmina eorum, quo propiora iis carminibus sint, quorum moduli musici etiamnunc exstant, eo plus inde lucis accipere patet. Atque latini quidem hymni et vergentis antiqui et inchoantis medii aevi Dresselii, Danielis, Monii, Wolfii, Schubigeri, aliorum ope tam docte et subtiliter illustrati sunt, ut doctissimorum editorum interpretumque vestigiis tuto insistere possis. At graeci adeo adhuc neglecti iacebant, ut neque commoda criticisque fundamentis innixa editio suppeteret neque de metricis rhythmicisque legibus, quibus versus eorum adstricti essent, certius quidquam constaret. Rud. enim Vormbaum, qui in Danielis Thesauri hymnologici volumine tertio delectum carminum ecclesiae graecae edidit, cum leges, quas poetae christiani in versibus factitandis secuti erant, nullas perspexisset, neque bonorum librorum auxilio in periodis membrisque digerendis adiutus esset, adeo omnia susque deque habuit, ut ne novem odas quidem, quibus singuli canones constare solent, separaret. Tantis in turbis quid mirum erat, quod viri docti artem illorum poetarum ut omni impedimentorum genere obstructam et quasi sepultam expediri posse desperaverunt? Mihi diu multumque rem frustra tentanti tandem aliquando caligine paulatim discussa artis lineamenta,

numero syllabarum et accentuum concentu definita, clarius apparere coeperunt. Inde in meo exemplari Danielis Thesauri hymnologici turbas removere odasque suos in versiculos dividere conabar, cum felici casu tentamina mea duabus de partibus egregie promota sunt. Atque primum quidem Haneberg, reverentissimus coenobii Benedictorum Monacensis antistes, de Pindari periodis versiculisque in academia nostra me disserentem similis artis commonuit, qua byzantinorum poetarum hirmos et troparia composita esse vir doctissimus J. B. Pitra in libro de hymnographia ecclesiae graecae nuper demonstrasset. Continuo librum a collega humanissimo mihi commodatum perscrutatus cum summo gaudio intellexi, lineolas a me ad separandos versiculos positas non modo auctoritate viri litterarum byzantinarum inter paucos periti sed etiam, id quod multo plus valet, fide vetustissimarum membranarum comprobari atque confirmari; cum enim in illis singula cola punctis distincta essent, iam certo et comprobato fundamento indagatio numerorum niti videbatur. Tantum autem aberat, ut Pitra, quamvis egregiis subsidiis adiutus esset, artem poetarum ecclesiasticorum plane perspiceret ut mihi iam ante librum eius perlectum certae cuiusdam rei suspicio subnata esset, quam virum doctissimum fugisse non possum non mirari. Ille enim, cum strophis eorumque colis ex codicum fide divisis versiculos, qui in singulis strophis sibi invicem responderent, pari syllabarum numero constare recte intellexisset, una numeri syllabarum lege artem byzantinorum poetarum coerceri iudicavit. Hoc cum neque per se ipsum probabile esse videretur neque analogia hymnorum latinorum commendaretur, tum ex comparatis his octo versibus sibi respondentibus (apud Pitram p. XXXIV et in nostra editione p. 239)

προτυπῶν τὴν ταφὴν τὴν τριήμερον.	Τὴν φωνὴν Γαβριὴλ τὴν χαρμόcυνον.
παραδόξωc ὑπέμειναc cταύρωcιν.	ἡ χαρὰ, θεομῆτορ, ἡ ἔνθεοc.
τῇ τῶν ζώντων ζωῇ καὶ δεcμούμενοc.	δι' ἐμοῦ καταργείcθω κατάκριμα.
τὸν δεcπότην, παμμάκαρ, τῆc κτίcεωc.	ὁ θεὸc 'Αβραὰμ τῷ προπάτορι.

satis certe falsum esse coarguitur. Luce enim clarius est, non forte fortuna accidisse, sed a poeta data opera provisum esse, ut ne omnium octo versuum tertia, sexta, nona quaeque syllaba accentu careret. En praeclarum adiumentum, quod hac re percepta lucramur ad artem poetarum byzantinorum aestimandam et ad locos corruptos vel lacunosos restituendos. Accentuum enim ex concentu colligere possis, utrum carminis numeri assurgant an descendant, utrum sedate incedant an velociter rapiantur; denique rhythmum, quem veteres poetae certo ac definito longarum et brevium syllabarum ordine expresserant, a poetis graecis medii aevi accentu indicatum sentias. Equidem eo confidentius hanc vim accentuum concentui in byzantinis carminibus assignavi, quod idem fere in latinis sequentiis, graecorum tropariorum illis quidem simillimis, accentus valere inter omnes constare noveram. Neque tamen haec res in omnibus versibus aeque atque in octo illis colis in

aprico posita erat. Ut enim eorum colorum, quae speciem anapaestici vel dactylici numeri induerunt, omnes fere pedes accentu significati sunt, ita longe plurimis in versibus plerosque accentus nullo ordine fluctuare, paucos certae sedi adhaerere cognovi.

Praeterea aliam rem a Pitra neglectam tamquam per nebulam atque caliginem cernere mihi visus sum. Aliorum enim versiculorum confiniis mediam sententiam haud raro dirimi nec non nominum compositorum partes discindi, aliorum cum finibus maiorem quoque interpunctionem tantum non semper coniunctam esse animadverteram; inde versus non omnes pari modo disiungendos, sed plures in singularum periodorum societatem coniungendos esse eo certius conclusi, quo magis haec ratio et veteris poesis analogia et ipsa cantus natura confirmari videbatur.

Haec cum animo volutabam et veteris disciplinae metricae vestigiis insistens singularum odarum cola atque periodos volgaribus notis describebam, doctus quidam iuvenis Graecus, Math. Paranicas, cuius industriam atque multifariam doctrinam iam antea cognoveram, me salutatum venit. Pauca igitur de aliis, de quibus sententiam me rogaverat, rebus confabulatus sermonem ad eas quaestiones transtuli, ad quas enucleandas totus tum incumbebam. Ille cupidissime me de cantilenis, quas puer didicerat, disserentem audire et primum vultu, tum voce significare, quantopere rationes a me propositas comprobaret. Quid multa? Alta iam voce celeberrima carmina cantare exorsus recte cola ac periodos me diremisse, et quid accentuum concentus in melodia valeret, luculentissime demonstravit. Summo igitur gaudio perfusus rem feliciter et inventam et comprobatam amplius persequi literisque mandare constitui, et praeclaro exemplo edoctus, quantum vivae vocis peritia umbratici doctoris commenta adiuvarentur, Paranicam socium laboris adscivi.

Atque primum quidem modica commentatione lineamenta artis byzantinorum poetarum adumbrare exemplisque paucorum carminum illustrare in animo habebam; mox tamen exiguis dissertationis angustiis me virorum doctorum usui parum prospecturum esse intellexi. Neque enim commodus delectus hymnorum christianorum, quo lectores delegarem, exstabat, et voluminosae editiones Venetae Menaeorum, Triodii, Pentecostarii privato censu maiores esse videbantur. Quam ob rem fines libri prolatare et commentationem de arte metrica et musica byzantinorum melodorum cum anthologia graeca carminum christianorum coniungere decrevi: arduum mehercle et laboriosum opus, quod diu reluctatus et paene invitus suscepi. Nova enim spatia mihi, tot tantisque negotiis alioquin distracto, permetienda esse intellexi et animum meum veterum scriptorum libros elegantissimorumque poetarum carmina in deliciis habentem gravate ad hoc literarum genus avocavi. Neque hoc ita dico, tamquam christianae doctrinae gravitatem cum Musarum decora gratia coniungi posse negem, aut sacrae poesis maiestatem prae levitate profanorum carminum spernam atque contemnam. Immo vero

Davidis psalmorum grandem sublimitatem venerabundus admiror, neque latina nostra carmina ecclesiastica ultimum locum inter multiplices Musarum foetus obtinere iudico. At homines byzantini ut in reliquis vitae humanae studiis, sic in hoc quoque literarum genere artificiosam quandam subtilitatem potius quam veros animi affectus sequebantur, quo factum est, ut plerique melodi, cum divino afflatu et gratae simplicitatis sensu carerent, theologicarum rixarum spinas atque argutias suis carminibus intexerent. Accedit quod canones, quo hymni genere nulli magis studebant, et prolixiores et angusto sententiarum orbe inclusi sunt, unde usu venit, ut et eaedem res usque ad satietatem recoctae taedium animo moveant et compages carminum plerorumque alienis sententiis admixtis turpiter laxatae dehiscant. Quamquam igitur inter byzantina carmina non deerant, quae et sententiarum gravitate et modorum dulcedine me quam maxime captum tenerent, tamen multo maior pars idiomelorum et canonum animum ita defatigabat, ut plus semel onus gravissimum meis cervicibus impositum excutere cogitarem. Contra mecum reputabam, quam turpe esset rem, qua literas haud mediocriter me promoturum multisque gratam operam praestaturum esse confisus eram, fastidio quodam animi derelinquere; nec non amicorum adhortationes atque indefessa socii mei Paranicae industria animum deficientem denuo erigebant et stimulabant. En, benevole lector, ad umbilicum perductum librum, quo thesauros paene reconditos poesis byzantinae reclusimus, singularem quandam versus faciendi artem aperuimus, multas quaestiones de generibus ecclesiasticorum carminum eorumque auctoribus illustravimus, denique falsas opiniones haud paucas removimus atque redarguimus.

Priusquam autem prooemiandi finem faciam, de ambitu huius anthologiae, de criticis subsidiis, de commentariis et indicibus pauca mihi praemonenda esse video. Atque primum quidem hanc anthologiam non intra fines byzantini imperii coercere, sed vetera carmina christiana adiicere mihi visum est. Quamquam enim quaestionibus de byzantinis hymnis pertractatis ad hunc librum conscribendum adducti eramus, tamen praeclara illa monumenta veteris poesis christianae eo minus excludenda duximus, quo acceptiorem viris doctis commodam eorum editionem futuram esse sperabamus. Namque liber Boissonadii, qui Synesii hymnos et Gregorii odas selectas in quinto decimo tomo Poetarum graecorum sylloges edidit, dudum divenditus est, et Danielis Thesaurus hymnologicus Synesii, Methodii, Naassenorum carminibus caret. Byzantina vero aetas cum ecclesiasticis melodis fecundissima fuisset, nos ea potissimum carmina selegimus, quae graeca ecclesia in Officiorum libros receperat et sua quasi auctoritate sanxerat. Neque solum ecclesiastica carmina hoc libro edenda curavimus, sed etiam alia quaedam, quae, cum numquam in coetibus hominum christianorum cantata essent, tamen ad sacras res et ad doctrinam christianam pertinere videbantur; qua in re vereor, ne in criminationes atque calumnias eorum incidamus, qui haereticorum quoque Naassenorum psalmo et Synesii hymnis,

quos philosophicos rectius quam christianos dicas, locum concessum esse aegre ferant. At nos, cum nec odio nec studio traheremur, quidquid praeclari carminis vates christiani divino spiritu inflati composuerant, oblivione obrui noluimus.

Subsidia autem critica in singulis carminibus recognoscendis partim ex libris et manu scriptis et prelo excusis hausimus, partim mentis acumine ipsi peperimus. Atque ecclesiastica carmina ita hominum animis infixa haerebant et cantorum modis numerorumque legibus ab effusa labe tuta erant, ut codices excussi vulgatas lectiones fere ubique confirmarent, et raro coniecturas ad numeros restituendos aut sententias expediendas tentare cogeremur. Neque tamen illa omni interpolatione vacasse cum libris collatis, tum argumentatione facta plus semel evicimus. Namque et Mariae cultu inde ab nono saeculo in dies latius patente multa theotokia addita sunt, et libri passim ita variant, ut cum alius aliud verbum vel colum exhibeat, tamen utraque lectio et syllabarum numero et accentuum concentu concordet. Quin etiam hic illic per longam saeculorum seriem latius corruptela gliscit, ut troparia sui hirmi numeros non iam sequi viderentur: quod ubi factum est, recentiores Graeci, utpote qui musicas modulationes variandi, quam artem criticam factitandi peritiores essent, veterum magistrorum praeceptis plane neglectis eiusdem odae alii strophae alios modos accommodaverunt. Insigne huius rei exemplum in Ioannis canonis septimi versu decimo septimo p. 222 exstat, ubi numeros versus in vulgata lectione et Pentecostarii et Hirmologii Cτερέωcόν με, Χριcτὲ, ἐπὶ τὴν πέτραν misere turbatos nos codicis Λ lectione τὴν ἄcειcτον πέτραν revocata feliciter sanavimus. Aliis locis, cum codicum subsidiis parum adiuti essemus, inveterata menda indicare quam removere cautius esse duximus. Neque enim carminum ecclesiasticorum tam amplam et electam critici apparatus supellectilem comparare nobis contigit, ut satis firma ubique fundamenta artis criticae nos iecisse gloriemur. Immo vero alios, quibus Corinthum adire licet, publice admonitos velim, ut Romanas, Parisinam, Russicas, Graecas bibliothecas perscrutati nostram penuriam suis divitiis augeant. Nos quidquid bibliothecae Monacensis et Vindobonensis suppeditabant, sedulo rimati neque Triodion neque plena Menaea reperire potuimus, quamquam vel exiguis his subsidiis instructi multos locos partim emendavimus partim perpolivimus. Idem valet de Synesii et Gregorii hymnis, qui, licet codicibus nec bonitate nec vetustate insignibus usi simus, tamen primum in hac editione iusto apparatu critico instructi prodeunt.

Ad postremum ut, quo consilio in libro adornando et partibus digerendis usi simus, edisseram, Prolegomenorum libros quatuor praemisimus, quorum primo cum poetarum recensu historiam christianae poesis graecae contexere, altero de singulis generibus carminum et ritualibus libris disserere, tertio artem versus faciendi poetarum byzantinorum explicare, quarto de musica disciplina disputare visum est; quarum partium paenultimam carminibus aliquot in nostram linguam conversis, ultimam melodiis ab Eustathio The-

reiano, archimandrita Tergestino, commodatis illustrandam curavimus. Latine quod de his rebus disputavimus, vereor ne multi, praesertim musici, qui, cum parum latine calleant, tamen artem illam singularem byzantinorum melodorum cognoscere cupiant, vituperent et conquerantur; et multo, si dis placet, lubentius ipse patria lingua usus essem, sed in libro de graecis rebus ad Graecos potissimum mittendo et omnium nationum hominum elegantiorum, quibus haec studia cordi sunt, usui destinato cum aut graece aut latine mihi loquendum esse intellexissem, ea lingua uti malui, qua viri docti diversarum nationum et olim in sermonis commerciis usi erant nec nunc uti prorsus destiterunt.

Carmina ipsa ita digessi, ut vetera a byzantinis seiungerem, in his autem ordinandis et genera carminum et poetarum tempora spectarem. Textui verborum lectiones varias codicum et editionum subieci, quo in apparatu quod vel apertos errores optimorum librorum enotavi, ii non reprehendent, qui quam saepe iam ex ductibus literarum vulgo neglectis sagacis viri acumine manus auctoris recuperata sit, usu cognoverunt. Bartholomeus enim Cutlumusianus, qui nostra memoria Menaeis et Triodio ecclesiae graecae edendis egregiam operam navavit et vetustissimos codices se excussisse testatur, tamen parum criticam artem promovit restituendaeque genuinae carminum formae profecit, quod neque quos codices contulerit, nec quas quoque loco discrepantes lectiones repererit, plene et accurate adnotavit. Criticis notis breves indiculos locorum veteris et novi Testamenti a poetis expressorum aut significatorum inserendos curavimus, quos colligendi curam Paranicas meus totam in se receperat. Verba vero carminum ipsa, si formam et versus spectes, primum pleraque in lucem prodire videntur; quamquam enim iam saepe prelo excusa sunt, tamen primum in hoc libro eandem speciem, quam reliquarum nationum carmina, prae se ferunt. Quin etiam Teubnerianae officinae egregiis subsidiis adiutus non solum versiculos, sed etiam periodos in sua cola divisas, id quod ne in latinis quidem nostrisve odis factum vidimus, exprimendas oculisque subiiciendas curavimus. Denique corrolarii instar, quod multis exoptatum fore speramus, Paranicae industria duos indices copiosissimos libro subiecit, quorum priore, quo loco cuiusque carminis modi scripti sint, altero, quae carmina poetarum byzantinorum in libros ecclesiasticos recepta sint, cognoscere possis.

Scribebam Monachii sacra hebdomade anni 1871.

WILHELM CHRIST.

PROLEGOMENA.

LIBER PRIMUS.

DE POETIS CHRISTIANIS GRAECIS.

Poetarum agmen in hac anthologia carminum christianorum graecorum ducit Synesius Cyrenaicus. Huic primum locum propterea assignandum duximus, quod ipse in exordio hymni septimi primum se cantilenam Iesu Solymitano, praeclarissimo virginis filio, panxisse gloriatur. Quamquam vereor, ut verius hoc vates Cyrenaicus dixerit, quam poeta Venusinus primum se Aeolium carmen ad Italos modos deduxisse iactavit. Namque ante Synesium iam tertio post Christum natum saeculo inter Ophitas Naassenos Valentinianos haereticos exstitisse constat, qui versibus christianam, quam profitebantur, doctrinam explicarent (cf. Pitra Hymnographie de l'église grecque p. 40 sq.) et quarto saeculo medio Gregorius theologus gravissimis carminibus morum severitatem christianam commendaverat. Verum haereticorum hymnos, quippe quos ecclesia orthodoxos damnasset, Synesius ne numerasse quidem probatur, et Gregorii carminum notitia e remotis Cappadociae regionibus usque in Africanum agrum illo tempore nondum penetrasse videtur. Neque enim ita poetam Cyrenaicum excusarim, ut, quod cantilenae modos (νόμον) se primum in Christi honorem panxisse dixit, vetustiores hymnos, si qui extarent, tamen ad canendum parum accommodatos eum significasse dicam.

Integrum vero librum decem hymnorum quod in hunc delectum carminum christianorum recepimus, merito reprehendere possis, quandoquidem plerique non christianae fidei simplicitatem, sed tumida philosophorum neoplatonicorum de rebus divinis somnia exponunt. Quid? quod quinque tantum hymnos, quintum septimum octavum nonum decimum dico, christianus factus composuisse probatur; quorum septimo tres magos Iesu infanti dona offerentes laudat, nono dominum nostrum ad inferos descendentem rursusque de mortuis resurgentem praedicat, quinto Christi, virginis integrae filii, laudes cum philosophorum placitis de lumine omnium rerum fonte coniungit, octavo, quem ante tertium filium sibi natum (cf. v. 29) i. e. anno 405 aut 406 composuisse probatur (cf. H. Druon Études sur la vie et les oevres de Synesius p. 105 ff. et R. Volkmann Synesius von Cyrene S. 185) suavissimas

preces pro sua, coniugis filiorumque salute fundit. Reliquis sex hymnis poeta christianam fidem adeo non profitetur, ut tertio hymno longissimo, quem paulo post aerumnosam legationem ad imperatoris Arcadii aulam Constantinopolitanam susceptam, sive circa annum 400 eum composuisse ex versibus 427 sqq. et 489 sqq. elucet, deorum auxilium imploret supplicemque omnia templa paganorum se adiisse vv. 449 sqq. testetur. Nihilo secius cunctos decem hymnos hoc libro edendos curavimus, quoniam auctor ipse epilogo decimi hymni omnes in unius libri corpus coniungendos significavit, et exordio primi hymni gravitatem atque sublimitatem Musae his decem hymnis expressam levitati carminum, quae iuvenis Alcaei et Anacreontis more (μετὰ Τηΐαν ἀοιδὰν μετὰ Λεσβίαν τε μολπάν) luserat, contrariam posuit. Namque hoc ipsum Synesii proprium atque peculiare fuit, quod neoplatonicorum philosophorum placitis et christianae fidei praeceptis coniunctis et confusis, quae philosophi de deo omnium rerum principio ac radice, de sapientia (λόγος vel σοφία) inde prognata totiusque mundi procreatrice et gubernatrice, denique de consilio (βουλή vel ὠδίς) inter stirpem et prolem medio intercedente praeceperant (cf. hymn. I, 50 sqq. II, 25 sqq. III, 210 sq. IV, 87 sqq. VI, 1 sqq.), haec ad christianorum praecepta de trinitate dei patris, Christi filii, spiritus sancti illustranda et confirmanda conferebat. Eo lubentius autem omnes decem hymnos in hanc anthologiam recepimus, quod altum et elatum spirant animumque arida carminum byzantinorum tenuitate fessum sententiarum sublimitate verborumque audacia recreant atque erigunt.

Ex iis, quae modo disputavimus, illud quoque apparet, cur Synesii hymni numquam inter ecclesiasticas odas recepti sint. Quod enim tum temporis sedulo cavebant, ne hymnis noviciis inter ecclesiastica cantica receptis animi christianorum ipsa modorum dulcedine a vera et incorrupta doctrina christiana ad errores haereticos avocarentur, ad huius quoque vatis poemata pertinebat. Sed ea cantata et lyrae fidibus accommodata fuisse, inde coniicere possis, quod μέλη (I, 51; VII, 9, 42; VIII, 51) ᾠδὰς (I, 5) μολπὰν (IV, 40; V, 50) νόμους (VII, 1) ea poeta appellat et plus semel cantorum vocis (II, 4; IV, 7; VIII, 3) et phormingis citharaeque (I, 1, 13; VIII, 52) mentionem facit. Quamvis autem in contrariam partem hoc afferre possis, quod inde ab Horatii aetate poetae lyrici, licet carmina, quae legerentur, non canerentur, scripserint, tamen fidium, tibiarum, canorae Musarum vocis commemorationem ex iis, quae imitabantur vel aemulabantur, carminibus veteribus ad suas odas transtulisse feruntur, tamen hoc concedas oportet, Synesium iis numeris, quibus cantilenarum auctores illo tempore vulgo utebantur, et ipsum orationem inclusisse. Namque Anacreonticis modis sive dimetris ionicis

◡ ◡ – – ◡ ◡ – ⏑̲ vel ◡̄◡ – ◡̄ – ◡ – ⏑̲

in primo et secundo, trimetris ionicis

◡̄◡ – – ◡ ◡ – – ◡ ◡ – ⏑̲ vel ◡ ◡ – ◡ – ◡ – – ◡ ◡ – ⏑̲ vel ◡ ◡ – – ◡ ◡ ◡ – ◡ ◡ ⏑̲

in sexto, logaoedicis versiculis

⏖ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓ vel ⏖ – ⏑ ⏑ – –

in septimo octavo nono, tetrapodiis spondaicis catalecticis

– –́ – –́ – –́ –

in quinto, denique anapaesticis monometris in reliquis hymnis usus est; monometros enim anapaesticos ubique, codicum fidem secutus, constitui, quoniam licentia hiatus et syllabae ancipitis creberrime in fine monometri admissa, ne bina metra sive quaternos pedes in singula cola coniungerem, prohibuit; idem autem quod paucos hypercatalecticos monometros sive catalecticas tripodias (III, 41, 141, 166) coniecturis removendas duxi, vereor ne calidius fecerim. Nam Plautum quoque comicum tripodiis anapaesticis catalecticis dipodias acatalecticas immiscuisse, nuper in commentariis bavaricae Academiae a. 1871 p. 49 demonstravi.

Quod vero doricas odas se canere (I, 4) et doricis modis lyrae nervos intendere (VIII, 1) Synesius dicit, cave de dorica harmonia doricisve numeris interpreteris. Unius enim quinti hymni numeri gravitatem doricae harmoniae prae se ferunt; reliqui quantopere ab ea abhorreant, ex iis quae A. Boeckhius de rhythmis doriis in libro de metris Pindari p. 280 disputavit, facile intellegas. Immo vero doricae odae nomen ad sententiarum severitatem atque sublimitatem relatum voluisse poeta videtur, ut hoc grave et decorum poematum genus petulantiae et levitati lusus amatorii Anacreontis Ionis et Alcaei Sapphusque Aeolum obstrepere significaret. Praeterea ionica dialecto, qua Anacreonteorum auctores cum alii tum Gregorius theologus uti consueverunt, spreta doricas formas verborum adhibere maluit, quo magis tumor vocalium doricarum cum gravitate sententiarum concineret. Nam sua patria, quam a Doribus olim conditam esse constat, nihil poeta, ut dorica potissimum dialecto uteretur, commotus esse videtur. Vulgaris autem dialecti formas, quae multae in textum hymnorum irrepserunt, removere doricisque formis commutare sine codicum auxilio dubitavimus, quod ancipites haerebamus, quid scribarum somniculosorum errori, quid poetae ipsius neglegentiae, denique quid limitibus dialectorum parum discretis tribuendum esset.

Ad postremum ut, quae critica subsidia in hymnis Synesii recognoscendis habuerim, brevi moneam, tres codices Monacenses excussi, quorum primo (A) saec. XIII vel XIV exarato, sed multis correcturis defoedato iam Canterus, qui Basileae a. 1567 horum hymnorum editionem procuravit, se usum testatur, alter (M) recentissimus tot varias lectiones, ex alio libro procul dubio enotatas, in margine et supra lineam adscriptas habet, ut duorum codicum vice fungatur. Pleniorem autem notitiam horum codicum Monacensium qui desiderat, Hardtii Catalogum codicum manuscriptorum graecorum bibliothecae regiae bavaricae vel Krabingeri Synesii operum tom. I praef. X et XIV evolvat. Alio de fonte eoque nonnullis versibus locupletiore (IX, 7—11, 15, 21, 27—29) descendit codex Parisinus n. 1039 (P),

cuius ope Boissonade in Sylloges poetarum graecorum tomo XV nonnullos locos feliciter emendavit. Atque Boissonadii librum, in hoc quidem terrarum sinu rarissimum diuque a me frustra quaesitum, tandem Zottenbergii officiosa amicitia sub ipsa molimina belli atrocissimi Parisiis mihi transmisit. Ipsius autem codicis pleniorem notitiam quod nancisci mihi non licuit, eo potissimum nomine doleo, quod Boissonade paucas tantum varias lectiones inde excerpsit, neque, sicubi a vulgato textu recessit, utrum emendata lectio codicis fide niteretur an ingenii acumini deberetur, religiose adnotavit. Neque J. C. Thylonis, qui lautissimas critici apparatus copias conquisiverat, opera multum adiutus sum, quoniam tam prolixos commentarios conscripsit, ut duobus programmatis non plus quam viginti quinque versus emendaret et illustraret.

Synesii decem hymnos in nostra anthologia carmina selecta Gregorii sequuntur, cui ab urbe, cuius episcopus fuerat, Nazianzeni, et a docta sapientia, qua fidei christianae integritatem contra haereticos defendebat, theologi cognomen inditum est. Huic quamquam secundum locum adsignavimus, tamen primas deferendas esse, si et temporum rationem et carminum indolem spectaveris, supra iam significavimus. Namque medio saeculo quarto eum floruisse et, priusquam Ptolemaidis episcopus hymnos pangere coepisset, anno 389 supremum diem obiisse inter omnes constat. Christianis vero praeceptis iam a parentibus christianis imbutus et acerrimus verae fidei vindex atque defensor factus in carminibus quoque, quae senem se conscripsisse testatus est, christianum fere, non philosophum sese gessit, quo factum est, ut summa apud byzantinos scriptores et melodos auctoritate valeret. De Synesio enim poeta altum silentium, nec Suidas lexicographus ut orationes eius et epistolas, ita hymnos quoque recensuit; Gregorium summum ubique theologum strepunt et praeclarum, quem aemularentur, vatem praedicant. Inprimis Cosmas Hierosolymitanus, celeberrimus canonum et triodiorum poeta, carmina eius divina admirabatur eorumque amplissimos commentarios conscripsit, quos nuper Ang. Maius in Spicil. Rom. tomo II in lucem edidit. Verum enim vero idem Gregorius episcopus, cum rhetorum et philosophorum scholas Alexandriae et Athenis frequentasset et grammatica disciplina diligentissime institutus esset, perpolitae orationis et limatae artis studiosissimus exstitit. Quin adeo nonnihil ex sententiis veterum philosophorum et ipsum hausisse, praestantissimus ὕμνος εἰς θεόν, qui est secundus in hac anthologia, declarat, quo numen divinum, omnium rerum principium et exitum, quod, cum omnia comprehendat, omnia tamen superet, sublimissima oratione praedicans Parmenidis et Empedoclis praeclaros versus feliciter aemulatus est.

Ecclesiasticis in coetibus Gregorii non magis quam Synesii carmina umquam in usu erant. Praeterquam enim quod Davidis psalmis et sacris canticis usu diuturno atque dignitate auctorum sancitis recentiorum poetarum carmina quamvis casta et orthodoxa gravate admiscebant, Gregorii poe-

màta ne apta quidem ad canendum erant. Longe enim maior eorum pars non lyricis cantusque modis accommodatis versiculis, sed longis versibus, dactylicis hexametris vel trochaicis septenariis vel iambicis trimetris, composita est. Huc accessit, quod episcopus Nazianzenus id maxime suis carminibus egit, ut hominum animos ab rerum inanium studio effusaque libidine ad morum integritatem et christianae vitae severitatem revocaret; rerum autem a Christo et apostolis gestarum memoriae pie semper a Christianis recolendae, in qua celebranda poetae byzantini fere toti versabantur, adeo suam musam non dedicavit, ut tertius hymnus εἰς Χριστὸν μετὰ τὴν σιωπὴν ἐν τῷ Πάσχα, quo christianorum post longa silentia laetum ob Christi resurrectionem iubilum expressit, singularem locum inter eius carmina obtineat. Quid? quod ne martyrum quidem casus, qui tam commodam et copiosam materiem carminibus praebebant et a Damaso et Prudentio, aequalibus poetis latinis, praedicati tantum applausum tulerant, suis versibus referre sustinuit.

Quae cum ita sint, mirum non videbitur, quod in hunc delectum poematum, quae proprie carmina sive μέλη dicantur, praestantissimi et fecundissimi poetae pauca tantum carmina recepimus, epici et didactici generis versibus exclusis omnibus. Atque primum quidem celeberrimum ὕμνον εἰς Χριστὸν et suavissimum carmen εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, Anacreonticis illa quidem versiculis composita et cum Synesii hymnis fere coniuncta, in hoc quoque libro recudi par erat. His in editionibus plerisque adhaeret hymnus vespertinus (VII), eo nomine insignis, quod antiquissimum rhythmicae quam dicunt poesis exemplum graecum exstat. Numeri enim iambici huius odae non longis brevibusque syllabis sed accentu verborum expressi sunt. Verum non tam arctis limitibus suam artem poeta circumscripsit, ut, quocunque loco veteres poetae productam syllabam collocare soliti erant, ipse acutam syllabam ponendam curaret; sed in eo acquiescit, ut in versiculis dimetris catalecticis, cum secundam quartam sextam syllabam acuere deberet, duas syllabas acuere non supersederet. Atque haec quidem licentia inde satis excusationis accipere videtur, quod veteres quoque poetae et musici non omnibus tribus locis vocem aeque erigebant; illud autem vereor, ne errore librariorum factum sit, quod versuum 2, 17, 23, 26 paenultima syllaba, longe illa gravissima, accentu caret. Similibus numerorum legibus poematis ultimo loco a nobis collocati, quod ne carmen quidem, sed λόγος πρὸς παρθένον παραινετικὸς inscriptum est, periodi illigatae sunt. Hoc autem poema, cum nec sententiarum luminibus nec elocutionis lepore commendetur, his duabus causis in hac anthologia edendum curavimus, quod numeri eius recte intellecti et viam muniunt ad byzantinorum poetarum artem simillimam explicandam et quae de celeberrimi mimorum scriptoris Siculi Sophronis arte grammatici memoriae prodiderunt, egregie illustrant. Namque scholion, quod Billius, qui melioribus, certe plenioribus, quam nos codicibus usus est, in sua editione Operum Gregorii huic carmini praefigit 'ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ

τὸν Cυρακούcιον μιμεῖται. οὗτος γὰρ μόνος ποιητῶν ῥυθμοῖς τε καὶ κώλοις ἐχρήcατο ποιητικῆc ἀναλογίας καταφρονήcαc' ad Sophronem Syracusanum referendum esse collatis Suidae testimoniis de Sophronis mimis (ἔγραψε μίμους ἀνδρείους καὶ μίμους γυναικείους, εἰcὶ δὲ καταλογάδην) et Ioannis Damasceni canonibus pedestri oratione (καταλογάδην) conscriptis dudum a viris doctis intellectum est; conf. Bernhardy Grundriss der griech. Litt. II, 909. Sed quibus tandem numeris Gregorius, Sophronis imitator, in hac oratione exhortativa usus est? Ad hanc rem expediendam editio Billiana et codex Vind. V mutuum auxilium praebuerunt, quorum hic, qui inter pedestres orationes Gregorii hanc quoque rhythmicam orationem exaratam exhibet, cola sive membra orationis punctis interiectis distinxit, illa, cum cola neglegat, versus sive periodos separat, consentiens in hac re cum Cosma interprete, qui in commentariis supra commemoratis inter Γρηγορίου ἔμμετρα huius quoque orationis aliquot versus laudat; quo cum accedat sententia fere post alterum quodque colum finita, orationem ex versibus sive periodis binorum colorum compositam esse patet. Singulae autem periodi cum multae ex quindenis aut bis octonis syllabis constent, Lambeccius in Commentariis de bibliotheca Caesaria III, 181 de versibus tetrametris cogitavit, quibus paulo ante Gregorium etiam Methodium episcopum in carmine virginali usum esse infra demonstrabimus. At huic sententiae ne calculum adiiciamus, maior versuum pars obstaculo est, qui, cum bis septenis syllabis constent, tetrametris et catalecticis et acatalecticis breviores sunt. Nullo vero modo in metrici versus leges verba huius orationis cogi possunt, unde, si qua lege oratio vincta est, accentu, non quantitate syllabarum numeros regi statuas necesse est. Jam si accentibus ducibus rhythmum singulorum colorum et versuum definire coneris, non omnes versus iisdem numeris includi, sed alia cola iambicorum, alia dactylicorum, alia et longe plurima logaoedicorum versiculorum speciem imitari intellegas, quam quidem rem cum in omnibus periodis persequi longum sit, his paucis exemplis comprobare mihi visum est:

– ᴗ – ᴗ – ᴗ – | ᴗ – ᴗ – ᴗ – ᴗ

v. 41 ἔρως ὅλος πρὸς θεὸν γνηcίως τεταμένος.
v. 62 μή που πλήξῃς ἢ πληγῇς ἐκ μώμου τοῦ Βελίου.

ᴗ – ᴗ – ᴗ – ᴗ | ᴗ – ᴗ – ᴗ – ᴗ

v. 48 Ἰούδας ἦν προδότης, οἱ δ' ἕνδεκα λαμπτῆρες.
v. 70 οὐ πάντες ἄνδρες τὴν cὴν ἁπλότητα χωροῦcι.

– ᴗ ᴗ – ᴗ ᴗ – | ᴗ – ᴗ – ᴗ – ᴗ

v. 3 ἵνα λαμπρὰ τῷ λαμπρῷ cυζήcῃc τὸν αἰῶνα.
v. 22 ταύτην καὶ τότε καιροῖc ἐτίμων τοῖc εὐθέτοιc.
v. 64 μὴ παρειὰ παρειαῖc διδότω παρρηcίαν.

– ᴗ ᴗ – ᴗ ᴗ – ᴗ | – ᴗ – ᴗ ᴗ – ᴗ

v. 88 Παῦλον πεινῶντα τὸν μέγαν καὶ ῥιγοῦντα προθύμωc.

– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
v. 54 μᾶλλον αἰδοῦμαι μαργάρων καὶ τῆς Σηρῶν εὐκοσμίας.

– ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
v. 20 γάμος συγγνώμη πάθους, ἁγνεία δὲ λαμπρότης.
v. 61 ὄψιν δ' ἀρρένων φεῦγε, εἰ θέμις, καὶ σωφρόνων.
v. 72 καὶ πονηρῶν ἐπάνω παγίδων διαβαίνεις.

– ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
v. 17 ἵν' ἐκ πάλης καὶ νίκης τὸ στέφος ἀπολάβῃς.
v. 69 τί μοι σάρκα φυγοῦσα πρὸς σάρκας ἐπιστρέφεις;

– ⏑ – ⏑ – ⏑ – | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
v. 35 μήτε λίαν σε σαρκὸς ἐκφοβείτω ἡ φύσις.
v. 87 οἶδας Θέκλαν ἐκ πυρὸς καὶ θηρίων φυγοῦσαν.

⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑
v. 9 οἱ πρῶτοι φέρους' ἀκτῖνα τῆς καθαρᾶς οὐσίας.

– ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
v. 90 ὃς ἐν ἐρήμῳ τρέφειν οἶδε καὶ μυριάδας.

Haec si cui nugatoria et iusto argutiora esse videantur, eum rogatum velim, ut, priusquam severius iudicet omnemque mihi fidem deroget, quae de byzantinis melodis multifarias veterum metrorum formas accentibus simillimum in modum imitantibus infra disseruimus, legat atque examinet. Etenim quod in hac oratione Gregorii magis divinavimus quam probavimus, idem in byzantinis carminibus et iisdem formis rhythmicis in pluribus strophis redeuntibus et modulis musicis servatis plane confirmatum atque stabilitum est. Merito igitur Gregorium duobus extremis nostri delectus carminibus byzantinorum poetarum quasi signiferum exstitisse dixeris. Sophron autem mimographus, ut unde deflexit oratio redeat, aeque atque episcopus Nazianzenus, non certo metrorum orbe orationem contexuisse, sed varia cola, quae, cum mixtis pleraque pedibus constarent, rhythmos scholiasta dixit, ita commiscuisse videtur, ut soluta magis quam vincta oratione eius mimi conscripti esse viderentur.

Tertium locum in hac anthologia obtinet Naassenorum psalmus, quem Origenes in Philosophumenorum libri V cap. I servavit. Is tertio et quarto hymno Synesii simillimus est, ut Naassenorum Gnosticorumque psalmos Africano episcopo exemplo fuisse haud inmerito suspiceris. Namque Naassenorum quoque poeta cosmogoniam philosophorum commentis ornatam potius quam christianae institutionis simplicitatem referre maluit. Quid? quod simillimo quoque numerorum genere, usus est? nam anapaesticos versus logaoedicos, quibus Synesii hymni VII, VIII, IX compositi sunt, hic quoque adhibitos videmus, ita tamen variatos, ut alii aliis longiores sint in hunc modum:

⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – | – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τὸ δὲ δεύτερον ἦν τοῦ πρωτοτόκου τὸ χυθὲν χάος.

⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

ποτὲ μὲν βαcιλεῖαν ἔχουcα βλέπει τὸ φῶc.

⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ –

λαβύρινθον ἐcῆλθε πλανωμένη.

Unius autem codicis, a Mina Graeco non ita pridem reperti, fide cum Originis liber, unde carmen excerpsimus, nitatur, licet multos in tam parvo carmine librarii errores Milleri, Patricii Cruicii, meis coniecturis removerimus, tamen versus septimum et octavum ne ita quidem perpolire nobis contigit, ut numeros restituere conaremur.

Praeter hunc, quem edidimus, psalmum multos Gnosticorum hymnos exstitisse Origenes eodem loco refert (ὕμνοι δὲ εἰc Ἀδάμαν γεγόναcι πολλοὶ καὶ ποικίλοι), quorum errores dulci Musarum melli conditi ne in animos hominum furtim sese insinuarent, cum christiani orthodoxi vererentur, minus carminum faciendorum arti studuisse et sacrae scripturae psalmis odisque solis favisse perhibentur. Atque e codice quidem Nazaraeo sive Adami libro octo gnostica carmina syrica lingua scripta in lucem protracta sunt. Praeterea hymni Ophitarum sex strophae, quas Origenes in libro contra Celsum VI, 31 servavit, e syrica lingua in graecam translatae esse probantur; in graecis enim verbis nec metricarum nec rhythmicarum legum vola aut vestigium indagari potest. Qua de causa ex hoc libro carminum graecorum eas secludendas duximus, praesertim cum sententiae ipsae non solum obscurae, sed etiam inficetae et portentuosae sint.

Ad aliud carminum genus parthenion pertinet, quod Methodius martyr, quem anno 312 pro fide christiana vitam profudisse novimus, dialogo cυμποcίου ἢ περὶ ἁγνείαc inseruit. In illo libro, quo christianus episcopus Platonis philosophi celeberrimum dialogum cognominem imitatus est, decem virgines inducuntur post laetum ac modicum convivium de laude inviolatae virginitatis disserentes et ad postremum assurgentes omnes, ut divino spiritu inflatae Christo tamquam optimo sponso suam vitam consecrent. Thecla igitur virgo, quae eloquentiae castaeque orationis palmam tulerat, carmen canere coepit, reliquae, quae a dextera et sinistra manu adstabant, post unam quamque stropham laetum ephymnium succinentes respondent (ὑπακούουcι). Sic quod canendi partes distribuunt, vetustissimum cantus responsorii morem sequuntur, quem iam a Therapeutis in Aegypto institutum fuisse Philo in libro περὶ βίου θεωρητικοῦ p. 901 ed. Paris. a. 1640 his verbis rettulit: καὶ ἔπειτα ὁ ἀναcτὰc ὕμνον ᾄδει πεποιημένον εἰc τὸν θεὸν ἢ καινὸν αὐτὸc πεποιηκὼc ἢ ἀρχαῖόν τινα τῶν πάλαι ποιητῶν· μέτρα γὰρ καὶ μέλη καταλελοίπαcι ποιηταὶ ἐπῶν, τριμέτρων, προcοδίων, ὕμνων, παραcπονδείων, παραβωμίων, cταcίμων, χορικῶν cτροφαῖc πολυcτρόφοιc εὖ διαμεμετρημένων· μεθ' ὃν καὶ οἱ ἄλλοι κατὰ τάξειc ἐν κόcμῳ προcήκοντι, πάντων κατὰ πολλὴν ἡcυχίαν ἀκροωμένων, πλὴν ὁπότε τὰ ἀκροτελεύτια καὶ ἐφύμνια ᾄδειν δέοι· τότε γὰρ ἐξηχοῦcι πάντεc τε καὶ πᾶcαι. Sed ut Philonis suspectam fidem vilipen-

damus, gravissimi scriptores Athanasius De fuga 24, 265 A, Chrysostomus Expos. in psalmum 41 t. V p. 131 B, Theodoretus Hist. eccl. II, 13 (vide Buhl 'Der Kirchengesang in der griechischen Kirche bis zur Zeit des Chrysostomos' in der Zeitschrift für histor. Theol. XVIII, 190. 198) eodem, quo Methodius utitur, nomine ὑπακοῆς versum a toto coetu congregatorum christianorum recitatum nuncupant et psalmo, quem solus praecentor cantabat, contrariam ponunt.

Parthenii titulum Methodii carmini indidimus, quod a virginibus cantabatur et eius auctor, quem veterum scriptorum splendida exempla suis libris aemulari solitum esse satis constat, in hoc quoque poemate Alcmanis et Pindari pervulgata παρθένια imitatus esse videtur. Nec non Theocriti et Catulli carminibus nuptialibus, quibus puerorum puellarumque chori permixti maritos domum prosequebantur, hoc carmen Methodii conferre iuvat. Quo enim pacto romanus poeta virgines, dum pineas taedas manu quatientes novam nuptam flammeo indutam comitantur, notum illud

Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee

succinentes facit, eodem modo christianae virgines, dum candida veste et lucidis facibus Christo sponso obviam eunt, exultantes itentidem exclamant:

Ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Constat autem hoc carmen Methodii viginti quatuor strophis ita in unum orbem coeuntibus, ut litterae initiales ἀκροστιχίδα κατ' ἀλφάβητον efficiant, quod idem artificium non solum creberrime in byzantinis poematis, sed etiam in Gregorii theologi carmine iambico (p. 186 ed. Colon. a. 1690) occurrit; neque dubium est, quin poetae christiani in hac re exemplum recentiorum hymnorum veteris Testamenti (conf. Ewald Die poetischen Bücher des alten Testamentes I, 140) secuti sint. Singulae autem strophae ex quatuor versibus longis et brevi clausula consistunt, quae licet Pitrae (Hymnogr. p. 40 'un mètre caché, qui échappe à notre curiosité') obscuro aliquo metro composita esse videantur, tamen aperte iambicum rhythmum produnt, modo Methodium normam veterum poetarum nonnihil migrasse teneas, ut non solum syllabam longam nusquam in duas breves solveret, sed etiam interdum brevibus syllabis longarum, nec non longis brevium vim tribueret. Sic literarum positionem in σὺν παιδί v. 141 neglexit, verbi μέλπουσαι v. 40 extremam syllabam contra veterum poetarum usum corripuit, vocabulorum ἐλᾱθόμην vv. 25, 26, ᾱγάπη v. 33, σο̄φία v. 34, γο̄ερῶς v. 44, φλεγο̄μένη v. 69, πρόδρομος ᾱνόμως v. 98, θε̄όνυμφε v. 115, θάνᾱτος v. 112, ᾱφοβος v. 130 breves syllabas produxit; quae quidem licentiae eo magis nos offendunt, quod ne accentus quidem vi syllabae illae contra morem productae eriguntur. Praeterea nec versus nec clausulae pari omnes magnitudine sunt, hac in re inaequalitati versuum octavi Gregorii carminis non dissimiles. Quamquam enim fere versus septenarii iambici acatalectici quatuordenum syllabarum, versiculi tetrapodiae acatalecticae octonum syllabarum metrum

explent, tamen tam multi una vel etiam duabus syllabis partim longiores, partim breviores sunt, ut coniecturis omnes discrepantias removere veriti simus. Denique caesuram, qua versus longiores in duo membra discinduntur, non eodem loco ubique factam videmus; modo enim post octavam, modo post nonam syllabam versus poeta tam temere incidit, ut stropharum nulla aequabilitas compareat; quo cum accedat numerorum caesura incisionibus sententiarum parum adiuta, divisionem versuum rectis lineis significare inutile esse iudicavimus. Aegerrime autem tulimus, quod in difficillimo carmine recognoscendo nec ipsi codicum subsidia comparare potuimus neque A. Iahnii, qui Methodii opera Halis Saxonum a. MDCCCLXV edidit et adnotavit, opera magnopere adiuti sumus.

Hymnum, qui Methodii parthenion in hac anthologia sequitur, Clementis Alexandrini inscripsi, quamvis non ignorarem fuisse qui celeberrimum ecclesiae christianae doctorem huius hymni auctorem esse negarent. Sed in re incerta, ne maiores etiam turbae moverentur, dubii quam nullius auctoris nomen praefigere malui. Illud enim non potest dubitari, quin hymnus libri Clementis de educatione (Παιδαγωγός), cuius in calce exaratus legitur, integra pars non fuerit; libro enim iusta peroratione iam finito hymnus tamquam alter epilogus adhaeret. Hoc autem tuo iure possis ambigere, utrum eum a Clemente primum seorsim editum et postea libro Paedagogi adiectum, an ab interpolatore aliquo recentiore et factum et Clementi suppositum esse statuas. Sed utut res sese habet, hymnus inter antiquissima et celeberrima monumenta poesis christianae merito numeratur. Quod autem raro nobis in longo labore contigit, ut viam ab aliis patefactam et munitam sequi nobis liceret, id in hoc carmine opera A. Thierfelderi factum est, qui subtili dissertatione nuper de christianorum psalmis et hymnis commentatus est. Atque hoc quidem vir doctissimus mihi plane persuasit, binos monometros anapaesticos huius carminis vel repugnantibus codicibus in singula cola dimetra coniungendos esse, siquidem versibus paroemiacis, qui codicum consensu tribus locis (vv. 10, 13, 25) comprobantur, inter monometros nullus locus est. Cum autem non solum post singulos monometros nusquam non verbum finiatur, sed etiam hiatus et syllabae ancipitis licentia crebro (14, 15, 16, 26, 28) medio in dimetro admissa sit, interiecta lineola significavimus, non tam arcte, quam in veteribus carminibus graecis et latinis factum novimus, pedes huius hymni coaluisse. Minus iam illud mihi probatur, quod audacissimis coniecturis, modo eiiciendo modo transponendo verba, strophicam compositionem, quam vel limatissimi poetae scaenici in anapaesticis systematis fere spreverant, huic hymno restituere conatus est. Plane vero de recta via aberrasse mihi videtur, quod quatuor primos versiculos tamquam alter Procrustes usque adeo torquebat atque vexabat, donec anapaesticae tripodiae formam induerent. Namque cum ab tormentorum iniuria veteres scriptores omnes defendere consuessem, tum tripodiae anapaesticae forma adeo suspecta est, ut recentiori poetae, qualis Clemens fuit vel quisquis hymnum

fecit, coniecturis reddi non debeat. Neque tamen magis Cobeti sententiae adstipulor, qui in Λογίῳ Ἑρμῇ I, 494 resectis ultimis cuiusque versiculi verbis volgares monometri anapaestici formas restituit. Equidem haec quatuor cola, cum et obscurissima esse et iis sententiam quinto versu comprehensam inficete dilatari cognossem, ab recentiore aliquo interpolatore, mysticarum nugarum illo studiosiore quam tersae orationis, adiecta esse duxi; quod quo tempore factum sit, inde aliqua ex parte definiri potest, quod iis numerorum legibus, quae apud byzantinos melodos solae valebant, adstrictae sunt. Ne plura, qui anapaestici metrici versiculi viris doctis visi sunt, mihi dimetri iambici rhythmici octonum syllabarum esse videntur hoc modo ordinandi:

. : . ⁝ . : . ⁝ = ◡ _ ◡ ⊥ ◡ _ ◡ ⊥

στομίον πώλων ἀδαῶν,
πτερὸν ὀρνίθων ἀπλανῶν,
οἴαξ νηπίων ἀτρεκὴς,
ποιμὴν ἀρνῶν βασιλικῶν.

Resectis primis quatuor colis, quatuor, quae in codicibus illa sequuntur, suò loco mota post vicesimum primum ita collocavi, ut hymnus, id quod commode fieri nemo', si dis placet, infitias ibit, a Βασιλεῦ ἁγίων, λόγε πανδαμάτωρ initium capiat.

Agmen carminum prioris partis anthologiae ὕμνοι ἀδέσποτοι claudunt, qui cum vere ecclesiastici dicantur, memoriam carminum sacrorum ecclesiae christianae altius hoc loco repetere mihi visum est. Atque primum quidem Paulus apostolus in epist. ad Ephes. V, 18 (καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τῷ κυρίῳ) et epist. ad Cor. III, 16 (ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τῷ θεῷ) christianos iam antiquissimis temporibus psalmis et hymnis et odis spiritualibus deum celebrasse memoriae prodidit, sed quae ille carmina intellexerit et quid discriminis inter tria, quae commemorat, genera carminum intercesserit, diu multumque a viris doctis disceptatum est. Verba quidem ipsa si spectaveris, nihil sane impedit, quominus nova carmina a vatibus christianis facta iam tum exstitisse et quotidiano usu celebrata esse existimes. Neque enim inepte verba ᾠδὰς πνευματικὰς de christianis carminibus ita interpreteris, ut ψαλμοὺς vel ψαλμοὺς καὶ ὕμνους ad veteres Davidis psalmos referas. At permirum esset, si sacrorum illorum carminum, ipsa vetustate quasi sacratorum, nihil ad posteros propagatum esset. An christianos memoriam rerum ab apostolis gestarum religiose servandam curasse, carmina antiquissimis temporibus celebrata et ipsa modorum suavitate facilius hominum animis inhaerentia aboleri oblivioneve obrui sivisse putabimus? Qua de causa cum de talibus carminibus nihil relatum, nedum integrum servatum sit, omnia tria nomina ad carmina sacra, quae christiani ab Iudaeorum synagogis una cum musicis modis assumpserant, referenda esse iudico.

Atque psalmos Davidis duplici nomine ψαλμῶν καὶ ὕμνων significatos sentio, quod et psalli solebant et laudes dei optimi maximi continebant, reliqua autem carmina veteris Testamenti, velut cantica Mosis et Annae et trium puerorum, apud posteros quoque scriptores odae audiunt (vide meam dissertationem de hirmo tropario canone in Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner S. 11) et ᾠδαὶ πνευματικαὶ a Paulo apostolo cognominatae esse videntur, quo severam gravitatem eorum a ludicris nugis scoliorum graecorum distingueret. Huic vero rei fidem maxime psalterium christianum antiquissimum facit, quod in codice Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti servatum esse constat. Etenim in hoc psalterio, quod canticorum librum lingua latina, nostra Gesangbuch interpretamur, Davidis psalmis quatuordecim odae, ex sacris libris veteris ac novi Testamenti excerptae, subiectae sunt, de quibus, cum ad byzantini canonis vim et significationem enucleandam pervenero, explicatius agam. Itaque usque ad quintum saeculum, quo codicem Alexandrinum exaratum esse palaeographicae rationes convincunt, christiani in suis coetibus fere iisdem cantibus, quibus Iudaei in suis synagogis, usi esse probantur. Primas autem, ut par erat, partes praeclaris et paene divinis psalmis Davidis assignabant*), qui inde ab illis temporibus insignem inter carmina ecclesiastica cum apud omnes christianos, tum apud Graecos locum obtinent; reliquis ex carminibus veteris Testamenti ea potissimum, quae ad Christum salvatorem futurum referri posse viderentur, selegebant (conf. Buhl l. l. p. 203) nec non ex novo Testamento Mariae post nuntium a Gabriele acceptum laetissimas voces (Luc. I, 46—55) et Zachariae vaticinia (Luc. I, 68—79) Symeonisque senis hymnum (Luc. II, 29—32) adiiciebant.

Verum enim vero praeter haec sacra carmina, in communem omnium christianorum usum recepta, noviciis quoque carminibus Christi ipsius laudes iam temporibus imperatoris Traiani celebratas fuisse veri simile est. Nam notissimus locus Plinii Secundi de christianorum institutis in epist. X, 96 'adfirmabant autem hanc fuisse summam vel culpae suae vel erroris, quod essent soliti stato die ante lucem convenire carmenque Christo deo dicere**) secum invicem' ad illa, quae modo recensui, carmina sacra vix, ac ne vix

---

*) Vide Constitutiones apostolicas II, 57: Μέϲοϲ δὲ ὁ ἀναγνώϲτηϲ ἐφ' ὑψηλοῦ τινὸϲ ἑϲτὼϲ ἀναγινωϲκέτω τὰ Μωϲέωϲ καὶ Ἰηϲοῦ τοῦ Ναυῆ, τὰ τῶν κριτῶν καὶ τῶν βαϲιλείων, τὰ τῶν παραλειπομένων καὶ τὰ τῆϲ ἐπανόδου, πρὸϲ τούτοιϲ τὰ τοῦ Ἰὼβ καὶ τὰ Ϲολομῶντοϲ καὶ τὰ τῶν δεκαὲξ προφητῶν· ἀνὰ δύο λεγομένων ἀναγνωϲμάτων ἕτερόϲ τιϲ τοῦ Δαβὶδ ψαλλέτω ὕμνουϲ καὶ ὁ λαὸϲ τὰ ἀκροϲτίχια ὑποψαλλέτω, confer Hippolyti can. XXI nuper ab Hanebergio editum et Theodoreti hist. eccl. II, 24.

**) Huic sententiae illud favere videtur, quod Plinius dixisse carmen christianos, non cantasse dicit; at ne plus, quam par est, verbo dicendi tribuas, Horatium constat duobus locis (Od. III, 4, 1 'Dic, age, tibia longum Calliope melos' et Od. IV, 12, 9 'Dicunt in tenero gramine pinguium custodes ovium carmina fistula') dicendi verbo non de formulis quibusdam, sed de iustis carminibus usum esse.

quidem referri potest; unde concludas si non omnes, at tamen Bithynos christianos novo quodam carmine Christum deum celebrasse, nisi vero carmen formulas exclamationesque, veluti Κύριε ἐλέηcον et Εὐλογεῖτε τὸν κύριον, recitatas potius quam cantatas, intellegemus, aut Plinium falso vel parum accurate de rebus christianis rettulisse putabimus. Sed Plinii testimonio alia accedunt minus suspecta. Doctissimus enim pater ecclesiae, Origenes in libro contra Celsum VIII, 67 christianos orthodoxos hac re ab haereticis differre monuit, quod nisi in deum patrem eiusque filium unigenitum hymnos non dicerent (ὕμνους γὰρ εἰς μόνον τὸν ἐν πᾶσι λέγομεν θεὸν καὶ τὸν μονογενῆ αὐτοῦ). Et quod Eusebius hist. eccl. V, 30, 10 Firmilianum Cappadocem tertio saeculo psalmos in Iesum Christum factos abolendos, eorumque loco alios, quibus ipsius praeconium contineretur, hymnos in ecclesiis cantandos curasse dicit, Origenis testimonium per ambages confirmat. Denique idem Eusebius V, 32, 5 ad doctrinae christianae fidem defendendam utitur testimonio psalmorum, ὅσοι ἀδελφῶν ἀπ' ἀρχῆς ὑπὸ πασῶν γραφεῖσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὸν Χριστὸν ὑμνοῦσι θεολογοῦντες.

Inprimis autem haeretici hymnos pangendi canendique artem alebant, inter quos cum aliorum tum Nepotis episcopi Aegypti (conf. Euseb. hist. eccl. VII, 24, 4: ἀποδέχομαι καὶ ἀγαπῶ Νέπωτα ... καὶ τῆς πολλῆς ψαλμῳδίας, ᾗ μέχρι νῦν πολλοὶ τῶν ἀδελφῶν ἐνθυμοῦνται) Ariani (conf. Socratem I, 9 Photium in Philostorg. exc. II, 2) Bardesanis (conf. Theodoreti hist. eccl. IV, 29 Sozomeni hist. eccl. VI, 25 et inprimis Aug. Hahnii librum de Bardesane Gnostico Syrorum primo hymnologo) Apollinaris (conf. Sozomeni hist. eccl. VI, 25) carmina pervulgata fuisse perhibentur. Huc Naassenorum quoque psalmus, in hac anthologia p. 32 editus, pertinet, de quo paulo ante fusius commentatus sum. Sed haec ipsa erat causa, cur orthodoxae ecclesiae antistites inde a medio tertio saeculo, ne errorum labes modorum suavitate commendata latius serperet, novicios hymnos exstirpandos, veteres psalmos Davidis et cantica ex libris sacris excerpta unice probanda esse censerent. Insigne huius rei documentum concilii Laodicensis canon LIX praebet, quo patres congregati caverunt, ne idiotici psalmi, quos nescio an novicios christianos eodem iure quo subditicios Salomonis intellegas, in ecclesia recitarentur, quo cum decreto admonitiones singulornm episcoporum scriptorumque a Buhlio l. l. p. 197 sq. collectae plane conspirant.

Quae cum ita essent, hymni, quibus laudes domini nostri canerentur christianaeque doctrinae mysteria enarrarentur, conscribi cantarique paulatim desierunt. Preces tantum matutinae, vespertinae, cenatoriae, numeris illae quidem liberioribus compositae neque tamen psalmorum gravitati atque sublimitati conferendae, in usu quotidiano permanserunt. Partem earum librarius aliquis Constitutionum apostolicarum libro septimo pridem subiecit, unde eas aliis quibusdam auctas in hoc libro repetendas curavimus.

Atque primo quidem loco praeclarum hymnum matutinum collocavimus, quem a primo vocabulo δοξολογίαν nuncupant et etiamnunc in celeberrimis

ecclesiae canticis numerant. Is quo in honore iam antiquissimis temporibus fuerit, inde intellegere possis, quod vetustissimo psalterio christianorum, quod codice Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti servatum esse supra monuimus, insertus legitur. Illius enim psalterii cum longe amplissimam partem Davidis psalmi efficiant, et tredecim odae, quae corrolarii instar psalmis Davidis adiectae sunt, aut ex vetere novoque Testamento petita sint aut iam Alexandrina, quam dicunt, aetate locis quibusdam veteris Testamenti adsutae esse videantur (ᾠδ. ζ′ η′ θ′), ex noviciis carminibus unus hic hymnus matutinus sive angelicus dignus existimatus est, qui sacris illis odis ultimo loco adiiceretur. Atque insignem hunc locum meruisse videtur, quod et sententiis dictisque sacris magna ex parte contextus est et veneranda quadam vetustate commendatur. Antiquior vero eius pars quatuordecim primos versus complectitur, quos quarto saeculo Hilarius Pictaviensis latine vertisse fertur (conf. Daniel Thesauri hymnologici t. II p. 270). Graecam autem eius originem cum alia tum hoc comprobat, quod in latinis membranis iuxta latinam versionem graeca verba exarata inveniuntur, quarum membranarum Tegernseenses (T) ipsi excussimus, Vindobonenses Daniel Thes. hymn. II, 272 descripsit.

Hymnum angelicum in septimo libro Constitutionum apostolicarum hymnus vespertinus et preces cenatoriae excipiunt. Ille ex duabus partibus constat, quarum prior voce ἀμὴν concluditur et ab altera separatur; haec altera pars Symeonis senis Iesum infantem suis brachiis tenentis verba (Luc. II, 29—32) continet, eademque inter quatuordecim odas psalterii codicis Alexandrini recepta est. Usque ad quintum igitur saeculum ipsa verba sacrae scripturae recitari solebant, quibus aevo byzantino novicia carmina addebantur, quae a primis verbis Νῦν ἀπολύεις nomen Ἀπολυτικίων nancta sunt.

Quamquam autem hic, de quo agimus, hymnus vespertinus inter vetustissima carmina christianae ecclesiae in Constitutionibus apostolicis receptus legitur, maiore tamen fama alius hymnus Φῶς ἱλαρόν celebrabatur, quem Byzantini inter officia vespertina (ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ) receperunt et ipsi in libro Ὡρολογίου saeculo XII exaratum invenimus. Eum num auctor Constit. apost. VIII, 34 'μετὰ δὲ ῥηθῆναι τὸν ἐπιλύχνιον ψαλμὸν προσφωνήσει ὁ διάκονος ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων' in animo habuerit, admodum dubium est, quandoquidem et brevior tenuiorque, quam qui psalmi titulo insigniatur, esse videtur, et Davidis psalmorum alios, qui vespere, alios, qui mane canerentur, constitutos fuisse novimus; conf. Const. apost. VIII, 37 ὡσαύτως ὄρθρου ὁ διάκονος μετὰ τὸ ῥηθῆναι τὸν ὀρθρινὸν καὶ ἀπολῦσαι αὐτὸν τοὺς κατηχουμένους. Contra certum est a Basilio De spir. sancto c. 29 hunc hymnum ἐπιλύχνιον εὐχαριστίαν nuncupatum esse, quem locum plene hic exscribere iuvat: ἔδοξε τοῖς πατράσι ἡμῶν μὴ σιωπῇ τὴν χάριν τοῦ ἑσπερινοῦ φωτὸς δέχεσθαι, ἀλλ' εὐθὺς φανέντος εὐχαριστεῖν· καὶ ὅστις μὲν ὁ πατὴρ τῶν ῥημάτων ἐκείνων τῆς ἐπιλυχνίου εὐχαριστίας, εἰπεῖν οὐκ ἔχομεν· ὁ μέντοι λαὸς

ἀρχαίαν ἀφίηςι τὴν φωνὴν καὶ οὐδενὶ πώποτε ἀςεβεῖν ἐνομίςθηςαν οἱ λέγοντες· Αἰνοῦμεν πατέρα υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα θεοῦ. εἰ δέ τις καὶ τὸν ὕμνον τοῦ Ἀθηνογένους ἔγνω, ὃν ὑπέρ τι ἄλλο ἐξιτήριον τοῖς ςυνοῦςιν αὐτῷ καταλέλοιπεν ὁρμῶν ἤδη τὴν πρὸς τοῦ πυρὸς τελείωςιν, οἶδε καὶ τὴν τῶν μαρτύρων γνώμην, ὅπως εἶχον καὶ περὶ τοῦ πνεύματος. Hoc testimonio multi ita abusi sunt, ut Athenogenem martyrem hymnum Φῶς ἱλαρὸν panxisse dicerent. At paulo attentius Basilii verba perlegentem non fugiet, Athenogenem alius hymni auctorem significari, in quo et ipso spiritus sancti mentio facta esset.

Restat, ut quo iure haec quatuor scripta inter carmina receperim, defendam atque exponam. Numeris enim illa soluta nec cantorum modis aptata fuisse facile aliquis dixerit, quod nec certis usitatisque metrorum legibus illigata sunt et primum atque ultimum in codicibus Const. apost. προςευχαὶ non ᾠδαὶ inscribuntur, qua de re conferas, sodes, apparatum criticum editionis Lagardianae. Quid? quod preces cenatoriae non solum εὐχή, sed εὐχὴ λεγομένη ἐπ' ἀρίςτῳ in codicibus dicuntur? Nihilo tamen secius has quatuor preces non solum recitatas, sed etiam cantatas fuisse, si quid aliud, certum atque exploratum est. Namque ut modulationes doxologiae et hymni epilychnii celeberrimas et antiquissimas (vide Πίνακα τῶν μελῶν in fine libri) omittam, doxologia in codice Alexandrino titulum ὕμνου ἑωθινοῦ prae se fert et in psalterium sive canticorum librum recepta est. Difficilior altera quaestio ad discernendum est, quo numerorum genere hi quatuor hymni inclusi esse videantur. Nam cum modulationes eorum protractae in latos circuitus exspatientur nec verba ipsa presse sequantur, iure tuo suspicari possis, numerorum legibus modulationes illigatas, solutam orationem fuisse. Neque Thierfelderum, cum in libro De christianorum psalmis p. 33 carminis Φῶς ἱλαρὸν metrica cola syllabarumque quantitate definita restitueret, operam et oleum perdidisse nego. Ne tamen omni numerorum genere quatuor hymnos solutos fuisse iudicemus, iam illud prohibet, quod hymnus epilychnius in Horologio et doxologia in cod. Alexandrino ςτιχηδὸν exarata sunt. Namque ςτίχοι illi sive versus, quos in nostra quoque editione exprimendos curavimus, et numerose clauduntur et similis psalmorum divisionis commonent. Singula autem cola eorum hoc quoque nomine Davidis psalmis similia sunt, quod non certis pedum rhythmorumque regulis, ut cetera fere carmina graeca, illigata sunt. Sunt tamen aliquot particulae, inprimis clausulae, quarum numeros, accentibus syllabarum expressos, modo monitus sis, non possis non agnoscere. En perspicua quaedam exempla, quae ita proponere placet, ut numeros notis metricis expressos adiiciam:

καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
ςὺ εἶ μόνος ἅγιος, – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑
ςὺ εἶ μόνος κύριος. – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
αἰνεῖτε, παῖδες, κύριον. ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
ὑμνοῦμεν πατέρα υἱὸν ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –
καὶ ἅγιον πνεῦμα θεόν. ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –

τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ — ⏑ — ⏑ — ⏑ —
καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. ⏑̲ — ⏑ — ⏑ — ⏑ —

DE CARMINIBUS BYZANTINIS.

Quatuor hymni, de quibus extremo loco disputavi, cum relictis veterum graecorum carminum legibus aliam normam sequantur, transitum nobis parant ad carmina ecclesiastica byzantina, quorum delectum in altera parte anthologiae proposuimus. Byzantina ea nuncupavimus, quod intra fines byzantini imperii medio aevo orta sunt; ipsa urbs Byzantium sive Constantinopolis nec plurimos nec fertilissimos melodos tulit; immo tresviri, quibus palmam in hoc genere literarum detulerunt, Cosmas, Ioannes, Theophanes Hierosolymitani fuisse feruntur, quod cum auctoritate, qua sacra sedes et inprimis S. Sabbae monasterium florebat, cohaerere videtur. Nam ritus quoque, quales in coenobio S. Sabbae exculti erant, inde a septimo saeculo paulatim per omnes ecclesias graecas diffundebantur (conf. Leontem Allatium De libris ecclesiasticis graecis p. 6 ed. Paris. a. MDCXLV) et celeberrimi melodi Ioannes et Cosmas magnam vitae partem in illo coenobio egerunt. Inter reliquas imperii byzantini partes Sicilia eminuit, qua in insula, priusquam Arabum ditionis facta est, multi et clari poetae velut Methodius Syracusanus, Georgius Siceliota, Constantinus Siculus octavo et nono saeculo floruerunt. Quid? quod Cosmam maiorem, quo Ioannes Damascenus et Cosmas Maiumensis magistro usi sunt, in Sicilia ortum et a piratis Damascum perductum esse ferunt? Denique etiam extra fines imperii byzantini in Italia prope Romam urbem monachi exules coenobii S. Nili sacrae poesi studebant, quorum melodorum S. Bartholomaeus, qui duodecimo saeculo florebat, facile princeps exstitit, alii, ut Clemens, Arsenius, Germanus, Ioannes, Iosephus, Paulus, Sophronius cognomines summis melodis byzantinis nominantur (conf. Pitra Hymnogr. p. 18 et 62); neque tamen ulla eorum carmina parietes monasterii Grottaferratae egressa sunt, unde ea cum neque in Menaea neque in Triodium graecae ecclesiae recepta essent, ex hac quoque anthologia excludenda duximus.

Homines autem byzantini quam tenuis et pusilli animi fuerint, inde maxime intellegitur, quod omnis fere eorum poesis intra angustos ecclesiastici carminis fines inclusa continebatur. Cum enim monachi et episcopi tam apud reges quam apud populum plurimum valerent et animi hominum spinosis theologiae quaestionibus adeo capti tenerentur, ut altius spirare et praeclara consilia moliri non auderent, turpissima ingeniorum sterilitas et nugatoria quaedam garrulitas cum in aliis literarum generibus tum in poeticis studiis nata est. Haec quam late patuerint, ut intellegas, aequalem poesim gentium occidentalis Europae conferre iuvat. Quamquam enim ne illic quidem barbari et rudes homines mentis caliginem plane depellere valebant, tamen inexhausta vis Germanarum gentium, tamquam felix sarculum

effetae arbori insitum, laetos carminum foetus peperit; neque solum epicis carminibus speciosa heroicarum fabularum miracula pandebant, sed etiam lyricos carminum ecclesiasticorum modulos lusibus profanis et rerum gestarum laudibus accommodabant. Tam laetae fecunditatis ingenii et mutui sacrarum profanarumque literarum commercii vestigià frustra apud Byzantinos quaesiveris; neque enim ipsi, qua erant animi humilitate viriumque imbecillitate, praeclaras res naviter gesserunt, et parvas amplificandi et prodigiose augendi iuvenili ardore carebant; amare vero et ludere, excandescere et commiserari, denique naturalibus animi affectibus commoveri prorsus desiisse videntur. Quo factum est, ut in epica, iambica, ludicra poesi aut nihil procrearent aut nihil, quod occidentalium gentium musae conferri posset, elaborarent. An Tzetzae Psellique garrulas nugas vel etiam Georgii Pisidae calamistros cum Nibelungorum nervis et lacertis aut Anacreonteorum tornatos cincinnos cum Waltheri nostri suco atque simplicitate componere audebimus?

Haec cum ita sint, ecclesiastica carmina fere sola fuerunt, in quibus pangendis homines Byzantini operam collocabant nec mediocrem laudem consecuti sunt; quae quamvis et ipsa labem frigidae subtilitatis et aridi torporis traxerint, tamen magis, quam par erat, a viris doctis adhuc neglecta iacebant. Nobis autem eo digniora sunt, quae cognoscamus et pervestigemus, quod ad poesim cantumque ecclesiasticum occidentalium populorum promovendum plurimum valuerunt. Huius rei documenta ipsa nomina sunt carminum ab graeco fonte derivata; veluti antiphonae et tropi Francorum (vide Beiträge S. 18 f.) ab antiphonis et tropariis Graecorum originem duxerunt, et sequentiarum latinum nomen a graeco ἀκολουθίας translatum esse apparet, licet genuinam graeci vocabuli significationem Franci Germanique paululum detorserint. Etiam apertiora graecae originis indicia musica ars latinae ecclesiae praebet; neque enim solum octo toni occidentalium gentium et ὀκτὼ ἦχοι Graecorum sibi invicem respondent, sed etiam nomina authentici et plagii toni graecae originationis notam servarunt. Denique non desunt diserta testimonia scriptorum latina carmina ecclesiastica a graecis promota testantium. Sic Monachus Sangallensis in Gestorum Karoli libro secundo (Monumenta germ. historiae II, 751) haec memoriae prodidit: 'Cum igitur Graeci . . . . secreto in sua lingua deo psallerent et ille occultatus in proximo carminum dulcedine delectaretur, praecepit clericis suis, ut nihil ante gustarent, quam easdem antiphonas in latinum conversas ipsi praesentarent. Item Cyprianus S. Caesarium Arelatensem refert adiecisse et compulisse, ut laicorum popularitas psalmos et hymnos pararet altaque et modulata voce instar clericorum alii graece, alii latine prosas antiphonasque cantarent (vide Gerbert De musica sacra I, 340). Hoc autem cum testimonio conferas Ekkehardum (Casus S. Galli in Monum. Germ. hist. II, 125) narrantem Hadvigam ducissam latinam antiphonam 'Maria et flumina' sic graece vertisse: 'θάλασσαι καὶ ποταμοὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον· ὑμνεῖτε πηγῶν

τὸν κύριον· ἀλληλούϊα.' Denique non parva farrago graecorum verborum carmina et liturgiam ecclesiae latinae irrepsit, quorum nonnullis, ut κύ ἐλέηϲον, etiamnunc utimur.

Haec praefati iam ad genera carminum byzantinorum explicanda vitas singulorum poetarum enarrandas transeamus. Atque formam quid carminum si spectaveris, duo in genera ea discedunt, quorum altera versib usitatis et quantitate syllabarum definitis composita sunt, altera novas leg accentuum et numeri syllabarum sequuntur; quod discrimen ut brevi sig ficem, priora metrica, rhythmica posteriora appellabo. Metrica igitur c mina ut antiquis temporibus, quibus productas et correptas syllabas vul distinguebant, aptissima erant, ita medio aevo artificiosam quandam speci affectabant. Etenim iam in primis post Christum natum saeculis adeo accent quantitati syllabarum praevalere coeperat, ut haud raro scriptores quanti tem neglegerent syllabasque acutas cum longis commutarent. Huius rei p multa et manifesta testimonia in titulis lapideis aeneisque exstant, in quib literae O et Ω sexcenties inter se commutatae inveniuntur. Idem cre errores testantur, quos poetae recentiores syllabas breves pro longis et lo gas pro brevibus usurpantes commiserunt; qua de re vide indicem erro Methodii supra p. XIX confectum et adde Synesii III, 10 θύμ' ἀναίμακτ 39 τὸν ἀπόϲτρο̄φον, 109 ἐπὶ βαλβι̇̄δαϲ, Gregorii I, 3 δεϲπο̄́την, Clementis v. παίδων ἀνεπάφων. Nostra vero memoria Graeci ita accentibus nihil tribuunt, ut et ipsi in Sophoclis Aristophanisque versibus recitandis metric compagem solvere soleant et nos accentus syllabarum neglegentes aut mi observantes graece loqui negent.

Metricae igitur odae byzantinae, cum vetera carmina artificiosa pot subtilitate imitarentur quam hominum aequalium sermonem exprimere neque in ecclesiis umquam cantatae neque in libros canticorum canoni receptae sunt. Cantatas tamen eas esse ne infitias eas, modulationis to (ἦχοϲ) carminibus Eliae Syncelli et Photii patriarchae adscriptus prohibet. Qu autem ad canendum destinata erant carmina, iisdem, quibus scriptores A creonteorum veteres delectabantur, versiculis constant, dimetris dico iamb vel ionicis anaclomenis; quamquam hoc nomine severiori legi illigata su quod quina aut sena cola singulas periodos stropharum efficiunt. Hoc nemo non comprobabit in carminibus ad cantandum factis, ita inutili et ficeto lusu eae literae in initiis stropharum positae sunt, quae ordinem vigi quatuor literarum alphabeti reddant. Cumulum vero his artificiosis nu Syncellus addidit, qui non solum stropharum, sed omnium eiusdem stroph versiculorum initia acrostichidis angustiis coercuit. Praeterea in plerisq carminibus Anacreonticis poetarum byzantinorum dimetris versiculis p tertiam vel quartam quamque stropham duo longiores versus interiecti su quos, ut a strophis sive οἶκοιϲ distinguerent, κουκούλια appellabant (co G. Hermannum Elem. doct. metr. 487 sq.). Atque plerique eo modo co positi sunt, ut versuum Asclepiadeorum exemplum sequi videantur:

– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – | – ⏑ ⏑ – –
Ῥίζα φιλευσεβέων | ἔπλεο, Παῦλε,
ἐν χθονὶ τετραπόρῳ | γείναο μόσχους.

Sed cum choriambici pedes iambicis et ionicis minus facile admisceantur, trimetros ionicos, quales in altero Sophronii carmine leguntur,

Ἱεραὶ παρθενικαὶ, παστάδα Θέκλης
στεφάνοις ἀθανάτοις στέψατε νύμφης.

priscam et genuinam horum versuum formam fuisse crediderim, quorum in locum choriambicos illos fere supponebant. Utraque autem versus forma non modo pari duodevicenum morarum temporis spatio sed etiam similibus accentibus coniuncta erat, modo caesurae indicia secutus hos ictus primarios utrique versui adsignaveris:

⏑ ⏑ – –́ ⏑ ⏑ – | – ⏑ ⏑ –́ –
– ⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏑ – | – ⏑ ⏑ –́ –

Scriptores Anacreonteorum christianorum in cod. Barberino n. 246 saec. XI vel XII, qui byzantina Anacreontea in unum corpus coniuncta continet, nominantur hi: Sophronius Hierosolymitanus, Elias Syncellus, Ignatius, Arethas, imperator Leo; vide Matrangam in Maii Spicil. Rom. IV p. XXXVI sqq. Equidem quatuor tantum carmina, tria Sophronii, unum Eliae, recepi, ut ne huius quidem carminum generis exempla in hac anthologia plane desiderarentur. Etiamsi enim Leo Allatius Sophronii carmina elegantissima, piissima, melitissima praedicaverit et nostra memoria Matranga doctissimo signifero succinuerit, tamen non digna mihi esse videbantur, quae omnia in hoc libro typis repeterentur. Plura qui desiderabit, adeat, quaeso, Maii Spicil. Rom. tom. IV, Matrangae Anecdot. tom. II, Danielis Thes. hymnol. vol. tertium. Selegi autem praeter bella praeconia Pauli apostoli et Theclae martyris memorabile carmen de locis venerandis sacrae urbis Hierosolymorum, quo recuso et emendato viris doctis, qui archaelogiae christianae tam egregi operam nostra memoria impendunt, me gratum acceptumque fecisse spero. Sophronius enim hoc carmine pium, quo flagrabat, desiderium sacra loca adeundi ita persecutus est, ut urbis Hierosolymorum eiusque aedificiorum, qualia septimo saeculo erant, lineamenta adumbraret, quae cum ipsa satis notabilia sint, tum in tanta veterum testimoniorum penuria plurimum lucis ad difficillimas de topographia Hierosolymitana quaestiones expediendas afferunt; conf. Messmer Mittheilungen der k. k. Centralcommission a. 1867 p. LXVII, Tobler Golgatha p. 344, Bock Die Kirche der Benediktinerabtei Petershausen, s. f. Inprimis vero memoratu digna sunt, quae poeta in tertia stropha de sacro cubo ante scalas, quibus in sepulcrum Christi descendebant, collocato rettulit. Cum autem Matranga locum gravissimum et corruptelis foedatum et lacuna haustum edidisset, ipsi Flaschium, doctum iuvenem tum Romae commorantem, quem disciplinae Monacensis gratam memoriam servare noveramus, per litteras rogavimus, ut codicem denuo excuteret

et num qui apices in loco lacunoso dispici possent, religiose quaereret. Sed haec spes me plane fefellit; ille enim mihi rescripsit versiculi quarti decimi praeter quinque literas τετρα nihil non modo apparere, sed ne scriptum quidem ab librario fuisse. *) Inde ad Messmeri collegae amicissimi doctrinam atque humanitatem confugi, qui κύβον ἱερὸν lapidem illum intellegendum esse intellexit, qui, cum olim monumentum, in quo corpus domini nostri positum erat, clausisset, postea ante illud monumentum arae instar collocatus esse narratur; tales autem arae cum quatuor columnis cingi et tholo, cui ciborio nomen erat, tegi solitae essent, Sophronium divinavimus scripsisse: ἱερὸν κύβον κατίδω μέγαν οὐρανοστεγόν τε τέτρασιν φρακτόν τε στήλαις.

Sophronii et Eliae carminibus metricis Leontis regis ᾠδάριον κατανυκτικὸν et Photii patriarchae ὕμνον ἐκ προσώπου Βασιλείου δεσπότου subiunxi, quae carmina Anacreonteorum, quibus in cod. Barberino consociata sunt, formam accentibus syllabarum imitantur; tantum autem aberat, ut omnes pedes horum carminum auctores accentibus exprimerent, ut in paenultima syllaba nusquam non acuenda acquiescerent, quod similiter Gregorium Nazianzenum in carmine septimo instituisse supra p. XV demonstravimus. Praeterea rhythmicis Anacreonteis adnumerandae sunt Preces Ioannis Damasceni in Danielis Thes. hymnol. III, 94 et carmina Palaeologi Manuelis et Catrarae in Matrangae Anecd. II, 675. 682 edita.

Longe maximam autem partem huius libri carmina ecclesiastica byzantina implent, quae adeo summam huius anthologiae efficiunt, ut quae adhuc enarravimus carmina tamquam pro corollario habenda sint. Ea in quae genera dividenda, cui numerorum arti illigata, quibus musicis modulis instructa sint, tribus peculiaribus libris infra edisseram; in hoc libro historiae huius poesis lineamenta adumbrare et poetarum vitas succincte enarrare decrevi.

Tertio igitur et quarto saeculo patres ecclesiae cavisse supra docuimus, ne praeter psalmos Davidis et sacra cantica quidquam carminis in ecclesiis caneretur. Veteres autem illi hymni, quamvis divini hominumque animis commovendis erigendisque idonei essent, tamen iis, quae christiani sentiebant et sibi propria venerabantur, illustrandis praedicandisve facti non erant. Qua de causa postquam turbis ecclesiae compositis minus verendum fuit, ne noviciis carminibus christianae fidei integritas corrumperetur, fieri non potuit, quin et poetae divino instinctu compulsi Christi domini Mariaeque matris dei laudes canerent et populus has cantilenas comprobaret ac quasi

*) Hac occasione oblata, quibus locis Flaschius alia atque Matranga e cod. Barberino enotaverit, referam: v. 2 νῦν ἐθέλων omisso δή — 6 αἰὲν ἡμῖν κραδίην — 19 ἐπαναξίου — 21 ἀκροκρυνο χρυσόμορφον — 39 παμμέδων τεχύνη κεχαραγμένω γραφῆος εἰκόνι σέβας — 46 ἕλει — μέδουσα — 50 κάλαμος σπόγγος τε λόγχη — 53 χορεία — 74 πέτρης — 81 βαίνων — 93 ὑγιὴν — 95 τρυφοίην τεμένωδε πᾶν τὸ σῶμα — 98 Μαρίην — 102 οὐρανὸν ἴδεν.

sinu foveret. Eo accedit, quod ritibus christianis auctoritate publica comprobatis publicisque sumptibus adiutis canticis quoque atque musicae sacrae maiorem operam impendere splendoremque addere coeperunt. Inprimis in urbibus reges et magistratus, ne in christianis sacris adornandis pecuniae parciores quam in paganis esse viderentur, magnifica aedificia exstruebant et pompam rituum omni modo augebant. Quid? quod plebeculae quoque aliquid dandum fuit, quae sacrorum splendore modorumque dulcedine ad christianas ecclesias frequentandas alliciebatur? id quod anachoreta quidam, qui quinto saeculo in solitudinem Nitrearum secesserat, diserte testatur apud Pitram Hymnogr. p. 43: καὶ τὸ τροπάρια καὶ κανόνας ψάλλειν καὶ ἤχους μελίζειν τοῖς κατὰ κόσμον ἱερεῦσί τε καὶ λοιποῖς ἁρμόζον· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁ λαὸς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συναθροίζεσθαι εἰώθη. Inde factum est, ut quinto et sexto saeculo christiani in duas partes discederent, quorum alteri veterum institutorum venerandam simplicitatem tuebantur mordicusque tenebant, alteri rerum divinarum dignitatem externo quoque splendore augeri fas esse putabant. Neque minimas lites nova illa carmina cantusque modi artificiosiores movebant. Luculentum huius rei testimonium praebet festiva narratio de abbatis Pambonis eiusque discipuli colloquio, quae Alexandriae in ecclesia S. Marci iam quinto saeculo tropariorum cantum floruisse docet. Abbo enim suum discipulum Alexandriam miserat, qui opera suis manibus facta in urbe divenderet. Is per sex dies, quibus in urbe morabatur, in vestibulo ecclesiae S. Marci pernoctabat, ubi officia ecclesiastica cognoscebat et troparia discebat. In cellulam redux tristitiam mente vultuque prae se ferebat, quod ubi Pambo animadvertit, sollicitus ex eo quaerit, quid tandem ei acciderit, cur maestus et demissus incederet. Ille, quid mirum, inquit, quod in hac solitudine animum despondeam, cum neque troparia neque canones canamus, quorum suavitate Alexandriae deliniebar? Cui superciliis contractis abbas: vae nobis, mi fili; video enim tempora instare, quibus monachi hanc severam disciplinam relinquant, et carminum modis ducantur; tum pietatem morumque sanctitatem homines exuent magnaque calamitate affligentur. *)

*) Hanc narrationem e codice Vindobonensi ab Gerberto in Scriptor. eccles. de musica editam et a me in Beitr. p. 33 repetitam hic quoque plene subiicere visum est:

Ὁ ἀββᾶς Παμβῶ ἀπέστειλε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν. ποιήσας δὲ ἡμέρας δεκαὲξ ἐν τῇ πόλει, ὡς ἔλεγεν ἡμῖν, τὰς νύκτας ἐκάθευδεν ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάρκου· καὶ ἰδὼν τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἀνέκαμψε πρὸς τὸν γέροντα· ἔμαθε δὲ καὶ τροπάρια.

Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρων· ὁρῶ σε, τέκνον, τεταραγμένον· μή τις πειρασμός σοι συνέβη ἐν τῇ πόλει; λέγει ὁ ἀδελφὸς γέροντι· φύσει, ἀββᾶ, ἐν ἀμελείᾳ δαπανῶμεν τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, καὶ οὔτε κανόνας, οὔτε τροπάρια ψάλλομεν· ἀπελθόντος γάρ μου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶδον τὰ τάγματα τῆς ἐκκλησίας, πῶς ψάλλουσι, καὶ ἐν λύπῃ γέγονα πολλῇ, διατί καὶ ἡμεῖς οὐ ψάλλομεν κανόνας καὶ τροπάρια.

Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρων· οὐαὶ ἡμῖν, τέκνον, ὅτι ἔφθασαν αἱ ἡμέραι, ἐν αἷς ὑπολείψουσιν οἱ μοναχοὶ τὴν στερεὰν τροφὴν τὴν διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ῥηθεῖσαν καὶ ἐξακολουθήσουσιν ᾄσματα καὶ ἤχους· ποία γὰρ κατάνυξις, ποῖα δάκρυα τίκτονται ἐκ τῶν τροπα-

Eodem autem tempore in Cappadocia etiam per monasteria eundem troparia canendi morem increbuisse, alia narratiuncula docet, quam Pitra, quo duce in hac parte libri utimur, ex codice Vallicell. E, 21 fol. 518 rettulit. Paulus enim abbas, cum quinto saeculo Persae Cappadociam invasissent, primum Constantinopolin, deinde Alexandriam aufugit et ad postremum in solitudinem Nitrearum recessit. Nihil autem in nova sede aegrius tulit, quam quod a contubernali anachoreta prohibitus est, quominus quae in Cappadocia psallere consuerat troparia caneret. Neque ab antistite anachoretarum impetrare potuit, ut sibi soli in sua cellula psalmodiae carminumque cantui vacare liceret. Severioris enim ille disciplinae patronus monacho, qui suae saluti bene consultum vellet, cantilenarum illecebras fugiendas esse monuit.

Sed quae tandem carmina ecclesiastica quinto saeculo florere et percrebescere coeperunt? Hac de re colloquia ab Ioanne et Sophronio cum Nilo abbate in mente Sina conserta*) nos certiores faciunt. Nam eorum, quae

---

ρίων; ποία γὰρ κατάνυξις τῷ μοναχῷ, ὅταν ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν κελλίῳ ἵσταται καὶ ὑψοῖ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὡς οἱ βόες; Εἰ γὰρ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ παριστάμεθα, ἐν πολλῇ κατανύξει ὀφείλομεν ἵστασθαι καὶ οὐχὶ ἐν μετεωρισμῷ· καὶ γὰρ οὐκ ἐξῆλθον οἱ μοναχοὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, ἵνα παρίστανται τῷ θεῷ καὶ μετεωρίζονται καὶ μελῳδοῦσιν ᾄσματα καὶ ῥυθμίζουσιν ἤχους καὶ σείουσι χεῖρας καὶ μεταβαίνουσι πόδας, ἀλλ' ὀφείλομεν ἐν φόβῳ πολλῷ καὶ τρόμῳ δάκρυσί τε καὶ στεναγμοῖς μετὰ εὐλαβείας καὶ εὐκατανύκτου καὶ μετρίας [ταπεινῆς] φωνῆς τὰς προσευχὰς τῷ θεῷ προσφέρειν· Ἰδοὺ γὰρ λέγω σοι, τέκνον, ὅτι ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε φθείρουσιν οἱ Χριστιανοὶ τὰς βίβλους τῶν ἁγίων εὐαγγελίων καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν θεσπεσίων προφητῶν, λεαίνοντες τὰς γραφὰς τῶν ἁγίων καὶ γράφοντες τροπάρια καὶ ἑλληνικοὺς λόγους καὶ χυθήσεται ὁ νοῦς εἰς τρόπους καὶ εἰς τοὺς λόγους τῶν Ἑλλήνων· διὰ τοῦτο καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν εἰρήκασιν, ἵνα μὴ γράφωσιν οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ὄντες καλόγραφοι τοὺς βίους καὶ λόγους τῶν γερόντων ἐν μεμβράναις, ἀλλ' ἐν χαρτίοις· μέλλει γὰρ ἡ ἐρχομένη γενεὰ λεαίνειν τοὺς βίους καὶ λόγους τῶν πατέρων καὶ γράφειν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῖς.

Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· τί οὖν; ἀλλαχθήσονται τὰ ἔθη καὶ αἱ παραδόσεις τῶν Χριστιανῶν καὶ οὐκ ἔσονται ἱερεῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἵνα ταῦτα γένηται; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν καὶ ἔσται θλίψις οὐκ ὀλίγη ἐθνῶν.

*) Haec quoque colloquia a Pitra in Iuris eccles. graec. historia et monumentis tom. II p. 220 primum edita et a me loco laudato repetita hic subiicienda curavimus:

Διηγήσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης καὶ ὁ ἀββᾶς Σωφρόνιος λέγοντες· ὅτε ἀπήλθομεν πρὸς τὸν ἀββᾶ Νεῖλον διαφοιβούσης τῆς ἁγίας κυριακῆς εἰς τὸ ὄρος Σινά· ἦν δὲ ὁ γέρων ἡσυχάζων ἄνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἔχων ἄλλους δύο μαθητάς. Ἐλθόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὰ ἑσπερινὰ ἤρξατο ὁ γέρων τὸ Δόξα πατρὶ σὺν τοῖς ἑξῆς. Καὶ εἰπόντων τὸ Μακάριος (Ps. 1) καὶ τὸ Κύριε ἐκέκραξα (Ps. 140) χωρὶς τῶν τροπαρίων, καὶ [εἰπόντες] τὸ Φῶς ἱλαρὸν καὶ τὸ Καταξίωσον, ἤρξαντο τὸ Νῦν ἀπολύεις σὺν τοῖς ἑξῆς (Luc. 2). καὶ τελέσαντες τὰ ἑσπερινὰ παρέθηκεν ἡμῖν τράπεζαν. καὶ μετὰ τὸ δειπνῆσαι ἠρξάμεθα τοῦ κανόνος. καὶ μετὰ τὸν ἑξάψαλμον καὶ εἰπόντες τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἠρξάμεθα τοὺς ψαλμοὺς ἀνέτως. καὶ εἰπόντων τὴν πρώτην στάσιν τῶν πεντήκοντα ψαλμῶν ἤρξατο ὁ γέρων τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς [καὶ ν'] καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον. καὶ καθίσαντες ἀνέγνω εἷς τῶν μαθητῶν αὐτῶν (an αὐτοῦ?) τὴν καθολικὴν Ἰακώβου. καὶ ἀναστάντες πάλιν ἠρξάμεθα τὴν δευτέραν στάσιν τῶν ν' ψαλμῶν, καὶ πληρώσαντες τοὺς ν' ψαλμοὺς ἔδωκε τῷ ἄλλῳ ἀδελφῷ καὶ ἀνέγνω ἐκ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου Πέτρου τὴν καθολικὴν ἐπιστολήν· καὶ

modo rettulimus, testimoniorum scriptores non modo nihil certi de hac re memoriae prodiderunt, sed etiam mentionem canonum, qui aliquanto post inclaruerunt (conf. Beiträge S. 26 ff.), falso interpolasse videntur. Abbates igitur Ioannes et Sophronius die dominica in cacumen montis Sina ascenderunt, ubi Nilus senex cum duobus discipulis agebat. Hos cum sub vesperum convenissent, mirati sunt severae et antiquae disciplinae addictos omnem carminum modorumque suavitatem respuere. Vespertina enim officia postquam Nilus senex verbis Δόξα τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι exorsus est, psalmos Davidis primum et centesimum quadragesimum sine tropariis recitaverunt et preces notissimas Φῶς ἱλαρὸν et Καταξίωσον et ad postremum Symeonis verba Νῦν ἀπολύεις κ. τ. λ. subiunxerunt. Deinde cenati magna officia, quae canonis nomine significantur, peragere coeperunt. Atque primum quidem hexapsalmum sive psalmos 3, 37, 62, 87, 102, 142 recitarunt recitatisque preces Πάτερ ἡμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς κ. τ. λ. addiderunt. Tum omnes centum et quinquaginta psalmos submissa voce ita dixerunt, ut in tres partes (στάσεις)*) eos partirentur et post primam catholicam epistolam Iacobi, post secundam Petri, post tertiam Ioannis legerent. Finitis psalmis et catholicis epistolis novem cantica sacra recitare coeperunt, neque post tertium et sextum canticum mesodia, sed preces Πάτερ ἡμῶν et Κύριε ἐλέησον intertexuerunt. Deinde psalmorum recitatione denuo facta αἴνους sive psalmos CIIL. CIL. CL dixerunt, ne his quidem troparia adiicientes. Ad postremum doxologiam recitarunt et precibus aliquot adiectis finem officiis fecerunt.

Haec igitur officia ab abbate Nilo in monte Sina sexto saeculo observata, a quibus quae etiam nunc in usu sunt officia vespertina (ἑσπερινά) et matutina (ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου) non multum differunt, tropariis et cathis-

ἀναστάντες ἠρξάμεθα τὴν γ´ στάσιν, καὶ πληρώσαντες τοὺς ρν´ ψαλμοὺς καὶ εἰπόντες τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον, ἐκαθέστημεν καὶ ἔδωκεν ἐμοὶ ὁ γέρων τὴν βίβλον καὶ ἀνέγνωκα τὴν καθολικὴν Ἰωάννου καὶ ἀναστάντες ἠρξάμεθα τὰς ᾠδὰς ἀνέτως ἄνευ τροπαρίων, καὶ οὔτε εἰς τὴν γ´ ᾠδὴν, οὔτε εἰς τὴν ς´ ἐποιήσαμεν μεσῴδιον, ἀλλὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον· καὶ εἰπόντες τοὺς αἴνους ἄνευ τροπαρίων ἤρξαντο τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις σὺν τῇ πίστει καὶ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον· προσέθηκεν οὖν ὁ γέρων λέγων· Υἱὲ καὶ λόγε τοῦ θεοῦ Ἰησοῦ Χριστὲ, ὁ θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς καὶ βοήθησον καὶ σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν. καὶ εἰπόντων ἡμῶν τὸ Ἀμὴν ἐκαθέστημεν.

Καὶ λέγω τῷ γέροντι· διατί, ἀββᾶ, οὐ φυλάττετε τὴν τάξιν τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας; καὶ λέγει μοι ὁ γέρων· ὁ μὴ φυλάττων τὴν τάξιν τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἔστω ἀνάθεμα καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ λέγω αὐτῷ· πῶς σὺ αὐτὸς οὐ ψάλλεις εἰς τὰ ἑσπερινὰ τῆς ἁγίας κυριακῆς οὔτε εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τροπάρια, οὔτε εἰς τὸ Φῶς ἱλαρὸν τροπάριον, οὔτε εἰς τὸν κανόνα τὸ Θεὸς κύριος, οὔτε εἰς τὴν στιχολογίαν τῶν ψαλμῶν καθίσματα ἀναπαύσιμα, οὔτε εἰς τὰς ᾠδὰς τῶν τριῶν παίδων τροπάρια; ἀλλ' οὔτε εἰς τὸ Μεγαλύνει τὸ Πᾶσα πνοὴ, ἀλλ' οὔτε εἰς τὴν δοξολογίαν τὴν Ἀνάστασιν τοῦ σωτῆρος;

*) Στάσεις psalmorum partes audiebant, quod, cum sedentes epistolarum praelectionem audirent, stantes psalmos recitabant, quem morem testimoniis veterum scriptorum allatis interpretes Cassiani Instit. II, 5 illustraverunt.

matis, psalmorum et canticorum recitationi interponendis, carebant. Sed haec ipsa troparia Ioannes et Sophronius abbates adeo desiderabant, ut Nilum communem ecclesiae christianae normam migrasse criminarentur. Sexto igitur saeculo in omnibus fere ecclesiis atque monasteriis graecis tropariorum cantus florebat, quae psalmis odisque sacris veteris Testamenti inserebant, ne novi Testamenti mysteria, quae νέαν χάριν Sophronius Hierosolymitanus in Comment. liturg. c. 12 dixit (vide Maii Spicil. Rom. t. IV p. 40: Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν ἀρχῇ πάσης ἑωθινῆς τε καὶ λυχνικῆς τελετῆς πρῶτον τῆς παλαιᾶς ψάλλονται οἱ ψαλμοὶ, εἶτα τῆς νέας χάριτος ᾄσματα, ἵν' ἔχοιεν εἰδέναι πάντες, ὡς εἷς καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς καὶ δεσπότης ἐστὶν ὁ ταῦτα κἀκεῖνα νομοθετήσας Χριστός) suo praeconio carerent. Atque ita haec nova carmina christiana placebant, ut mox eorum usus multo latius pateret, neque solum iis, quos in colloquio trium abbatum commemoratos novimus, locis sed etiam singulis psalmorum, canticorum sacrorum, doxologiae versibus troparia νέας χάριτος intertexerentur. Neque solum in graeca ecclesia, sed etiam in latina hunc morem psalmis canticisque veteribus novicios versus intercalandi viguisse edictum papae Adriani II (867—872) docet, quod Leboef Chants eccles. p. 103 ex cod. Parisino 4660 (conf. Ferd. Wolf Ueber die Lais, Sequenzen und Leiche S. 94) edidit: 'hic constituit per monasteria ad missam maiorem in solemnitatibus praecipuis non solum in hymno angelico «Gloria in excelsis deo» canere hymnos interstinctos, quos Laudes appellant, verum etiam in psalmis Davidicis, quos Introitus dicunt, interserta cantica decantare, quae Romani festivas laudes, Franci tropos appellant.' A Graecis vero hunc morem originem duxisse et inde ad occidentales regiones propagatum esse, ipsum nomen troporum satis manifesto demonstrat, quod a graeca radice derivatum esse et cum graeco vocabulo τροπαρίου arcte cohaerere infra docebimus.

Tropariorum poetae antiquissimi Anthimos et Timocles fuisse feruntur, quos Cedrenus p. 349 C anno quadringentesimo sexagesimo quarto floruisse testatur: Ἄνθιμος καὶ Τιμοκλῆς οἱ τῶν τροπαρίων ποιηταὶ ἐγνωρίζοντο. Nullum autem eorum carminum, quae ad hanc aetatem duraverunt, Anthimi aut Timoclis nomen praefixum habet; neque Cyrillum, strenuum Alexandriae episcopum († 444), quem ἀκολουθίας τῶν Ὡρῶν τῆς μεγάλης παρασκευῆς auctorem esse Triodii libri testantur, troparia quoque, psalmis intericienda, composuisse pro certo affirmare ausim. Locupletissimis autem testimoniis antiquissimum troparium Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ (p. 52) ab imperatore Iustiniano (527—565) compositum esse constat; conf. Sophronium in Maii Spicil. Rom. IV, 41: τὸ δὲ Ὁ μονογενὴς υἱὸς παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐμπεφώνηται, et Cedrenum Hist. compend. p. 371 A: Τούτου τῷ β' ἔτει ἀνεκαίνισεν ἐκ θεμελίων Ἰουστινανὸς τὴν τοῦ θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν κάλλος καὶ μέγεθος ὑπὲρ τὸ πρότερον, παραδοὺς καὶ τροπάριον αὐτῇ ὑπ' αὐτοῦ μελισθὲν ψάλλεσθαι 'Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος', ἐποίησε δὲ καὶ τὸ ὡρολόγιον τοῦ μιλίου. Contra minime dubito, quin neque Anatolium neque Syceotam

his antiquissimis auctoribus tropariorum adnumerare liceat. Anatolium enim, cuius multa et egregia troparia tam in libros canonicos ecclesiae graecae quam in hanc anthologiam recepta sunt, falso patriarcham Constantinopolinum saeculi quinti dici infra demonstrabimus, et Syceotam, qui plura idiomela 15. Ian. 5. Febr. 6. Mart. composuisse dicitur, ne cum cognomine Syceota, episcopo Anastasiopolitano (conf. Cυναξάρια 22. 'Aπριλ.) confundas, gravissimum argumentum prohibet; nam idiomelon diei sexti Martis memoriam oppidi Amorii ab Agarenis sub imperatore Theophilo capti conservat. Hoc quoque dubium est, num praeclarum troparion Symeonis (25. Octob.)

Tῆc γῆc cυνταραccομένηc τῷ τῆc ὀργῆc cου φόβῳ
βουνοὶ καὶ τὰ ὄρη cυccείονται, κύριε·
ἀλλ' εὐcπλαγχνίαc ὄμματι ἐφ' ἡμᾶc ἐπιβλέψαc
μὴ τῷ θυμῷ cου ὀργιcθῇc ἡμῖν.
ἀλλὰ cπλαγχνιcθεὶc ἐπὶ τὸ πλάcμα τῶν χειρῶν cου
τῆc φοβερᾶc ἡμᾶc τοῦ cειcμοῦ ἀπειλῆc ἐλευθέρωcον
ὡc ἀγαθὸc καὶ φιλάνθρωποc.

ab Symeone Thaumastorita, quem sub finem sexti saeculi duodeviginti annos in summa columna stetisse narrant (conf. Cυναξάρια 24. Μαΐου) compositum sit. Terrae enim motus, qui hoc et aliis eiusdem diei carminibus indicatur, longe post Symeonis illius obitum sub imperio Leontis Isaurici anno 740 accidisse Synaxaria testantur; qua de causa nisi antiquum carmen hoc novo terrae motu resucitatum esse statuas, alium Symeonem huius troparii auctorem dicas necesse est. Contra inter antiquissima troparia καθίcματα, ἀπολυτίκια, cτιχηρὰ αὐτόμελα numeraverim, quae, cum sine nomine auctoris ferantur, hac ipsa re remotam originem produnt. Neque solum veneranda vetustate illa insignia sunt, sed etiam grata quadam numerorum simplicitate sententiarumque gravitate, quo factum est, ut multos imitatores invenirent, qui iisdem numeris modisque usi similia troparia (Προcόμοια) componerent. Atque adeo horum modorum suavitate vulgo delectabantur, ut nullus fere dies festus tropariis ad exemplar eorum factis careret. Haec cum ita essent, καθίcματα et cτιχηρὰ προcόμοια primo loco in hac anthologia collocanda et in tertio libro, quo de numeris carminum byzantinorum commentatus sum, inprimis illustranda duximus. Neque dubito, quin multis idem, quod mihi, accidat, ut cum poetarum a Byzantinis maxime laudatorum prolixos canones non sine taedio perlegerint, ad gratam simplicitatem brevium horum carminum iterum iterumque redeant.

Poesis igitur christiana medio aevo a singulis versibus modicisque strophis, quas tropos vel troparia appellabant, faciendis initium cepit. Tanto opere enim christiani primis saeculis medii aevi psalmorum cantui, patrum institutis quasi consecrato, favebant, ut nova cantica integra comprobare non auderent, sed in brevibus strophis psalmorum versibus intexendis vel adfigendis acquiescerent. Ampliorem autem huic novo poesis generi campum officia matutina et vespertina quam liturgia sive missa praebebat. Quod

enim maxime his tropariis agebant, ut ne psalmorum cantu solo probato christiana mysteria neglegerentur, hoc in liturgia, qualem Chrysostomus et Basilius adornaverant, cum aliis rebus tum exclamationibus (ἐκφωνήσεσι) insertis satis iam provisum esse videbatur; conf. Sophronium in Maii Spic. Rom. IV, 31: Μετὰ δὲ τοὺς θεηγόρους ἀποστόλους τινὲς τῶν θείων πατέρων ἰδιάζοντες ἕκαστος εὐχὰς ἐποιεῖτο καὶ ἐκφωνήσεις καὶ ἀπηρτισμένην ἱερουργίας ἀκολουθίαν· ὡς ὁ ἐν ἁγίοις ἐπιφανὴς Ἐπιφάνιος καὶ ὁ μέγας Βασίλειος καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος. Quid vero? quod illas exclamationes, quarum nonnullae ut

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἐν εἰρήνῃ τοῦ κυρίου δεηθῶμεν, κύριε ἐλέησον.
Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι.

tam numerose clauduntur, ut rhythmicam earum naturam non agnoscere non possis, tropariorum exempla et originem haud immerito dixeris. Nova autem troparia cum dierum festorum officiis, quae ἀκολουθίας Graeci appellabant, tam arcte coniuncta erant, ut qui haec concinnaverant, carminum quoque auctores fere perhiberentur. Inde causa repetenda esse videtur, cur quo nomine Graeci totum officiorum orbem appellaverant, in latina ecclesia carmina sola significata sint. Etenim et nomen sequentiarum a graeco nomine ἀκολουθίας translatum esse manifestum est et verborum significatio mutuo linguarum commercio paululum detorta nihil novi aut inauditi habet.

Atque haec quidem tropariorum poesis, cum iam quinto et sexto saeculo florere coepisset, et numero Sanctorum aucto et sacris ritibus locupletatis latius in dies patebat. Postquam vero maiorem populi applausum novicii poetae tulerunt, non solum alteram et tertiam stropham addere, sed etiam integra carmina, quae seiuncta a psalmis cantarentur, pangere coeperunt. Longiora haec carmina, quae partim res in evangeliis relatas poetico decore ornabant, partim martyrum Sanctorumque laudes celebrabant, fere viginti quatuor strophis constabant et acrostichide aut poetae nomen aut literas alphabeti continebant. Versuum metrorumque genere non eodem omnes utebantur, sed qui Anacreonticos versiculos continuabant, syllabarum quantitatem, qui varios et liberiores numeros miscebant, accentuum vices observabant. Atque adeo tum temporis rhythmicorum carminum dulcedine magis quam metricorum artificiosa subtilitate homines delectabantur, ut Anacreontea carmina legere, non cantare solerent, rhythmica et in ecclesiis cantarent et psalmorum canticorumque sacrorum dignitati cedere nollent. Peculiaria nomina his carminibus ipsis nulla fuisse videntur, vulgaribus enim notisque nominibus alia ποιήματα, alia ψαλμούς, alia ὕμνους, alia αἴνους, alia denique ἔπη nominabant, strophas autem proprio et obscuro nomine οἴκους appellabant.

Summi huius carminum generis auctores Sophronius Hierosolymitanus, Sergius patriarcha Constantinopolitanus, Romanus, Anastasius fuerunt, qui

omnes septimo saeculo floruisse perhibentur. Atque Sophronii quidem praeter parva quaedam idiomela tria longiora carmina Anacreontea metrica, de quibus supra p. XXIX iam disputavimus, Sergii ὕμνον ἀκάθιcτον, qui solus innotuit, Romani celeberrimi et fecundissimi vatis psalmum apostolorum hoc libro excudendum curavimus. Anastasii autem, qui Romano paene gemellus et ipse humilem (ταπεινόν, conf. Romani psalmi acrostichidem p. 136) in acrostichide sese praedicat, unum carmen novimus, cuius strophas aliquot ex cod. Corsiniano Pitra in Iur. eccl. graeci hist. et monum. II, 284 primus edidit et nos tamquam anapaestici numeri exemplum infra afferemus. Praeterea alios poetas, velut Cosmam, Georgium, Cyriacum, Demetrium, Eliam, Romanum melodum quasi corona cinxisse ex iis, quae Pitra Hymnogr. p. 49 ex vetere tropologio codicis Corsiniani rettulit, apparet. Sed omnis haec poesis mox adeo in oblivionem abiit, ut praeter rudera aliquot stropharum, quae sub nominibus κοντακίων et οἴκων in libros canonicos receptae etiamnunc in honore sunt, pleraque carmina interierint. Aliud enim carminum genus inde ab octavo saeculo suo fulgore vetera carmina obscurare coepit, canonum dico poesis, de quibus iam mihi disserendum est.

Canones nonas aut octonas odas complectuntur, quarum pleraeque ex tribus pluribusve strophis constant. Numerus odarum cum novem canticis sacris cohaeret, quae christiani inde ab antiquissimis temporibus psallere consueverant. Horum canticorum versibus cum similiter atque psalmorum singula troparia intertexerent, aliae novem odae ortae sunt, quas canonis nomine comprehendebant. Quo autem tempore haec canonum poesis florere coeperit, ideo difficile ad diiudicandum est, quod et nominis canonis multifariae significationes erant et recentiores scriptores, si quos carminibus ecclesiasticis studuisse acceperant, alia carmina quam troparia et canones non intellegebant. Atque Pitra quidem, cum Pambonis discipulum in ecclesia Alexandrina troparia et canones cantatos audiisse et Paulum abbatem in Nitrearum cellulis sua troparia et canones desiderare (cf. p. XXXI) legisset, dicere non dubitavit canonum cantu iam quarto saeculo christianos graecos delectatos esse. At huic opinioni multae et gravissimae res refragantur. Primum enim omnium, cum latinorum canonum nulla vestigia exstent, graecos canones tum demum ortos esse verisimile est, cum latinae et graecae ecclesiae commercia solvi coepta sunt. Troporum certe, quos quinto saeculo Constantinopoli floruisse constat, et usum et nomen a Graecis ad Latinos propagatum esse novimus. Deinde in colloquio trium abbatum supra p. XXX relato, quo quibus carminum generibus sexto saeculo christiani usi sint, docemur, et nomen κανόνοc alia significatione usurpatum est, et mesodia non omnibus novem canticis sacris subiicienda, sed tertio tantum et sexto intertexenda commemorantur. Denique plurimum valet, quod neque Anthimi neque Timoclis neque Romani neque alius ex vetustioribus poetis canones exstant aut commemorati inveniuntur. Quae cum ita sint, interpolatorem nescio quem narratiunculis illis de Pambone Aegyptio et Paulo Cappadoce

mentionem canonum falso immiscuisse veri simillimum est. Primi autem canonum scriptores, Andreas Cretensis, Ioannes Damascenus, Cosmas Hierosolymitanus octavo saeculo floruerunt; atque duo posteriores summa fama apud Byzantinos celebrabantur et etiamnunc celebrantur, eorumque carmina adeo aequalibus et posteris probabantur, ut in omnibus ecclesiis graecis cantarentur neque unquam cantari desinerent. Ipsorum vero auctoritas formae quoque canonis, qua tantum non omnia sua carmina incluserunt, dignitatem auxit, quo factum est, ut non solum carmina illorum ipsa, sed etiam forma eorum canonico quodam iure frueretur.

Atque Ioannes et Cosmas praecipuis ecclesiae graecae solemnitatibus, τῆς ὑψώσεως τοῦ σταυροῦ, τῶν Χριστουγέννων, τῆς Θεοφανίας, τῆς ὑπαπαντῆς τοῦ κυρίου, τῶν Βαΐων, τῆς πέμπτης τῆς μεγάλης ἑβδομάδος, τοῦ μεγάλου σαββάτου, τοῦ Πάσχα, τοῦ Ἀντιπάσχα, τῆς ἀναλήψεως καὶ μεταμορφώσεως Χριστοῦ, τῆς κοιμήσεως τῆς θεομήτορος, τῆς Πεντηκοστῆς, denique τῆς κυριακῆς canones composuerunt. Locum autem a principibus melodis intermissum multi, qui praeclaram eorum artem aemulabantur, mox ita explebant, ut nullus dies festus suo canone careret nec pauci duobus pluribusque instruerentur. Praeterea Cosmas in secundum tertium quartum diem magnae hebdomadis breviora carmina fecit, quae secundum numerum odarum διῴδιον, τριῴδιον, τετραῴδιον appellabat. Atque in hac quoque arte imitatores invenit Theodorum et Iosephum, qui in aliarum quoque hebdomadum singulos dies triodia composuerunt. Neque tamen in tanta poeticorum studiorum fecunditate tropariorum sticherorumque poesis prorsus neglecta iacebat, immo vero qui longos canones pangendi aut otio aut facultate carebant, brevibus idiomelis orthodoxiae fautores et patronos sese iactabant. Quid? quod feminae quoque, quod in magno studiorum ardore usu venire solet, cum viris concertare conabantur. neque male iis conatus cessisse videtur, siquidem Casiae hirmos Marcus monachus dignos esse existimavit, quorum modulos in suis tropariis sequeretur; conf. adnot. ad Cosmae can. XIII. Reges quoque non solum melodos honoribus et beneficiis ornabant, sed etiam ipsi carmina pangebant et psallendi artem promovebant. Sic de rege Theophilo, quem iconoclastarum partibus favisse constat, Zonaras Epit. hist. XV, 27 haec refert: ἐφιλοτιμεῖτο δὲ καὶ μελῳδεῖν· λέγονται μὲν οὖν καὶ ἕτερα ποιήματα, πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ τὸ κατὰ βαϊοφόρον ἑορτὴν ᾀδόμενον στιχηρὸν τὸ ʼΕξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοὶ, καὶ θεάσασθε σήμερον, τὸν βασιλέα τῶν οὐρανῶν, ὡς ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, ἐπὶ πώλου εὐτελοῦς, τὴν ʽΙερουσαλὴμ ἐπιβαίνοντα· γενεὰ ʼΙουδαίων, ἄπιστε καὶ μοιχαλὶς, δεῦρο θέασαι, ὃν εἶδεν ʽΗσαΐας ἐν σαρκὶ δι᾽ ἡμᾶς παραγενόμενον, πῶς νυμφεύεται ὡς σώφρονα τὴν νέαν Σιὼν, καὶ ἀποβάλλεται τὴν κατάκριτον συναγωγήν· ὡς ἐν ἀφθάρτῳ δὲ γάμῳ καὶ ἀμιάντῳ, ἀμίαντοι συνέδραμον εὐφημοῦντες, οἱ ἀπειρόκακοι παῖδες, μεθ᾽ ὧν ὑμνοῦντες βοήσωμεν, ὕμνον τὸν ἀγγελικόν· ʽΩσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, τῷ ἔχοντι τὸ μέγα ἔλεος᾽ (Τριῳδ. σελ. 339), quocum conferas Cedrenum Hist. compend. p. 522 B similia de eodem Theophilo referentem: ἐφιλοτιμεῖτο καὶ μελῳδὸς

εἶναι· διὸ καὶ ὕμνους ποιῶν τινὰς καὶ στιχηρὰ μελίζων ᾄδεσθαι προετρέπετο· μεθ' ὧν καὶ τὸ τοῦ τετάρτου ἤχου 'Εὐλογεῖτε' ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ὀγδόην ᾠδήν· 'Ἄκουε κόρη' (vide p. 240) μεθαρμοσάμενος καὶ ῥυθμὸν ἕτερον παρασχὼν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ εἰς ἐπήκοον ᾄδεσθαι διωρίσατο· φέρεται δὲ καί τις λόγος, ὡς ἔρωτι τοῦ μέλους βαλλόμενος κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν φαιδρᾷ πανηγύρει (φαιδραῖς πανηγύρεσι ed. Paris.) οὐ παρῃτήσατο τὸ χειρονομεῖν, δοὺς τῷ κλήρῳ ὑπὲρ τούτου χρυσίου λίτρας ἑκατόν· καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατὰ τὴν βαϊοφόρον τὸ 'Ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί' τῆς ἐκείνου φασὶν εἶναι τόκον ψυχῆς. Magno vero in honore habentur orthodoxorum regum Leontis Ἑωθινὰ et Constantini Porphyrogennetae Ἐξαποστειλάρια, quae in notissimos libros graecae ecclesiae, Octoechum, Parakleticum, Horologium recepta ne ex hac quidem anthologia seclusimus. Quamquam, ut quid sentiam eloquar, non meum pulchri venustique sensum, sed hominum byzantinorum iudicium sive potius ambitionem, in hac re secutus sum. Sunt enim illa carmina, si quid aliud, putida et inficeta neque tantam dignitatem consecuta essent, nisi Byzantini, quo erant abiecto et servili animo, regia auctoritate rei tenuitatem fulciri posse arbitrati essent.

Sed ut ad poesin canonum redeam, graeci poetae usque ad nonum saeculum iidem et carmina panxerunt et musicis modulis instruxerunt. Atque musici partes tanti vulgo faciebant, ut clarissimos poetas, velut Romanum, Ioannem μελῳδούς, id est modulationum (μελῶν) compositores appellarent, et poetae quoque nomine vetere more (conf. Bergk Poetae lyr. gr. p. 820 ed. III) ad auctorem et verborum et modorum significandum uterentur. Sed haec scriptoris et musici societas saeculo nono et decimo solvi coepta est, unde auctoribus quoque canonum non μελῳδῶν, sed ὑμνογράφων cognomen indiderunt. Atque haec quoque res cum auctoritate, qua Ioannis et Cosmae canones florebant, arcte coniuncta est; eo magis enim novi canones placebant, quo similiores probatis hirmis illorum melodorum esse videbantur. Accedit, quod modorum nimia varietas et cantoribus haud mediocrem difficultatem parabat et auditoribus parum accepta erat. Ut enim verba et sententias alias alii dies festi flagitabant, ita modorum decor et laetitia fere omnibus festivitatibus ecclesiae, et quae Christi domini Mariaeque matris vitam spectabant et quae martyrum praemia celebrabant, idonea atque accommodata erant. Quo factum est, ut iam Theophanes, quem cum Cosma et Ioanne carminum ecclesiasticorum auctores Byzantinis, ut Homerum et Hesiodum veteribus Graecis mythologiae, exstitisse Cedrenus p. 456 D refert, in suis canonibus Ioannis probatis modis quam novis uti mallet. Eius exemplum, qui insequentibus temporibus canones conscripserunt, omnes secuti sunt, ut Iosephus hymnographus, Metrophanes, Georgius, Arsenius, Basilius, Clemens, Ignatius, Stephanus, Tarasius, alii. Ne in minoribus quidem poematis poetas huius aetatis antiquos numeros modosque aspernatos esse Iosephi et Theophanis στιχηρὰ ad exemplar veterum hirmorum expressa demonstrant; quamquam in hac parte musicae studia magis exercita esse

amplus numerus idiomelon testatur, quae quidem ab hac re ipsa, quod propriis, non veteribus modis aptata erant, cognominata sunt.

Post undecimum saeculum fecunda poetarum ecclesiasticorum vena paulatim deficere et exarescere coepit. Nec mirum illud quidem; nam canonibus et minoribus carminibus paene innumeris factis et omni laudum materia exhausta poetae non habebant, in quo amplius vires exercerent. Huc accessit, quod decimo saeculo publica auctoritate libri, qui celeberrima omnium solemnitatum carmina vel, ut graecis vocabulis utar, ἀκολουθίας ᾀσματικὰς complectebantur, componi coepti sunt. Carmina vero his libris, quorum nomina et argumenta in secundo libro enucleate exponemus, recepta in omnibus ecclesiis cantabantur, unde ea Cedrenus p. 456 D τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι dixit. Quae cum ita essent, operam non perdere non poterant, qui sua musa carmina communi consensu probata et summa auctorum auctoritate commendata loco movere molirentur. Et quod certissimum venae poetarum exarescentis documentum esse solet, iam undecimo saeculo in veteres canones Cosmae, Ioannis, Theophanis prolixos commentarios conscribere coeperunt. Sic Zonaras, quem Alexi Comnena imperatore (1081—1118) floruisse constat, de canonibus anastasimis Ioannis Damasceni commentatus est, quibus ex commentariis gravissimam commentationem de nominibus κακόνος εἱρμοῦ τροπαρίου in Beitr. S. 1—10 nuper edidimus. Sequenti autem saeculo Theodorus Prodromus Ἐξήγησιν εἰς τοὺς ἐν ταῖς θείαις καὶ δεσποτικαῖς ἑορταῖς μελουργηθέντας κανόνας παρὰ τῶν ἁγίων καὶ σοφῶν μελῳδῶν Κοσμᾶ καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ conscripsit, quam in membranis paene aequalibus bibliothecae Vindobonensis cod. gr. theol. n. 121 perlustravimus, et a Gregorio Corinthio auctam atque locupletatam in codice bombycino Monacensi (A) perlegimus. Raro autem et praeter consuetudinem accidit, ut post carmina ecclesiastica vetera in libris Octoechi, Triodii, Menaeorum collecta et commentariis virorum doctorum illustrata recentiora cantica communi consensu comprobarentur comprobataque libris illis canonicis insererentur. Eximium hunc honorem quarto decimo saeculo meriti sunt Philotheus, clarissimus patriarcha Constantinopolitanus, quem ἀκολουθίας ᾀσματικὰς S. Gregorii Palamae (Τριῳδ. 170) et S. Golinduchis martyris (13. Iul.) composuisse ferunt et multi alii canones codicis Vindob. theol. n. 187 auctorem perhibent, et Nicephorus Xanthopulus, Callisti filius et Συναξαρίων auctor, cuius ἀκολουθίαν εἰς τὴν Θεοτόκον intra carminum Pentecostarii delectum iam constitutum postea receptam esse scholion Pentec. p. 15 his verbis adnotavit: ψάλλομεν τὴν παροῦσαν ἀκολουθίαν τὴν γεγονυῖαν παρὰ κυρίου Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου εἰς τὴν ὑπεραγίαν καὶ κυρίαν Θεοτόκον, τὴν Ζωοδόχον πηγήν· οὐ γὰρ εὕρομεν ὑπὸ τυπικοῦ τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν, ἀλλ' ἐτέθη δι' ἀγάπην τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου; conf. Barth. Cutlumusianum in praef. Pentec. ε΄. Recentissimus vero, quod sciam, auctor carminum ecclesiasticorum saeculo sexto decimo Nicolaus Malaxus Peloponnesius exstitit, cuius ex multifariis carminibus in codicibus Venetis n. 188

et 198 servatis (conf. Barth. Cutlumusianum Pent. ζ') pauca tantum frustula in Pentecostario et Menaeis relicta sunt.

Alia ratio monachorum graecorum coenobii Grottaferratae fuit, qui cum decretis patriacharum imperii byzantini non tenerentur, multa nova carmina ecclesiastica composuerunt; sed cum neque novo artis splendore eminerent nec a reliquis Graecis comprobarentur, nomina melodorum supra p. XXVI rettulisse satis habuimus.

Societate musicae et poeticae artis soluta poesin post brevem fecunditatem paulatim defecisse cognovimus, musica autem tamquam molesta societate liberata laetius efflorescere coepit et sorori multum superstes ne post interitum quidem imperii byzantini pullulare desiit. Eadem autem cum necessitudine poesis non iam coerceretur, modestiae et pudoris fines egressa latius evagari et maiores gyrorum ambages in dies ducere coepit. Cosmae enim et Ioannis Damasceni aetate verborum numeri et cantus modi adeo coniuncti erant, ut singulae syllabae fere singulis vocis flexibus responderent, at extremis temporibus medii aevi gratam illam simplicitatem modulationum fastidiebant et maxime protractis modis delectabantur. Quin adeo musica ars de sua origine degeneravit, ut haud raro plus vicenos vocis flexus uni syllabae tribuerent; quo more probato nihil iam verborum numeri valebant et sententiae omni et quantitatis et accentus lege solutae in musicos modos cogi poterant. Rarissime autem verba, quibus modulationum flexus accommodarent, ipsi panxerunt, quod ubi factum est, ut in Manuelis Chrysaphis idiomelo a nobis ex cod. bibliothecae universitatis Monacensis (U) primum edito (p. 105), et verba et modulationes (τά τε γράμματα καὶ τὸ μέλος) eiusdem auctoris esse monuerunt. Vulgo psalmorum Davidis veterumque tam canonum quam sticherorum verba suis modulationibus ornabant, nec non verba invertentes et veteres modos dilatantes ludebant, unde modulatio huius generis in cod. Vindob. phil. n. 194 fol. 138 audit μέλος μετατεθὲν καὶ καλλωπισθὲν καὶ πλατυνθὲν ἔν τε χειρονομίαις καὶ μέλεσι καὶ ἰδιώμασι παρὰ τοῦ μακαρίτου ἐκείνου λαμπαδαρίου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Κλάδα. Musici ipsi μαΐστορες, quod nomen de latino nomine magistri fluxisse patet, vel patres musicae, unde ars musica τέχνη παπαδικὴ a Graecis dicta esse videtur, cognominari soliti sunt. Maximam autem famam inter eos consecuti sunt Μανουὴλ Χρυσάφης, Ἀνανεώτης, Ἰωάννης Γλυκὺς, Ἰωάννης Κουκουζέλης, Ἰωάννης Κλάδας. Praeterea multa barbara musicorum nomina, ut Μπερίτη, Τζακνοπούλου, aliorum occurrunt (conf. Pitra Hymnogr. p. 65); quamquam valde dubito, num cum Pitra inde colligere liceat, graecae musicae integritatem his ultimis temporibus imperii byzantini Persarum Arabum Turcorum sordibus corruptam et inquinatam esse. Equidem enim huius rei documenta adeo desidero, ut multo verisimilius esse existimem musicam artem a Graecis ad barbaras illas gentes translatam esse. Omnino autem graecae musicae historia spississima caligine adhuc obruta est, et lineamenta tantum tenuissima Chrysanthus in libro Θεωρητικὸν μέγα τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς inscripto

p. 33 sqq. adumbravit. Nec meum fuit in hoc libro, quo carmina ipsa emendata edere eorumque historiam contexere institui, hanc quoque provinciam, meis viribus maiorem, administrare. Qua de causa Graecos ipsos iterum iterumque rogatos velim, ut eius artis, cuius monumenta inter praeclarissima decora suae gentis merito iactant, historiam ex membranarum situ eruere conentur.

Poesis ecclesiasticae byzantinae nascentis, pubescentis, deficientis historia succincta oratione enarrata, ad poetarum, quorum carmina in hanc anthologiam recepimus, vitam et opera aperienda mihi transeundum est; rem adgredior difficilem, cum nec ipse in literis byzantinis ita versatus sim, ut ad fontes vitarum ipsos aditus mihi pateat, nec alii viam satis patefecerint. Qui enim huic rei illustrandae maxime idoneus erat, Leo Allatius, tractatum de melodis graecis, quem conscribendi consilium non modo se iniisse, sed etiam perfecisse in commentatione De libris eccles. Graecorum p. 81 dixit, numquam in lucem emisisse videtur. Fabricius autem in Bibl. graecae novae t. XI p. 76 sqq. et Chrysanthus in Θεωρητ. τῆς μουσικῆς p. 33 sqq., qui soli, quantum comperi, post Leontem Allatium huic rei operam navarunt, in eo acquieverunt, ut nominum poetarum indicem, ab illo iam concinnatum, paucis et brevibus additamentis ampliarent. Maiores copias Synaxaria Sanctorum graecae ecclesiae, a Nicephoro Callisto Xanthopuli filio conscripta, mihi suppeditaverunt. Multi enim melodi digni post mortem existimati sunt, quorum memoria annuis diebus festis resuscitaretur. Praeterea lexicographorum et historicorum notissimis testimoniis adhibitis vitas poetarum ita adumbravi, ut hanc provinciam aliis non explendam, sed redintegrandam relinquerem, multis tamen lectoribus gratum et acceptum me fecisse confiderem. Opera vero singulorum poetarum si quis plene recensere in animum induxerit, eum non solum libros prelo excusos, sed etiam codices manu scriptos evolvere oportebit; amplae enim eorum copiae, luce clariore vix dignae, adhuc in bibliothecarum tenebris latent, quas inspiciendi cum nobis copia non esset, Paranicas meus tantum eorum carminum, quae in libros canonicos Menaeorum, Triodii, Pentecostarii recepta sunt, indicem confecit et huic libro subiunxit. Priusquam autem alphabeticum ordinem secutus poetarum vitas enarrem, brevi praemoneo primas partes melodis Cosmae Hierosolymitano et Ioanni Damasceno, secundas hymnographis Theophani et Iosepho a Byzantinis assignatas esse, quam quidem rem Cedrenus p. 456 D testatur: Ὁ ὅσιος Ἰωάννης καὶ μελῳδὸς ὠνομάσθη μετὰ Κοσμᾶ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μαιουμᾶ, καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν Γραπτῶν διὰ τὸ αὐτοὺς μελῳδῆσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι atque etiam apertius Typici auctor cap. VII: Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὡς εἴπερ ἔχει τὸ Μηναῖον ἐν μνήμῃ ἁγίου τινὸς κανόνας διαφόρων ποιητῶν, εἰ μέν ἐστι κανὼν ὁ τοῦ κυρίου Κοσμᾶ, προκριτέος· εἰ δὲ τοῦ κυρίου Ἰωάννου καὶ ἑτέρων, ὁ τοῦ Ἰωάννου προκρίνεται· εἰ δὲ τοῦ κυρίου Θεοφάνους καὶ ἑτέρων, ὁ τοῦ κυρίου Θεοφάνους προκρίνεται· προτιμητέος γάρ ἐστι τῶν ἄλλων·

εἰ δὲ τοῦ κυρίου Ἰωσήφ, οὗτος τῶν λοιπῶν προτετίμηται ποιητῶν. Denique his testimoniis Nicephori Xanthopuli versus, quibus celeberrimi melodi recensentur, conferre iuvat:

Οἱ τὰ μέλη πλέξαντες ὕμνων ἐνθέων:
ἡ λύρα τοῦ πνεύματος Κοσμᾶς ὁ ξένος,
Ὀρφεὺς νεαρὸς ἡ Δαμασκόθεν Χάρις,
καὶ Θεόδωρος, Ἰωσὴφ οἱ Στουδῖται
ὄργανα τὰ κράτιστα τῆς μουσουργίας,
ξένη τε Σειρὴν Ἰωσὴφ ὑμνογράφος,
μέλος παναρμόνιον Ἀνδρέας ἐκρότεις,
καὶ Θεοφάνης, ἡ μελιχρὰ κινύρα,
Γεώργιος, Λέων τε, Μάρκος, Κασία.

Ἀνατόλιος. In Menaeis et Octoecho plus centum carmina exstant Anatolii nomine inscripta; omnia cum minorum carminum generi adnumeranda sint, plurimis singulae tantum strophae sunt; qui pluribus strophis constant, non iisdem in omnibus strophis numeris modisque utuntur. Sed qui Anatolius ille fuerit, et qua aetate floruerit, neque certi quidquam memoriae proditum inveni neque ab aliis diligenter quaesitum novi. Quid? quod Anatolium, ut alterum Orpheum, nullum fuisse inde non inepte aliquis colligat, quod haud raro in libris illa carmina στιχηρὰ ἀνατολικὰ inscribuntur. Cum enim στιχηρὰ alia ἀναστάσιμα, alia κατανυκτικά, alia νεκρώσιμα, alia alio nomine ex carminis cuiusque argumento ducto dicantur, illum quoque titulum ab argumento, non ab homine derivandum esse suspiceris. Sed animum ad hanc sententiam pronum et nomen Ἀνατολίου aliis locis in libris plene exaratum et res in illis carminibus expositae revocant. Ad remotissima autem tempora inscriptione Ἀνατολίου πατριάρχου in Octoechi editione Veneta a. 1869 obvia ducimur; Anatolius enim patriarcha quinto saeculo floruit et concilio Constantinopolitano, quo Eutychis errores anno 450 damnati sunt, praefuit. At patriarchae cognomen nos quidem in nullo codicum, licet satis magnum numerum inspexerimus, adscriptum invenimus, nec ullam ei fidem habendam esse argumenta certissima evincunt. Carmine enim, quod 24. Octob. vulgo cantatur, Anatolius Arethae martyris, quem Iustiniano imperatore in Aethiopia mortem pro sua patria occubuisse Synaxaria narrant, et alio, quod 12. Novemb. cantatur, Ioannis Eleemonis, qui septimo saeculo ineunte Alexandriae archiepiscopus factus est, laudes praedicat. Ex altera parte Anatolium post octavum saeculum floruisse veri dissimile est. Namque cum in Octoechi libris duo cuiusque toni (ἤχου) στιχηρὰ ἀναστάσιμα ferantur, Anatolii, quae secundo loco collocata sunt, librarius codicis Monacensis D a prioribus ita distinxit, ut ἀπὸ τῶν παλαιῶν ea inscriberet. Iam priora ab Ioanne Damasceno, qui omnium Octoechi carminum, quae aliis non nominatim tribuuntur, auctor esse probatur, composita esse veri simile est. Ergo ante Ioannem Damascenum vel ante medium saeculum octavum Anatolium vixisse merito concludere

nobis videmur. Nolo tamen silentio praetermittere in cod. Vindob. theol. n. 181 anno 1221 exarato, in quo similiter atque in cod. Vindob. theol. n. 136 priora στιχηρὰ ἀναστάσιμα plane omissa sunt, illa στιχηρά, quae vulgo Anatolii esse feruntur, ποίημα Ἰωάννου μοναχοῦ inscripta esse. Nec tamen dubito, quin hunc librariorum esse errorem dicam, qui aliorum quoque carminum auctores referentes persaepe erraverunt, aut duo nomina coniungentes (vide cod. E innumeris locis et Menaea 2. Febr. p. 12 et 30. Nov. p. 197) ancipitem iam sua aetate virorum doctorum opinionem fuisse testantur. Coniuncta autem cuiusque toni duo carmina ita explico, ut alia aliis locis antiquitus cantata fuisse, Octoechi autem scriptorem, ut utriusque partis usui consuleret, utraque carmina copulasse statuam. Quae si recte disputavi, illud quoque probabiliter coniici potest, in qua terrarum parte Anatolius floruerit. Duas enim tum temporis, quae reliquis eminerent, sedes ecclesiae graecae fuisse constat, alteram Hierosolymitanam, alteram Constantinopolitanam. Iam Ioannis Damasceni, quippe qui coenobii S. Sabae presbyter fuisset, Hierosolymis et in orientalibus partibus imperii byzantini summa auctoritas erat. Inde Anatolium Constantinopoli vixisse aut patriarchae Constantinopolitani favore usum esse suspicor. Haec literis iam mandaveram, cum in magno Horologio Venetiis anno 1850 edito Barth. Cutlumusianum p. 301 adnotasse cognovi fuisse, qui Anatolium poetam Theodori Studitae discipulum epistola Anatolii etiamnunc servata probarent, quod si recte adnotatum est, non video, quomodo Anatolii στιχηρὰ in cod. D ἀπὸ τῶν παλαιῶν inscribi potuerint, nisi forte ea quae priore loco scripta sunt στιχηρὰ non ab Ioanne Damasceno, sed ab alio quodam recentiore poeta composita esse statuas.

Ἀνδρέας Κρήτης Damasci natus Hierosolymitani cognomen sortitus est, quod iuvenis patriarchae Hierosolymitano ab epistulis fuit, Cretensis, quod provecta aetate sub finem septimi saeculi Cretae insulae archiepiscopus factus est. Doctrinae autem copia et morum integritate ita excelluit, ut inter sanctos patres ecclesiae reciperetur eiusque memoria non solum eo, quo vita defunctus est, die (4. Iul.), sed etiam aliis temporibus (vide troparia in Andreae honorem scripta in Triod. p. 84 et 260) in honore haberetur. Quamquam autem permultos libros conscripsisse fertur, tamen praeter aliquot orationes, una cum Amphilochii et Methodii operibus a Cambefisio Parisiis a. 1644 editas, nihil novimus quam idiomelon et canonum haud exiguum numerum. Inter canones celeberrimus est magnus canon (ὁ μέγας κανών), cuius amplitudo apud Graecos in proverbium abiit. Is cum ex quatuor partibus et ducentis quinquaginta strophis constet, unam partem (τμῆμα) in hoc libro edere satis esse duximus; magis enim Andreas, quod primus canones scripsit, quam sententiarum lepore modorumve dulcedine magnum nomen nanctus est.

Ἀνδρέας Πυρός, quem rectius Πυρρὸς sive Πυρσὸς scribi putamus, quo tempore vel in qua regione vixerit, equidem explorare non potui. Ex octo idiomelis, quae in Menaeis sub eius nomine feruntur, suavissimas laudes

apostolorum Petri et Pauli dignas esse existimavimus, quas in hanc anthologiam reciperemus.

Βυζάντιος et Βύζας nescio an eiusdem poetae nomina fuerint. Sed neque hoc neque illud nomen viam mihi aperuit certius aliquid de vita melodi, cuius minora tantum carmina exstant, cognoscendi; quamquam ex eo, quod canones eius nulli feruntur, concludere possis vetustioribus eum potius quam recentioribus vatibus esse adnumerandum.

Γερμανὸς nobili gente prognatus fuit, quae cum ab imperatore Heraclio crudelissime vexaretur, pater trucidatus et filius eviratus est. Inde ordini clericorum adscriptus totam vitam rerum sacrarum studio consecravit. Mox ad summa honorum fastigia evectus primum Cyzici episcopus, deinde Constantinopolis patriarcha factus est. Tum temporis christiani imperii byzantini luctuosis litibus de imaginum veneratione inter se dissidebant, nec minimas partes in illis rerum turbis Germanus patriarcha sustinuit. Cum enim acerrimus vindex imaginum Christi et Sanctorum exstitisset, ab imperatore Leonte Isaurico (717—741), qui theologorum altercationibus auctoritatem publicam pessimo exemplo interponens imagines removendas delendasque censebat, coactus est, ut dignitate patriarchali sese abdicaret et privatae vitae otium amplecteretur; conf. Cedrenum p. 456 sq. Eo maiorem apud posteros laudem et famam consecutus etiamnunc die XII mensis Maii inter sanctos patres ecclesiae colitur. De ecclesiastica autem musica idem magnopere meritus est, quod non solum imaginum signorumque splendore ecclesias decorasse, sed etiam carminum modulationumque dulcedine vigiliarum asperitatem mitigasse dicitur; conf. Synaxaria 12. Maii: πανηγυρικοῖς καὶ ἐγκωμιαστικοῖς λόγοις τὰς τῶν πιστῶν ἐκκλησίας ἐφαίδρυνε καὶ μελῳδίαις καὶ ᾄσμασι τὸ ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις σκληρόν τε καὶ σύντονον κατέθελξεν. Huius rei documenta multa idiomela exstant, quae altum animum certaminumque ardorem spirant. Quatuor autem canones (2. 13. Sept. 17. Ian. 16. Aug.), quibus Germani nomen praefixum est, ab recentiore aliquo poeta cognomine compositos esse iudico, quandoquidem alienis hirmis utuntur, id quod et recentioris aetatis et tenuioris ingenii est.

Ἐφραὶμ cognomine Καρίας a notissimo melodo Syrorum distinguitur et Cariae aut civis aut episcopus fuisse declaratur. Praeterea nihil certi de eius vita memoriae proditum novimus, ex eo autem, quod nulli canones eius, sed idiomela tantum exstant, octavo saeculo, quo maxime idiomelorum studia fervebant, eum vixisse probabiliter coniicias.

Θεόδωρος (759—826), qui Στουδίτης, quia Studii, monasterii Constantinopolitani notissimi, antistes fuit, cognominatur, frater maior Iosephi episcopi Thessalonicensis erat et similiter atque ille ab impiis regibus Constantino Copronymo et Leonte Armenio (813—820) verberibus et omni iniuriarum genere vexatus est. Eo maiorem constantiae et virtutis famam consecutus etiamnunc die XI mensis Novembris pia memoria colitur. Rituum

autem frequentiam et dignitatem ita amplificavit, ut, cum Cosmas et Ioannes tantum dici dominicae et praecipuarum solemnitatum carmina instituissent, ipse cum fratre Iosepho minorum quoque dierum triodia et idiomela pangeret, quae primum monasterio Studii destinata, postea in omnibus imperii partibus comprobata et recepta sunt.

Θεοφάνης ὁ Γραπτὸς cum Ioanne Damasceno et Cosma Hierosolymitano cantum ecclesiasticum instituisse atque ordinasse dicitur a Cedreno p. 456 D: ὁ ὅσιος Ἰωάννης καὶ μελῳδὸς ὠνομάσθη, μετὰ Κόσμα τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μαϊουμᾶ καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν Γραπτῶν διὰ τὸ αὐτοὺς μελῳδῆσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι. Omnes tres melodi cum Hierosolymis maiorem vitae partem agerent, veri simile fit ritus sacros, quales in sacra urbe primum instituti sunt, postea ab aliis ecclesiis comprobatos et receptos esse. Theophanes autem cum paene centum annis post praeclarissimos antecessores, Ioannem et Cosmam, floreret, turbarum, quae de imaginibus sacris motae erant, fluctibus iactatus est. Constantinopolin enim cum Theodoro fratre missum, ut causam imaginum defenderent, Theophilus rex (829—842) crudelissime in vincula coniecit eorumque frontibus impios versus iambicos inuri iussit, unde Γραπτῶν cognomen obtinuerunt. Postquam autem anno 842 synodo Constantinopolitana lites compositae sunt, Theophanes Methodii patriarchae favore Nicaeae metropolita factus summa quiete die XI mensis Octobris mortem obiit. In ecclesiasticis vero carminibus maioribus minoribusque, quae plurima in Menaeorum et Triodii libros recepta sunt, alienis modulis usus sententiarum gravitate stilique elegantia insignem laudem merito tulit.

Ἰουστινιανὸν imperatorem (527—565) antiquissimum troparium, cuius quidem auctorem noverimus, Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος (vide p. 52) composuisse Sophronii et Cedreni testimoniis supra p. XXXIV a nobis allatis constat; neque defuisse Germanus in Commentario liturgico (vide Goar Euchologion p. 107[b]) dicit, qui carmen venerandae vetustatis a Iosepho et Nicodemo, cum Christi corpus sepelirent, cantatum esse fabularentur.

Ἰωάννης Δαμασκηνὸς cum Cosma Hierosolymitano laudem sacrae poesis provectae participat eumque multiplicis doctrinae copia superat. Eius vitae et studiorum pleniorem notitiam vita, a Lesquieno Ioannis operum editioni praemissa, suppeditat, meliorem Synaxariorum auctor, qui fabulosis narratiunculis minus captus tenebatur. Nobili igitur loco Damasci natus ab Cosma Siculo, quem pater ab Arabibus captum redemerat, una cum Cosma melodo institutus est. Iuvenis paterna domo relicta cum Cosma Hierosolyma perrexit et in coetum coenobii celeberrimi S. Sabae receptus est, quo in coenobio usque ad vitae finem presbyteri dignitate ornatus permansit. Industria autem eius intra parietes monasterii adeo non continebatur, ut orationibus libris carminibus acerrime pro integritate fidei christianae contra reges Leontem Isauricum (717—741) et Constantinum Copronymum (741—775), qui a partibus Iconoclastarum stabant, propugnaret (conf.

Cedrenum p. 456 C). Senex octogesimo quarto vel, ut alii tradunt, centesimo quarto aetatis anno quarto die mensis Decembris vita defunctus est, quo die ecclesia graeca eius laudes grata memoria prosequitur.

Ut veteres Graeci Pindarum et Aeschylum a Baccho, quo divinum eorum furorem significarent, ad carmina scribenda compulsos esse fabulabantur, sic Mariam virginem antistiti coenobii Sabaitici in somniis suadere visam esse narrant, ut iuvenem Ioannem suam musam laudi Christi consecrare iuberet. Eius admonitionibus obsecutus favore populi et ipsis turbis ecclesiae non mediocriter adiutus est. Tantum enim aberat, ut in psalmorum veterumque canticorum cantu etiamtum acquiescerent, ut ea quam maxime carmina desiderarent, quae christianis mysteriis et theologicorum placitis aperiendis confirmandisque inservirent. Cum Cosma igitur condiscipulo et contubernali Ioannes in dies dominicas et praecipuas solemnitates Christi domini et Mariae matris tot carmina piissima et dulcissima composuit, ut auctores musicae ecclesiasticae a suis gentilibus praedicarentur. Huius rei auctor locupletissimus Suidas lexicographus refert haec: Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ ἐπικληθεὶς Μανσούρ, ἀνὴρ καὶ αὐτὸς ἐλλογιμώτατος οὐδενὸς δεύτερος τῶν κατ' αὐτὸν ἐν παιδείᾳ λαμψάντων· συγγράμματα αὐτοῦ πάνυ πολλὰ καὶ μάλιστα φιλόσοφα, εἴς τε τὴν θείαν γραφὴν παράλληλοι κατ' ἐκλογὴν καὶ οἱ ᾀσματικοὶ κανόνες ἰαμβικοί τε καὶ καταλογάδην· συνήκμαζε δ' αὐτῷ καὶ Κοσμᾶς ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων, ἀνὴρ εὐφυέστατος καὶ πνέων μουσικὴν ὅλως τὴν ἐναρμόνιον· οἱ γοῦν ᾀσματικοὶ κανόνες Ἰωάννου τε καὶ Κοσμᾶ σύγκρισιν οὐκ ἐδέξαντο οὐδὲ δέξαιντο ἄν, μέχρις ὁ καθ' ἡμᾶς βίος περαιωθήσεται. Hoc autem cum testimonio conferre iuvat, quae Cedrenus loco supra iam laudato p. 456 D memoriae prodidit: Ὁ ὅσιος Ἰωάννης καὶ μελῳδὸς ὠνομάσθη μετὰ Κόσμα ἐπισκόπου τοῦ Μαϊουμᾶ καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν Γραπτῶν διὰ τὸ αὐτοὺς μελῳδῆσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι· ἦν γὰρ ὁ ἅγιος Ἰωάννης οὗτος τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διδάσκαλος ἄριστος πάσης γνώσεως θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης ἐμπεπλησμένος. Ab his duobus scriptoribus Ioannis et Cosmae laudes aequiparantur, sed nimius est in suo scriptore praedicando Ioannes patriarcha, qui in Vita Ioannis Damasceni c. 34 Cosmam quasi ministrum ac satellitem Ioannis fuisse dicit: οὗτος Κοσμᾶς τοῖς ἐν ᾄσμασι πνευματικοῖς πόνοις τὸν Ἰωάννην ἐμιμήσατο συνετῶς καὶ ὕπῃσε λιγυρὰς τῇ ἐκκλησίᾳ ἁρμονίας. Immo vero Cosmas adeo non imitator alieni operis exstitit, ut aequales homines ei primas deferre non dubitarent; qua de re vide testimonia in vita Cosmae infra allata. Quamquam Ioannis odarum modos multo magis placuisse inde patet, quod recentiores poetae Cosmae hirmis rarissime, Ioannis creberrime usi sunt.

Iam ut Ioannis de poesi ecclesiastica merita singillatim persequar, summam famam eo consecutus est, quod Octoechi libri, quo nullus canticorum liber magis apud Graecos pervulgatus est, maximam partem composuit. Ne enim omnis Octoechi, quod vulgo narrant, Ioannem auctorem dicam, canones triadici Metrophani et stichera multa Studitae et Anatolio diserte in meis

codicibus attributa prohibent. Tamen Ioannem non solum maiorem libri partem composuisse, sed etiam carmina secundum octo tonos, quos ἤχους Graeci dicunt, digessisse, ordine στιχηρῶν τῶν κατ' ἀλφάβητον, quae Ioannis nomen in fronte gerunt, manifesto demonstratur. Sic enim viginti horum carminum strophae per octo libri partes distributae sunt, ut eodem ordine, quo literae alphabeti, sese excipiant. Memoratu vero dignum est, quod vetustissimum Paracleticon, quod e codice Grottaferratae n. 15 Romae anno 1736 in lucem editum est, sola Ioannis carmina nullis aliis admixta teste Pitra Hymnogr. p. 59 continet. Praeterea praecipuarum solemnitatum ecclesiae canones Ioannes composuit, quorum nobilissimos, a Theodoro Prodromo et Gregorio Corinthio prolixis commentariis illustratos, in hanc quoque anthologiam p. 205—236 recepimus. Horum tres priores, quos iambicos Suidas loco laudato nominat, miro quodam artificiosae diligentiae lusu memorabiles sunt. Vere enim eos vincta oratione scriptos dixeris, siquidem triplici vinculo poeta ipse sese coercuit. Namque primum iambicos trimetros ita panxit, ut leges quantitatis non minus religiose quam veteres poetae graeci observaret. Deinde poetarum byzantinorum more, ut vocis flexus accentibus adiuvaret, non modo syllabas longos nusquam in duas breves solvit, sed etiam certis sedibus cuiusque versus accentuatas syllabas collocavit, cuius rei ut exemplum oculis subiiciam, en primi canonis primae odae primi et tertii versus schemata:

1. ⏒́ – ⏑ – ⏒́ | – ⏑ – ⏒́ – ⏑́ –
ἔσωσε λαὸν θαυματουργῶν δεσπότης.
ἤνεγκε γαστὴρ ἡγιασμένη λόγον.
ἔδειξεν ἀστὴρ τὸν πρὸ ἡλίου λόγον.
3. ⏒ –́ ⏑ – ⏒́ ¦ – ⏑ – ⏒́ – ⏑ –́
ἑκὼν δὲ τεχθεὶς ἐκ κόρης τρίβον βατήν.
μιγέντα μορφῇ τῇ βροτησίᾳ θεόν.
σαφῶς πενιχρὸν εἰς σπέος τὸν συμπαθῆ.

Denique literas initiales singulorum non tropariorum, sed versuum acrostichidis sententia coniunxit, quam, ut cumulum artificioso lusui adderet, duorum distichorum dactylicorum numeris inclusit: laboriosum mehercle et Byzantinorum argutiis dignum opus. Tantis autem angustiis non coercitus, sed paene vinctus non mirum est, quod non solum molestam hymnos pangendi artem dicebat (I, 118), sed etiam grammatices leges haud raro violabat, velut αἰγλῆντα φύσιν II, 107 πυρῶδες ἦχος III, 30 πνεῦμα . . . ὃν III, 60. Tam obscure vero elocutus est, ut Heracliti libros difficiliores ad interpungendum quam hos canones fuisse negem. Denique Ioannes praeter longos canones minora quoque carmina multa, quorum nonnulla hoc libro p. 117—121 edidimus, et Κανόνιον ἢ γραμματικὴν τῆς μουσικῆς conscripsit, saltem conscripsisse fertur. Hunc enim libellum de musica, quem Philoxenus in Lexico musices p. 113 commemorat, frustra in bibliothecis Monacensi et Vindobonensi quae-

sivi; eo enixius eos, quibus ampliores copias codicum byzantinorum adeundi facultas facta est, rogatos velim, ut e bibliothecarum tenebris hunc antiquissimum tractatum de musica in publicam lucem emittant.

Magnas turbas in genuinis carminibus Ioannis Damasceni segregandis cognomines Ioannes moverunt. Atque Ioannem quidem, cui Ἀρκλᾶ cognomen fuit, a Damasceno non diversum fuisse Barth. Cutlumusianus in Pentec. p. 5 probabiliter demonstravit. Monachi quoque cognomen non est, quod ab eodem Ioanne Damasceno alienum fuisse arbitremur, quandoquidem coenobii S. Sabae per maximam vitae partem sodalis fuit. Sed cum canones, qui Ἰωάννου μοναχοῦ nomine inscribuntur, alienis modulis utantur, neque in commentariis modo laudatis commemorentur, recentiorem aliquem poetam Damasceno cognominem significari veri simillimum est. Magnopere vero erravit Ang. Maius, qui canones, quos in honorem Chrysostomi, Basilii, Nicolai, Petri, Georgii, Blasii compositos e cod. Vaticano in Spicil. Rom. t. IX edidit, ab celeberrimo melodo Ioanne Damasceno compositos esse putavit. Illi enim omnes alienis modulis utuntur et acrostichide poetae ipsius nomen produnt, qui quidem mos ab Iosepho hymnographo profectus esse videtur. Sed ut recentiorem aliquem monachum illorum canonum auctorem esse certum atque exploratum est, ita quem ex magno Ioannum numero selegam, anceps haereo. Unum hoc adseverare possum in duobus codicibus Vindobonensibus n. 146 et 186 Ἰωάννου μοναχοῦ Μαυρόποδος, quem primum monachum, deinde metropolitam Euchaitarum medio undecimo saeculo fuisse Fabricius Bibl. graeca VIII, 627 docet, multos canones exstare; sed qui in cod. 186 canon in honorem S. Chrysostomi compositus exstat, diversus est a canone eiusdem Chrysostomi, quem Maius loco laudato edidit.

Ἰωσήφ. Nicephorus in iambis supra p. XLIII allatis duos Iosephos hymnorum scriptores recenset, quorum alterum Studiorum monasterii socium, alterum peregrinum dicit. Priorem intellego Iosephum fratrem minorem Theodori, Studiorum antistitis, cuius memoriae dies XIV mensis Iulii consecratus est. Is ob morum integritatem et doctrinae laudem Thessalonicensis ecclesiae archiepiscopus electus a Theophilo rege (829—842), qui in cultores imaginum saeviebat, in vincula coniectus et omni tormentorum genere adeo vexatus est, ut in carcere mortem occumberet. Alterius Iosephi, qui proprie ὑμνογράφος audit, memoriam die III mensis Aprilis ecclesia graeca concelebrat. Is peregrinus (ξένος) ab Nicephoro dictus esse dicitur, quod ex Sicilia insula oriundus erat et patria ab Arabibus capta et vastata cum matre et fratribus primum in Peloponnesum, deinde Thessalonicem confugit, qua in urbe monachorum disciplinae severissimae sese addixit. Mox ubi Iconoclastae in ecclesia byzantina superiores agere coeperunt, Romam petens a piratis deprensus in Cretam insulam avectus est. Multis aerumnis exantlatis Constantinopolin redux in summis rerum ecclesiasticarum tummultibus modo honoribus ornatus, modo exilio multatus est, donec turbis

Theodorae reginae ope et consilio compositis in summa quiete diem supremum obiit.

Iosephi nomine plus ducenti canones Menaeorum inscripti sunt, et ne ulla auctoris dubitatio subnasceretur, ipsius poetae nomine acrostichide prodito cautum est. Cum enim principes melodi Ioannes et Cosmas praecipuarum solemnitatum Christi et Mariae canones confecissent, Iosephus id potissimum egisse videtur, ut Sanctorum quoque memoriam canonibus celebraret. Praeterea Iosephus Ioannis Octoechum ita amplificavit, ut, cum ab illo diei dominicae canones et stichera octo tonorum confecta essent, ipse reliquorum quoque cuiusque hebdomadis dierum canones, triodia, stichera componeret. Sic sexies octoni sive quadraginta octo canones Iosephi, secundum octo tonos digesti, feruntur, quos in cod. Monacensi D et cod. Vindob. theol. n. 309 saec. XII exaratos repperi. *) Denique Triodion a Iosepho et Theodoro ita amplificatum est, ut triodiis magnae hebdomadis, a Cosma melodo compositis, reliquarum quoque hebdomadum τῆς Τεσσερακοστῆς triodia adiicerent, quod Nicephorus his verbis testatus est: Οἱ λοιποὶ τῶν πατέρων καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων Θεόδωρός τε καὶ Ἰωσὴφ οἱ Στουδῖται κατὰ ζῆλον τοῦ Κοσμᾶ κἂν ταῖς λοιπαῖς ἑβδομάσι τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Τεσσερακοστῆς συνταξάμενοι τῇ αὐτῶν μονῇ τοῦ Στουδίου πρῶτον παραδεδώκασιν ἐπὶ μᾶλλον τὰς ᾠδὰς κατατάξαντες καὶ ῥυθμίσαντες.

Illud autem difficillimum est ad diiudicandum, utri Iosepho singula carmina ecclesiastica adsignanda sint. Atque triodia illa, de quibus modo disputavi, teste Nicephoro Iosephus, Theodori frater, composuit, quem eundem Octoechum modo exposito amplificasse veri simillimum est. Praeterea quinque canones Pentecostarii, cum nomen Ἰωσὴφ Θεσσαλονίκης in fronte inscriptum prae se ferant, Iosepho Studitae potius quam Iosepho Siculo tribuendos esse patet. Sed canonum Sanctorum in Menaea receptorum omnium Iosephum Siculum auctorem esse duxerim; is enim cum maiorem laudem poeticae facultatis meruisset, cognomine ὑμνογράφου ornatus est et Sanctorum laudes cecinisse in Synaxariis perhibetur. Ingenii autem ubertate et arte res multifariam variandi cum facile Cosmam et Ioannem superet, eo potissimum nomine principibus illis melodis inferior est, quod musicae artis parum gnarus modis ab illis inventis suorum hymnorum verba accommodavit.

Κασίαν monacham, quae eadem Κασιανὴ quoque nominari videtur, quatuor priorum odarum canonis magni Sabbati (vide notas p. 196) hirmos composuisse Theodorus Prodromus in commentariis illius canonis his verbis testatur: Ὁ παρὼν κανὼν ποίημα μέν ἐστιν ἄχρι τῆς πέμπτης ᾠδῆς Μάρκου ἐπισκόπου Ἱδροῦντος, ἐκ δὲ ταύτης ἄχρις ἐννάτης τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Κοσμᾶ· ἀλλὰ πολὺ πρότερον, ὡς ἐξ ἀγράφου ἔχομεν παραδόσεως, γυνή τις τῶν Εὐπα-

*) Id tamen hac opportunitate oblata moneo in cod. Vindobonensi nunc extremis paginis rescissis octo canones ἤχου πλ. δ′ desiderari.

τριδῶν σοφὴ καὶ παρθένος, Κασία τοὔνομα, τοῦ τε μέλους ἀρχηγὸς ἐχρημάτισε καὶ τὸν κανόνα συνεπεράνατο· οἱ δὲ ὕστερον τὸ μέλος μὲν ἁγιασάμενοι, ἀνάξιον δ' ὅμως κρίναντες γυναικείοις συμμίξαι λόγοις τὰ τοῦ ἥρωος ἐκείνου μουσουργήματα, τὸ μέλος παραδόντες τῷ Μάρκῳ καὶ τοὺς εἱρμοὺς ἐγχειρήσαντες τὴν πλοκὴν τῶν τροπαρίων τούτῳ μόνῳ (scribe μόνων τούτῳ) ἐπέτρεψαν. Ex hac narratiuncula, cui non est cur fidem derogemus, illud simul apparet, Casiam feminam ante aetatem Leontis Sapientis, quo rege Marcus episcopus Hidruntinus vixisse fertur, floruisse hirmosque composuisse. Eidem Casiae plura idiomela in Menaeis tribuuntur, quorum duo in hac anthologia p. 103 sq. edidimus. Ab hac Casia monacham Εἰκασίαν, quae Theophilo rege celebre coenobium condidisse suumque nomen indidisse narratur, differre Chrysanthus Θεωρητ. p. 37 monuit. Sed cum Εἰκασία et ipsa carmina composuisse dicatur et nomina Κασίας et Ἰκασίας in libris commutentur, priusquam de codicum antiquissimorum fide quaesitum sit, rem in medio relinquendam esse censeo.

Κοσμᾶς princeps melodorum graecorum octavo saeculo medio floruit, Ioannis Damasceni aemulus et contubernalis. Etenim a patre Ioannis melodi, cive nobilissimo Damasci, adoptatus una cum Ioanne filio educatus et institutus est. Magistro autem optimo et doctissimo utebantur Cosma maiore, quem ex Sicilia oriundum et ab Arabibus captum pater Ioannis redemerat redemptumque in libertatem vindicaverat. Cognomines hi Cosmae magnas turbas cum aliis tum Gerberto moverunt, qui in libro De cantu et musica sacra II, 9 Cosmam Siculum plurimorum, qui sub Cosmae nomine feruntur, canonum auctorem facit. At cum Cosmas ille maior magister, non melodus audiat, ne tu celeberrimo melodo suas laudes detrahas alienasque magistro tribuas. Illud quoque caveas, ne quod celeberrimi melodi graeci Cosmas et Ioannes ab Siculo magistro instituti esse feruntur, musicam artem ex Sicilia et Italia in orientem apportatam esse iudices. Etenim iam ante hos melodos Constantinopoli et Hierosolymis poesi ecclesiasticae operam navatam esse ipsa nomina Anthimi, Timoclis, Sophronii, Andreae, aliorum luculentissime demonstrant. Literarum igitur artiumque honestarum disciplina egregie instituti Cosmas iuvenis cum Ioanne condiscipulo Damasco relicta sacram urbem Hierosolymorum petierunt et coenobii celeberrimi S. Sabae consortes facti sunt. Huius coenobii in otio postquam literis et sacrae musae diu vacavit, anno septingentesimo quadragesimo tertio episcopus Maiumensis in agro Phoenicio electus est, a qua sede episcopali Maiumensis (Κοσμᾶς ὁ Μαϊουμᾶ), ut ab coenobio S. Sabae Ἱεροσολυμίτου vel Ἁγιοπολίτου cognomen accepit. Vita vero defuncti gratam memoriam ecclesia graeca etiamnunc die XIV mensis Octobris (non Novembris, ut Fabricius falso refert) conservat.

Magnum nomen Cosmas canonibus et triodiis in solemnitates praecipuas heriles compositis meruit. Praeter hos canones, quos ad unum omnes in hanc anthologiam recepimus, Gregorii theologi, quem unum maxime e poetis

et scriptoribus colebat et aemulabatur, canonem (24. Ian.) et nonnulla idiomela confecit modisque musicis instruxit. Diligentiae quoque, qua Gregorii libros perscrutatus est, documentum esse voluit Cυναγωγὴν καὶ ἐξήγηςιν ὧν ἐμνήςθη ἱςτοριῶν ὁ θεῖος Γρηγόριος, nuper a Maio in Spicil. Rom. tomo II in lucem protractam. Eodem autem honore, quem Gregorii carminibus impertivit, mox ipsius canones digni existimati amplis commentariis illustrati sunt, de quibus vide nos supra p. LX disputantes et Fabricium Bibl. gr. IX, 742. Qua vero laude gravitas sententiarum et modorum dulcedo eius in coelum sublata sint, eius rei ex multis testimoniis unum Theodori Prodromi ex cod. Vind. theol. n. 18 fol. 1[b] decerptum hic apponam: Παρατήρει μοι παρ' ὅλον δὴ τὸν παρόντα κανόνα (sc. τῶν Χριςτουγέννων) τὸ πολυμαθὲς τοῦ μελῳδοῦ καὶ μεγαλοφυὲς καὶ περὶ τὸ δόγμα εὐςεβές, καὶ ὅπως ὡς ἐξ ἀεινάου πηγῆς καὶ ἀθολώτου τῶν θείων λόγων τοῦ τῆς θεολογίας ἐπωνύμου καὶ ἀρίςτου διδαςκάλου τῆς ὀρθοδοξίας Γρηγορίου τοῦ πάνυ τὰ πλείονα τῶν νοημάτων ἀναρρύεται, πρὸς δὲ καὶ πάςης cχεδὸν τῆς θείας γραφῆς ὑφαίνων ἡμῖν μελῳδίας ἱςτὸν ὄντως θεοπρεποῦς ἢ μᾶλλον ᾆςμα παναρμόνιον πλέκων τῷ ποικίλῳ τῶν ἱςτοριῶν. Vereor tamen, ut multi tam effusas laudes hodie comprobent; typologiae enim argutiae, quibus cum in ceteris tum in primo canone mysteria crucis, baptismatis, aliarum rerum christianarum vetere Testamento iam significata esse docet, mysticum theologum magis quam divinum poetam decent; frigida vero quam maxime atque ieiuna sunt, quae poeta VIII, 7—10. 30—35 de duplici natura Christi et munere apostolis iniuncto praecipit. Denique doctoris theologiae placita subtiliter explicantis, quam poetae hominum animos commoventis et orationis luminibus delectantis partes agit.

Non celeberrimum melodum, sed cognominem quendam Cosmam monachum auctorem canonis sabbati Lazari (Τριῴδ. p. 327) esse iudico. Cum enim Cosmas Maiumensis, ut qui non hymnographi, sed melodi palmam tulerit, et verba et modos carminum fecerit, illius canonis odae omnes alienis modis accommodatae sunt. Idem valet de canone in honorem Davidis et Iacobi composito (26. Dec.), qui cum vulgo Κοςμᾶ inscribebatur, Barth. Cutlumusianus in suo codice Ἰωάννου μοναχοῦ inscriptum esse adnotavit. Hunc autem recentiorem Cosmam monachum eundem esse coniicio, quem Montfaucon Palaeogr. graeca p. 75 Κοςμᾶν μοναχὸν τοῦ Παναρέτου nominat et saeculi decimi quarti scriptorem dicit. Praeterea tertii et, ut videtur, vetustioris Cosmae carmina Pitra Hymnogr. p. 49 in Tropologio bibliothecae Corsinianae se invenisse testatur.

Κωνςταντίνου Πορφυρογεννήτου regis (913—959) insignia merita de literis antiquis conservandis nemo non novit. Minus pervulgatum est eundem patrem suum Leontem Sapientem aemulatum carmina quoque ecclesiastica, quae Ἐξαποςτειλάρια ἀναςτάςιμα dicuntur, composuisse. Ea quod undecim numero composuit, ideo fecisse videtur, quod Christus undecies suis discipulis post resurrectionem apparuisse dicitur. Quamquam autem

omnibus undecim carminibus totidem versus iidemque numeri sunt, tamen modi eorum ita inter se discrepant, ut alia alius toni indolem referant. Singulis Exaposteilariis theotokia in libris adhaerent, quae quod non ab Constantino rege ipso adiecta esse videntur, ex hac anthologia seclusimus. Cum enim in verbis Ἐξαποστειλαρίων referendis libri fere inter se conspirent, in theotokiis in diversissimas partes ita discedunt, ut alii alias strophas exhibeant. Quare veri simile esse ducimus crescente in dies Mariae cultu, cum his carminibus non aeque atque canonum odis singula theotokia subiuncta esse moleste ferrent, vario modo has lacunas expletas esse.

Λέων ὁ βαςιλεὺς (886—912) Sapientis cognomen meruit, quod literarum artiumque studia promovebat et ipse carmina componere conatus est. Praeter odam deprecatoriam Anacreonticis versibus compositam et a nobis p. 48 sq. editam sex idiomela (12. Sept. 17. Oct. Triod. p. 207, 319, 320 Pent. 187) et undecim carmina matutina (Ἑωθινὰ ἀναςτάςιμα) composuit. Primum carmen Anacreonteum, quod imaginem terrorum extremi iudicii vividis coloribus depingit, elatum quiddam et fervidum spirat; reliqua quamquam humi repunt, tamen ieiunis carminibus imperatorum Constantini Porphyrogennetae et Justiniani, quos collegas in poeticis studiis habuit, longe praestant.

Μάρκος, primum monachus, tum episcopus Hidruntinus, ab Leonte rege adductus esse narratur, ut Cosmae tetraodio magni sabbati quatuor odas praefigeret, quo plenus ac iustus canon efficeretur; conf. Cedrenum p. 599 D. Hanc provinciam ita administravit, ut Casiae monachae hirmis uteretur, de qua supra iam disseruimus.

Μεθόδιος magnum nomen in historia ecclesiae graecae meruit, quod a synodo Constantinopolitana anno 842, postquam fractis Iconoclastarum opibus Ioannes grammaticus patriarchatu se abdicavit, patriarcha Constantinopolitanus factus est, unde diem eius supremum (14. Iun.) una cum recordatione atrocium ecclesiae turbarum eius consilio et industria compositarum grata memoria etiamnunc prosequuntur. In Menaeorum libros duo idiomela patriarchae clarissimi recepta sunt, quorum unum in hoc libro p. 99 repetendum curavimus.

Ῥωμανὸς inter vetustiores melodos graecos principem locum obtinuit, postea autem, cum Sabaitarum et Studitarum canones maiore favore excepti essent, paulatim submoveri et in oblivionem venire coepit. Memoriam eius quod graeca ecclesia primo die mensis Octobris conservat, factum est, ut Synaxariis notitiam de eius vita quamvis exilem debeamus. Emesae igitur, in urbe Syriae, natus esse et Anastasio rege Constantinopolin venisse dicitur. Aegre autem ferimus, quod non accuratius definitum est, utrum Anastasium primum, qui 491—518, an Anastasium secundum, qui 713—719 regnavit, nos intellegere oporteat. Neque quidquam ad hanc litem dirimendam ecclesiis Constantinopolitanis ἐν τοῖς Κύρου et Βλαχερνῶν commemoratis lucramur, quandoquidem utraque iam ante Anasta-

sium primum condita est. Verum enim vero, si quinto saeculo poesin ecclesiasticam nasci et primos surculos emittere coepisse reputarimus, Romanum magnarum odarum auctorem Anastasio secundo potius quam Anastasio primo floruisse iudicabimus. Sed utram sententiam amplectimur, Romanum Emesanum confundere non licet cum Romano Italo, quem una cum Petro Hadrianus I precibus Caroli Magni adductus Roma in urbem Mediomatricorum (Metz) misisse fertur, ut Germanos arte musica instituerent; conf. K. Bartsch Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters S. 2. Romanus igitur Emesanus, quem item atque Ioannem Damascenum ab Maria matre dei ad carmina pangenda in somniis stimulatum esse fabulantur, auctor plus mille contakiorum in Synaxariis esse perhibetur. Itaque iam Nicephori aetate accurata cognitio formae et ambitus carminum Romani plane oblitérata fuit. Namque nostra memoria Pitrae praeclara industria intellectum est, κοντάκια illa parva rudera esse e naufragio carminum Romani servata. In vetusto enim tropologio, quod in duobus codicibus, uno Mosquensi, altero Corsiniano servatum vir clarissimus quasi de inferis resuscitavit, plus viginti carmina eius longissima exstant, quorum singulae strophae excerptae sub nominibus κοντακίου et οἴκου in Menaeorum et Triodii libros receptae sunt. Sic eius psalmi, quem in hoc libro p. 131—138 typis exscribendum curavimus, prima et secunda strophae, quarum priorem, cum aliis atque reliquae strophae numeris composita sit, proodon rectius dixeris, inter sextam et septimam odam canonis in honorem apostolorum compositi (30. Iun.) mediae sub titulis κοντακίου et οἴκου intercalatae sunt. Atque similiter celeberrimum contakion Ἡ παρθένος cήμερον, quod p. 91 vulgavimus, magni psalmi Nativitatis Christi partem fuisse Pitra Hymnogr. p. 47 testatur. Hoc autem ita institutum esse coniicio, ut hymni, quem antiquitus totum cantabant, temporibus mutatis unam tantum vel duas strophas retinerent. Illud tamen vehementer dubito, num omnia contakia Romani ex maioribus carminibus excerpta sint. Certe contakia ipsa collecta exstant in duobus codicibus monasterii insulae Patmi, quos Guérin Déscription de l'île de Patmos his verbis recenset: n. 88 Ῥωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ κοντάκια ἀρχόμενα ἀπὸ τῆc η' Ὀκτωβρίου μέχρι τῆc η' Αὐγούcτου — n. 217 Ῥωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ κοντάκια εἰc τοὺc ἁγίουc. Celeberrimi melodi quod unum tantum psalmum in hac anthologia edidimus, erunt qui querantur et reprehendant. Neque hoc mea aut amicorum culpa factum est. Duo enim amici curam plures psalmos ex codice Corsiniano transcribendi mihique mittendi in se receperant, sed codicem inspiciendi excutiendique copiam frustra quaerebant, quia Pitra, qui totum Tropologion propediem in lucem se emissurum esse pollicebatur, suis manibus eum non dimisit.

Cέργιοc, qui Heraclio rege (610—641) gubernacula ecclesiae Constantinopolitanae tractabat, ὕμνου ἀκαθίcτου auctor in codice bibliothecae Marcianae, quo Barth. Cutlumusianus usus est, perhibetur. Hymnus celeberrimus, qui ab eo, quod stantes, non sedentes eum cantabant, ἀκάθιcτοc dictus

est, grata memoria praesidium Mariae matris dei prosequitur, quo adiuti Byzantini anno 630 Persas eorumque regem Chaganum, urbem Constantinopolin invadere molientes, muris deiecerunt, deiectosque fuderunt fugaruntque. Hoc auctor Synaxarii testatur, qui, postquam stragem Persarum rettulit, sic pergit: ὅ γε μὴν θεοφιλὴς Κωνσταντίνου λαὸς τῇ θεομήτορι τὴν χάριν ἀφοσιούμενος ὁλονύκτιον τὸν ὕμνον καὶ ἀκάθιστον αὐτῇ ἐμελῴδησαν, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν ἀγρυπνησάσῃ καὶ ὑπερφυεῖ δυνάμει διαπραξαμένῃ τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τρόπαιον· ἐκ τότε οὖν εἰς μνείαν τοῦ τοσούτου καὶ ὑπερφυοῦς θαύματος ἡ ἐκκλησία τὴν τοιαύτην ἑορτὴν παρέλαβε τῇ μητρὶ ἀνατιθέναι τοῦ θεοῦ τῷ παρόντι καιρῷ, ὅτε καὶ τὸ τρόπαιον τῇ θεομήτορι γέγονεν· ἀκάθιστον δὲ ὠνόμασαν διὰ τὸ τότε οὕτω πρᾶξαι τὸν τῆς πόλεως κλῆρόν τε καὶ λαὸν ἅπαντα. Equidem Sergium hunc hymnum composuisse dixi, quamquam non ignoro Georgium Pisidam vulgo eius auctorem perhiberi. Sed haec opinio Quercii Florentini coniectura eaque futilissima nititur, qui in Appendice Corp. hist. byzant. Georgii limatum carmen de bello Avarico edidit, eiusque versus 502 sqq.

ᾄσωμεν οὖν σοι ὕμνον οὐκ ἐν τυμπάνοις
ἄρρυθμα βομβήσαντες, ἀλλ' ἐξ ὀργάνων
τῶν ἔνδον ἡμῖν μυστικῶς ἡρμοσμένων

ad hunc ὕμνον ἀκάθιστον referendos esse opinatus est. At nemo non videt incertissimam hanc coniecturam esse, qua fides codicis non modo everti, sed ne sollicitari quidem possit.

Cognominem Sergio patriarchae esse iudico auctorem complurium idiomelon (vide indicem secundum), qui quod Ἁγιοπολίτης i. e. Hierosolymitanus vocatur, hoc ipso cognomine a patriarcha Constantinopolitano distingui videtur.

Σωφρόνιος, quem anno 629 Hierosolymorum patriarcham factum esse Cedreni p. 420 B testimonio constat, cum aliis rebus tum poeticis studiis praeclare de ecclesia graeca meritus est. Neque enim solum carminibus Anacreonteis, quae supra p. XXVII iam commemoravi, laudes Christi, apostolorum, martyrum cecinit, sed etiam idiomela, quae in solemnitatibus ecclesiae canerentur, composuit modisque musicis instruxit. Horum duo in Menaea (24. Dec. 6. Jan.), tertium in Horologium p. 134 receptum est. Praeterea in cod. Vind. theol. n. 136 fol. 223 σύνταξιν τῶν Ὡρῶν τῆς μεγάλης παρασκευῆς, quam vulgo Cyrillo tribuunt, a Sophronio archiepiscopo Hierosolymitano factum esse adnotatum est. Nuper vero Ang. Maius in Spicilegii Romani tomo quarto canonum quoque et triodiorum Sophronii magnum numerum ex codice Vaticano edidit. Sed virum clarissimum turpiter lapsum esse et omnia ista carmina non a Sophronio patriarcha, sed ab Iosepho hymnographo composita esse Paranicas meus acutissima et doctissima commentatione evicit, quae cum in commentariis Academiae bavaricae a. 1870 edita esset, etiam Paranicae libello 'Beiträge zur byzantinischen Literatur' inserta legitur.

Φώτιος patriarcha Constantinopolitanus († 891), cuius doctrinae copias omnes novimus et admiramur, poeticae quoque arti, quod minus pervulga-

tum esse video, operam impendit. In lucem autem edita sunt duo carmina Anacreontea rhythmica, primum a Maio Spic. Rom. t. IX vulgata, et duo idiomela in honorem Methodii patriarchae composita et tam in Menaea quam in hanc anthologiam p. 99 recepta.

LIBER SECUNDUS.

DE GENERIBUS CARMINUM ECCLESIASTICORUM.

Saepe iam in primo libro hirmi, troparii, contakii, aliis nominibus usus sum, quorum significatio vereor ne multos, qui literis byzantinis impensam operam non impenderint, fugiat atque lateat. Horum usui ut consulam, hoc altero libro varia carminum ecclesiasticorum genera eorumque nomina explicare mihi visum est, rem difficilem et obscuram, quoniam multorum nominum genuina significatio adeo rebus mutatis obscurata est, ut in origine eorum expedienda plerique caecutiant aut hariolentur. Licet enim ritus ecclesiae graecae minores vices quam latinae subierint, tamen nonnihil labis ex longa annorum serie traxerunt. Accedit quod primis medii aevi saeculis in carminibus eorumque partibus denominandis mysticas quasdam rationes secuti esse videntur, quas nobis, a nugis istis quam maxime abhorrentibus, enucleare vix contingat. Viam autem in hac parte illustranda mihi muniverant Arcudius in libris VII de concordia ecclesiae occidentalis et orientalis, Paris. 1626, Leo Allatius in commentatione de libris ecclesiasticis Graecorum, Paris. 1646, Goar in Euchologio sive Rituali Graecorum, Venet. 1730, Du Cange in Glossario ad scriptores mediae et infimae Graecitatis, Lugd. 1688; Philoxeni quoque Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, cuius primum fasciculum vidi, ut non sine fructu, ita cum summa cautione consului. Ipse vero quaestiones gravissimas de canone eiusque partibus peculiari dissertatione (ex Commentariis Academiae bavaricae a. 1870 t. II separatim edita in meo libello Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner) adhibitis Zonarae commentariis de canonibus anastasimis Octoechi illustravi, ad quem librum delego, si quis accuratius rem cognoscere et examinare velit.

Priusquam autem ad nomina carminum explicanda me accingam, de officiis divinis ecclesiae graecae, quibus carmina intexebantur, pauca mihi praemonenda sunt. Constitutionibus igitur apostolicis, quas quarto saeculo conscriptas esse constat, christiani sexies in quoque die preces fundere iubentur: tempore matutino, hora tertia, hora sexta, hora nona, vesperi, gallicinio (vide Const. ap. VIII, 33: εὐχὰς ἐπιτελεῖτε ὄρθρου καὶ τρίτῃ ὥρᾳ καὶ ἕκτῃ καὶ ἐννάτῃ καὶ ἑσπέρᾳ καὶ ἀλεκτοροφωνίᾳ), quarum precum institutio paulo post ita amplificata et mutata est, ut vesperi ἀπόδειπνον adiiceretur et preces gallicinii ampliatae sub nomine τοῦ μεσονυκτικοῦ primo loco pone-

rentur. Sed cum omnibus his temporibus in ecclesiis congregari nimis molestum esset, iisdem Constitutionibus provisum est, ut duae preces praecipuae, vespertinae et matutinae, in ecclesiis maiore cum cura et studio fierent (vide II, 36: τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας μὴ ἀπολείπου, ὀρθρίζων εἰς αὐτὴν πρὸ παντὸς ἔργου, καὶ πάλιν ἑσπέρας ἁπάντα, εὐχαριστῶν τῷ θεῷ ὑπὲρ ὧν σοι τὴν ζωὴν κεχάρισται; conf. II, 59). Vespertinis vero matutina officia splendore atque dignitate eminebant, praesertim postquam precibus psalmisque matutinis sacrificium divinum (λειτουργία) additum et Chrysostomi Basiliique praeceptis ordinatum est. His cum officiis, matutinis et vespertinis, in graeca et latina ecclesia usque ad nostram memoriam conservatis, omnis christianae poesis et initia et incrementa arctissime cohaerent. Etenim iam antiquissimis temporibus cum precibus et lectione sacrae scripturae cantum psalmorum coniunctum fuisse Constitutionum apost. (II 59) testimonio constat: ἑκάστης ἡμέρας συναθροίζεσθε ὄρθρου καὶ ἑσπέρας ψάλλοντες καὶ προσευχόμενοι ἐν τοῖς κυριακοῖς, ὄρθρου μὲν λέγοντες ψαλμὸν τὸν ξβ', ἑσπέρας δὲ τὸν ρμ', quo cum loco conferas II, 57: ἀνὰ δύο λεγομένων ἀναγνωσμάτων ἕτερός τις τοῦ Δαβὶδ ψαλλέτω ὕμνους καὶ ὁ λαὸς τὰ ἀκροστίχια ὑποψαλλέτω. Psalmorum autem a temporibus, quibus recitabantur, alterum ὀρθρινὸν, alterum ἐπιλύχνιον vocabant; conf. Const. ap. VIII, 34, 37. Postea autem amplificato divini cultus splendore et studio versus faciendi excitato alios psalmos addere et psalmis canticisque sacris novicia troparia intexere coeperunt. Quomodo vero officia matutina et vespertina paulatim aucta et constituta sint exponere neque huius loci neque mei muneris est; unum hoc moneo, sexto iam saeculo, id quod ex celeberrimo illo trium abbatum colloquio (vide p. XXX) colligitur, officia illa fere eodem modo, quo nostra memoria, ordinata et disposita fuisse.

Atque nunc quidem matutina officia (ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου), ut praecipuas eorum partes recenseam, ab hexapsalmo sive psalmis 3, 37, 62, 87, 102, 142 legendis initium faciunt, quorum psalmorum sexagesimus secundus, iam antiquissimis temporibus mane recitari solitus, ὀρθρινὸς cognominatus est. Post hexapsalmi lectionem variis precibus et cantu troparii Θεὸς κύριος interiectis versus aliquot psalmorum alternis vicibus recitant, quam recitandi rationem στιχολογίας dicunt. Atque antiquitus versus omnium psalmorum, in tres partes (στάσεις) divisorum, recitari solitos esse colloquio trium abbatum docemur; nunc paucos tantum versus recitant, sed tripertita divisione servata post unam quamque στιχολογίαν troparium intercinunt. Deinceps versibus gradualibus (ἀναβαθμοί) cantatis et evangelio lecto eam officii partem peragere incipiunt, quae plurimum valuit ad poesin ecclesiasticam promovendam. Cum enim antiquitus ipsa novem cantica sacra in hac parte cantassent, inde ab octavo saeculo veteribus canticis parem numerum noviciarum odarum, quas canonis nomine comprehendunt, subiungere coeperunt. Canone peracto et pusillis tropariis, quae Φωταγωγικὰ et Ἐξαποστειλάρια dicunt, adiectis iterum ad psalmorum recitationem reversi psalmos 148, 149, 150, quos a verbo αἰνεῖτε saepius repetito αἴνους nuncupant, ita recitant, ut quatuor

pluravc troparia intertexant. Denique tropario, quod Ἑωθινὸν appellant, et magna doxologia cantatis finem faciunt matutinorum officiorum (ὄρθρου) et λειτουργίαν sive missam subiungunt. Huius autem partes enarrare eo magis supersedere possum, quo minorem locum verba a Chrysostomo et Basilio Magno instituta et usque ad hunc diem religiosissime servata carminibus novis interserendis dederunt.

Vespertini autem officii (ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ ἢ ἐπιλυχνικοῦ) breviores duae partes sunt. Atque in priore parte postquam anagnosta psalmum paroemiarum sive centesimum tertium legit, psalmum CXI Κύριε ἐκέκραξα, qui in Const. apost. VIII, 34 (conf. II, 59) ψαλμὸς ἐπιλύχνιος audit, modulata voce canunt. Huius psalmi ultimis versibus iam sexto saeculo novicia troparia intertexere coeperunt, quae cum versibus (στίχοι) adhaererent, versiculos (στιχηρὰ) appellabant; et tum quidem temporis psalmis vetustissimum hymnum Φῶς ἱλαρὸν et preces Καταξίωσον subiungentes finem officii vespertini faciebant. Postea autem institutum est, ut post illas preces plures versus legerentur singulisque versibus subiuncta τροπάρια ἀπόστιχα canerentur, denique sub finem officii verba Symeonis senis Νῦν ἀπολύεις uno alterove tropario adiecto recitarentur.

Haec potissima officia ecclesiae graecae sunt, quae melodis byzantinis largam copiam troparia et longiora carmina componendi fecerunt. Neque tamen omni cantus carminumque decore reliqua officia carebant, ut baptismatis, communionis (μεταλήψεως), horarum, exequiarum (ἀκολουθίας τοῦ ἐξοδιαστικοῦ), alia. Sic Sophronius Hierosolymitanus egregia quaedam troparia horarum officiis inseruit, Anastasius praeclarum cantum exequiarum composuit, communionis et funerum canones alii fecerunt.

Amplissimus vero campus poesi christianae singulis hebdomadis diebus memoriae praecipuarum partium vitae Christi consecratis et solemnitatibus herilibus et Sanctorum institutis aperiebatur. Atque Constitutionibus apostolicis VIII, 32 iam praeceptum est, ut sabbato quoque dei omnium rerum creatoris, dominica resurrectionis Christi memoria celebraretur: ἐργαζέσθωσαν οἱ δοῦλοι πέντε ἡμέρας, σάββατον δὲ καὶ κυριακὴν σχολαζέτωσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς εὐσεβείας· τὸ μὲν γὰρ σάββατον εἴπομεν δημιουργίας λόγον ἔχειν, τὴν δὲ κυριακὴν ἀναστάσεως. Praeterea iisdem temporibus totam magnam hebdomadem, qua Christus capitis damnatus cruci affixus est, diem paschalem, quo de inferis resurrexit, pentecosten, qua apostolis discipulisque sanctum spiritum demisit, nec non natalicia (γενεθλίων ἑορτήν), assumptionem (ἀνάληψιν), baptisma (θεοφανείων ἑορτήν) Christi pie recolebant. Quid? quod apostolorum quoque et Stephani protomartyris dies celebrare christiani apostolicis illis constitutionibus iubentur? Insequentibus vero saeculis Mariae quoque et martyrum sanctorumque, qui pro fide christiana atrocissimos cruciatus sustinuerant aut sancta morum integritate eminuerant, laudes grata memoria prosequebantur, unde solemnitatum ecclesiae numerus adeo succrevit, ut nullus fere dies suo patrono careret, multi plu-

rium Sanctorum memoriam conservarent. Melodi autem christiani in eo elaboraverunt, ut sua cuique diei festo troparia et canones suppeterent. Atque primum quidem diei dominicae et praecipuarum solemnitatum herilium officia instituerunt, postea autem ad profestos dies hebdomadis et minores solemnitates annuas delapsi paene innumerabilia carmina ecclesiastica procuderunt, laudabili illi quidem studio, eo tamen nomine reprehendendi, quod prolixos canones quam brevia troparia facere malebant, quo fieri non potuit, quin easdem res iterum iterumque recoquerent verborumque inanem strepitum sectarentur.

Divinorum officiorum ecclesiae graecae partibus succincta oratione enarratis viam mihi patefeci ad singula carminum genera illustranda. Quoniam autem initia et incrementa poesis ecclesiasticae iam priore libro adumbravimus, rem ita pertractabimus, ut alphabeticum ordinem in nominibus explicandis sequar.

Ἀκολουθία cum a verbo τοῦ ἀκολουθεῖν descendat, proprie consequentiam quandam significat, quae addito casu genetivo vel nomine adiectivo accuratius definienda erat. Vulgo systema quoddam precum et carminum certo quodam ordine sese excipientium intellegebant, quo sensu ἀπηρτισμένη ἱερουργίας ἀκολουθία a Sophronio in Comm. liturg. c. I et ἀκολουθία ᾀσματικὴ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου in Triodio p. 170 dicta est. Paulatim autem genetivo omisso ipsi vocabulo ἀκολουθίας eandem vim ita assignabant, ut ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου, ἀκολουθίαν ἑσπερινὴν, ἀκολουθίαν τῶν ὡρῶν et similia dicerent. Graecum vocabulum Latini medio aevo sequentiam interpretabantur, sed significationem, ut in peregrinis verbis usu venit, paulo detorquebant. Illi enim sequentias primum melismata intellegebant, quibus in missa post graduale extremam syllabam iubili alleluia protrahebant, deinde carmina, quae modulationis illius flexibus aptata erant; conf. F. Wolf Ueber die Lais Sequenzen und Leiche S. 30, K. Bartsch Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters S. 1 ff. Cum igitur de fonte graeco latinum vocabulum procul dubio descenderit, Durandus in Rationali IV, 22 aliique erraruut, qui originem latinam scrutati sequentiam inde dictam esse opinabantur, quod iubili pneuma graduale et epistolam sequeretur.

Ἀναβαθμοὶ tria antiphona, ex binis psalmorum versibus et singulis tropariis constantia, dicuntur, quae in officiis matutinis (ἀκολουθίᾳ τοῦ ὄρθρου) recitationem psalmorum sequuntur. Nomen ἀναβαθμῶν illa antiphona sortita sunt, quod versus ex psalmis 119—133 sumpti sunt, qui psalmi in versione Alexandrina ᾠδαὶ τῶν ἀναβαθμῶν audiunt, quem quidem titulum inde obtinuerunt, quod apud Iudaeos in quindecim scalis, quae de mulierum in virorum vestibulum traducebant, cantati esse feruntur. Tria autem antiphona coniungebantur, ut similiter atque exclamatio ἅγιος ter repetita et tripertita stichologia officii matutini imaginem dei trinitatis referrent. In Octoecho cum octo ἀναβαθμοὶ octo tonorum (ἤχων) exstent, unius toni exexemplum in hac anthologia p. 53 sq. proponere satis habuimus. Latinum

graduale, quod huic graeco vocabulo respondet, et ipsum antiphoniam ex psalmorum versibus interiectisque tropis constantem significat, duplici tamen nomine a graeco differt, primum quod missae, non matutini officii partem efficit, deinde quod a scalis altaris, in quibus cantatur, dictum esse perhibetur; conf. F. Wolf Ueber die Lais S. 283 A. 108.

Ἀντίφωνον, quod, cum nomen adiectivum sit, plene ἀντίφωνον μέλος dicitur, cantum versuum cum aliorum canticorum tum psalmorum significat ita inter duos choros distributum, ut alter alteri invicem respondeat. Morem autem cantum inter duos choros distribuendi antiquissimum iam apud veteres Graecos pervulgatum fuisse ipsa nomina στροφή et ἀντιστροφή, ἐπίρρημα et ἀντεπίρρημα dilucide ostendunt. Therapeutas quoque in Aegypto similiter cantum instituisse Philo De vita contempl. p. 102 ed. Paris. a 1640 memoriae tradidit: δύο γίνονται τὸ πρῶτον χοροί, ὁ μὲν ἀνδρῶν, ὁ δὲ γυναικῶν· εἶτα ᾄδουσι πεποιημένους εἰς τὸν θεὸν ὕμνους πολλοῖς μέτροις καὶ μέλεσι, τῇ μὲν συνηχοῦντες, τῇ δὲ ἀντιφώνων ὕμνοις καὶ ἁρμονίαις ἐπιχειρονομοῦντες καὶ ἐπορχούμενοι καὶ ἐπιθειάζοντες. Christianis vero huius cantus generis probandi et recipiendi auctores Flavianum et Diodorum Antiochenses fuisse Theodoretus hist. eccl. II, 24 his verbis testatur: οὗτοι πρῶτοι διχῇ διελόντες τοὺς τῶν ψαλλόντων χοροὺς ἐκ παραδοχῆς ᾄδειν τὴν Δαϋιδικὴν ἐδίδαξαν μελῳδίαν· καὶ τοῦτο ἐν Ἀντιοχίᾳ πρῶτον ἀρξάμενον παντόσε διέδραμε καὶ κατέλαβε τῆς οἰκουμένης τέρματα· a quo testimonio Georgius apud Photium bibl. c. 96 p. 81 ed. Bekk. paululum discedit, qui in eadem urbe Antiochia, sed ab Ignatio Theophoro, quem imperatore Traiano vixisse ferunt, antiphonorum cantum primum institutum esse refert. Tantopere autem psalmorum hic cantus placuit, ut ab Antiochia primum per omnes ecclesias graecas et postea S. Ambrosii ope et consilio per latinas quoque disseminaretur. Medio vero aevo institutum est, ut non solum psalmorum versus, sed etiam novicia carmina, προσόμοια, στιχηρά, κανόνες, omne denique odarum genus a duobus choris per vices cantarentur, quem morem ecclesia graeca, utpote quae veterum institutorum multo quam latina tenacior fuerit, usque ad nostram memoriam tuetur atque observat. Cum igitur omnia carmina graeca antiphonice canantur, tamen proprie ἀντίφωνα dicuntur tria illa cantica, quae in liturgia minorem introitum (μικρὰν εἴσοδον) et epistolam praecedunt. Ea ex quaternis psalmorum versibus (στίχοις) et ephymnio post unumquemque versum interserendo constant. Psalmis autem ephymnia, quae Christi novaeque gratiae praeconia continent, subiunguntur, ut veteris et novi Testamenti conexus et vicissitudo significetur; qua de re Symeon Thessalonicensis 'De templo' haec praecipit: ψαλμικὰ μὲν προλέγοντες, συνάπτοντες δὲ καὶ ἐκ τῆς χάριτος (i. e. τῆς νέας χάριτος) τοὺς ὕμνους, διὰ μὲν τῶν ψαλμῶν προκηρυχθεῖσαν καὶ τοῖς πάλαι, οἷς καταγγέλλουσι, τὴν τοῦ θεοῦ σάρκωσιν καὶ διὰ τῶν ἐφυμνίων αὐτὴν παριστῶσι τὴν χάριν τετελεσμένην καὶ τὸν τοῦ θεοῦ υἱὸν σαρκωθέντα τε καὶ πάντα ὑπὲρ ἡμῶν ἐνεργήσαντα.

Haec igitur antiphona partem λειτουργίας sive missae efficiunt, neque

tamen eadem omnibus in diebus in usu sunt. Diebus enim dominicis psalmi CII et CV et μακαριϲμοὶ cantantur, diebus profestis ea, quae p. 51 sq. edidimus antiphona, denique praecipuis solemnitatibus peculiaria quaedam antiphona, quorum unum exemplum p. 53 proposuimus. Priora antiphona longe vetustissima, quae iam Sophronius Hierosolymitanus in Comment. liturg. c. 12 commemorat et enarrat, quominus ad Chrysostomum auctorem tota referamus, alterius antiphoni ephymnium Ὁ μονογενὴϲ, quod imperatorem Iustinianum composuisse supra p. XXXII demonstravimus, prohibet. Cum autem antiphonis iam antiquissimis temporibus locus in λειτουργίᾳ sive missa concessus esset, non mirum est, quod Latini, qui etiamtum mutuo commercio cum Graecis coniuncti erant, antiphonorum cantum a graeca ecclesia mutuati sunt. Quid? quod similes quoque mutationum vices antiphona in utraque ecclesia subierunt? Cum enim Caelestinus papa in introitu missae, ut psalmi alternatim recitarentur, praecepisset, postea Gregorius papa, ne prolixa psalmorum recitatio taedium hominibus moveret, antiphonas ad introitum missae composuit, quo factum est, ut primus versus eius psalmi ad introitum cantaretur, qui olim totus recitari solitus erat; conf. Goar Euchologium p. 107[a].

Ἀπολυτίκιον breve troparium intellegitur, quod sub finem officii vespertini (τῶν ἑϲπερινῶν) cantatur. Talia apolytikia octo, secundum octo tonos (ἤχουϲ) ordinata, in Octoecho leguntur; praeterea in Menaeis et Triodio peculiaria praecipuarum solemnitatum ecclesiae apolytikia exstant, quorum delectum in hac anthologia p. 86 sqq. proposuimus. Nomen autem haec troparia non tam ἀπὸ ἀπολύϲεωϲ sive ab dimissione officii, ut Goar Euchol. p. 25 opinatur, originem duxisse videntur, quam a verbis Symeonis senis, quae, dum Christum infantem bracchiis tenet, laetabundus loquitur apud Lucam II, 29—32: Νῦν ἀπολύειϲ τὸν δοῦλόν ϲου κ. τ. λ. Ipsa haec verba evangelii usque ad sextum saeculum sub finem vespertini officii recitata esse narratiuncula de colloquio trium abbatum supra p. XXX edita docemur. Postea autem illis Symeonis verbis troparium, quod ad diei, quo cantabatur, proprietatem relatum erat, adiectum et eodem nomine ἀπολυτίκιον nuncupatum est.

Ἀπόϲτιχα carmina alterius partis officii vespertini dicuntur; hanc enim alteram partem nomine ϲτίχου a priore parte, quam Κύριε ἐκέκραξα appellant, vulgo distinguunt, quoniam prior pars a centesimo quadragesimo psalmo Κύριε ἐκέκραξα initium capit, in altera autem parte non pleni psalmi, sed singuli tantum versus (ϲτίχοι) recitantur. Ἀπόϲτιχα carmina ipsa ex tribus, si minima, ex quinque, si maxima, tropariis constant, quibus omnibus singuli psalmorum versus coniuncti sunt. Ut exemplo rem illustrem, carmini archangelorum Michaelis et Gabrielis, quod p. 64 edidimus, in Menaeis titulus praefixus est: Εἰϲ τὸν ϲτίχον ϲτιχηρὰ προϲόμοια; atque priori tropario versus Ὁ ποιῶν τοὺϲ ἀγγέλουϲ αὐτοῦ, alteri Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, tertio Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι subiicitur.

Αὐτόμελον troparium appellatur, quod suos propriosque modos habet,

nec alius carminis modulatione utitur. Vulgo hoc nomine ea troparia insigniuntur, quorum ad exemplar στιχηρὰ προσόμοια composita sunt. Sic troparium antiquissimum Ἔδωκας σημείωσιν τοῖς φοβουμένοις σε, κύριε p. 68 automelon audit, quod quae sequuntur στιχηρὰ προσόμοια omnia iisdem et numeris rhythmicis et modis musicis utuntur.

Εἱρμὸν sive hirmum Zonaras in Commentariis canonum Ioannis (Beiträge S. 2) sic interpretatur: Ὁ μὲν οὖν εἱρμὸς ἁρμονία τίς ἐστι μέλους ἐν συνδέσει φωνῆς ἐνάρθρου τε καὶ σημαντικοῦ ὡρισμένῳ τινὶ μέτρῳ καὶ ποσῷ μεγέθους περιγραφομένη· ἥτις ἁρμονία προωρισμένη τε καὶ προεγνωσμένη προυπόκειται, πρὸς ἣν τὰ λεγόμενα τροπάρια ἀναφέρεται· οἱονεὶ γὰρ ἀρχὴ τῶν τροπαρίων ἐστὶ καὶ κανόνων, ἐπεὶ τὰ τροπάρια διὰ τοῦ εἱρμοῦ κανονίζεται καὶ ῥυθμίζεται, πρὸς αὐτὸν ὡς προϋπόδειγμα συντιθέμενα καὶ ἁρμοζόμενά τε καὶ μελῳδούμενα. Simillimam igitur vim atque significationem cum hoc vocabulum atque illud, de quo modo diximus, habeant, ita tamen inter se differunt, ut εἱρμὸς ad odas canonis, αὐτόμελον ad στιχηρὰ προσόμοια referatur. Sic Ioannis primi canonis iambici primae odae prima stropha Ἔσωσε λαόν p. 205 hirmus, secunda Ἤνεγκε γαστὴρ et tertia Ἔδειξεν ἀστὴρ troparia audiunt. Difficilius est ad dicendum, quae vocabuli originatio et primaria significatio fuerit. Atque similitudine latini vocabuli 'tractus', quo medio aevo iubili alleluia protractam modulationem significabant (conf. F. Wolf Die Lais S. 97), facile aliquis induci possit, ut graecum vocabulum et ipsum ab vocis flexibus in infinitum protractis simili modo impositum esse arbitretur, quo Aristoteles in Rhet. III, 9 εἰρομένην λέξιν, quae clausulam non habeat definivit et λέξει κατεστραμμένῃ contrariam ponit. Sed cum hirmi canonum antiquissimi adeo non protracti sint, ut singulas syllabas singulis vocis flexibus reddere soleant, equidem potius de sonis in unam periodum, tamquam in catenam coniunctis, cogitaverim. Atque haec etymologia vetere usu vocabuli ῥαψῳδοῦ fulcitur, quem scholiasta Pindari Nem. II, 2 scite his verbis exponit: τοὺς ῥαψῳδοὺς οἱ μὲν ῥαβδῳδοὺς ἐτυμολογοῦσι διὰ τὸ μετὰ ῥάβδου δηλονότι τὰ Ὁμήρου ἔπη διεξιέναι . . . . οἱ δέ φασιν, ὁπότε ῥαψῳδοῖεν, εἱρμῷ τινὶ καὶ ῥαφῇ παραπλήσιον ποιεῖν εἰς ἓν αὐτὴν ἄγοντας. Utram autem explicationem probaveris, hoc certum est vocem εἱρμοῦ antiquitus cantus modulationem significasse et postea ad carmina modulationi illi accommodata significanda translatam esse. Plura autem nosse si cuius intererit, adeat libellum meum Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner S. 12 ff.

Ἐξαποστειλάριον troparium intellegitur, quod in matutinis officiis inter canonem et αἴνους sive psalmos 148—150 cantari solet. Nobilissima sunt undecim ἐξαποστειλάρια ἀναστάσιμα a Constantino Porphyrogenneta composita et in extrema Octoecho et Paracletice collocata; praeter haec praecipuarum solemnitatum propria ἐξαποστειλάρια in Menaeis exstant. Nominis origo obscura est; Nicephorus quidem eam inde repetendam esse censuit, quod haec carmina antiquissimo tropario 'Ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου, Χριστὲ ὁ θεός, καὶ φώτισον τὴν καρδίαν μου, προστασίαις τῶν ἀσωμάτων, καὶ σῶσόν με' suc-

cessisse viderentur. Sed cum incerta haec coniectura sit, et numerus undenarius carminum Constantini cum Christo undecies post resurrectionem suis apostolis et discipulis comparente cohaereat, equidem ab apostolis potius in omnes terras a domino nostro, postquam de inferis resurrexit, dimissis, ἀπὸ τοῦ ἐξαποστέλλεσθαι, carmina denominata esse duxerim. Neque tamen silentio praetermitto, hanc originationem ut Constantini carminum primis versibus (vide p. 110) commendari, ita reliquis exapostcilariis, in quibus de apostolis dimissis altum silentium est, si minus refutari, at tamen labefactari. Sed multo etiam minus aliae etymologiae mihi probantur, quas Goar in Euchologio p. 57 proposuit.

Ἑωθινὰ sive τροπάρια sive μέλη in officiis matutinis, id quod ipsum nomen declarat, post psalmos 148—150, qui αἶνοι sive laudes audiunt, cantantur. Celeberrima sunt octo ἑωθινὰ ἀναστάσιμα et ipsa a rege poeta, Leonte Sapiente, composita.

Θεοτοκίον, quod, cum θεοτόκιον dicere debeant, falso accentu vulgo θεοτοκίον dicunt, a nomine θεοτόκος derivatum troparium in honorem Mariae matris dei compositum significat. Mariae cultu inde ab octavo saeculo in dies magis aucto, innumera θεοτοκία fungorum instar orta sunt, quae, cum reliquae sui carminis parti magis adsui quam coniungi soleant et eiusdem non solum rerum, sed etiam verborum tenuitatis gyros usque ad taedium varient, inficetissimam partem literarum byzantinarum dicere non dubito. Atque primum quidem ab Ioanne Damasceno institutum est, ut in canonibus trinorum cuiusque odae tropariorum ultimum Mariae laudes contineat; Georgius vero (vide Triod. p. 171 et 9 Dec.) Malaxus (vide 4. Iun.) Philotheus (vide 26. Oct.) adeo haec theotokia primariam canonis partem esse voluerunt, ut eorum literis initialibus acrostichidem canonis efficerent. Neque solum canonis odis, sed etiam aliis carminibus theotokia intexuerunt, et si quae carmina iis carere animadverterant, inepta interpolatione supposuerunt; inepta dico interpolatione, quoniam pleraque theotokia, ut in Leontis odario p. 49, ipsis acrostichidis indiciis spuria atque suppositicia coarguuntur. Pauca tantum antiqua et bona θεοτοκία αὐτόμελα feruntur, ut Τῶν οὐρανίων ταγμάτων p. 64 et Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος p. 81; hoc postremum troparium σταυροθεοτοκίον audit, quod Mariam sub cruce filii stantem inducit.

Ἰδιόμελον carmen dicitur, quod non alienis modis utitur, sed suos et proprios modos habet. Hoc nomine cum ab automelo non differat, id discriminis inter duo vocabula intercedit, quod αὐτόμελον troparium est, cuius modis alia utuntur, ἰδιόμελον ut alienis modis non utitur, ita ne aliis quidem exemplum et protypum fuit. Praeterea pleraque idiomela ex pluribus strophis constant, quae cum omnes inter se dissimiles nec raro diversorum tonorum modis instructi sint, summam difficultatem dividentibus versus et cola parant. Omnia vero idiomela cum versibus (στίχοις) ita coniuncta cantantur, ut singulis versibus singulae strophae subiiciantur; hoc autem non ratione institutum, sed consuetudine factum usuque comprobatum esse videtur, quod

graduale, quod huic graeco vocabulo respondet, et ipsum antiphoniam ex psalmorum versibus interiectisque tropis constantem significat, duplici tamen nomine a graeco differt, primum quod missae, non matutini officii partem efficit, deinde quod a scalis altaris, in quibus cantatur, dictum esse perhibetur; conf. F. Wolf Ueber die Lais S. 283 A. 108.

Ἀντίφωνον, quod, cum nomen adiectivum sit, plene ἀντίφωνον μέλος dicitur, cantum versuum cum aliorum canticorum tum psalmorum significat ita inter duos choros distributum, ut alter alteri invicem respondeat. Morem autem cantum inter duos choros distribuendi antiquissimum iam apud veteres Graecos pervulgatum fuisse ipsa nomina στροφὴ et ἀντιστροφὴ, ἐπίρρημα et ἀντεπίρρημα dilucide ostendunt. Therapeutas quoque in Aegypto similiter cantum instituisse Philo De vita contempl. p. 102 ed. Paris. a 1640 memoriae tradidit: δύο γίνονται τὸ πρῶτον χοροί, ὁ μὲν ἀνδρῶν, ὁ δὲ γυναικῶν· εἶτα ᾄδουσι πεποιημένους εἰς τὸν θεὸν ὕμνους πολλοῖς μέτροις καὶ μέλεσι, τῇ μὲν συνηχοῦντες, τῇ δὲ ἀντιφώνων ὕμνοις καὶ ἁρμονίαις ἐπιχειρονομοῦντες καὶ ἐπορχούμενοι καὶ ἐπιθειάζοντες. Christianis vero huius cantus generis probandi et recipiendi auctores Flavianum et Diodorum Antiochenses fuisse Theodoretus hist. eccl. II, 24 his verbis testatur: οὗτοι πρῶτοι διχῇ διελόντες τοὺς τῶν ψαλλόντων χοροὺς ἐκ παραδοχῆς ᾄδειν τὴν Δαϋϊδικὴν ἐδίδαξαν μελῳδίαν· καὶ τοῦτο ἐν Ἀντιοχίᾳ πρῶτον ἀρξάμενον παντόσε διέδραμε καὶ κατέλαβε τῆς οἰκουμένης τέρματα· a quo testimonio Georgius apud Photium bibl. c. 96 p. 81 ed. Bekk. paululum discedit, qui in eadem urbe Antiochia, sed ab Ignatio Theophoro, quem imperatore Traiano vixisse ferunt, antiphonorum cantum primum institutum esse refert. Tantopere autem psalmorum hic cantus placuit, ut ab Antiochia primum per omnes ecclesias graecas et postea S. Ambrosii ope et consilio per latinas quoque disseminaretur. Medio vero aevo institutum est, ut non solum psalmorum versus, sed etiam novicia carmina, προσόμοια, στιχηρὰ, κανόνες, omne denique odarum genus a duobus choris per vices cantarentur, quem morem ecclesia graeca, utpote quae veterum institutorum multo quam latina tenacior fuerit, usque ad nostram memoriam tuetur atque observat. Cum igitur omnia carmina graeca antiphonice canantur, tamen proprie ἀντίφωνα dicuntur tria illa cantica, quae in liturgia minorem introitum (μικρὰν εἴσοδον) et epistolam praecedunt. Ea ex quaternis psalmorum versibus (στίχοις) et ephymnio post unumquemque versum interserendo constant. Psalmis autem ephymnia, quae Christi novaeque gratiae praeconia continent, subiunguntur, ut veteris et novi Testamenti conexus et vicissitudo significetur; qua de re Symeon Thessalonicensis 'De templo' haec praecipit: ψαλμικὰ μὲν προλέγοντες, συνάπτοντες δὲ καὶ ἐκ τῆς χάριτος (i. e. τῆς νέας χάριτος) τοὺς ὕμνους, διὰ μὲν τῶν ψαλμῶν προκηρυχθεῖσαν καὶ τοῖς πάλαι, οἷς καταγγέλλουσι, τὴν τοῦ θεοῦ σάρκωσιν καὶ διὰ τῶν ἐφυμνίων αὐτὴν παριστῶσι τὴν χάριν τετελεσμένην καὶ τὸν τοῦ θεοῦ υἱὸν σαρκωθέντα τε καὶ πάντα ὑπὲρ ἡμῶν ἐνεργήσαντα.

Haec igitur antiphona partem λειτουργίας sive missae efficiunt, neque

tamen eadem omnibus in diebus in usu sunt. Diebus enim dominicis psalmi CII et CV et μακαριсμοὶ cantantur, diebus profestis ea, quae p. 51 sq. edidimus antiphona, denique praecipuis solemnitatibus peculiaria quaedam antiphona, quorum unum exemplum p. 53 proposuimus. Priora antiphona longe vetustissima, quae iam Sophronius Hierosolymitanus in Comment. liturg. c. 12 commemorat et enarrat, quominus ad Chrysostomum auctorem tota referamus, alterius antiphoni ephymnium 'Ο μονογενὴς, quod imperatorem Iustinianum composuisse supra p. XXXII demonstravimus, prohibet. Cum autem antiphonis iam antiquissimis temporibus locus in λειτουργίᾳ sive missa concessus esset, non mirum est, quod Latini, qui etiamtum mutuo commercio cum Graecis coniuncti erant, antiphonorum cantum a graeca ecclesia mutuati sunt. Quid? quod similes quoque mutationum vices antiphona in utraque ecclesia subierunt? Cum enim Caelestinus papa in introitu missae, ut psalmi alternatim recitarentur, praecepisset, postea Gregorius papa, ne prolixa psalmorum recitatio taedium hominibus moveret, antiphonas ad introitum missae composuit, quo factum est, ut primus versus eius psalmi ad introitum cantaretur, qui olim totus recitari solitus erat; conf. Goar Euchologium p. 107[a].

Ἀπολυτίκιον breve troparium intellegitur, quod sub finem officii vespertini (τῶν ἑсπερινῶν) cantatur. Talia apolytikia octo, secundum octo tonos (ἦχουс) ordinata, in Octoecho leguntur; praeterea in Menaeis et Triodio peculiaria praecipuarum solemnitatum ecclesiae apolytikia exstant, quorum delectum in hac anthologia p. 86 sqq. proposuimus. Nomen autem haec troparia non tam ἀπὸ ἀπολύсεωс sive ab dimissione officii, ut Goar Euchol. p. 25 opinatur, originem duxisse videntur, quam a verbis Symeonis senis, quae, dum Christum infantem bracchiis tenet, laetabundus loquitur apud Lucam II, 29—32: Νῦν ἀπολύειс τὸν δοῦλόν сου κ. τ. λ. Ipsa haec verba evangelii usque ad sextum saeculum sub finem vespertini officii recitata esse narratiuncula de colloquio trium abbatum supra p. XXX edita docemur. Postea autem illis Symeonis verbis troparium, quod ad diei, quo cantabatur, proprietatem relatum erat, adiectum et eodem nomine ἀπολυτίκιον nuncupatum est.

Ἀπόсτιχα carmina alterius partis officii vespertini dicuntur; hanc enim alteram partem nomine сτίχου a priore parte, quam Κύριε ἐκέκραξα appellant, vulgo distinguunt, quoniam prior pars a centesimo quadragesimo psalmo Κύριε ἐκέκραξα initium capit, in altera autem parte non pleni psalmi, sed singuli tantum versus (сτίχοι) recitantur. Ἀπόсτιχα carmina ipsa ex tribus, si minima, ex quinque, si maxima, tropariis constant, quibus omnibus singuli psalmorum versus coniuncti sunt. Ut exemplo rem illustrem, carmini archangelorum Michaelis et Gabrielis, quod p. 64 edidimus, in Menaeis titulus praefixus est: Εἰс τὸν сτίχον сτιχηρὰ προсόμοια; atque priori tropario versus 'Ο ποιῶν τοὺс ἀγγέλουс αὐτοῦ, alteri Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, tertio Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι subiicitur.

Αὐτόμελον troparium appellatur, quod suos propriosque modos habet,

nec alius carminis modulatione utitur. Vulgo hoc nomine ea troparia insigniuntur, quorum ad exemplar cτιχηρὰ προcόμοια composita sunt. Sic troparium antiquissimum Ἔδωκαc cημείωcιν τοῖc φοβουμένοιc cε, κύριε p. 68 automelon audit, quod quae sequuntur cτιχηρὰ προcόμοια omnia iisdem et numeris rhythmicis et modis musicis utuntur.

Εἱρμὸν sive hirmum Zonaras in Commentariis canonum Ioannis (Beiträge S. 2) sic interpretatur: Ὁ μὲν οὖν εἱρμὸc ἁρμονία τίc ἐcτι μέλουc ἐν cυνδέcει φωνῆc ἐνάρθρου τε καὶ cημαντικοῦ ὡριcμένῳ τινὶ μέτρῳ καὶ ποcῷ μεγέθουc περιγραφομένη· ἥτιc ἁρμονία προωριcμένη τε καὶ προεγνωcμένη προυπόκειται, πρὸc ἣν τὰ λεγόμενα τροπάρια ἀναφέρεται· οἱονεὶ γὰρ ἀρχὴ τῶν τροπαρίων ἐcτὶ καὶ κανόνων, ἐπεὶ τὰ τροπάρια διὰ τοῦ εἱρμοῦ κανονίζεται καὶ ῥυθμίζεται, πρὸc αὐτὸν ὡc προϋπόδειγμα cυντιθέμενα καὶ ἁρμοζόμενά τε καὶ μελῳδούμενα. Simillimam igitur vim atque significationem cum hoc vocabulum atque illud, de quo modo diximus, habeant, ita tamen inter se differunt, ut εἱρμὸc ad odas canonis, αὐτόμελον ad cτιχηρὰ προcόμοια referatur. Sic Ioannis primi canonis iambici primae odae prima stropha Ἔcωcε λαόν p. 205 hirmus, secunda Ἤνεγκε γαcτὴρ et tertia Ἔδειξεν ἀcτὴρ troparia audiunt. Difficilius est ad dicendum, quae vocabuli originatio et primaria significatio fuerit. Atque similitudine latini vocabuli 'tractus', quo medio aevo iubili alleluia protractam modulationem significabant (conf. F. Wolf Die Lais S. 97), facile aliquis induci possit, ut graecum vocabulum et ipsum ab vocis flexibus in infinitum protractis simili modo impositum esse arbitretur, quo Aristoteles in Rhet. III, 9 εἰρομένην λέξιν, quae clausulam non habeat definivit et λέξει κατεcτραμμένῃ contrariam ponit: Sed cum hirmi canonum antiquissimi adeo non protracti sint, ut singulas syllabas singulis vocis flexibus reddere soleant, equidem potius de sonis in unam periodum, tamquam in catenam coniunctis, cogitaverim. Atque haec etymologia vetere usu vocabuli ῥαψῳδοῦ fulcitur, quem scholiasta Pindari Nem. II, 2 scite his verbis exponit: τοὺc ῥαψῳδοὺc οἱ μὲν ῥαβδῳδοὺc ἐτυμολογοῦcι διὰ τὸ μετὰ ῥάβδου δηλονότι τὰ Ὁμήρου ἔπη διεξιέναι . . . . οἱ δέ φαcιν, ὁπότε ῥαψῳδοῖεν, εἱρμῷ τινὶ καὶ ῥαφῇ παραπλήcιον ποιεῖν εἰc ἓν αὐτὴν ἄγονταc. Utram autem explicationem probaveris, hoc certum est vocem εἱρμοῦ antiquitus cantus modulationem significasse et postea ad carmina modulationi illi accommodata significanda translatam esse. Plura autem nosse si cuius interesit, adeat libellum meum Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner S. 12 ff.

Ἐξαποcτειλάριον troparium intellegitur, quod in matutinis officiis inter canonem et αἴνουc sive psalmos 148—150 cantari solet. Nobilissima sunt undecim ἐξαποcτειλάρια ἀναcτάcιμα a Constantino Porphyrogenneta composita et in extrema Octoecho et Paracletice collocata; praeter haec praecipuarum solemnitatum propria ἐξαποcτειλάρια in Menaeis exstant. Nominis origo obscura est; Nicephorus quidem eam inde repetendam esse censuit, quod haec carmina antiquissimo tropario ''Ἐξαπόcτειλον τὸ φῶc cου, Χριcτὲ ὁ θεόc, καὶ φώτιcον τὴν καρδίαν μου, προcταcίαιc τῶν ἀcωμάτων, καὶ cῶcόν με' suc-

cessisse viderentur. Sed cum incerta haec coniectura sit, et numerus undenarius carminum Constantini cum Christo undecies post resurrectionem suis apostolis et discipulis comparente cohaereat, equidem ab apostolis potius in omnes terras a domino nostro, postquam de inferis resurrexit, dimissis, ἀπὸ τοῦ ἐξαποστέλλεσθαι, carmina denominata esse duxerim. Neque tamen silentio praetermitto, hanc originationem ut Constantini carminum primis versibus (vide p. 110) commendari, ita reliquis exaposteilariis, in quibus de apostolis dimissis altum silentium est, si minus refutari, at tamen labefactari. Sed multo etiam minus aliae etymologiae mihi probantur, quas Goar in Euchologio p. 57 proposuit.

Ἑωθινὰ sive τροπάρια sive μέλη in officiis matutinis, id quod ipsum nomen declarat, post psalmos 148—150, qui αἶνοι sive laudes audiunt, cantantur. Celeberrima sunt octo ἑωθινὰ ἀναστάσιμα et ipsa a rege poeta, Leonte Sapiente, composita.

Θεοτοκίον, quod, cum θεοτόκιον dicere debeant, falso accentu vulgo θεοτοκίον dicunt, a nomine θεοτόκος derivatum troparium in honorem Mariae matris dei compositum significat. Mariae cultu inde ab octavo saeculo in dies magis aucto, innumera θεοτοκία fungorum instar orta sunt, quae, cum reliquae sui carminis parti magis adsui quam coniungi soleant et eiusdem non solum rerum, sed etiam verborum tenuitatis gyros usque ad taedium varient, inficetissimam partem literarum byzantinarum dicere non dubito. Atque primum quidem ab Ioanne Damasceno institutum est, ut in canonibus trinorum cuiusque odae troparioruum ultimum Mariae laudes contineat; Georgius vero (vide Triod. p. 171 et 9 Dec.) Malaxus (vide 4. Iun.) Philotheus (vide 26. Oct.) adeo haec theotokia primariam canonis partem esse voluerunt, ut eorum literis initialibus acrostichidem canonis efficerent. Neque solum canonis odis, sed etiam aliis carminibus theotokia intexuerunt, et si quae carmina iis carere animadverterant, inepta interpolatione supposuerunt; inepta dico interpolatione, quoniam pleraque theotokia, ut in Leontis odario p. 49, ipsis acrostichidis indiciis spuria atque suppositicia coarguuntur. Pauca tantum antiqua et bona θεοτοκία αὐτόμελα feruntur, ut Τῶν οὐρανίων ταγμάτων p. 64 et Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος p. 81; hoc postremum troparium σταυροθεοτοκίον audit, quod Mariam sub cruce filii stantem inducit.

Ἰδιόμελον carmen dicitur, quod non alienis modis utitur, sed suos et proprios modos habet. Hoc nomine cum ab automelo non differat, id discriminis inter duo vocabula intercedit, quod αὐτόμελον troparium est, cuius modis alia utuntur, ἰδιόμελον ut alienis modis non utitur, ita ne aliis quidem exemplum et protypum fuit. Praeterea pleraque idiomela ex pluribus strophis constant, quae cum omnes inter se dissimiles nec raro diversorum tonorum modis instructi sint, summam difficultatem dividentibus versus et cola parant. Omnia vero idiomela cum versibus (στίχοις) ita coniuncta cantantur, ut singulis versibus singulae strophae subiiciantur; hoc autem non ratione institutum, sed consuetudine factum usuque comprobatum esse videtur, quod

inaequalibus potius quam similibus strophis post versus psalmorum 148—150 et exclamationes Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι et Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων uti consueverunt.

Κάθισμα. Hoc verbum inprimis animo meo obversabatur, cum carminum ecclesiasticorum nomina rebus mutatis obscurata esse dixi. Namque ab etymologia vocabuli, quod a verbo sedendi (τοῦ καθίζεσθαι) derivatum esse patet, profecti nihil ad eius vim cognoscendam lucramur. Καθίσματα enim vulgo troparia intelleguntur et quae post tertiam aut post tertiam et sextam quamque odam canonum intertexuntur, et quae in matutinis officiis psalmorum tripertitam recitationem (στιχολογίας α′ β′ γ′) claudunt, et quae in officio sabbati magnae hebdomadis post tres stationes encomiorum (Triod. p. 408) cantantur. Sic cathismata Τὸν τάφον σου σωτήρ (vide p. 54) post primam stichologiam diebus dominicis, Ἡ μνήμη σου ἔνδοξε (v. p. 58) post primam et Τὸν συμπαθέστατον (v. p. 57) post tertiam stichologiam die festo S. Demetrii, Σινδόνι καθαρᾷ καὶ ἀρώμασι θείοις (v. p. 55) post encomia magni sabbati cantantur. Sin autem cur illa carmina sessoria (καθίσματα) dicta sint quaesiveris, nomen ὕμνου ἀκαθίστου et στάσεις τῶν ψαλμῶν in rectam viam te deducent. Ut enim ὕμνον ἀκάθιστον inde denominatum esse novimus, quod stantes eum recitabant (vide p. LIII), sic κάθισματα illa troparia ideo dicta esse veri simile est, quod antiquitus sedentes ea cantabant. Hoc vero inprimis ex colloquio trium abbatum in monte Sina instituto (v. p. XXX) apparet, quod colloquium saepe numero iam ad obscuras rituum graecorum partes aperiendas adhibuimus. Tum enim temporis in nocturnis officiis psalmos in tres partes divisos*) ita recitabant, ut post unamquamque partem, quam στάσιν dicebant, alii epistolam legerent, alii τροπάριον ἀναπαύσιμον intercinerent. Quid inde consectaneum est? Nimirum homines, dum psalmos recitarent, stetisse, dum troparia canerent, sedentes requievisse, et troparia ipsa ab sedendo καθίσματα nominata esse. Haec autem vocabuli origo prorsus iam obscurata et obliterata est, siquidem nunc contrario modo institutum est, ut dum stichologias recitant, sedeant, dum canere incipiunt, e sedilibus exsurgant. Quae cum ita sint, in psalterio quoque psalmi Davidis non iam in tres στάσεις, sed in viginti καθίσματα vulgo dividuntur, qua de re conf. Leo Allatium de libris eccles. Graecae p. 55.

Κανών. De Scylla in Charybdim incidimus; a nomine enim obscurato ad nomen spissa caligine circumfusum devenimus. Atque primum omnium,

*) Hic mos psalmos dividendi iam in concilio Laodicensi commendatur canone XXXVII: περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπισυνάπτειν ἐν ταῖς συνάξεσι τοὺς ψαλμούς, ἀλλὰ διὰ μέσου καθ' ἕκαστον ψαλμὸν γίνεσθαι ἀνάγνωσιν, quod praeceptum sic commentantur: τῶν ψαλμῶν ἀναγινωσκομένων λαοῦ ἀποκάμνοντος κἀντεῦθεν ἀκηδιῶντος ἀπὸ τοῦ κόπου καὶ ἐξερχομένου τῆς ἐκκλησίας, ὥρισαν οἱ πατέρες μὴ συναπτῶς ἐν ταῖς συνάξεσιν ἐκφωνεῖσθαι τοὺς ψαλμούς, ἀλλὰ διὰ μέσου γίνεσθαι καὶ ἀναγνώσεις ἐπὶ τῷ ἀναπαύεσθαι τὸν λαὸν πρὸς μικρὸν καὶ πάλιν ψάλλειν.

ut de vi atque significatione vocabuli disseram, canonem amplum canticum novem vel octo odas complectens intellegunt, quae novem odae non tam sententiis in unum orbem coeuntibus quam tono (ἤχῳ) omnium communi coniunguntur atque copulantur. Cuius enim toni primae odae modulatio est, eiusdem omnium reliquarum sunt, unde usu venit, ut fronti canonis toni notatio praefigatur. Praeterea haud raro cum aliorum poetarum, tum Cosmae, Ioannis, Iosephi, Theophanis canonum partes acrostichide ita concatenantur, ut literae initiales omnium aut tropariorum aut versuum (vide Ioannis can. I. II. III) aut theotokiorum (v. p. LXII) unam sententiam efficiant vel seriem literarum alphabeti (ἀκροστιχίδα κατ' ἀλφάβητον) compleant. Nonarius vero odarum numerus cum novem canticis sacrorum librorum cohaeret, quibus novem canticis novem canonis odae contextae sunt. Novem autem illa cantica sunt Mariamis post rubrum mare feliciter traiectum (Exod. XV), Mosis populum Israelitarum supremo vitae die exhortantis (Deuteronom. 32), Annae post Samuelem filium natum exultantis (Reg. I, 2), Habbacuci Salvatoris futuram gratiam divinantis (Habb. 3), Iesaiae lucem iustitiae exorientem praedicantis (Ies. 26), Ionae tertio die a monstro marino exsputi (Ion. 3), trium puerorum dei auxilium implorantium (Dan. 3) eorundemque in medio igne conservatorum (ibid.), denique Mariae post laetum nuntium a Gabriele angelo acceptum et Zachariae post Ioannem filium prognatum (Luc. 1) laetantium et iubilantium. Haec igitur cantica, quae cum quinque aliis coniuncta in vetustissimo psalterio codicis Alexandrini exstant, in summo honore apud christianos inde a remotissimis temporibus habebantur, et cultu divino rite instituto et disposito primum in officio nocturno, postea matutino cantabantur. Atque sexto quidem saeculo hoc ita institutum fuisse, colloquio trium abbatum (v. p. XXX) docemur, qui novem has odas similiter atque psalmos in tres partes partiti post tertiam et sextam odam preces Πάτερ ἡμῶν et Κύριε ἐλέησον interposuerunt. Postquam autem mos versibus veteris Testamenti troparia novae gratiae (τῆς νέας χάριτος) adiiciendi increbuit, item novem illis canticis novem odae noviciae succrescere coeperunt. Atque primum, ut ex magno canone Andreae Cretensis colligimus, noviciae odae fere tot troparia, quot versus veteri cantico, erant, mox autem numerus stropharum ita diminutus est, ut extremis versibus canticorum solis nova troparia subiicerentur. Ioannis Damasceni vero auctoritate factum est, ut inde ab nono saeculo fere trinis strophis unaquaeque oda constaret. Harum prima in iis canonibus, qui suis, non alienis modis utebantur, εἱρμός, reliquae τροπάρια, ultima, cum matris dei laudes contineret, θεοτοκίον vel σταυροθεοτοκίον dictae sunt. Praeterea veterem morem secuti post tertiam et sextam odam mesodia, sive cathismata sive contakia, interseruerunt. Sententiae autem ipsae novem odarum, quo antiquiores canones sunt, eo magis veteribus canticis sese applicant, unde in Cosmae Hierosolymitani et Ioannis Damasceni canonibus prima oda rubri maris feliciter traiecti Aegyptiorumque in eo sepultorum, septima trium puerorum dei beneficia praedicantium mentionem fere faciunt. Numeri

quoque et modi musici, cum veterum canticorum discrimina prae se ferant, in tribus ultimis odis ad effusae laetitiae iubilum assurgere solent. Postquam autem conexus novem odarum canonis et novem veterum canticorum obliterari coeptus est, in rebus quoque praedicandis atque illustrandis poetae arctos illos fines egredi ausi sunt, id quod ex Theophanis, Iosephi, Metrophanis canonibus manifesto apparet.

Novem cum cantica sacra sint, novem quoque odas cuiusque canonis exspectamus; sed licet ultima oda nusquam non nona audiat, tamen longe plurimi canones ex octo, non novem odis ita constant, ut secunda oda intercciderit. Novem enim odae paucis canonibus sunt, ut Andreae Cretensis magno canoni (vide p. 148), Iosephi canonibus κατανυκτικοῖς et ἀποστολικοῖς, denique duobus canonibus ab Ang. Maio Spic. Rom. IV, 181—4 editis et falso ad Sophronium auctorem relatis. Praeterea non numquam factum esse, ut secunda oda ab librariis eiiceretur, ex illustri exemplo Iosephi canonis de terrae motu p. 242 elucet. Literas enim initiales tropariorum si collegeris, acrostichidis Ὦ Χριστὲ τῆς γῆς τὸν κλόνον παῦσον τάχος, Ἰωσήφ partem lacuna ita haustam esse intelleges, ut syllabae τε τη desiderentur. Atque eiecta oda secunda hanc lacunam ortam esse, nemo, opinor, modo monitus sit, infitias ibit; sed quo illud tempore factum esset, equidem codicum subsidiis destitutus definire non potui. Ne hoc quidem exploratum est, utrum librariorum arbitrio volgarem formam canonis revocantium, an obscura quadam causa secunda oda abiecta sit. Habeo enim suspitionem quandam, quam virorum doctorum iudicio proponam. Canon ille Iosephi terrae motum, quo Leonte Isaurico rege anni 740 mensis Octobris die XXVI Constantinopolis urbs vehementer concussa est, in memoriam revocare fertur; cum autem Iosephus uterque multis annis post florere coepisset, illum canonem primum alium terrae motum indicasse et postea ad celeberrimum illum motum relatum esse veri simile est. Fac illum motum tempore τῆς Τεσσαρακοστῆς accidisse, et idoneam causam habebis, cur secunda oda primum addita et postea canone ad aliud tempus translato omissa sit.

Sed ut huius canonis Iosephi et fortasse aliorum quorundam secunda stropha non a poeta, sed a librario omissa sit, plurimi tamen et clarissimi canones secunda oda carent, et semper caruisse ipsa acrostichide probantur. Causam huius rei Zonaras a tristi natura secundi cantici sacri, qua Moses Israelitarum impietatem et impotentiam increpat, merito repetiisse videtur. Harum enim admonitionum et minarum severitas ut a tristitia et gravitate canonum τῆς Τεσσερακοστῆς non aliena erat, ita a laetitia et hilaritate reliquarum solemnitatum ecclesiae quam maxime abhorrebat.

Quo tempore haec canonum poesis floruerit et qui primi canones composuisse et dignitatem huius literarum generis auxisse ferantur, iam in priore libro exposuimus. Reliquum igitur est, ut rem obscurissimam, originem et primam significationem nominis aperiamus. Atque Zonaras quidem hanc quaestionem bene ita instituit, ut ad poetici canonis vim explicandam reli-

quas huius vocabuli significationes in auxilium advocaret. Grammatici igitur canones dicuntur, quibus dicendi norma declinandique verba regulae continentur, iuris vero ecclesiastici conciliorumque canones, quibus rerum sacrarum fideique christianae leges definitae sunt; hanc utramque autem notionem ab regula (κανών), qua fabri in lignis exaequandis utuntur, translatam esse apparet. Inde carmina quoque canonis nomen obtinuisse probabile est, quae certam quandam legem aut constituebant aut constitutam sequebantur. Sed quae tandem fuit illa lex? In proclivi quidem est de artis musicae legibus, quibus odarum modi illigati erant, cogitare, praesertim cum eam musicae partem, qua intervallorum (διαστημάτων) tonorumque (εἰδῶν vel τρόπων τῆς διὰ πασῶν) disciplina tradebatur, a veteribus Graecis τέχνην κανονικὴν appellatam esse M. Terentii Varronis apud A. Gellium Noct. att. XVI, 18 testimonio constet. Huc accedit, quod cantores musici in decimo septimo canone concilii Laodicensis (περὶ τοῦ μὴ δεῖν πλὴν τῶν κανονικῶν ψαλτῶν τῶν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα ἀναβαινόντων καὶ ἀπὸ διφθέρας ψαλλόντων ἑτέρους τινὰς ψάλλειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) ab artis musicae peritia canonici dicti esse videntur. At musices legibus omnia carminum genera adstricta erant, neque intellegi potest, quo pacto quod omnium commune fuit, certo cuidam generi nomen dederit. Canonicorum vero cantorum nomen nescio an aliis et probabilioribus rationibus explicari possit. In codice enim Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti psalmi, qui interdiu et qui noctu recitentur, κανόσι ἡμερινοῖς ψαλμῶν et κανόσι νυκτερινοῖς τῶν ψαλμῶν definiuntur. Delectus igitur psalmorum legitime constitutus cum ad similitudinem κανόνων τῶν ἐπικῶν, τῶν λυρικῶν, τῶν ῥητόρων, a veteribus grammaticis constitutorum, canon dictus esset, aptissime nomen κανονικῶν ψαλτῶν ad canones illos psalmorum referri videtur. Neque solum psalmorum, sed etiam aliorum canticorum et precum delectum canonem dictum esse ex colloquio trium abbatum apparet, in quo homines post coenam officia nocturna exordientes ἄρχεσθαι τοῦ κανόνος dicuntur. Quamvis igitur diserta testimonia afferre nequeam, tamen admodum veri simile est nonarium quoque numerum canticorum sacrorum canonem dictum esse. Cum enim, quo tempore codex Alexandrinus exarabatur, quatuordecim cantica sacra ferebantur, paulo post, quinto vel sexto saeculo, nonarius numerus odarum mysticis rationibus constitutus et definitus esse videtur; confer Zonaram p. 4: καὶ τοῖς ὕμνοις τούτοις τὸ τοῦ κανόνος ἐξείληπται ὄνομα, ὅτι ὡρισμένον καὶ τετυπωμένον τὸ μέτρον τοῦτό ἐστιν ἐν ἐννέα ᾠδαῖς συντελούμενον καὶ ταύτας μὴ ὑπερβαῖνον. Quod autem mysticis rationibus illum numerum definitum esse dixi, et ad ternarii numeri arcanam dignitatem ter repetitam et ad novem choros angelorum deum sine intermissione praedicantium (conf. Dionysium De coeli hierarchia c. VI et VII) spectat. Postquam autem novem cantica sacra canon dici coepta sunt, novicias quoque novem odas eodem nomine comprehendi par erat. Rei capita hoc loco attigi; qui plura cognoscere et Zonarae tractatum perlegere velit, libellum meum Beiträge S. 1—34 evolvat.

Καταβαcία eandem rem, quam εἱρμόc, significat, unde in Triodio p. 8 adnotatum est: καταβαcίαν δὲ λέγομεν τοὺc εἱρμοὺc τῶν κανόνων. Nomen autem ortum esse videtur quo tempore troparia canonis legere, non cantare coeperunt, quod quotiescumque faciunt, post troparia cuiusque odae pronuntiata veterem hirmum modulata voce canunt. Atque eum quidem hirmum fere canunt, cuius numeris troparia quaeque utuntur; tamen hic illic, ut apud Pitram Hymnogr. LXXXV, institutum esse accepimus, ut alieni hirmi καταβαcιῶν locum occuparent. Hos autem hirmos καταβαcίαc dicunt, quod, dum troparia leguntur, sedere, ubi hirmi cantari incipiuntur, de altis sedilibus descendere solent.

Κοντάκια, sive κονδάκια troparia dicuntur, quae in officiis matutinis post sextam canonis odam cantantur. Pleraque Romani melodi esse feruntur et primum facta erant, quae proodorum instar longo carmini, ex viginti quatuor pluribusve strophis (οἶκοι) constanti, praemitterentur, qua de re copiosius supra, cum de Romano melodo ageremus, disputavimus. Sed aliorum quoque poetarum contakia perhibentur, ut Sergii hymni acathisti proodus Τῇ ὑπερμάχῳ cτρατηγῷ τὰ νικητήρια (v. p. 140) contakii vice die XXV mensis Martii fungitur. Nominis origo spissis tenebris involuta est. Atque vocabulum κόνταξ, a quo diminutivum κοντάκιον derivatum esse patet, cum vulgo iaculum significet, facile aliquis induci possit, ut proodos illas tamquam missilia e poetae mente emissa significari dicat, cuius interpretationis audaciam ne insolitam esse arguas, Pindarus sua carmina cum sagittis comparavit loco notissimo Ol. II 97: ἔπεχε νῦν cκοπῷ τόξον· ἄγε θυμέ, τίνα βάλλομεν ἐκ μαλθακᾶc αὖτε φρενὸc εὐκλέαc οἰcτοὺc ἱέντεc; Sed multo probabilior Arcudii explicatio est, qui in libro de concordia eccl. occ. et orient. p. 433 sq. κοντάκιον tenuem membranam rotundo bacillo, quasi iaculo, circumvolvi ab antiquis solitam interpretatur et hunc dicendi usum multorum exemplorum nube collecta et similitudine latini vocabuli 'breve' advocata illustrat et confirmat; conf. Du Cange in glossario graeca loca ab Arcudio indagata recudentem. Quodsi canone XVII concilii Laodicensis (vide p. LXV) cantores ut ἀπὸ διφθέραc cantarent admonitos esse reputaveris, veri simile fit κοντάκιον primum librum haud ita magnum, quo carmina antiquissima collecta exstabant, postea autem singula quoque carmina illius libri appellata esse.

Μακαριcμοὶ primi versus evangelii Matthaei V 3—12 'Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι κ. τ. λ.' a primo vocabulo in initio cuiusque versus repetito dicebantur. Posteaquam autem in liturgia dierum dominicarum et praecipuarum solemnitatum singulis versibus evangelii singula troparia subiungi coepta sunt, haec quoque troparia idem nomen sortita sunt.

Μεγαλυνάρια proodici versus dicuntur, qui in summis ecclesiae solemnitatibus nonae odae canonis praemittuntur. Hoc autem nomen ex eo obtinuerunt, quod nona oda a verbis Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον exorditur. Talia megalynaria duo, gratissima numerorum simplicitate conspicua, in hanc anthologiam recepimus.

Οἶκοι longorum carminum singulae strophae vocantur, neque tamen omnium, sed Romani, Sergii, Anastasii, aliorum, qui septimo vel octavo saeculo, priusquam canonica poesis praevalere coepisset, floruerunt. Eodem nomine Anacreonteorum quoque carminum strophas medio aevo nuncupatas esse iam supra p. XXVI docuimus; utrum autem ecclesiastici poetae dicendi usum profanorum, an vice versa profani ecclesiasticorum secuti sint, in medio relinquendum esse censeo. Hoc tamen moneo Anacreonteorum summum auctorem, Sophronium, fere eodem, quo Romanum, tempore floruisse videri. Postquam autem Romani, Anastasii carmina displicere et canonibus cedere coeperunt, singulae tantum strophae cum suis proodis (κοντάκια) relictae sunt, in officiis matutinis post sextam odam canonis recitandae; quae singulae strophae, quamvis seiunctae a reliquis strophis eiusdem carminis, tamen nomen οἴκων retinuerunt. Originem unde haec denominatio duxerit, non minus obscurum est, quam cur duo longiores versus inter strophas Anacreonteorum interiecti κουκούλια dicta sint. Tamen si in re obscura suspitionem promere licet, οἴκους cellulas vel sacella magni aedificii interpretor, quorum similitudinem partes magni poematis referre satis illi quidem inficete significaverunt; haec autem originatio inde aliquid commendationis accipere videtur, quod graecum οἴκους Itali stanze interpretati sunt.

Προσόμοια, quae ὅμοια quoque audiunt, troparia dicuntur aliorum ita similia, ut iisdem numeris modisque utantur. Προσόμοια igitur ut automeli exemplar sequuntur, ita contraria sunt idiomelis, quae suis modulis utuntur nec aliis exemplo sunt. Suum autem locum habent in vespertinis officiis, ita tamen ut nec a matutinis officiis prorsus exclusa sint et pluribus trópariis similibus haud raro dissimile quoddam (ἰδιόμελον) adiiciatur.

Στιχηρά. Huius nominis explicatio a primitivo nomine στίχου recte intellecto pendet. Στίχους igitur psalmorum canticorumque sacrorum versus aliosque ad illorum similitudinem factos, ut Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, vulgo intellegunt, qui dicendi usus non dubium est quin cum libris sacris στιχηδὸν exaratis cohaereat. Christianae autem poesis ea erant initia, ut veterum psalmorum versibus novicia ephymnia vel troparia succinerent, quorum cognationem cum versibus ita significabant, ut illos στίχους, haec στιχηρὰ appellarent. Sed ne nimia prolixitate cantus taedium hominibus moverent, non omnibus, sed ultimis tantum versibus psalmorum troparia succinere consueverunt, id quod verbis ἱστάναι στίχους γ′ vel ε′ vel ϛ′ in libris significatum est. Sic, ut exemplo rem illustrem, ante στιχηρὰ προσόμοια S. Georgii, quae p. 70 edidimus, in libris Menaeorum scriptum est: Εἰς τὸ κύριε ἐκέκραξα ἱστῶμεν στίχους ϛ′ καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τοῦ Ἁγίου, quibus verbis psalmi Κύριε ἐκέκραξα primos versus nulla intercapedine facta recitare, sex autem extremis versibus singula troparia subiicere cantores iubentur. Quodsi in aliis ecclesiis, id quod codicis Monacensis F testimonio constat, tres tantum strophae illius carminis in honorem S. Georgii compositi innotuerunt, aut tribus psalmi versibus ultimis troparia subiiciebant, aut,

quod non raro fieri accepimus, singulas strophas bis cantabant (ψάλλομεν cτιχηρὰ τοῦ Ἁγίου, δευτεροῦντες αὐτά).

Τριῴδια, Τετρᾳῴδια, Διῴδια minora cantica sunt, quae non nonis, ut canones, sed trinis aut quaternis aut binis odis constant. Cum enim in minoribus solemnitatibus ecclesiae omnia novem cantica sacra una cum noviciis odis cantari nimis prolixum esset, pluribus abiectis duo aut tria tantum relinquere coeperunt. Tantum autem aberat, ut prioribus canticis servatis posteriora semper abiicerent, ut fere primum, octavum, nonum canticum selegerent et triodiorum odas primam octavam nonam numerarent. Auctor huius carminum generis Cosmas Hierosolymitanus esse perhibetur, cuius exemplum Iosephus et Theodorus ita imitati sunt, ut cum magnae hebdomadis ille triodia fecisset, ipsi omnium hebdomadum τῆc Τεccερακοcτῆc triodia componerent, qua de re cod. Vindobon. theol. n. 296 fol. 1[b] haec rettulit: πρῶτοc δὴ πάντων τοῦτ' ἐπενόηcε, τὰc τρεῖc φημὶ τῶν ᾠδῶν, εἰc τύπον, οἶμαι, τῆc ἁγίαc καὶ ζῳαρχικῆc τριάδοc ὁ μουcικώτατοc καὶ πνευματικὸc τῷ ὄντι νέοc Ὀρφεὺc, ὁ μέγαc ποιητὴc Κοcμᾶc ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τῶν παθῶν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ cωτῆροc ἡμῶν Ἰηcοῦ Χριcτοῦ ἑβδομάδι . . . ἐξ οὗπερ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν πατέρων καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων Θεόδωρόc τε καὶ Ἰωcὴφ οἱ Cτουδῖται κατὰ ζῆλον ἐκείνου κἀν ταῖc λοιπαῖc ἑβδομάcι τῆc ἁγίαc καὶ μεγάληc Τεccερακοcτῆc cυνταξάμενοι τῇ αὐτῶν μονῇ τοῦ Cτουδίου πρώτωc παραδεδώκαcι; haec si vere relata sunt, triodiorum quae nomine Ἀνδρέου feruntur (vide indic. II) Andreas Cretae episcopus auctor esse non potest. Omnia, quae modo significavi, triodia partem libri Triodii efficiunt, qui ab illo carminum genere suum nomen sortitus est; praeterea pauca tantum triodia in Menaeis exstant, ut Nativitatis Christi (Dec. p. 138, 147, 153, 162) Epiphaniorum (Ian. p. 21) Transfigurationis (Aug. p. 26). Cosmae vero tetraodion magni Sabbati adiectis a Marco monacho quatuor odis plenus ac iustus canon factus esse fertur, qua de re conf. p. LI.

Τροπάριον diminutiva forma primitivi τρόπου est, ut ᾠδάριον ab ᾠδὴ derivatum esse constat. Τρόπον autem iam veteres Graeci modum quendam cantus vocabant, unde Pindarus dixit Ol. III, 4 νεοcίγαλον εὑρόντι τρόπον, et Ol. XIV, 17 Λυδίῳ γὰρ Ἀcώπιχον ἐν τρόπῳ ἀείδων ἔμολον· et cum fidibus lyrae aliter dispositis alii cantus modi fierent, varias harmonias τρόπουc dicebant, ut Bacchius p. 12 ed. Meib.: Οἱ τοὺc τρεῖc τρόπουc ᾄδοντεc τίναc ᾄδουcι; λύδιον φρύγιον, δώριον· οἱ δὲ τοὺc ἑπτὰ, τίναc; μιξολύδιον, λύδιον, φρύγιον, δώριον, ὑπολύδιον, ὑποφρύγιον, ὑποδώριον. Latini quoque Graecorum usum dicendi secuti vulgo modulationem carminis modos vel modulos dicebant; medio vero aevo non solum modum Ottinc, modum Liebinc, alios (vide F. Wolf Die Lais S. 313) autumabant, sed etiam carmina ipsa secundum modum aliquem cantata tropos appellabant, ut auctor Vitae Anastasii apud Wolf p. 94: constituit interserta cantica decantare, quae Romani Festivas Laudes, Franci Tropos appellant. Apud Graecos quoque vocabulum tropi antiquitus in usu fuisse, titulus libri Τροπολογίου ostendit, quo de infra disputabo; vulgo autem

forma diminutivi τροπαρίου utebantur, quippe quae brevitati horum carminum magis accommodata esse videretur. Maxime vero haec derivatio analogia simillimi vocabuli idyllii firmatur. Nam et εἰδύλλιον diminutivum primitivi nominis εἴδους esse patet, et εἴδη primum harmoniae sive scalae genera (εἴδη τῆς διὰ πασῶν) dicta sunt; unde cum longa carmina Pindari modis musicis instructa εἴδη audiissent, εἰδύλλια brevia carmina Theocriti nuncupata esse in commentatione de nomine εἰδυλλίου (vide Verhandlungen der Philologenversammlung in Würzburg a. 1869 S. 49—58) demonstravimus. Quae cum ita sint, non est, quod Durandum Rat. div. off. IV, 114 tropum a conversione (ἀπὸ τοῦ τρέπεσθαι) dictum esse statuentem aut F. Wolfium germanicum vocabulum 'Kehre' conferentem longa oratione redarguamus. Ne strophae quidem vocabulum, quamvis a cognata stirpe descendat, cum troparii origine confundere licet; hoc enim ad cantorum sonos, illud ad saltationis motus spectat.

Ὑπακοή. Supra p. XVI iam docuimus Methodii parthenii eum versum, quem totus chorus virginum Theclae praecinenti succinebat, ὑπακοὴν dictum esse. Latini cum et ipsi hanc canendi rationem probassent, ephymnia a toto populo cantata responsoria vocabant, quod vocabulum ex graeco ὑπακοῆς expressum esse iam Gerbert De musica sacra I, 47 monuit. Cum autem haud raro universus populus psalmi, quem a praecantore modulate pronuntiatum acceperat, ipsam clausulam referret, Eusebius in hist. eccl. II, 17 responsoria illa ἀκροτελεύτια nominavit: ἑνὸς μετὰ ῥυθμοῦ κοσμίως ἐπιψάλλοντος οἱ λοιποὶ καθ' ἡσυχίαν ἀκροώμενοι τῶν ὕμνων τὰ ἀκροτελεύτια ἐξηχοῦσι· confer Const. apost. II, 57: ἕτερός τις τοῦ Δαβὶδ ψαλλέτω ὕμνους καὶ ὁ λαὸς τὰ ἀκροστίχια ὑποψαλλέτω. Neque quidquam hoc cantu responsorio frequentius antiquissimis temporibus fuit, quo instituto et ne homines rudes canendique imperiti turbas moverent et ne populi frequentia a cantu prorsus exclusa esse videretur, caverunt. Medio quoque aevo a Graecis hunc morem servatum esse cum alia tum Tropologion codicis Corsiniani demonstrat; compluribus enim ephymniis in calce illius codicis collectis titulum στιχολογίαν τῆς ὑπακοῆς praefixum esse Pitra Hymnogr. p. 50 testatur. Nostra autem memoria, ut cantus responsorii ratio obsolevit, ita nomen ὑπακοῆς servatum est. Ὑπακοὴ enim nunc troparium dicitur, quod in officiis matutinis post psalmum CXVIII Μακάριοι οἱ ἄμωμοι magis recitatur quam cantatur; praeterea illud quoque troparium, quod post tertiam odam canonis cantatum vulgo κάθισμα dicitur, hic illic ὑπακοὴ nuncupatur, ut in Menaeis Iun. p. 108, ubi recentissimus editor Barth. Cutlumusianus adnotat: Ἰστέον, ὅτι, ὅτε λέγεται ὑπακοή, κάθισμα οὐ λέγεται. Atque ipso hoc vocabulo probabile fit rem ita antiquitus institutam fuisse, ut psalmi et cantica sacra ab uno praecantore, troparia ab universo populo, praecantori quasi respondente, cantarentur. Sed rebus mutatis genuina quoque significatio nominis adeo obscurata est, ut in eo explicando Goar Euchol. p. 46 in omnia avia aberraret.

Postquam genera carminum ecclesiasticorum eorumque nomina exposuimus, indicem librorum, quibus carmina ecclesiastica comprehenduntur, adiiciamus.

Ψαλτήριον sc. βιβλίον psalmos et cantica sacra complectitur; vetustissimum in codice Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti exstat, cuius saepe numero iam in hoc libro mentionem fecimus; praeter psalmos quatuordecim odae in eo scriptae sunt, novem dico cantica postea sola comprobata et προσευχὴ Ἐζεκίου, προσευχὴ Μανασσῆς, προσευχὴ Ἀζαρίου, προσευχὴ Συμεὼν, ὕμνος ἑωθινὸς, quorum canticorum tria priora aetate Alexandrina a doctis Iudaeis, ut locis veteris Testamenti, Paralip. II, 33 et Dan. 3, insererentur, composita esse perhibentur, quartum sub nomine ἀπολυτικίου in officia vespertina postea receptum est, quintum denique etiamnunc in ecclesia graeca variis temporibus cantatur. Recentiora autem psalteria, et quae manu scripta et quae prelo excusa sunt, Davidis psalmos in viginti καθίσματα divisa et novem cantica sacra comprehendunt.

Τροπολόγιον, si vocis originem spectes, liber tropos vel troparia complectens intellegitur, et eo tempore, quo canonum poesis nondum percrebuerat, tamquam supplementum psalterii fuisse videtur. Sed iam in antiquissimo tropologio, cuius notitiam Pitra Hymnogr. p. 49 ex codice Corsiniano hausit, praeter brevia troparia longa carmina Romani, Anastasii, aliorum secundum menses anni digesta exstabant. Postquam autem Ioannis Damasceni, Cosmae Hierosolymitani, Theophanis canonibus vetera illa carmina loco mota sunt, nomen ad Octoechum translatum esse codice Vindob. theol. n. 146 saec. XV docemur, cuius in fol. XXIV hic titulus scriptus est: Τροπολόγιον ἤτοι ὀκτώηχος περιέχουσα τά τε στιχηρὰ καθίσματα τῶν ὀκτὼ ἤχων, τοὺς μακαρισμοὺς, τὰ ἑωθινὰ καὶ λοιπὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν συνήθως ψαλλομένην. Typis exscriptum Tropologion novi nullum.

Ὀκτώηχος sc. βίβλος nomen inde accepit, quod carmina secundum octo tonos (ἤχους) musicae ecclesiasticae disposita continet; neque tamen omnia carmina sacra, sed ea tantum, quae in officiis diei dominicae (τῆς κυριακῆς) cantantur, complectitur; hoc autem die quod ressurrectionis (ἀναστάσεως) Christi memoriam celebrant, canones et troparia Octoechi ἀναστάσιμα audiunt. Auctorem libri vulgo Ioannem Damascenum esse perhibent, sed carminibus Ioannis, cui dispositio libri secundum octo tonos debetur, postea Anatolii, Metrophanis, Constantini, Leontis canones et troparia addita esse supra p. XLV demonstravimus.

Παρακλητικὴ sc. βίβλος et ipsa carmina secundum octo tonos digesta habet, sed praeter diei dominicae aliorum quoque dierum hebdomadis carmina continet. Amplificati libri auctores Theodorus et Iosephus Studitae in codicibus dicuntur, carmina autem ipsa dierum aliorum alia nomina sortita sunt; ut enim diei dominicae canones ἀναστάσιμοι, ita secundi et tertii diei κατανυκτικοὶ, quarti et sexti σταυρώσιμοι, quinti ἀποστολικοὶ, septimi μαρτυρικοὶ cognominantur. Nomen libri Leo Allatius de libr. eccl. Graec. p. 68

inde derivandum esse censet, quod omnia, quae in eo contineantur, eo maxime spectent, ut peccatorem consolentur. Nos in carminibus, quae ex Paracletico in hanc anthologiam recepimus, recognoscendis codice Monacensi bombycino n. 205 saec. XIII (D) usi sumus.

Μηναῖα annuarum solemnitatum carmina secundum menses (μῆνας) disposita complectuntur, a quibus mensibus nomen Μηναίων obtinuerunt; exorditur autem liber in duodecim partes divisus a mense Septembri, utpote qui in indictionibus Iustinianeis primum locum occupet. Carminibus succincta enarratio vitae Sanctorum et causarum cuiusque solemnitatis inserta est, quam ex Nicephori Callisti Συναξαρίων libro depromptam post sextam odam canonis cuiusque diei collocaverunt. Plenum Menaeorum codicem nec Monacensis nec Vindobonensis bibliothecae in amplissimis copiis indagare mihi contigit, sed pluribus codicibus, qui unius alteriusque mensis carmina amplectebantur, usus sum. Inter eos principem locum sibi vindicant duo codices Vindobonenses membranei optimae notae (G), qui, cum mensium Martii et Maii carmina contineant, amplissimi operis duodecim voluminum partes fuisse videntur. Praeterea bibliotheca Vindobonensis mihi suppeditavit cod. theolog. n. 33 bombycinum (F), qui carmina alterius partis anni sive mensium Martii, Aprilis, Maii, Iunii, Iulii, Augusti exarata et idiomela notis musicis instructa exhibet, cod. theol. n. 183 (J) et cod. theol. n. 186 (K), quorum prior Ianuarii Februariique, alter Novembris officia continet. Monacensis vero bibliotheca nuper duos codices Menaeorum membraneos n. 586 et 587 nacta est, qui mensis Decembris pleraque carmina neglegentissime scripta complectuntur. Typis Menaea saepe exscripta sunt, novissime Venetiis a. 1869 cura Barth. Cutlumusiani Imbrii, qui multis mendis priorum editionum partim codicum ope, partim ingenii acumine sublatis praeclare de his libris meritus est. Praeterea hic illic editionem principem, quae Venetiis anno 1595 a Georgio Blasto sacerdote Cretensi adornata prodiit, inspexi.

Τριῴδιον et Πεντηκοστάριον supplementa quaedam librorum Menaeorum sunt; cum enim Menaea solemnitatum, quae statis diebus fiunt (τῶν ἀκινήτων ἑορτῶν), carmina contineant, in Triodio et Pentecostario eorum dierum, qui una cum die paschali moventur, carmina adiecta sunt. Atque Triodion quidem officia τῆς Τεσσαρακοστῆς, id est a dominica Pharisaei usque ad sabbatum magnae hebdomadis, amplectitur, quibus diebus cum tristi et humili oratione uti christianos deceat, liber ipse deprecatorius (Τριῴδιον κατανυκτικόν) cognominatur. Sed in nonnullis codicibus, ut in cod. Vaticano, quo Ang. Maius in Spic. rom. t. IV usus est, carmina insequentium quoque dierum usque ad pridiem Pentecostes eodem libro comprehensa sunt. Triodii autem nomen liber obtinuit, quod triodia sive cantica trinum odarum, in Menaeis illa quidem rarissima, crebro in eo occurrunt. Pentecostarii vero liber, cuius nomen explicatione non indiget, officia reliquorum dierum mobilium inde a die paschali usque ad diem festum Omnium Sanctorum continet.

Ὡρολόγιον nomen accepit a prima et praecipua parte, qua preces et carmina septem horarum (μεσονυκτικοῦ, ὄρθρου μετὰ τῆς πρώτης ὥρας, τρίτης ὥρας, ἕκτης ὥρας, ἐννάτης ὥρας, ἑσπερινοῦ, ἀποδείπνου) continentur. Huic parti duae aliae adiectae sunt, quarum prior τροπάρια, ἀπολυτίκια καὶ κοντάκια omnium dierum anni collecta exhibet, altera ἀκολουθίας τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, τῶν δύο παρακλητικῶν κανόνων εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, τῆς θείας μεταλήψεως (communionis) et canones aliquot amplectitur. Mihi in hac anthologia conscribenda Horologii duae editiones Venetae a. 1831 et 1850 et codex Monacensis n. 320 saec. XII (F) praesto erant.

Qui hucusque a me libri recensiti sunt, carmina ipsa ecclesiae graecae exarata habent; praeter eos alii libri cantorum usui ita accommodati sunt, ut verba cum notis musicis contineant. Horum quoque librorum indicem sub finem huius libri proponam:

Εἱρμολόγιον hirmos odarum canonum corpore unius libri collectos continet. Talis libri iam Suidas lexicographus mentionem facit, inani tamen explicatione addita: Εἱρμολόγιον· βιβλίον τι. Manu scriptum hirmologium nullum vidi, sed bibliothecae insulae Patmi codici n. 206 titulum Εἱρμολόγιον μουσικὸν praefixum esse ex Guerin Déscription de l'île de Patmos cognovi. Typis autem hunc librum exscribendum nuper Ioannes Lampadarius curavit: Εἱρμολόγιον τῶν καταβασιῶν Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου μετὰ τῶν κανόνων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ καὶ συντόμου εἱρμολογίου, ἐξηγημένα κατὰ τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον, ἐπιθεωρηθέντα ἤδη καὶ ἀκριβῶς διορθωθέντα παρὰ Ἰωάννου Λαμπαδαρίου. ἔκδοσις γ΄. Κωνσταντινοπόλει, ἐκ τῆς τυπογραφίας Θαδδαίου Τιβιτσιάν 1856. Hunc autem in librum praeter hirmos canonum etiam modulationes Προσομοίων receptae sunt.

Στιχηράριον verba et notas musicas versiculorum (στιχηρῶν) cum aliorum tum eorum, qui suis et propriis modis utuntur, complectitur; tales codices multi in bibliothecis reperiuntur, ipse unum codicem Monacensem membranaceum n. 471 saec. XI (E) et tres codices Vindobonenses theol. n. 136 saec. XII (H), theol. n. 181 saec. XIII, theol. n. 33 saec. XIII (F) inspeximus.

Κεκραγάρια Leo Allatius de libris eccl. Graec. p. 103 inter libros canticorum recenset. Equidem peculiarem librum hoc nomine inscriptum nullum novi, sed codicis Vindob. theol. n. 330 hunc titulum notavi: ἀρχὴ ... τῆς ὀκτωήχου σὺν τοῖς κεκραγαρίοις καὶ τοῖς ἑωθινοῖς αὐτῶν, quo ex eodem codice apparet κεκραγάρια varios modos intellegi verborum Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ· εἰσάκουσόν μου· κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ· εἰσάκουσόν μου· πρόσεχε τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ· εἰσάκουσόν μου, κύριε.

Denique libros canticorum prelo excusos adhibuimus hos:

Ἀναστασιμάριον carminum, quae die dominica cantantur, modos complectens, quod Ioannes Protopsaltes Constant. a. 1863 edendum curavit.

Δοξαστάριον a Gregorio Protopsalta Constant. a. 1849 iterum editum duobus voluminibus eorum idiomelorum modulationes continet, quae cum verbis Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι· Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν coniuncta sunt.

Πανδέκτη ab Ioanne Lampadario et Stephano Domestico Constant. a. 1848 edita quatuor voluminibus cunctam, ut ipsum nomen declarat, ecclesiasticam hymnodiam totius anni complectitur; huius libri in praefatione p. 2 omnes modulationum libros, qui hucusque typis vulgati sunt, enumeratos invenies.

LIBER TERTIUS.

DE RHYTHMICIS LEGIBUS CARMINUM BYZANTINORUM.

Carminibus ecclesiasticis byzantinis, quorum delectum in hoc libro adornavimus, eadem fere forma est, quae prosis ecclesiae latinae. Neque hanc similitudinem viros doctos medii aevi fugisse cum nomina tropi et prosae inter se commutata (vide F. Wolf Die Lais S. 93) tum Cypriani in vita S. Caesarii latinas prosas et graeca carmina coniungentis testimonium demonstrat. Voluit, inquit ille, Caesarius atque etiam compulit laicos et populares homines psalmos et hymnos promere altaque et modulata voce instar clericorum alios graece, alios latine prosas et antiphonas decantare. Idem vero Suidas lexicographus comprobat, qui Ioannis Damasceni refert συγγράμματα πάνυ πολλὰ καὶ μάλιστα φιλόσοφα . . . . καὶ οἱ ᾀσματικοὶ κανόνες, ἰαμβικοί τε καὶ καταλογάδην. Iambicos enim dicit canones iambicis trimetris compositos Nativitatis Christi, Theophaniorum, Pentecostes; reliquos omnes prosa oratione conscriptos esse significat. His autem reliquis canonibus summa similitudo cum Cosmae, Theophanis, Iosephi, aliorum non solum canonibus sed etiam tropariis intercedit. Neque mirum est, quod graeci et latini scriptores talia cantica prosae orationi potius quam versibus adnumerabant, namque non solum carminum metricorum, quae sola vincta veteres grammatici dixerant, legibus non illigata erant, sed ne aliarum quidem legum eas notas impressas prae se ferebant, quae sensus hominum ferirent. Oedipum mehercle sagacitate et acumine superaret, qui Ioannis, Cosmae, Metrophanis versuum, quales in Danielis Thesauro hymnologico descripti sunt, leges primo aspectu perspiceret. Ne ii quidem, qui rectius divisi sunt, versus tanta aequabilitate conspicui sunt, quanta Homeri hexametri aut Ovidii elegiae, ut quae vel imperitum et rudem hominem certae cuiusdam legis commoneant.

Altera ex parte cantici natura a solutae orationis genere adeo abhorret, ut carminis et vinctae orationis notiones vulgo confundant, id quod cum in omnia carmina cadit, tum in ea, quae ut cantarentur, non legerentur facta et destinata erant. Nam quod nostra memoria plerosque canones Octoechi recitare potius quam psallere solent, a consilio poetae et vetere instituto degenerarunt. Et profecto, modo plura troparia, quorum iidem modi musici sunt, inter se contuleris, byzantina quoque illa carmina ad amussim facta esse facile intelleges. Primum igitur omnium προcόμοια et odae canonum examinanda sunt, ut leges byzantinae poesis cognoscantur; et quo plura troparia eosdem modos sequuntur, eo plus ad artis leges aperiendas valent. Quibus autem modis quodque carmen aptatum sit, ut in latinis sequentiis saepe obscuratum nec sine difficultate eruendum est, ita in graecis carminibus apertum et in aprico positum est. Namque si quod troparium alienis modis utitur, in libris et manu scriptis et prelo excusis ita indicatum est, ut aut plenum exemplar aut prima eius verba praefixa sint. Neque rara carminum alienis modis utentium exempla sunt; immo antiquissimorum tropariorum et Ioannis hirmorum modi adeo omnibus placebant, ut sexcenties saepe idem exemplar expressum sit. Qua de causa προcομοίοιc et Ioannis canonibus praeter cetera carmina animum advertimus. Neque hoc ita dico, tamquam idiomela minus severae normae illigata esse sentiam; sed cum similium stropharum indiciis non comprobari possit, num idiomelon versiculi recte in codicibus divisi sint, certis et exploratis quam dubiis et ancipitibus exemplis uti maluimus.

Atque primum quidem tropariis similibus collatis pari unamquamque stropham numero versiculorum sive membrorum (κώλων) constare apparet. Atque singulae quidem strophae vulgo ita divisae sunt, ut nova stropha a nova linea et litera initiali maiore nec raro minio picta ordiatur; quod vero in codicibus DE finis strophae insuper paragrapho cum duobus punctis in hunc modum iuncta :— significari solet, ex veterum grammaticorum disciplina receptum esse videtur. Hephaestione enim (p. 137 ed. alt. Gaisf.) teste lyrica carmina ita a grammaticis dividebantur, ut post unamquamque stropham paragraphum ponerent. Quid? quod ea quoque paragraphi vis, qua Heliodorum in comoediis Aristophaneis personarum chorique partium vices significasse constat (conf. Hense Heliodoreische Studien S. 49), in carmina byzantina ecclesiastica quadrat, siquidem duo chori alternis vicibus singula troparia canere solent. Stropharum vero singula cola ut dividerent, librarii codicum post unumquodque colum punctum aut auream stellulam, quam quidem in codice Mosquensi interpositam esse Pitra Hymnogr. p. 12 testatur, collocabant. Hunc puncta interiiciendi morem a veteribus editoribus servatum recentiores ita mutaverunt, ut loco punctorum commata interponerent. Quamquam autem in nullo libro colorum divisiones plane omissas esse novi, tamen saepe numero aliter aliis in codicibus cola divisa sunt. Sed ne ex discrepantia librorum alios aliis carminum modis membrorumque divi-

sionibus usos esse calidius colligas, longe plurimis locis neglegentia et oscitantia scribarum peccatum est. Atque ut alio alius librarius in literis exarandis religiosior et diligentior erat, sic cola quoque in codicibus D E accuratissime, in A C neglegentissime distincta sunt. Maximae vero turbae in colis dividendis ambiguitate notarum ortae sunt; cum enim in colis numerorum distinguendis iisdem, quibus in membris orationis interpungendis, notis uterentur, neque semper utriusque rei eaedem rationes essent, fieri non potuit, quin librarii in errores inducerentur. Sed hi quoque errores pluribus similibus tropariis inter se collatis facile plerique removeri possunt.

Numero versiculorum magnopere troparia inter se differunt, sed raro infra quatuor membra descendunt aut supra viginti progrediuntur; fere iisdem igitur finibus, quibus strophae veterum poetarum lyricorum et scenicorum includuntur. Praeterea hac quoque re veteres strophae et byzantina troparia concordant, quod singuli versiculi plerumque disparis magnitudinis sunt et rarissime tria quatuorve membra eiusdem strophae gemina inveniuntur.

DE COLIS SIVE VERSICULIS.

Prima igitur lex byzantinorum carminum erat, ut quae troparia iisdem modis utebantur, pari versiculorum numero constarent. Iam illud quaeritur, quibus tandem legibus forma singulorum membrorum ipsa illigata fuerit et quibus rebus factum sit, ut quae in duobus pluribusve tropariis membra sibi respondebant, sui similia esse viderentur. Atque hoc quidem, si Ioannis tres canones iambicos exceperis, in propatulo est similitudinem quantitatis syllabarum nullam esse nec certo ordine syllabas longas et breves sese excipere. Hoc igitur nomine byzantina carmina ab odis veterum Graecorum plane differunt; quo cum accedat, quod hiatus, quem limatissimus quisque poetarum veterum religiosissime vitabat, saepe admissus est, Suidas canones byzantinos prosa oratione (καταλογάδην) conscriptos esse iudicavit. Sed ut melodi christiani iis, quibus veteres poetae, legibus non astricti fuerint, certa tamen aliqua norma eos coercitos fuisse ipsa versus natura clamat. Atque Pitra in libro saepe iam laudato nuper luculentissime demonstravit versiculos, qui sibi invicem responderent, totidem syllabis constare numerumque syllabarum artis vatum christianorum quasi cardinem fuisse. Sed ut hoc rectissime vir clarissimus perspexit, ita neque causas huius rei bene aperuit et nimia severitate in versibus ad istam normam exigendis usus est. Namque codicum fidem si sequimur, satis magnus versiculorum numerus exstat, qui, cum nullam interpolationis corruptelaeve suspitionem admittant, eos, qui iis respondent, versus una alterave syllaba superant. Neque in graecis carminibus solis hoc factum est, sed latinarum quoque sequentiarum simillimam licentiam C. Bartsch in libro Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters S. 34—46 indagavit. Qua de causa nisi nimia audacia in arte critica exercenda uti malis, severitatem in pari numero

syllabarum exigendo paululum remittas et licentiae illius causas et finés rimeris oportet. Sed ne filum argumentationis inceptae interrumpamus, infra de hac inaequabilitate colorum eiusque causis copiosius disseramus. Plane vero recta via Pitra aberravit, quod nimio ardore fidei catholicae defendendae inflammatus byzantinos melodos hac paris numeri syllabarum lege constituta cavisse dixit, ne verbis adiectis aut omissis sua placita interpolari et in contrariam partem detorqueri possent. Licet enim principes melodi Ioannes Damascenus et Cosmas Hierosolymitanus non solum poetarum, sed etiam theologorum partes tuiti sint neque ab argutiis nugisque suae aetatis abstinuerint, tamen in carminibus pangendis eorumque textura instituenda artis poeticae potius quam theologicae subtilitatis leges secuti sunt. Iam si byzantina carmina ad canendum facta eaque modorum simplicitate antiquissimis temporibus usa esse reputamus, ut singulae syllabae fere singulis vocis flexibus pronuntiarentur, causam paris syllabarum numeri ex natura modorum repetendam esse apparet. Hoc autem eo minus in dubitationem vocare licet, quia iam veteres poetae lyrici in carminibus ad canendum destinatis non solum pedum morarumque, sed etiam numeri syllabarum aequabilitatem spectabant; unde factum est, ut grammatici iam eo tempore, quo metricae leges rhythmicis nondum cesserant, nonnullos versus, velut Σαπφικὰ ἑνδεκασύλλαβον καὶ πεντεκαιδεκασύλλαβον, Ἀλκαϊκὸν δωδεκασύλλαβον numero syllabarum definirent. Quo magis autem discrimina longarum et brevium syllabarum minui et obliterari coepta sunt, eo minus poetae syllabam longam in duas breves solvere ausi sunt, quo factum est, ut etiam in trimetris iambicis, qui recitationi potius quam cantui facti erant, certum numerum duodenum syllabarum egredi vererentur. Quodsi medio aevo qui veterum poetarum vestigia legebant, syllabarum numerum in versibus pangendis non neglegebant, melodos, qui insuper modorum natura coercebantur, multo etiam magis cavere par erat, ne versus sibi respondentes disparis magnitudinis essent.

Altera igitur lex, quam byzantini poetae in carminibus faciendis observabant, ad numerum syllabarum pertinebat. Neque hanc legem tamquam suam et sibi propriam constituerunt, sed et vetustiores poetae Syri et aequales scriptores sequentiarum latini eadem norma artis usi sunt. Sed ne in hac una re observanda eos acquievisse putemus, ipsa versuum modorumque natura prohibemur. Namque nobis quidem cum notione versus numerorum sive rhythmi vis adeo coniuncta esse videtur, ut versum nullum esse sentiamus, quin cantoris vel recitatoris vox certis intervallis modo erigatur, modo deprimatur. Verum ne quod in latinis nostrisque versibus usu venire novimus, in byzantinis quoque factum esse temere colligamus, pedetemptim et caute nobis progrediendum est. Nam ut psalmorum versus in pares numerorum pedes nec umquam divisos nec ullo modo dividendos mittam, latini quoque poetae medii aevi duo carminum genera, hymnos et prosas, ita differre statuebant, ut prosae non iisdem, quibus hymni, legibus rhythmi tene-

rentur. Quin adeo lyrici poetae graeci versus, quorum pedes ex vario pedum genere mixti essent, frequentius quam versiculos aequabiliter decurrentes pangere soliti erant. Quamvis enim fieri potuerit, ut inaequabilitas pedum, quae in syllabis carminum lyricorum conspicua est, cantoris voce minueretur et plane tolleretur, tamen parum caute et circumspecte nostra memoria agunt, qui suum magis arbitrium quam veterum scriptorum fidem secuti omnem inaequabilitatem pedum multifariis artificiis, modo protrahendo syllabas, modo corripiendo removere conantur. Verum enim vero ut aequabilitate pedum lyrici versiculi carere potuerint, omnes tamen ictu vocis in plures pedes dividebantur; quaeritur igitur, num byzantinorum quoque tropariorum versiculi non solum pari numero syllabarum, sed etiam pedum ictuumque similitudine sibi invicem responderint.

Atque primum quidem quisquis plures strophas similis carminis (τῶν προσομοίων) a cantore vel imperitissimo cantatas audiet, continuo versiculorum sibi respondentium certas quasdam syllabas maiore ictu erigi animadvertet. Si vero melodiarum libros inspexerit, easdem illas syllabas fere duplici nota instructas videbit, quarum altera altitudinem, altera intentionem vocis indicat. Atque in eo quidem scribendi genere, quo nunc modos musicos exprimere solent, duabus notis ad ictum vocis indicandum utuntur. Harum altera, cuius usus latissime patet, ψηφιστὸν audit, et idem fere quod Italorum marcato valet*); ut in versu

υμνοις α σι γητοις μεγα λυ νο -ο μεν

hac nota ter posita cantores syllabas υμ γη λυ vehementiore ictu pronuntiare iubentur. Multo rarius nota βαρείας utuntur, quae, cum descendente modulatione plerumque coniuncta, vocis gravitatem significat**); ut in versu

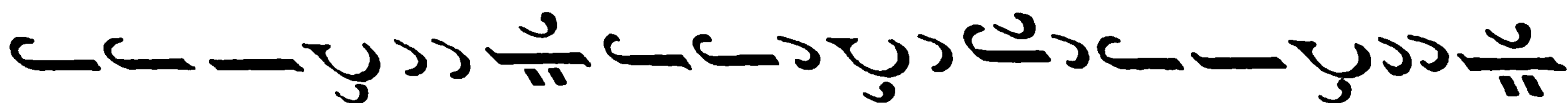
. και χα μαι αι ζη λον φρο νη μα.

secunda syllaba vocabuli χαμαίζηλον gravitatis nota instructa ad rei humilitatem significandam quasi altius demittitur. Praeterea tertia nunc nota musica utuntur, quae altitudinem eademque intentionem vocis indicat. Cum enim tribus notis κεντήματος, ὀλίγου, πεταστῆς vocem a cantore uno intervallo erigendam esse moneant, ultimam notam, quod ipsum nomen declarat, iis locis usurpant, quibus vox volatu quodam ad altiorem gradum feratur,

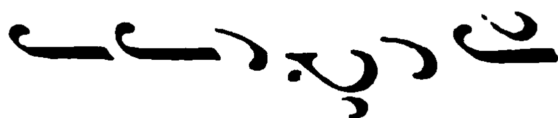
*) Confer Philoxenum Θεωρητικὸν στοιχειῶδες τῆς μουσικῆς p. 88: Τὸ ψηφιστὸν εἰς τοὺς χαρακτῆρας, ὅπου ὑπογραφθῇ, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν θέλει νὰ δείξῃ εἰς αὐτοὺς δύναμίν τινα καὶ ζωηρότητα ἐκτὸς τῆς φυσικῆς ὀξύτητος, ἣν ἔχει ὁ χαρακτὴρ ἐκεῖνος.

**) Philoxenus ibid. p. 87: Ἡ μὲν βαρεῖα θέλει νὰ προφέρηται μετὰ βάρους ὁ φθόγγος τοῦ χαρακτῆρος, ὅπου κεῖται ἔμπροσθέν της, ὥστε νὰ διακρίνηται ἡ ζωηρότης του τόσον ἀπὸ τὸν ἡγούμενον, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν ἑπόμενον.

neque ulla in graecis modulationibus hac intendendae vocis nota crebrior est, veluti in exordio carminis celeberimi Τὴν ὡραιότητα:

Την ω ραι ο τη τα α της παρ θε νι ας σου και το υ περλαμπροον

το της αγνει ας σου.

quatuor syllabas ο νι περ νει petastae nota insignitas ita pronuntiant, ut vocem vehementius in altitudinem rapiant. Hoc quoque memoratu dignum est, quod nota κλάσματος signo petastae subiecta cantores quatuor illas syllabas non solum erigere sed etiam ita protrahere iubentur, ut duplum temporis spatium sive duas moras expleant. Sed quamquam saepe protractio vocis cum petastae nota coniuncta est, tamen caveas, ne ubique hoc factum et plenam similitudinem inter syllabam hac nota byzantina instructam et syllabam productam veterum poetarum intercedere arbitreris. Similiter etiam eae syllabae, quae cum gravitate (μετὰ βάρους) pronuntiandae sunt, si minus omnibus locis, at tamen plerisque duplum temporis spatium explent.

His igitur notis nostra memoria secundum praecepta novae disciplinae musicae (τῆς νέας μεθόδου) ad ictum sive intentionem vocis significandam utuntur; in codicibus notas τῆς βαρείας καὶ τῆς πεταστῆς fere iisdem locis, quibus in libris prelo excusis, usurpatas, ψηφιστὸν autem multo rarius adhibitum repperi. Neque tamen res ipsa ulla ex parte mutata esse videtur; codicum enim librarii praeter tres, quae etiam nunc in usu sunt, quarta nota, qua vocem uno intervallo erigendam esse monerent, utebantur, et hanc quartam notam, cui et nomen et signum accentus acuti (ὀξείας) erat, fere iis locis, quibus nunc ὀλίγον cum ψηφιστῷ coniungunt, adhibebant. Quo autem tempore veterem illam notationem abiecerint novamque adsciverint, equidem in mea librorum penuria accuratius definire non potui, qua de causa Graecos, quibus carminum libros plures inspiciendi et rectius interpretandi copia facta est, admonitos velim, ut hanc quoque rem examinent et ad liquidum perducant.

Ex iis, quae hucusque disserui, apparet byzantinos musicos ictus intentionisque vocis vim adeo non fugisse, ut certas quasdam notas ad eam significandam invenirent. Quid vero? nihilne poetae musicos adiuverunt? nullane musicorum et poetarum mutua commercia erant, praesertim iis temporibus, quibus iidem et carmina scribere et modos facere solebant? Hoc cum ipsum satis improbabile sit, tum modorum signis cum verbis carminum collatis apparet nisi syllabam acutam intentionis nota non insignitam esse. uno exemplo ut hanc rem illustrem, tropariorum, quae carminis Τὴν ὡραιότητα modulos sequuntur (vide p. 56), primos versus ita hic apponam, ut syllabas nota petastae instructas pinguioribus literis exscribendas curem:

Τὴν ὡραιότητα | τῆς παρθενίας σου || καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον | τὸ τῆς ἁγνείας σου.
Τὸ ἀναλλοίωτον | τὸ τῆς θεότητος || καὶ τὸ ἑκούσιον | πάθος σου, κύριε.
Τὸ ἀκατάληκτνν | τὸ τῆς σταυρώσεως || καὶ ἀνερμήνευτον | τὸ τῆς ἐγέρσεως.
Σήμερον ἅπασα | κτίσις ἀγάλλεται, || ὅτι τὸ χαῖρε σοι | φωνεῖ ἀρχάγγελος.
Ἐπιφανέντος σου | ἐν Ἰορδάνῃ, σωτήρ, || καὶ βαπτισθέντος σου | ὑπὸ προδρόμου, Χριστέ.
Τὸν συμπαθέστατον | κύριον μάρτυρα || ἐκδυσωποῦμέν σε | πιστῶς, Δημήτριε.
Θεομακάρισσε | μῆτερ ἀνύμφευτε || τὴν ἀσθενοῦσάν μου | ψυχὴν θεράπευσον.

En summum nulloque loco turbatum concentum musicae notae πεταστῆς et syllabae acuto accentu pronuntiandae. Adeo autem hanc societatem accentuum et musicarum notarum iam codicum librarii persenserant, ut quotiescunque notis musicis verba carminum instruebant, accentus syllabarum scribere supersederent. Nihil vero referre videmus, utrum circumflexus, an acutus accentus syllabae sit; nimirum cum discrimine syllabae productae et correptae evanescente illa quoque accentus circumflexi et acuti differentia obliterari coepta est. Contra nulla indicia apparent societatis inter vocis sonum elevatum et syllabam longam intercedentis. Immo vero metricae compositionis legibus spretis et abiectis poesis byzantina rhythmici carminis naturam totam induerat. Atque iam quarto saeculo Gregorium Nazianzenum in duobus carminibus ab metricis ad rhythmicas rationes transire coepisse supra p. XIII monuimus, et etiam multis annis ante Gregorium Babrius, fabularum scriptor, quamvis severe in versibus claudis faciendis leges metricas observaret, tamen accentui quoque hoc dandum esse epistimavit, ut paenultimo loco cuiusque versus nusquam non acutam syllabam poneret; conf. Westphal Griechische Metrik 2. Aufl. II, 54. Praeterea mutata pronuntiatione et vocalium brevium longarumque discrimine primum minuto, deinde sublato, cuius rei errores titulorum primis saeculis post Christum natum inscriptorum insculptorumve larga documenta suppeditant, fieri non potuit, quin rhythmica carmina in dies magis placerent maioremque applausum ferrent. Nescio tamen an etiam plus exemplum psalmorum et canticorum hebraicorum valuerit. Etenim psalmorum cantus in ecclesia graeca usque ad nostram memoriam insignem locum obtinet et christianorum cantica procul dubio ex synagogis Iudaeorum tamquam capite et fonte profluxerunt. Mirum igitur, ni hebraica poesis similium carminum pangendorum studia apud christianos excitaverit. Hac autem re in difficillimas quaestiones de rhythmica forma psalmorum canticorumque sacrorum incidimus, quibus diu multumque a viris doctissimis disceptatis meum iudicium interponere non temerarii, sed impudentis hominis esset. Verum accentibus syllabarum summam vim in modulationibus hebraicis tributam esse a peritissimis iudicibus concedi audio, quorum ex numero unum Delitzschium testem hoc loco afferre iuvat: Das musikalische Element der hebräischen Grammatik ist das accentuologische.... Jeder Vers des alttestamentalischen Textes bildet eine durch die Tonzeichen geregelte, aus Vorder- und Nach-

satz mit ihren Cadenzen bestehende musikalische Periode (Delitzsch Zur Geschichte der jüdischen Poesie S. 23 u. 48, vergl. Fétis Histoire de la musique I, 440).

Tertiam igitur legem a melodis byzantinis observatam esse novimus, ut troparia sibi respondentia certis quibusdam locis accentu syllabarum concinerent. Atque hanc quidem legem, quam Pitrae sagacitatem fugisse magnopere miror, fundamentum artis poetarum byzantinorum dicere non dubito. Neque ego primus hanc legem in lucem protraxi, sed multis abhinc non annis sed saeculis grammaticus quidam byzantinus pronuntiavit. In libro enim de prosodia, cui titulum Theodori grammatici Alexandrini falso praefixum esse alio loco (Beitr. S. 27) demonstravi, hoc praeceptum legimus: Ἐάν τις θέλῃ ποιῆσαι κανόνα, πρῶτον δεῖ μελίσαι τὸν εἱρμόν, εἶτα ἐπαγαγεῖν τὰ τροπάρια ἰσοσυλλαβοῦντα καὶ ὁμοτονοῦντα καὶ τὸν σκοπὸν ἀποσώζοντα. Nam quae grammaticus de canonum odis praecipit, etiam ad reliqua carminum byzantinorum genera pertinet, et qua accentus congruentia hirmus et troparia cuiusque odae coniunguntur, eandem inter αὐτόμελον et προσόμοια intercedere par est. Accedit, quod etiam in iambicis politicisque versibus faciendis scriptores byzantini similes rationes ita secuti sunt, ut duobus pluribusve locis cuiusque versus syllabam nisi acutam non ponerent, et latini melodi medii aevi quantitate syllabarum neglecta accentuum regula in versiculis faciendis utebantur; conf. Struve Ueber den politischen Vers der Mittelgriechen, Henrichsen Ueber den sogenannten politischen Vers bei den Griechen, K. Bartsch Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters. Denique ne hoc quidem neglegendum est, quod graecorum vocabulorum accentus, quales Aristophanis et Herodiani grammaticorum temporibus fuisse novimus, usque ad nostram memoriam immoti manserunt, id quod eo plus admirationis habet, quo mobilior et inconstantior natura accentus in aliis linguis est. Neque dubito mirae huius constantiae graeci sermonis causam ex insigni vi repetere, quam in carminum cum aliorum tum ecclesiasticorum arte accentus obtinuit. Quamquam enim Fallmereierum nostrum, quod suos Slavos a sacerdotibus monachisque usum graeci sermonis accepisse statuit, probabilitatis limites evagatum esse iudicamus, tamen ecclesiastica carmina nonnihil ad integritatem sermonis et accentuum servandam valuisse veri simillimum est.

Sed ut ad quaestionem, unde profecti sumus, redeamus, versuum rhythmus ictu certis quibusdam intervallis redeunte efficitur. Sic hexametrum dactylicum veteres graeci dicebant, quod non uno duobusve, sed sex locis aequo intervallo distantibus percutiebatur. Et ut glyconei, pherecratei, logaoedici versuum alios pedes trium, alios duarum vel duarum et dimidiae morarum spatium explesse ducamus, tamen omnes, modo syllabarum longarum indicia sequamur, plus semel ictu feriebantur, unde horum quoque lyricorum versuum similitudinem quandam rhythmi ictibus si minus paribus, at tamen similibus intervallis redeuntibus fuisse dicimus. Iam ex iis, quae supra exposuimus,

apparere videtur in byzantinis carminibus syllabam acutam vel accentuatam locum syllabae productae obtinuisse. Quaeritur igitur, num haec quoque carmina syllaba acuta paribus vel similibus intervallis redeunte modulate decurrerint. Priusquam autem ad hanc quaestionem difficillimam solvendam aggrediamur, pauca nobis praemonenda sunt.

Atque primum omnium admirationem movet, quod byzantini melodi, quamvis paene innumeras notas musicas excogitaverint, quibus non solum altitudinem vocis, sed etiam temporis spatium et vocis varios flexus notarent, tamen nullo signo ad rhythmum numerosque indicandos usi sunt. Sed ne magistri quidem, qui de arte musica commentati sunt, hanc partem, quae nobis quidem gravissima esse videtur, pertractant, et sicubi rhythmi mentionem iniiciunt, ita fluctuant, ut eius vim magis fama accepisse, quam usu percepisse videantur. Sic Philoxenus Θεωρ. p. 45, postquam rhythmi naturam in legitimo ordine arsis et thesis positam esse recte definivit, paulo post rhythmum cum accelerato aut retardato motu vocis, quem ἀγωγὴν veteres magistros dixisse constat, commutavit: Ἐκεῖνο δὲ, τὸ ὁποῖον γίνεται ἐκ τῆς τακτικῆς συμφωνίας μιᾶς μουσικῆς διὰ τῶν πολλῶν ὀργάνων ἢ ψαλτῶν διὰ τῆς ἑνώσεως τοῦ ἀργοῦ καὶ γοργοῦ, ὡς ἐκ τῆς κινήσεως τῆς ἄνω καὶ κάτω φορᾶς ἑνὸς σώματος εἰς δεῖξιν κρότου καὶ ἠρεμίας τῆς ἄρσεως καὶ θέσεως, ἢ ἐκ τοῦ μετρήματος τοῦ βραχέος καὶ μακροῦ χρόνου, ὀνομάζεται ῥυθμὸς, ὅπερ λέγεται κατὰ μὲν τοὺς Ἄραβας οὐσούλ, κατὰ δὲ τοὺς Εὐρωπαίους τέμπο. Eustathios quidem Thereianos, qui aliquot carminum modos nostris notis musicis expressos officiose nobis commodavit, nostro more etiam singulos pedes lineis rectis divisit, sed neque graecorum characterum exemplum in hac re adornanda secutus est, neque nihil, ut numerosius modi percurrerent, novavit. Ipse enim per literas mihi significavit se numerorum gratia temporum spatia hic illic partim contraxisse, partim dilatasse: οὐδὲν δ' ἄλλο, ἔφη, ἐποίησα ἢ προσθαφαιρέσεις τινῶν χρόνων ἐπὶ τὸ ῥυθμικώτερον. Cantores vero graeci quod dextero pede, dum carminum modos canunt, humum percutere solent, neque ad pedes dividendos neque ad id rhythmi genus, quod nos vulgo intellegimus, significandum pertinet. Nos enim similiter atque veteres Graeci pedis manusve ictu syllabam intenta voce pronuntiandam esse ita significamus, ut intervallis modo maioribus, modo minoribus intermissis plures syllabas uno pede comprehendamus; recentiorum Graecorum in cantilenis fere singulae syllabae singulis ictibus pedis feriuntur, rarissimeque duo soni correpti uno ictu comprehenduntur; confer Philoxenum l. l. p. 77: ὁ δὲ ἀπὸ τὴν μίαν κροῦσιν ἕως εἰς τὴν ἄλλην ἐξοδευόμενος καιρὸς λογαριάζεται εἷς χρόνος εἷς χαρακτὴρ, ὅστις φανερόνει ἕνα φθόγγον, ἐξοδεύει ἕνα χρόνον. Creberrimi igitur hi ictus pedis, etiamsi et ipsi cantorem in intervallis temporum rite servandis adiuvent, tamen toto coelo ab intersecivis illis ictibus differunt, quibus veteres Graecos ad pedes numerorum significandos usos esse novimus.

Nihil igitur Byzantinorum nec musicis notis nec pedis ictibus ad rhythmum

cuiusque carminis cognoscendum adiuvamur. Itaque fundamento signorum ad intentionem vocis significandam adhibitorum accentuumque verborum concentus nos inniti oportet. Sed praeter eas versuum sedes, quae in nulla stropha syllaba acuta non explentur, aliae quoque, in quibus syllaba acuta plerumque collocata est, in censum vocandae sunt. Si enim Προσομ. IV versiculos sextos p. 67 et Προσομ. VI versiculos primos p. 70 inter se contuleris:

καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγετο.	Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν.
οἱ μοχλοὶ συνετρίβησαν.	ῥωμαλέῳ φρονήματι.
τὰ θανάτου ἀπέκλεισας.	τῷ σωτῆρι συνέπαθες.
καὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματος.	τῷ τῆς πίστεως θώρηκι.
Γεωργίου τοῦ μάρτυρος.	ὡς ἀστέρα πολύφωτον.
καὶ θυσίαν εὐπρόσδεκτον.	ἐν θαλάσσῃ με πλέοντα.
καὶ σοφῶς ἀποθέμενος.	τὴν χρυσήλατον σάλπιγγα.
καὶ διώκων ψυχώλεθρον.	τὸν ἀστέρα τὸν ἄδυτον.

tertia et sexta sede cuiusque versus numquam non, prima plerumque syllabam acutam positam esse videbis; neque causa huius discriminis te fugiet, si modos versiculorum examinaveris

και τῳ ποθῳ η πει γε το

ως γεν ναι ον εν μαρ τυ σιν

Hanc igitur rem ita notis exprimere visum est, ut plenum concentum trinis, imperfectum binis punctis in hunc modum notaremus:

: . ⁝ . . ⁝ . .

Eo magis autem hunc ancipitem quoque concentum notare constituimus, quod simillima quaedam inconstantia in nonnullis versibus veterum poetarum occurrit, ut in pherecrateis Aeschyli Sept. adv. Thebas vv. 296, 313, glyconeis Sophoclis Philoctetis vv. 1126, 1148:

πανδαμὶ πανομιλί.	τὰν ἐμὰν μελέου τροφάν.
θεοὶ τοῖσι μὲν ἔξω.	φυγᾷ μ' οὐκέτ' ἀπ' αὐλίων.

et in phalaeciis Catulli I, 1—4

Quoi dono lepidum novum libellum
arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
meas esse aliquid putare nugas.

Quod quo luculentius perspicias, schemata illius versus byzantini et versus glyconei iuxta posita conferas:

: . ⁝ . . ⁝ . .   . . – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Iam si et plenam et imperfectam congruentiam accentuum consideraverimus, multos versiculos byzantinos numerose cadentes et manifestam similitudinem cum metricis colis veterum poetarum prae se ferentes videbimus. En satis amplam messem talium versiculorum schematis byzantinis et veteribus iuxta positis illustratam:

COLA ANAPAESTICA ET ANAPAESTICA LOGAOEDICA:

. . ⁝ . . : . . ⁝ . .   ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – vel – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Ἐβόηϲε προτυπῶν Pitra XXXIV, Theophanis can. I od. ϛʹ vv. 2, 4, 6 p. 239:

v. 2: προτυπῶν τὴν ταφὴν τὴν τριήμερον.
τὴν φωνὴν Γαβριὴλ τὴν χαρμόϲυνον.
ἡ χαρὰ, θεομῆτορ, ἡ ἔνθεοϲ.
δι' ἐμοῦ καταργείϲθω κατάκριμα.
ὁ θεὸϲ Ἀβραὰμ τῷ προπάτορι,

v. 4: Ἰωνᾶϲ ἐν τῷ κήτει δεόμενοϲ.
εὐφροϲύνηϲ ἐνθέου πεπλήρωμαι.
πᾶϲα κτίϲιϲ κραυγάζει, θεόνυμφε.
δι' ἐμοῦ τὸ ὀφείλημα ϲήμερον.
ἐν τῷ ϲπέρματι τούτῳ τὰ ἔθνη, ἁγνή.

v. 6: Ἰηϲοῦ βαϲιλεῦ τῶν δυνάμεων.
καὶ χαρὰν καταγγέλλειϲ τὴν ἄληκτον.
τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ προωρίϲθηϲ, ἁγνή.
τὸ ἀρχαῖον δοθήτω πληρέϲτατον,
ἡ ὑπόϲχεϲιϲ δέχεται ϲήμερον.

. ⁝ . . ⁝ . . ⁝ . :   ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Cosmas can. II od. εʹ v. 1 p. 167, Ioannes Damasc. can. IV od. ϛʹ v. 1 p. 219:

θεὸϲ ὢν εἰρήνηϲ πατὴρ οἰκτιρμῶν.
ἐν δούλοιϲ τῷ Καίϲαροϲ δόγματι.
ἰδοὺ ἡ παρθένοϲ, ὡϲ πάλαι φηϲίν,

κατῆλθεϲ ἐν τοῖϲ κατωτάτοιϲ τῆϲ γῆϲ.
φυλάξαϲ τὰ ϲήμαντρα ϲῷα, Χριϲτέ.
ϲωτήρ μου τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον.

. . ⁝ . . ⁝ . . ⁝   = ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – vel – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –

Ὕμνοϲ ἀκάθιϲτοϲ v. 3 p. 140 sqq. vicies quater repetitus:

καὶ ϲὺν τῇ ἀϲωμάτῳ φωνῇ.
τὸ ϲὲ βρέφοϲ ἐκείνηϲ εὐθύϲ.

ἐξ ἀϲπόρου βλαϲτήϲαϲ γαϲτρόϲ.
ὁ γὰρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆϲ γῆϲ.

COLA DACTYLICA ET DACTYLICA LOGAOEDICA:

: . . ⁝ . . ⁝   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – colon prius versus hexametri:

Ioannes Damasc. can. V od. αʹ v. 1:

ᾄϲωμεν πάντεϲ λαοί.
ϲήμερον ἔαρ ψυχῶν.

ἡ βαϲιλὶϲ τῶν ὡρῶν.
πύλαι θανάτου, Χριϲτέ.

: . . ⁝ . . ⁝ .   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑

Προϲομ. II v. 1 p. 64 et IX v. 2 p. 76:

ἐν οὐρανοῖϲ τὴν ἐλπίδα.
τὴν ἐπὶ γῆϲ φθειρομένην.
ἐν ἑαυτῇ τὴν τριάδα,

τῶν οὐρανίων ταγμάτων.
ὁ ταξιάρχηϲ τῶν ἄνω.
ὑπὸ τὴν ϲκέπην τῶν θείων.

: . . ⁝ . . ⁝ . :   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Προϲομ. VI v. 5 p. 70, Ioannes Damasc. can. IV od. θʹ v. 3:

ὅτι τὸν δρόμον τετέλεκαϲ.
ὑπερορῶν μὲν τοῦ ϲώματοϲ.
τοῖϲ ἐναντίοιϲ ἀνάλωτοϲ.

χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Ϲιών.
μέχρι τερμάτων αἰῶνοϲ, Χριϲτέ.
δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον.

: . . ⁝ . . : . . ⁝ . . = _ ◡ ◡ _ ◡ ◡ _ ◡ ◡ _ ◡ ◡

Ioannes Damasc. can. apostolorum Petri et Pauli (29. Iun.) od. ϛ′ v. 5:

ἐν ὁμονοίᾳ φυλάττων τὴν ποίμνην cου.
τερατουργῶν παραδόξωc τῇ χάριτι.
τὴν τῶν θαυμάτων ἐπλούτηcε δύναμιν.

⁝ . . ⁝ . _ ◡ ◡ _ ⏓ versus Adonius.

Ioannes Damasc. can. I od. γ′ v. 1, δ′ v. 1, η′ v. 1:

νεῦcον πρὸc ὕμνουc. νύμφη πανάγνου. ὕψουc ἀνάccων.

ἶcoc προῆλθεc. ἔθνη τὰ πρόcθεν: ῥίζηc φυεῖcα.

μήτραν ἀφλέκτωc. λύμην φυγοῦcα. ἥκειc πλανῆτιν.

COLA GLYCONEA ET PHERECRATEA ET LOGAOEDICA:

⁝ . ⁝ . . ⁝ . . _ ◡ _ ◡ ◡ _ ◡ _

Προcομ. VIII v. 8 p. 74:

ὅθεν τὴν παναγίαν cου.
ὅθεν καὶ τὸν τῆc νίκηc cου.
ᾧ καὶ νῦν παριcτάμενοc.
δεῖξον τῆc ὡραιότητοc.

: . ⁝ . . ⁝ . _ ◡ _ ◡ ◡ _ ◡

Κάθιcμα VIII v. 1 p. 62:

τὴν cοφίαν καὶ λόγον.
τῶν παθῶν τοῦ κυρίου.
cὺ υἱὸc ἐπεκλήθηc.
παναγία παρθένε.

: . . ⁝ . . _ ◡ ◡ _ ◡ _

Κάθιcμα II v. 1 p. 56:

τὴν ὡραιότητα | τῆc παρθενίαc cου. τὸ ἀναλλοίωτον | τὸ τῆc θεότητοc.
cήμερον ἅπαcα | κτίcιc ἀγάλλεται. θεομακάριcτε | μῆτερ ἀνύμφευτε.

⁝ . . : . ⁝ . _ ◡ ◡ _ ◡ _ ◡ versus Aristophanicus.

Cosmas can. XIII od. γ′ v. 1 p. 196, Octoechus p. 163 od. α′ v. 1:

cὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων.
cύμβολα τῆc ταφῆc cου.
ἥπλωcαc τὰc ἀγκάλαc.
ᾄcωμεν τῷ κυρίῳ.
ἄχραντε θεοτόκε.
βότρυν cε ζωηφόρον.

. ⁝ . . ⁝ . . ◡ _ ◡ ◡ _ ◡ _

Ioannes Damasc. can. VII od. α′ v. 1, Κάθιcμα I v. 11:

ἀνοίξω τὸ cτόμα μου.
παρθένοι νεάνιδεc.
ἀξίωc ὡc ἔμψυχον.
ὡc μόνοc φιλάνθρωποc.
τοῦ cῶcαι τὸν ἄνθρωπον.
cυμφώνωc προcφέρομεν.

IAMBICA ET TROCHAICA COLA:

Cola, quae iambicorum colorum similitudinem ita referrent, ut unoquoque pede acutam syllabam loco longae haberent, equidem nulla novi. Neque hoc quidem mirum est, quandoquidem veteres quoque Graeci, ne crebrescente vocis ictu

petulantes et illepidi versiculi fierent, singulis ictibus binos pedes iambicos trochaicosve comprehendere solebant, quo factum esse constat, ut versum sex pedibus iambicis constantem non hexametrum sed trimetrum vocarent. Quodsi veterum Graecorum vestigiis institimus, ea quoque cola iambica vel trochaica dicere nobis licet, quorum secunda et sexta aut prima et quinta syllabae acutae sint et intenta voce cantoris erigantur. Atque hoc etiam confidentius dicemus, sicubi medias syllabas, quartam dico iambicorum et tertiam trochaicorum colorum, plerumque acui cognoverimus.

. . ⁝ . ⁝ . ⁝ .   ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑

Cosmas can. XIV od. θ′ vv. 7, 8:

δοχεῖον τοῦ ἀcτέπτου. χωρίον τοῦ ἀπείρου.
ἐξ ὕψουc ἀποcτόλουc. ὑφ' ἧc καταλαμφθέντεc.
λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶccαι. τὰ θεῖα μεγαλεῖα.

⁝ . ⁝ . ⁝ . ⁝   – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Μεγαλυνάρια vv. 1, 2 p. 84:

ἀκατάληπτόν ἐcτιν τὸ τελούμενον ἐν coί.
ἀγκαλίζεται χερcὶν ὁ πρεcβύτηc Cυμεών.
βουληθεὶc ὁ πλαcτουργὸc ἵνα cώcῃ τὸν Ἀδάμ.
γένοc ἅπαν τῶν βροτῶν μακαρίζει cε, ἁγνή.

. ⁝ . ⁝ . ⁝ . ⁝   ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Octoechus p. 120 od. γ′ v. 1, Ioseph can. I od. γ′ v. 1:

οὐκ ἔcτιν ἅγιοc ὡc cύ. ἡ γῆ μαcτίζεται ἡμῶν.
θεὸν cταυρούμενον capκί. cuccείcαc, κύριε, τὴν γῆν.
θανάτῳ θάνατοc λυθείc. γεννήcαc θάνατον πικρόν.
τοῦ θείου τόκου cou, ἁγνή. ἡ μόνη οὖcα ἀγαθή.

. ⁝ . . . ⁝ . ⁝ . ⁝   ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Προcομ. IX v. 9:

ὑπήκοοι γενόμενοι Χριcτῷ. cτρεβλώcεων μαcτίγων καὶ πυρόc.
ὑμνήcωμεν ἀξίωc ἑορταῖc. cτεφάνουc καὶ τὴν δόξαν τοῦ Χριcτοῦ.

⁝ . ⁝ . ⁝ . . ⁝   – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Ioannes Dam. can. IV od. γ′ v. 1:

δεῦτε πόμα πίωμεν καινόν. χθὲc cuνεθαπτόμην coι, Χριcτέ.

⁝ . . ⁝ . ⁝ . .   – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Προcομ. III v. 1:

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματοc. cήμερον, πιcτοί, χορεύcωμεν.

⁝ . . . ⁝ . . . ⁝ .   – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑

Ioannes Dam. VI od. γ′ v. 1:

τοὺc coὺc ὑμνολόγουc θεοτόκε. ἐξ ὀcφύοc προαχθεῖcα.

Eorum, quae hucusque recensuimus, colorum rhythmum iambicum vel trochaicum tribus quatuorve locis ducibus constituimus; sunt autem

alia breviora, in quibus concentus duorum locorum idem arguere videtur, velut:

. ⁝ . ⁝ . . ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Octoechus p. 121 od. δ′ v. 1, Ioseph. can. I od. δ′ v. 1:

Χριστός μου δύναμις.	σαλεύεις, κύριε.
τὸ ξύλον ἤνθησε.	τῇ θείᾳ νεύσει σου.

. ⁝ . . . ⁝ ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Κάθισμα I v. 1:

τὸν τάφον σου, σωτήρ.	τὰ πάθη τὰ σεπτά.
σταυρῷ προσηλωθείς.	ἐξέστησαν χοροί.

⁝ . . . ⁝ . – ⏑ – ⏑ – ⏑

Προσομ. II v. 5:

ἄχραντε παρθένε.	φύλακα καὶ ῥύστην.
μίαν σὺν ἀγγέλοις.	φύλαττε καὶ σκέπε.

⁝ . . . ⁝ . . vel : . . . ⁝ . . – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Κάθισμα V v. 6, Προσομ. IX v. 1:

νίκας χορηγῶν αὐτοῖς.	ὅλην ἀποθέμενοι.
ἕτοιμοι συνέλθωμεν.	ὕλην ἐβδελύξαντο.
σὲ τὸν ποιητὴν ἡμῶν.	ἠχήσουσι σάλπιγγες.

. . ⁝ . . . ⁝

Κάθισμα VI v. 1:

κατεπλάγη Ἰωσήφ.	ἐκ τῶν ἄνω κατελθών.
ἑκουσίᾳ σου βουλῇ.	μετὰ κλάδων νοητῶς.

. : . . . ⁝ . . ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Κάθισμα VII v. 9:

ἐξίσταμαι κραυγάζειν σοι.	εἰς τοῦτο γὰρ ἐλήλυθας.

. . . ⁝ . . . ⁝ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Octoechus p. 22 od. δ′ v. 2:

προβλεπτικῶς ὁ Ἀββακούμ.	στεφηφορῶν ἐξ ἀκανθῶν.

: ⁝ . . – ⏑ – ⏑ –

Προσομ. VI v. 4:

εὐφημοῦμέν σε.	σε γινώσκομεν.	μιμησάμενος.
πρὸς τὴν ἄθλησιν.	τὰ στρατεύματα.	συμφραξάμενος.

Praeter anapaestica, dactylica, iambica, trochaica cola, quae byzantinis melodis accentuum concentu adducti reddidimus, vereor ut alia numerorum genera probaverint. Nam ionici dimetri, quos iam veteres poetas cum iambicis tetrapodiis commutasse constat, in rhythmica poesi Byzantinorum ab iambicis vel trochaicis colis vix distingui poterant. Cum enim non omnibus locis, quibus veteres syllabam longam posuerant, acutam Byzantini collocarent, dimetrum ionicum a minore sic ab iis exprimi par erat:

..⁝...⁝.   ⏑⏑––⏑⏑––

hoc autem schema eodem iure trochaicae tetrapodiae –⏑–⏑–⏑–⏑ conferri posse ex iis, quae modo exposuimus, apparet.

Bacchiacis vero quod colis conferri possit, unum colon apud Ioannem Damascenum can. IV od. θ′ v. 1 novi:

φωτίζου, φωτίζου.   ὦ θείας, ὦ φίλης.   ὦ πάσχα τὸ μέγα.

neque modi huic opinioni obstare videntur:

φω   τι   ζου   φω   τι   ι   ι ζου.

sed cum alia exempla huius rhythmi non suppetant*), nescio an rectius hunc versiculum in duo pusilla cola φωτίζου | φωτίζου dirimas. Eodem vero modo aliquot dochmiaci rhythmi exempla removeri posse videntur, velut Andreae Pyrrhi στιχ. v. 1:

⁝....⁝⁝..   –⏑–⏑⏑––⏑–

ποίοις εὐφημιῶν στέμμασι.   ποίοις ὑμνῳδιῶν ἄνθεσι.

..⁝.·..|.⁝⁝..

Cosmas can. XIV od. ε′ v. 1:

τὸ διὰ τὸν φόβον σου ληφθὲν κύριε.   ἡ ἐπιφοιτήσασα ἰσχὺς σήμερον.

.⁝⁝..|.⁝.⁝   ⏑––⏑–|⏑–⏑–

Cosmas can. VI od. α′ v. 6:

τῷ σῷ ᾄδοντας μονογενεῖ.   μεθ᾽ ὧν, ἄχραντέ, σου τὴν σεπτήν.

.⁝⁝..⁝.⁝..   ⏑––⏑⏑–⏑–⏑–

Cosmas can. XIII od. η′ v. 3:

ἰδοὺ γὰρ ἐν νεκροῖς λογίζεται.   νεκρὸν γὰρ καὶ γυμνὸν θεώμενος.

.⁝⁝..|.⁝..⁝..   ⏑––⏑–|⏑–⏑⏑–⏑–

Ioannes Dam. can. III od. θ′ v. 5:

νοεῖν· ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.   πατρὸς πέπομφε τὴν χάριν τοῦ πνεύματος.

Namque in duobus prioribus carminibus extrema trisyllaba, in duobus posterioribus prima disyllaba vocabula ita a reliqua parte versus separare licet, ut suum membrum efficiant et duo membra, id quod non raro accidit, adversa fronte collidant. Atque haec quidem divisio modis versus Cosmae can. XIV odae quintae (vide Hirmol. p. 400) parum commendari videtur, reliquorum autem versuum modulationibus tantum non efflagitatur, siquidem duplum temporis spatium, quod priori syllabarum collidentium assignatur, suum locum in fine colorum habet. Quidquod in alio exemplo dochmiaci

*) Unum posthac cognovi versiculum similibus numeris decurrentem, Κοντάκιον I v. 1 p. 90:

ψυχή μου, ψυχή μου | ἀνάστα, τί καθεύδεις;

rhythmi Προσομ. IX v. 6 tertiae syllabae acutae in similibus tropariis duae syllabae respondent

. . ⁝ ⁝ . . vel . . ⁝ . ⁝ . . — ⏑ ⏗ — ⏑ — vel — ⏑ — ⏑ — ⏑ —

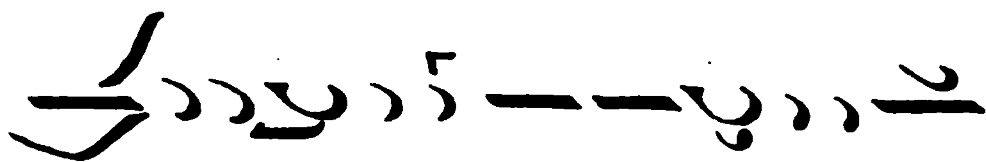
δωρεὰν ἔλαβον.	ὡς κρουνοὶ βλύζουσι.	καὶ σεπτὸν σύμβολον.
ἡ ὁμόφρων σύσκηνος.	τῇ γὰρ κτίσει, δέσποτα.	οἱ προφῆται, κύριε.

unde byzantinis quoque temporibus creticam basin ἑξάσημον fuisse coniicias.

Sub finem huius capitis de colis eorumque numeris ut summam quaestionis complectar et quibus numerorum legibus carmina illigata fuerint, brevi definiam, byzantini melodi et cantores scrupulosa illa diligentia, qua veteres Graecos tritorum versuum, ut hexametri dactylici et tetrametri anapaestici, pedes dimetiendos et exaequandos curasse constat, spreta et neglecta non rhythmum, sed rhythmi quandam umbram consecuti sunt. Atque adeo numerorum natura eos latebat, ut nec magistri cola in pedes dirimenda esse monerent, nec musici lineis aliisve adminiculis ad modos in aequales particulas dissecandos uterentur. Pedum igitur divisionem cum spernerent, colorum divisio ultima erat, eaque tantum aberat ut aequabilitatem quandam partium spectaret, ut pleraque cola eiusdem troparii non modo numerorum genere, sed etiam magnitudine sibi dispares et dissimiles essent. Neque eadem, qua nostri musici, necessitate byzantini ad modos in pares pedes sive tactus dividendos adducebantur, quandoquidem omnia eorum carmina unisona erant neque nostra memoria in iis ecclesiis, quae vetera instituta observant, polyphonia in usu est. Neque vero corporis motus cum cantu consociati, quo veteres Graeci inprimis commovebantur, a christianis melodis ratio habenda erat: quantum autem illa societas ad pedes numerorum dimetiendos valuerit, ex nomine βάσεως, qua dipodiam iambicam trochaicamve significabant, et discrimine anapaestorum et melicorum poematum optime intellegas. Nam anapaesti, quorum sub ictibus choreutae incedebant, summa pedum aequabilitate conspicui erant, melici poetae trochaicos pedes cum dactylicis vel, si mavis, rationales pedes cum irrationalibus pedibus miscebant. Byzantini igitur musici neque cola in pedes dividebant neque rhythmi notionem eam, quam nos mente concipimus, noverunt; qua cum re illud quoque cohaeret, quod pausae spatium, maius an brevius sit, numquam indicant.

Quamquam autem et quantitatem syllabarum neglegebant et severis rhythmi legibus coerceri reluctabantur, tamen accentus in versibus faciendis ita disponebant, ut cola similitudinem quandam veterum versiculorum referrent; quae quidem res tam late patet, ut omnes lyricorum et scenicorum poetarum versus byzantinis modis aptari posse confidam. Neque equidem dubito, quin veterum cantilenarum modos, ut qui carminibus ipsis superstites esse soleant, byzantini melodi imitati sint, et servatorum modorum luce tenebrae veteris artis si minus discutiantur, at certe rarescant. Sed

ne similitudinem illam maiorem esse statuas, accentus non ea vis erat, ut syllaba et ictu erigeretur et duplum temporis spatium expleret. Licet enim acutas syllabas melodi non raro producerent, tamen maiori parti pedum dactylicorum byzantinorum non quaternae, ut veteribus, sed trinae temporis morae erant. Quin etiam hac ipsa re, quod acutae syllabae passim protrahebantur, rhythmi concinnitas turbata est. Sic ut exemplo rem illustrem, versui Ioannis can. IV supra allato

χο ρευε νυ υ υν και α γαλλου Cι ων.

si verborum accentum spectamus, aequales pedes sunt hi:

⁝ . . ⁝ . . ⁝ . . ⁝ — ◡ ◡ — ◡ ◡ — ◡ ◡ —

sed haec aequabilitas pedum hoc modo modulatione turbata est:

Etiam magis rhythmi concinnitas huius versiculi

εν ο μο νοι ᾳφυλαττων την ποιμνην cου

syllaba acuta modo producta modo correpta turbatur, id quod ex schematis et verborum et modorum iuxta positis clarius elucebit:
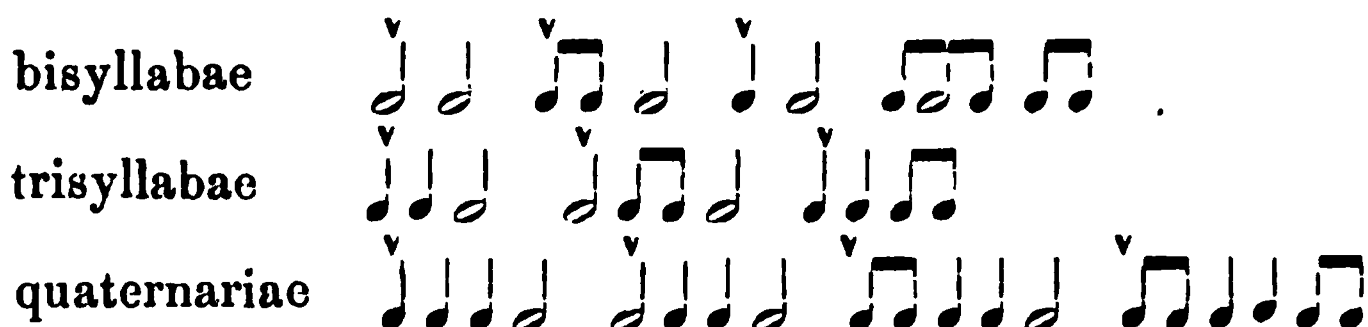
⁝ . . ⁝ . . ⁝ . . ⁝ . .

Plurimum vero in protractis melodiis (ἀργαῖc μελῳδίαιc) musici ab iis, qui verbis expressi erant, pedibus discedebant, ita tamen ut ne hic quidem vim accentus plane neglegerent.

Denique haec erat praecipua lex melodis christianis proposita nec umquam violata, ut singula cola uno saltem loco syllabam acutam haberent; neque pauci versiculi in tropariis byzantinis occurrunt, quorum accentus uno excepto omnes fluctuant. Sed in iis quoque versiculis, quorum accentus pluribus locis concinunt, unus reliquis eminere et in modulatione clarius distingui solet. Atque ex hac causa illud quoque derivandum est, quod versus politici, utpote qui ex binis membris constent, duobus locis syllabam acutam numquam non habent. Plerumque autem insignis ille accentus in extrema versiculi parte positus est, quod cum in aliis numerorum generibus, tum in anacreonticis versibus apparet, qui cum secunda et quarta sede saepe, sexta numquam non acuuntur, ut in Photii carmine p. 47:

Ἀπὸ χειλέων ὕμνον	Βάθοc cου τῆc cοφίαc
προcφέρω cοι, τῷ κτίcῃ,	κριμάτων τὰc ἀβύccουc
ἀπὸ καρδίαc βάθουc	τίc λόγοc ἐξυμνήcει,
cοι δόξαν ἀναπέμπω.	δέcποτα τῶν ἁπάντων;

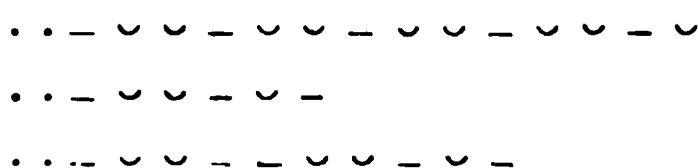
Quae cum ita sint, modorum indoles in clausulis colorum maxime conspicua fit, et cantoris vox, cum in priore parte versus a pronuntiandi

tenuitate vix recedat, hic flecti et modulate moveri coepit. Clausularum autem in brevioribus melodiis (cυντόμοιc μέλεcι), neque si numeros, neque si sonos spectamus, magna varietas erat; plurima his schematis comprehenduntur:

unaquaeque autem clausula quod modo breviore, modo prolixiore modulatione expressa est, hoc cum discrimine colorum, quae priorem vel medium et eorum quae extremum periodi locum obtinent, cohaeret, qua de re sequenti capite fusius disputabimus.

Hunc igitur clausularum concentum praecipuam legem artis byzantinae esse monui, eandemque ab arte veterum poetarum graecorum haudquaquam abhorrere iudico. Atque hoc quidem in propatulo est, tria quae proposui clausularum genera aptissima esse versibus veteribus, velut primum dactylico hexametro, Sapphico hendacasyllabo, paroemiaco anapaestico, alterum trimetro iambico, trochaico septenario, dochmiaco, tertium choriambicis versibus et galliambis. Plus iam illud valet, quod veteres quoque Graeci praecipuum accentum ab exordio versus removere consueverunt, id quod cum ex duobus ultimis pedibus versus dactylici ita a politioribus poetis latinis fere compositis, ut ictus versus cum accentu verborum concineret, tum ex maiore licentia primi pedis aeolicorum et glyconeorum versuum apparet. Nam si poetae graeci ordini logaoedico, dactylico, choriambico pedem dissyllabum ἀδιάφορον, quam basin G. Hermannus vocavit, praemittunt

causa huius licentiae inde repetenda esse videtur, quod primus pes ictu vocis, apud veteres Graecos cum syllaba longa fere coniuncto, ita carebat, ut nihil referret, utrum iambico an trochaico vocabulo, spondeo an pyrrichio expleretur. Contra si elegantissimus quisque poeta latinus discrepantiam ictus numerorum et accentus verborum in clausula hexametri et versus Sapphici vitavit, hoc ea de causa fecisse probantur, quod quo maior vis ictus erat, eo magis repugnantia accentus hominum aures offendebat. Maxime vero meam opinionem de vicissitudine inter cola byzantinorum et veterum poetarum graecorum intercedente praecepta veterum scriptorum artis metricae de pedibus compositis confirmare videntur. Illi enim pluribus pedibus simplicibus unum pedem compositum (πόδα cύνθετον) effici et pedis compositi vim fere eandem, quam coli sive membri esse docuerunt, qua de re nuper

in libro Die metrische Ueberlieferung der pindarischen Oden S. 51—54 commentatus sum. Iam cum ea pedis natura sit, ut ex duabus partibus, arsi et thesi, constet, cola glyconea, ithyphallica, paroemiaca, prosodiaca nomen pedum ea re meruisse necesse est, quod singula singulis ictibus percutiebantur. Hoc autem aliter fieri non potuit, quam ut aut unam syllabam longam cuiusque coli solam ictu percussam esse aut unius pedis simplicis ictum reliquorum pedum simplicium ictus depressisse dicamus. Hoc alterum cum et ipsum veri similius sit, tum ex similitudine modorum carminum byzantinorum probabile fit, quod ut facilius perspiciatur, compluria schemata byzantinorum et veterum colorum oculis lectorum subiiciamus:

Ἄχραντε παρθένε .	: . . . ⋮ .	– ⏑ – ⏑ ⏓ –
Τὴν ὡραιότητα	: . . ⋮ . .	– ⏑ ⏑ ⏓ ⏑ –
Ὅλην ἀποθέμενοι	: . . . ⋮ . .	– ⏑ – ⏑ ⏓ ⏑ –
Οὐκ ἀπ᾽ ἀνθρώπων	: . . ⋮ .	– ⏑ ⏑ ⏓ ⏑
Καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγετο	: · ⋮ . . ⋮ . .	– ⏑ ⏓ ⏑ ⏑ – ⏑ –*).

DE VERSIBUS ET PERIODIS.

Versiculi, de quibus hucusque disputavimus, fere membra maioris versus vel periodi sunt. Quo modo enim psalmorum versus ex pluribus membris constant, eodem modo christianorum quoque tropariorum versus, psalmorum canticorumque sacrorum versibus illi quidem intermixti, rarissime ex singulis, plerumque ex binis trinisve colis sive membris compositi sunt. Sic quarti cathismatis duo primi versiculi et tres insequentes

Ταχὺ προκατάλαβε | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς
ἐχθροῖς βλασφημοῦσι σε | καὶ ἀπειλοῦσιν ἡμῖν | Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν.

singulas periodos efficiunt. Neque solum hebraicorum psalmorum, sed veterum quoque Graecorum carminum similitudine plura membra in unius versus vel periodi corpus coniuncta firmantur. Nam plerosque versus veteres, ut dactylicum hexametrum, iambicum trimetrum, anapaesticum tetrametrum, galliambicum et priapeium ex binis membris constare et qui maiorem in longitudinem excreverint et tribus pluribusve membris constent, periodos sive circuitus appellari novimus. Lyricos vero poetas versibus in sua cola dirimendis magis quam pedibus numerorum dimetiendis animum advertisse cum ex aliis rebus, tum ex caesura hexametri tantum non semper observata apparet. Namque si Aristoxenus Mario Victorino II, 2 teste hexametrum aut in sex pedes per monopodiam aut in tres per dipodiam dividi aut in duas partes per cola duo dirimi statuit, ultima divisio ad artem lyricorum poetarum, cuius colorum divisio propria erat, referenda

*) Alterum, non tertium pedem huius versiculi cur primario ictu feriri monuerimus, non tam ex accentibus, quam ex modis supra allatis apparet; nam cum et tertia et sexta syllaba huius versiculi acuta sit, tertiae vis dupla temporis mora augetur.

esse videtur. Hoc quoque memoratu dignum est, poetas graecos et latinos, quo recentiores aevoque christiano propiores fuerint, eo maiorem diligentiam versibus certo quodam loco incidendis caesuraque in cola dividendis impendisse. Poetae igitur byzantini quod binos pluresve versiculos in singulos versus coniungebant, vestigiis artis et hebraicorum et graecorum poetarum insistebant.

Priusquam autem de versuum periodorumque compositione disseramus, nos exponere par est, quibus rebus cognosci possit, quae membra coniungenda sint et quo loco versus cuiusque finem constitui oporteat. Atque primum omnium in libris et manu scriptis et typis repraesentatis ut cola lineolis punctisve divisa, ita versus nullo modo descripti sunt. Neque hoc quidem mirum est, siquidem iis, qui quomodo et colorum et versuum divisionem significarent nesciebant, colorum divisio potior non videri non potuit. Perpauci tantum versus ita in libris digesti sunt, ut versus finis magis quam colorum divisio appareat, versus dico canonum iambicorum Ioannis, quorum artificiosa compositio trimetris versibus in sua cola solutis obliterata esset*), et Theophanis vel Ioannis duorum carminum (v. p. 240 sq.), quae ita adornata sunt, ut literae initiales versuum acrostichidem efficiant.**) Idem igitur in byzantinis tropariis, quod in carminibus poetarum lyricorum et scenicorum usu venit; nam haec quoque carmina in codicibus inde ab grammaticorum Alexandrinorum temporibus ita exarata esse constat, ut cola sive membra divisa, versuum fines non significati sint. Quod igitur Boeckhius, cuius memoriam pie semper colam, in Pindari carminibus edendis instituit, ut quibus ex periodis quaeque stropha constaret, primus indagaret et oculis lectorum subiiceret, idem ego in his carminibus christianis digerendis spectavi, ut et versus et cola dividenda curarem. Neque tamen iisdem, quibus ille, indiciis in periodis dirimendis usus sum. Veteres enim poetae lyrici et scenici versus fine numquam vocabulum ita dissecabant, ut priorem verbi partem priori, sequenti versui posteriorem tribuerent; praeterea in fine versus sive periodi neque ancipitem syllabam neque hiatum, quem aliis locis sedulo vitabant, admittere dubitabant. His igitur tribus indiciis in veteribus carminibus utimur, ut, quo loco singuli versus finiantur, cognos-

---

*) Uno tamen loco, can. III od. θ′ v. 4, 5 melodia Hirmologii p. 407 ab iamborum divisione in hunc modum recessit:

versuum divisio: Ἰλιγγιᾷ δὲ νοῦς ἅπας σου τὸν τόκον
νοεῖν· ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.

modorum divisio: Ἰλιγγιᾷ δὲ νοῦς ἅπας σου τὸν τόκον νοεῖν·
ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.

**) In hoc quoque carmine melodia Hirmologii p. 309 a divisione versuum, qualem acrostichis indicat, ita discrepat, ut quarta periodus ab διὸ καὶ χαίρων, non ab εὐλογεῖτε πάντα, ut debebat, initium capit. Qua autem ratione Theophanes vel Ioannes (vide notas p. 236) in hoc carmine usus est, eam Georgium Siculum et S. Bartholomeum imitatos esse Pitra Hymnogr. p. 18 monet.

camus. At in tropariis byzantinorum melodorum neque ex ancipite syllaba neque ex hiatu quidquam concludi potest, siquidem et quantitatem syllabarum prorsus neglegebant et hiatum non eadem, qua veteres poetae, diligentia fugiebant. Neque finito vocabulo (τελείᾳ λέξει) tantum hic, quantum in veteribus poetis, adiuvamur. Illi enim et inprimis princeps poetarum lyricorum, Pindarus, cum saepe duo cola verbo continuato coniungerent (cυνῆψαν), numquam hac licentia in fine periodorum abusi sunt; byzantini melodi, recentiorum poetarum graecorum latinorumque exemplum secuti, rarissime fine coli vocabulum diremerunt, unde finitum vocabulum tenuissimum indicium finis versus vel periodi factum est. Ne tamen umquam vocabulum in duo cola dissectum esse negem, nonnulli loci prohibent, ut

Ioannis can. I od. γ′ v. 18 > 33:

φέρων τε παντεπόπτα | τῆc ἁμαρτίαc.
ἰδεῖν ἀφράcτωc | ἀξιωθεὶc τὸν τύπον.

Ioannis can. III od. ζ′ v. 82 > 92:

cέβειν τὸ χρυcότευκτον | ἄψυχον βρέταc.
ἔνθουc Ἰωὴλ | τοῦ θεαρχικωτάτου.

Ioannis can. IV od. α′ v. 3 > 9:

καὶ ἐκ γῆc πρὸc οὐρανὸν | Χριcτὸc ὁ θεόc.
ἐξαcτράπτοντα | καὶ χαίρετε φάcκοντα.

Ioannis can. IV od. ε′ v. 49 > 53:

καὶ ἀντὶ μύρου τὸν ὕμνον | προcοίcομεν τῷ δεcπότῃ.
οἱ ταῖc τοῦ ᾅδου cειραῖc | cυνεχόμενοι δεδορκότεc.

Cosmae can. V od. α′ v. 4 > 16. v. Hirmologium p. 321:

δυcμενεῖc ὁρῶντεc | ἐν αὐτῷ ὑποβρυχίουc.
ὡc ὀφθήcομαι | λαμπρότερον ἡλίου ἐξαcτράπτων.

Cosmae can. VI od. α′ v. 4 > 10:

ἐξαρχούcηc Μαριὰμ | μετὰ χορῶν καὶ τυμπάνων.
ἐκ περάτων, θεοτόκε, | cοι παρέcτηcαν ἄρδην.

Sergii v. 11 > 83 > 203:

ἐξίcτατο καὶ ἵcτατο | κραυγάζων πρὸc αὐτὴν τοιαῦτα.
ἐν τῇ γαcτρὶ Μαρίαc βοcκηθέντα, | ἣν ὑμνοῦντεc εἶπον.
ἡμεῖc δὲ τὸ μυcτήριον θαυμάζοντεc | πιcτῶc βοῶμεν.

His autem in versibus canendis non verba dissecant, id quod ex ea, qua nos in periodis veterum poetarum dividendis utimur, ratione concludere possis, sed nunc hoc, nunc illo loco, ut lineolis rectis significavimus, cola dividunt, ut ἐν τελείᾳ λέξει unumquodque colum finiatur. Neque hoc in iis

versibus solis faciunt, qui eodem loco dividi nequeunt, nisi verbum dissecare velis, sed etiam in aliis, in quibus mobili caesura rectius sententia dividitur, ut in

Ioannis can. VIII od. ε′ v. 126 > 139:

πέτραι δὲ ἐσχίσθησαν· | διὰ σταυροῦ γὰρ ἤρθη ὁ δίκαιος.
χαῖρε ἡ παγκόσμιος χαρά, | δι' ἧς ἡμῖν ἐξανέτειλεν.

Ioannis can. IV od. η′ v. 99 > 103, conf. Hirm. p. 380:

ἐν ᾗ εὐλογοῦμεν | Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
ὑμνοῦντες αὐτὸν | ὡς θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Quod vero aliam nos in veteribus carminibus dividendis rationem inimus, nescio an falso faciamus et veteres cantores Pindari Ol. I, vv. 1, 31 varie dividentes eandem, quam byzantini, rationem secuti sint:

Ἄριστον μὲν ὕδωρ ὁ δὲ | χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ.
χάρις δ' ἅπερ ἅπαντα τεύχει | τὰ μείλιχα θνατοῖς.

Librarii certe codicum quod saepissime respondentes versus strophae et antistrophae sic diviserunt, ut ne vocabuli partes discinderentur, non oscitasse, sed morem sua aetate comprobatum secuti esse videntur.

His igitur subsidiis, quibus Pindari Aeschyli Aristophanis cantica dividentes adiuvamur, in tropariis christianorum poetarum digerendis destituti, modorum indiciis, manifestioribus illis quidem sed magis fluctuantibus, utimur. Haec igitur Paranicas meus secutus, quo loco coli, quo versus finis statuendus esset, mihi indicavit cantuque comprobavit. Modulationum vero libros perscrutatus rationes amici fere ubique μαρτυρίαις, id est altitudinis vocis explicatis notationibus, periodis modorum interpositis, confirmatas intellexi; neque tamen numquam Paranicae et librorum divisiones secum pugnabant, quod non mirabitur, qui quantopere cantores omnium temporum modulationes paululum ex suo arbitrio variare soleant, reputaverit. Denique licentiae quaedam metricae, ut pes creticus ⁝ . . cum choriambico ⁝ . . ., vel spondaicus ⁝ . cum cretico ⁝ . . in fine periodi commutatus, de quibus infra explicatius disseram, viam a Paranica meo patefactam muniverunt. Atque hae quoque licentiae cum modorum natura cohaerent; mediis enim in versibus cola brevioribus clausulis claudebant, in ultimis, cum prolixioribus vocis flexibus syllabarumque numerum superantibus uterentur, nihil obstaculo erat, quominus pro tribus syllabis quatuor ponerent.

Colorum vero et versuum divisionem ut animis oculisque hominum patefacerem, duplicem rationem inii: aut unum in versum cola ita coniunxi, ut lineola membra versus distinguerem, aut secundum et tertium membrum amplius a margine removi; neque certis quibusdam causis, ut alteram utram rationem sequerer, commotus sum, sed typothetarum commodis nec non arbitriis obtemperavi. Sic primi versus Ioannis can. VII et Iosephi can. II, quamvis iisdem modis utantur, modo hoc, modo illo modo exarati sunt:

Ἀνοίξω τὸ cτόμα μου
καὶ πληρωθήcεται θαύματοc.
Χριcτοῦ βίβλον ἔμψυχον | ἐcφραγιcμένην cε πνεύματι.

Praeterea cum duorum vel trium versuum modi haud raro ita cohaereant, ut maior incisio in fine extremi versus fiat, hanc quoque rationem typographicis adminiculis hoc duplici modo indicavi p. 81 et 129:

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματοc
ὢ μυcτηρίου καινοῦ!
ὢ φρικτῆc ἐγχειρήcεωc!
ἡ παρθένοc ἔλεγεν.
Βαcιλικῶc μοι ὑπέγραψαc | ἐλευθερίαν βαφαῖc
ἐρυθραῖc τῶν δακτύλων cου | αἱματώcαc, δέcποτα.

Atque hanc quidem complurium versuum comprehensionem, quam vetere nomine περικοπῆc dicere mihi liceat, veteribus quoque poetis cognitam et usurpatam fuisse nuper intellectum et ab Rossbachio Westphalio Brambachio Schmidtio subtili iudicio demonstratum est. Atque in veteribus quidem carminibus huius rei argumenta ex numerorum indole et sententiarum finibus repetenda sunt, in byzantinis aperta et luculenta testimonia modulationes praebent, sed ne sententiarum quidem indicia plane desunt; pleraeque enim pericopae maiore interpunctione clauduntur, id quod strophis cum aliis tum Προcομοίων IV inter se comparatis manifestum fit.

Huic secundo capiti de versibus et periodis hunc finem imponere constituimus, ut aliquot exempla versuum cum suis schematis apponerem, quibus in exemplis selegendis id potissimum egi, ut byzantinos melodos veterum poetarum versus suo more imitatos esse demonstrarem. Modos autem versuum qui cognoscere velit, ex indice carminum, quo quaeque melodia exstet, cognoscat.

VERSUS DACTYLICI ET ANAPAESTICI.

: . . ⁝ . . ⁝ . | : . . ⁝ . . ⁝ .   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –
ἡ μετὰ τόκον παρθένοc | καὶ μετὰ θάνατον ζῶcα (Cosm. VI θ′, 5)

: . . ⁝ . . ⁝ . | : . . ⁝ .   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – – ⏑ ⏑ – –
αἱ μυροφόροι γυναῖκεc | ὄρθρου βαθέοc (Ἰδιομ. τοῦ Πάcχα v. 15)

: . . ⁝ . . ⁝ . | : . . ⁝ . .   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τῶν οὐρανίων ταγμάτων | τὸ ἀγαλλίαμα (Προcομ. II, 1)

⁝ . . ⁝ . . ⁝ | : . . ⁝ . . ⁝ .   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –
ἡ βαcιλὶc τῶν ὡρῶν | τῇ λαμπροφόρῳ ἡμέρᾳ (Ioan. V, α′ 9, Hirm. 385)

. . ⁝ . . ⁝ . | . ⁝ . . ⁝   ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –
ἐκ πατρὸc γεννηθέντι | ἀρρεύcτωc υἱῷ (Cosm. VI θ′, 5) *)

*) Hic versus utrum in duo cola dissecandus sit necne, dubitari posse video, quoniam nec modis (vide Hirm. 261), ut versum dividamus, cogimur, et quaternum pedum anapaepaesticorum colis nihil frequentius apud veteres poetas fuisse constat. Sed caesura post

. ⁝ . . ⁝ . | . . ⁝ . . ⁝ . ⏓ _ ⏑ ⏑ ⏕ _ ⏑ ⏑ _ ⏑ ⏑ _ _

εἰκόνι λατρεύειν | μουσικῆς συμφωνίας (Ioan. V, ζ′, 77)

. ⁝ . . ⁝ . . | ⁝ . . ⁝ . . ⁝ ⏓ _ ⏑ ⏑ _ ⏑ ⏑ _ ⏑ ⏑ _ ⏑ ⏑ _

ταχὺ προκατάλαβε, | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς (Κάθισμα IV, 1)

VERSUS TROCHAICI ET IAMBICI:

: . ⁝ . ⁝ . . . ⁝ | . : . . . ⁝ . **tetram. troch. acatalecticus.**

ὁ βουλήσει ἅπαντα ποιῶν | ὁ καὶ μετασκευάζων (Ioan. VIII, η′, 146)

. . : . ⁝ . . | . . . ⁝ . ⁝ . . **tetram. troch. catal.**

φαεσφόρον ἄγγελον | διαπρυσίως λέγοντα (Ioan. IV, δ′, 30)

⁝ . . . ⁝ . . | . . . ⁝ . . . ⁝ **tetram. troch. catal.**

πάντας συνηγάγετο | πρὸς εὐφροσύνην τοὺς πιστούς (Cosm. VI, α, 3)

⁝ . . . ⁝ | . . . ⁝ . ⁝ . **hexapodia trochaica.**

ἔσωσε λαὸν | θαυματουργῶν δεσπότης (Ioan. I, α′, 1)

⁝ . . . ⁝ | . ⁝ . . . ⁝ . **hexapodia trochaica.**

ῥᾷον σιωπήν· | τῷ πόθῳ δὲ, παρθένε (Ioan. I, θ′, 117)

⁝ . ⁝ . . | . ⁝ . . . ⁝ . **hexapodia trochaica.**

ἄγων ἅπαντας | πρὸς σέλας ζωηφόρον (Ioan. I, δ′, 39)

: . . . ⁝ . . | . : . ⁝ . **hexapodia trochaica.**

σύμφωνον ἐθρόησεν | ὀργάνων μέλος (Ioan. III, ζ, 81)

. . ⁝ . ⁝ . . | . . . ⁝ . **hexapodia trochaica.**

φωταυγὸς ἐξώρουσεν | ἀνθρώπων γένους (Ioan. II, ϛ′, 69)

. . . : . ⁝ . . | . : . . . ⁝ . **tetram. iamb. catal.**

τὸν λίθον θεωρήσασαι | ἀποκεκυλισμένον (Constant Ἐξαποστ. v. 8)

. . . ⁝ . . . ⁝ | . . . ⁝ . . . ⁝ **tetram. iamb. acatal.**

στεφηφορῶν ἐξ ἀκανθῶν | πεφοινιγμένος τὴν στολήν (Ioan. VIII, δ′, 52)

. . . ⁝ . . . ⁝ | . . . ⁝ . . **heptapodia iambica.**

τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ | τὰ νικητήρια (Sergius cont. v. 1)

. ⁝ . . . ⁝ . . | . ⁝ . . . : . ⁝ . **tetram. iamb. hypercatal.**

ἐξίστατο καὶ ἵστατο | κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα (Sergius hym. acath. 5)

. . . ⁝ . | . ⁝ . ⁝ . | . . . ⁝ . . ⏑ _ ⏑ _ _ | ⏑ _ ⏑ _ _ | ⏑ _ ⏑ _ ⏑ _

τῇ τῶν ὁσίων | τριφθόγγῳ λύρᾳ | ἀντιφθεγγόμενος (Cosm. VI, ζ′, 104)

---

septimam syllabam nusquam non facta divisioni versus favere videtur; quod indicium secutus persaepe etiam alias minutiora cola dividere possis, ut Theophanis στιχ. v. 1 p. 122:

πανεύφημοι μάρτυρες | ὑμᾶς. οὐδεὶς ἀναμάρτητος, | οὐδείς.

σοῦ, σῶτερ, δεόμεθα | τῆς σῆς ὑπὲρ τὰ ὁρώμενα | τὰ σά.

Neque codices in his minusculis colis dividendis non variant. Sic primi versus duae extremae syllabae a reliquo versu in libris prelo excusis non separantur, in codice D disiunctae inveniuntur. Causa autem huius inconstantiae inde repetenda esse videtur, quod in prolixioribus (ἀργοῖς) melodiis versum in plura, in brevioribus melodiis (συντόμοις) in pauciora cola dividi par erat.

. . ⁝ . . | . ⁝ . . . ⁝ . . | . : . ⁝ . .   – ᴗ – ᴗ – | ᴗ – ᴗ – ᴗ – ᴗ – | ᴗ – ᴗ – ᴗ –
οὐκ ἐλάτρευcαν | τὴν κτίcιν οἱ θεόφρονεc | παρὰ τὸν κτίcαντα (Ioan. VII, ζ', 94)
⁝ . . . ⁝ . . | ⁝ . . . ⁝ . .   – ᴗ – ᴗ – ᴗ – | – ᴗ – ᴗ – ᴗ –
τότε μὲν τυπούμενοc, | νῦν δὲ ἐνεργούμενοc (Ioan. VII, η', 116)
. . . ⁝ . . . ⁝ | ⁝ . . . ⁝ .   ᴗ – ᴗ – ᴗ – ᴗ – | – ᴗ – ᴗ – ᴗ
τὴν ἐκ παρθένου cου, Χριcτέ, | φέγγοc ἀcτραπῆc cου (Cosm. VI, δ', 39)
⁝ . . . ⁝ . | . : . ⁝ . .   – ᴗ – ᴗ – ᴗ | ᴗ – ᴗ – ᴗ –
καὶ μετεωρήcαc | ἀcχέτωc βρίθουcαν (Octoech. p. 100 od. γ' v. 2)
. . ⁝ . | . ⁝ . . ⁝ . .
τὴν εἰρήνην | παράcχου μοι, φιλάνθρωπε (Cosm. XII, α', 4).

Duobus in ultimis versibus duo cola ita collidunt, ut eorum coniunctione id numerorum genus efficiatur, quod aliis exemplis iam illustrabo:

VERSUS LOGAOEDICI ET MIXTI:

. : . ⁝ . . ⁝ . | : . ⁝ . . ⁝ .   ᴗ – ᴗ – ᴗ ᴗ – ᴗ | – ᴗ – ᴗ ᴗ – ᴗ
ὁ τοῦ φωτὸc διατμήξαc | τὸ πρωτότονον φάοc (Cosm. V, ε', 62)
: . . ⁝ . . | : . . ⁝ . .   – ᴗ ᴗ – ᴗ – | – ᴗ ᴗ – ᴗ –
τὴν ὡραιότητα | τῆc παρθενίαc cου (Κάθιcμα II, 1)
⁝ . . ⁝ . | ⁝ . . . . ⁝ .   – ᴗ ᴗ – ᴗ | – ᴗ ᴗ – ᴗ – ᴗ
νῦν cοι τελοῦcιν | ὕμνον ὡc εὐεργέτῃ (Ioan. I, ε', 53)
⁝ . . ⁝ . | . . ⁝ . . ⁝ .   – ᴗ ᴗ – ᴗ | – ᴗ ᴗ – ᴗ ᴗ – ᴗ
ἔλθοιc πορίζων | εὐχερῆ τε τὴν τρίβον (Ioan. I, ε', 4)
⁝ . . . ⁝ . . | ⁝ . . ⁝ . . ⁝ . .   – ᴗ – ᴗ – ᴗ – | – ᴗ ᴗ – ᴗ ᴗ – ᴗ –
ἔδωκαc cημείωcιν | τοῖc φοβουμένοιc cε, κύριε (Προcομ. V, 1)
. ⁝ . . . ⁝ | . . ⁝ . . ⁝ .   ᴗ – ᴗ – ᴗ – | ᴗ ᴗ – ᴗ ᴗ – ᴗ
τὸν τάφον cου, cωτήρ, | cτρατιῶται τηροῦντεc (Κάθιcμα I, 1)
. . . . ⁝ . . . ⁝ | : . . ⁝ . . ⁝ . . ⁝ . .   – ᴗ – ᴗ – ᴗ – ᴗ – | – ᴗ ᴗ – ᴗ ᴗ – ᴗ ᴗ – ᴗ –
cοῦ ἡ τροπαιοῦχοc δεξιὰ | θεοπρεπῶc ἐν ἰcχύι δεδόξαcται (Ioan. VIII, α', 1)
: . . . ⁝ . . | ⁝ . . ⁝ . .   – ᴗ – ᴗ – ᴗ – | – ᴗ ᴗ – ᴗ –
ὅτε τὸ ἐπίγειον | cκότοc ἠμαύρωcε (Προcομ. VII, 3)
: . . ⁝ . . ⁝ | . : . ⁝ . ⁝ .   – ᴗ ᴗ – ᴗ ᴗ – | ᴗ – ᴗ – ᴗ – ᴗ
τῷ ἀρχηγῷ τῆc ζωῆc | Χριcτῷ cυνόντεc παῖδεc (Cosm. V, ζ', 110)
⁝ . . ⁝ . . ⁝ . | : . ⁝ . .   – ᴗ ᴗ – ᴗ ᴗ – ᴗ | – ᴗ ᴗ – –
χαῖρε, λυχνία καὶ cτάμνε, | μάννα φέρουcα (Ios. II, δ', 45)
: . . ⁝ . | : . . ⁝ . | : . . ⁝ . .   – ᴗ ᴗ – ᴗ | – ᴗ ᴗ – ᴗ | – ᴗ ᴗ – ᴗ –
ῥάβδοc εἰc τύπον | τοῦ μυcτηρίου | παραλαμβάνεται (Cosm. I, γ', 33)
. : . ⁝ . | . . . ⁝ . | : . ⁝ . . ⁝ .   ᴗ – ᴗ – ᴗ | ᴗ – ᴗ – ᴗ | – ᴗ – ᴗ ᴗ – ᴗ
παρθένοc τίκτει | καὶ μετὰ τόκον | πάλιν μένει παρθένοc (Καθ. VI, 8).

Antequam ad tertium caput huius libri, quo de compositione stropharum agam, progrediar, hoc loco commentationem de locis legibus numerorum

repugnantibus inserere visum est. Nam qui carmina byzantina edenda susceperit, eum legibus, quas de numero syllabarum, accentuum concentu, caesurae constantia exposui, tamquam regula in versibus digerendis et verborum textu constituendo uti par et consentaneum est. Equidem non solum illas leges primus aperui, sed etiam earum norma in multis locis, qui turbati et corrupti in editionibus ferebantur, emendandis et rectius disponendis nec non in variis lectionibus codicum examinandis usus sum. Quamvis enim libri in vulgaribus carminibus magnopere inter se dissidere soleant, tamen plerumque res ita comparata est, ut neutra lectio legibus numerorum repugnet. Sic, ut unum ex multis exemplum afferam, in Προσομ. II, γ', 11 hoc modo codices G et F variant:

ὥσπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν ἀνακινῶν | τῇ βροντοφώνῳ σου γλώττῃ.
ὥσπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν ἀναφωνῶν | τῇ βροντοφόρῳ σου γλώττῃ.

En duo verba aliter alio in codice scripta, ita tamen variata, ut utraeque lectiones syllabarum et numero et accentu concinant. Sed praeter eos locos, quibus libri varias nec modis obstrepentes lectiones suppeditabant, et praeter illos, quorum errores facile removeri poterant, alii occurrebant, qui cum leges numerorum turbarent, tamen corruptelae suspitionem non admittere videbantur. Atque minus quidem illa troparia animum offendebant, quorum accentus non ex omni parte concinebant. Nam cantores graecos cantilenas ita canentes ipsi audivimus, ut non solum praecipuos accentus, quorum concentu numeri modique cuiusque versus continentur, clara et distincta voce exprimerent, sed ne reliquos quidem prorsus neglegerent, quos cum aliis locis aliis in tropariis ponere poetae non dubitarent, factum est, ut etiam numeri versuum sibi respondentium paululum variarent. Idem autem etiam apud veteres Graecos usu venisse, inde concludas, quod duarum formarum versus glyconei

– ⏓ – ⏑ ⏑ – ⏑ –   ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ –

altera, ut quae assurgentem vocem melius adiuvet, fere in exordio stropharum, priore in mediis et ultimis periodis utebantur, cuius rei cum innumera documenta afferri possint, unum carmen Pindari Nem. II laudo. Praeterea hoc quoque accidit, ut cum protypi carminis alios alii praecipuos accentus esse ducerent, harum discrepantium opinionum notae in similibus (προσομοίοις) tropariis expressae sint. Sic versiculi celeberrimi Ὅλην ἀποθέμενοι (vide p. 76) alii praeter quintam syllabam primam quoque numquam non acuebant, alii, cum in quintae syllabae accentu solo legem modorum positam esse sensissent, secundae quam primae syllabae secundas partes tribuere malebant, id quod ex primis versiculis duorum similium carminum clarius elucebit:

στιχ. ζ'. ὅλην ἀποθέμενοι.	στιχ. ε'. ὁ πλάστης μου κύριος.
ὅλως ἀγαπήσασα.	στολὴν θεοῦφαντον.
παίδων ἐστερήθητε.	παράδεισε πάντιμε.

et simile quiddam in tertio colo eiusdem carminis factum est:

στιχ. β'. καὶ τῷ θείῳ πνεύματι.
τοῦ ἁγίου πνεύματος.
καὶ θυμὸν κινήσαντες.

στιχ. ς'. τοῦ πνεύματος ὄργανα.
πυρὸς κατεφρόνησας.
ὄνυξι ξεόμενοι.

Sed hae discrepantiae versuum sibi respondentium leviusculae sunt et ex modorum variationibus facilem explicatum habent. Multo gravius illud est, quod etiam numero syllabarum sat multi versus sibi respondentes differunt, cuius rei supra iam mentionem inieci. Atque longe plurimae quidem discrepantiae ad clausulas versuum pertinent, et cum protractis modis clausularum cohaerent. Inprimis pes creticus, ut metrica nomina ad rhythmica carmina transferam, tam saepe cum choriambico commutatus invenitur, ut pauca exempla afferre satis esse ducamus:

Καθ. IV, 1: ταχὺ προκατάλαβε | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς.
τὰ ῥεῖθρα ἡγίασας | τὰ Ἰορδάνεια.
Καθ. IV, 6: μόνε φιλάνθρωπος.
ῥῦσαι ἡμᾶς πειρασμῶν.
Προσομ. II, 1: τῶν οὐρανίων ταγμάτων | τὸ ἀγαλλίαμα.
ἡ θεοκίνητος λύρα | τῶν οὐρανίων ᾠδῶν.
Roman. vv. 6, 47: καὶ διδάσκων, φησὶν, | οὗτος μέγας ἐστίν.
καὶ μικρὸν ὡς δειλοῖς | αἰνιττόμενος. conf. vv. 11, 19, [22, 24.
Theophan. I, γ', 4: ἡ τῶν ἐθνῶν ἐλπὶς ὁ Χριστός.
τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον. conf. ε', 4. ς', 6. ζ', 3. η', 2, 3.
Ioannes VII, ζ', 3: ἀλλὰ πυρὸς ἀπειλὴν | ἀνδρείως πατήσαντες.
τὴν μνήμην σέβοντες | πρεσβῦται καὶ ἄρχοντες.
Cosm. XIII, α', 3: ὑπὸ γῆν ἔκρυψαν | τῶν σεσωσμένων οἱ παῖδες.
ἐν κατωτάτοις τῆς γῆς | ἀπὸ γάρ σου οὐκ ἐκρύβη.

Cognata huic discrepantiae altera est, qua hos pedes - ⏑ ⏑ - et - ⏑ ⏑ ⏑ - in clausulis commutaverunt; sed ut illius creberrima, sic huius paucissima exempla sunt, velut

Καθ. VII, 1: τὸ προσταχθὲν μυστικῶς.
ὁ ἐπὶ θρόνου Χερουβίμ.
Ioan. VI, α', 1: τῷ σωτῆρι θεῷ | τῷ ἐν θαλάσσῃ λαόν·
Ἄισωμεν πάντες λαοὶ | τῷ ἐπὶ ὤμων Χερουβίμ.
Andr. I, α', 3: θεὸς τοῦ πατρός μου | καὶ ὑψώσω αὐτόν.
τῇ νῦν θρηνῳδίᾳ | ἀλλ' ὡς εὔσπλαγχνός μοι δός.

Plus offensionis commutatio pedis spondaici cum cretico in clausulis versuum habere videtur, et erat, cum coniecturis huius discrepantiae exempla removere tentarem. Sed cum protracta spondaicae clausulae modulatione haec quoque commutatio excusari videatur et simillimae licentiae exempla in latinis sequentiis crebro occurrant (conf. K. Bartsch Die latein. Sequenzen des Mittelalters S. 41 f.), non iam versus tentare conabor, quales sunt

Καθ. VI, 3, 10: ἐν τῇ ἀσπόρῳ συλλήψει σου, | θεοτόκε.
τὸν διὰ λόγου τὰ πέρατα | συστησάμενον.

Ioan. IV, η', 1: αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα.
δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος.
Ioan. V, γ', 2: τῶν ἐντολῶν σου.
ὁ ἀπερίγραπτος.
Cosm. V, θ', 1: ὁ τόκος σου ἄφθορος ἐδείχθη.
καινὰ κατιδόντες καὶ παράδοξα.

Denique ad clausulae licentias hos quoque pedes – ⏑ – ⏑ et – ⏑ ⏑ – ⏑ commutatos rettulerim, ut

Καθ. VI, 3: ἐν τῇ ἀσπόρῳ συλλήψει σου | θεοτόκε.
καὶ πῶς γὰρ τοῦτον οὐκ ἔμελλον | φρίξαι καὶ δῦναι.
Ioan. V, α', 1: ᾄσωμεν πάντες λαοὶ | τῷ ἐκ πικρᾶς δουλείας.
ἡ βασιλὶς τῶν ὡρῶν | τῇ λαμπροφόρῳ ἡμέρᾳ.
Cosm. V, θ', 4: ἐπὶ γῆς καὶ ἀνθρώποις συνανεστράφη.
καὶ βραχίων, δεξιὰ ὑφίστου, σθένος.

Quidquid licentiae hucusque comprobavi, cum prolixitate modorum clausularum ita cohaeret, ut cum in aliis tropariis una syllaba cum duplici vocis flexu pronuntianda esset, in aliis duo illi soni in duas syllabas dispertirentur. Simili autem licentia veteres quoque poetas graecos usos esse certis numerorum indiciis concludi potest. Neque enim casu aut temere factum est, ut in dochmiacis periodis pro pede cretico ultimi dochmii molossum ponerent, ut Aesch. Choeph. 935, Eur. Ion 678, Orest. 1490:

ἔμολε μὲν δίκα | Πριαμίδαις χρόνῳ | βαρύδικος ποινά.
ὅταν ἐμὰ τύραν|νον εὐπαιδίαν | πόσιν ἔχοντ' εἰδῇ.
ἔμολε δ' ἁ τάλαιν' | Ἑρμιόνα δόμους | ἐπὶ φόνῳ χαμαι|πετεῖ ματρὸς,
ἅ| νιν ἔτεκεν τλάμων.

Nam cum modorum varietatem syllabarum quantitate exprimere studerent nec tamen longius ab recepta pedis dochmiaci forma recedere auderent, protractam clausulae modulationem lenissimo indicio syllabae ancipitis ⏑ – – ⏒ – indicaverunt. Quamquam prolixas clausularum modulationes latius apud veteres poetas patuisse et ad simpliciores versuum formas variandas plurimum valuisse mihi persuasum est; sed hanc quidem rem ea, qua par est, diligentia persequi non huius loci esse videtur.

Licentiae in fine versus admissae contraria est alia multo rarior, qua usi melodi aut anacrusi versum auxerunt aut modo ab iambico, modo ab anapaestico pede exorsi sunt. Sic Romanus in longa oda viginti quatuor stropharum quod octavo versui nunc decem, nunc undecim syllabas inclusit, hanc duplicem formam

. : . . ⁝ . . ⁝ . .   . . : . . ⁝ . . ⁝ . .
82 σταυρῷ ἁλιεύειν διδάχθητι.   49 ἐγὼ μόνος τὸν κόσμον νενίκηκα.

ante oculos habuisse videtur, quo simili modo veteres poetas primo pede trimetri modo iambico, modo anapaestico usos esse constat. Confer praeterea Cosm. XI, ζ', 4; Προσομ. VIII, δ', 1.

Denique ne media quidem pars versus ea licentia prorsus caret, ut anapaestus iambi, vel dactylus trochaei locum obtineat, velut

Προσομ. II, 3: ἄχραντε παρθένε | cῶcον ἡμᾶc.
φύλακα καὶ ῥύcτην | ὑμνοῦμεν πιcτῶc.
Ioan. VI, α', 1: τῷ cωτῆρι θεῷ.
ᾄcωμεν πάντεc λαοί.
Theophanes I, η', 1: ἄκουε κόρη παρθένε ἁγνή.
νόμοc οὗτοc θεόθεν βροτοῖc.
And. I, ϛ', 3: καὶ ἀνήγαγεν ἐκ φθορᾶc | τὴν ζωήν μου.
ἵνα μὴ τὸ χάcμα τῆc γῆc | cὲ cυγκαλύψῃ.

Sed rara sunt huius licentiae exempla nec scio an librariorum errori debeantur, praesertim cum ne modis quidem satis excusationis habeant. Neglegentia vero melodorum factum est, ut hic illic versus toto pede abundet, ut

Cosm. I, α', 5: Φαραὼ τοῖc ἅρμαcιν | κροτήcαc ἤνωcεν.
κατελύθη φρύαγμα, | ἀπάτη ἀνετράπη δέ.
Cosm. IV, η', 3: τῇ φλογὶ δὲ μὴ λωβηθέντεc.
πρὸ προcώπου τοῦ θείου.
Cosm. V, α', 4: δυcμενεῖc δρῶντεc ἐν αὐτῷ ὑποβρυχίουc.
ἐπιγνώcεcθε φωτὶ, ὡc ἐξαcτράπτω ἀπροcίτῳ.
Ioan. VIII, ζ', 5: ἐν τῇ γαcτρί cου ὁλόκληρον, δι' ἧc ἡμῖν ἐξανέτειλεν.
διὰ cταυροῦ γὰρ ἤρθη ὁ δίκαιοc καὶ κραταιᾷ χειρὶ cυνανέcτηcαc.

conf. Ioan. IV, η', 1; VI, α', 4; Theoph. I, θ', 1.

Sed in his omnibus locis ne subtiles rationes musicas scruteris, poeta grata quadam neglegentia severitatem legis violasse videtur, qua in re hoc mirum accidit, quod in latinis sequentiis similiter totos pedes contra numerorum regulam interpositos Bartschius l. l. indagavit.

DE STROPHARUM COMPOSITIONE.

Pluribus ex versibus coniunctis strophae sive, ut byzantino nomine utar, troparia efficiuntur. Veterum Graecorum strophae aut paribus aut disparibus versibus constabant, sed longe plures disparum versuum erant, siquidem pares versus in epicis poematis et diverbiis (ἐν ποιήμαcι κατὰ cτίχον) continuare, dispares in lyricis carminibus stropharum periodis includere consueverant. Christiani autem melodi ita in duas partes discesserunt, ut latini et syri fere ex paribus, graeci ex disparibus colis versibusque strophas componerent. Nam praeter Anacreontea, quae, cum veteris ludicrae poesis formam imitarentur, ex dignitate carminum ecclesiasticorum excludebantur, unum tantum carmen graecum novi, cuius strophae ex paribus colis constant, megalynaria dico die festo τῆc ἀπαντῆc Χριcτοῦ (2. Febr. vide p. 84) cantata:

Ἀκατάληπτόν ἐcτιν	Ἀγκαλίζεται χερcὶν
τὸ τελούμενον ἐν cοί	ὁ πρεcβύτηc Cυμεὼν
καὶ ἀγγέλοιc καὶ βροτοῖc,	τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν
μητροπάρθενε ἁγνή.	καὶ δεcπότην τοῦ παντόc.

Huius enim carminis strophis ex quatuor trochaicis dimetris catalecticis compositis cum hymnis latinis summa similitudo est, nulla cum byzantinis carminibus, quo aegrius ferimus neque auctorem carminis memoriae proditum esse, neque quo tempore scriptum sit liquere. Canonum autem iambicorum Ioannis Damasceni strophae et ipsae ex paribus versibus constare videntur; nam singulae strophae, si syllabarum quantitatem spectamus, ex quinque trimetris iambicis constant, quorum quintus quasi epodi vice fungitur strophae et antistrophae, ex binis versibus illis quidem compositis, subiuncti; sed ne species artificiosae compositionis metricae te fallat, canonum illorum cantus accentibus verborum ita aptatus est, ut ex dissimillimis versibus singulae strophae constent, quod quo luculentius appareat, secundi canonis iambici primae strophae rhythmicum schema metricis notis expressum hic apponam:

– ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
– ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
– ⏑ ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
– ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
– ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑

Στείβει θαλάσσης | κυματούμενον σάλον,
ἤπειρον αὖθις | Ἰσραὴλ δεδειγμένον·
μέλας δὲ πόντος | τριστάτας Αἰγυπτίων
ἔκρυψεν ἄρδην | ὑδατόστρωτος τάφος
ῥώμῃ κραταιᾷ | δεξιᾶς τοῦ δεσπότου.

Quid? quod hoc quoque paene singulare et proprium horum canonum iambicorum est, quod singuli versus ex pari numero syllabarum constant; plerorumque enim tropariorum versus non modo numeris modisque, sed etiam magnitudine dispares sunt, neque plura quam duo carmina ex hac parte iambicis illis canonibus comparanda novi, Sergii troparium Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ (vide p. 140) ex sex versibus compositum, qui cum versus septenarii iambici speciem imitentur, modo tredecim, modo quatuordecim syllabis constant, et Constantini Porphyrogennetae Ἐξαποστειλάρια p. 110 sqq., quorum ex septenis versibus quini (1. 2. 3. 4. 7) trochaici tetrametri catalectici sive quindecim syllabarum magnitudinem habent, bini reliqui (5. 6) coniuncti totidem syllabarum sunt.

Denique ne rhythmi quidem genere cola atque versus singulorum tropariorum ita inter se concinunt, ut iisdem numeris sive dactylicis sive iambicis sive logaoedicis vox cantoris ab initio usque ad finem decurrat. Nulla igitur carmina byzantina exstant, quae veterum Graecorum συστημάτων ἐξ ὁμοίων similia sint; quamquam hoc nonnumquam factum videmus, ut unum quoddam rhythmi genus praevaleat et strophae certam quandam notam rhythmicam imprimat. Sic in Anastasii carmine a Pitra Iur. eccl. graeci hist. II, 286 edito quatuor primi et duo extremi versus anapaesticos numeros prae se ferunt:

Ἰδοὺ νῦν, ἀδελφοί, ἡcυχάcατε,	⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τῷ κειμένῳ λοιπὸν μὴ ὀχλήcατε,	⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
ἠρεμήcατε, θόρυβον*) λύcατε,	⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
καὶ τὸ μέγα μυcτήριον βλέπετε,	⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
φοβερᾷ ὥρᾳ cιωπήcατε,	⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – (?)
ἵνα μετ' εἰρήνηc	– ⏑ – ⏑ – –
ἡ ψυχὴ ἐξέλθῃ,	– ⏑ – ⏑ – –
εἰc ἀγῶνα γὰρ μέγαν cυνέρχεται,	⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
καὶ φόβῳ πολλῷ δυcωπῇ τὸν Χριcτόν.	⏑⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Prosodiaci vero sive dactylici versus anacrusi aucti plerique versus egregiae primae odae septimi canonis Ioannis Damasceni sunt:

⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –
– ⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ – ⏑ – –
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Ἀνοίξω τὸ cτόμα μου | καὶ πληρωθήcεται πνεύματοc,
καὶ λόγον ἐρεύξομαι | τῇ βαcιλίδι μητρί·
καὶ ὀφθήcομαι | φαιδρῶc πανηγυρίζων,
καὶ ᾄcω γηθόμενοc | ταύτηc τὰ θαύματα.

Iambica autem dicas aposticha p. 84:

Λυθέντεc τῶν δεcμῶν	⏑ – ⏑ – ⏑ –
τῆc πάλαι καταδίκηc,	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
πιcτοὶ cταυροῦ τῷ ξύλῳ	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
τὸν ἐν αὐτῷ παγέντα	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
Χριcτὸν δοξολογήcομεν.	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Iambici cum trochaicis versibus consociati sunt in Theodori cτιχ. p. 83:

Τὴν μνήμην ἐκτελοῦντεc τῶν μαρτύρων	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
κυρίῳ ἀναπέμψωμεν τοὺc ὕμνουc	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
cήμερον | ἐνθέωc εὐφραινόμενοι.	– ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

et inverso ordine in ἐγκωμίοιc magni sabbati (Τριῳδ. 405):

Δεῦρο πᾶcα κτίcιc	– ⏑ – ⏑ – ⏑
ὕμνουc ἐξοδίουc	– ⏑ – ⏑ – ⏑
προcοίcομεν τῷ κτίcτῃ.	⏑ – ⏑ – ⏑ – –

et in pusillo tropario Τριῳδ. p. 233:

Τὸν cταυρόν cου προcκυνοῦμεν, δέcποτα,	– ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
καὶ τὴν ἁγίαν cου ἀνάcταcιν δοξάζομεν.	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Hoc quoque nonnumquam factum est, ut iambici vel trochaici versiculi logaoedica clausula claudantur, ut in apolytikio II p. 88:

*) θορύβου Pitra; idem falso ἡ ψυχὴ ἐξέλθῃ post εἰc ἀγῶνα γὰρ μέγαν cυνέρχεται posuit, aliaque numerorum legibus non perspectis temere mutavit.

Ὁ εὐςχήμων Ἰωςὴφ	– ⏑ – ⏑ – ⏑ –
ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελὼν	⏑ – ⏑ –. ⏑ – ⏑ –
τὸ ἄχραντόν cου cῶμα	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
cινδόνι καθαρᾷ	⏑ – ⏑ – ⏑ –
εἰλήcαc καὶ ἀρώμαcι	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
ἐν μνήματι καινῷ	⏑ – ⏑ – ⏑ –
κηδεύcαc ἀπέθετο.	⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

et in tropario Paschatis p. 88:

Χριcτὸc ἀνέcτη ἐκ νεκρῶν	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
θανάτῳ θάνατον πατήcαc	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
καὶ τοῖc ἐν τοῖc μνήμαcι	– ⏑ – ⏑ – ⏑ –
ζωὴν χαριcάμενοc.	⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Plerumque autem ne haec quidem aequabilitas numerorum servata est, sed ut in versibus iambici pedes cum anapaesticis, trochaici cum dactylicis fere coniuncti sunt, sic etiam pleraeque strophae ex colis versibusque varii rhythmi promiscue positis constant. Eadem igitur varietas numerorum, quae strophis veterum poetarum lyricorum et scenicorum, byzantinis quoque tropariis est. Quod autem nostra memoria viri docti stropharum veterum partes, quamvis dissimiles esse videantur, tamen ad symmetriae leges syllabis artificiose protractis et intervallis interpositis revocabant, id modis byzantinorum tropariorum, qui cum et codicum et cantorum fide servati sint, ista artificia non admittunt, parum probatur. Plurima enim troparia, praesertim principum melodorum Ioannis Damasceni et Cosmae Hierosolymitani ita composita sunt, ut frustra eorum cola aequabilitatis cuiusdam legibus includere coneris. Sola antiquissima carmina perspicuam quandam symmetriam prae se ferunt, quam insignibus aliquot exemplis iam illustrabo:

Ἐξαποςτειλάριον in Pentec. p. 4:

Cαρκὶ ὑπνώcαc ὡc θνητὸc	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *a*
ὁ βαcιλεὺc καὶ κύριοc	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *a*
τριήμεροc ἐξανέcτηc,	⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ *b*
Ἀδὰμ ἐγείραc ἐκ φθορᾶc	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *a*
καὶ καταργήcαc θάνατον.	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *a*
Πάcχα τῆc ἀφθαρcίαc, | τοῦ κόcμου cωτήριον.	– ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *c*

Κάθιcμα I p. 54:

⏑ – ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ *a*
⏑ – ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ *a*
⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *c*
– ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ *b*
– ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ *b*
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *d*

Τὸν τάφον cου, cωτὴρ, | cτρατιῶται τηροῦντες
νεκροὶ τῇ ἀcτραπῇ | τοῦ ὀφθέντος ἀγγέλου
ἐγένοντο κηρύττοντος | γυναιξὶ τὴν ἀνάcταcιν·
cὲ δοξάζομεν | τὸν τῆc φθορᾶc καθαιρέτην,
coὶ προcπίπτομεν | τῷ ἀναcτάντι ἐκ τάφου
καὶ μόνῳ θεῷ ἡμῶν.

Κοντάκιον I p. 90:

– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *a*
– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *a*
– ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ ⏑ – *c*
⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *b*
⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *b*
⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *d*

Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθεc, ἀθάνατε,
ἀλλὰ τοῦ Ἅιδου καθεῖλεc τὴν δύναμιν,
καὶ ἀνέcτηc ὡc νικητὴc, | Χριcτὲ ὁ θεόc,
γυναιξὶ μυροφόροιc φθεγξάμενοc, χαίρετε,
καὶ τοῖc coῖc ἀποcτόλοιc εἰρήνην δωρούμενοc,
ὁ τοῖc πεcοῦcι παρέχων ἀνάcταcιν.

Κάθιcμα IV p. 58:

⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – *a*
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – *a*
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *c*
– ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ *b*
– ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ *b*
⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ ⏑ – – – *d*

Ταχὺ προκατάλαβε, | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶc,
ἐχθροῖc βλαcφημοῦcί cε | καὶ ἀπειλοῦcιν ἡμῖν,
Χριcτὲ ὁ θεὸc ἡμῶν.
ἄνελε τῷ cταυρῷ cου | τοὺc ἡμᾶc πολεμοῦνταc·
γνώτωcαν, πῶc ἰcχύει | ὀρθοδόξων ἡ πίcτιc
πρεcβείαιc τῆc θεοτόκου, | μόνε φιλάνθρωπε.

Κάθιcμα II p. 56:

– ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ – *a*
– ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ – *a*
⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ *c*
– ⏑ – ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *b*
– ⏑ – ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *b*
⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ *d*

Τὴν ὡραιότητα | τῆς παρθενίας σου
καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον | τὸ τῆς ἁγνείας σου
ὁ Γαβριὴλ καταπλαγεὶς | ἐβόα σοι, θεοτόκε·
ποῖόν σοι ἐγκώμιον | προσαγάγω ἐπάξιον;
τί δὲ ὀνομάσω σε; | ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι·
διό, ὡς προσετάγην, βοῶ σοι· | χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

Κάθισμα VII p. 61:

— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — | ⏑ — ⏑ — ⏑ *a*
— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — | ⏑ — ⏑ — ⏑ *a*
⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ | — ⏑ — ⏑ — ⏑ *c*
⏑ — ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ | — ⏑ ⏑ — *b*
⏑ — ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ | ⏑ — ⏑ — ⏑ ⏑ — *d*
— ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ — | ⏑ — ⏑ — ⏑ ⏑ — *d*
⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — | — ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ — *e*

Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς | λαβὼν ἐν γνώσει
ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἰωσὴφ | σπουδῇ ἐπέστη
ὁ ἀσώματος λέγων | τῇ ἀπειρογάμῳ·
ὁ κλίνας τῇ καταβάσει | τοὺς οὐρανοὺς
χωρεῖται ἀναλλοιώτως | ὅλος ἐν σοί,
ὃν καὶ βλέπων ἐν μήτρᾳ σου | λαβόντα δούλου μορφὴν
ἐξίσταμαι κραυγάζων σοι· | χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Κάθισμα III p. 57:

Θείας πίστεως	ὁμολογίᾳ	— ⏑ — ⏑ —	⏑ — ⏑ — ⏑ *a*
ἄλλον Παῦλον σὲ	ἡ ἐκκλησία	— ⏑ — ⏑ —	⏑ — ⏑ — ⏑ *a*
Ζηλωτὴν ἐν ἱερεῦσιν ἀνέδειξε·	— ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ — *c*
συνεκβοᾷ σοι καὶ Ἄβελ πρὸς κύριον	— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ — *b*
καὶ Ζαχαρίου τὸ αἷμα τὸ δίκαιον·	— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ — *b*
πάτερ ὅσιε,	Χριστὸν τὸν θεὸν ἱκέτευε	— ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑ — *d*
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.	⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — *e*

Τροπάριον apud Pitram Hymnogr. p. XXXIV:

Ἐβόησε	⏑ — ⏑ —
προτυπῶν τὴν ταφὴν τὴν τριήμερον	⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ —
ὁ προφήτης	— ⏑ — ⏑
Ἰωνᾶς ἐν τῷ κήτει δεόμενος·	⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ —
ἐκ φθορᾶς με ῥῦσαι,	— ⏑ — ⏑ — ⏑
Ἰησοῦ βασιλεῦ τῶν δυνάμεων.	⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ —

Praeterea in iis quoque hirmis et tropariis, quorum membra, quamvis numerose sese excipiant, tamen ad certas proportionis regulas revocari nequeunt, saepe duo versus vel periodi similitudine et numerorum et sententiarum sibi respondent, velut

Ῥωμανοῦ κοντάκιον p. 90:

– ⏑ – ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
– ⏑ – ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑

Ἡ παρθένος σήμερον | τὸν ὑπερούσιον τίκτει,
καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον | τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει.

Ἀπολυτίκιον II p. 88:

Οἱ τῶν ἀποστόλων πρωτόθρονοι ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι. ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Κάθισμα VIII p. 62:

– ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
– ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

καὶ ἐν ἀγκάλαις ἔσχες | τὸν πάντα συνέχοντα,
τὸν τροφοδότην πάντων | καὶ πλάστην καὶ κύριον.

Κάθισμα VI p. 60:

βάτον ἐν πυρὶ ἀκατάφλεκτον, – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
ῥάβδον Ἀαρὼν τὴν βλαστήσασαν. – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Προσόμοια VII p. 72:

Ὅτε τὸ ἐπίγειον | σκότος ἠμαύρωσε – ⏑ – ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τοὺς ὀφθαλμούς σου τοῦ σώματος, – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τῆς ἀσεβείας – ⏑ ⏑ – ⏑
δημοσιεῦον | τὴν σκυθρωπότητα, – ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τότε τὸ οὐράνιον | φῶς περιήστραψε – ⏑ – ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ –
σῆς διανοίας τὰ ὄμματα, – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τῆς εὐσεβείας – ⏑ ⏑ – ⏑
ἀνακαλύπτον | τὴν ὡραιότητα. – ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Troparium in Triod. p. 356:

⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑

Μακάριος ὁ δοῦλος, | ὃν εὑρήσει γρηγοροῦντα,
ἀνάξιος δὲ πάλιν, | ὃν εὑρήσει ῥαθυμοῦντα.

Atque haec quidem similitudo versuum non tam de graeco fonte, quam de hebraicorum canticorum parallelismo, quem dicunt, derivanda esse videtur. In fine vero huius libri, ut quae de arte byzantinorum melodorum commentatus sum, meo exemplo comprobem, aliquot carmina in theodiscam linguam numeris graeci exemplaris servatis conversa proponam, quae si cui recitata minus numerose cadere videntur, cantata nescio an magis placeant.

Lied auf die Märtyrer von Nikopolis (S. 63).

Gepriesene Glaubenszeugen, euch
nimmer birgt der Erde Schooss;
beim Vater droben ist euer Sitz,
es öffnen zum Empfang
sich des Himmels Pforten;
in des Paradieses Glanz
geniesst die Frucht vom Baume des Lebens ihr;
von Christus dort erfleht,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Gepriesene Glaubenszeugen, ihr
von der Steine Wucht erdrückt
bekanntet Christus den Felsen laut,
den unzerbrechlichen.
Mit des Sieges Kränzen
durch die Huld des Herrn geschmückt,
nun jubelt ihr im Chor der Engel dort;
mit ihnen fleht zumal,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Des Glaubens gekrönte Zeugen, ihr
in des Kerkers dunkler Nacht
bliebt treue Wächter für Gottes Wort;
vom heissen Durst gequält
fandet ihr Erquickung
in dem Thau dem göttlichen,
der euch die Seele labte im Jammerthal;
von Christus drum erfleht,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Ihr Zeugen des Glaubens, unberückt
suchtet ihr des Lebens Born,
der stets und immer von neuem quillt;
den ungerechten Tod
durch den Spruch der Frevler
ihr ertruget unverzagt;
und jubelt froh jetzt mit der Bekenner Schaar;
allsammt erfleht vom Herrn,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Lied auf Charfreitag (S. 67).

Als du in das neugebaute Grab
warst zu unser aller Erlösung
gelegt, o Heiland des Alls,
und der Hades nah'n dich sah,
erschrack er und erblich:
es zerbrechen die Siegel all,
es bersten die Steine,
alte Gräber thun sich auf,
und Todte auferstehen.
Adam da in Dankesgefühlen
rief mit lautfrohlockender Stimme:
stets gepriesen sei dein Tod, du Menschenfreund!

Als Arimatheas deinen Leib
nahm herab vom Stamme des Kreuzes,
des Lebens ewigen Quell,
hüllt er dich in Linnen ein,
und salbt mit Myrrhen dich.
Mit den Lippen da wollte er
im heissen Verlangen
küssen deinen hehren Leib,
den unvergänglichen.
Da erfasst von heiligem Schauer
rief er mit frohlockender Stimme:
stets gepriesen sei dein Tod, o Menschenfreund!

Als sie legten deinen hohen Leib
in des Grabes düstere Enge,
und rings umschlossen du lagst,
du der unermesslich
und ohne Schranke ist,
da erbrachst du des Hades Reich,
allmächtiger Heiland!
ganz entleertest du sein Haus
und stürztest seine Macht.
Seit der Zeit ertönt am Sabbat
allwärts in der Christengemeinde
deines Ruhmes Preis im hohen Lobgesang.

Als die Engel von da oben sahen,
wie dich ruchlos höhnte und schmähte
der Sünder gottlose Schaar,

en sie die Langmuth an,
r den Schimpf du trugest,
ı Unmuth aufwallten sie,
'evelnde Hände,
rchstochen deinen Leib,
das Grab versiegelten.
Doch ob der Menschen Erlösung
riefen sie mit jubelnder Stimme:
stets gepriesen sei dein Tod, o Menschenfreund.

Auf den Märtyrer Georgios (S. 70).

n Helden der Märtyrer,
eicher Georgios,
ı wir dich allzumal,
n deinem Fest.
ich ja hast du den Lauf vollbracht,
auben bewahret treu.
des Sieges Ehrenkranz
um Lohne dir dort zu Theil;
Christus jetzt,
on Leiden und Noth erlöset werden
ie in reinem Glauben
gedenken in Ehren dein.

n Löwe mit kühnem Muth
ı schrittest zum Glaubenskampf,
audern, stark bewehrt
s Glaubens Schild.
in den Kämpfen du achtetest
ibes Vergänglichkeit;
weise warst du nur bedacht
auf das ewige Seelenheil.
In der Feuergluth
von unsäglichen Peinen ward geläutert
deine Seele, gleich dem Golde
siebenfach, hehrer Georgios!

Wie der Heiland, ruhmreicher Held,
gingst nach freiem Entschlusse du
in den Tod und littest gleich
unserm Jesu Christ.
Drum du auch thronest im Himmelreich
im Glanze des Lichtes gleich ihm,
mit des Blutes Purpurkleid
und dem Scepter des Thatenruhms
königlich geschmückt.
Auf dem Haupte des Sieges Krone tragend
glänzst du grosser Glaubenszeuge
ewige Zeiten, Georgios!

Auf Kreuzerhöhung (S. 81).

übergrossen Wunderthat,
enspendende Holz,
lheilige Kreuzesstamm
aufgerichtet hoch
m Heile und Segen heut.
eschöpfe in Andacht beugen sich,
ämonen in Furcht erbeben bleich;
h ein Gnadenborn
chenkt den Menschen all!
seine Kraft
unser Seelenheil erbarmungsvoll, o Herr!

übergrossen Wunderthat!
euz zeigt heute sich uns,
n höchsten des Weltenalls,
s Segens Inbegriff
pannt an dem Querholz trägt.
vom Tode die Menschen erlöst,
zerstöret des Hades Allgewalt;
o hehres Wunderholz,
alle die verehren dich
und Jesu Christ,
werden einst beglücket mit des Paradieses Lust.

O der übergroszen Wunderthat!
gleich ist an Grösse das Kreuz
dem unendlichen Himmelsraum,
da von seiner Gnade Kraft
wird geheiligt der Menschen Stamm.
In ihm zerbricht sich des Feindes stolze Macht,
in ihm sich festigt des Königs Herrscherstab.
O Himmelsleiter du,
deine Sprossen führen uns
aufwärts zum Herrn,
wenn wir singen liederfroh dem Heiland Jesu Christ.

Osternlied (S. 221).

Erglänze, erglänze,
du neues Hierusalem!
Denn die Sonne des Herrn
ist erstrahlt ob deinem Haupt.
Tanze, Sion, und frohlocke dem Herrn!
Dich auch erfreu, reine Gottesmutter,
der von den Todten erstandene Sohn.

O hehres, o liebes,
o honigsüsses Wonnewort,
das uns gab die Verheissung,
dass du werdest unter uns
weilen, o Herr, bis zum Ende der Zeit;
stets wird es sein unsrer Hoffnung Anker,
den wir festhalten in Sturm und Noth.

O Ostern! o Christus!
o neues, hehres Opferlamm,
Gottes Allmacht und Weisheit
ist in dir geoffenbart.
Gib uns den Dienern
noch höheren einst
Antheil an dir, an dem abendlosen
Tage des himmlischen neuen Reichs.

Heute ist der Herr erstanden,
jubelt alle vereint!
Heil uns, o Heiland! Heil uns!
zum Leben hat von Grabes Nacht,
von der Erd zum Himmelreich geleitet uns der Herr.
Drum lasst uns anstimmen jetzt
das frohlockende Siegeslied!

Mit des Geistes reinen Sinnen
werden heute wir schaun
Christus, den Herrn der Welten,
im unnahbaren Strahlenglanz
seiner Auferstehung, und die Worte seiner Huld
vernehmend anstimmen laut
das frohlockende Siegeslied.

Auf, ihr Himmel, lasst erklingen
lauten Jubelgesang!
Jauchzend stimm' ein die Erde,
und was im weiten Weltenraum
sichtbar ist und unsichtbar zieh' an das Festgewand;
denn Christus erstanden ist
zu dem Heile der Christenheit.

LIBER QUARTUS.

DE ARTE MUSICA BYZANTINA.

Saepe numero iam monuimus carmina ecclesiastica a melodis byzantinis facta esse, quae canerentur, non quae legerentur. Qua de causa cum in libro de sacra poesi byzantina ne modos quidem carminum artemve musicam neglegi par esse intellexissemus, hoc quoque munus, quamvis nostris viribus maius, subire ausi sumus. Neque hoc nisi rerum necessitate coactus feci; vereor enim, ne impudentiae crimine me haud immerito lacessant, quod ipse docendus alios docere conatus sim. Sed lineamenta tantum rei, lippis quoque oculis conspicua, adumbrabo; plura qui scire velit, eum ad libros modorum supra p. LXXII iam allatos delego et ad Philoxeni Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς et Chrysanthi, Margaritae, Philoxeni Θεωρητικὰ τῆς μουσικῆς.

Duplici de fonte musica ars christianorum orta esse videtur, de modis psalmorum et de arte atque disciplina Graecorum. Ut enim cantus ecclesiae christianae ex synagogis Iudaeorum profecta est, ita arte et praeceptis Graecorum perfecta et perpolita esse videtur. Sed cum graecarum cantilenarum modi tantum non omnes deperditi et Iudaeorum artis aenigmata magis quam documenta servata sint, difficillimum est dictu, quid christiana ars Graecis, quid Iudaeis accepta debeat, nec ex tantis tenebris alia, ut fieri solet, quam signa quaedam speciosa eminent. Atque toni (ἤχου) quidem notatio cuique carmini praemissa*) similis moris a Iudaeis in psalmis observati (vide Ewald Die poetischen Bücher des alten Testamentes I, 172 ff.) nos commonefacit; sed ne huic rei iusto plus tribuamus, Byzantini octo tonis, novem vel decem modulationum generibus Iudaei utebantur, neque quidquam de vicissitudine inter utraque intercedente memoriae proditum est. Plura atque certiora indicia veteris artis Graecorum ad Christianos propagatae exstant. Neque enim solum in narratiuncula de Pambone abbate (v. p. XXIX) troparia graecae originis esse significantur (φθείρουσιν οἱ Χριστιανοὶ τὰς βίβλους τῶν ἁγίων εὐαγγελίων . . . γράφοντες τροπάρια καὶ ἑλληνικοὺς λόγους καὶ χυθήσεται ὁ νοῦς εἰς τρόπους καὶ εἰς τοὺς λόγους τῶν Ἑλλήνων), sed etiam octo toni sive ἦχοι a byzantinis scriptoribus iisdem nominibus, quibus veteres Graeci suas harmonias vocabant, significabantur; conf. Westphal Metrik der Griechen (2. Aufl.) I, 310 f. Sed ne haec quidem res satis certa et explorata est; neque enim octo, sed septem modorum generibus veteres Graecos vulgo usos esse Bacchii p. 12 Meib. testimonio

*) Idem in cantilenis christianis Syrorum factum esse docet A. Hahn Bardesanes p. 32.

constat, et nomina illa Δωρίου, Λυδίου, Φρυγίου τρόπου Byzantini non a suis maioribus tradita accepisse, sed doctrinae speciem ut venditarent e Ptolemaei veterumque musicorum libris eruisse videntur. Quid? quod ipsum nomen ἤχων novum est nec a veteribus scriptoribus ad genera modorum, quae τρόπους vel εἴδη vocabant, significanda usurpatum fuit. Notis quoque aliis, quam veteres Graeci, ad modos literis mandandos utebantur; sed hoc ne mireris, veterum Graecorum notae musicae tam implicatae et tam difficiles et ad intellegendum et ad scribendum erant, ut novas et faciliores notas ne mutata quidem artis musicae disciplina sollertes homines commentos esse neutiquam veri dissimile sit.

Ut autem radices artis musicae byzantinae spissa caligine obtectae sunt, ita propagatio eius ad latinas gentes et ad occidentales partes Europae in aprico posita est. Una enim cum graecis carminibus, quae etiam in Gallia inclaruisse supra p. XXV docui, cantus quoque et musica institutio a Graecis ad Latinos translata sunt. Atque huius quidem rei apertissima testimonia octo tonorum, qui graecae et latinae ecclesiae communes erant, nomina praebent. Neque enim solum distinctio tonorum plagiorum (ἤχων πλαγίων) et authentorum (ἤχων αὐθεντῶν sive κυρίων) graecae originis est, sed etiam tonum primum latini magistri vulgo tonum protum dicebant, ut ne in re latino quidem nomine facile dicenda graecae stirpis vestigia relinquerent. Quo autem tempore haec disciplina octo tonorum exculta, quo ad Latinos perlata sit, in tanta testimoniorum penuria difficile ad disceptandum est. Hoc certum est octavo saeculo, quo Ioannes Damascenus carmina Octoechi secundum octo tonos disposuit, hanc disciplinam iam pervulgatam fuisse. Sed cum cathismata et troparia anonyma multo vetustiora esse videantur, nescio an iam Anthimi et Timoclis aetate, qui quinto saeculo tropariorum poetae floruisse feruntur, fundamenta huius artis iacta sint.

Graeci vero non solum musicam artem ecclesiasticam excoluerunt excultamque ad Latinos pertulerunt, sed etiam multo integriorem, quam Latini, conservaverunt, unde multa, quae in occidentalibus partibus Europae dudum oblivione obruta sunt, apud Graecos usque ad hunc diem perduraverunt. Sic neumatum scriptura apud nos medio aevo ad finem vergente obliterata et alia scribendi modos musicos ratione submota est; Graeci veteribus notis musicis, quae neumatis cognatae sunt, etiamnunc vulgo utuntur. Latinas vero sequentias, graecis tropariis simillimas, postquam iam diu in ecclesia cantari desierunt, nostra memoria viri docti ex bibliothecarum tenebris denuo in lucem protraxerunt; graecis in ecclesiis vetera cathismata et troparia, quae sequentiis illis vel vetustiora sunt, iisdem modis, quibus ante plus quam mille annos, etiam hodie cantantur. Quae cum ita sint, cantus ecclesiae graecae multa singularia habet, ex remotissimis temporibus quasi hereditate accepta nec multum his temporibus variata, quae iam succincta oratione exponam.

Atque primum quidem vetustissimo more antiphonici cantus servato

usque ad hunc diem apud Graecos institutum est, ut omnia carmina ecclesiastica a duobus choris per vices cantentur; quodsi carmen una stropha constat, eadem stropha primum a dextro, deinde a sinistro choro cantatur. Uterque autem chorus ex uno praecentore et quatuor vel quinque pueris constat; dextri chori praecentor πρωτοψάλτης, sinistri λαμπαδάριος dicitur; utrique in maioribus ecclesiis singuli apparitores, qui δομεστικοὶ audiunt, additi sunt. Ita autem inter praecentorem et pueros cantus partitus est, ut, dum praecentor vocem modulate flectit, pueri sonum principalem usque retinent, qui cum ἴσον vocetur, ipsi ἰσοκρατοῦντες audiunt. Hac de causa omnibus melodiis in libris modulationum nota soni illius principalis praefixa est, multique sunt scriptores artium in vi et notione illius ἴσου definienda. Cantores autem antiquitus in excelso loco collocati erant, qui ἄμβων ab scriptoribus vocatur. Eius iam in concilii Laodicensis can. XVII mentio fit: Περὶ τοῦ μὴ δεῖν πλὴν τῶν κανονικῶν ψαλτῶν τῶν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα ἀναβαινόντων καὶ ἀπὸ διφθέρας ψαλλόντων ἑτέρους τινὰς ψάλλειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ; confer Sophronium Com. lit. apud Maii Spic. Rom. IV, p. 42: Εἶτα οἱ ψάλται ἀνέρχονται ἐν τῷ ἄμβωνι, ψάλλουσι δὲ 'τὸ δεῦτε ἀγαλλιασόμεθα τῷ κυρίῳ'· τούτῳ συμφωνοῦσι καὶ οἱ κάτω, δεικνύντες τὴν συμφωνίαν τῶν ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων· eundemque quarto decimo saeculo in cod. Vind. phil. n. 194 fol. 489 'ἀνέρχονται δὲ οἱ ψάλται ἐπὶ ἄμβωνος καὶ ψάλλουσι τὰ ἀπολυτίκια τῆς ἡμέρας' commemoratum inveni. Nunc hunc morem aboluisse accepimus.

Alterum signum veteris canendi moris in ecclesiis graecis servati hoc est, quod omnia carmina assa voce canunt. Atque hac quidem in re Christiani a more Iudaeorum, quos instrumentis musicis usos esse inter omnes constat, desciverunt. Nam patres ecclesiae quo magis animos hominum verbis atque sententiis carminum adverterent, fidium tibiarumque cantum omnesque aurium delicias removendas curaverunt. Cum hoc more assa voce canendi convenit, quod lyrae et tibiarum, totiens a Sapphone Pindaro Horatio commemoratarum, in carminibus byzantinis fere nusquam mentio fit; nam quod p. 65 Ioannes apostolus praedicatur 'ᾄδει τερπνῶς, τὰ μὲν χείλη κινῶν ὡς νευράς, ὥσπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν ἀνακινῶν' non ita interpretari licet, ut illud carmen ad lyram cantatum esse concludas. In latinis quoque ecclesiis instrumentorum usum sero increbuisse narrant, quo magis notatu dignum est, quod Monachus Sangallensis in Gestorum Karoli libro secundo (Monum. Germ. hist. II, 751) Germanos a legatis graecis organis uti didicisse refert: 'Cum igitur Graeci post matutinas laudes imperatori celebratas in octava die Theophaniae secreto in sua lingua deo psallerent et ille occultatus in proximo carminum dulcedine delectaretur, praecepit clericis suis, ut nihil ante gustarent, quam easdem antiphonas in latinum conversas ipsi praesentarent... Adduxerunt etiam iidem missi omne genus organorum et variarum rerum secum; quae cuncta accuratissime sunt in opus conversa et praecipue illud musicorum organum praestantissimum, quod doliis ex aere conflatis follibusque taurinis per fistulas aereas mire perflantibus rugitum

quidem tonitui boatu, garrulitatem vero lyrae vel cymbali dulcedine coaequabat'.

Cum autem organis Graeci carerent, certe in ecclesiis non uterentur, manuum variis motibus (χειρονομίᾳ) cantum dirigebant; quod munus ne imperatorem quidem Theophilum subire aspernatum esse Cedrenus p. 522 B refert. His manuum motibus quod altitudinem, depressionem, flexus vocis significabant, notae musicae, multo post illae quidem inventae, nomine χειρονομίας comprehendebantur; conf. Beiträge S. 61. Quin etiam formas notarum motus manuum imitari Chrysanthus Μέγα Θεωρητ. p. 91 sq. rectissime monet, velut πεταστὴ manus quasi ad volatum levatae et κέντημα digiti tamquam ad pungendum porrecti similitudinem refert. Simillimo vero modo Indos quoque vocis flexus manibus digitisque significare et adiuvare familiaris meus Martinus Haug mecum communicavit.

Non minus veneranda simplicitas cantus ecclesiae graecae in eo conspicitur, quod usque ad hunc diem intra fines veteris imperii byzantini concentum plurium vocum sive polyphoniam spreverunt. Solis in ecclesiis Vindobonae, Odessae, Londinii, Tergestis auribus incolarum, polyphoniae tumori assuefactis, hoc dandum esse existimaverunt, ut a tenuitate unisoni cantus desciscerent. Eandem autem cantus simplicitatem in latina quoque ecclesia usque ad duodecimum saeculum viguisse nec etiamnunc prorsus abiectam esse inter omnes constat. Cum unisono cantu autem illud quoque cohaeret, quod puellarum mulierumque voces virorum cantui non admiscentur. Quamquam in Therapeutarum coetibus unum chorum virorum, alterum mulierum fuisse Philo De vita contempl. p. 902 ed. Par. a. 1640 retulit; verum in canone XVII concilii Laodicensis modo laudato cantores, neque tamen cantrices commemorantur.

Cantorum modi ipsi antiquissimis temporibus simplicissimi fuisse videntur; sedulo enim caverunt, ne modorum dulcedine et varietate homines magis permulcerentur, quam rerum gravitate commoverentur. Neque deerant, qui omnes cantilenarum pellecebras a severitate et austeritate christianorum morum alienas esse opinarentur. Huius rei testimonia supra p. XXX Pambonis et Nili abbatum edicta attulimus, idem vero locupletissimus auctor S. Augustinus in Confess. X, 33 his verbis significavit: 'Interdum melos omne cantilenarum suavium, quibus Davidicum psalterium frequentatur, ab auribus meis removeri velim atque ipsius ecclesiae, tutiusque mihi videtur, quod de Alexandrino episcopo Athanasio saepe mihi dictum commemini, qui tam modico flexu vocis faciebat sonare lectorem psalmi, ut pronuntianti vicinior esset quam canenti.' Neque non concilio ecclesiastico a. 692 congregato can. LXXV provisum est, ut ne cantores pudoris et modestiae terminos egrederentur: τοὺς ἐπὶ τῷ ψάλλειν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παραγινομένους βουλόμεθα μήτε βοαῖς ἀτάκτοις χρῆσθαι μήτε τι ἐπιλέγειν τῶν μὴ ἐν ἐκκλησίᾳ ἁρμοδίων τε καὶ οἰκείων. Hanc autem normam procul dubio summi melodi octavi saeculi, Ioannes Damascenus et Cosmas Hierosolymitanus secuti sunt, quo-

rum hirmi tam modicis flexibus vocis cantantur et accentibus sermonis adeo accommodati sunt, ut fere in clausulis solis liberiores motus melismatum admittant. Sed brevi post qui modulationum varietate et petulantia delectabantur, adeo auctoritate praevalere coeperunt, ut verba carminum ipsa prae strepitu modorum vix exaudiri intellegive possent. Hoc Zonaras, grammaticus et historicus duodecimi saeculi, in interpretatione canonis laudati his verbis testatur: κεκλαcμένα μέλη καὶ μινυρίcματα καὶ ἡ περιττὴ τῶν μελῳδιῶν ποικιλία εἰc ᾠδὰc ἐπιτρεπομένη θυμελικὰc καὶ εἰc ᾄcματα πορνικὰ τὰ νῦν ἐν ψαλμῳδίαιc ἐπιτηδευόμενα μάλιcτα. Idem vero codicibus quarti decimi et quinti decimi saeculi confirmatur, qui protractis modulationibus et inficetis artificiis teretismatum (Triller) scatent.

Inde factum est, ut duo modorum genera distinguantur, alterum tenue et breve, χύμα sive cύντομον μέλοc vocatum, alterum flexuosum et protractum, quod ab tarditate motus ἀργὸν μέλοc dicebant. Neque solum aliae odae aliis modorum generibus utebantur, sed etiam pleraque carmina brevioribus eademque tardis modis instructa sunt. Cum autem breves illi modi a sermocinationis tenuitate parum differrent, canones et stichera, quorum modi plerique breves sunt, dici (λέγεcθαι) vulgo feruntur, et in Triod. p. 425 'τὸν αὐτὸν ἦχον ψάλλομεν ἐν ἑνὶ ἑκάcτῳ τῶν ἑπομένων cτίχων τοῦ ψαλμοῦ πα', λεγομένων παρὰ τοῦ ἀναγνώcτου χύμα' cantus troparii et modulata lectio versuum psalmi contraria ponuntur. Vocabulo autem χύμα iam veteres Graeco similiter usos esse Aristides Quintilianus de mus. p. 32 ed. Meib. testatur: μέλοc μὲν γὰρ νοεῖται κατ' αὐτὸ μὲν τοῖc διαγράμμαcι καὶ ταῖc ἀτάκτοιc μελῳδίαιc, μετὰ δὲ ῥυθμοῦ μόνου, ὡc ἐπὶ τῶν κρουμάτων καὶ κώλων, μετὰ δὲ λέξεωc μόνηc ἐπὶ τῶν καλουμένων κεχυμένων ᾀcμάτων. Nam Byzantinorum quoque μέλη κατὰ χύμα λεγόμενα liberis rhythmis volvebantur. Denique multis carminibus tertium genus modorum est, quod cum mediam viam inter brevem et lentam modulationem teneat, μικτὸν sive ἀργοcύντομον audit.

Aliis et obscurioribus rationibus saepe a byzantinis magistris artiumque scriptoribus μέλη cτιχηραρικὰ, εἱρμολογικὰ, παπαδικὰ distinguuntur. Duo priora nomina facilem explicatum habent ex iis, quae de Sticherariis et Hirmologiis secundo libro p. LXXII disseruimus; παπαδικὰ μέλη, quae tardis et protractis adnumerantur, nec apertae originis sunt nec a magistris perspicue definiuntur. Chrysanthus enim, quem reliqui sequuntur, ne dicam expilant, in eo acquievit, ut diceret p. 179: παπαδικὸν μέλοc εἶναι τοιοῦτον, οἷον εὑρίcκεται εἰc τὰ Κοινωνικὰ καὶ Χερουβικά, neque multum lucramur ex cod. Vind. phil. n. 194, in cuius fol. 161, quo loco carminis melodia finitur et inanium sonorum (Triller) longa series orditur, adnotatum legimus: τέλοc τῆc παπαδικῆc τέχνηc καὶ ἀρχὴ τῆc καλλοφωνίαc. Hoc autem patet, tria haec melodiarum genera cum vicibus, quas ars musica Byzantinorum et octo tonorum discriminatio subiit, arctissime cohaerere. Alio enim sono cτιχηραρικὰ, alio εἱρμολογικὰ, alio παπαδικὰ μέλη cuiusque toni claudi aliosque

aliorum sonos praecipuos (φθόγγους δεσπόζοντας) esse diligentissime magistri praecipiunt. Sed haec enucleanda et cum historia progressuum artis musicae coniungenda aliis peritioribusque viris relinquo; ipse in eo acquiesco, ut viam aliis monstrasse videar.

DE GENERIBUS ET SCALIS MUSICAE BYZANTINAE.

Ut veteres scriptores musici tria genera musicae (τρία γένη μουσικῆς) esse statuerant, ita recentiores quoque magistri γένος διατονικόν, χρωματικόν, ἐναρμόνιον distinxerunt; sed praeter nomina nihil fere veteribus et byzantinis generibus musicae commune est, et ut in multis aliis partibus musicae disciplinae, sic in hac quoque re recentiores scriptores, quod veteribus nominibus suae artis discrimina notabant, speciem doctrinae ac eruditionis captasse et patriae decori consuluisse videntur. Tria igitur genera musicae ita inter se differunt, ut aliud alia scala utatur. Atque ut a primario genere diatonico exordiar, hanc eius scalam esse docent:

πα Βου γα δι κε ζω νη πα

| 9 | 7 | 12 | 12 | 9 | 7 | 12 |

quae quidem scala sonos medios vocis humanae, sive nostrae scalae d — $\bar{d}$ complectitur. Hos sonos cum obscuris nominibus olim nominassent (conf. Chrysanthum l. l. p. 107), auctores novi systematis artis musicae Γρηγόριος πρωτοψάλτης, Χρύσανθος Προύσης, Χουρμούζιος χαρτοφύλαξ septem primis literis alphabeti ita appellarunt, ut vocalibus consonantem praefigerent, consonantibus vocalem subiungerent in hunc modum:

πΑ Βου Γα Δι κΕ Ζω νΗ.

Atque his quidem nominibus nostra memoria melodi et magistri vulgo utuntur. Manuel autem Bryennius, qui quarto decimo saeculo Harmonicorum libros tres doctius quam scitius conscripsit, cum doctrinae speciem affectaret, nominibus veteribus et Ptolemaei systemate pentekaidekachordi usus est. Neque auctor affectatae huius doctrinae ille exstitisse videtur, siquidem iam ante eum latini scriptores nominibus alieni systematis male intellecti praecepta de arte musica magis obscuraverunt quam illustraverunt; confer Westphal Metrik der Griechen I, 269 et 310—320 et commentationem meam 'Ueber die Harmonik des Manuel Bryennius und das System der byzantinischen Musik' in Beiträge S. 35—60.

Praeter haec autem nomina lineis scalae diatonicae supra descriptae notae quaedam, quas μαρτυρίας graeci magistri vocant, ex adversa parte adscriptae sunt. Harum notarum unaquaeque ex duabus partibus constat, quarum superiorem prima quaque litera nominum sonorum effici patet, inferiorem ad sonos principales octo tonorum referendam esse in commentatione modo laudata p. 59 demonstravi. Nam primae martyriae inferior pars toni primi et recti

et plagii, secundae toni legeti, tertiae toni tertii, quartae toni quarti et recti et plagii sonum finalem literis veteris scripturae indicat. Has autem notas μαρτυρίας dicunt, quod in libris melodiarum et manu scriptis et prelo excusis singulis versibus periodisque interponuntur, ut altitudo vocis et toni modulatio definiatur et confirmetur. Iisdem vero notis, modo accentu acuto auctis, modo inverso ordine scriptis, utuntur ad duplicem scalam sive σύστημα δὶς διὰ πασῶν significandum hoc modo:

Hoc autem in schemate acuto accentu notas augent, ut altos sonos a gravibus distinguant, et scalam principalem inter graviorem sonum ζω sive nostrum H et altiorem ζω sive nostrum h contineri statuunt, quod horum octo sonorum terminis melodiae octo tonorum fere includuntur. Iis autem, quae iam explicavi, notis unam notam $\overset{Z}{\sim}$ = ζω additam vides, cuius inferiore parte litera β sive sonus finalis ἤχου βαρέος indicatur.

Venio iam ad difficiliorem huius rei partem. Numeri enim in scala diatonica singulis lineis interpositi, quibus Graeci, quanto intervallo duo soni distent, significant, multum admirationis nobis habent. Primum enim non duo intervallorum genera, toni dico et semitonii, ut a veteribus Graecis et a nostris musicis, sed tria τόνου μείζονος, τόνου ἐλάσσονος, τόνου ἐλαχίστου distincta sunt. Quamquam haec quidem res non prorsus nova et inaudita est, quia iam veteres philosophi (conf. Ptolemaei Harm. I, 10, 11) invenerant et recentiores mathematici confirmaverunt eos sonos, qui uno tono distare dicerentur, non plane aequali intervallo, sed plus minus distare. Verum ne scalam Byzantinorum cum scala Eratosthenis et Ptolemaei (v. Westphal Metrik I, 423) prorsus concordare opineris, in illa maximum intervallum imum, minus secundum, minimum summum locum, in hac semitonii intervallum imum, maioris toni secundum, minoris toni summum locum tetrachordi obtinet; quodsi plenum concentum duarum scalarum efficere velis, byzantina ita tibi invertenda est, ut a sono βου initium facias et sic intervalla disponas:

e	ὑπάτη	
		ἡμιτόνιον
f	παρυπάτη	
		τόνος μείζων
g	λιχανός	
		τόνος ἐλάσσων
a	μέση	
		τόνος
h	παραμέση	
		ἡμιτόνιον
c	τρίτη διεζευγ.	
		τόνος μείζων
d	παρανήτη διεζ.	
		τόνος ἐλάσσων
e	νήτη διεζ.	

βου	7	γα	12	δι	9	κε	τόνος	ζω	7	νη	12	πα	9	βου

Magis nos numeris ipsis offendi par est. Tota enim ratio, qua byzantini magistri intervalla sonorum satis inscite definiverunt, a docta argumentatione Ptolemaei et mathematicorum discrepat. Illi enim, quae proportio inter motus vibrantium fidium (Saitenschwingungen) intercederet, subtili computatione eruerunt, Byzantini cum toni intervallum duodecim particulis (διαστήματα) constare statuissent, minori tono novem, semitonio (ἡμιτονίῳ sive λείμματι) septem particulas adsignaverunt. Atque quod minimum intervallum (τόνον ἐλάχιστον) dimidiam partem intervalli toni paululum superare statuerunt, id plane cum praeceptis Ptolemaei (vide Harm. I, 15) convenit; quod autem tonum minorem novem, maiorem duodecim particularum esse docent, et a disciplina mathematica Ptolemaei et a rei probabilitaté abhorret. Cum enim mathematici maiorem tonum et minorem tam exiguo discrimine, ut magis mathematicis rationibus inveniri quam aurium iudicio percipi posset, differre docuissent et nostri musici pusillo illo discrimine prorsus neglecto aut tono aut semitonio sonos distare vulgo statuant, recentiores Graeci minorem tonum (ἐλάσσονα τόνον) minimo propius quam maximo accedere definiunt. Quo cum accedat, quod et Manuelis Bryennii aetate, qui quarto decimo saeculo Harmonicorum libros tres conscripsit, praecepta illa de intervallis septem, novem, duodecim particularum prorsus inaudita fuisse probantur, neque quibus calculis et mensuris illa discrimina inventa sint quidquam memoriae proditum est, in commentatione de Man. Bryennio totam illam doctrinam commenticiam et ab recentiore aliquo magistro parum scite excogitatam esse iudicavi. Probatur autem huius sententiae audacia ipso cantu Graecorum; licet enim Chrysanthus p. 9 et 102, commenticia illa disciplina, cui fidem derogare non ausus est, in errorem, ut videtur, inductus, suum τόνον ἐλάχιστον ab semitonio Europaeorum differre dicat, tamen peritissimi iudices Graecos iisdem intervallis, quibus nos, scalam decantare mihi asseveraverunt. Neque tamen silentio praetermittere fas est collegam doctissimũm Schafhäutl, veteris musicae ecclesiasticae inter paucos peritum, secus sentire et lyram (Guitarre) sollertissime adornasse, cuius nervi intervallis et nostrae et Byzantinorum et veterum Graecorum scalae resonent.

Hactenus de scala diatonica, qua Graeci in plerisque cantilenis et praesertim in omnibus toni primi et recti et plagii et toni quarti recti utuntur. Praeter hanc autem scalam genera enharmonium et chromaticum suas et proprias scalas habent, quarum expositionem melius cum octo tonis musicis coniungemus.

DE OCTO TONIS (ΗΧΟΙϹ) MUSICIS.

Nulla re vicissitudo, quae inter graecae et latinae ecclesiae artem musicam intercedit, magis perspicua fit, quam similitudine octo tonorum latinorum cum octo ἤχοις Graecorum; atque in hac parte, quod raro fieri novimus, latinae ecclesiae ars perspecta plurimum lucis ad graecam artem plene

intellegendam affert. Quamquam enim Latini a Graecis artem musicam accepisse probantur et graeca ecclesia veterum institutorum multo tenacior fuit, tamen latini scriptores iam aliquot saeculis prius quam Graeci quae usu et experientia didicerant literis mandarent, de arte musica praecepta dare coeperant. Quo cum accedat, quod antiquissimus auctor graecus, Man. Bryennius, artem musicam ecclesiasticam non solum multis partibus iam immutatam invenit, sed etiam ineptis involucris affectatae eruditionis obscuravit, vis et natura octo ἤχων nisi latinis scriptoribus in auxilium vocatis plene explicari non potest. Byzantini igitur aeque atque Latini octo musicae tonos esse statuerunt, et eorum quatuor authentos sive κυρίουϲ, quatuor πλαγίουϲ appellaverunt. Haec denominatio veteribus Graecis incognita fuit, sed simile quoddam harmoniarum discrimen illi nominibus δωριϲτὶ et ὑποδωριϲτὶ, φρυγιϲτὶ et ὑποφρυγιϲτὶ significasse videntur. Medio autem aevo quo pacto authenti et plagii toni primitus discriminati fuerint, optime ex Hucbaldi et Oddonis testimoniis (vide Gerbert Scriptores ecclesiastici de musica p. 116 et 258 sq.) apparet, qui tonum authentum a suo finali usque in nonum sonum ascendere, descendere autem in sibi vicinum et aliquando ad semitonium vel ad tertium, plagium autem usque in quartum descendentem ad quintum ascendere docent. Inde hoc quoque patet, cur authenti toni alti (ὀξεῖϲ), plagiales graves (βαρεῖϲ) vulgo audiant, quae quidem res in multis melodiis nunc adeo obscurata est, ut ordo invertisse videatur.

Singuli toni a Byzantinis et Latinis nominibus ordinalibus primus (πρῶτοϲ) secundus (δεύτεροϲ) tertius (τρίτοϲ) quartus (τέταρτοϲ) appellantur, excepto tono tertio plagio, qui non ἦχοϲ πλάγιοϲ τρίτοϲ sed ἦχοϲ βαρὺϲ a Graecis vocatur, quem dicendi usum eo tempore natum esse probabile est, quo systemate octo tonorum mutato non iam primus et secundus tonus plagius, sed tertius maxime ad gravitatem descendere coeperit, nisi forte ex veterum Graecorum systemate, qui septem non octo modorum genera vulgo statuebant, causam huius rei repetendam esse censeas. Certe nominibus ordinalibus ad singulas harmonias distinguendas iam multo ante byzantinos scriptores extremis saeculis imperii romani vulgo utebantur; conf. Westphal Metrik I, 85 et 318.

In omnibus igitur libris melodiarum, quos inspiciendi mihi quidem copia facta est, tonus cuiusque carminis ea, quam modo exposui et in hac anthologia retinui, ratione indicatus est. Verum ii, qui eruditionis gloriolam venati artem suae aetatis cum praeceptis Ptolemaei et veterum scriptorum coniungebant, antiquis nominibus φρυγιϲτὶ δωριϲτὶ similibus ne mutata quidem vetere musica uti desierunt. Sed cum alii alias rationes vel errores in antiquis nominibus ad ecclesiasticos tonos transferendis sequerentur, aliis nominibus Hucbaldus et veteres scriptores latini, aliis Manuel Bryennius qui quarto decimo saeculo vixit, aliis denique recentissimi scriptores Chrysanthus, Philoxenus, Margarites utuntur in hunc modum:

	Hucbaldus.	Bryennius.	Script. recentiores
ἦχος α′	dorius	ὑπερμιξολύδιος	δώριος
ἦχος β′	phrygius	μιξολύδιος	λύδιος
ἦχος γ′	lydius	λύδιος	φρύγιος
ἦχος δ′	mixolydius	φρύγιος	μιξολύδιος
ἦχ. πλ. α′	hypodorius sive aeolius	δώριος	ὑποδώριος
ἦχ. πλ. β′.	hypophrygius	ὑπολύδιος	ὑπολύδιος
ἦχ. βαρύς	hypolydius	ὑποφρύγιος	ὑποφρύγιος
ἦχ. πλ. δ′	hypomixolydius.	ὑποδώριος.	ὑπομιξολύδιος.

Atque recentiores scriptores graeci, cum in reliquis partibus cum Hucbaldo conspirent, nomina λύδιον et φρύγιον inverterunt, quod nescio an errore, oscitantia scriptorum illo quidem propagato, factum sit. Bryennium autem artificiosius quam verius octo tonos disposuisse, nec non musica sua aetate magna ex parte immutata in errores inductum esse in commentatione de Man. Bryennio nuper demonstravi. Denique ne Hucbaldus quidem veteresque scriptores latini antiqua nomina recte ad tonos ecclesiasticos transtulerunt, quoniam pentekaidekachordo utebantur, quod quamvis veteris pentekaidekachordi et speciem et nomina mutuatum esset, tamen aliter nervos dispositos habebat, quam rem Westphal I, 219 ingeniosissime dilucidavit.

Nihil igitur ex antiquis illis nominibus ficticiis, quae vis et natura octo tonorum fuerit, concludi potest. Testimonia autem latinorum scriptorum si sequimur, antiquitus octo toni sono finali hoc modo differebant:

ἦχ. α′ et ἦχ. πλ. α′	sono finali utebantur	πα (d)
ἦχ. β′ et ἦχ. πλ. β′	- - -	βου (e)
ἦχ. γ′ et ἦχ. βαρύς	- - -	γα (f)
ἦχ. δ′ et ἦχ. πλ. δ′	- - -	δι (g).

Sed cum melodi graeci in tenuitate priscorum modorum non acquiescerent et maiori modulationum varietati studerent, brevi factum est, ut discriminatione illorum finalium sonorum turbata multae melodiae ἤχου α′ in κε, ἤχου δ′ in βου, ἤχου βαρέος in ζω finirentur. Huc accessit, quod, ne nimia modorum simplicitate taedium hominibus moverent, non omnes eiusdem toni periodos eodem sono finali finiebant; quamobrem tria genera καταλήξεων esse statuerunt, τελικῶν in fine tropariorum, ἐντελῶν in fine periodorum mediis in carminibus, denique ἀτελῶν in fine colorum et commatum, quo loco cum melodiae magis suspenderentur quam clauderentur, maxima licentia utebantur. Huius mutatae artis locupletissimus testis Man. Bryennius est, qui octo ἤχους scalis et duplicibus sonis finalibus hoc modo discriminavit:

	κλίμαξ	ὑπάτη	μέση
ἦχ. α′	μέση — νήτη ὑπερβολαίων = δι — δι′ = g — $\bar{g}$	κε	πα′
ἦχ. β′	λιχανὸς μέσων — παρανήτη ὑπερβολ. = γα — γα′ = f — $\bar{f}$	δι	νη

ἦχ. γ'	παρυπάτη μέϲων — τρίτη ὑπερβολ. = βου — βου' = e — $\bar{e}$	γα	ζω
ἦχ. δ'	ὑπάτη μέϲων — νήτη διεζευγμένων = πα — πα' = d — $\bar{d}$	βου	κε
ἦχ. πλ. α'	λιχανὸϲ ὑπάτων — παρανήτη διεζ. = νη — νη = c — $\bar{c}$	πα	δι
ἦχ. πλ. β'	παρυπ. ὑπάτων — τρίτη διεζ. = ζω — ζω = H — h	νη	γα
ἦχ. βαρὺϲ	ὑπάπη ὑπάτων — παραμέϲη = κε — κε = A — a	ζω	βου
ἦχ. πλ. δ'	προϲλαμβανόμενοϲ — μέϲη = δι — δι = G — g	κε	πα.

Sed ne cum Westphalio iusto plus scriptori byzantino confidas, non solum Ptolemaei systematis, quo tamquam fundamento argumentationis usus est, intervalla aliter disposuit, sed etiam multa, ne artificiosa dispositio octo ἤχων turbaretur, partim omisisse, partim mutasse probatur.

Praeter Bryennium exigua admodum et parca testimonia mutatae vis octo tonorum nobis suppetunt. Atque certissima quidem indicia in μαρτυρίαιϲ posita sunt, quas supra p. CXVI iam attigimus. Hic enim ζω tamquam sonus finalis ἤχου βαρέοϲ significatur, et βου novi cuiusdam toni sonus finalis ita statuitur, ut ἦχ. β' et ἦχ. πλ. β' alii soni finales, extra gradus scalae diatonicae positi, assignentur. Cum his autem indiciis μαρτυριῶν hoc conspirat, quod praeter octo ἤχουϲ duos novos constituerunt, alterum Λέγετον vocatum et eas melodias ἤχου δ', quibus βου sonus finalis erat, complectentem, alterum Βεγαγω dictum et partem modorum ἤχου πλ. β' comprehendentem.

Nostra vero memoria ad octo tonorum discriminationem redierunt, sed in multifaria varietate melodiarum non unum soni finalis signum, sed plura signa cuiusque toni esse docent, ἀπήχημα dico sive προετοιμαϲίαν τοῦ ψαλθηϲομένου μέλουϲ, ἴϲον sive βάϲιν, quam pueri ἰϲοκρατοῦντεϲ (vide p. CXIII), dum praecentor carmen modulatur, retinent, καταλήξειϲ sive sonos finales, τόνουϲ δεϲπόζονταϲ sive sonos in quoque carmine praecipuos, ad postremum κλίμακα sive scalam cuiusque toni. Horum signorum certissima esse dicunt τὰ ἀπηχήματα, quae in brevissimo compendio artis musicae, quod Gerbert De cantu et musica sacra tom. II tab. VIII in lucem edidit, omnia perscripta sunt. Soni autem finales cuiusque toni quantopere fluctuent, ex hoc indice finalium sonorum, quem ex libris recentiorum magistrorum excerpsi, optime intellegas:

ἦχ. α': εἱρμολογικῶϲ πα, ϲτιχηραρικῶϲ fere πα, παπαδικῶϲ fere πα et κε.
ἦχ. πλ. α': fere πα, εἱρμολογικῶϲ κε.
ἦχ. β': fere βου et δι, εἱρμολογικῶϲ πα.
ἦχ. πλ. β': ϲτιχηραρικῶϲ et παπαδικῶϲ δι et πα, εἱρμολογικῶϲ βου.
ἦχ. γ': γα.
ἦχ. βαρύϲ: ϲτιχηραρικῶϲ et εἱρμολογικῶϲ βου, παπαδικῶϲ δι.
ἦχ. δ': ϲτιχηραρικῶϲ πα et βου, εἱρμολογικῶϲ βου, παπαδικῶϲ δι.
ἦχ. πλ. δ': νη et γα.

Scalarum autem, quamvis suam cuiusque ἤχου esse statuant, tamen tres tantum species sunt, quae cum tribus generibus musicae cohaerent. Atque

diatonica quidem scala, qua de in superiore capite disserui, ἤχου α', ἤχου πλ. α', ἤχου δ' communis est, nec non in plerisque melodiis ἤχου πλ. δ' adhibetur. Non multum ab diatonica scala differt κλίμαξ ἐναρμόνιος, quae tertii ἤχου propria est. Quoniam enim scala quae ab sono γα orditur

γα δι κε ζω νη πα βου γα
| 12 | 12 | 9 | 7 | 12 | 9 | 7 |

ipsa parum modulata est, ad similitudinem eius scalae, quam nos f dur dicimus, immutatur, quae quidem immutatio in libris melodiarum ita indicatur, ut notis musicis ζω et βου signum 𝒮 addiiciatur. Hac igitur de parte scala enharmonia Byzantinorum nihil novi habet; praeterea autem hoc proprium cantilenarum ἤχου γ' est, quod soni κε et πα infirmissima voce (ἀδυνάτῳ φωνῇ) cantari solent, quam rem cum plerique ex minuto intervallo repetendam esse censeant, hanc scalam enarmoniam tertii toni esse dicunt:

γα δι κε ζω νη πα βου γα
| 12 | 12 | 3 | 13 | 12 | 3 | 13 |

Peculiarem vero locum sibi vindicat κλίμαξ χρωματικὴ Byzantinorum, quae ἤχου β' et ἤχου πλ. β' propria est et adeo Europaeis novum et insolitum sonat, ut cantilenae horum tonorum nostris notis musicis plane exprimi nequeant; quo molestius ferimus, quod graeci scriptores ipsi in intervallis huius scalae definiendis sibi non constant; alii enim eam κατὰ διφωνίαν sic progredi docent:

| 7 | 12 | 7 | 12 | 7 | 12 | 7 |

alii, ut Margarites, subtilius haec intervalla statuunt:

| 7 | 14 | 7 | 12 | 7 | 14 | 7 |

Videtur autem hoc proprium esse huius scalae chromaticae, quod alterum quodque intervallum semitonii est; quoniam autem scala chromatica non minus quam diatonica a quolibet sono initium capere potest, perversa illa distinctione intervallorum duodecim, novem, septem particularum comprobata fieri non potuit, quin in spinas et salebras musici scriptores inciderent.

Veteres philosophos suam cuique harmoniae vim ad animos hominum commovendos tribuisse constat. Ridicule autem recentiores scriptores, cum vetera harmoniarum nomina ad octo tonos ecclesiasticos falso translata esse non perspexissent, Platonis Aristotelis Plutarchi dicta ad res diversissimas trahunt. Omnino tot et tantas vices singuli ἦχοι subierunt, ut certam quandam indolem cuique tono tribuere difficillimum sit. Equidem satis habeo versus Octoechi, satis illos quidem inanes et inficetos, hoc loco apponere:

ἦχ. α' Τέχνη μελουργὸς σοὺς ἀγασθεῖσα κρότους
πρώτην νέμει σοι τάξιν· ὢ τῆς ἀξίας!

ἦχος ὁ πρῶτος μουσικῇ κληθεὶς τέχνῃ
πρῶτος παρ' ἡμῶν εὐλογείςθω τοῖς λόγοις·
τὰ πρῶτα, πρῶτε, τῶν καλῶν λαχὼν φέρεις·
πρωτεῖα νίκης πανταχοῦ πάντων ἔχεις.

ἦχ. β' Κἂν δευτέραν εἴληφας ἐν τάξει θέσιν,
ἀλλ' ἡδονὴ πρώτη σοι τῷ μελιρρύτῳ·
τὸ σὸν μελιχρὸν καὶ γλυκύτατον μέλος
ὀστᾶ πιαίνει καρδίας τ' ἐνηδύνει.
Σειρῆνες ᾖδον δευτέρου πάντως μέλη·
οὕτω πράως σοι ῥεῖ μελισταγὲς μέλος.

ἦχ. γ' Εἰ καὶ τρίτος σὺ, πλὴν πρὸς ἀνδρικοὺς πόνους
σύνεγγυς εἶ πως τοῦ προάρχοντος, τρίτε·
ἄκομψος, ἁπλοῦς, ἀνδρικὸς πάνυ, τρίτε,
πέφηνας ὄντως, καὶ σὲ τιμῶμεν, τρίτε·
πλήθους κατάρχων ἰσαρίθμου σοι, τρίτε,
πλήθει προσήκεις προσφυῶς ἡρμοσμένῳ.

ἦχ. δ' Πανηγυριστὴς καὶ χορευτὴς ὢν φέρεις
τέταρτον εὖχος μουσικωτάτῃ κρίσει·
σὺ τοὺς χορευτὰς δεξιούμενος πλάττεις (?),
φωνὰς βραβεύεις καὶ κροτῶν ἐν κυμβάλοις·
σὲ τὸν τέταρτον ἦχον, ὡς εὐφωνίας
πλήρη, χορευτῶν εὐλογοῦσι τὰ στίφη.

ἦχ. πλ. α' Θρηνῳδὸς εἶ σὺ καὶ φιλοικτίρμων ἄγαν,
ἀλλ' εἰς τὰ πολλὰ καὶ χορεύεις εὐρύθμως.
ὁ μουσικὸς νοῦς, ὃν ἐγνώρισεν τέχνη,
τίς ἡ παρεκκλίνουσα κλῆσις πλαγίων,
πέμπτον σε τάξις (an τάξιν?), ἀλλὰ πρῶτον τοῦ μόνου (?)
ἔχει σε καὶ λέγει σε, πρῶτε πλαγίων.

ἦχ. πλ. β' Ἕκτος μελῳδὸς, ἀλλ' ὑπέρπρωτος πέλεις,
ὁ δεύτερος σὺ δευτερεύων τῶν μελῶν·
τὰς ἡδονὰς σὺ διπλοσυνθέτους φέρεις,
τοῦ δευτέρου [σὺ] πως δευτερεύων δευτέρως·
σὲ τὸν μελιχρὸν, τὸν γλυκὺν, τὸν τέττιγα,
τὸν ἐν πλαγίοις δεύτερον τίς οὐ φιλεῖ;

ἦχ. βαρύς Ὁπλιτικῆς φάλαγγος οἰκεῖον μέλος
ὁ τοῦ βαροῦς σὺ κλῆσιν εἰληφὼς φέρεις·
ἦχον τὸν ἁπλοῦν τὸν βαροῦς ἐπώνυμον
ὁ τοὺς λογισμοὺς ἐν βοαῖς μισῶν φιλεῖ,
ἀνδρῶν δὲ ᾆσμα, δευτερότριτε, βρέμεις,
ὧν ποίκιλος δὲ τοὺς ἁπλοῦς ἔχεις φίλους.

ἦχ. πλ. δ΄ Ἤχων σφραγὶς, τέταρτε σὺ τῶν πλαγίων,
ὡς ἐν σεαυτῷ πᾶν καλὸν μέλος φέρων.
ἀνευρύνεις σὺ τοὺς κρότους τῶν ᾀσμάτων,
ἤχων κορωνὶς ὡς ὑπάρχων καὶ τέλος·
ὡς ἀκρὸν ἐν φθόγγοις τε καὶ φωνῶν στάσει
ἀκρόν σε φωνῆς δὶς καλῶ σε καὶ τέλος.

DE NOTIS MUSICIS.

Multi vereor, ne a byzantina musica ecclesiastica tractanda proprietate notarum musicarum deterreantur, quae cum a nostra ratione modos scribendi toto coelo differant, non exiguam nobis difficultatem parant. Illi enim nec lineis nec notis nostris utuntur, sed continuis signis, quanto intervallo insequens sonus a praecedente distet, significant. Itaque unicuique melodiae basim praefigunt, a qua quantum primus sonus modorum distet, prima nota indicant, deinceps reliquis notis ascensionem et descensionem vocis significant. Praeterea aliis peculiaribus signis utuntur, quibus intensio vocis, temporum productio aut correptio, toni mutatio (ἤχου φθορά) denique varii vocis flexus exprimantur. Atque haec quidem notarum scriptura, quae neumatis in occidentalibus partibus Europae medio aevo usurpatis simillimae sunt, ex manuum motibus (χειρονομία), ut supra p. CXIV monuimus, orta est, sed iam decimo saeculo et exculta et in codicibus usurpata esse videtur. Quod autem ab Ioanne Damasceno eam inventam esse Chrysanthus p. 31 asseverat, nullo testimonio confirmatum invenimus. Neque nihil annis volventibus hanc scripturam mutatam esse codices vel obiter inspecti persuadent, sed nullo, quod sciam, libro haec res accuratius et copiosius pertractata est. Quae autem scribendi ratio quinto decimo saeculo in usu fuerit, anonymi cuiusdam ψαλτικὴ τέχνη et Ioannis Cucuzelis carmen de signis (μέλος περὶ σημαδίων), a Gerberto in libro de musica sacra tom. II tab. VIII (conf. Beiträge S. 61—64) edita, docent. Magnopere vero initio huius saeculi ab auctoribus novae methodi musicae Chrysantho, Gregorio, Churmuzio immutata est, qui multis supervacaneis signis abiectis artem simpliciorem faciliоremque ad intellegendum reddiderunt. Atque ea quidem, quam emendatores illi musicae disciplinae constituerunt, ratio scribendi in libris melodiarum in secundo libro extremo a nobis recensitis usurpata est.

Iam ut summa huius artis capita succincta oratione percurram, gravissima signa ea sunt, quibus ascensio et descensio vocis indicatur. Sonorum (φθόγγων) autem ascendentium et descendentium signa decem numero sunt, sex ascendentium (ἀνιόντων) et quatuor descedentium (κατιόντων):

‿	ἴσον	parem sonum nec ascendentem nec descendentem significat,
‗	ὀλίγον	sonum uno intervallo altiorem,

πεταστὴ sonum uno intervallo altiorem exsultimque ascendentem,
δύο κεντήματα sonum uno intervallo altiorem punctimque ascendentem,
κέντημα sonum duobus intervallis altiorem,
ὑψηλὴ sonum quatuor intervallis altiorem,
ἀπόστροφος sonum uno intervallo graviorem,
ὑπορροὴ sonum duobus intervallis graviorem sensimque descendentem,
ἐλαφρὸν sonum duobus intervallis graviorem mediumque sonum supersalientem,
χαμηλὴ sonum quatuor intervallis graviorem.

Praeterea decem haec signa vario modo coniunguntur, ut vocem tribus vel quinque intervallis ascendere aut descendere indicent; quo autem pacto coniungenda sint, quae partes superiorem (σημεῖα ἐπιτακτικά), quae inferiorem locum (σημ. ὑποτακτικά) obtineant, singulatim praecipiunt; eaque signa, quae nisi aliis imposita non inveniuntur, ut κέντημα et ὑψηλὴν, πνεύματα, quae aut sola scribuntur aut aliis subiunguntur, ut ὀλίγον et πεταστὴν, σώματα appellant.

Decem quae enarravi signa ad altitudinem vocis spectant, quam graeci scriptores ποσότητα μελῳδίας parum accommodate dicunt, his undecim alia accedunt, quae qualitatem melodiae (ποιότητα μελῳδίας) indicare dicuntur. Ex his quatuor, cum ad temporis spatium pertineant, ἔγχρονα audiunt:

κλάσμα
ἀργόν
γοργόν
· ἁπλῆ.

Atque primum quidem signum, in commentariis illius anonymi iam commemoratum, ultimis sonis cuiusque coli et periodi additum sonum syllabamque ita producendam esse monet, ut duplicem temporis moram expleat. Veteribus in membranis hoc signum frustra quaesivi, unde ne temere concludas eius vim in clausulis protrahendis antiquitus neglectam esse; immo vero cum productio syllabarum clausulae in ipsa rerum natura posita esse videretur, apertam rem signis indicare supersedisse probantur. Contraria sibi sunt duo sequentia signa, etiam extra fines clausulae usurpata, γοργὸν et ἀργόν, quorum prius corripiendam, alterum producendam syllabam, cui additum est, monet. Atque posteriore quidem nota uni sono duas moras (𝅗𝅥) tribuendas esse significatur, prioris autem vis etiam ad sequentem sonum ita pertinere dicitur, ut duo soni coniuncti unius temporis moram expleant (♫). Quartum signum, et inutile et raro usurpatum, prorsus eandem vim habet atque ἀργὸν et κλάσμα. Praeterea tribus extremis signis duplicatis vel triplicatis duplici vel triplici parte syllabam aut producendam aut corripiendam esse indicant.

Septem alia signa, cum ad solam qualitatem soni spectent, ἄχρονα dicuntur:

βαρεῖα	ἕτερον ἢ cύνδεcμοc
ὁμαλόν	ἐνδόφωνον
ἀντικένωμα	+ cταυρόc.
ψηφιcτόν	

Horum duo, βαρεῖα et ψηφιcτόν, quam vim ad accentus syllabarum acuendos habeant, iam in tertio libro p. LXXVII fuse explicavi. Simile quiddam duo alia signa ἀντικένωμα et ὁμαλὸν valent, quorum prius undulatum motum vocis e faucibus non sine vehementia erumpentem (κυματιcμὸν τῆc φωνῆc ἐκ τοῦ λάρυγγοc μετὰ ἀνεπαιcθήτου ὀξύτητοc) significat, alterum, coniunctis signis ὀλίγου et ἀποcτρόφου subiectum, sonum ὀλίγου erigit, ut paene idem, quod signum πεταcτῆc, valere videatur. Cύνδεcμοc autem duo sonos coniungit, cταυρὸc divellit, ἐνδόφωνον denique vocem ore occluso per nasum emittendam esse indicat. Atque haec quidem signa etiamnunc in usu sunt, antiquitus autem multo pluribus ad vocis varios flexus significandos utebantur, quorum nomina hic afferre et cum similibus notis Notkeri (vide Gerbert Scriptores eccl. de mus. p. 95 sq.) componere satis habemus: ἴcον, διπλῆ, παρακλητική, κράτημα, κύλιcμα, ἀντικενοκύλιcμα, τρομικόc, ἐκcτρεπτὸν, τρομικοcύναγμα, ψηφιcτοcύναγμα, θεματιcμὸc ἔcω, θεματιcμὸc ἔξω, ἐπέγερμα, παρακάλεcμα, ξηρὸν, οὐράνιcμα, ἀπόδερμα, θὲc καὶ ἀπόθεc, θέμα ἁπλοῦν, χόρευμα, ψηφιcτοπαρακάλεcμα, τρομικοπαρακάλεcμα, πίεcμα, cεῖcμα, cύναγμα, ἔναρξιc, λύγιcμα, cτράγγυcμα, κολαφιcμόc, βυθογρόνθιcμα, χαιρετιcμόc, ἀνατρίχιcμα.

Denique musici byzantini peculiaribus signis utuntur, quibus ab uno tono ad alterum transeundum (cημεῖα φθορᾶc ἤχου) et ab usitatis scalarum intervallis paululum deflectendum esse significant; eosdem autem et pedum et pausarum notationibus carere supra iam diximus.

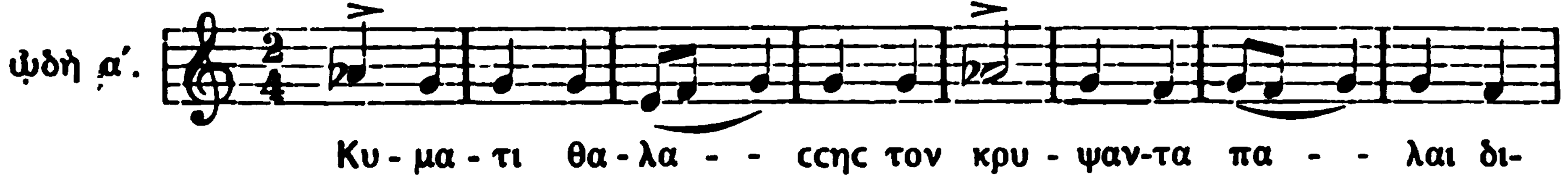
Ne autem hac arida enarratione signorum hunc librum finirem, insigni benevolentia archimandritae Tergestini Eustathii Thereiani cautum est, qui celeberrimas melodias nostris notis musicis expressas nobis commodavit, quas hoc loco publico usui proponere visum est. Licet enim et ipse fieri posse negem, ut proprietates graecarum melodiarum cum aliarum tum chromaticarum nostris notis musicis plane reddantur, et Timotheus Milesius nuper in commentatione περὶ τῆc μουcικῆc τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων (vide Πανδώρα 1. Ian. 1871) omnem conatum graecos modos nostris notis exprimendi damnaverit, tamen futurum esse spero, ut, si rem in aprica luce positam conspicere non liceat, ne umbra quidem rei contemnatur. Minus autem discriminibus scalarum diatonicarum Europaeorum et Byzantinorum me commoveri supra iam indicavi; magis me difficultates mollitiem vocis quorundam sonorum enharmonici et chromatici generis reddendi conturbant. Rhythmici vero pedes vereor ne magis oculis lectorum rectis lineis indicati esse videantur, quam auribus auditorum sese insinuent; denique illud dubito, num aegre ferant, quod vocem per nares emittendam, id quod in cantu Graecorum nostras aures maxime offendit, notis nostris significare neque potuimus neque voluimus.
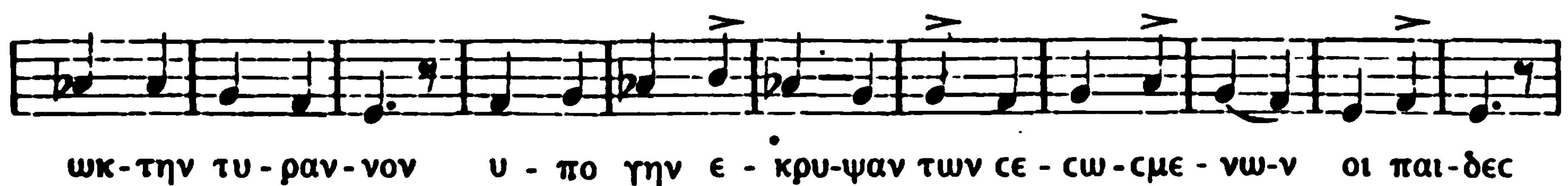
Κανὼν τοῦ μεγάλου σαββάτου. p. 196.

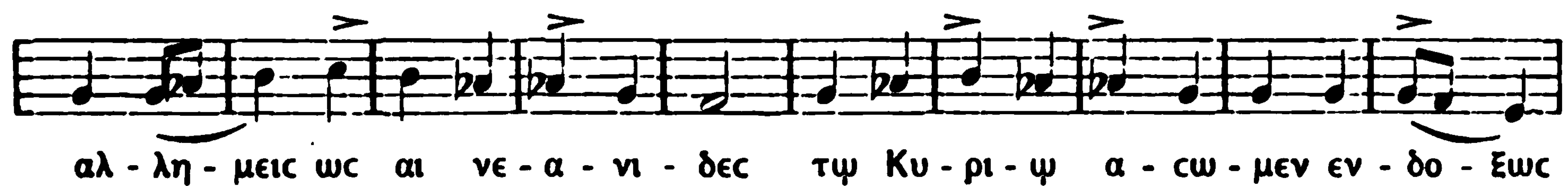
ἦχος πλ. β΄.

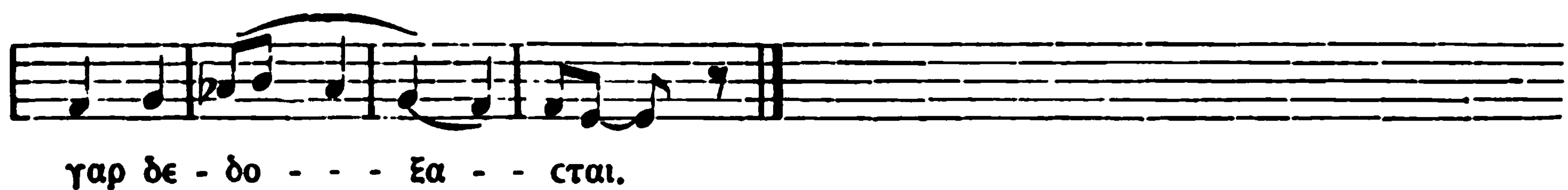
Andante.

ᾠδὴ α΄.
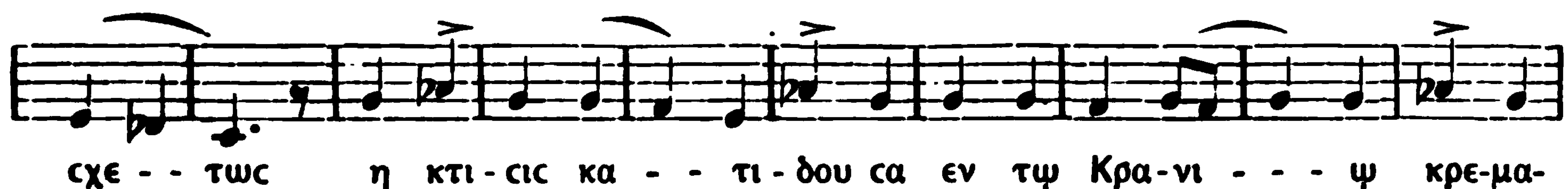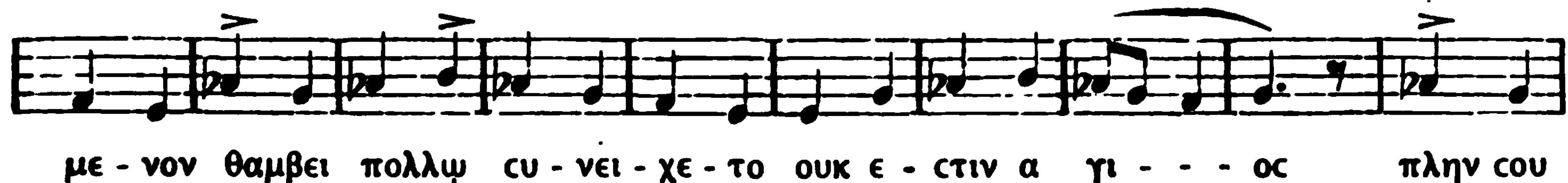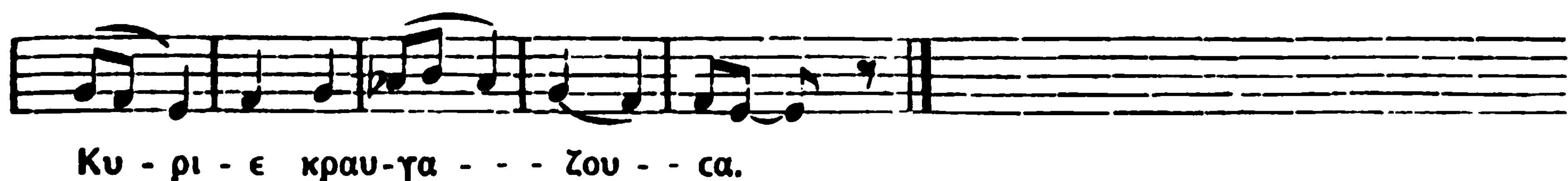

ᾠδὴ γ΄.

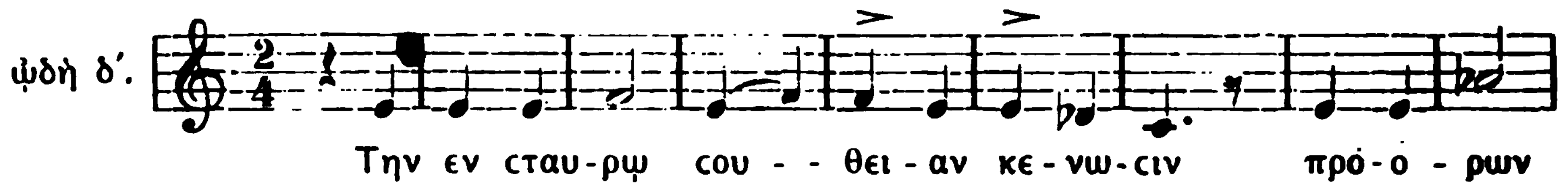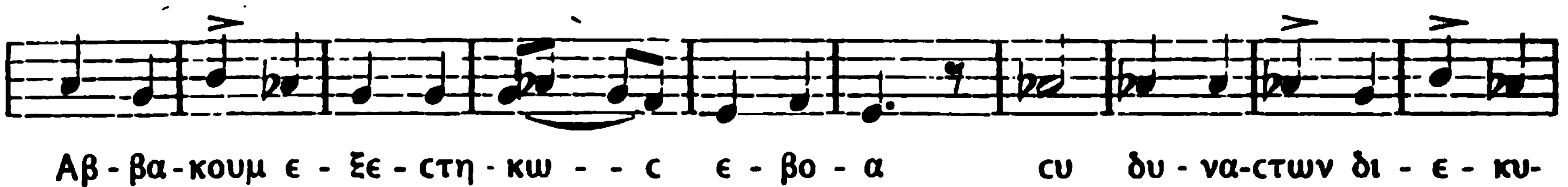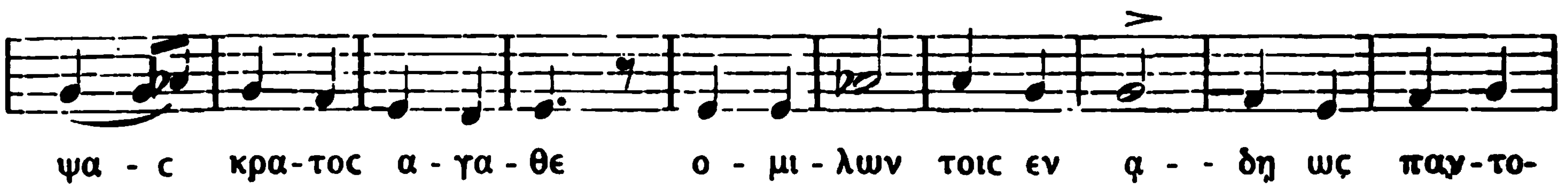

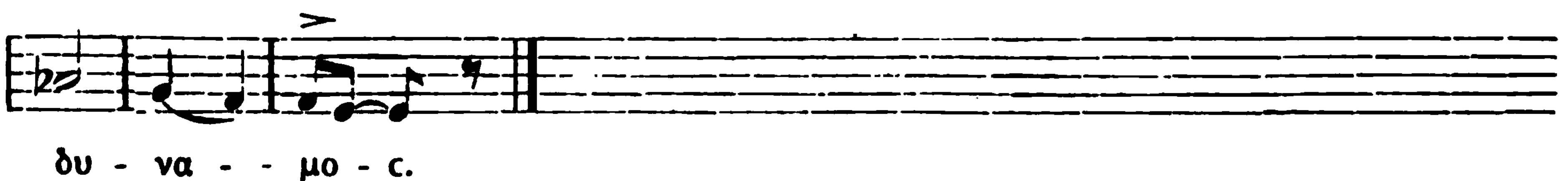

ᾠδὴ δ'.

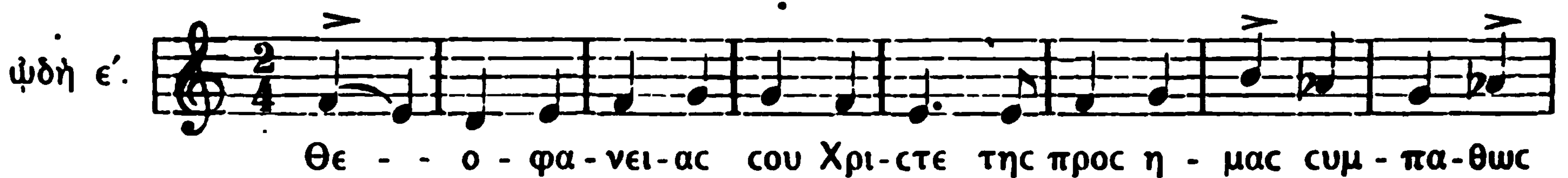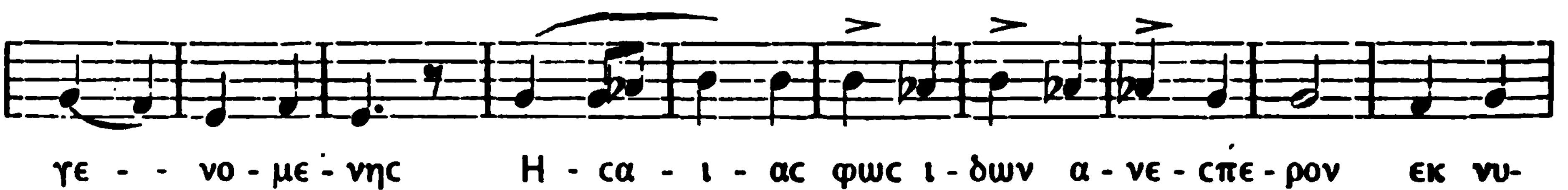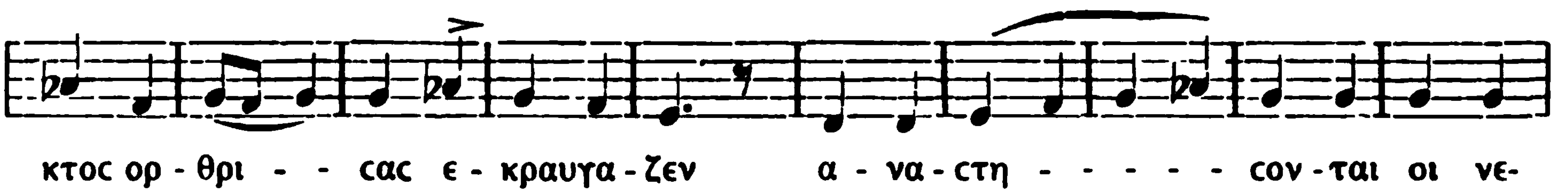

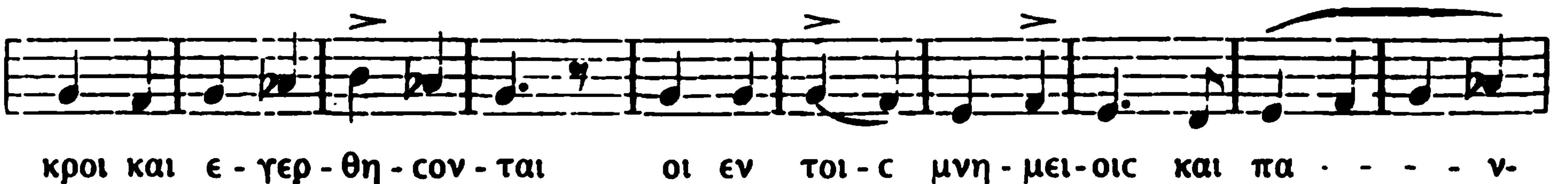

ᾠδὴ ε'.
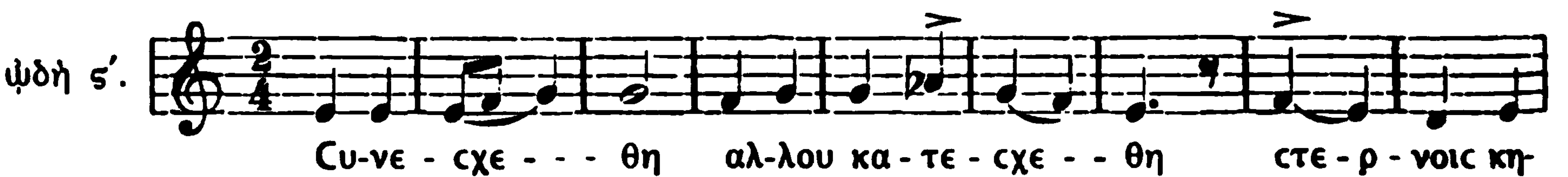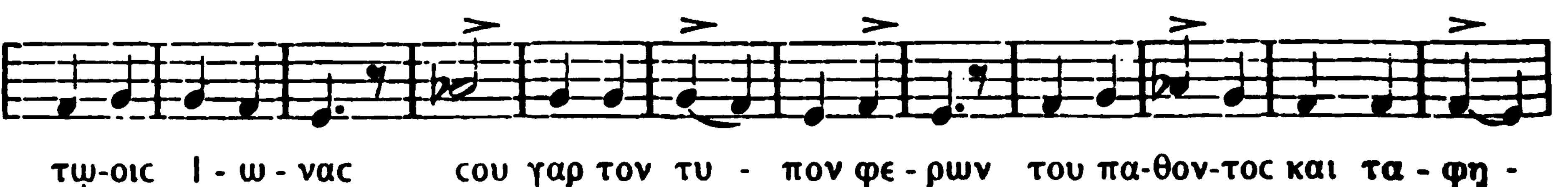

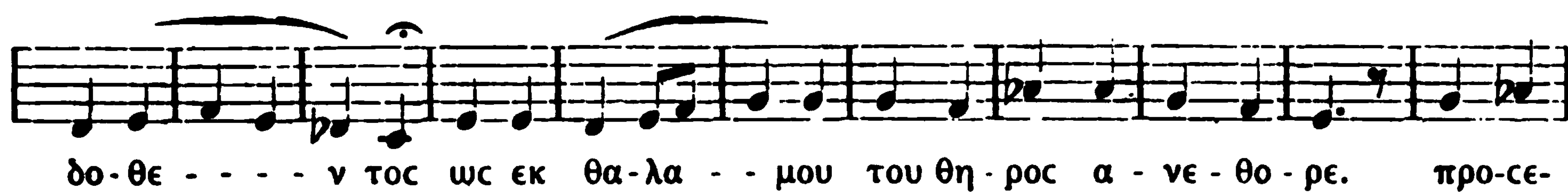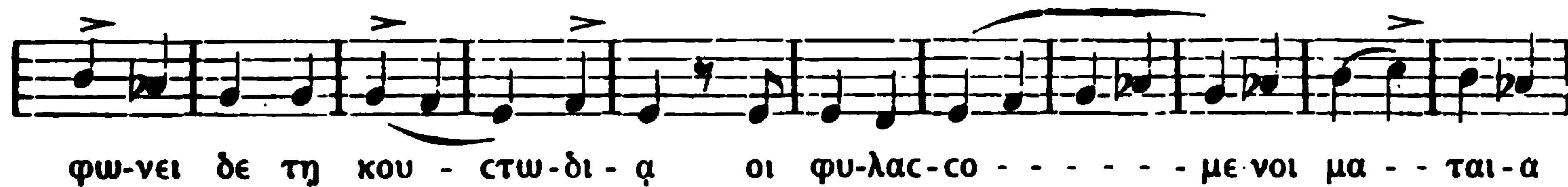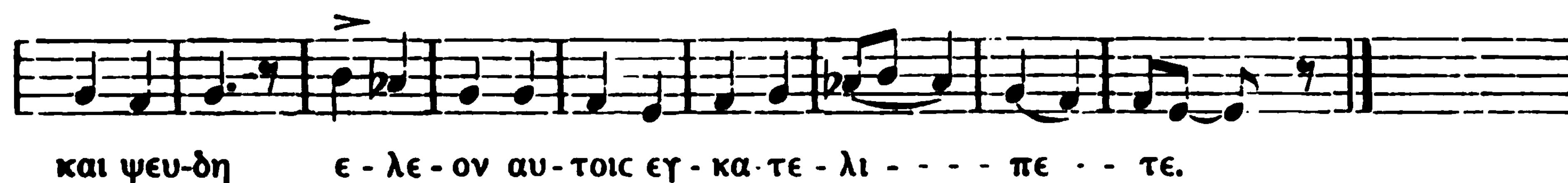

ᾠδὴ ς'.
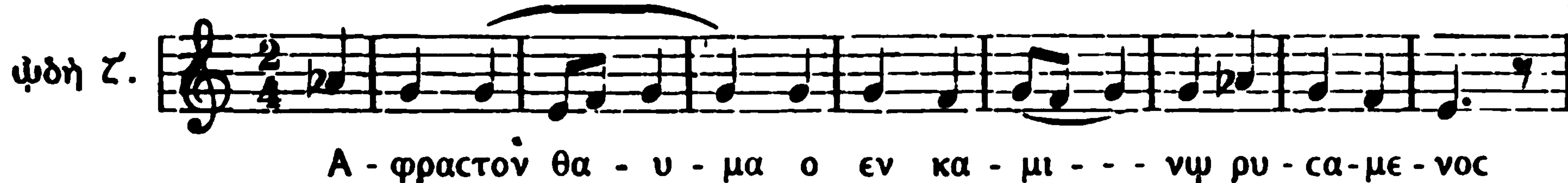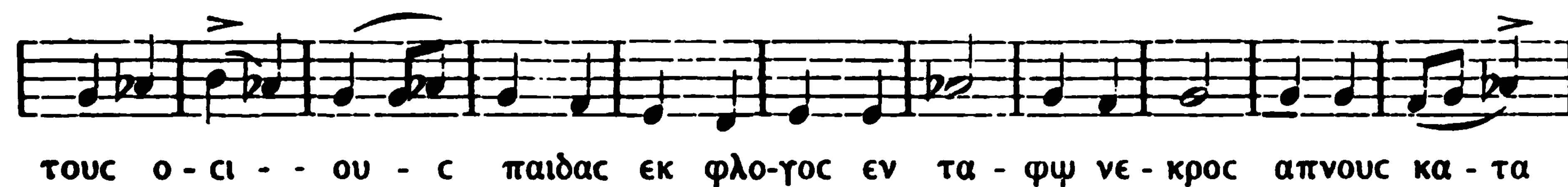

δο-θε - - - - ν τος ως εκ θα-λα - - μου του θη-ρος α - νε - θο - ρε. προ-σε-
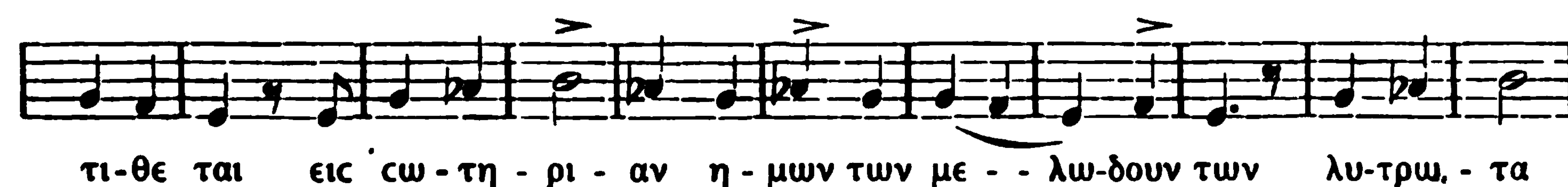

φω-νει δε τη κου - στω-δι - ᾳ οι φυ-λας-σο - - - - - - με νοι μα - - ται-α

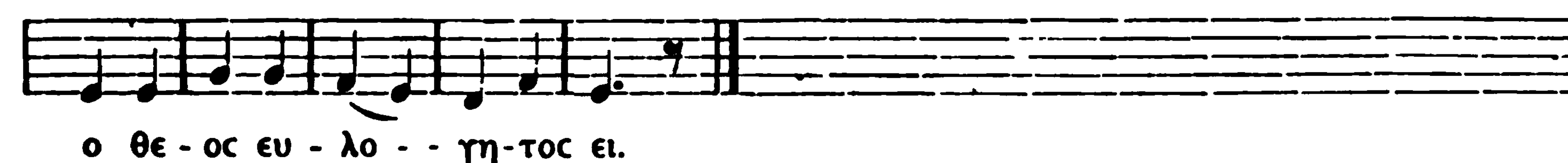

και ψευ-δη ε - λε - ον αυ-τοις εγ - κα τε - λι - - - - πε - - τε.

ῳδὴ ζ΄.

Α - φραστον θα - υ - μα ο εν κα - μι - - - νῳ ρυ - σα-με - νος
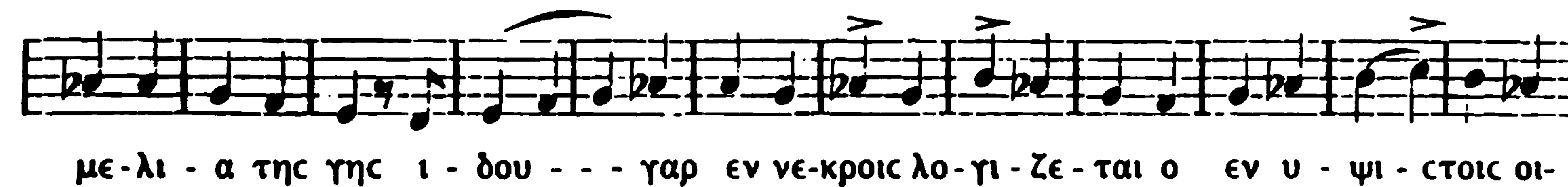

τους ο - σι - - ου - ς παιδας εκ φλο-γος εν τα - φῳ νε - κρος απνους κα - τα
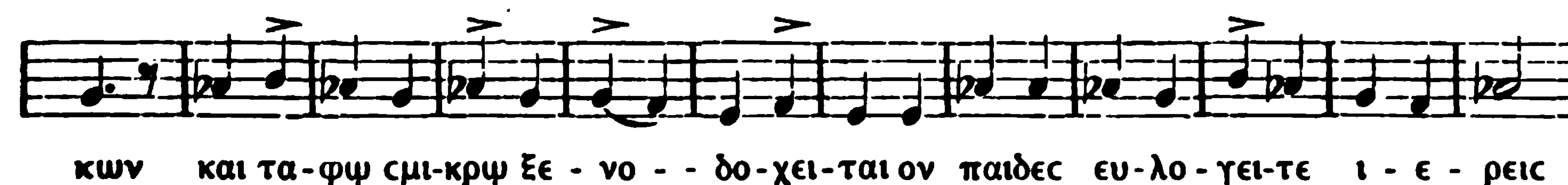

τι-θε ται εις σω - τη - ρι - αν η - μων των με - - λῳ-δουν των λυ-τρω - τα
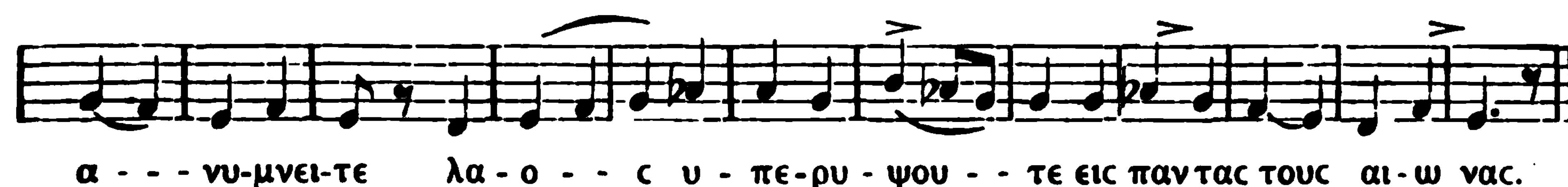

ο θε - ος ευ - λο - - γη-τος ει.
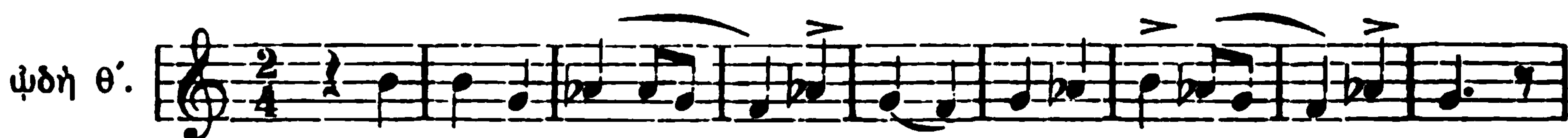
ῳδὴ η΄.

Ε - κ στηθι φριττων ου-ρα - νε και σα-λευ-θητω - σαν τα θε-
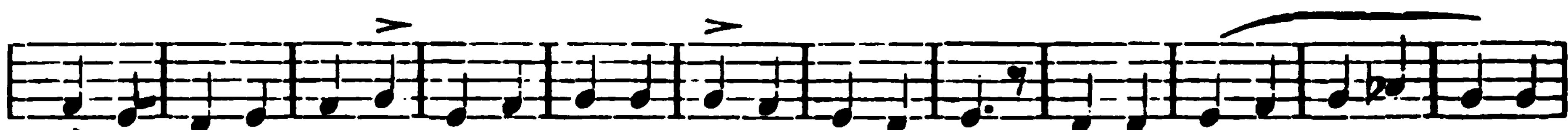

με-λι - α της γης ι - δου - - - γαρ εν νε-κροις λο-γι - ζε - ται ο εν υ - ψι - στοις οι-

κων και τα-φῳ σμι-κρῳ ξε - νο - - δο-χει-ται ον παιδες ευ-λο - γει-τε ι - ε - ρεις

α - - - νυ-μνει-τε λα - ο - - ς υ - πε-ρυ - ψου - - τε εις παν τας τους αι - ω νας.
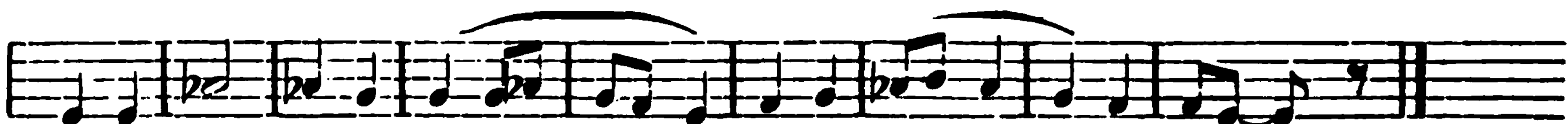

Μη ε - πο - δυ - ρου μοι μη - τερ κα-θο - ρω - σα εν τα - φω

ο - ν εν γα-στρί α - νευ σπο-ρας συ - νε-λα - βες υι - ον α - να - στη - - - - - - σο μαι

γαρ και δο - ξα - σθη-σο - μαι και υ - ψω - - σω εν δο - - - ξη α-παυστως ως θε - ος

τους εν πι - στει και πο - - - - θω σε με-γα - λυ - - - νο-ν - τας.

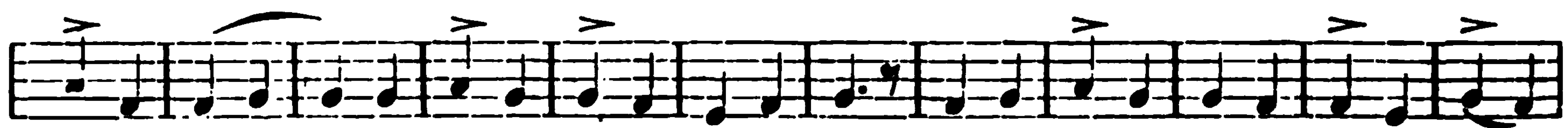
Κανὼν τῆς Ἀναστάσεως. p. 218.

ἦχος α΄.
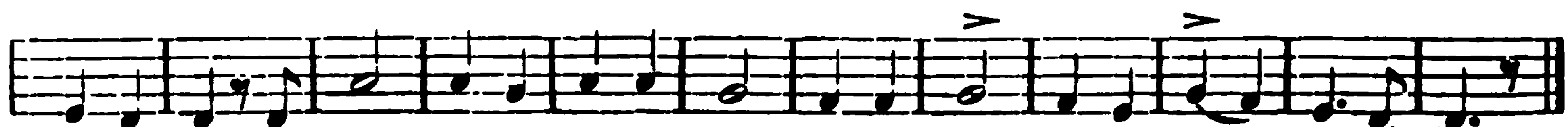
Andante.

Α-να - στασε - ως η - με-ρα λαμπρυν-θω - μεν λα - οι πα - σχα Κυ-
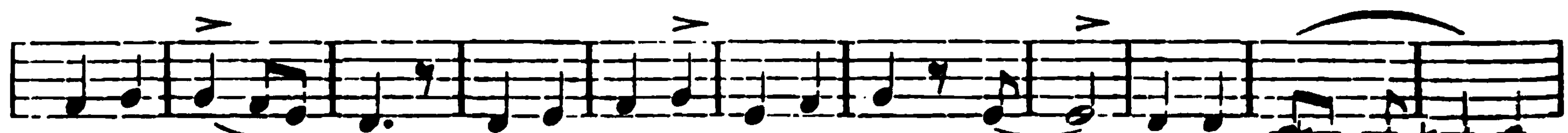

ρι - ου πα - - σχα εκ γαρ θα - νατου προς ζω - ην και εκ γης προς ου-ρα-νον Χρι-στο-ς

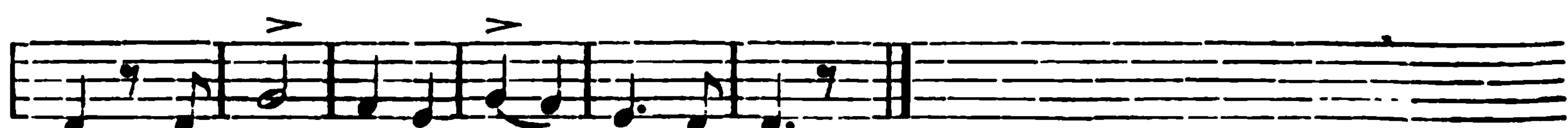
ο θε - ος η - μας δι - ε - βι-βα - σεν ε - πι - νι - κι - ον ᾳ - - - δο-ν τας.

Δευτε πο-μα πι - ω - μεν και-νον ουκ εκ πε - τρας α - γο - - νου τε-

ρα - τουργουμε - νον αλ-λα - φθαρσι-ας πη - γην εκ τα - φου ομ - βρη - σαν - τος Χρι-

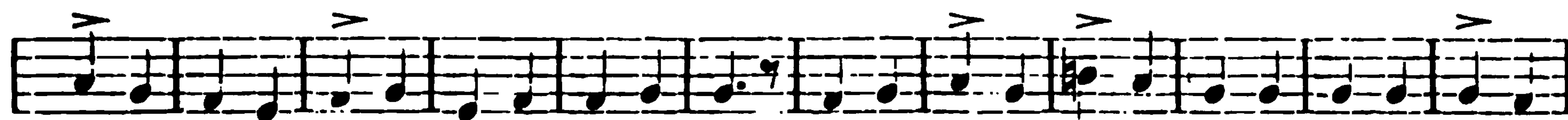

στου ε - νῳ στε-ρε - ου - - με - - - θα.

ᾠδὴ δ'.

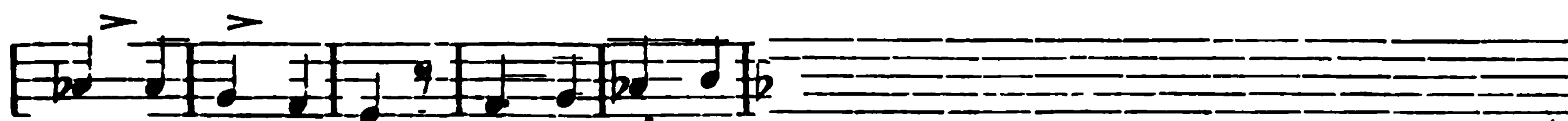
Ε - πι της θει-ας φυ-λα - κης ο θε-η - γο - ρος Αβ-βα - κουμ

στη-τω με-θη - μω-ν και δει - κνυ - τω φα-ε - σφορον αγ-γε λον δι - α-πρυ- σι-ως
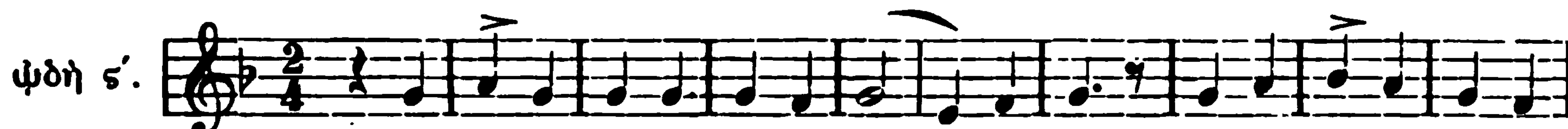

λε-γον-τα ση - με-ρον σω-τη - ρι - - - α τῳ κο-ς μῳ ο - τι α - νε - - στη χρι

στος ως παντο - δυ - - να - - μος.

ᾠδὴ ς'.

Κα-τηλθες εν τοις κα-τω-τα-τοις της γης και συ νε-τρι-ψας μο-
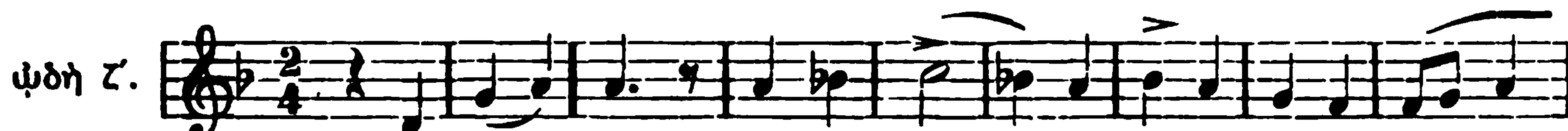

χλου-ς αι - ω νι - - - ους κα-το - - χους πε - πε-δη - με - - νους χρι - στε και τρι-

η-με - ρος ως εκ κητους Ι - ω - να - ς ε - ξα - νε - στης του τα - - - φου.

ᾠδὴ ζ'.

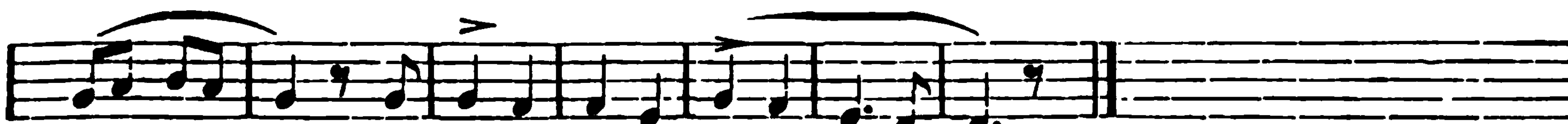
Ο παι - δας εκ κα - μι - νου ρυ-σα-με-νος γε - νο - - -

με - νος αν-θρω-πος πα-σχει ως θνη-τος και δι - α παθους το θνη-τον αφθαρ-
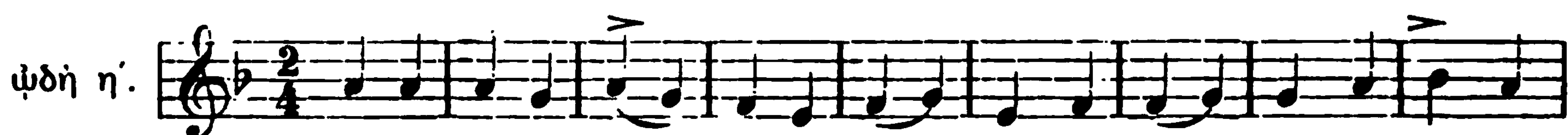

σι - ας εν - δυ - - - ει ευ πρεπει-αν ο μο - νος ευ-λο-γη - το - ς των πα-

τε - - - - ρων θε - ος και υ - πε - ρε- ν δο - - ξος.
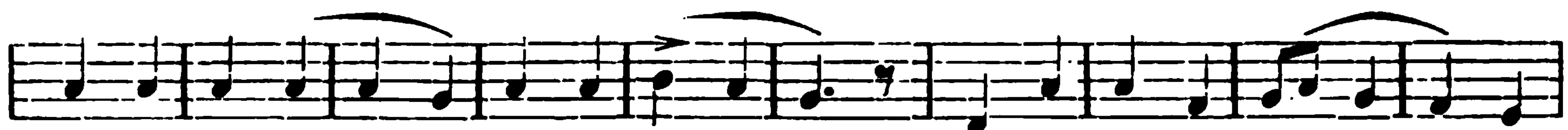
ῳδὴ η΄.

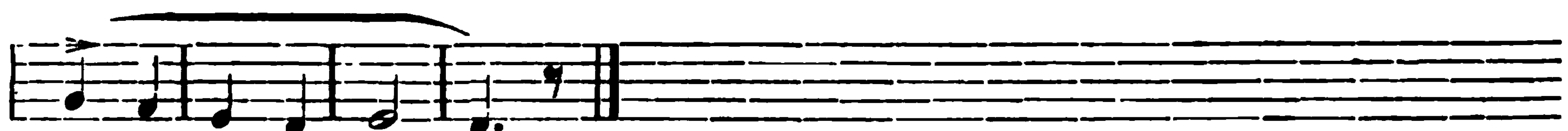
Αυ-τη η κλη - τη - - και α - γι - - - α η - με - - ρα η - μι - α

των Σαβ - βα - - των η βα-σι - λις και-κυ-ρι - α ε - ορ - των ε - ορ - τη και πα-
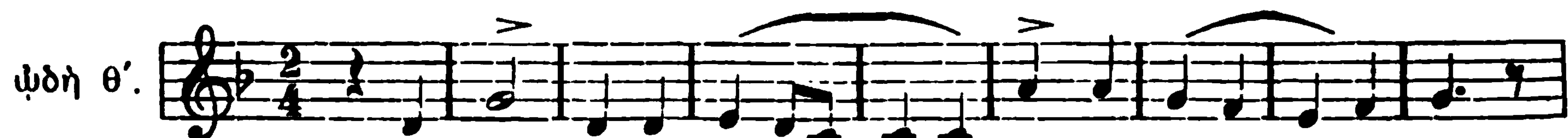

νη - γυ - ρις ε - στι - - - πα-νη - γυ - ρε - ων ε - νη ευ - λο - γου - - μεν Χρι-

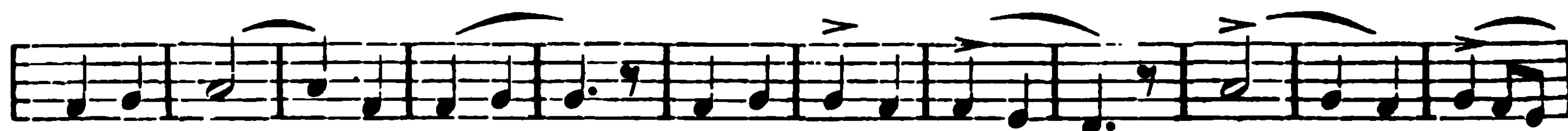

στον εις τους αι - ω - νας.

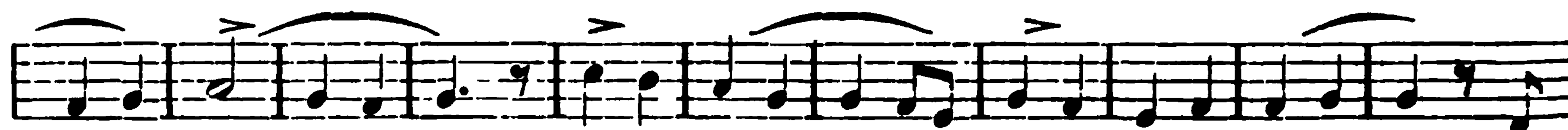
ῳδὴ θ΄.

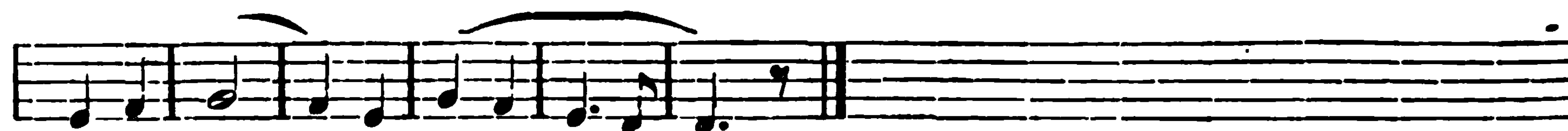
Φω - τι - ζου φω - τι - - - ζου - - νε - α Ι - ε - ρου-σα - λημ

η γαρ δο - ξα κυ - ρι - - - ου ε - πι σε α - νε-τει-λε χο - ρευε νυ - ν

και α - γαλ - λου Σι - ων συ - - δε α - γνη - - τερ-που θε-ο - το - - κε εν

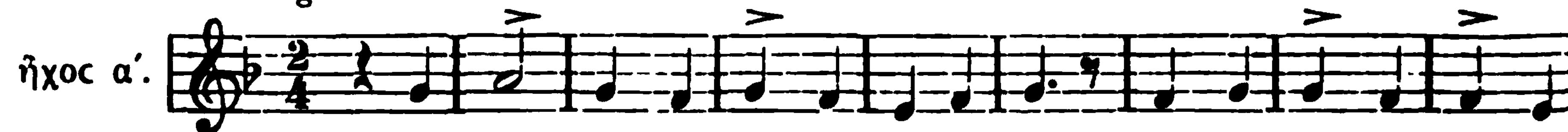

τη ε - γερ - σει του το - - κου - σου.

Προσόμοια.

Allegro.
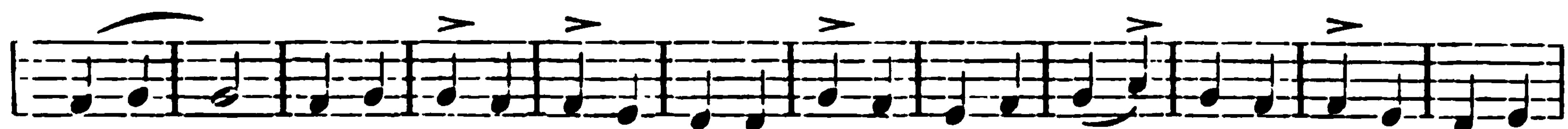
ἦχος α΄.

Πα - νευ - φη-μοι μαρ-τυ-ρες η - μας ουχ η γη κα - τε - κρυ-

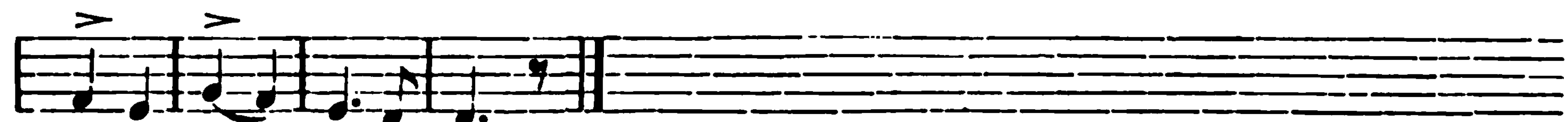
ψε αλ - λου-ρα - νο - ς υ - πε - δε-ξα - το η - νοι-γη-σαν η - μιν πα - ρα - δει-σου

πυ - - λαι και εν-τος γε - νο-με-νοι του ξυ-λου της ζω - η - ς α - πο - λαυε - τε Χρι-

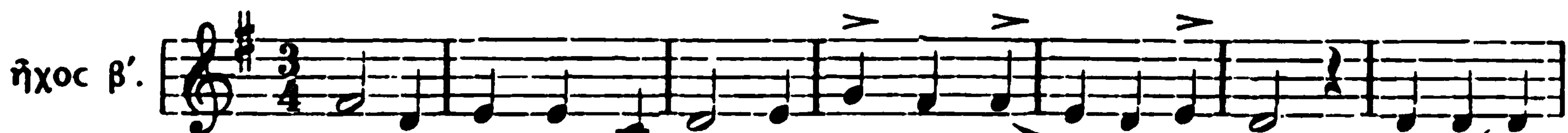

στῳ πρεσβευσα - τε δω-ρη - θη - - ναι - ταις ψυ-χαις η - μων την ει - ρη-νην και το
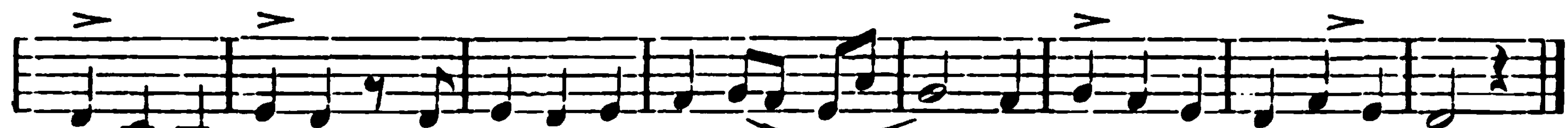

με-γα ε - - - λε - - ος.

ἦχος β'.

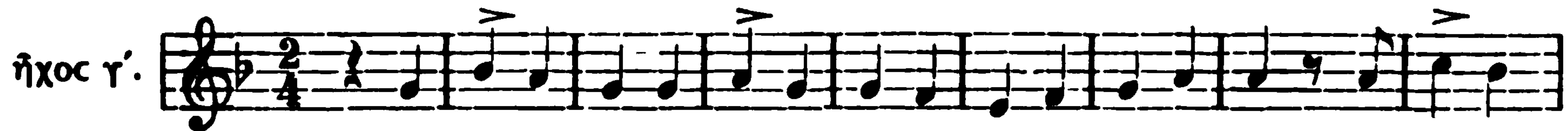

Οι - κος του Ευ-φρα-θα η πο - λις η - - - α - γι - α των προφη-

τω-ν η δο-ξα ευ - τρε-πι-σον τον οι - - - - κον ε - νῳ το θει - ον τι-κτε-ται.

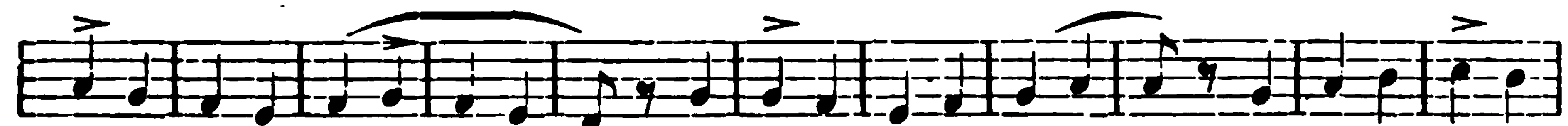
ἦχος γ'.

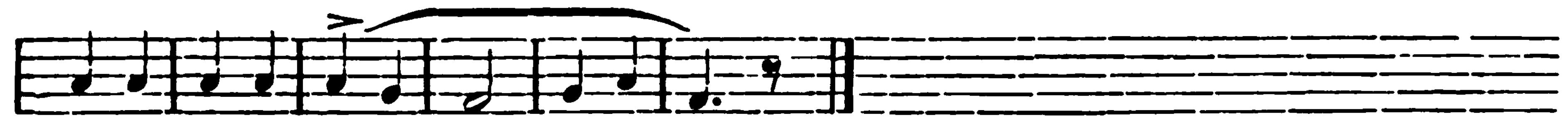
Με - γα-λη των μαρ-τυρων σου Χρι-στε η δυ-να - μις εν μνημα-

τι γαρ κειν - ται και πνευμα - τα δι - - ω κου - σι - και κα - τηργη - σαν εχ-

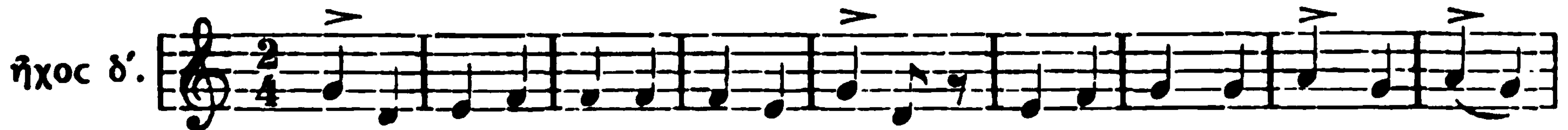

θρου την ε-ξου - σι - - - - - - αν τῃ πι-στει της τρι - α - - - δος α - γω-νι - σα-με-
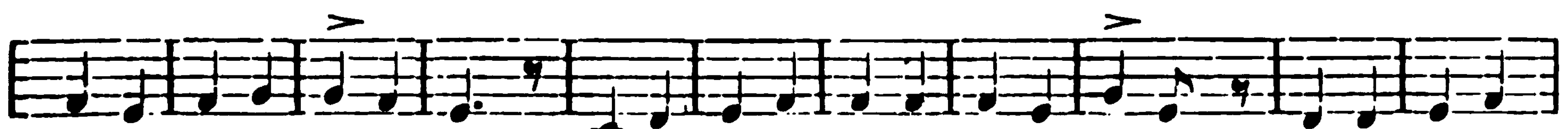

νοι υ - περ της ε - υ - σε - - βει - ας.

ἦχος δ'.
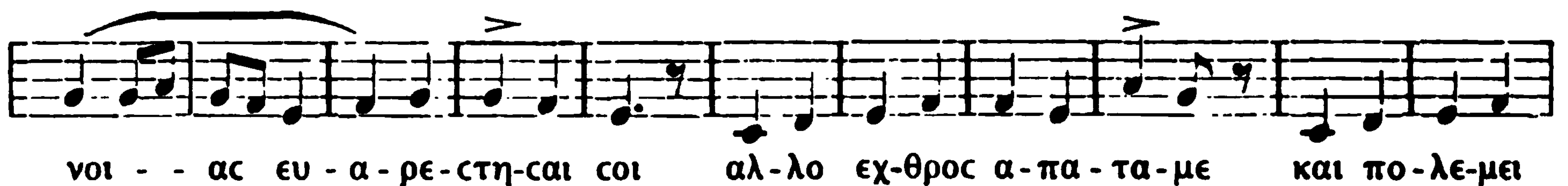

Η-θε - λον δα-κρυ-σιν ε - ξα-λει-ψαι των ε - μων πταισματων κυ-
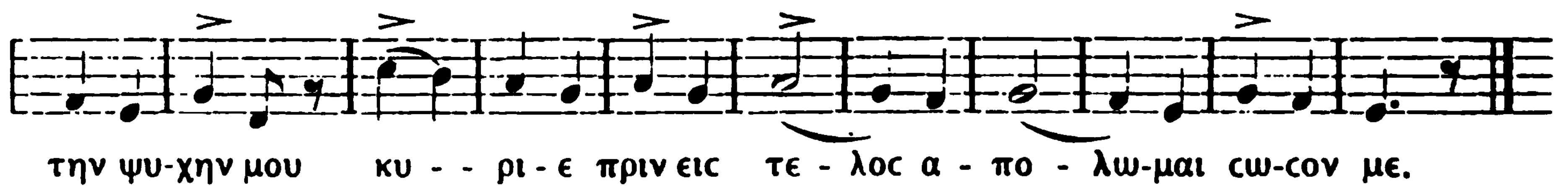

ρι - ε το χει - ρο-γρα-φον και το υ - πο - λοιπον της ζω - ης μου δι - α με-τα-

CXXXIV

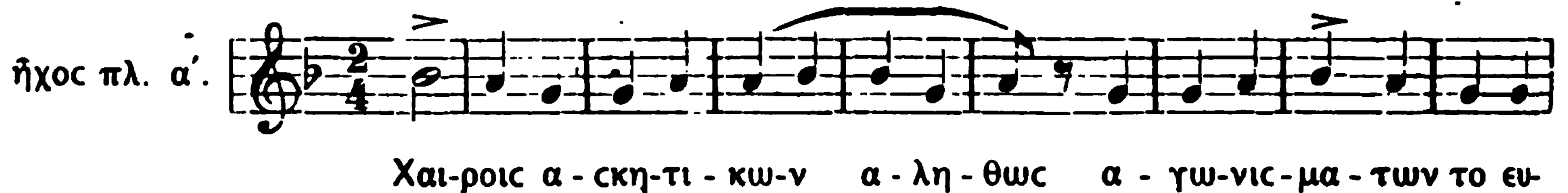

νοι - - ας ευ - α - ρε - στη - σαι σοι αλ - λο εχ - θρος α - πα - τα - με και πο - λε - μει
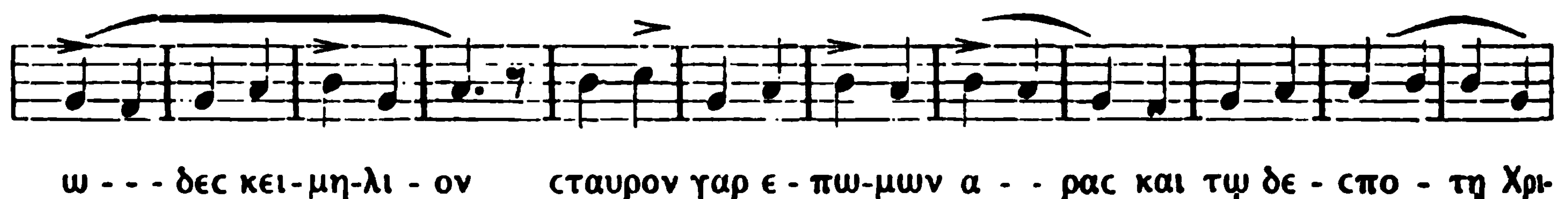

την ψυ - χην μου κυ - - ρι - ε πριν εις τε - λος α - πο - λω - μαι σω - σον με.
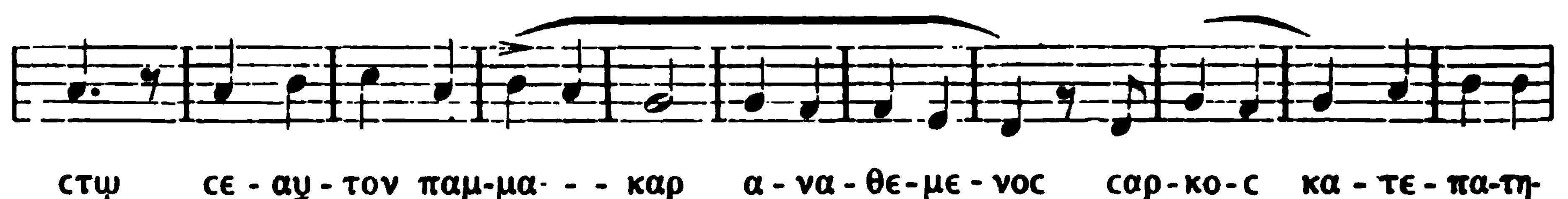
ἦχος πλ. α΄.
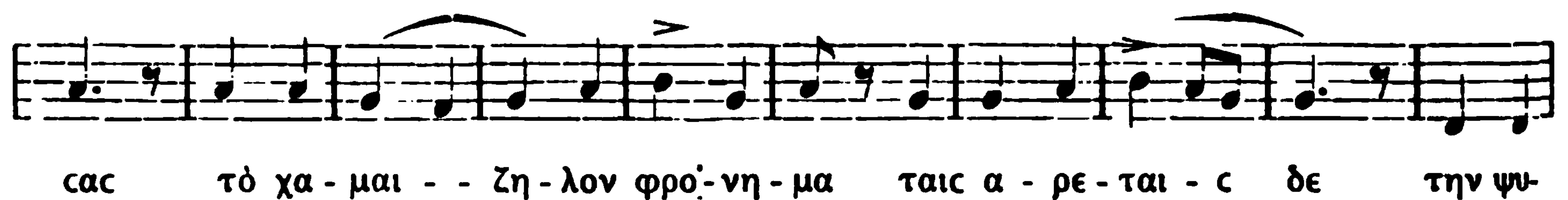

Χαι - ροις α - σκη - τι - κω - ν α - λη - θως α - γω - νισ - μα - των το ευ-
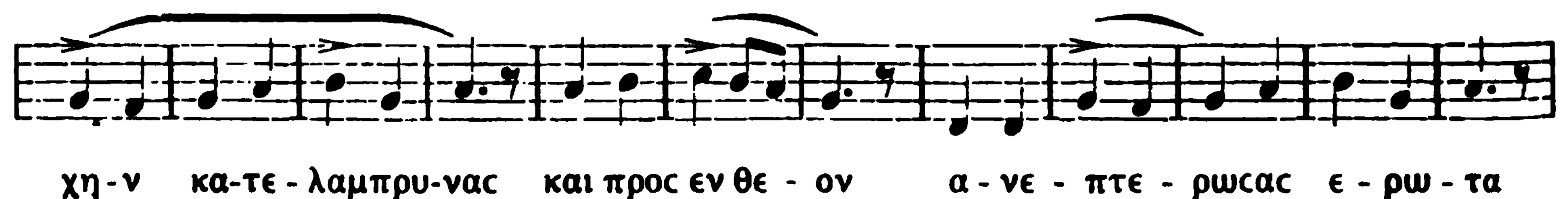

ω - - - δες κει - μη - λι - ον σταυρον γαρ ε - πω - μων α - - ρας και τῳ δε - σπο - τῃ Χρι-

στῳ σε - αυ - τον παμ - μα - - - καρ α - να - θε - με - νος σαρ - κο - ς κα - τε - πα - τη-
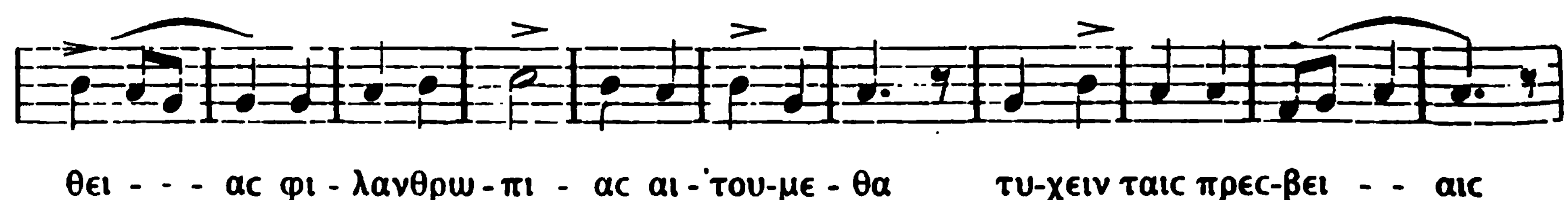

σας τὸ χα - μαι - - ζη - λον φρο - νη - μα ταις α - ρε - ται - ς δε την ψυ-
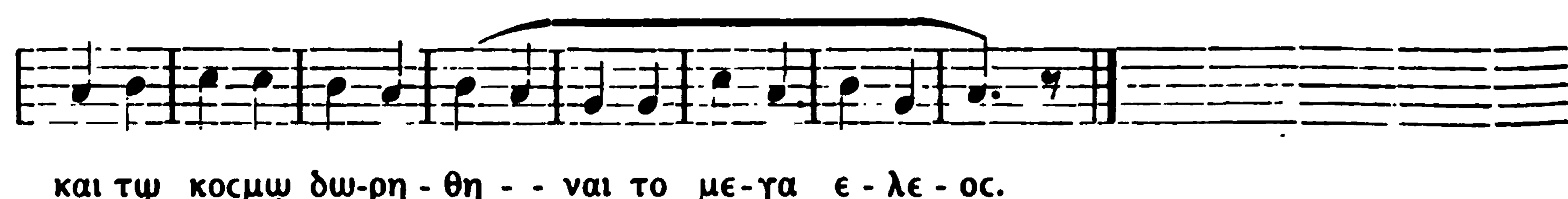

χη - ν κα - τε - λαμπρυ - νας και προς εν θε - ον α - νε - πτε - ρωσας ε - ρω - τα

ο - - θε - ν την πα - να - γι - αν σου κυ - κλουν - τες πα - νευ - φη - με λαρνα - κα Σαβ - βα της
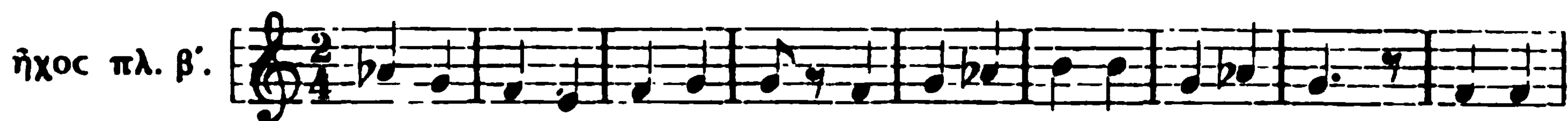

θει - - - ας φι - λανθρω - πι - ας αι - του - με - θα τυ - χειν ταις πρεσ - βει - - αις

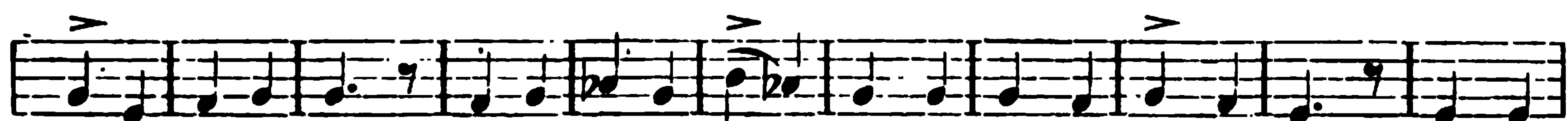

και τῳ κοσμῳ δω - ρη - θη - - ναι το με - γα ε - λε - ος.

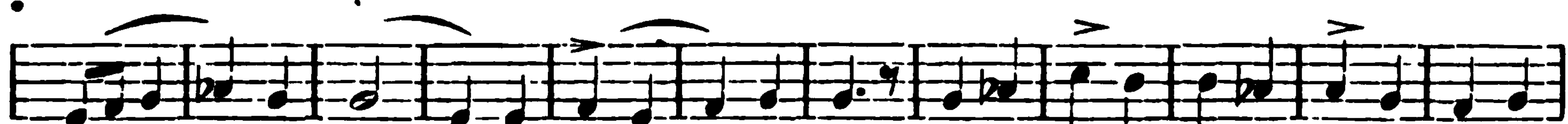
ἦχος πλ. β΄.

Ο-λην α-πο-θε-με-νοι εν ου-ρα-νοις την ελ-πι-δα θη-σαυ

ρον α-συ-λη-τον ε-πι-γης οι α---γι-οι ε-θη-σαυ-ρι-σαν δω-ρε

α-ν ε-λα-βον δω-ρε-α-ν δι-δου-σι τοις νο-σου-σι τα ι-α-μα-τα χρυ

σον η αρ-γυ-ρον ευ αγ-γε-λι-κως οὐκ ε-κτη σαν-το ανθρωποις τε και κτηνε-
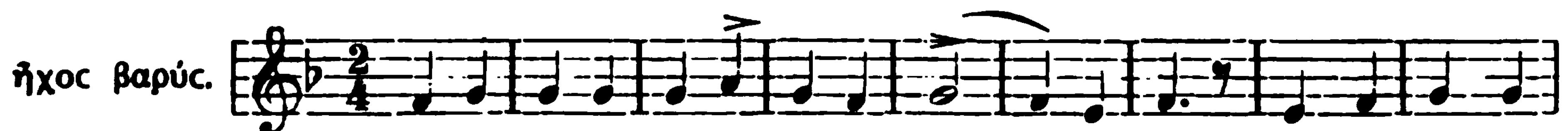

σι τας ευ-ερ-γε-σι-ας με-τεδω-καν ι-να δι-α παν-των υ-πη-κο-οι γε-νο-με-
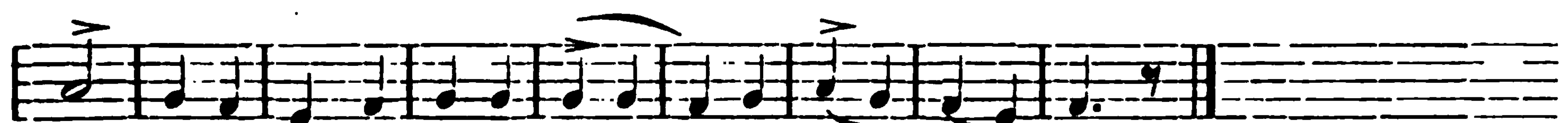

νοι Χριστῳ εν παρ-ρη-σι--ᾳ πρεσβευ-ω-σιν υπερ των ψυ-χω-ν η--μω-ν.

ἦχος βαρύς.

Ου-κε-τι κω-λυ-ο-με-θα ξυ-λου ζω-ης την ελ-πι-δα

ε--χοντες τòυ σταυρου σου κυ--ρι-ε δο--ξα--σοι.

ἦχος πλ. δ΄.
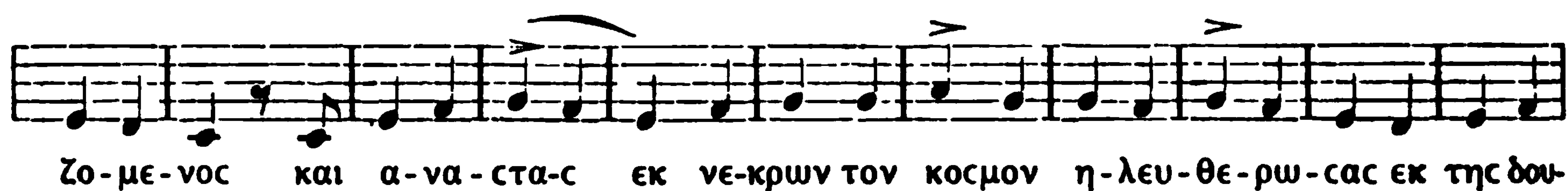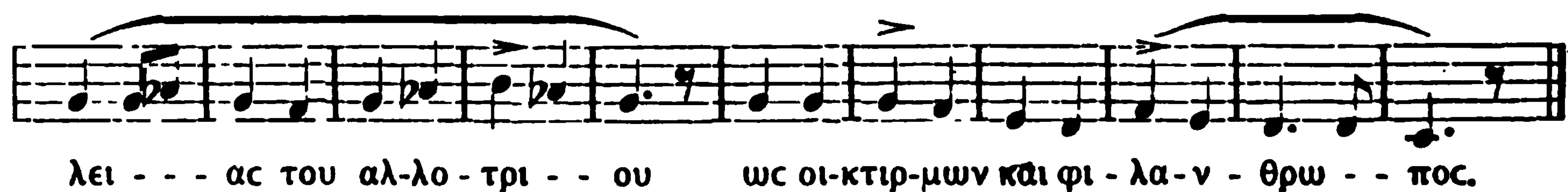

Κυ---ρι-ε ει και κρι-τη-ρι---ῳ πα-ρε---στης υ-πο πι-

λα-του κρι-νο-με-νος αλλουκ α-πε-λειφθης του θρο--νου τῳ πα-τρι συγ-κα-θε-
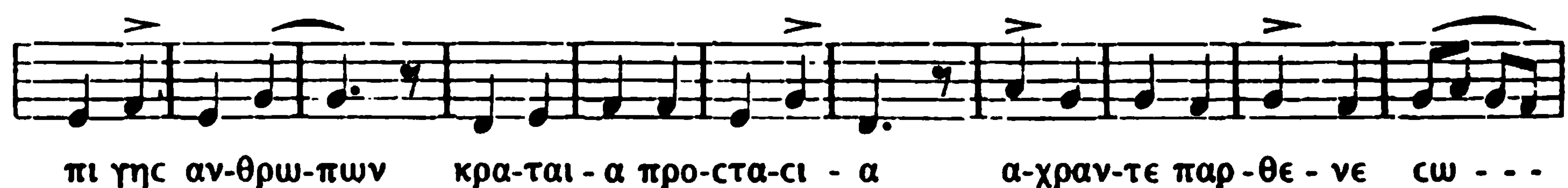
CXXXVI
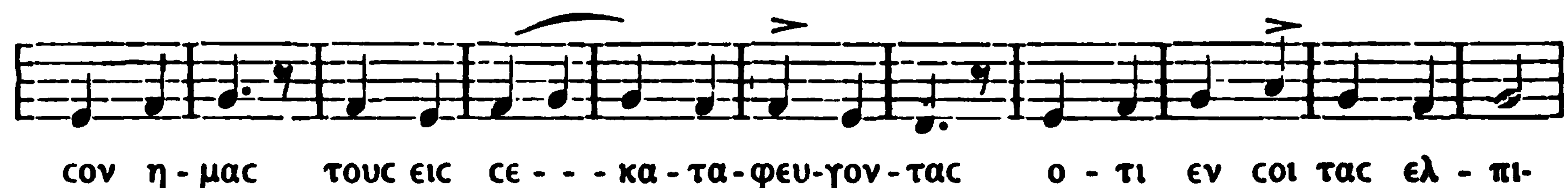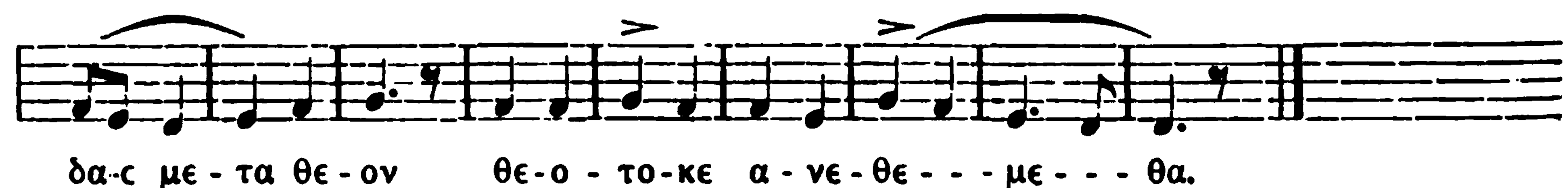

ἦχος α'.
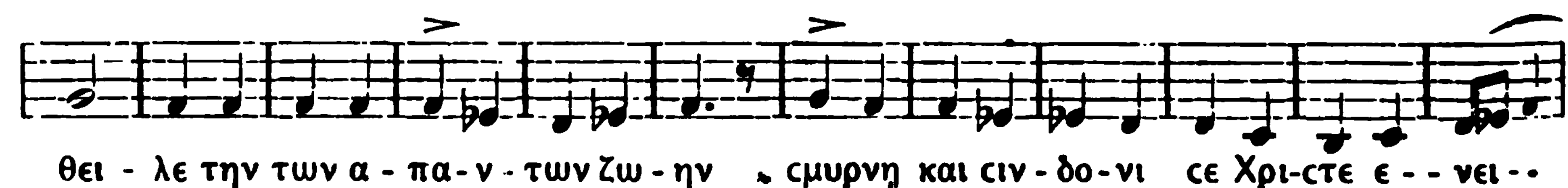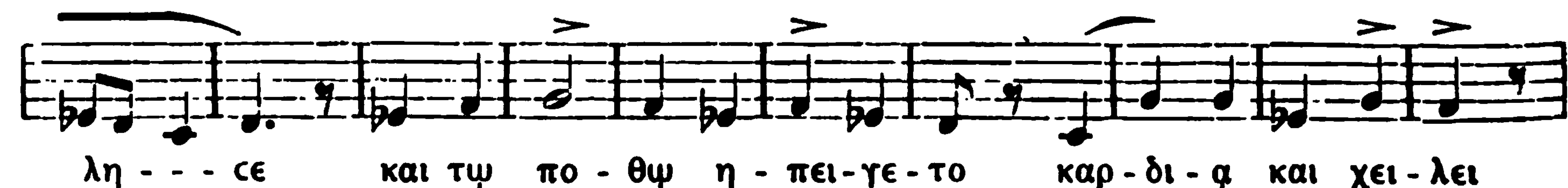

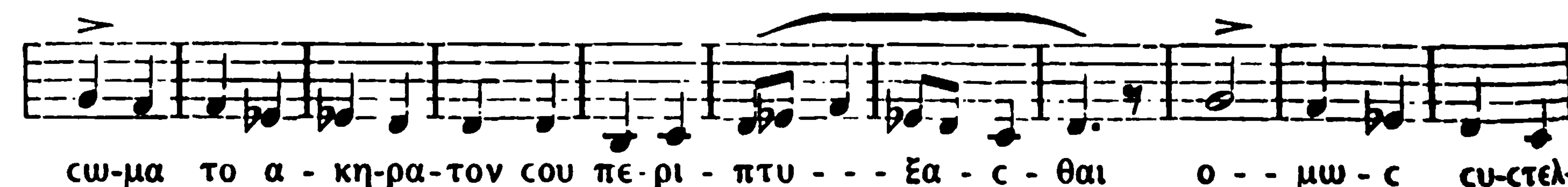
Andante.
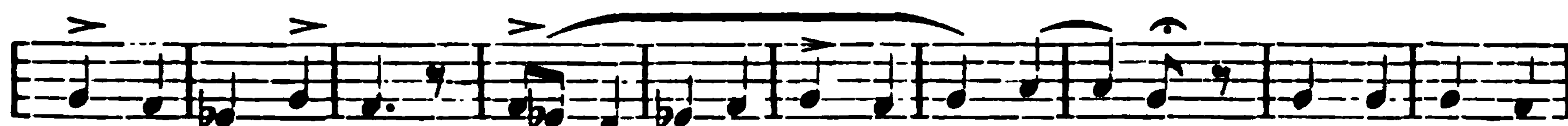
ἦχος β'.

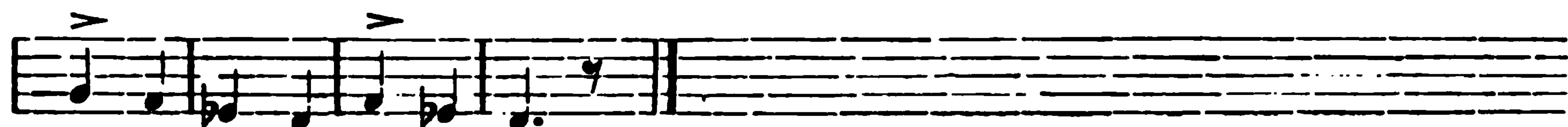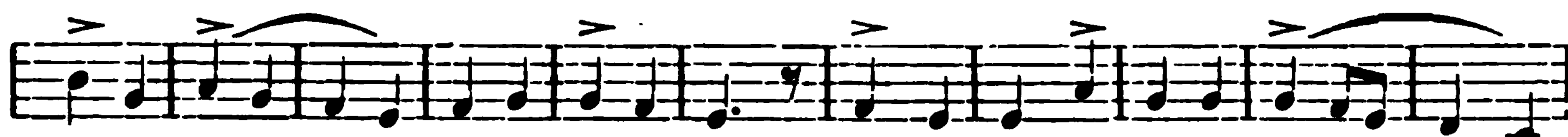

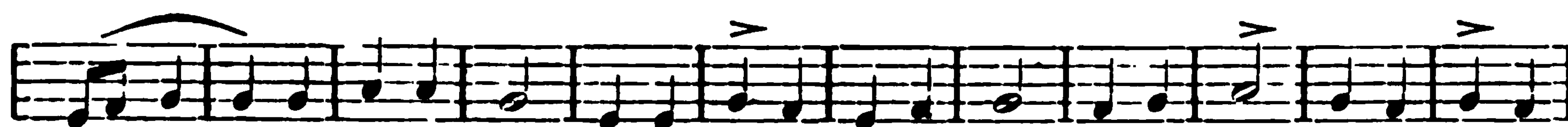

Andante.

ἦχος δ'.
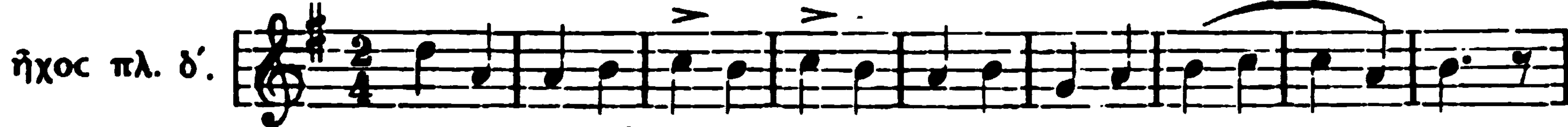

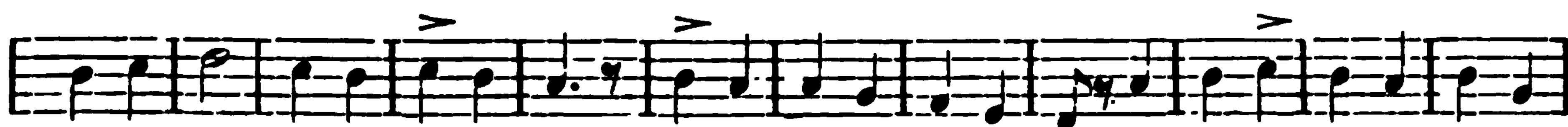

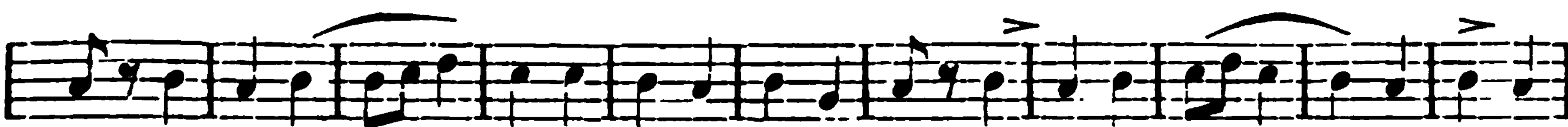

Andante.

ἦχος πλ. δ'.

η - λι - ε βλε - - - - - πων το τολ-μη - μα η παρ - θε - νος ε - λε - γεν εν

τω σταυ-ρω βλε-που-σα κρε - μα-με-νον Χρι-στον ον ε - - - τε - - κεν.

ΙΔΙΟΜΕΛΑ.

Adagio.

ἦχος πλ. δ'.

Παντο - κρα - - το - ρ κυ - - ρι - - ε οι - δα - - πο - - - σα

δυ - - - ναν ται - - τα δα - - - - - - - κρυ - - - - - - α Ε - ζε - κι - - - α - ν

γαρ εκ των πυ - λων του θα - να - - - του α - - - νη - - - - - - - γα - - - - - - - γον

τη - - ν α - - μαρ - τω - - - λον εκ των χρο - νι - - - ων πται σ - μα των ερ-

ρυ - - - - - - σα - - - - - - - - ντο τον δε τε - - λω - - - νην υ - περ τον φα ρισ-

σαι - - ον ε - - - - δι - - - και - - - - - - - ω - - - - - - - - σαν και δε - - - - - -

ο - - - - - - - - μαι συν αυ - τοι σ α - - - - ριθ - μη - - - - - - σας ε - - λε-

η — — σο - - - - - - ν με.

Adagio.

ἦχος πλ. β'.

Ω πο - - σω-ν α - - γα - - - θων ο α - - - - - - - θλι - - -

- - - - - ος ε - μαυ - το - ν ε - - στε - - - ρη - σα ω ποι - α - - ς

βα - - - - - - - σι - - λει - - - ας ε - ξε - - - - - πε - - - - σα ο τα - λαι - -

πω - - ρο - - - ς ε - - - - γω τον πλου-τον η - να - - λω σα ο - - - ν περ

ε - - - - - - - λα - - - - - - - - - βον την εν το - λη - - ν πα - - ρε - - - - - -

βην οι - - - - - - - - - - μοι τα - λαι - - να ψυ - - χη - - - - - η τῳ πυ-

ρι τῳ αι - - - - - ω - - - νι - - ῳ λοι - πο - ν κα - τα - - - - - δι - κα - - - - -

ζε - - - - - - - - - ται δι - ο προ τε - - - λου- ς βο - - - - η - - - - - - σον
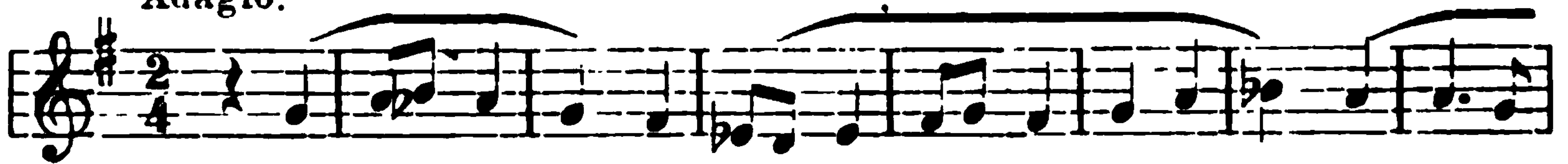
Χρι - - - στῳ - - - - τῳ θε - - - ῳ ω ω ω - - - ω ω - ω - ω - ω - ω.

ως τον α - - σω - - - - τον δε - ξαι - - με υι - - - ον ο θε - - - ο - - - ς

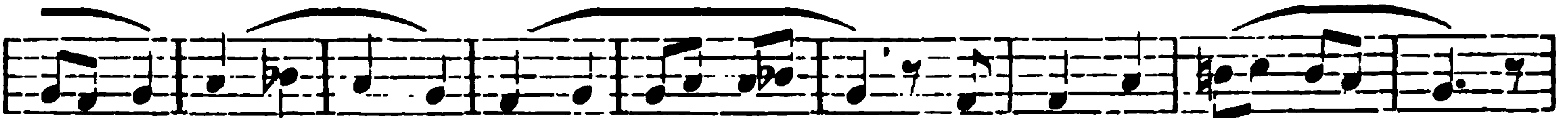
και ε - - - λε - - - η - - - - σο - - - - - - - - ν με.

Adagio.

ἦχος πλ. β'.

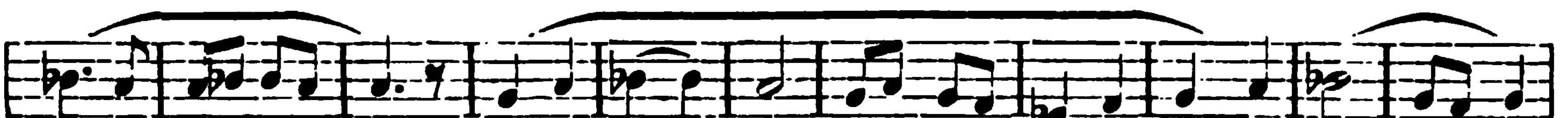
Ε - κα - - - θι - - - cε - ν Α - - - δαμ α - πε-ναν - τι - -

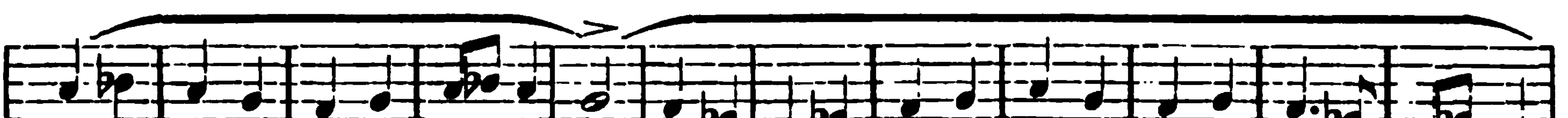
του - - - πα - - - - - - - ρα - - - δει - - - - cου και την ι - - δι - - - - - αν

γυ - - - - - - - - μνω - - - - - - cιν θρη - νω - ν ω - - - δυ - - - - - ρε - - - - το
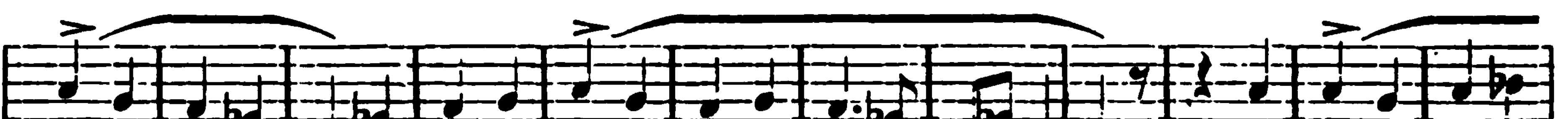

οι - - - - - - - - μοι τον α - πα - - τη πο - - - - νη - - ρα πει cθεν - τα - - -

και - - - - - - κλα - - πε - ν τα - - - και δο - - - - ξηc μα - - κρυ - ν - θε - - - - - - ν
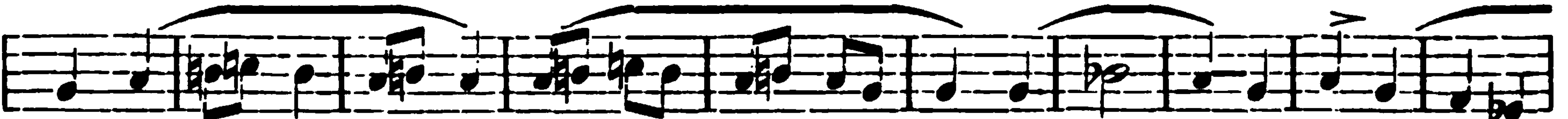

τα οι - - - - - - - - - - - μοι τον α - πλο - - - τη - - τι - - - γυ - - - μνον

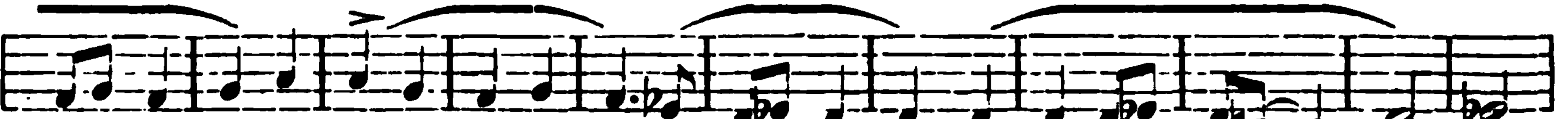
νυ - - - - ν δε - - - - η - πο - - ρη - - με - - - - - - νον αλ - λω - - πα -

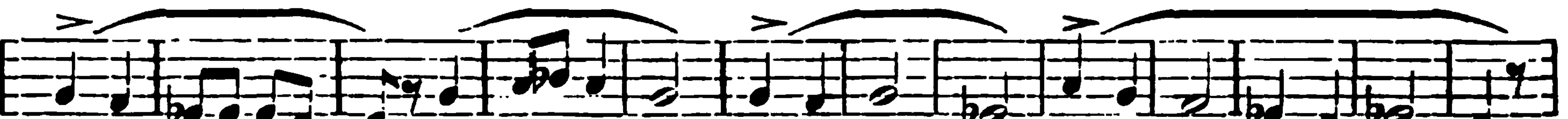
ρα - - - δει - - - - cε ουκ - ε - τι cου τηc τρυ - φη - c α - - - - - - - πο - - λα - - υ -

cω ουκ - ε - - - - τι - - - - ο - - - - - ψο - - - - μαι τον κυ - ρι - ον και - - θε - -

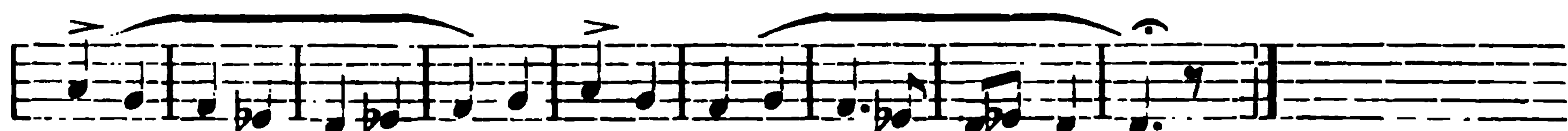
ο - - - - - - ν μου - - και - - πλα - - - - - - cτην ειc γη - - ν γα - ρ α - πε -

λε υ cο - - - - μαι ε - ξ η c και προ - - - - - cε - λη - - - - - - - - φθη - ν

ε - λε - η - - - μων οι - - - κτιρ - μω - - - - ν βο - - ω - - - - - σοι ε - λε - η-

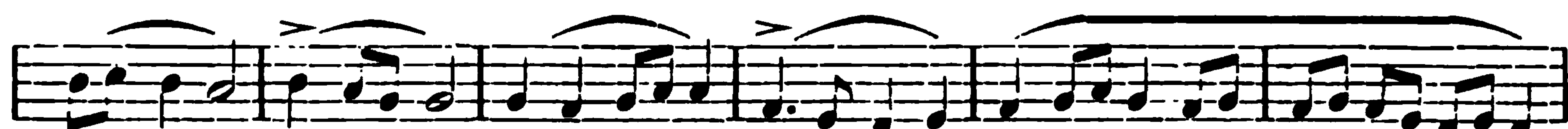
σο-ν με - - - το - - ν πα - ρα - - πε - - σο - - - - - - ν - τα.

Adagio.
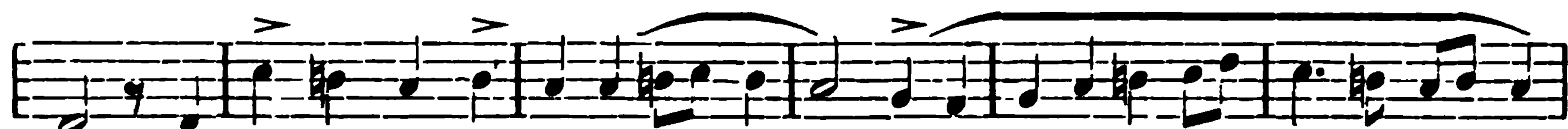
ἦχος πλ. α΄.
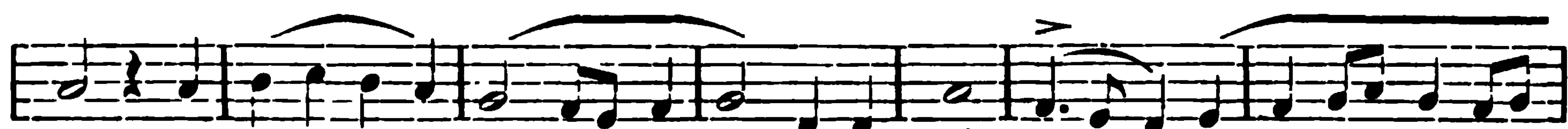

Εν τῃ ε - ρυ - θρᾳ θα - - λα - - - - - - σ - σῃ της α πει-ρο-
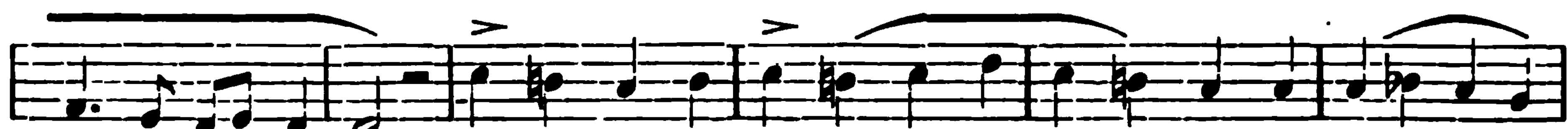

γα - - μου νυ - μ-φης ει - - κω - ν δι - - - - ε - γρα - - - - - - - φη - - - πο - -
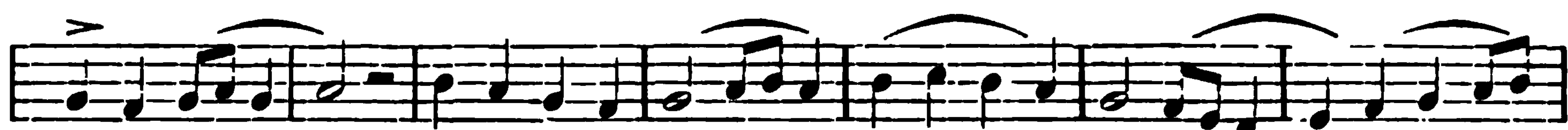

τε ε - κει Μω-ϋ-σης δι - αι ρε - - - της του - - υ - - - - - - - - δα - - - - - - -

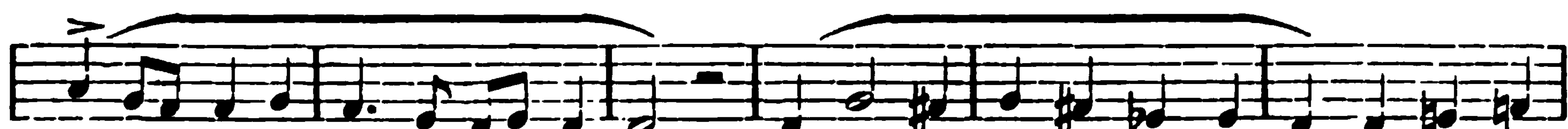
τος εν - θα - - δε Γα - βρι - - - ηλ υ - πη - ρε - τη - - σ του θα - - - - - - υ-
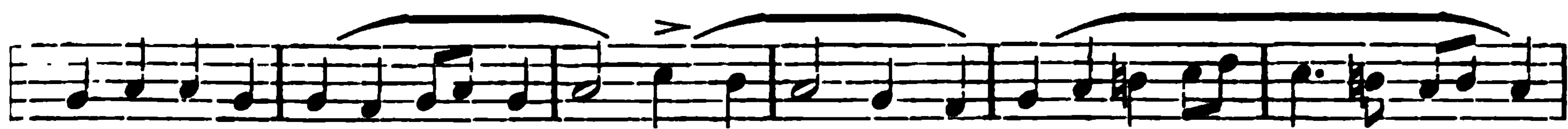

μα - - - - - - - τος το - τε τον βυ - θον ε - πε - - - ζευ - - σεν α - βρο - χω-σ

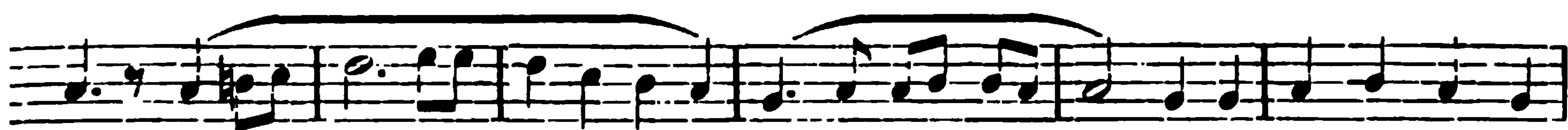
Ι - - σρα - - ηλ νυν δε τον Χριστον ε - - - γε-ν-νη - - σεν α - - - σπο - ρω - σ

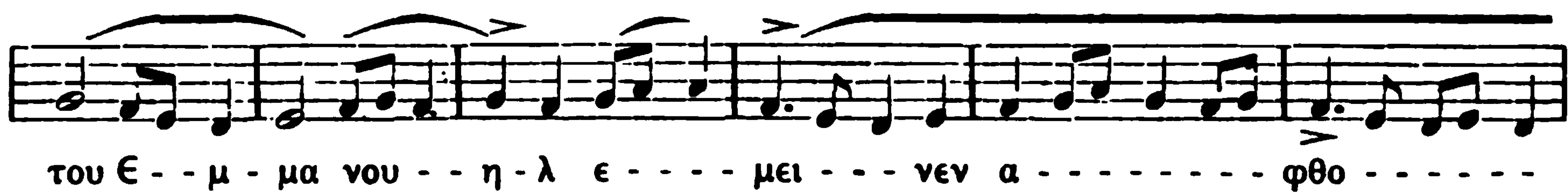
η - - - πα-ρ - θε - - - - - - - νος η θα - λα - - - - - σ - σα - - - με - τα την
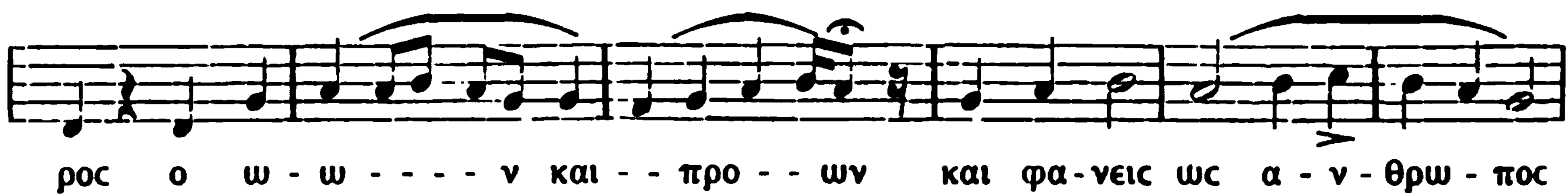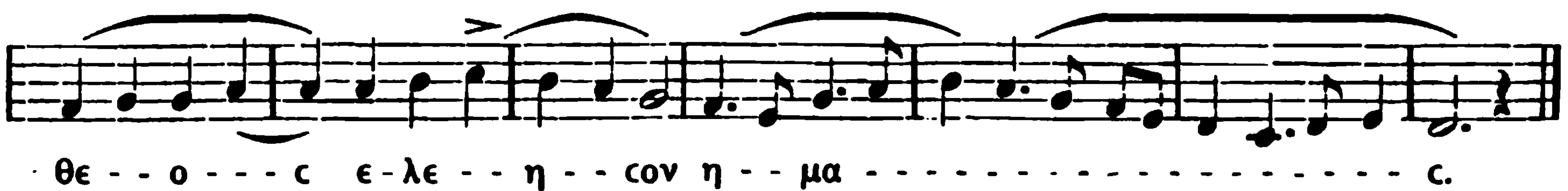

πα-ρο-δον του Ι - - σρα - - ηλ ε - - - μει - νε - ν α - - - - - - - βα - - - - - - -

τος η α - - - - - - - - - - - - - - - - - με - - - - - - - μ - πτος με-τα την κυ - η - σιν

του Ε - - μ - μα νου - - η - λ ε - - - - μει - - - νεν α - - - - - - - - φθο - - - - - -

ρος ο ω - ω - - - - ν και - - προ - - ων και φα - νεις ως α - ν - θρω - πος

θε - - ο - - - ς ε - λε - - η - - σον η - - μα - - - - - - - - - - - - - - - - - - ς.

CONSPECTUS.

I.

CODICUM ET EDITIONUM IN PRIORE PARTE ANTHOLOGIAE ADHIBITORUM.

A = cod. Monacensis, olim Augustanus, bombycinus n. 476 s. XIII vel XIV. conf. p. XI..
F = cod. Monac. membraneus n. 320 s. XII vel XIII. conf. p. XXII et LXXII.
G = cod. Monac. bombycinus n. 416 s. XII vel XIII.
H = cod. Monac. chartaceus n. 323 s. XVI.
M = cod. Monac. chartaceus n. 87 s. XVI. conf. p. XI.
N = cod. Monac. chartaceus n. 29 s. XVI. conf. p. XI.
P = cod. Parisinus n. 1039. conf. p. XI.
V = cod. Vindobonensis theolog. bombycinus n. 18 s. XIV. conf. p. XIV.
Boiss. = Sylloge poetarum graecorum. cur. Boissonade. Paris. a. 1825.
Bill. = Gregorii Nazianzeni opera ed. Billius. Paris. 1609.

II.

CODD. ET EDD. IN ALTERA PARTE ANTHOLOGIAE ADHIBITORUM.

A = cod. Monac. bombycinus n. 226 s. XIII vel XIV. conf. p. XXXVIII.
B = cod. Monac. bombycinus n. 263 s. XIII vel XIV.
C = cod. Monac. membraneus n. 587 s. XII vel XIII. conf. p. LXXI.
D = cod. Monac. bombycinus n. 205 s. XIII. conf. p. LXXI.
E = cod. Monac., olim Augustanus, membraneus n. 471 s. XI vel XII conf. p. LXXII
F = cod. Vind. theol. bombycinus n. 33 s. XIII. conf. p. LXXI.
G = cod. Vind. theol. membran. n. 332 et 338 s. XII. conf. p. LXXI.
H = cod. Vind. theol. membran. n. 136 s. XII. conf. p. LXXII.
I = cod. Vind. theol. bombycinus n. 183 s. XIV. conf. p. LXXI.
K = cod. Vind. theol. chartaceus n. 186 s. XV. conf. p. LXXI.
L = cod. Mon. bombycinus n. 201 s. XIII.

M = cod. Mon. chartaceus n. 25 s. XVI. conf. p.
V = cod. Vind. theol. membran. n. 121 s. XII. conf. p. XXXVIII.
Barth. = ed. Veneta Menaeorum et Pentecostarii. cur. Barth. Cutlumusianus. Venet. a. 1869.
Triod. = ed. Triodii. Venet. a. 1869.
Oct. = ed. Octoechi. Venet. a. 1869.
Hor. = ed. Horologii. Venet. a. 1831.
Ven. = Μηναῖα ἐπὶ διορθώσει Γεωργίου Βλαστοῦ. Ἐνετίῃσιν ͵αωϟβ΄.
Dan. = Thesaurus hymnologicus. ed. H. A. Daniel.
Pit. = Pitra Hymnographie de l'église grecque Rom. 1867.
Beitr. = Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner, von W. Christ, aus den Sitzungsber. der bayr. Akademie vom J. 1870.
Hirm. = Εἱρμολόγιον παρὰ Ἰωάννου Λαμπαδαρίου. Κωνσταντ. 1856.

PARS PRIOR.

CARMINA CHRISTIANA VETERA.

CΥΝΕCΙΟΥ ΥΜΝΟΙ.

I

Ἄγε μοι, λίγεια φόρμιγξ,
μετὰ Τηΐαν ἀοιδὰν,
μετὰ Λεcβίαν τε μολπὰν
γεραρωτέροιc ἐφ' ὕμνοιc
κελάδει δώριον ᾠδὰν,
ἁπαλαῖc οὐκ ἐπὶ νύμφαιc
ἀφροδίcιον γελώcαιc,—
θαλερῶν οὐδ' ἐπὶ κούρων
πολυηράτοιcιν ἥβαιc·
θεοκύμονοc γὰρ ἁγνὰ
cοφίαc ἄχραντοc ὠδὶc
μέλοc ἐc θεῖον ἐπείγει
κιθάραc μίτουc ἐρέccειν,
μελιχρὰν δ' ἄνωγεν ἄταν
χθονίων φυγεῖν ἐρώτων.
τί γὰρ ἀλκά, τί δὲ κάλλοc,
τί δὲ χρυcόc, τί δὲ φάμα,
βαcιλήϊοί τε τιμαὶ
παρὰ τὰc θεοῦ μερίμναc;
ὁ μὲν ἵππον εὖ διώκοι,
ὁ δὲ τόξον εὖ τιταίνοι,
ὁ δὲ θημῶνα φυλάccοι
κτεάνων, χρύcειον ὄλβον·
ἑτέρῳ δ' ἄγαλμα χαίτη
καταειμένη τενόντων,
πολύυμνοc δέ τιc εἴη
παρὰ κούροιc, παρὰ κούραιc
ἀμαρύγμαcιν προcώπων·
ἐμὲ δ' ἀψόφητον εἴη
βιοτὰν ἄcημον ἕλκειν,
τὰ μὲν εἰc ἄλλουc ἄcημον
τὰ δὲ πρὸc θεὸν εἰδότα.
cοφία δέ μοι παρείη
ἀγαθὰ μὲν νεότατα,
ἀγαθὰ δὲ γῆραc ἕλκειν,
ἀγαθὰ δ' ἄναccα πλούτου·
πενίαν δ' ἄμοχθοc οἴcει
cοφία γελῶcα πικραῖc
ἄβατον βίου μερίμναιc.
μόνον εἰ τόcον παρείη,
ὅcον ἄρκιον καλιῆc
ἀπὸ γειτόνων ἐρύκειν,
ἵνα μὴ χρεώ με κάμπτοι
ἐπὶ φροντίδαc μελαίναc.
κλύε καὶ τέττιγοc ᾠδὰν
δρόcον ὀρθρίαν πιόντοc.

Synesii in carminibus recognoscendis adhibuimus cod. Monacensem n. 476 s. XIII olim Augustanum (A), cod. Mon. n. 87 s. XVI (M), cod. Mon. n. 29 s. XVI (N), denique quae Boissonade ex cod. Parisino 1039 (P) excerpsit. — Cυνεcίου ὕμνοι ἔμμετροι AMN; singuli hymni hoc ordine sese excipiunt in A: 6. 2. 7. 8. 1. 2. 3. 4. 10 omissis 5. 9, in N: 3. 4. 5. 6. 2. 7, 8. 9. 1 omisso 10, in M: 3. 4. 5. 6. 2. 7. 8. 9. 1. 10 — I v. 17 φάμαι M — 18 βαcίλειοί τε τιμαί γε AM — 20 εὖ ἵππον A, M ex corr. — διώκει A — 21 τιταίνει A — 24 ἑτέρα M — 26 τιc N: κεν A τιc in κὲν corr. M — 31 ἐc MN fort.: ἄλλουc ἐc — 41 καλοῖcιν A καλιῆc in καλοῖcιν corr. M — 43 κόποι A κάμπτοι in κόπτοι corr. M

Ἴδε μοι βοῶcι νευραὶ
ἀκέλευcτα, καί τις ὀμφὴ
περί τ' ἀμφί τέ με ποτᾶται.
τί ποτ' ἄρα τέξεταί μοι
μέλος ἁ θέcκελος ὠδίc;
Ὁ μὲν αὐτόccυτος ἀρχὰ,
ταμίας πατήρ τ' ἐόντων,
ἀλόχευτος ὑψιθώκων
ὑπὲρ οὐρανοῦ καρήνων
ἀλύτῳ κύδεϊ γαίων
θεὸς ἔμπεδος θαάccει,
ἑνοτήτων ἑνὰς ἁγνὴ,
μονάδων μονάς τε πρώτη,
ἁπλότητας ἀκροτήτων
ἑνόωcα καὶ τεκοῦcα
ὑπερουcίοις λοχείαις·
ὅθεν αὐτὴ προθοροῦcα
διὰ πρωτόcπορον εἶδος
μονὰς ἄρρητα χυθεῖcα
τρικόρυμβον ἔcχεν ἀλκάν.
ὑπερούcιος δὲ παγὰ
cτέφεται κάλλεϊ παίδων
ἀπὸ κέντρου τε θορόντων,
περὶ κέντρον τε ῥυέντων.
Μένε μοι θραcεῖα φόρμιγξ,
μένε, μηδὲ φαῖνε δήμοις
τελετὰς ἀνοργιάcτους.
ἴθι καὶ τὰ νέρθε φώνει·
τὰ δ' ἄνω cιγὰ καλύπτει,
ὁ δὲ νοῦς οἵοιcιν ἤδη
μέλεται νοεροῖcι κόcμοις·
ἀγαθὰ γὰρ ἔνθεν ἤδη
βροτέου πνεύματος ἀρχὰ
ἀμερίcτως ἐμερίcθη,
ὁ καταιβάτας ἐς ὕλαν
νόος ἄφθιτος, τοκήων
θεοκοιράνων ἀπορρὼξ,
ὀλίγα μὲν, ἀλλ' ἐκείνων.
ὅλος οὗτος εἷς τε πάντῃ,
ὅλος εἰς ὅλον δεδυκὼς,
κύτος οὐρανῶν ἑλίccει·
τὸ δ' ὅλον τοῦτο φυλάccων
νενεμημέναιcι μορφαῖς
μεμεριcμένος παρέcτη,
ὁ μὲν ἀcτέρων διφρείαις,
ὁ δ' ἐς ἀγγέλων χορείας·
ὁ δὲ καὶ ῥέποντι δεcμῷ
χθονίαν εὕρετο μορφάν·
ἀπὸ δὲ cταθεὶς τοκήων
δνοφερὰν ἤρυcε λάθαν,
ἀλαωποῖcι μερίμναις
χθόνα θαυμάcας ἀτερπῆ
θεὸς ἐς θνητὰ δεδορκώς.
Ἔνι μάν, ἔνι τι φέγγος
κεκαλυμμέναιcι γλήναις·
ἔνι καὶ δεῦρο πεcόντων
ἀναγώγιός τις ἀλκά,
ὅτε κυμάτων φυγόντες
βιοτηcίων ἀκηδεῖς
ἁγίας ἔcτειλαν οἴμους
πρὸς ἀνάκτορον τοκῆος.
μάκαρ ὅcτις βορὸν ὕλας
προφυγὼν ὕλαγμα, καὶ γᾶς
ἀναδὺς ἅλματι κούφῳ
ἴχνος ἐς θεὸν τιταίνει.
μάκαρ ὅcτις μετὰ μοίρας,
μετὰ μόχθους, μετὰ πικρὰς
χθονογηθεῖς μελεδῶνας
ἐπιβὰς νόου κελεύθων
βυθὸν εἶδεν θεολαμπῆ.
Πόνος ἔcθ' ὅλαν τανύcθαι
κραδίαν ὅλοιcι ταρcοῖς
ἀναγωγίων ἐρώτων.
μόνον ἐμπέδωcον ὁρμὰν

---

49 ἀμφί τέ με Boissonade: ἀμφί με codd. — 53 τε ὄντων vulgo, correxit Boiss. — 61 ἑνόωcα nos: ἑνόcαcα A ἑνώcαcα MN — 62 ὑπερουcίαις A — 66 τρικόρυμνον A τρικόρυβον N τρικόρυβον in τρικόρυμνον corr. M — εἶχεν A — 74 ὅθι N, M var. lect. — 75 καλύπτει A MN: καλύπτοι vulgo — 77 νόοιcι codd. νοεροῖcι suadente Boissonadio scribere ausi sumus, nescio tamen an praestet νόοιο — 96 om. A; δ' ἐcτάθη codd. aut δὲ cταθεὶς aut δνοφερὰν δ' ἤρυcε scribendum esse monuit Boiss. — 97 ἀλαωποῖcι A: ἀλαωπῆcι P ἀλαωπίcι MN — 100 fort. ἔτι μάν, cf. III 577 — 107 ἀνάκτορνον M — 108 βορὸν in βάρος corr. M — 117 ἔcθ' nos: ἐς A m. pr. εἰς A ex corr. MN — τανύcθαι N: τανύcαι A τανύcθαι in τανῦcαι corr. M

νοερηφόροιcιν ὁρμαῖc·
ὁ δέ τοι πέλας φανεῖται
γενέτας χεῖρας ὀρεγνύς·
προθέοιcα γάρ τις ἀκτὶc
καταλάμψει μὲν ἀταρποὺc,
πετάcει δέ τοι νοητὸν
πεδίον, κάλλεος ἀρχάν.
Ἄγε μοι, ψυχά, πιοῖcα
ἀγαθορρύτοιο παγᾶc,
ἱκετεύcαcα τοκῆα
ἀνάβαινε μηδὲ μέλλε
χθονὶ τὰ χθονὸc λιποῖcα·
τάχα δ' ἂν μιγεῖcα πατρὶ
θεὸc ἐν θεῷ χορεύcαιc.

II

Πάλι φέγγοc, πάλιν ἀώc,
πάλιν ἁμέρα προλάμπει
μετὰ νυκτίφοιτον ὄρφναν·
πάλι μοι λίγαινε, θυμὲ,
θεὸν ὀρθρίοιcιν ὕμνοιc,
ὃc ἔδωκε φέγγοc ἀοῖ,
ὃc ἔδωκεν ἄcτρα νυκτὶ,
περικοcμίαν χορείαν.
πολυκύμονοc μὲν ὕλαc
ἐκάλυψε νῶτον αἰθὴρ
πυρὸc ἐμβεβὼc ἀώτῳ,
ἵνα κυδίμα cελάνα
πυμάταν ἄντυγα τέμνει·
ὑπὲρ ὀγδόαν δὲ δίναν
ἑλίκων ἀcτροφορήτων
ῥόοc ἀcτέρων ἔρημοc
ὑποκολπίουc ἐλαύνων
πτύχαc ἀντίον θεοίcαc
μέγαν ἀμφὶ νοῦν χορεύει,
ὃc ἄνακτοc ἄκρα κόcμου
πολιοῖc ἔρεψε ταρcοῖc.
τὰ πρόcω μάκαιρα cιγὰ,
νοερῶν τε καὶ νοητῶν
ἄτομον τομὰν, καλύπτει.
Μία παγὰ, μία ῥίζα
τριφαὴc ἔλαμψε μορφά·
ἵνα γὰρ βυθὸc πατρῷοc,
τόθι καὶ κύδιμοc υἱόc,
κραδιαῖόν τι λόχευμα,
cοφία κοcμοτεχνῖτιc·
ἑνοτήcιόν τε φέγγοc
ἁγίαc ἔλαμψε πνοιᾶc.
μία παγὰ, μία ῥίζα
ἀγαθῶν ἀνέcχεν ὄλβον
ὑπερούcιόν τε βλάcταν
γονίμοιc ζέοιcαν ὁρμαῖc·
τά τ' ἐνουcίων προλάμπει
μακάρων ἀγητὰ φέγγη.
ὅθεν ἐγκόcμιοc ἤδη
χορὸc ἀφθίτων ἀνάκτων
γενετήριόν τε κῦδοc
τό τε πρωτόcπορον εἶδοc
νοεροῖc ἔμελψεν ὕμνοιc·
πέλαc εὐμενῶν τοκήων
cτρατὸc ἀγγέλων ἀγήρωc
τὰ μὲν ἐc νόον δεδορκὼc
δρέπεται κάλλεοc ἀρχάν,
τὰ δ' ἐc ἄντυγαc δεδορκὼc
διέπει βένθεα κόcμου,
τὸν ὕπερθε κόcμον ἕλκων
νεάταc καὶ μέχριc ὕλαc,
ἵνα δαιμόνων ὅμιλον
φύcιc ἰζάνοιcα τίκτει
πολύθρουν καὶ πολυμήταν·
ὅθεν ἥρωc, ὅθεν ἤδη
περὶ γᾶν cπαρεῖcα πνοιὰ
χθονὸc ἐζώωcε μοίραc
πολυδαιδάλοιcι μορφαῖc·
τὰ δὲ πάντα cεῖο βουλᾶc
ἔχεται· cὺ δ' ἐccὶ ῥίζα

133 τάχα δ' ἂν corr. in τάχοc ἄν M — χορεύcαιc P: χορεύcοιc A ex corr. χορεύcειc MN, quod si tueri volueris, τάχα δ' ἀμμιγεῖcα emendare debebis — II 1, 4. III 143. VIII 51 πάλι A ex corr.: πάλιν MN — 4 λίγαινε A: λίταινε N λίγαιναι ex λίταινε corr. M — 13 τέμνη N, M var. lect. — 21 ἔρεψε A: ἔτρεψε N ἔρεψε ex ἔτρεψε corr. M — 30 κοcμοτεχνῆτιc MN — 34 ἀνέcχεν cum var. lect. ἔδειξεν M — 35 βλάcταν ex βλάcτον corr. M — 47 ἀλκάν MN — 53 τίκτη N — 57 nescio an ἐζώωcε Synesius scripserit

παρεόντων, πρό τ' ἐόντων,
μετεόντων, ἐνεόντων·
cὺ πατήρ, cὺ δ' ἐccὶ μάτηρ,
cὺ δὲ ἄρρην, cὺ δὲ θῆλυc,
cὺ δὲ φωνά, cὺ δὲ cιγά,
φύcεωc φύcιc γονῶcα,
cὺ δ' ἄναξ, αἰῶνοc αἰών.
τὸ μὲν ᾗ θέμιc βοᾶcαι·
μέγα χαῖρε, ῥίζα κόcμου,
μέγα χαῖρε, κέντρον ὄντων,
μονὰc ἀμβρότων ἀριθμῶν
προανουcίων ἀνάκτων.
μέγα χαίροιc, μέγα χαίροιc,
ὅτι πὰρ θεῷ τὸ χαίρειν·
ἐπ' ἐμοῖc ἵλαον οὖαc
τάνυcον χοροῖcιν ὕμνων·
cοφίαc ἄνοιγε φέγγοc,
κατάχει κύδιμον ὄλβον,
κατάχει χάριν λιπῶcαν
βιοτᾶc γαληνιώcαc,
πενίαν ἐκτὸc ἐλαύνων
χθονίαν τε κῆρα πλούτου·
μελέων ἔρυκε νούcουc,
παθέων δ' ἄκοcμον ὁρμὰν
φρενοκηδεῖc τε μερίμναc
ἀπό μοι ζωᾶc ἐρύκοιc,
ἵνα μὴ τὸ νοῦ πτέρωμα
ἐπιβρίcῃ χθονὸc ἄτα·
ἄνετον δὲ ταρcὸν αἴρων
περὶ cᾶc ὄργια βλάcταc
τὰ πανάρρητα χορεύcω.

III

Ἄγε μοι ψυχὰ
ἱεροῖc ὕμνοιc
ἐπιβαλλομένα
ὑληγενέαc
εὔναcον οἴcτρουc·
θώρηccε δὲ νοῦ
ζαμενεῖc ὁρμάc.
Βαcιλῆϊ θεῶν
πλέκομεν cτέφανον,
θῦμ' ἀναίμακτον,
ἐπέων λοιβάc.
Cὲ μὲν ἐν πελάγει,
cὲ δ' ὑπὲρ νάcων,
cὲ δ' ἐν ἀπείροιc,
ἐπί τε πτολίων
κραναῶν τ' ὀρέων,
καὶ κατὰ κλεινῶν
ὁπόταν πεδίων
cτάcω διδύμουc
γυίων ταρcούc,
cέ, μάκαρ, μέλπω,
γενέτα κόcμου.
cοὶ νύξ με φέρει
τὸν ἀοιδόν, ἄναξ·
cοὶ δ' ἀμερίουc,
cοὶ δ' ἀῴουc,
cοὶ δ' ἑcπερίουc
ὕμνουc ἀνάγω.
ἵcτορεc αὐγαὶ
πολιῶν ἄcτρων
μάναc τε δρόμοι·
καὶ μέγαc ἵcτωρ
ἅλιοc ἁγνῶν
ἄcτρων πρύτανιc,
ὁcίαν ψυχᾶν
ἅγιοc ταμίαc.
Ἐπὶ cὰc αὐλάc,
ἐπὶ cοὺc κόλπουc
τὸν ἀπόcτροφον
ταναᾶc ὕλαc
ταρcὸν ἐλάφρουν,
χαίρων ἵνα cου
προμολὰν ἱκόμαν,
νῦν ἐπὶ cεμνᾶc

64 δὲ ἄρρην A sed ἐ ἄ in ras. — 68 εἰ θέμιc M — 72 προανacίων MN — 78 et 79 κατέχει AM — III 6 νόου AMNP, praeterea in A δὲ erasum — 10 θῦμ' contra veterum poetarum usum corripuit Synesius — 32 ἴcτωρ ex ἴτωρ corr. MN — 35 ὁcίαν AP: ὁcίων MN — 39 vocabuli ἀπόcτροφον paenultimam syllabam produxisse videtur poeta; cf. v. 109. 235 — 41 ἐλάφρουν tentavimus, nisi πόδ' ἐλάφριζον malis ἐλαφριζόντων AMN ἐλαφρίζων vulgo

τελετηφορίαϲ
ϲηκοὺϲ ἁγίουϲ
ἱκέταϲ ἔμολον·
νῦν ἐπὶ κλεινῶν
κορυφὰν ὀρέων
ἱκέταϲ ἔμολον·
νῦν ἐϲ ἐρήμαϲ
αὐλῶνα μέγαν
Λιβύαϲ ἔμολον,
πέζαν νοτίαν·
τὰν οὔτ᾽ ἄθεον
πνεῦμα μολύνει,
οὔτε χαράϲϲει
ἴχνοϲ ἀνθρώπων
ἀϲτυμερίμνων·
ἵνα ϲοι ψυχὰ
καθαρὰ παθέων,
λύϲαϲα πόθουϲ,
λήξαϲα πόνων,
λήξαϲα γόων,
θυμῶν, ἐρίδων,
ὅϲα κηριτρεφῆ
ἀποϲειϲαμένα
καθαρᾷ γλώϲϲᾳ
γνώμῃ θ᾽ ὁϲίᾳ
τὸν ὀφειλόμενον
ὕμνον ἀποίϲῃ.
Εὐφαμείτω
αἰθὴρ καὶ γᾶ·
ϲτάτω πόντοϲ,
ϲτάτω δ᾽ ἀήρ·
λήγετε πνοιαὶ
βαλίων ἀνέμων,
λήγετε ῥιπαὶ
γυρῶν ῥοθίων,
ποταμῶν προχοαί,
κρανααὶ λιβάδεϲ.
ἐχέτω ϲιγὰ
κόϲμου λαγόναϲ,
ἱερευομένων
ἁγίων ὕμνων·
δύτω κατὰ γᾶϲ
ὀφίων ϲυρμόϲ,
δύτω κατὰ γᾶϲ
καὶ πτανὸϲ ὄφιϲ,
δαίμων ὕλαϲ,
νεφέλα ψυχᾶϲ,
εἰδωλοχαρὴϲ,
εὐχαῖϲ ϲκύλακαϲ
ἐπιθωΰϲϲων.
ϲὺ πάτερ, ϲὺ μάκαρ,
ϲὺ ψυχοβόρουϲ
ἀπέρυκε κύναϲ
ψυχᾶϲ ἀπ᾽ ἐμᾶϲ,
εὐχᾶϲ ἀπ᾽ ἐμᾶϲ,
ζωᾶϲ ἀπ᾽ ἐμᾶϲ,
ἔργων ἀπ᾽ ἐμῶν.
ἁ δ᾽ ἁμετέρα
πραπίδων λοιβὰ
ϲοῖϲ ἐριτίμοιϲ
μελέτω προπόλοιϲ,
πορθμεῦϲι ϲοφοῖϲ
ἁγίων ὕμνων.
Ἤδη φέρομαι
ἐπὶ βαλβίδαϲ
ἱερῶν ἐπέων·
ἤδη καναχεῖ
ὀμφὰ περὶ νοῦν.
Μάκαρ, ἵλαθί μοι,
πάτερ, ἵλαθί μοι,
εἰ παρὰ κόϲμον,
εἰ παρὰ μοῖραν
τῶν ϲῶν ἔθιγον.
τίνοϲ ὄμμα ϲοφόν,
τίνοϲ ὄμμα πολύ,
ταῖϲ ϲαῖϲ ϲτεροπαῖϲ
ἀνακοπτόμενον,
οὐ καταμύϲει;
ἀτενὲϲ δὲ δρακεῖν
ἐπὶ ϲοὺϲ πυρϲοὺϲ
θέμιϲ οὐδὲ θεοῖϲ·
πίπτων δὲ νόοϲ

48—53 om. A — 51—53 om. P — 98—102 = IV 248—252 — 115 εἰ A in ras.: εἴ ου MNP

ἀπὸ cᾶc cκοπιᾶc
τὰ πέλαc caίνει,
ἀκίχητα κιχεῖν
ἐπιβαλλόμενοc,
προcιδεῖν αἴγλαν
ἀκάμαντι βυθῷ
ἀμαρυccομέναν·
ἀβάτων δ' ἀποβὰc
ἐπὶ πρωτοφανὲc
εἶδοc ἐρείδει
ὄμματοc ὁλκάν·
ὅθεν αἰνύμενοc
ἐπὶ cοὺc ὕμνουc
ἄνθεα φωτὸc
ἀορίcτοιc ἀνέμοιc
ἀναπαῦcαι βολάν,
τὰ cὰ coὶ πάλι δούc.
τί γὰρ οὐ cὸν, ἄναξ;
πατέρων πάντων
πάτερ, αὐτοπάτωρ,
προπάτωρ, ἀπάτωρ,
υἱὲ cεαυτοῦ,
ἓν ἑνὸc πρότερον,
ὄντων cπέρμα,
πάντων κέντρον,
προανούcιε νοῦ,
κόcμων ῥίζα
τῶν ἀρχεγόνων,
ἀμφιφαὲc φῶc,
ἀτρέκεια cοφά,
παγὰ cοφίαc,
κεκαλυμμένε νοῦ
ἰδίαιc αὐγαῖc,
ὄμμα cεαυτοῦ
πρηcτηροκράτορ,
αἰωνοτόκε,
αἰωνόβιε,
ἐπέκεινα θεῶν,
ἐπέκεινα νόων·
θἄτερα νωμῶν,
νοερητόκε νοῦ,
ὀχετηγὲ θεῶν,
πνευματοεργὲ
καὶ ψυχοτρόφε·
παγὰ παγῶν,
ἀρχῶν ἀρχά,
ῥιζῶν ῥίζα·
μονὰc εἶ μονάδων,
ἀριθμῶν ἀριθμόc,
μονὰc ἠδ' ἀριθμόc,
νοῦc καὶ νοερὸc
καὶ τὸ νοητὸν
καὶ πρὸ νοητοῦ·
ἓν καὶ πάντα,
ἓν διὰ πάντων,
ἕν τε πρὸ πάντων,
cπέρμα τὸ πάντων,
ῥίζα καὶ ὅρπαξ,
φύcιc ἐν νοεροῖc,
θῆλυ καὶ ἄρρεν·
μύcταc δὲ νόοc
τά τε καὶ τὰ λέγει,
βυθὸν ἄρρητον
ἀμφιχορεύων.
Cὺ τὸ τίκτον ἔφυc,
cὺ τὸ τικτόμενον,
cὺ τὸ φωτίζον,
cὺ τὸ λαμπόμενον,
cὺ τὸ φαινόμενον,
cὺ τὸ κρυπτόμενον,
φῶc κρυπτόμενον
ἰδίαιc αὐγαῖc·
ἓν καὶ πάντα
ἓν καθ' ἑαυτὸ
καὶ δι' ἁπάντων·
cὺ γὰρ ἐξεχύθηc,
ἀρρητοτόκε,
ἵνα παῖδα τέκῃc

---

132 ἀκάματι MN — 137 ἀλκάν N, M var. lect. — 141. 2 versus corruptos reliquimus i tactos, Boissonade et ἀνέπαυcε et ἀέροc ἀνέμοιc ἀνέπνευcε βολάν tentavit — 143 ταῦτα (A — 153 κόcμου M vulgo — 166 θἄτερα nos: ἐπὶ θἄτερα codd. ἐπίcῃc Boiss. — 181 ἁπάντων AMN — 197 in vett. edd. ante Boiss. casu, ut videtur, excidit

κλεινὰν ϲοφίαν
δημιοεργόν·
προχυθεὶϲ δὲ μένειϲ
ἀτόμοιϲι τομαῖϲ
μαιευόμενοϲ.
Ὑμνῶ ϲε, μονάϲ,
ὑμνῶ ϲε, τριάϲ·
μονὰϲ εἶ τριὰϲ ὤν,
τριὰϲ εἶ μονὰϲ ὤν·
νοερὰ δὲ τομὰ
ἄϲχιϲτον ἔτι
τὸ μεριϲθὲν ἔχει.
ἐπὶ παιδὶ χύθηϲ
ἰότατι ϲοφᾷ,
αὐτὰ δ' ἰόταϲ
βλάϲτηϲε μέϲα
φύϲιϲ ἄφθεγκτοϲ,
τὸ προούϲιον ὄν.
οὐ θέμιϲ εἰπεῖν
δεύτερον ἐκ ϲοῦ·
οὐ θέμιϲ εἰπεῖν
τρίτον ἐκ πρώτου.
Ὠδὶϲ ἱερά,
ἄρρητε γονά,
ὅροϲ εἶ φυϲίων
τᾶϲ τικτοίϲαϲ
καὶ τικτομέναϲ.
ϲέβομαι νοερῶν
κρυφίαν τάξιν·
χωρεῖ τι μέϲον
οὐ καταχυθέν.
Ἄφθεγκτε γόνε
πατρὸϲ ἀφθέγκτου,
ὠδὶϲ διὰ ϲέ,
διὰ δ' ὠδῖνοϲ
αὐτὸϲ ἐφάνθηϲ,
ἅμα πατρὶ φανεὶϲ
ἰότατι πατρόϲ·
ἰόταϲ ϲὺ δ' ἀεὶ
παρὰ ϲεῖο πατρί·
οὐδ' ὁ βαθύρρουϲ
χρόνοϲ οἶδε γονὰϲ
τὰϲ ἀρρήτουϲ·
αἰὼν δὲ γέρων
τὸν ἀμήρυτον
τόκον οὐκ ἐδάη·
ἅμα πατρὶ φάνη
γενόμενοϲ αἰῶν'
ὁ γενηϲόμενοϲ.
Τίϲ ἐπ' ἀφθέγκτοιϲ
ἐβράβευϲε τόλμαν;
ἀλαῶν μερόπων
δαιδαλογλώϲϲων
ἄθεοι τόλμαι·
ϲὺ δὲ φωτοδόταϲ
φωτὸϲ νοεροῦ·
ϲκολιᾶϲ δ' ἀπάταϲ
ἀνέχειϲ ὁϲίων
πραπίδαϲ μερόπων
ἐϲ ζόφον ὕλαϲ
μὴ καταδῦναι.
Ϲέ, πάτερ κόϲμων,
πάτερ αἰώνων,
αὐτουργὲ θεῶν,
εὐαγὲϲ αἰνεῖν.
Ϲὲ μὲν οἱ νοεροὶ
μέλπουϲιν, ἄναξ,
ϲὲ δὲ κοϲμαγοὶ
ὀμματολαμπεῖϲ
νόεϲ ἀϲτέριοι
ὑμνοῦϲι, μάκαρ,
οὓϲ πέρι κλεινὸν
ϲῶμα χορεύει.
πᾶϲά ϲε μέλπει
γενεὰ μακάρων,
οἱ περὶ κόϲμον,
οἱ κατὰ κόϲμον,
οἱ ζωναῖοι,

214—216 = IV 116 sqq. — 217 χύθηϲ Boissonade: χυθεὶϲ codd. — 235 καταχθέν MN — 243 ϲέ δέ MNP unde ϲύ δέ Boiss.: ϲύ A in ras. et varia lect. in M — 252 γενόμενοϲ αἰῶν' nos: αἰὼν γενόμενοϲ AMN vulgo; si elisio in clausula versiculi facta te offendet, poteris γενόμενοϲ αἰέν scribere — 255 ἐβράβευϲε θράϲοϲ mavult Boiss. — 277 χορεύει A: χορεύϲει PMN

οἵ τ᾽ ἄζωνοι
κόσμου μοίρας
ἐφέπουσι σοφοί,
ἀμφιβατῆρες
οἱ περὶ κλεινοὺς
οἰηκοφόρους·
οὓς ἀγγελικὰ
προχέει σειρὰ
τό τε κυδῆεν
γένος ἡρώων,
ἔργα τὰ θνητῶν
κρυφίαισιν ὁδοῖς
διανισσόμενον,
[ἔργα βρότεια]
ψυχά τ᾽ ἀκλινὴς
καὶ κλινομένα
ἐς μελαναυγεῖς
χθονίους ὄγκους.
Cὲ μάκαιρα φύσις
φύσεώς τε γονά,
μάκαρ, ὑμνέει,
τὰς ζειδώροις
ἐφέπεις πνοιαῖς,
ἀπὸ σῶν ὀχετῶν
κατασυρομέναις,
προκυλινδομέναις·
σὺ γὰρ, ἀχράντων
ἡγέτα κόσμων,
φύσις εἶ φυσίων·
σὺ φύσιν θάλπεις,
γένεσιν θνατῶν,
τᾶς ἀενάω
ἰνδαλμῶνα,
ἵνα καὶ πυμάτα
μερὶς ἐν κόσμῳ
λελάχῃ ζωᾶς
ἐπαμειβομένας·
οὐ γὰρ θέμις ἦν
τρύγα τὰν κόσμου
κορυφαῖς ἐρίσαι·
τὸ δὲ ταχθὲν ὅλως
ἐς χορὸν ὄντων
οὐκέτ᾽ ὀλεῖται·
ἄλλο δ᾽ ἀπ᾽ ἄλλου,
διὰ δ᾽ ἀλλήλων
πάντ᾽ ἀπολαύει·
ἐξ ὀλλυμένων
κύκλος ἀΐδιος
ταῖς σαῖς πνοιαῖς
ἀναθαλπόμενος.
σοὶ διὰ πάντων
ἵστησι χοροὺς
μάτειρα φύσις
ἰδίαις χροίαις,
ἰδίοις ἔργοις
δαιδαλλομένων,
ἐκ δὲ ζώων
ἑτεροφθόγγων
μίαν ἁρμονίαν
ὁμόφωνον ἄγει.
σοὶ πάντα φέρει
αἶνον ἀγήρων,
ἀὼς καὶ νύξ,
στεροπαί, νιφάδες,
οὐρανὸς αἴθων
καὶ γᾶς ῥίζαι,
ὕδωρ, ἀήρ,
σώματα πάντα,
πνεύματα πάντα,
σπέρματα, καρποί,
φυτὰ καὶ ποῖαι,
ῥίζαι, βοτάναι,
βοτὰ καὶ πτηνὰ
καὶ νηχομένων
νεπόδων ἀγέλαι.
Ἴδε καὶ ψυχὰν

287 παρά Boiss. — 292 ἅλμα γένος ἡρώων MN — 296 varia lectio versiculi 293 es videtur — 299 μελαιναυγεῖς AM — 303 μάκαρ, ὑμνέει nos, nisi ὑμνείει malis: ὑμνέει μ καρ codd. ὑμνέει σε μάκαρ Boiss. — 308 προκυλινδομέναις A sed οκ in ras. προσκυλ. M — 315 ἰνδαλμῶνα nos analogiam κευθμῶνος secuti: ἰνδαλμόνας AMN ἰνδαλμόνα vulgo 318 λελάχῃ ζωᾶς λελάχῃ ζωαῖς AN — 328 ἀπολαύειν MN — 339 ζωάν AMN — 344 ὕμν A et var. lect. in M — 347 αἴθων nos: αἰθήρ A in ras. ἀκμῆς αἴθων MNP — 353 πόαι AM

ὀλιγοδρανέα,
ὀλιγηπελέα
ἐπὶ cᾶc Λιβύαc,
ἐπὶ cᾶc cεπτᾶc
ἱερηπολίαc
ὁcίαιc εὐχαῖc
ἐπιμεμβλομέναν,
τὰν ἀμφιπολεῖ
νέφοc ὑλαῖον·
cὸν δ᾽ ὄμμα, πάτερ,
κοπτικὸν ὕλαc.
Νῦν μοι κραδία
τοῖc coῖc ὕμνοιc
πιαινομένα
ἐθόωcε νόον
πυρίαιc ὁρμαῖc·
cὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,
ἀνάγωγα φάη.
νεῦcον δὲ, πάτερ,
cῶμα φυγοῖcαν
μηκέτι δῦναι
ἐc χθονὸc ἄταν.
ὄφρα δὲ ζωᾶc
ὑλοδιαίτου
δεcμοῖcι μένω,
πραεῖα, μάκαρ,
βόcκοι με τύχα·
μηδ᾽ ἐμπόδιον
πνεύcειε νόου
φροντίcι λυγραῖc
δάπτοιcα βίον,
ἵνα μὴ τὰ θεοῦ
ἄcχολοc εἴην,
μηδ᾽ ἔτι τοίοιc
ἐναλινδοίμαν,
ὅθεν ἐκπροφυγὼν
δώροιcι τεοῖc
cτέφοc εὐαγέων
ἀπὸ λειμώνων
coὶ τοῦτο πλέκω,
coὶ τόνδε φέρω
αἶνον, ἀχράντων
ἡγέτα κόcμων,
καὶ παιδὶ coφῷ,
αὐτᾷ coφίᾳ,
τὸν ἀπ᾽ ἀρρήτων
ἔχεαc κόλπων,
ἐν coὶ δὲ μένει
cέθεν ἐκπροθορών,
ἵνα πάντα coφαῖc
ἐφέπῃ πνοιαῖc,
διέπῃ πολιῶν
βάθοc αἰώνων,
διέπῃ ταρcοὺc
κραναοῦ κόcμου
μέχρι καὶ νεάτου
πυθμένοc ὄντων
χθονίαc μοίραc,
ὁcίαιc πραπίcιν
ἐλλαμπόμενοc,
λύῃ δὲ πόνουc
ἠδὲ μερίμναc
διερῶν μερόπων,
ἀγαθῶν κράντωρ,
ἐλατὴρ ἀχέων.
τί δὲ θαῦμα, θεὸν
τὸν κοcμοτέχναν
ἰδίων ἔργων
κῆραc ἐρύκειν;
Τόδε coι, μεγάλου
κοίρανε κόcμου,
τίcων ἔμολον
χρέοc ἐκ Θρῄκηc,
ἵνα τὰν τριέτιν
ᾤκηcα γύαν
παρ᾽ ἀνακτόριον
γαίαc μέλαθρον·
ἔτλαν δὲ πόνουc,

365 ἐπιμελπομέναν AM ἐπιμελομέναν N — 375 sq. = 593 sq. et 698 sq. — 377. 379—384 = 726. 728—734 — 398 πλέκων et 399 φέρων MN — 403 αὐτᾷ A in ras. cὺν αὐτᾷ MN cὺν τᾷ Boiss. — 410 διέπει MN et infra λύει MNP, quas lectiones tuetur Boiss. — 420 ἠδέ nos: καί AM cύν τε Boiss. — 432 τριέτην MN — 433 ᾤκηcα γύαν Boiss.: ᾤκηc᾽ γυιάν AN, nisi quod η in ι corr. A

ἔτλαν δ' ὀδύνας
πολυδακρύτους,
ὤμοιcι φέρων
ματέρα πάτραν.
ῥαίνετο μὲν γᾶ
ἱδρῶτι μελῶν
ἀεθλευόντων
ἆμαρ ἐπ' ἆμαρ·
ῥαίνετο δ' εὐνὰ
κανθῶν λιβάcιν
ὀλοφυρομένων
νύκτ' ἐπὶ νύκτα.
νηοὶ δ' ὁπόcοι
δέδμηντο, ἄναξ,
ἐπὶ caῖc ἁγίαιc
τελετηφορίαιc,
ἐπὶ πάνταc ἔβαν,
πρηνὴc ἱκέταc
δάπεδον βλεφάρων
δεύων νοτίcι,
μή μοι κενεὰν
ὁδὸν ἀντᾶcαι·
ἱκέτευcα θεοὺc
δρηcτῆραc, ὅcοι
γονόεν Θρῄκηc
κατέχουcι πέδον,
οἵ τ' ἀντιπέρην
Καλχηδονίαc
ἐφέπουcι γύαc,
οὒc ἀγγελικαῖc
ἔcτεψαc, ἄναξ,
αὐγαῖcι, τεοὺc
ἱεροὺc προπόλουc.
cύν μοι μάκαρεc
ἐλάβοντο λιτᾶν,
cύν μοι πολέων
ἐλάβοντο πόνων.
οὔ μοι ζωὰ
τᾶμοc δὲ φίλα
διὰ γᾶν πατρίαν
cτυφελιζομέναν,
τὰν ἐξ ἀχέων
ἔcταcαc, ἄναξ,
αὐτὸc ἀγήρωc,
κοίρανε κόcμου.
ἤδη ψυχᾶc
ἀποτρυομέναc,
ἤδη μελέων
κατερειπομένων
ὑπέρειcαc ἐμὰν
ἄρθρων δύναμιν,
τλάμονι ψυχᾷ
μένοc ἐμπνεύcαc·
καμάτων δὲ γλυκὺ
εὕρεο τέκμωρ
κατὰ θυμὸν ἐμὸν,
ἔργοιcιν, ἄναξ,
ὀπάcαc δολιχῶν
ἄμπαυμα πόνων.
τὰ cὺ πάντα, μάκαρ,
Λιβύεccι cάου
ἐc μηκεδανὸν
μήρυμα χρόνου,
διὰ cᾶc μνάμαν
εὐεργεcίαc,
διά τε ψυχὰν
αἰνὰ παθοῖcαν·
ἱκέτᾳ δὲ δίδου
βιοτὰν ἀcινῆ·
λύε με μόχθων,
λύε με νούcων,
λύε μεριμνᾶν
κηριτρεφέων·
νεῦcον νοερὰν
προπόλῳ ζωάν.
μή μοι χθονίουc
ὄμβρουc ἀφένου
κρήνειαc, ἄναξ,
ἵνα μὴ τὰ θεοῦ
ἄcχολοc εἴην·

---

450 δέδμηντο nos: δόμηδεν AMN δώμηθεν P — 461 γονόην MNP γόνιμον A in r — 465 γυίαc codd. γύαc hoc versu et 433. 679 reposuit Boiss. — 467 ἔτρεψαc A ἔcτρεψ in ἔτρεψαc corr. M — 491 τέκμορ M — 514 κρήνειαc nos: κρίνειαc AMN vulgo

μηδὲ κατηφὴϲ
πενία μελάθροιϲ
ἐγχριμπτομένα
περὶ γᾶν ἕλκοι
φροντίδα θυμοῦ.
ἄμφῳ ψυχὰν
βρίθει περὶ γᾶν·
ἄμφω δὲ νόου
ἐπίληθα πέλει,
ὅτε μὴ cὺ, μάκαρ,
ὀρέγοιϲ ἀλκάν.
Ναί, πάτερ, ἁγνᾶϲ
παγὰ ϲοφίαϲ,
λάμψον πραπίϲιν
ἀπὸ cῶν κόλπων
νοερὸν φέγγοϲ·
ϲτράψον κραδίᾳ
ἀπὸ cᾶϲ ἀλκᾶϲ
ϲοφίαϲ αὐγὰν
καὶ τὰν ἐπὶ ϲοὶ
ἱερὰν ἀτραπόν·
ϲύνθημα δίδου
ϲφραγῖδα τεάν,
κηριτρεφέαϲ
δαίμοναϲ ὕλαϲ
ϲεύων ζωᾶϲ
εὐχᾶϲ τ' ἀπ' ἐμᾶϲ·
καὶ ϲῶμα ϲάου
ἀρτεμὲϲ, ἐχθραῖϲ
ἄβατον λώβαιϲ·
καὶ πνεῦμα ϲάου
ἀμόλυντον, ἄναξ.
Ἠ μὰν ἤδη
δνοφερὰν ὕλαϲ
κηλῖδα φέρω·
ἔχομαι δὲ πόθοιϲ,
χθονίοιϲ δεϲμοῖϲ.
Cὺ δὲ ῥύϲιοϲ εἶ,
ϲὺ καθάρϲιοϲ εἶ·
ἀπόλυε κακῶν,
ἀπόλυε νόϲων,
ἀπόλυε πέδαϲ·
ϲὸν ϲπέρμα φέρω,
εὐηγενέοϲ
ϲπινθῆρα νόου,
ἐϲ βάθοϲ ὕλαϲ
κατακεκλιμένον·
ϲὺ γὰρ ἐν κόϲμῳ
κατέθου ψυχάν,
διὰ δὲ ψυχᾶϲ
ἐν ϲώματι νοῦν
ἔϲπειραϲ, ἄναξ.
τὰν ϲὰν κούραν
ἐλέαιρε, μάκαρ·
κατέβαν ἀπὸ ϲοῦ
χθονὶ θητεῦϲαι·
ἀντὶ δὲ θῆϲϲαϲ
γενόμαν δούλα·
ὕλα με μάγοιϲ
ἐπέδηϲε τέχναιϲ.
ἔτι μὰν ἔνι μοι
βαιόν τι μένοϲ
κρυφίαϲ γλήναϲ·
οὔπω πᾶϲαν
ἔϲβεϲεν ἀλκάν·
κέχυται δὲ πολὺϲ
ἐφύπερθε κλύδων,
ἀλαῶπα τιθεὶϲ
τὰν θεοδερκῆ.
ἐλέαιρε, πάτερ,
κούραν ἱκέτιν,
τὰν πολλάκι δὴ
νοεραῖϲ ἀνόδοιϲ
ἐπιβαλλομέναν
λαμυρᾶϲ ὕλαϲ
ἵμεροϲ ἄγχει.
ϲὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,
ἀνάγωγα φάη·
ἄψον δὲ ϲέλαϲ
καὶ πυρκαϊάν,
ϲπέρμα τὸ βαιὸν
αὔξων ἐν ἐμῷ
κρατὸϲ ἀώτῳ.
θρόνιϲόν με, πάτερ,

533 κραδίᾳ nos: καρδίαν AMN vulgo — 537 νούϲων AMN

φωτὸc ἐν ἀλκᾷ
Ζωηφορίου,
ἵνα χεῖρα φύcιc
οὐκ ἐπιβάλλει,
ὅθεν οὐκέτι γᾶ,
οὐ μοιραία
κλῶcιc ἀνάγκαc
παλίνορcον ἄγει.
λιπέτω, φυγέτω
δολερὰ γένεcιc
θεράποντα τεόν·
ἐμέθεν δὲ, πάτερ,
χθονίου τε κλόνου
πῦρ μέcον εἴη.
νεῦcον, γενέτα,
νεῦcον προπόλῳ
ἤδη νοεροὺc
πετάcαι ταρcούc·
ἤδη φερέτω
cφραγῖδα πατρὸc
ἱκέτιc ψυχά,
δεῖμα μὲν ἐχθροῖc
δαίμοcιν, οἳ γᾶc
ἀπὸ κευθμώνων
ἀναπαλλόμενοι
πνείουcι βροτοῖc
ἀθέουc ὁρμάc,
cύνθημα δὲ coῖc
ἁγνοῖc προπόλοιc,
οἳ κατὰ κλεινοῦ
βένθεα κόcμου
πυρίων ἀνόδων
κληϊδοφόροι,
ἵνα μοι φάεοc
πετάcωcι πύλαc·
ἔτι δ' ἀλεμάταc
ἐπὶ γᾶc ἕρπων
μὴ χθονὸc εἴην·
πυρίων δ' ἔργων
καὶ τῇδε δίδου
μάρτυρα καρπὸν,
ὀμφὰc ἀτρεκεῖc
ὅcα τ' ἐν ψυχαῖc
τὰν ἀμβροcίαν
ἐλπίδα θάλπει.
Μετά μοι μέλεται
χθονίαc βιοτᾶc·
ἔρρετε λῆμαι
ἀθέων μερόπων,
πτολίων τε κράτη·
ἔρρετε πᾶcαι
ἆται γλυκεραὶ
ἄχαρίc τε χάριc,
οἷcιν ψυχὰν
θωπευομέναν
γᾶ λάτριν ἔχει·
ἁ μέγα δειλὰ
ἰδίων τ' ἀγαθῶν
ἔπιεν λάθαν,
μέχριc ἐγκύρcῃ
φθονερᾷ μερίδι·
δοιὰc γὰρ ἔχει
μαcτροπὸc ὕλα·
ὃc δὲ τραπέζαc
ἐπορεξάμενοc
μελιχρῶν ἔθιγεν,
ἦ μέγα κλαύcει
πικρὰν μερίδα
τῶν ἀντίξων
cυνεφελκομένων·
ὅδε γὰρ χθονίαc
θεcμὸc ἀνάγκαc
διχόθεν θνατοῖc
βίον οἰνοχοεῖ·
τὸ δ' ἀκηράcιον
ἀμιγέc τ' ἀγαθὸν
θεὸc ἢ τὰ θεοῦ.
Μεθύοιcα γλυκεῖ
κρητῆρι γύαc
ἔψαυcα κακῶν,
ἐνέκυρcα πάγᾳ,
ἐδάην ἄταν
ἐπιμηθειάδα·
cτυγέω δὲ νόμουc

---

648 ἔρρεται MNP — λῆμμα P λύμαι coni. Boiss. — 663 μαcτρωπὸc M

ἀλλοπροϲάλλουϲ,
ἐϲ τὸν ἀκηδῆ
λειμῶνα πατρὸϲ
ϲπεύδων τανύω
φυγάδαϲ ταρϲούϲ,
φυγάδαϲ διδύμων
ὕλαϲ δώρων.
Ἴδε με, Ζωᾶϲ
νοερᾶϲ ταμία,
ἴδε ϲὰν ἱκέτιν
ψυχὰν ἐπὶ γᾶϲ
νοεραῖϲ ἀνόδοιϲ
ἐπιβαλλομέναν·
ϲὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,
ἀνάγωγα φάη
πτερὰ κοῦφα διδούϲ·
ἅμμα δὲ κόψον,
χάλαϲον περόναν
διδύμων παθέων,
οἷϲιν ψυχὰν
δολόεϲϲα φύϲιϲ
κάμπτει κατὰ γᾶϲ·
δόϲ με φυγοῖϲαν
ϲώματοϲ ἄταν
θοὸν ἅλμα βαλεῖν
ἐπὶ ϲὰϲ αὐλάϲ,
ἐπὶ ϲοὺϲ κόλπουϲ,
ὅθεν ἁ ψυχᾶϲ
προρέει παγά.
λιβὰϲ οὐρανία
κέχυμαι κατὰ γᾶϲ·
παγᾷ με δίδου,
ὅθεν ἐξεχύθην
φυγὰϲ ἀλῆτιϲ.
νεῦϲον προγόνῳ
φωτὶ μιγῆναι·
νεῦϲον δ᾽ ὑπὸ ϲοὶ
ταμιευομέναν
ϲὺν ἄνακτι χορῷ
ἀνάγειν ὁϲίωϲ
νοεροὺϲ ὕμνουϲ·
νεῦϲον δὲ, πάτερ,
φωτὶ μιγεῖϲαν
μηκέτι δῦναι
ἐϲ χθονὸϲ ἄταν.
ὄφρα δὲ Ζωᾶϲ
ὑλοδιαίτου
δεϲμοῖϲι μένω,
πραεῖα, μάκαρ,
βόϲκοι με τύχα.

IV

Cὲ μὲν ἀρχομέναϲ,
ϲὲ δ᾽ ἀεξομέναϲ,
ϲὲ δὲ μεϲϲοίϲαϲ,
ϲὲ δὲ παυομέναϲ
ἀοῦϲ ἱερᾶϲ,
Ζαθέαϲ νυκτὸϲ
μέλπω, γενέτα,
παίων ψυχῶν,
παίων γυίων,
δῶτορ ϲοφίαϲ,
ἐλατὴρ νούϲων,
δῶτορ ψυχαῖϲ
ἀπόνου βιοτᾶϲ,
ἃν μὴ ϲτείβει
χθονία φροντίϲ,
μάτηρ ἀχέων,
μάτηρ παθέων,
ὧν μοι Ζωὰ
καθαρὰ μενέτω,
ἵνα τὰν πάντων
κρυφίαν ῥίζαν
ὑμνοῖϲα λέγω,
μηδ᾽ ἀπαγωγοῖϲ
ἄτῃϲι θεοῦ
νοϲφιζοίμην.
Cὲ, μάκαρ, μέλπω,

710—713 = IV 292—295 — 714 οὐρανίουϲ AM — 718 ἀλήτηϲ AN ἀλήθηϲ corr. in λήτηϲ M — 722 πατρὶ ταμιευομέναν MN ταμιευομέναν A cum ras. ante ταμ. — IV 3 μεϲϲοίϲαϲ nos: μεϲοίϲαϲ codd. — 13 βιοτῆϲ M — 16 ἀρχέων M — 22 ὑμνοῖϲα ex εὐμενοῖϲα corr. M

κοίρανε κόcμου·
γᾶ cιγάτω
ἐπὶ coῖc ὕμνοιc,
ἐπὶ caῖc εὐχαῖc
εὐφαμείτω
ὅcα κόcμοc ἔχει·
cὰ γὰρ ἔργα, πάτερ·
καταπαυέcθω
ἀνέμων ῥοῖζοc,
ἦχοc δένδρων,
θρόοc ὀρνίθων·
ἥcυχοc αἰθὴρ,
ἥcυχοc ἀὴρ
κλυέτω μολπᾶc·
ὑδάτων δὲ χύcιc
ἄψοφοc ἤδη
cτήτω κατὰ γᾶc.
οἱ δ' ἐμπόδιοι
ἁγίων ὕμνων
κευθμωνοχαρεῖc
καὶ τυμβονόμοι
δαίμονεc ἤδη
φυγέτωcαν ἐμὰν
ὁcίαν εὐχάν·
ἀγαθοὶ δ' ὁπόcοι
μάκαρεc νοεροῦ
πρόπολοι γενέτου
κατέχουcι βάθη
ἄκρα τε κόcμου,
ὕμνων ἵλεῳ
πεύθοιντο πατρόc,
ἵλεῳ δὲ λιτὰc
ἀνάγοιεν ἐμάc.
Μονὰc ὦ μονάδων,
πάτερ ὦ πατέρων,
ἀρχῶν ἀρχά,
παγῶν παγά,
ῥιζῶν ῥίζα,
ἀγαθῶν ἀγαθόν,
ἄcτρων ἄcτρον,
κόcμων κόcμε,
ἰδεῶν ἰδέα,
βύθιον κάλλοc,
κρύφιον cπέρμα,
πάτερ αἰώνων,
πάτερ ἀφθέγκτων
νοερῶν κόcμων,
ὅθεν ἀμβροcία
cταλάοιcα πνοά,
cώματοc ὄγκοιc
ἐπινηξαμένα,
δεύτερον ἤδη
κόcμον ἀνάπτει.
Ὑμνῶ cε, μάκαρ,
καὶ διὰ φωνᾶc,
ὑμνῶ cε, μάκαρ,
καὶ διὰ cιγᾶc·
ὅcα γὰρ φωνᾶc,
τόcα καὶ cιγᾶc
ἀΐειc νοερᾶc.
ὑμνῶ δὲ γόνον
τὸν πρωτόγονον
καὶ πρωτοφαῆ.
Γόνε κύδιcτε
πατρὸc ἀφθέγκτου,
cὲ, μάκαρ, μεγάλῳ
πατρὶ cυνυμνῶ,
καὶ τὰν ἐπὶ coὶ
ὠδῖνα πατρόc,
γόνιμον βουλάν,
μεcάταν ἀρχάν,
ἁγίαν πνοιάν,
κέντρον γενέτου,
κέντρον δὲ κόρου·
αὐτὰ μάτηρ,
αὐτὰ γνωτά,
αὐτὰ θυγάτηρ
μαιωcαμένα
κρυφίαν ῥίζαν·
ἵνα γὰρ προχυθῇ
ἐπὶ παιδὶ πατήρ,
αὐτὰ πρόχυcιc

---

28 γᾶ δὲ cιγάτω AMN — 33 ἔργα πάτερ nos: ἔργ' ὦ πάτερ AMN, vide Herman Elem. metr. p. 370 — 49 φευγέτωcαν AMN — 56 ἵλεων A

εὕρετο βλάσταν·
ἔστη δὲ μέσα
θεὸς ἔκ τε θεοῦ·
[διὰ παῖδά τε καὶ
διὰ τὰν κλεινὰν
πατρὸς ἀθανάτου
πρόχυσιν υἱὸς
εὕρετο βλάσταν.]
Μονὰς εἶ τριὰς ὤν,
μονὰς ἅ γε μένεις
καὶ τριὰς εἶ δή.
νοερὰ δὲ τομὰ
ἄσχιστον ἔτι
τὸ μερισθὲν ἔχει·
προθορὼν δὲ μένει
γόνος ἐν γενέτᾳ,
καὶ πάλιν ἔξω
τὰ πατρὸς διέπει
κόσμοις κατάγων
ὄλβον ζωᾶς,
ὅθεν αὐτὸς ἔχει·
λόγος, ὃν μεγάλῳ
πατρὶ συνυμνῶ,
νόος ἀρρήτου
τίκτει σε πατρός·
καὶ σὺ κυηθεὶς
λόγος εἶ γενέτου,
πρῶτος πρώτας
προθορὼν ῥίζας,
ῥίζα δὲ πάντων
τῶν μετὰ κλεινὰν
τὰν σὰν γένναν·
μονὰς ἄρρητος,
σπέρμα τὸ πάντων
σπέρμα σε πάντων
ἐσπέρμηνεν·
σὺ γὰρ ἐν πᾶσι·
διὰ σοῦ δὲ φύσις
ὑπάτα, μεσάτα,
νεάτα τε θεοῦ
ἀπέλαυσε πατρὸς
ἀγαθῶν δώρων
γονίμου ζωᾶς.
Σοὶ μὲν ἀγήρως
ἄπονον τροχιὰν
σφαῖρα κυλίνδει·
ὑπὸ σὰν τάξιν
κύτεος μεγάλου
βριαραῖς δίναις
ἑβδομὰς ἄστρων
ἀντιχορεύει·
τὰ δὲ πολλὰ μίαν
πτύχα καλλύνει
φέγγεα κόσμου
διὰ σὰν βουλάν,
γόνε κύδιστε·
σὺ γὰρ ἀμφιθέων
κύτος οὐράνιον,
δρόμον αἰώνων
ἄλυτον συνέχεις·
ὑπὸ σοῖς δέ, μάκαρ,
ἁγίοις θεσμοῖς
ἐν ἀπειροβαθοῦς
αἴθρας λαγόσι
πολιῶν ἄστρων
ἀγέλα νέμεται.
Σὺ μὲν οὐρανίοις,
σὺ δ' ἐνηερίοις,
σὺ δ' ἐπιχθονίοις,
σὺ δ' ὑποχθονίοις
ἔργα μερίζεις,
ζωάν τε νέμεις.
σὺ νόου πρύτανις
ταμίας τε θεοῖς
θνατῶν θ' ὁπόσοι
νοερᾶς μοίρας
ἔσπασαν ὄμβρους·
σὺ ψυχοδότας
οἷς ἐκ ψυχᾶς
τέταται ζωὰ

vv. 112—116 ab interpolatore ad explicandos vv. 105—9 additi esse videntur — 113 ἀν κλεινάν nos: κλεινάν codd. — 114 πν̄c AMN — 118 ἅ γε μένεις nos: ἃ δὴ μένει codd. — 118 sq. conf. III 212 sq. — 124 ἐν γενέτᾳ nos: ἐς γενέταν codd.

καὶ φύcιc ἀκμῆc·
ἀλαὸν ψυχᾶc
βλάcτημα τεᾶc
κρέμαται cειρᾶc·
χὠπόcα τᾶc cᾶc
cτέρεται πνοιᾶc,
ἀπὸ cῶν κόλπων
δρέπεται cυνοχὰν
πορθμευομέναν
διὰ cᾶc ἀλκᾶc
ἐξ ἀρρήτων
πατρικῶν κόλπων
κρυφίαc μονάδοc,
ὅθεν ὁ ζωᾶc
ὀχετὸc προρέων
φέρεται μέχρι γᾶc
διὰ cᾶc ἀλκᾶc,
δι' ἀτεκμάρτων
νοερῶν κόcμων·
ἔνθεν δέχεται
καταβαίνοιcαν
ἀγαθῶν κράναν
νοεροῦ μορφά,
κόcμοc ὁρατόc.
Ἅλιον οὗτοc
δεύτερον ἔcχεν
ὑcτεροφεγγοῦc
φωτὸc γενέταν,
ὀμματολαμπῆ
τᾶc γινομέναc
καὶ φθειρομέναc
ταμίαν ὕλαc,
υἱοῦ νοεροῦ
τύπον αἰcθητόν,
ἀγαθῶν παροχὰν
ἐγκοcμογενῶν
διὰ cὰν βουλάν,
γόνε κύδιcτε.
Πάτερ ἄγνωcτε,
πάτερ ἄρρητε,
ἄγνωcτε νόῳ,
ἄρρητε λόγῳ,
νόοc ἐccὶ νόου,
ψυχᾶν ψυχά,
φύcιc εἶ φυcίων.
γόνυ cοι κάμπτων,
ἴδε τοῦτο, λάτριc
πίπτω κατὰ γᾶc
ἱκέταc ἀλαόc·
cὺ δέ, φωτοδότα
φωτὸc νοεροῦ,
ἐλέαιρε, μάκαρ,
ἱκέτιν ψυχάν·
cεῦε δὲ νούcουc,
cεῦε μερίμναc
τὰc ψυχοβόρουc,
cεῦε δ' ἀναιδῆ
κύνα τὸν χθόνιον,
δαίμονα γαίαc
ψυχᾶc ἀπ' ἐμᾶc,
εὐχᾶc ἀπ' ἐμᾶc,
ζωᾶc ἀπ' ἐμᾶc,
ἔργων ἀπ' ἐμῶν.
cώματοc ἔξω,
πνεύματοc ἔξω,
πάντων ἔξω
τῶν ἀμετέρων
δαίμων μενέτω·
λιπέτω, φυγέτω
δαίμων ὕλαc,
παθέων ἀλκά,
ἀνάγωγον ὁδὸν
διατειχίζων,
τὰc θεοδιφεῖc
βλάπτων ὁρμάc·
ἕταρον δὲ δίδου
ξυνωνόν, ἄναξ,
ἁγίαc ἅγιον
ἄγγελον ἀλκᾶc,
ἄγγελον εὐχᾶc

193 τᾶc cᾶc nos: πετάcαc AMP πάcαc Boiss. — 197 πορθμευομένων MN — 205 = I
— 211 μορφάν AMN — 218 γενομέναc AMN — 221 υἱοῦ nos: υἱόν codd. — 227 ἄγνωτε
227 et 229 ἄγνωcτε in ἄγνωτε corr. M — 238 φωτοδότα ex φωτοδόταc corr. M —
cεῦε μερίμναc NP: cεῦε δὲ μερ. AM — 248—252 = III 98—102 — 259 an παθέων ἀρχ

τᾶc θεολαμποῦc,
φίλον ἐcθλοδόταν,
φύλακα ψυχᾶc,
φύλακα ζωᾶc,
εὐχᾶν φρουρόν,
ἔργων φρουρόν·
cῶμα δὲ cώζοι
καθαρὸν νούcων,
πνεῦμα δὲ cώζοι
καθαρὸν λώβαc,
ψυχᾷ δ' ἐπάγοι
παθέων λάθαν,
ἵνα καὶ ζωὰν
τὰν γαιοτραφῆ
τοῖc coῖc ὕμνοιc
πιαίνηται
ταρcὸc ψυχᾶc·
ἵνα καὶ ζωὰν
τὰν μετὰ μοίραc,
τὰν μετὰ δεcμοὺc
τοὺc χθονοβριθεῖc,
καθαρὰν ὕλαc,
ὅcον ἐξανύω
ἐπὶ cὰc αὐλάc,
ἐπὶ coὺc κόλπουc,
ὅθεν ἁ ψυχᾶc
προρέει παγά.
Cὺ δὲ χεῖρα δίδου,
cὺ κάλει, cὺ, μάκαρ,
ὕλαc ἄναγε
ἱκέτιν ψυχάν.

V

Ὑμνῶμεν κοῦρον νύμφαc,
νύμφαc οὐ νυμφευθείcαc
ἀνδρῶν μοιραίαιc κοίταιc·
ἄρρητοι πατρὸc βουλαὶ
ἔcπειραν Χριcτοῦ γένναν,
ἁ cεμνὰ νύμφαc ὠδὶc
ἀνθρώπου φῆνεν μορφάν,
ὃc θνατοῖcιν πορθμευτὰc
ἦλθεν φωτὸc παγαίου·
ἁ δ' ἄρρητοc cευ βλάcτα
αἰώνων οἶδεν ῥίζαν.
αὐτὸc φῶc εἶ παγαῖον,
cυλλάμψαc' ἀκτὶc πατρί,
ῥήξαc δ' ὀρφναίαν ὕλαν
ψυχαῖc ἐλλάμπειc ἁγναῖc·
αὐτὸc μὲν κόcμου κτίcταc,
κλεινῶν cφαιρωτὰc ἄcτρων,
κέντρων γαίαc ῥιζωτάc,
αὐτὸc δ' ἀνθρώπων cωτήρ.
coὶ μὲν Τιτὰν ἱππεύει,
ἀοῦc ἄcβεcτοc παγά,
coὶ δ' ἁ ταυρῶπιc μήνα
τὰν νυκτῶν ὄρφναν λύει
coὶ καὶ τίκτονται καρποί,
coὶ καὶ βόcκονται ποῖμναι.
ἐκ cᾶc ἀρρήτου παγᾶc
ζείδωρον πέμπων αἴγλαν,
πιαίνειc κόcμων ταρcούc·
ἐκ cῶν βλάcτηcεν κόλπων
καὶ φῶc καὶ νοῦc καὶ ψυχά·
τὰν cὰν οἴκτειρον κούραν
γυίοιc εἱρχθεῖcαν θνατοῖc,
μοίραc θ' ὑλαίοιc μέτροιc·
νούcων ἐκcώζοιc λώβαc
ἀcκηθῆ γυίων ἀλκάν.
Νεῦcον μὲν μύθοιc πειθώ,
νεῦcον δ' ἔργοιcιν κῦδοc
ἀρχαίαιc πρέψαι φάμαιc
τᾶc Κυράναc καὶ Cπάρταc·
λύπαιc δ' ἄcτιπτοc ψυχὰ
πραεῖαν ζωὰν ἕλκοι
θρέπτειραν, διccὰc γλήναc
ἐc cὸν φέγγοc τείνοιcα,
ὡc ἐξ ὕλαc φοιβαθεὶc
ἀcτρέπτουc οἴμουc cπεύcω,
φύξηλιc γαίαc μόχθων,

276 sq. om. AP — 282 θεοτραφῆ A γεοτρεφῆ N γαιοτρεφῆ in γαιοτραφῆ corr. M —)1 fort. ὅταν — 292—295 = III 710—713 — V 5 ἔcπειραν G. Hermann: ἐcπέραν codd. — ἐν θνατοῖcι MN — 10 ἄρρητοc εὐβλάcτα MN — 13 cυλλάψαc MN — 34 λαβὰc MN — 41 ραεῖαν ἕλκοι ζωὰν MN — 43 τείνοιcα φέγγοc M

μιχθῆναι ψυχᾶς παγᾷ.
Τοίαν ἄχραντον ζωὰν
τῷ cῷ κραίνοις φορμικτῇ,
εὖτ' ἄν coι cτέλλων μολπάν,
τὰν cὰν κυδαίνων ῥίζαν,
μήκιcτον πατρὸς κῦδος,
καὶ τὰν cύνθωκον πνοιὰν
μέccαν ῥίζας καὶ βλάcτας,
καὶ πατρὸς μέλπων ἀλκὰν
τοῖc coῖc ὕμνοις ἀμπαύω
κλεινὰν ὠδῖνα ψυχᾶc.
Χαίροις, ὦ παιδὸς παγά,
χαίροις, ὦ πατρὸς μορφά·
χαίροις, ὦ παιδὸς κρηπίς,
χαίροις, ὦ πατρὸς cφρηγίς·
χαίροις, ὦ παιδὸς κάρτος,
χαίροις, ὦ πατρὸς κάλλος·
χαίροις δ' ἄχραντος πνοιά,
κέντρον κούρου καὶ πατρός·
τάν μοι πέμποις cὺν πατρὶ
ἄρδοιcαν ψυχᾶς ταρcούς,
κράντειραν θείων δώρων.

VI

Μετὰ παγᾶc ἁγίας αὐτολοχεύτου
ἀρρήτων ἑνοτήτων ἐπέκεινα
θεὸν ἄμβροτον, θεοῦ κύδιμον υἷα,
μόνον ἐκ μόνου πατρὸς παῖδα θορόντα
cτεφανώcομεν cοφοῖc ἄνθεcιν ὕμνων,
ὅν βουλᾶc πατρικᾶc ἄφραcτος ὠδὶc
ἀγνώcτων ἀνέδειξε παῖδα κόλπων,
ἃ πατρὸς λοχίους ἔφηνε καρποὺς
καὶ φήναcα φάνη μεccοπαγὴς νοῦς·
ἐν παγᾷ δὲ μένουcι καὶ χυθέντες.
cοφία νόου πατρός, κάλλεος αὐγά,
coὶ τεχθέντι πατὴρ ἔνευcε τίκτειν,
cὺ τὸ κρυπτὸν εἶ πατρὸς cπέρμα
προλάμπων·
cὲ γὰρ ἀρχὰν γενέτας ἔδωκε κόcμοις,
κατάγειν ἐκ νοερῶν cώμαcι μορφάς·
cὺ μὲν οὐρανοῦ cοφὰν ἄντυγα νωμᾷς,
τὰν δ' ἄcτρων ἀγέλαν ἀεὶ νομεύεις·
cὺ δὲ τᾶc ἀγγελικᾶc, ἄναξ, χορείας
καὶ τᾶc δαιμονίας φάλαγγος ἄρχεις,
cὺ δὲ καὶ φύcιν φθιτὰν ἀμφιχορεύεις,
ἀμέριcτον περὶ γᾶν πνεῦμα μερίζεις,
καὶ παγᾷ τὸ δοθὲν πάλιν cυνάπτεις,
θνατοὺς ἐκ θανάτου λύων ἀνάγκας.
Ἱλήκοις ἐπὶ cῶν cτέμμαcιν ὕμνων,
βιοτᾶc ὑμνοπόλῳ νέμων γαλάναν·
εὐρίπων προχοὰν cτᾶcον ἀλῆτιν,
τερcαίνων ὀλοοὺς κλύδωνας ὕλας·
ψυχᾶc καὶ μελέων ἔρυκε νούcους·
παθέων οὐλομέναν κοίμιcον ὁρμάν·
πλούτου καὶ πενίας ἄλαλκε κῆρας·
ἔργοις κυδαλίμαν ὄπαccον ὀμφάν·
ἐν λαοῖc ἀγαθὰν ἄνοιγε φάμαν
πειθοῦc πραϋλόγῳ cτέφων ἀώτῳ,
ἵνα μοι νόος δρέπῃ cχολὰν ἀκύμων,
μηδ' ἐν ταῖc χθονίαις cτένω μερίμναις·
ἀλλ' ἐκ cῶν ὀχετῶν ὑψιφορήτων
ὠδῖcιν cοφίας νόον κατάρδω.

VII

Πρῶτος νόμον εὑρόμαν
ἐπὶ coί, μάκαρ, ἄμβροτε,

51 τὰν cὰν κυδαίνων ῥίζαν om. M m. pr. — 65 cf. IV 99 sq. — κόρου MN — VI 3 ἄμβροτον AP: ἀμβρότου N, utrumque M — 4 υἷα ex παῖδα corr. M, κύδιμον παῖδα in ras. A, cuius cod. multifarias hoc in carmine correcturas ad numeros difficiliores expediendos factas iam silebo — 5 cτεφανώcομεν MNP: cτεφανώcω A, unde cτεφανώcω cε G. Hermannus El. metr. p. 490 coniecit — cεμνοῦc A — 6 ὠδὶc ἄφραcτος M — 7 ἄγνωτον A ἀγνώcτων corr. in ἄγνωτον M — παῖδα ἀνέδειξε AM — 8 λοχίους corr. in λοχία M — 9 μεccοπαγής ANP: μεccοπαγεῖc M — 12 ἐπένευcε θεός· cύ A — 13 πατρὸς εἶ κρυπτόμενον A — προλάμπων N: προcλάμπων M, om. A — 16 cοφὰν μὲν οὐρανοῦ M — 18 cὺ ὦναξ χορείας τᾶc ἀγγελικᾶc, sup. lin. addito ὦναξ M — 19 τᾶc om. M — 20 θνητάν A, M ex corr. — 23 ἀνάγκας λύων M — 26 cτᾶcον P: cτῆcον A, M ex corr. cτάc N — 28 ἔρυκε in ἐρύκοις corr. M — 30 κῆρας ἄλαλκε M — 31 ὄπαccον ὀμφὰν nos: ὀμφὰν ὀπάcων MN ὀμφὰν ὀπάcαις A Boiss. — 32 ἄνοιγε corr. in ἄνυε M — 33 πραυλόγου cτέφων M — 34 δρέποι MN — 35 cτένω AP: cτένων MN

γόνε κύδιμε παρθένου,
Ἰηϲοῦ Ϲολυμήϊε,
νεοπαγέϲιν ἁρμογαῖϲ
κρέξαι κιθάραϲ μίτουϲ.
Ἀλλ᾽ εὐμενέοιϲ, ἄναξ,
καὶ δέχνυϲο μουϲικὰν
ἐξ εὐαγέων μελῶν.
ὑμνήϲομεν ἄφθιτον
θεὸν υἷα θεοῦ μέγαν,
αἰωνοτόκου πατρὸϲ
τὸν κοϲμογόνον κόρον,
τὰν παντομιγῆ φύϲιν,
ϲοφίαν ἀπερείϲιον,
τὸν ἐπουρανίοιϲ θεόν,
τὸν ὑποχθονίοιϲ νέκυν.
Ἐχύθηϲ ὅτ᾽ ἐπὶ χθονὶ
βροτέαϲ ἀπὸ νηδύοϲ,
μάγοϲ ἁ πολύφρων τέχνα
ἐξ ἀϲτέροϲ ἀντολᾶϲ
θάμβηϲεν ἀμήχανοϲ,
τί τὸ τικτόμενον βρέφοϲ,
τίϲ ὁ κρυπτόμενοϲ θεόϲ,
θεὸϲ ἢ νέκυϲ ἢ βαϲιλεύϲ·
ἄγε δῶρα κομίζετε
ϲμύρνηϲ ἐναγίϲματα,
χρυϲοῦ τ᾽ ἀναθήματα,
λιβάνου τε θύη καλά.
θεὸϲ εἶ, λίβανον δέχου·
χρυϲὸν βαϲιλεῖ φέρω·
ϲμύρνη τάφοϲ ἁρμόϲει.
Καὶ γᾶν ἐκάθηραϲ,
καὶ πόντια κύματα,
καὶ δαιμονίαϲ ὁδούϲ,
ῥαδινὰν χύϲιν ἀέροϲ,
καὶ νερτερίουϲ μυχοὺϲ,
φθιμένοιϲι βοηθόοϲ
θεὸϲ εἰϲ ἀΐδην ϲταλείϲ.
Ἀλλ᾽ εὐμενέοιϲ, ἄναξ,
καὶ δέχνυϲο μουϲικὰν
ἐξ εὐαγέων μελῶν.

VIII

Ὑπὸ δώριον ἁρμογὰν
ἐλεφαντοδέτων μίτων
ϲτάϲω λιγυρὰν ὄπα
ἐπὶ ϲοί, μάκαρ, ἄμβροτε,
γόνε κύδιμε παρθένου·
ϲὺ δέ μου βιοτὰν ϲάου
παναπήμονα, κοίρανε,
λύπαιϲ ἄβατον διδοὺϲ
καὶ νύκτα καὶ ἁμέραν.
λάμποιϲ πραπίϲιν ϲέλαϲ
νοερᾶϲ ἀπὸ παγᾶϲ·
ϲθένοϲ ἀρτεμέων μελῶν
καὶ κῦδοϲ ἐπ᾽ ἔργμαϲι
νεότατι νέμοιϲ ἐμᾷ·
λιπαρὸν δὲ φέροιϲ ἔτοϲ
ἐϲ γήραοϲ ἁδονάν,
ἐρίτιμον ἀέξων
πινυτὰν ϲὺν ὑγείᾳ.
γνωτὸν δὲ φυλάϲϲοιϲ,
τόν μοι νέον, ἄφθιτε,
ἤδη χθονίαν πύλαν
παραμειβόμενον ποδὶ
ἄψορρον ἀνήγαγεϲ,
ἐμὰ κήδεα καὶ γόουϲ,
ἐμὰ δάκρυα καὶ φρενῶν
ϲβέϲαϲ αἰθομέναν φλόγα·
ἐβίωϲαϲ καὶ νέκυν
διὰ ϲόν, πάτερ, ἱκέταν.
γνωτάν τε ϲυνωρίδα
τεκέων τε φυλάϲϲοιϲ,
ὅλον ἡϲυχίδαν δόμον
ὑπὸ ϲᾷ χερὶ κρύπτοιϲ·
καί μοι ζυγίων, ἄναξ,
ξυνήονα δεμνίων

VII 5 νεοπαγαῖϲιν A — 15 ἀπειρέϲιον AMN — 16 et 17 om. P — 25 nescio an lateat βαλήν — 26 κομίζεται A in ras. P — 32 fort.: μύρον τάφῳ — 36 et 37 om. P — 40— = 7—9 — VIII 2 μίτων λύραϲ N — 8 λύπαϲ A — 12 ἀρτιμελέων A, M var. lect. — 13 P, M var. lect. — 16 ἡδονὴν A οὐδόν coni. Boiss. — 18 ὑγιείᾳ P — 27 fort. ἐβιώϲαο 30 τεκέων φυλάττοιϲ A — 31 ἡϲυχίδα P, qua in lectione nomen proprium latere videtur 32 fort. κρύπτων — 33 ζυγίων in ζυγίαν corr. M

ἀπόνουcον, ἀπήμονα,
ἐρίηρον, ὁμόφρονα,
κρυφίων ἀδαήμονα
ὀάρων ἄλοχον cάου·
ὅcιον δ' ἐφέποι λέχος
πανακήρατον, εὐαγές,
ἀδίκοις ἄβατον πόθοις.
ψυχὰν δὲ λυθεῖcαν
χθονίου βιότου πέδας
ἐξαίνυcο πημάτων
καὶ λευγαλέας ἄτας.
cὺν δ' εὐαγέων χοροῖc
ὕμνους ἀνάγειν δίδου
ἐπὶ κύδεϊ cοῦ πατρὸc
καὶ κάρτεϊ cῷ, μάκαρ.
πάλιν ὑμνοπολεύcω,
πάλι cοι μέλος ᾄcω,
τάχα καὶ κιθάραν πάλιν
πανακήρατον ἁρμόcω.

IX

Πολυήρατε, κύδιμε,
cέ, μάκαρ, γόνε παρθένου
ὑμνῶ Cολυμηΐδος,
ὃc τὰν δολίαν πάγαν,
χθόνιον μεγάλων ὄφιν
πατρὸc ἤλαcας ὀρχάτων·
[ὃc καρπὸν ἀπώμοτον
τροφὸν ἀργαλέου μόρου
πόρεν ἀρχεγόνῳ νοεράν.
στεφανηφόρε, κύδιμε,
cέ, πάτερ, παῖ παρθένου
ὑμνῶ Cολυμηΐδος.]
Κατέβας μέχρι καὶ χθονὸc
ἐπίδημος ἐφαμέροις,
βρότεον φορέων δέμας.
κατέβας δ' ὑπὸ Τάρταρα,
ψυχῶν ὅθι μυρία
θάνατος νέμεν ἔθνεα.
φρίξεν cε γέρων τότε
Ἀΐδας ὁ παλαιγενής,
καὶ λαοβόρος κύων
ἀνεχάccατο βηλοῦ·
λύcας δ' ἀπὸ πημάτων
ψυχῶν ὁcίους χοροὺc
θιάcοιcιν ἀκηράτοις
ὕμνους ἀνάγεις πατρί.
[στεφανηφόρε, κύδιμε,
cέ, πάτερ, παῖ παρθένου
ὑμνῶ Cολυμηΐδος.]
Ἀνιόντα cε, κοίρανε,
τὰ κατ' ἠέρος ἄcπετα
τρέcεν ἔθνεα δαιμόνων,
θάμβηcε δ' ἀκηράτων
χορὸc ἄμβροτος ἀcτέρων·
αἰθὴρ δὲ γελάccας,
cοφὸc ἁρμονίας πατὴρ,
ἐξ ἑπτατόνου λύρας
ἐκεράccατο μουcικὰν
ἐπινίκιον ἐc μέλος.
μείδηcεν Ἑωcφόρος,
ὁ διάκτορος ἁμέρας,
καὶ χρύcεος Ἕcπερος,
κυθερήϊος ἀcτήρ·
ἁ μὲν κερόεν cέλας
πλήcαcα ῥόου πυρὸc
ἀγεῖτο cελάνα,
ποιμὴν νυχίων θεῶν·
τὰν δ' εὐρυφαῆ κόμαν
Τιτὰν ἐπετάccατο
ἄρρητον ὑπ' ἴχνιον·
ἔγνω δὲ γόνον θεοῦ,
τὸν ἀριcτοτέχναν νόον,
ἰδίου πυρὸc ἀρχάν.
Cὺ δὲ ταρcὸν ἐλάccας
κυανάντυγος οὐρανοῦ

45 fort. ἄλας — 52 κιθάραν ἀνάcω A — 53 πανακήρατον Boiss. ex cod. P ut videt[ur], πάλιν ἀκήρατον AMN — ἁρμόcει N ἁρμοcείω M — IX 5 μέγαν P — vv. 7—11 om. M add. ex cod. P Boissonade — 9 νοεράν cod. P: fort. φθοράν — v. 11 corruptum re[li]quimus — 13 κατέβας P: καταβάς MN — v. 15 om. MN ex P add. Boiss. cod. script[um] βρότειον φέρων emendata — post v. 21 versiculum ὁ βαρυcθενὴc δημοβόρος add. P — ψυχᾶν P quo recepto v. 17 quoque doricam formam revocavit Boiss. — 25 ἐν ἀκηράτ[οις] maluit Boiss. — 27—29 om. MN, ex P add. Boiss. — στεφανηφόρος P — 28 πάτερ om

ὑπερήλαο νώτων,
cφαίρῃcι δ' ἐπέπταc
νοεραῖcιν ἀκηράτοιc,
ἀγαθῶν ὅθι παγά,
cιγώμενοc οὐρανόc·
ἔνθ' οὔτε βαθύρροοc
ἀκαμαντοπόδαc χρόνοc
χθονὸc ἔκγονα cύρων,
οὐ κῆρεc ἀναιδέεc
βαθυκύμονοc ὕλαc·
ἀλλ' αὐτὸc ἀγήραοc
αἰὼν ὁ παλαιγενήc,
νέοc ὢν ἅμα καὶ γέρων
τᾶc ἀενάω μονᾶc
ταμίαc πέλεται θεοῖc.

X

Μνώεο Χριcτέ,
υἱὲ θεοῖο
ὑψιμέδοντοc,
οἰκέτεω cεῦ,
κῆρ' ἀλιτροῖο
τάδε γράψαντοc·
καί μοι ὄπαccον
λῦcιν παθέων
κηριτρεφέων,
τά μοι ἐμφυῆ
ψυχᾷ ῥυπαρᾷ·
δὸc δὲ ἰδέcθαι,
cῶτερ Ἰηcοῦ,
ζαθέαν αἴγλαν
cάν, ἔνθα φανεὶc
μέλψω ἀοιδὰν
παίονι ψυχᾶν,
παίονι γυίων,
πατρὶ cὺν μεγάλῳ
πνεύματί θ' ἁγνῷ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ ΥΜΝΟΙ ΚΑΙ ῼΔΑΙ.

I

ΥΜΝΟϹ ЄΙϹ ΧΡΙϹΤΟΝ.

Cὲ τὸν ἄφθιτον μονάρχην
δὸc ἀνυμνεῖν, δὸc ἀείδειν,
τὸν ἄνακτα, τὸν δεcπότην,
δι' ὃν ὕμνοc, δι' ὃν αἶνοc,
δι' ὃν ἀγγέλων χορεία,
δι' ὃν αἰῶνεc ἄπαυcτοι,
δι' ὃν ἥλιοc προλάμπει,
δι' ὃν ὁ δρόμοc cελήνηc,
δι' ὃν ἄcτρων μέγα κάλλοc,
δι' ὃν ἄνθρωποc ὁ cεμνὸc
ἔλαχεν νοεῖν τὸ θεῖον,
λογικὸν ζῶον ὑπάρχων·
cὺ γὰρ ἔκτιcαc τὰ πάντα,
παρέχων τάξιν ἑκάcτῳ,
cυνέχων τε τῇ προνοίᾳ·
λόγον εἶπαc, πέλεν ἔργον
ὁ λόγοc cοῦ, θεὸc υἱόc·
ὁμοούcιοc γάρ ἐcτιν,

57 ἐπέπταc nos: ἐπετάcθηc codd. — 69 ἐννάω MN — X 4 cεῦ nos coll. V 10: cοῦ Boissonade praeeunte Hermanno Elem. metr. p. 370: cέο AM — 6 γράψαντοc τάδε A — 17 ψυχᾶν παίονι codd., corr. Boiss. collato IV 8.

Gregorii in carminibus recognoscendis usi sumus cod. Monacensi bombycino n. 416 s. XIII (G), quo in codice alterum tertium ultimum carmen non extat; hoc ultimo in carmine praeter editionem Billianam cod. Vindobonensem bombycinum theol. n. 18 s. XIII (V) et cod. Monacensem chartaceum n. 323 s. XVI (H) contulimus. — I ὕμνοc διὰ λυρικοῦ μέτρου G — 3 δυνάcτην coni. Boissonade — 5 χορεῖαι Boiss.

ὁμότιμος τῷ τεκόντι,
ὃς ἐφήρμοσεν τὰ πάντα,
ἵνα πάντων βασιλεύσῃ·
περιλαμβάνον δὲ πάντα
ἅγιον πνεῦμα τὸ θεῖον
προνοούμενον φυλάσσει.
Τριάδα ζῶσαν ἐρῶ σε,
ἕνα καὶ μόνον μονάρχην,
φύσιν ἄτρεπτον, ἄναρχον,
φύσιν οὐσίας ἀφράστου,
σοφίας νοῦν ἀνέφικτον,
κράτος οὐρανῶν ἄπαυστον,
ἄτερ ἀρχῆς, ἀπέραντον,
ἀκατασκόπητον αὐγήν,
ἐφορῶσαν δὲ τὰ πάντα,
βάθος οὐδὲν ἀγνοοῦσαν
ἀπὸ γῆς μέχρις ἀβύσσου.
Πάτερ, ἵλεως γενοῦ μοι,
διὰ παντὸς θεραπεύειν
τὸ σέβασμα τοῦτο δός μοι.
τὰ δ' ἁμαρτήματα ῥύψον,
τὸ συνειδὸς ἐκκαθαίρων
ἀπὸ πάσης κακονοίας,
ἵνα δοξάσω τὸ θεῖον,
ὁσίας χεῖρας ἐπαίρων,
ἵνα Χριστὸν εὐλογήσω,
γόνυ κάμπτων ἱκετεύσω,
τότε προσλαβεῖν με δοῦλον,
ὅταν ἔλθῃ βασιλεύσων.
Πάτερ, ἵλεως γενοῦ μοι,
ἔλεον καὶ χάριν εὕρω,
ὅτι δόξα καὶ χάρις σοι
ἄχρις αἰῶνος ἀμέτρου.

II

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΘΕΟΝ.

Ὦ πάντων ἐπέκεινα· τί γὰρ θέμις ἄλλο σε μέλπειν;
πῶς λόγος ὑμνήσει σε; σὺ γὰρ λόγῳ οὐδενὶ ῥητός.
πῶς νόος ἀθρήσει σε; σὺ γὰρ νόῳ οὐδενὶ ληπτός,
μοῦνος ἐὼν ἄφραστος, ἐπεὶ τέκες ὅσσα λαλεῖται,
μοῦνος ἐὼν ἄγνωστος, ἐπεὶ τέκες ὅσσα νοεῖται.
Πάντα σε καὶ νοέοντα καὶ οὐ νοέοντα γεραίρει·
ξυνοὶ γάρ τε πόθοι, ξυναὶ δ' ὠδῖνες ἁπάντων
ἀμφί σε, σοὶ δὲ τὰ πάντα προσεύχεται· εἰς σὲ δὲ πάντα,
σύνθεμα σὸν νοέοντα, λαλεῖ σιγώμενον ὕμνον.
Σοὶ ἔνι πάντα μένει· σὺ δ' ἀθρόα πάντα θεάζεις
καὶ πάντων τέλος ἐσσί, καὶ εἷς καὶ πάντα καὶ οὐδείς,
οὐχ ἓν ἐών, οὐ πάντα· πανώνυμε, πῶς σε καλέσσω,
τὸν μόνον ἀκλήϊστον, ὑπερνεφέας δὲ καλύπτρας
τίς νόος οὐρανίδης εἰσδύσεται; ἵλαος εἴης·
ὦ πάντων ἐπέκεινα, τί γὰρ θέμις ἄλλο σε μέλπειν;

III

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ

μετὰ τὴν σιωπὴν ἐν τῷ Πάσχα.

Χριστὲ ἄναξ, σὲ πρῶτον, ἐπεὶ λόγον ἠέρι δῶκα,
δηναιὸν κατέχων, φθέγξομ' ἀπὸ στομάτων,

---

24 φυλάσση G — 30 ἄπταιστον ed. Billiana — 39 ῥίψον G — 45 κάμπτον G — 4 ὅτε G — 47 ἔλθῃς G — II 2 ῥητὸς nos: ῥητὸν Bill. — 8 σοὶ nos: σύ Bill. — 10 θεάζει nos: θεάζει Bill.

ἁγνοτάτου ἱερῆος ἁγνὸν θύος, εἰ θέμις εἰπεῖν,
τόνδε λόγον προχέων ἡμετέροιο νόου.
Πατροφαὲς μεγάλοιο νόου λόγε, φέρτερε μύθου,
φωτός τ' ἀκροτάτου φῶς ἄκρον, οἰογόνε,
εἰκὼν ἀθανάτοιο πατρός, καὶ σφρηγὶς ἀνάρχου,
πνεύματι τῷ μεγάλῳ συμφαὲς, εὐρυμέδον,
αἰῶνος πείρημα, μεγακλέες, ὀλβιόδωρε,
ὑψίθρον', οὐράνιε, πανσθενὲς ἆσθμα νόου,
νωμητὰ κόσμοιο, φερέσβιε, δημιοεργὲ
ὄντων, ἐσσομένων· σοὶ γὰρ ἅπαντα πέλει,
ὃς κόσμοιο θέμεθλα, καὶ ὁππόσα ἐστὶ, θέλοντος
δησάμενος φορέεις νεύμασιν ἀπλανέως.
Σοὶ μὲν, ἄναξ, Φαέθων ὑψίδρομος ἄστρα καλύπτει,
κύκλον ὑπερτέλλων ἔμπυρον, ὡς σὺ νόας.
σοὶ ζώει φθινύθει τε ἀμοιβαδὶς ὄμμα τὸ νυκτός,
μήνη πλησιφαὴς αὖθις ἐπερχομένη.
σοὶ δὲ ζωοφόρος τε κύκλος καὶ μέτρα χορείης
ὥραις μέτρα φέρει ἤπια κιρναμέναις.
ἀπλανέες τε πλάνοι τε παλίμπορον ἀΐσσοντες
ἀστέρες ἠγαθέης εἰσὶ λόγος σοφίης.
Σὸν φάος εἰσὶν ἅπαντες, ὅσοι νόες οὐρανίωνες
μέλπουσιν τριάδος δόξαν ἐπουρανίης.
σὸν βροτὸς αὖ κλέος ἐστὶν, ὃν ἄγγελον ἐνθάδ' ἔθηκας
ὑμνοπόλον τῆς σῆς, ὦ φάος, ἀγλαΐης.
Ἄμβροτέ μοι, βρότεέ τε παλιγγενὲς, ὕψος ἄσαρκον,
ὑστάτιον θνητῶν ἤμασι σαρκοφόρε,
σοὶ ζῶ, σοὶ λαλέω, σοὶ δ' ἔμπνοος εἰμὶ θυηλή,
ἣ μούνη κτεάνων λείπετ' ἀφ' ἡμετέρων·
σοὶ καὶ γλῶσσαν ἔδησα, καὶ οὔασι μῦθον ἔλυσα·
λίσσομαι, ἀλλὰ πόροις ἀμφότερ' εὐαγέως.
Φθέγξομαι, ὅσσ' ἐπέοικεν· ἃ δ' οὐ θέμις, οὐδὲ νοήσω.
ῥεύσω μαργάρεον, βόρβορον ὠσάμενος.
χρυσὸν ἀπὸ ψαμάθοιο, ῥόδον κραναῆς ἀπ' ἀκάνθης,
λέξομ' ἀπ' ἀσταχύων σῖτον, ἀφεὶς καλάμην.
Ταῦτά σοι ἡμετέροιο θαλύσια, Χριστὲ, πόνοιο
γλῶσσ' ἀπερευγομένη πρῶτον ἀνῆψεν ἔπος.
Σήμερον ἐκ νεκύων Χριστὸς μέγας, οἷσιν ἐμίχθη,
ἔγρετο καὶ θανάτου κέντρον ἀπεσκέδασε,
καὶ ζοφεροὺς πυλεῶνας ἀμειδήτου Ἀΐδαο
ῥήξατο καὶ ψυχαῖς δῶκεν ἐλευθερίην.

III 8 εὐρυμέδου Bill. — 27 βρότεέ τε nos: βρότε εἶτε Bill. — 41 ζοφεροὺς Bill: υφόρους Dan. typothetarum, ut videtur, errore.

σήμερον ἐκ τύμβοιο θορὼν μερόπεσσι φαάνθη,
οἷς γένεθ᾽, οἷσι θάνεν, οἷς ἔγρετ᾽ ἐκ νεκύων,
ὥς κε παλιγγενέες τε καὶ ἐκ θανάτοιο φυγόντες
σοὶ συναειρώμεσθ᾽ ἔνθεν ἀνερχομένῳ.
σήμερον αἰγλήεις σε μέγας χορὸς ἀμφιγέγηθεν
ἀγγελικός, μέλπων ὕμνον ἐπιστέφιον.
σήμερον ἦχον ἔπνευσα μεμυκότα χείλεα σιγῇ
λύσας, ἀλλά μ᾽ ἔχεις ὑμνοπόλον κιθάρην.
Νῷ νόον ἔνδον ἔρεξα, λόγῳ λόγον· αὐτὰρ ἔπειτα
ῥέξω καὶ μεγάλῳ πνεύματι, ἣν ἐθέλῃ.

IV

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΑΥΤΟΥ ΨΥΧΗΝ.

Τί σοι θέλεις γενέσθαι;
ψυχὴν ἐμὴν ἐρωτῶ.
τί σοι μέγ᾽ ἢ τί μικρὸν
τῶν τιμίων βροτοῖσι;
Ζήτει μόνον τι λαμπρόν,
καὶ δώσομεν προθύμως.
Θέλεις τὰ Γύγεώ σοι
τοῦ Λυδίου γενέσθαι;
καὶ δακτύλῳ τυραννεῖν,
τὴν σφενδόνην ἑλίσσων,
κρύπτουσαν, εἰ κρύπτοιτο,
φαίνουσαν, εἰ φαίνοιτο;
Θέλεις τὰ Μίδεώ σοι
τοῦ πλουσίως θανόντος;
ᾧ χρυσὸς ἦν τὰ πάντα,
χρυσοῦν φέροντα λιμόν,
εὐχῆς δίκην ἀμέτρου.
Θέλεις λίθους διαυγεῖς,
πλάτη τε γῆς λιπώσης,
καὶ ποιμνίων ἀριθμοὺς
βοῶν τε καὶ καμήλων;
Οὐ ταῦτα δώσομέν σοι·
λαβεῖν γὰρ οὐδὲ κρεῖσσον·
ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἔμοιγ᾽ ἄνυστόν.
ἔρριψα γὰρ μερίμνας,
ἀφ᾽ οὗ θεῷ προσῆλθον.
Θέλεις θρόνους τε κἀρχάς,
καιροῦ φρύαγμα πῖπτον;
ἵν᾽ αὔριον καθεσθῇς
κάτω βλέπων ταπεινόν,
ἄλλου τραχηλιῶντος,
ὃς ἦν παραστάτης σοι
τυχὸν δὲ καὶ κακῶν τις.
Θέλεις γάμῳ δεθῆναι,
βλακεύμασιν ἀνάγνοις,
καιροῖς τε συστραφῆναι;
θέλεις νόσον γλυκεῖαν,
εὐτεκνίας μέριμναν;
εὐτεκνίαν δ᾽ ἂν εἴπω
δυστεκνίαν, τί φήσεις;
Θέλεις λόγοις βοᾶσθαι,
καὶ συλλέγειν θέατρα;
ποθεῖς νόμους ταράσσειν
οὐκ ἐνδίκοις παλαισμοῖς;
φέρειν τε καὶ φέρεσθαι
πρὸ βημάτων ἀθέσμων;
Αἰχμὴν θέλεις τινάσσειν,
πνέων ἀρήϊόν τι;
καὶ στέμματ᾽ ἐξ ἀγώνων
θηροκτόνον τε κάρτος;
Ποθεῖς κρότους πολίχνης
καὶ χάλκεος τυποῦσθαι;
Σκιὰν θέλεις ὀνείρων,
μεταρρέουσαν αὔραν,

52 ῥέξω nos: ῥήξω Bill. — IV εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. στίχοι ἡμίαμβοι G — 7 Γύγει et 13 Μίδεως G — 11. 12 κρύβοιτο et φάνοιτο tentavit Boissonade — 16 χρυσοῦν πορίζει λιμόν G fortasse vere, conf. vv. 11. 12. 138. 145. 167. 169 — 23 λῷον ed. Bill. — 32 σου — 36 δέ ed. Bill. — 43 πιπράσκειν ed. Bill. — 51 κρότους ἐν ἄστει ed. Bill.

ῥοῖζον βέλους ἀνίχνου,
ψόφον χειρὸς κροτούσης.
τί γὰρ μέγ' εὖ φρονοῦσι
τῶν σήμερον μὲν ὄντων,
ἐς αὔριον δ' ἀπόντων,
ὧν καὶ κακοῖς μέτεστιν,
ὧν οὐ συνέρχεταί τι
ἐντεῦθεν ἐξιοῦσι;
Τί οὖν, ἐπεὶ τάδ' οὐχί,
τί σοι θέλεις γενέσθαι;
θέλεις θεὸς γενέσθαι,
θεὸς θεοῦ μεγίστου
παραστάτης φαεννός,
σὺν ἀγγέλοις χορεύων;
Ἴθι, πρόβαινε ταρσοῖς
ὀξυπτέρου μενοινῆς
κυκλουμένη πρὸς ὕψος.
ἐγὼ πτερὸν καθαίρω,
ἐγὼ λόγοις ἐπαίρω,
ὡς εὔπτερόν τιν' ὄρνιν
ἐς αἰθέρα προπέμψω.
Cὺ δ' εἰπέ μοι, κάκιστον
ὦ σαρκίον δυσῶδες,
ἐπεὶ συνεζύγην σοι,
ἡ δεσπότις μαγείρῳ,
τί σοι θέλεις γενέσθαι
πρὸς τὸ πνοῇ κρατεῖσθαι;
οὐ γὰρ πλέον χρεωστῶ,
κἂν πόλλ' ἔχειν βιάζῃ.
Θέλεις τράπεζαν εὔπνουν
μύρων τε καὶ μαγείρων
σοφίσμασιν περισσοῖς;
καὶ βαρβίτων χερῶν τε
κροτήματ' οὐκ ἄνοιστρα,
ἁβρῶν κλάσεις τε παίδων
κινουμένων ἀνάνδρως,
καὶ παρθένων ἑλιγμοὺς
γυμνουμένων ἀθέσμως;
ἃ τοῖς πότοις τυποῦσιν
ὅσοι φιλοῦσιν ὕβριν,
τὸν μαινόλην ἑτοίμως
ὑποφλέγοντες οἶνον.
Ταῦτ' εἰ θέλεις παρ' ἡμῶν,
ἔχοις μέν, ἀγχόνην δέ.
τοιαῦτα τοῖς ἀπλήστοις
ἐγὼ φίλοις πορίζω·
οἶκός σε πέτρινός τις
αὐτώροφος καλύπτοι,
ἢ μικρὸν ἔργον ὥρας,
εἰ δεῖ τι καὶ πονῆσαι·
τὸ δ' ἔσθος ἢ καμήλων
τρίχες νόμῳ δικαίων,
ἢ καὶ δέρος, παλαιᾶς
γυμνώσεως κάλυμμα.
στιβὰς μὲν ἡ τυχοῦσα,
πόαι, κλάδοι τετάσθων
ἅπλωμα πορφυροῦν τι
καὶ συμπόταις ἀταρβές·
τράπεζα δ' αὐτόθεν σοι
γλυκὺ πνέους' ἀνείσθω,
ἃ γῆ φίλη δίδωσιν
ἄτεχνα δῶρα πᾶσιν.
Ἐπεὶ δ' ἐθήκαμέν σε,
καὶ θρέψομεν προθύμως.
θέλεις φαγεῖν, ἔχ' ἄρτον,
ἔχ' ἄλφιτ', εἰ παρείη·
ἅλες δέ σοι τὸ πέμμα,
θύμόν θ' ὃν οὐ μετροῦμεν
ἀπραγμάτευτον ὄψον·
ἔνδεια δ' ἄλλο μεῖζον.
θέλεις πιεῖν; βρύει σοι
ὕδωρ, κρατὴρ ἀείρρους,
ποτὸν μέθης ἄποιον,
ἀκλήματον γάνυσμα.
Ζητεῖς δὲ καὶ τρυφᾶν τι,
μηδ' ὀξίνης φθονείσθω.
Ἀλλ' οὐ τάδ' ἀρκέσει σοι,
τετρημένῳ ποθεῖς δὲ
πίθῳ κακῶς ἐπαντλεῖν
τὰς ἡδονὰς ἀπλήστως.

65 θεὸς γενέσθαι θεός om. G — 69 ταρσούς ed. Bill. — 71 κυκλουμένης G — 81 πνοήν ed. Bill. — 85 fort. μύροις — 86 περιττοῖς G — 87 χειρῶν G — 89 παίδων κλάσεις ἁβρῶν τε G — 92 ἀγύμνως G — 95 τήν G — 102 αὐτόφορος καλύπτῃ G — 110 κλάδοι τε θάμνων ed. Bill. — 122 θῦμος θ' Boissonade: καὶ θύμον G

ἄλλον πόθει ποριστήν·
ἐμοὶ γὰρ οὐ σχολή σε
θάλπειν σύνοικον ἐχθρόν,
ἵν᾽ ὡς ὄφις κρυμωθείς,
θέρμῃ δ᾽ ἔπειτα λυθεὶς
ἐγκόλπιός με τρώσῃς.
Θέλεις δόμους ἀμέτρους,
χρυσωρόφους γραφῆς τε
καὶ ψηφίδος σοφισμοὺς
κινουμένων σχεδόν τι,
πλακός τε λάμψιν ἁβρᾶς
ἀντίχροον, πολύχρουν;
θέλεις περιρρέουσαν
ἐσθῆτα τῶν ἀθίκτων,
ἐν δακτύλοις τε πλοῦτον,
γελώμενόν τε κάλλος
τοῖς σωφρονεῖν μαθοῦσιν,
ἐμοὶ δὲ καὶ μάλιστα,
ᾧ κάλλος ἐστὶν εἴσω;
Τοῖς μὲν κάτω δὴ ταῦτα,
ὑμῖν βροτοῖσι φάσκω,
οἳ ζῆτε τὸ πρὸς ὥραν,
μηδὲν πλέον βλέποντες.
τοῖς δ᾽ εὐγενῶς βιοῦσιν,
ἐπαξίως τε μοίρας
τῆς ἐκ θεοῦ δοθείσης
τῷ πηλίνῳ πάχει μου,
σκόπει πένητος ὄγκον,
οἵαν τροφὴν χορηγῶ.
Δίελθέ μοι φλογώδη
ῥομφαίαν, ὦ θεόφρον·
θείων γενοῦ γεωργὸς
φυτῶν, λόγων θαλλόντων,
ὧν μ᾽ ἐστέρησεν ἐχθρὸς,
δι᾽ ἡδονῆς συλήσας.
ξύλῳ πάλιν πρόσελθε
ζωῆς ἀεὶ μενούσης·
ἡ δ᾽ ἐστίν, ὡς ἀνεῦρον,
γνῶσις θεοῦ μεγίστου,
φάους ἑνὸς τριλαμποῦς,
πρὸς ὃν τὰ πάντα τείνει.
Οὕτω μὲν αὐτὸς αὑτῷ
πᾶς τις σοφῶν λαλήσει,
ὃς δ᾽ οὐ θέλει λαλῆσαι,
μάτην βίον παρῆλθεν·
εἴπερ μάτην παρῆλθε,
μὴ σὺν κακῷ μεγίστῳ.

V

ΕΥΧΗ ΕΩΘΙΝΗ.

Ὄρθριος δίδωμι τῷ θεῷ μου δεξιάς,
μηδὲν σκοτῶδες ἢ δράσειν ἢ αἰνέσειν,
ἀλλ᾽ ὡς μάλιστά σοι θύσειν τὴν ἡμέραν,
μένων ἄσειστος καὶ παθῶν αὐτοκράτωρ·
αἰσχύνομαι τὸ γῆρας, ἂν κάκιστος ὦ,
καὶ τὴν τράπεζαν, ἧς παραστάτης ἐγώ.
Ὁρμὴ μὲν αὕτη, Χριστέ μου, σὺ δ᾽ εὐόδου.

VI

Ἐψευσάμην σε τὴν ἀλήθειαν, λόγε,
σοὶ τὴν παροῦσαν ἡμέραν καθαγνίσας.
Οὐ πάντα φωτεινόν με νὺξ ἐδέξατο·

139 fort.: λυθεὶς δ᾽ ἔπειτα — 145 πλακός τε λάμψιν ἁβρᾶς ed. Bill.: λάμψιν πλακός τ᾽ ἀνθηρόν G — 153 κάλλος ἓν τὸ εἴσω Boiss. — 155 βροτοῖσι φάσκω ed. Bill.: φάσκω βροτοῖσι G λέγω βροτοῖσι Boiss. — 160 δοθείσης Boiss.: κρατείσης G, unde κρανθείσης coni. Halm — 167 θαλούντων Boissonade — 177 σοφός vulgo — V 1 ὄρθρος G; nos ὄρθριος scribere ausi sumus, possis tamen etiam ὄρθρου tentare — 3 θύσαι G — 4 ἄστατος ed. Bill.

ἦ μὴν προϲηυξάμην τε καὶ τοῦτ᾽ ᾠόμην,
ἀλλ᾽ ἔϲτιν οὗ μοι καὶ προϲέπταιϲαν πόδεϲ·
ζόφοϲ γὰρ ἦλθε βάϲκανοϲ ϲωτηρίαϲ.
Λάμποιϲ τὸ φῶϲ μοι, Χριϲτὲ, καὶ πάλιν φανείϲ.

VII

ΥΜΝΟϹ ЄϹΠЄΡΙΝΟϹ.

Ϲὲ καὶ νῦν εὐλογοῦμεν,
Χριϲτέ μου, λόγε θεοῦ,
φῶϲ ἐκ φωτὸϲ ἀνάρχου,
καὶ πνεύματοϲ ταμία,
τριττοῦ φωτὸϲ εἰϲ μίαν
δόξαν ἀθροιζομένου·
ὃϲ ἔλυϲαϲ τὸ ϲκότοϲ,
ὃϲ ὑπέϲτηϲαϲ τὸ φῶϲ,
ἵν᾽ ἐν φωτὶ τὰ πάντα
καὶ τὴν ἄϲτατον ὕλην
ϲτήϲῃϲ, μορφῶν εἰϲ κόϲμον
καὶ τὴν νῦν εὐκοϲμίαν·
ὃϲ νοῦν ἐφώτιϲαϲ ἀνθρώπου
λόγῳ τε καὶ ϲοφίᾳ .
λαμπρότητοϲ τῆϲ ἄνω
καὶ κάτω θεὶϲ εἰκόνα,
ἵνα φωτὶ βλέπῃ φῶϲ
καὶ γένηται φῶϲ ὅλον.
ϲὺ οὐρανὸν φωϲτῆρϲιν
κατηύγαϲαϲ ποικίλοιϲ·
ϲὺ νύκτα καὶ ἡμέραν
ἀλλήλαιϲ εἴκειν πράωϲ
ἔταξαϲ, νόμον τιμῶν
ἀδελφικῆϲ φιλίαϲ·
τῇ μὲν ἔπαυϲαϲ κόπουϲ
τῆϲ πολυμόχθου ϲαρκόϲ,
τῇ δ᾽ ἤγειραϲ εἰϲ ἔργον
καὶ πράξειϲ τάϲ ϲοι φίλαϲ.

VIII

ΠΡΟϹ ΠΑΡΘЄΝΟΝ ΠΑΡΑΙΝЄΤΙΚΟϹ.

Παρθένε, νύμφη Χριϲτοῦ,
δόξαζέ ϲου τὸν νυμφίον·
ἀεὶ κάθαιρε ϲαυτὴν
ἐν λόγῳ καὶ ϲοφίᾳ,
ἵνα λαμπρὰ τῷ λαμπρῷ
ϲυζήϲῃϲ τὸν αἰῶνα·
κρείϲϲων γὰρ αὕτη πολλῷ
τῆϲ φθαρτῆϲ ϲυζυγίαϲ.
Ἐν ϲώματι τὰϲ νοερὰϲ
δυνάμειϲ ἐμιμήϲω,
ἀγγελικὴν μετῆλθεϲ
ἐπὶ γῆϲ πολιτείαν.
Δεϲμὸϲ ἐνταῦθα καὶ λύϲιϲ
καὶ ϲώματ᾽ ἐκ ϲωμάτων·
ἄνω δ᾽ ἑκάϲτη μονὰϲ
οὔποτε λυομένη,
οἳ πρῶτοι φέρουϲ᾽ ἀκτῖνα
τῆϲ καθαρᾶϲ οὐϲίαϲ,
πνεῦμα καὶ πῦρ, λειτουργοὶ
τῶν θεοῦ προϲταγμάτων.
ὕλη δὲ μῖξιν ἐξεῦρεν
ἀεὶ ῥέουϲα φύϲιϲ,
ᾗ μέτρον ὥριϲε θεὸϲ,
γάμον νομοθετήϲαϲ·

VII. ὕμνοϲ ἑϲπερινόϲ ἰμιάμβοι G — 4 πνεύματοϲ ταμία G: πνεῦμα ἐξ ἀνάρχου Dan. — τρίτου Dan. — 9 ἐν φωτὶ κτίϲῃϲ vulgo, nos κτίϲῃϲ eiecimus, quamquam v. 13 quoque uae syllabae abundant — 17 βλέπει τὸ φῶϲ G — 19 οὐρανὸν φωϲτῆρϲιν nos: φωϲτῆρϲιν ὐρανόν G — 22 ἥκειν G — πράωϲ nos: ἠπίωϲ G — 24 ἀδελφικῆϲ nos: ἀδελφότητοϲ καί G — 5 ϲῇ nos: καὶ τῇ G — VIII. Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ τὸν Ϲυρακούϲιον μιμεῖται· οὗτοϲ γὰρ μόνοϲ οιητῶν ῥυθμοῖϲ τε καὶ κώλοιϲ ἐχρήϲατο ποιητικῆϲ ἀναλογίαϲ καταφρονήϲαϲ, schol. ed. Bill. — πολύ Bill. — 5 caesuram non significatam invenimus et huius versus et vv. 9. 10. 15. 7. 24. 26. 29. 31. 35. 41. 44. 53. 57. 58. 65. 66. 70. 72. 75. 76. 78. 85. 86. 87. 90. 93—97. 100 — 6 μετῆλθεϲ ἐπὶ γῆϲ VH: ἐπὶ γῆϲ μετ. Bill. — 9 φέρουϲι VH — καθαρᾶϲ τριάδοϲ VH — 10 πνεύματα V Bill.

cὺ δ᾽ ἔργον ὕλης φυγοῦcα
τοῖc ἄνω cυνηρμόcθης,
ὡc νοῦc ἁρμόζεται νοῖ
τὴν θείαν ἁρμονίαν·
καὶ cαρκὶ πολεμοῦcα
βοηθεῖc τῇ εἰκόνι·
πνοὴ γὰρ ἔφυc θεοῦ
τῷ χείρονι cυνδεθεῖcα,
ἵν᾽ ἐκ πάλης καὶ νίκης
τὸ cτέφοc ἀπολάβῃc,
ἄνω θεῖcα καὶ τὸν χοῦν
καλῶc ὑποταγέντα.
Αἰνείcθω cοι καὶ γάμοc,
πρὸ γάμου δ᾽ ἀφθορία·
γάμοc cυγγνώμη πάθουc,
ἁγνεία δὲ λαμπρότηc·
γάμοc πατὴρ ἁγίων,
ἁγνεία δὲ θυcία.
Ταύτην καὶ τότε καιροῖc
ἐτίμων τοῖc εὐθέτοιc,
Ἀδὰμ ἐν παραδείcῳ,
Μωcῆc ἐν ὄρει Cίνα,
λειτουργῶν Ζαχαρίαc
ὁ πατὴρ τοῦ προδρόμου.
Γάμοc καὶ παρθενίαc
ῥίζα τῆc θεοῦ νύμφηc,
ἀλλ᾽ ἔcτιν ὅμωc cαρκὸc
καὶ βράcματοc δουλεία.
Ὅτ᾽ ἦν νόμοc καὶ cκιαὶ
καὶ πρόcκαιροι λατρεῖαι,
τότ᾽ εἶχε πρῶτα καὶ γάμοc,
ὡc ἔτι νηπιώδηc.
Ὅτε δ᾽ ὑπεξῆλθε τὸ γράμμα,
τὸ πνεῦμ᾽ ἀντειcήχθη,
καὶ Χριcτὸc ἔπαθε cαρκὶ
προελθὼν ἐκ παρθένου,
τότ᾽ ἐξέλαμψεν ἁγνεία
cυντέμνουcα τὸν κόcμον,
ὃν ἐκεῖ δεῖ μεταβῆναι
Χριcτῷ cυνανελθόντα.
Καλῶc ὁδεύειc, παρθένε,
εἰc ὄροc ἀποcώζου·
μὴ πρὸc Cόδομα βλέψῃc,
μὴ cτήλη παγῇc ἁλόc·
μήτε λίαν cε cαρκὸc
ἐκφοβείτω ἡ φύcιc,
μήτε θαρρήcῃc ἄγαν,
ὥcτε ποτ᾽ ἐκλυθῆναι.
Cπινθὴρ ἀνάπτει καλάμην,
cβεννύει δ᾽ ὕδωρ φλόγα.
Ἔχειc φάρμακα πολλὰ
τῆc cεμνῆc παρθενείαc·
θεοῦ cε φόβοc πηγνύτω,
νηcτεία cε κενούτω,
ἀγρυπνία, προcευχαὶ,
δάκρυα, χαμευνία,
ἔρωc ὅλοc πρὸc θεὸν
γνηcίωc τεταμένοc,
πάντα κοιμίζων πόθον
ἀλλότριον τῶν ἄνω.
Ὁ πίπτων ἐγειρέcθω,
ὁ ναυαγῶν ἐλεείcθω·
cὺ δ᾽ εὐπλόει τὸ ἱcτίον
πετάcαcα τῆc ἐλπίδοc·
οὐ τῶν κάτω τὸ πίπτειν,
τῶν δ᾽ ἄνω φερομένων.
Ὀλίγοι πτερορρυοῦcιν,
οἱ πλεῖcτοι δ᾽ εὐδρομοῦcιν·

15 τῇ om. H — 16 cυντεθεῖcα V — 17 ὥcτε ἐκ H — ἀπολάβῃc nos: ἀπολαύηc V Bill. ἀπολαβεῖν H — 18 καὶ om. VH — ὑποταγέντα τῷ πνεύματι VH — 19 καὶ πρὸ γάμου ἀφθ. VH — 20 δέ VH: καί Bill. — 21 ἁγνείαc δὲ λατρεία Bill. — 23 Μωcῆc ἐν ὄρει Cινᾶ Bill.: Μωcῆc νόμῳ προcάγων VH — Cινᾶ Bill. Cίνα quod reposui, numeris commendatur — 24 λειτουργῶν om. H — ὁ Ζαχ. Bill. — 25 παρθενία V — ῥίζα τῷ θεῷ φίληc Bill. — 26 ἔcτι νόμοc Bill. — 28 πρῶτα ὁ γάμοc H — 29 τὸ πνεῦμ᾽ ἀντειcήχθη Bill. ἀντειcήχθη δὲ τὸ πνεῦμα VH — 31 ἔλαμψεν Bill. — 32 ὃν om. H — cυνανελθόντι Bill. — 33 ἀποcώζου VH: ἄνω cώζου Bill. — 34 βλέψῃc VH: ἀποβλέψῃc Bill. — ἁλὸc παγῇc H — 35 et 36 μηδέ Bill. — 35 ἡ φύcιc ἐμφοβείτω Bill. — ἡ om. VH — 36 ἐκπλαθῆναι Bill. — 37 cβέννυcι Bill. — 39 πόθοc H — 40 καὶ προcευχή V — 43 πίπτων VH: πεcὼν Bill. — 44 τό nescio an eiciendum sit; quamquam versus bis octonum syllabarum infra quoque leguntur vv. 54. 73 — τῆc εἰc Χριcτὸν ἐλπίδοc V — 46 πλεῖcτοι VH: πλείουc Bill.

ἔπεϲεν Ἑωϲφόροϲ,
ἀλλ᾽ οὐρανὸϲ ἀγγέλων.
Ἰούδαϲ ἦν προδότηϲ,
οἱ δ᾽ ἕνδεκα λαμπτῆρεϲ.
Μόνον ὅλωϲ ϲεαυτὴν
ἁγνὴν τήρει, παρθένε,
μή πωϲ ϲπιλώϲῃϲ Χριϲτοῦ
τὸν ἄϲπιλον χιτῶνα.
Ὄμμα ϲοι ϲωφρονείτω,
γλῶϲϲα παρθενευέτω·
μὴ νοῦϲ πορνεύῃ, μὴ γέλωϲ,
μὴ ποὺϲ ἄτακτα βαίνων.
Τὴν πιναρὰν ϲτολήν ϲου,
καὶ τὴν αὐχμηρὰν κόμην
μᾶλλον αἰδοῦμαι μαργάρων
καὶ τῆϲ Ϲηρῶν εὐκοϲμίαϲ.
Καλὸν ἄνθοϲ ἡ αἰδὼϲ
καὶ μέγαϲ κόϲμοϲ ὠχρότηϲ·
καὶ πλέγμα καλὸν ἀρεταὶ
πᾶϲαί ϲε ϲτεφανοῦϲαι.
Ἄλλη χρώμαϲιν εἰκόνα
τὴν θεοῦ νοθευέτω,
πίναξ ἔμψυχοϲ αἰϲχρῶν
κατήγοροϲ τῶν ἔνδον·
ϲὺ δ᾽ ἧϲ ἔχειϲ εὐμορφίαϲ
νεκρούϲθω ϲοι τὸ πλεῖϲτον·
κάλλαϲ δὲ λάμπρυνε ψυχῆϲ
ἐκ θεοῦ κοϲμουμένηϲ.
Ὄψιν δ᾽ ἀρρένων φεῦγε,
εἰ θέμιϲ, καὶ ϲωφρόνων,
μή που πλήξῃϲ, ἢ πληγῇϲ
ἐκ μώμου τοῦ Βελίου·
ὄμματ᾽ ὄμμαϲι μὴ δίδου,
μὴ πλέκε λόγῳ λόγον·
μὴ παρειὰ παρειαῖϲ
διδότω παρρηϲίαν·
μηδέν ϲοι καὶ τῇ γεύϲει
ξύλου τοῦ κατακρίτου,
μή ϲε ξύλου τῆϲ ζωῆϲ
ὁ ὄφιϲ ἔξω βάλῃ.
Καὶ τοῦτο πείθου, παρθένε,
μὴ ϲυνοίκει προϲτάτῃ,
Χριϲτὸν ἔχουϲα νυμφίον·
ζηλοῖ ϲου τὴν ἁγνείαν.
Τί μοι ϲάρκα φυγοῦϲα
πρὸϲ ϲάρκαϲ ἐπιϲτρέφειϲ;
Οὐ πάντεϲ ἄνδρεϲ τὴν ϲὴν
ἁπλότητα χωροῦϲιν·
ὡϲ ῥόδον ἐν ἀκάνθαιϲ,
οὕτωϲ ἐν πολλοῖϲ ϲτρέφῃ·
καὶ πονηρῶν ἐπάνω
παγίδων διαβαίνειϲ.
Ὁ μὲν ἐγείρει παϲτάδαϲ,
ἡ δ᾽ ἐκκομίζει νυμφίον,
ἄλλοϲ γίνεται πατήρ,
ἄλλοϲ ἄπαιϲ ἀθρόωϲ·
ὅϲον κακὸν ὠδῖνεϲ
ἀτέλεϲτοι πολλάκιϲ;
ὅϲον ζῆλοϲ ϲυζύγου,
κλαπῆναι ποῦ φιλίαν;
ἐκθρέψαι δὲ καὶ παιδεῦϲαι
ἔπειτ᾽ ἀτιμαϲθῆναι,
καὶ πικρὰϲ ἀντιλαβεῖν
τῶν πόνων ἀντιδόϲειϲ;
ϲοὶ δὲ μέριμνα μία
πρὸϲ θεὸν ἀεὶ βλέπειν.
Ἡ χρεία δ᾽ ἔϲτω ὀλίγη μάζα
καὶ μικρὰ ϲκέπη,
ἀφ᾽ ἧϲ πεῖραν καὶ Χριϲτῷ
προϲήγαγεν ὁ πειράζων,
λίθουϲ αἰτῶν εἰϲ ἄρτουϲ
πεινῶντα μετατρέψαι·

49 ὅλην Bill. — 50 μή που ῥυπώϲῃϲ Bill. — 51 ϲου Bill. — 52 πορνεύῃ Bill.: πόρνοϲ VH — γέλωϲ ἀκόλαϲτοϲ H — 53 ϲτολήν ϲου Bill.: ϲου ϲτολήν VH — 54 μαργαριτῶν V — 56 πάϲαιϲ ἀρεταῖϲ ϲτεφανοῦϲθαι Bill. — 57 ἄλλη Bill.: ἄλλοϲ μέν VH — 58 αἰϲχρῶν nos: αἰϲχρόϲ V ϲιγῶν Bill., om. H — 60 κάλλει δὲ λάμπε Bill. — κοϲμουμένη Bill. — 62 Βελία Bill. — 63 ὄμμα δ᾽ ὀμ. VH — δούλου Bill. — μηδ᾽ ἕλκε λόγον λόγῳ Bill. — 66 τοῦ ξύλου VH — 67 ϲὺ παρθένε Bill. — ϲυνοικῆϲαι VH — προϲτάτην H — 69 ϲάρκαϲ φυγ. Bill. — 70 ἄνδρεϲ om. VH — λαμπρότητα H — 72 ἐπάνω πονηρῶν Bill. — 73 μὲν γάρ H — 73 ὁ δὲ κομίζει Bill. — 74 δ᾽ ἄπαιϲ Bill. — 76 ὅϲον nos: ὅϲοϲ VH ὅϲον δὲ Bill. — ϲύζυγον . . . φιλία V — 78 ἀντιλαβεῖν V: ἐπιλαβεῖν H ἀπολαύειν Bill. — 82 πεινῶντι μεταϲτρέψαι VH

ὧν μή ποθ' ἕνεκα
μηδὲν τῶν αἰςχρῶν ὑπομείνῃς.
Οὐ χείρων εἶ πετεινῶν
cχεδίως τρεφομένων·
οὐκ ἐκλείψει coι καμψάκης
ἐλαίου πιςτευούςῃ·
κόραξ cε θρέψει,
καθάπερ Ἠλίαν ἐν ἐρήμῳ.
Οἶδας Θέκλαν ἐκ πυρὸς
καὶ θηρίων φυγοῦςαν·
Παῦλον πεινῶντα τὸν μέγαν
καὶ ῥιγοῦντα προθύμως,
ἵνα cὺ μάθῃς, παρθένε,
πρὸς θεὸν μόνον βλέπειν,
ὃς ἐν ἐρήμῳ τρέφειν
οἶδε καὶ μυριάδας.
Μαραίνεται τὸ κάλλος,
ἡ δόξα παρατρέχει·
ὁ πλοῦτος ἄπιςτον ῥεῦμα,
τὸ δύναςθαι δ' ὀλίγον·
cὺ δὲ τοῦ πλάνου κόςμου
τὰς τρυφὰς ἐκφυγοῦςα
εἰςῆλθες εἰς τὰ ἅγια
τῶν ἁγίων γελῶςα,
καὶ cὺν ἀγγέλοις χορεύςεις
τὴν ἄπαυςτον χορείαν,
κρείςςονα τόπον λαχοῦςα
υἱῶν καὶ θυγατέρων·
ἀλλ', ὦ παρθένοι, Χριςτὸν
μένοιτε γρηγοροῦςαι,
καὶ φαιδραῖς τὸν νυμφίον
δέχοιςθε ταῖς λαμπάςιν,
ἵνα ςυνειςελθοῦςαι
τὸ κάλλος τοῦ νυμφῶνος
ἴδητε καὶ μιγῆτε
τοῖς ἄνω μυςτηρίοις.

ΝΑΑCCΗΝΩΝ ΨΑΛΜΟC.

Νόμος ἦν γενικὸς τοῦ παντὸς ὁ πρώτιςτος νόος·
τὸ δὲ δεύτερον ἦν τοῦ πρωτοτόκου τὸ χυθὲν χάος.
τριτάτη δ' ἔλαχεν ἐργαζόμενον ψυχὴ νόμον·
διὰ τοῦτ' ἐλαφρὸν μορφὰν περικειμένη
κοπιᾷ θανάτῳ μελέτημα κρατουμένη·
ποτὲ μὲν βαςιλείαν ἔχουςα βλέπει τὸ φῶς,
ποτὲ δ' εἰς ἔλεον ἐρριμμένη κλάει·
ποτὲ δὲ [κλαίει] χαίρει, ποτὲ δὲ [κλαίει] κρίνεται·
ποτὲ δὲ [κρίνεται ποτὲ δὲ] θνήςκει, ποτὲ δὲ γίνεται.
ἀνέξοδον ἡ μελέα κακῶν
λαβύρινθον ἐςῆλθε πλανωμένη·
εἶπεν δ' Ἰηςοῦς· ἐςόρα, πάτερ,
ἄθλημα κακῶν τόδ' ἐπὶ χθόνα
ἀπὸ cῆς πνοιῆς ἀποπλάζεται·
ζητεῖ δὲ φυγεῖν τὸ πικρὸν χάος.

---

83 τι τῶν VH — ὑπομένῃς Bill. — 84 om. V — 86 κόραξ ἐκθρέψει Bill. — 87 ὁρᾷς Bill. — 88 τὸν μέγαν πεινῶντα Bill. — προπροθύμια H — 89 θεόν om. H — 90 ὃς VH: θεός Bill. — ὀλίγων codd. — 93 πλάνου Bill : ταπεινοῦ VH — 94 εἴςελθε V — 95 χορεύοις V — τήν om. H — 96 κρείςςον γάρ H — 97 μένητε H Bill. — 98 δέξαςθε Bill. — 99 νυμφίου Bill.

Origines Philosophumenorum l. V c. 1 de Naassenis haec refert: ψαλμὸς αὐτοῖς ἐςχεδίαςται οὗτος, δι' οὗ πάντα αὐτοῖς τὰ τῆς πλάνης μυςτήρια δοκοῦςιν ὑμνῳδεῖν οὕτως. Νόμος κ. τ. λ. — 1 πρώτιςτος Miller: πρῶτος codex — 3 ψυχὴ δ' ἔλαβεν ἐργαζομένην cod., quae verba transposui et praeeunte Patricio emendavi — 4 ἐλαφρόν nos: ἔλαφον cod. ἐλάφου Miller ὑδαρόν Patricius — 6 μέν add. Miller — 7 εἰς ἐλεεὶν' ἐκριπτομένη Patricius — 10 ἀνέξοδον nos: ἀνέξοδος cod. καὶ ἀνέξοδος Patricius — 11 εἰςῆλθε cod. — 12 ἐςόρα Miller: ἐςόρ cod. — 13 ἄθλημα Patricius: ζήτημα cod. — τόδ' om. cod. add. Miller ἔτ' add. Patricius

κοὐκ οἶδεν ὅπως διελεύςεται·
τούτου με χάριν πέμψον, πάτερ·
cφραγῖδας ἔχων καταβήcομαι,
αἰῶνας ὅλους διοδεύcω,

μυcτήρια πάντα δ' ἀνοίξω,
μορφὰς δὲ θεῶν ἐπιδείξω·
τὰ κρυπτά τε τῆς ἁγίας ὁδοῦ,
γνῶcιν καλέcας, παραδώcω.

ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΝ.

Ἄνωθεν, παρθένοι, βοῆς ἐγερcίνεκρος ἦχος
ἦλθεν νυμφίῳ παccυδὶ ὑπαντάνειν λευκαῖcί τε
καὶ λαμπάcιν πρὸς ἀντολάς· ἔγρεcθε, πρὶν φθάcῃ μολεῖν
εἴcω θυρῶν ἄναξ.

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Βροτῶν πολυcτένακτον ὄλβον ἐκφυγοῦcα καὶ
βίου τρυφῆς ἔρωτα μωρόν, caῖc ὑπ' ἀγκάλαις
ζωηφόροις ποθῶ cκέπεcθαι καὶ βλέπειν τὸ cὸν
κάλλος διηνεκῶς, μάκαρ.

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Γάμων λιποῦcα θνητὰ λέκτρα καὶ δόμον, ἄναξ,
διὰ cὲ πολύχρυcον ἦλθον ἀcπίλοις ἐν εἵμαcι,
ὅπως φθάcω κἀγὼ θαλάμων τῶν πανολβίων
εἴcω cὺν coὶ μολεῖν·

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Δόλους δράκοντος ἐκφυγοῦcα μυρίους, μάκαρ,
θελκτηρίους· ἔτλην δὲ καὶ δεινὴν πυρὸς φλόγα

---

16 καὶ οὐκ οἶδε πῶς cod., corr. Miller — 20 δ' ἀνοίξω Miller: διανοίξω cod. — 22 τὰ κρυπτά τε Miller: καὶ τὰ κεκρυμμένα cod.

Methodius Symposii l. XI c. 1 p. 49 ed. Alb. Jahn praemittit haec: Ταῦτα οὖν εἰποῦcαν ἔφη κελεῦcαι πάcας ἀναcτῆναι τὴν Ἀρετὴν ἡ Θεοπάτρα καὶ πάcας ὑπὸ τὴν ἄγνον εὐχαριcτήριον ὕμνον πρεπόντως ἀναπέμψαι τῷ κυρίῳ, ἐξάρχειν δὲ τὴν Θέκλαν καὶ προϋφηγεῖcθαι. ὡς οὖν ἀνέcτηcαν, τὴν Θέκλαν μέcην μὲν τῶν παρθένων, ἔφη, ἐκ δεξιῶν δὲ τῆς Ἀρετῆς cτᾶcαν κοcμίως ψάλλειν, τὰς δὲ λοιπὰς ἐν κύκλῳ καθάπερ ἐν χοροῦ cχήματι cυcτάcας ὑπακούειν αὐτῇ. Ψαλμός. ἄνωθεν παρθένοι κ. τ. λ. — 2 τε nos addidimus — vv. quinto et sexto vulgo praefigitur titulus Ὑπακοή — 8 μωρὸν addidimus, ut medius versus primo et tertio par fieret — 15 θαλάμων τῶν πανολβίων nos: πανολβίων θαλάμων vulgo; forsan etiam in clausula post μολεῖν vocabulum ἄναξ exciderit — 20 δεινὴν addidimus

καὶ θηρίων ἀνημέρων ὁρμὰς βροτοφθόρους,
cὲ προςμένους' ἀπ' οὐρανῶν.

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Ἐλαθόμην πάτρας, ποθοῦcα cὴν χάριν, λόγε,
ἐλαθόμην καὶ παρθένων ὁμηλίκων χορούς,
μητρός τε καὶ γένους φρύαγμα· πάντα γὰρ cύ μοι
αὐτὸς cὺ, Χριcτὲ, τυγχάνεις.

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι

Ζωῆς χοραγὸς, Χριcτὲ, χαῖρε, φῶς ἀνέcπερον,
ταύτην δέδεξο τὴν βοήν· χορός cε παρθένων
προςεννέπει, τέλειον ἄνθος, ἀγάπη, χαρὰ,
φρόνηcιc, cοφία, λόγε.

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Ἠνοιγμέναις θύραις, ἄναcca, φαιδρόκοcμ' ἡμᾶς δέδεξο,
ἀχραντόcωμε, καλλίνικε, νύμφα καλλίπνου·
ὁμόcτολοι παρήμεθα Χριcτῷ, πανόλβιε,
μέλπουcαι cὸν γάμον, θάλος.

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Θρηνοῦcι νῦν βαρύcτονοι κόραι πυλῶν πικρῶς
νυμφῶνος ἔξω καὶ βοῶcι γοερῶς, ὅτι
τὸ λαμπάδων ἀποcβέcαcαι φῶς οὐκ ἔφθαcαν
χαρᾶς ταμεῖον εἰcιδεῖν.

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Ἱερᾶς ὁδοῦ γὰρ ἐκτραπεῖcαι πρὸς βίου πόρους
κτήcαcθ' ἔλαιον ἠμέληcαν ἄθλιαι πλέον·
νεκρὰς δὲ φλογεροῦ πυρὸς φέρουcαι λαμπάδας
cτένουcιν ἔνδον ἐκ φρενῶν.

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

---

26 Psalm. XLIV 10 — 37 ἡμᾶς δέδεξο nos: δέδεξ' ἡμᾶς vulgo — 39 πανόλβιε nos: πανόλβιαι vulgo — 40 fort.: cῶν γάμων θάλος aut cὸν γόνον, θάλος — 43 Matth. XXV 1
51 φλογεροῦ πυρὸς φέρουcαι nos: πυρὸς φέρουcαι φλογεροῦ vulgo

Κρατῆρες ἀδυπληθέες πρόκεινται νέκταρος·
πίνωμεν· οὐράνιον γάρ ἐστι πόμα, παρθένοι,
ὁ νυμφίος ὅπερ τέθεικε τοῖς μετ' ἀξίας
εἰς τὸν γάμον κεκλημένοις.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Λαμπρῶς τὸν θάνατόν σου Ἄβελ προτυπῶν, μάκαρ,
ἔλεξεν αἱματοσταγὴς βλέπων εἰς οὐρανούς·
ἀνηλεῶς με συγγόνου τετρωμένον χερὶ
δέξαι, λιτάζομαι, λόγε.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Μέγιστον ἆθλον ἁγνείας σου παῖς Ἰωσὴφ ἀνείλετο·
γυνὴ γὰρ αὐτὸν εἰς ἄθεσμα λέκτρα εἵλκυσεν
φλεγομένη πόθοις, ὁ δ' οὐδὲν ἐντραπεὶς
ἔφευγε γυμνὸς ἐκβοῶν·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσας,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Νεοσφαγῆ ὁ Ἰεφθάε κόραν ἦγεν [θυσίαν] θεῷ
ἄπειρον ἀνδρὸς ἀμφὶ βωμὸν ἀμνάδος δίκην·
ἡ δ' εὐγενῶς σου τὸν τύπον τῆς σαρκός, ὦ μάκαρ,
τελοῦσ' ἔκραζε καρτερῶς·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ξένων στρατηλάταν ὄχλων εὔτολμος εὐστόχοις
Ἰουδὴθ δόλοις καρατόμησε· κάλλεος τύποις
θέλξασα τοῦτον, οὐ χράναντα σώματος μέλη,
νικαφόροις ἔφη βοαῖς·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ὁρῶντες εἶδος εὐπρεπὲς ὑφῆς δύο κριταὶ
Σουσάννας ἐμμανεῖς ἔρωτι λέξαν· ὦ γύναι,

61 Genes. IV 10 — τὸν θάνατόν σου nos: σου τὸν θάνατον vulgo — προτυπῶν nos: προεκτυπῶν vulgo — μάκαρ in initio sequentis versus vulgo collocatum in finem proximi retraximus — 67 Genes. XXXIX 12 — 69 fort.: αἰσχροῖς φλεγομένη πόθοις — 73 Iud. XI 38 — θυσίαν uncinis inclusimus — 79 Iudith VIII 1 — 80 καρατόμησε nos: καρατομήσασα vulgo — 82 fort. νικαφόροις δ' ἔφη deleto post καρατόμησε maioris interpunctionis signo — 85 Daniel XIII 19

κρυπτῶν γάμων λέχη ποθοῦντες ἥκομεν, φίλα·
ἡ δ' ἐντρόμοις ἔφη βοαῖς·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Πολλῷ με κατθανεῖν ἄμεινόν ἐστιν ἢ λέχη
προδοῦσαν, ὦ γυναιμανεῖς, ὑμῖν αἰωνίαν
δίκην ὑπ' ἐμπύροις θεοῦ τιμωρίαις παθεῖν·
σῶσόν με, Χριστέ, τῶνδε νῦν.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ῥοαῖς καθαρσίοις λούων πλήθη βροτῶν ὁ σὸς
πρόδρομος ἀνόμως κακοῦ πρὸς ἀνδρὸς εἰς σφαγὴν
ἤχθη δι' ἁγνείαν, λύθρῳ δὲ φοινίῳ κόνιν
δεύων ἔκραζέ σοι, μάκαρ·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Σοῦ καὶ ζωητόκος χάρις [ἄθικτος] ἄτεγκτος, ἀσπίλους
τὰς σὰς γονὰς ἐν ἀσπόρῳ φέρουσα νηδύϊ
μορφὴν ὑπέσχεν ὡς προδοῦσα λέκτρα παρθένος·
ἔλεξε δ' ἔγκυος, μάκαρ·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Τὴν σήν, μάκαρ, γαμήλιον ποθοῦντες ἁμέραν
ἰδεῖν, ὅσους ἄνωθεν αὐτός, ἀγγέλων ἄναξ,
κέκληκας, ἥκουσιν μέγιστα δῶρά σοι, λόγε,
φέροντες ἀσπίλοις στολαῖς.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ὕμνοις, μάκαιρα θεόνυμφε, θαλαμηπόλοι
αἰὲν γεραίρομέν σε νῦν, ἄθικτε παρθένε,
ἐκκλησία χιονόσωμε, κυανοβόστρυχε,
σῶφρον, ἄμωμ', ἐρασμία.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

97 Marc. VI 27 — 103 Matth. I 18 — ἄθικτος uncinis inclusimus — 110 Matth. II — 116 αἰὲν σε vulgo, nos pronomen eiecimus — 117 aut κυανοβόστρυχε coalescentibus duabus vocalibus primis recitandum, aut ἰοβόστρυχε emendandum est

Φθορὰ πέφευγε καὶ νόσων πόνοι δακρυσταγεῖς,
θάνατος ἡρέθη, ὄλωλε πᾶς' ἀφροσύνη,
λύπη τέθνηκε τηξίφρων, ἔλαμψε δ' ἡ θεοῦ [Χριστοῦ]
χάρις βροτοῖς ἄφνω πάλιν.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Χῆρος βροτῶν ὁ παράδεισός ἐστιν οὐκέτι·
πάλιν γὰρ αὐτὸν ἐκ θείας, ὥσπερ τὸ πρὶν, ταγῆς
οἰκεῖ τέχναις ὁ ποικίλαις δράκοντος ἐκπεσὼν,
ἄφθαρτος, ἄφοβος, μάκαρ.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ψάλλων τὸ καινὸν ᾆσμα νῦν χορός σε παρθένων
καθιστάνει πρὸς οὐρανοὺς, ἄνασσα, σαφῶς ὅλος
ἐστεμμένος λευκοῖς κρίνων κάλυξι καὶ φλόγας
χερσὶν σελασφόρους φέρων.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ὦ τὰς ἀχράντους οὐρανοῦ, μάκαρ, ναίων ἕδρας,
ἄναρχε, πάντα συγκρατῶν αἰωνίῳ κράτει,
δέξαι σὺν παιδὶ σῷ, πάρεσμεν, ἔνδον εἰς ζωῆς
πύλας, πάτερ, καὶ ἡμέας.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΥ ΥΜΝΟΣ.

[Στόμιον πώλων ἀδαῶν,
πτερὸν ὀρνίθων ἀπλανῶν,
οἴαξ νηπίων ἀτρεκὴς,
ποιμὴν ἀρνῶν βασιλικῶν·
τοὺς σοὺς ἀφελεῖς | παῖδας ἄγειρον
αἰνεῖν ἁγίως, | ὑμνεῖν ἀδόλως

123 λύπη ex fine proximi versus in huius initium retraximus — Χριστοῦ uncinis inlusimus — 127 ὁ ante παράδεισος addidimus — 134 fort.: ἄνασσα, φωσφόρος

Clemens Alex. Paedagogi l. III c. XII sub finem haec: Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἡμᾶς καταστήσας ὁ παιδαγωγὸς αὐτὸς ἑαυτῷ παρακατέθετο τῷ διδασκαλικῷ καὶ πανεπισκόπῳ λόγῳ, καλῶς ἂν ἔχοι ἡμᾶς ἐνταῦθα γενομένους μισθὸν εὐχαριστίας δικαίας κατάλληλον

ἀκάκοις στόμασιν
παίδων ἡγήτορα Χριστόν.]

Βασιλεῦ ἁγίων, | λόγε πανδαμάτωρ
πατρὸς ὑψίστου, | σοφίας πρύτανι,
στήριγμα πόνων | αἰωνοχαρὲς,
βροτέας γενεᾶς | σῶτερ Ἰησοῦ,
ποιμὴν, ἀροτὴρ, | οἴαξ, στόμιον,
πτερὸν οὐράνιον | παναγοῦς ποίμνης,
ἁλιεῦ μερόπων | τῶν σωζομένων,
πελάγους κακίας | ἰχθῦς ἁγνοὺς
κύματος ἐχθροῦ
γλυκερᾷ ζωῇ δελεάζων.
Ἡγοῦ, προβάτων | λογικῶν ποιμὴν,
ἅγιε, ἡγοῦ,
βασιλεῦ παίδων ἀνεπάφων.

Ἴχνια Χριστοῦ, | ὁδὸς οὐρανία,
λόγος ἀέναος, | αἰὼν ἄπλετος,
φῶς ἀΐδιον, | ἐλέους πηγὴ,
ῥεκτὴρ ἀρετῆς,
σεμνὴ βιοτὴ | θεὸν ὑμνούντων,
Χριστὲ Ἰησοῦ, | γάλα οὐράνιον
μαστῶν γλυκερῶν | νύμφης Χαρίτων,
σοφίας τῆς σῆς, ἐκθλιβόντων,
τοὺς σοὺς ἀφελεῖς | παῖδας ἄγειρον,
αἰνεῖν ἁγίως, | ὑμνεῖν ἀδόλως
ἀκάκοις στόμασιν
παίδων ἡγητόρα Χριστόν.

Οἱ νηπίαχοι | ἀταλοῖς στόμασιν
ἀτιταλλόμενοι | θηλῆς λογικῆς,
πνεύματι δροσερῷ | ἐμπιπλάμενοι
αἴνους ἀφελεῖς, | ὕμνους ἀτρεκεῖς
βασιλεῖ Χριστῷ | μισθοὺς ὁσίους
ζωῆς διδαχῆς | μέλπωμεν ὁμοῦ·
μέλπωμεν ἁπλῶς | παῖδα κρατερὸν
χορὸς εἰρήνης, | οἱ χριστόγονοι,
λαὸς σώφρων,
ψάλλωμεν ὁμοῦ | θεὸν εἰρήνης.

ΥΜΝΟΙ ΑΔΕϹΠΟΤΟΙ.

ΥΜΝΟϹ ΕΩΘΙΝΟϹ.

Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία·
Αἰνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, εὐχαριστοῦμέν σοι,
προσκυνοῦμέν σε, δοξολογοῦμέν σε
διὰ τὴν μεγάλην σου δόξαν.

ἀστείου παιδαγωγίας αἶνον ἀναπέμψαι κυρίῳ. Ὕμνος τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ ἁγίου Κλήμεντος — 3 οἴαξ νηῶν Canter, at conf. prolegg. — 4 βασιλεῦ Thierfelder, βασιλείων G. Dindorf — vv. 1—4 extremam quamque vocem rescindit Cobet in Λογίῳ Ἑρμῇ I 494; nos in Prolegg. docuimus primos quatuor versus ab recentiore poeta additos, proximos quatuor post v. 29 collocandos esse — 10 γλυκερῇ codd. — 12 ἁγίων coni. Thierfelder — 13 ἀνεφάπτων coni. G. Dindorf — 14 Ἴχνια Χριστοῦ ab interpolatore nescio quo addita esse iudicat Thierfelder — 21 ἐκθλιβόντων nos: ἐκθλιβόμενον codd. — 35 ψάλλωμεν Canter: ψάλωμεν codd. — θεὸν αὐτόν veri similiter coni. G. Dindorf.

Matutinum hunc hymnum vetustissimum ex cod. Alexandrino versionis graecae Testamenti veteris expressimus; consuluimus praeterea cod. Mon. gr. n. 320 membr. s. XII (F), quo vetus Ὡρολόγιον continetur, et cod. Mon. lat. N. 19440 s. XII olim Tegernseensem (T), qui folio secundo hunc hymnum usque ad v. 14 notis musicis instructum exhibet; denique significavimus magnas discrepantias codicum Constitutionum apostolorum, quarum libro septimo hic hymnus subiectus est. — vv. 1. 2 = Luc. II 14 — 2 eudokias F — 3. 4 εὐχαριστοῦμεν σε προσκυνοῦμεν σε (om. δοξ. σε) F prosk. se dox. se euch. soi T αἰνοῦμέν σε,

Κύριε βαcιλεῦ, ἐπουράνιε, θεὲ πατὴρ παντοκράτωρ,
κύριε υἱὲ μονογενὲc, Ἰηcοῦ Χριcτὲ,
καὶ ἅγιον πνεῦμα·
Κύριε ὁ θεὸc, ὁ ἀμνὸc τοῦ θεοῦ, ὁ υἱὸc τοῦ πατρὸc,
ὁ αἴρων τὰc ἁμαρτίαc τοῦ κόcμου, ἐλέηcον ἡμᾶc·
ὁ αἴρων τὰc ἁμαρτίαc τοῦ κόcμου, πρόcδεξαι τὴν δέηcιν ἡμῶν·
ὁ καθήμενοc ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸc, ἐλέηcον ἡμᾶc·
Ὅτι cὺ εἶ μόνοc ἅγιοc, cὺ εἶ μόνοc κύριοc,
Ἰηcοῦc Χριcτὸc, εἰc δόξαν θεοῦ πατρόc. Ἀμήν.

Καθ' ἑκάcτην ἡμέραν εὐλογήcω cε
καὶ αἰνέcω τὸ ὄνομά cου εἰc τὸν αἰῶνα
καὶ εἰc τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνοc.
Καταξίωcον κύριε, καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην
ἀναμαρτήτουc φυλαχθῆναι ἡμᾶc.
Εὐλογητὸc εἶ κύριε ὁ θεὸc τῶν πατέρων ἡμῶν
καὶ αἰνετὸν καὶ δεδοξαcμένον τὸ ὄνομά cου
εἰc τοὺc αἰῶναc. ἀμήν.
Εὐλογητὸc εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά cου.
Εὐλογητὸc εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά cου.
Εὐλογητὸc εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά cου.
Κύριε καταφυγὴ ἐγενήθηc ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ·
ἐγὼ εἶπα· κύριε ἐλέηcόν με,
ἴαcαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν cοι.
Κύριε πρὸc cὲ κατέφυγα· δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά cου,
ὅτι cὺ εἶ ὁ θεόc μου,
ὅτι παρὰ cοὶ πηγὴ ζωῆc.
Ἐν τῷ φωτί cου ὀψόμεθα φῶc·
παράτεινον τὸ ἔλεόc cου τοῖc γινώcκουcίν cε.

ΥΜΝΟC ΕCΠΕΡΙΝΟC.

Αἰνεῖτε, παῖδεc, κύριον,
αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου·

ὑμνοῦμέν cε, εὐλογοῦμέν cε, δοξολογοῦμέν cε, προcκυνοῦμέν cε, διὰ τοῦ μεγάλου ἀρχιερέωc, cὲ τὸν ὄντα θεόν, ἀγέννητον ἕνα, ἀπρόcιτον μόνον, διὰ τὴν μεγάλην cου δόξαν codd. Const. apost. — 6 πάτερ παντοκράτορ F — 7 sqq. κύριε ὁ θεὸc ὁ πατὴρ τοῦ Χριcτοῦ τοῦ ἀμώμου ἀμνοῦ, ὃc αἴρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόcμου, πρόcδεξαι codd. aliquot Const. apost. — 7 μονογενὲc ex μονογενῆ corr. cod. Alex. — 8 om. T — 10. 11 τὴν ἁμαρτίαν FT — 11 πρόcδεξαι FT: ἐλέηcον ἡμᾶc πρόcδεξαι cod. Alex. — 12 καθήμενοc ἐπὶ τῶν Χερουβείμ codd. aliquot Const. apost. — καὶ ἐλέηcον F — 13 cὺ εἶ μόνοc ὕψιcτοc post κύριοc add. FT — 14 Χριcτὸc τοῦ θεοῦ πάcηc γεννητῆc φύcεωc, τοῦ βαcιλέωc ἡμῶν, δι' οὗ cοι δόξα, τιμὴ καὶ cέβαc codd. aliquot Const. apost. — χριcτε ειν αγιω πνευμαθι ιc δωξαν θηου παθρωc αμιν T — 15—33 om. T et Const. apost. — 18 ἐν τῇ ἡμέρα F — 19 ἀναμαρτήτωc cod. Alex. — 24 εὐλογητὸc εἶ δέcποτα cυνέτιcον (corr. in cυνέθιcον) με τὰ δικαιώματά cου F — 25 εὐλογητὸc εἶ ἅγιε φώτιcόν με τοῖc δικαιώμαcί cου F — 29 κατέφυγον F — exspectamus τὸ ποιεῖν

Superiori hymno hic hymnus vespertinus subiectus est in calce libri septimi Constitutionum apostolicarum, unde repetendum eum curavimus

αἰνοῦμέν cε, ὑμνοῦμέν cε, εὐλογοῦμέν cε
διὰ τὴν μεγάλην cου δόξαν.
Κύριε βαcιλεῦ ὁ πατὴρ τοῦ Χριcτοῦ τοῦ ἀμώμου ἀμνοῦ,
ὃc αἴρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόcμου,
Coὶ πρέπει αἶνοc, cοὶ πρέπει ὕμνοc, cοὶ δόξα πρέπει
τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι
εἰc τοὺc αἰῶναc τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Νῦν ἀπολύειc τὸν δοῦλόν cου, δέcποτα,
κατὰ τὸ ῥῆμά cου ἐν εἰρήνῃ·
ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ cωτήριόν cου,
ὃ ἡτοίμαcαc κατὰ πρόcωπον πάντων τῶν λαῶν,
φῶc εἰc ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ cου Ἰcραήλ.

ΥΜΝΟC ΕΠΙΛΥΧΝΙΟC.

Φῶc ἱλαρὸν ἁγίαc δόξηc,
ἀθανάτου πατρὸc οὐρανίου,
ἁγίου, μάκαροc,
Ἰηcοῦ Χριcτὲ,
ἐλθόντεc ἐπὶ τὴν ἡλίου δύcιν,
ἰδόντεc φῶc ἑcπερινὸν
ὑμνοῦμεν πατέρα, υἱὸν
καὶ ἅγιον πνεῦμα θεόν.
Ἄξιοc εἶ ἐν πᾶcι καιροῖc
ὑμνεῖcθαι φωναῖc αἰcίαιc,
υἱὲ θεοῦ, ζωὴν ὁ διδούc·
διὸ κόcμοc cε δοξάζει.

ΕΥΧΗ ΕΠ' ΑΡΙCΤΩι.

Εὐλογητὸc εἶ, κύριε ὁ τρέφων με ἐκ νεότητόc μου,
ὁ διδοὺc τροφὴν πάcῃ cαρκί.
Πλήρωcον χαρᾶc καὶ εὐφροcύνηc τὰc καρδίαc ἡμῶν,
ἵνα πάντοτε πᾶcαν αὐτάρκειαν ἔχοντεc
περιccεύωμεν εἰc πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἐν Χριcτῷ Ἰηcοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν·
μεθ' οὗ cοι δόξα, τιμὴ καὶ κράτοc
εἰc τοὺc αἰῶναc. ἀμήν.

7 πρέπει δόξα cod. Vind. n. 47 — 8 τῷ θεῷ καὶ πατρὶ διὰ τοῦ υἱοῦ ἐν πνεύματι τῷ παναγίῳ cod. Vind. n. 47 et sic fere Pitrae codd. Vaticc. — vv. 10-14 = Luc. II 29—32

Alterum hunc hymnum vespertinum repetivimus ex cod. Mon. n. 320 s. XII (F) — titulum omittit, quattuor priora cola non divisa exhibet F — 4 χριcτοῦ F — 5 ἐλθόντοc F — 9 ἄξιον cε Horologii ed. Veneta a. 1831 — 10 ὁcίαιc Dan.

Hae preces coenatoriae agmen claudunt hymnorum libro septimo Const. apost. subiectorum — v. 1 ἡμᾶc ἐκ νε. ἡμῶν Pitrae cod. Vat. n. 5 — 3 πάcηc εὐφροcύνηc idem cod. — 7 δι' οὗ cod. Vind. n. 47 et Pitrae codd. Vaticc. — τιμὴ cέβαc εἰc Pitrae cod. Vat. n. 5

PARS ALTERA.

CARMINA CHRISTIANA BYZANTINA.

CΩΦΡΟΝΙΟΥ ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΕΙΑ.

ΕΙC ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΠΑΥΛΟΝ ΤΟΝ ΑΠΟCΤΟΛΟΝ.

Ἀρετῶν μέλιττα, Παῦλε,
ἐπὶ coὺc ἄγειc με cίμβλουc,
ἵνα cὸν μέλι τρυγήcαc
ἱερῆc τροφῆc μετάcχω.
Βαcιλεῦ μελῶν προφῆτα,
κιθάρην δίδου τινάccειν,
ἀρετῶν ὅπωc γενάρχην
μέλεcιν cοφοῖcι μέλψω.
Γένοc Ἀβραὰμ φυτεύει
τὸν μέγαν θεοῖο λάτρην,
Κιλίκων τρέφουcι Ταρcοὶ
ἐπὶ γῆc φανέντα Παῦλον.
Δρόμον ἐκ βρέφουc ὁδεύων
ἁγίων cοφῆc γενέθληc
ἰδίην ἀφῆκε πάτρην,
πατέρων πόλιν γεραιήν.
Ῥίζα φιλευcεβέων | ἔπλεο, Παῦλε,
ἐν χθονὶ τετραπόρῳ | γείναο μόcχουc.
Ἐδιδάcκετο προθύμωc
ἱερὰc γραφὰc τοκήων
Ἱερουcαλὴμ κατ' ἄcτυ
ὑπὸ τῶν cοφὰ φρονούντων.
Ζαθέουc νόμουc τελέccαc
Φαριcαῖοc ἦν ἐc ἄκρον,
ὅθεν εὐcεβῶν ὑπῆρχεν
ἑτέρων πλέον διώκτηc.
Θαλάμουc δὲ τοὺc δικαίων
ἀγρίωc ὅλουc ἐπόρθει,
ἁγίουc δὲ τοὺc ἐν ἄcτει
ἐδίδου φέρων φονεύειν.
Ὦ φρενόc, ὦ μανίηc, | ἧc πέλε Παῦλοc,
ὅττι cοφῶν ἀγέλην | πᾶcαν ἀνῄρει.
Ἱερὴν ἔβαλλε πίcτιν
μανικὸc πέλων διώκτηc,
κατὰ τὰc πόλειc δὲ βαίνων
ἁγίουc κόλαζε πάνταc.
Κακὰ γράμματα γραφέντα
λάβεν ἐκ κακῶν προέδρων,
ἁγίουc, ὅcουc Δαμαcκὸc
τρέφε, δεcμίουc κομίccαι.
Λόγοc ἐκ πόλου προκύψαc,
ὁ λόγῳ πόλον κυλίνδων,
ἅμα φωτὶ παμμεγίcτῳ
τρέπεν ὡc τάχιcτα Παῦλον.
Μέcον ἡμέραc δὲ λάμψαc,
φάοc ὀμμάτων ἀπούραc
κατὰ γῆν τάνυccε Cαῦλον,
κατὰ γῆν κακῶc μανέντα.
Χριcτὸc ὅλων μεδέων | cὺν γενετῆρι
Παῦλον ἀπ' ἀντιβίων | τεύξατο λάτρην.
Νοέειν δὲ τὸν βαλόντα
ὁ βαλὼν θέλων τυπέντα
λέγεν ἠπίωc Ἰηcοῦc
ἐπὶ γῆc πεcόντι Cαύλῳ.
Ξένον εὐcεβοῦcι ῥέζειc,
ἐμὲ, Cαῦλε, νῦν διώκων·
ἀπαμείβεται δὲ Cαῦλοc·
λέγε μοι, τίc αὐτὸc ἔcκεc;
Ὁ θεὸc πάλιν βοήcαc
φάτο πρὸc λαλοῦντα Cαῦλον,
τελέθω, λέγων, Ἰηcοῦc
ἀπὸ Ναζαρὲθ πολίχνηc.
Πάλιν ὁ φέρων τὰ πάντα,
τελέθω, ὃν ἐκδιώκειc·
βαρύ coι πόδαc τιταίνειν
ἀταλοὺc πρὸc ὀρθὰ κέντρα.
Ἀχλύοc ἠερίηc, | ἔμπλεε Παῦλε,
εἰπὲ, πόθεν cτεροπὰc | πᾶcι φαείνειc;
Ῥυπαρὸν ζόφον κομίζων
βλεφάροιc ἐc ἄcτυ βαίνοιc,
ὅθι coι πάλιν λαλήcω,
ἅ cε, Παῦλε, δεῖ τελέccαι.

Sophronii carmina Anacreontea ex Maii Spicilegio romano repetivimus, cuius in quarto omo Matranga haec carmina ex cod. Barberino n. 246 primus edidit — 10 ὁ μέγας θεοῖο ἀτρης Matr. — 16 γεραιήν nos: γενεήν Matr. — 31 φρένες cod. — 53 ἡμέρας Matr. — 55 ἕξεις Matr. — 68 cτεροπαῖc Matr. — 70 βαίνειc Matr.

Cὺ γὰρ ἔθνεcιν φαείνοιc
θεϊκὸν φάοc διδάcκων,
cὺ τὸν Ἰcραὴλ ἐλέγξειc
γενεὴν ἄπιcτον οὖcαν.
Τότε δὴ μαθὼν ὁ Cαῦλοc,
ὅτι Χριcτὸc αὐτὸc ἕλκει,
ἑτάρων χέραc κρατούντων
ἅτε τυφλὸc ἠκολούθει.
Ὑπονυκτίῳ δὲ λήξει
ὄναρ ἐμφανεὶc ὁ Χριcτὸc
Ἀνανίαν ἄνδρα θεῖον
ἐπὶ Cαῦλον εὐθὺ πέμψεν.
Φεγγοτόκον cκοτίην ! ἔδρακε Παῦλοc,
Ὄφρα βροτῶν ζοφερὰν | ἀχλὺν ἀπάξει.
Φοβεροῖc λόγοιcιν εἴξαc
Ἀνανίαc ἐc διώκτην
δράμεν ὄμμαcιν κομίζων
τὸ διπλοῦν διπλοῖcι φέγγοc.
Χαλεπὸν ζόφον δὲ ῥίψαc
κραδίηc κόρον τε Cαῦλοc,
λοετρὸν δὲ θεῖον ἐνδὺc
χάριτοc θεοῦ γεμίcθη.
Ψόγον ἀθλίων Ἑβραίων
ὅλον ἀνδρικῶc πατήcαc
cυνέχευε λυγρὸν ἔθνοc,
τριάδα βροτοὺc διδάcκων.
Φωτὸc ἀειγενέοc, | Παῦλε, γεμιcθεὶc
φωτογόνουc δαΐδαc | πᾶcιν ἐρίζειc.

β′
ΕΙC ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΡΩΤΟΜΑΡΤΥΡΑ ΘΕΚΛΑΝ.

Ἀπ' ἀειλάλων μελιccῶν,
ἀπ' ἀκηράτων τε cίμβλων
δότε μοι μέλι τρυγῆcαι,
ἱερεῖc θεοῦ προφῆται.
Βροτέην λύρην γὰρ ὄντωc
νοερῶν ἐφ' ὕψουc ἄθλων
ἀκλεὲc πέλει δονῆcαι
ἀγανῆc μάλιcτα Θέκληc.
Γόνοc ἀφθίτου θεοῖο
μέλοc ἄφθιτον προπέμψοι,
ἵνα παρθένον γε νύμφην
ἰδίῃ, πάναγνε, μέλψω.
Δρομέωc χοροὺc τελεῖτε,
ἀγαθοὶ νέοι τε κοῦραι,
ὅτε πνεῦμα θεῖον ἦλθεν
μέλοc εὔθροον κομίζον.
Ἱεραὶ παρθενικαί, παcτάδα Θέκληc
cτεφάνοιc ἀθανάτοιc cτέψατε νύμφηc.
Ἐλεῶν θεὸc τὰ πάντα
ἐc ἀκοcμίην πεcόντα
τέκοc ὤπαcεν cαώζειν,
βρότεον δέμαc κομίζον.
Ζαθέωc δὲ πάντα cώcαc
πάλιν ἐc πόλον μετῆλθεν,
ἐπί τε θρόνου καθέcθη
ἐνὶ δεξιοῖc τοκῆοc.
Θεὸν ὡc θεοῦ τε παῖδα
ὁ cοφὸc δίδαcκε Παῦλοc
μέροπαc cέβειν Ἰηcοῦν
βίον ἀγλαόν τε τίειν.
Λαγόνων ἐξ ἀγάμων Χριcτὸc ἐτέχθη,
διὸ τὴν παρθενίην ἤραο, Θέκλη.
Ἱεροὺc λόγουc δὲ Παύλου
θυρίδων ἀπ' εὐτορεύτων
cταθερῇ κλύουcα Θέκλη
ἀγαθὴν ἔδεκτο πίcτιν.
Κραδίῃ πόθον λαβοῦcα
μονάγνου γόνου θεοῖο
κτεάτων ἔλειπεν ὄλβον
μετὰ μητέροc τεκούcηc.
Λογάδα, κράτιcτον ὄλβον·
Θάμυριν cτύγηcε Θέκλη,
ὃc ἀθέcφατόν γε φερνὴν
χερὸc ἐπώρα τεκούcηc.
Μεγάλην νέοc δὲ μῆνιν
κατὰ παρθένου κορύccων

99 γεμίcθηc Matr. — 100 fort.: ἐποίcειc — II 11 τε Matr. — 13 fort.: δρομικῶc — 14 νέοι τε κοῦραι] de hoc particulae τε usu Sophronii vid. v. 86 et III 50 — 22 κομίζειν Matr. — 44 fort. ἐπόρα χερόc

δολίοις λόγοις τὰ πάντα
ἐρέει νόμον κρατοῦντι.
Ῥοθίων μαχλοσύνης λεῖρα φυγοῦσα
σταθερὸς παρθενίης ὅρμος ἐτύχθης.
Νοσερῶν νόμων ὁ ἄρχων
ἱερὴν κρίσιν παρῆλθεν,
Θάμυριν θέλων ἰαίνειν,
κτεάτων δόσιν γεραίρων.
Ξένον ἀθρόως παρέσχεν
δράαν νόμον πολίταις,
διὰ σώφρονα φλεγῆναι
βίοτον Θέκλην κελεύσας.
Ὁ δὲ δὴ θεὸς τὸν ὄμβρον
μέγαν ὠκέως σταλάξας
ἀπαθῆ φύλαξε νύμφην
φλογερὴν πυρὴν ἀμέρσας.
Παρὰ δὲ φλογὸς φυγοῦσα
Συρίης κίχησεν ἄστυ,
τὸ κλυτοῦ γόνου Σελεύκου
κλυτὸν οὔνομα προφαῖνον.
Γενεῆς ἡμεριῶν μέτρα λιποῦσα,
ἀέθλους ἦλθε Θέκλη ἀγγελιωτῶν.
Ῥοδοειδέος δὲ Θέκλης
χάριν ἥρπασε προσώπου
νέος οὔνομα κρατίστου
φορέων γόνου Φιλίππου.
Σχετλίως πόθησε κούρην
στυγερὸν πόθον προχεύσας,
ταχέως δ' ἔκυσε νύμφην
μέσον ἄστεος κιοῦσαν.
Τρομερὸν φόβον δὲ Θέκλη
κραδίης ἄνευ βαλοῦσα
στεφάνους χαμᾶζ' ἔριψε,
χλαμύδα σχίσεν τε κούρου.
Ὑπὸ δ' αἴσχεος κακίστου
φλογεροῦ πόθου τε κοῦρος
ἀχέων ἔπεισεν ἀρχὸν
σταθερὴν κόρην δαμάσσαι.
Ἀγαθὸν παρθενίης ἆθλον ἀρέσθαι
ἅμα κούραις τε νέοις νεῦε ποθοῦσιν.
Φιλοδακρύου θεήτρου
μέσον ἐς κόρην ἀφεῖλκον
ἀγρίοις λέουσι βρῶσιν
φιλοποντίοις τε φώκαις.
Χαλεπῶν μόρον δὲ Θέκλην
θεόθεν πάλιν φυγοῦσαν
χαλεπωτέρων τε ταύρων,
θανέειν ἱμᾶσιν ἧψαν.
Ψαφαρὸν δ' ἱμάντα ῥήξας
ὁ θεὸς σάωσε νύμφην,
πέρας ἔνθεόν τε Θέκλης
κρατεροῖς μόγοις παρέσχεν.
Ἀέθλων ἐκ προτέρων εὐθὺς ἐπ' ἄλλους
ἀέθλους ἀνδροτέρους ἔδραμε Θέκλη.
ἐς ἀεὶ εὐμενέα Χριστὸν ἀκοίτην
τελέοις σοῖς ἱκέταις, πάγκλυτε Θέκλη.

γ′

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΘΟΝ ΟΝ ΕΙΧΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΟΛΙΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΕΒΑΣΜΙΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ.

Ἅγιον πόλισμα θεῖον
Ἱερουσαλήμ τ' ἐς νῦν δὴ
ἐθέλω πύλας παρεῖναι,
ἵν' ἀγαλλιῶν ἐσέλθω.
Εὐαγέων Σολύμων | ἔνθεος οἶστρος
αἰὲν ἐμὴν κραδίην | σφόδρα δαμάζει.
Βαδιῶν ἐπὶ πλακῶν σου
ἐς Ἀνάστασιν κατέλθω,
ὅθι παντάναξ ἀνέστη
θανάτου κράτος πατήσας.
Γλυκερὸν πέδον φιλήσω,
ἱερὸν κύβον κατίδω,
μέγαν οὐρανόστερόν τε
τετρα . . . . .
Διὰ βήματος θεοῖο
μέσον ἐς τάφον θεοῖο
γεγονὼς πέτρην ἐκείνην
μάλα προσκυνῶν φιλήσω.

48 an νόμων? — 49 fort. ῥεῖθρα — 50 ὁμός Matr. — 65 κλυτόν Matr. — 73 σχέτλιος Matr. — 91 χαλεπόν Matr. — 98 μόνοις Matr. — III 3 ἐθέλων Matr. — 13 locum mutilum ic equidem emendaverim atque expleverim: οὐρανόστεγόν τε | τέτρασιν φρακτόν τε στήλαις, qua de re vide nos in Prolegg. disserentem — 15 fort. δὲ θείου

Ἐπ' ἀναξίου δὲ τύμβου
κίονας κύκλῳ τε κόγχας
ἀκροκρινοχρυσομόρφους
φιλέων ἄγαν χορεύσω.
Ἐπὶ τριστῷον παρέλθω
ὁλομαργαραργυρόχρουν
περικαλλέος γ' ἔπαυλον
Κρανίου, τόπον προσέρπων.
Ὠκεανὸς βιοτῆς | αἰὲ βιούσης,
ἀτρεκέος τελετῆς | φωσφόρε τύμβε.
Ζάθεον μεσόμφαλόν τε
πέτραν ἐκταθεὶς φιλήσω,
ὅθι τὸ ξύλον πεπήγει
τὸ λύσαν ξύλου κατάραν.
Ὡς μέγα σεῖο κλέος, | φαίδιμε πέτρα,
σταυρὸς ὅπῃ μερόπων | λύτρον ἐπήχθη.
Θαλέων χαρᾷ δ' ἐπέλθω,
ὅθι προσκυνοῦμεν, ὅσσοι
πέλομεν λεὼς θεοῖο,
ἀγλαὸν ξύλον τὸ θεῖον.
Ἵνα παμμέδων ταχύνας
κεχαραγμένῃ γραφῆος
σέβας εἰκόνι προσοίσω,
γόνατα δράμοιμι κάμψας.
Κατὰ παμφαὲς δὲ βῆμα
γεγανυμένος πορευθῶ,
ξύλον οὗ τὸ θεῖον εὗρεν
Ἑλένη μέδουσα κεδνή.
Μετὰ καρδίης δὲ πλήρους
κατανύξεως ἀνελθὼν
ὑπερώϊον, θεῶμαι
κάλαμον σπόγγον τε λόγχην.
Νεαρὸν δ' ἔπειτα κάλλος,
βασιλικὴν, εὖ κατίδω,
μοναχῶν ὅπου χορεῖαι
νυχίους τελοῦσιν ὕμνους.
Ξὺν ἐμοῖς δρόμοις ποσίν τε
ἐπὶ τὴν Σιὼν ἀπέλθω,
ὅθι γλωσσοπυρσόμορφος
κατέβη χαρὰ θεοῖο·
Ὅθι μυστικὸν δὲ δεῖπνον
τελέσας ἄναξ ἁπάντων
ὀπαδῶν ἔνιψεν ἴχνη
μετριοφρόνως διδάσκων.
Ποταμῶν δίκην ἰάσεις
ἀπὸ τῆς πέτρης ἐκείνης,
θεόπαις ὅπου τανύσθη
Μαρίη, βρύουσι πᾶσιν.
Χαῖρε Σιὼν φαέθων, | ἥλιε κόσμου,
ἣν ποθέων στενάζω | νύκτωρ καὶ ἦμαρ.
Ῥαγὲν ὡς ἀφῆκεν ᾅδου
νεκάδας ζοφῶδες ἔργῳ,
τότε παντάναξ ὁ ῥήξας
ἐφάνη φίλος ἐκεῖσε.
Σκοπιὴν λιπὼν Σιών τε,
περιφὺς πέτρην, ἐφ' ἣν περ
δι' ἔμ' ὁ πλάσας ἐτύφθη,
δόμον ἐς πετρᾶν κατέλθω.
Τόπον, οὗ κλάων στενάζων
σοφίης φίλων ὁ πρῶτος
ἑὸν ἔκλυσεν τὸ πῆμα,
χαμάδις πεσὼν φιλήσω.
Προβατικῆς ἁγίης | ἔνδοθι βαίνω,
ἔνθα τέκεν Μαρίην | πάγκλυτος Ἄννα.
Ὑποδὺς νέον νεὼν δὲ
θεομήτορος πανάγνου
φιλέων περιπλακείην
ἐρατοὺς ἔμοιγε τοίχους.
Φέρε δὴ, μάτην μετέλθω
ἀγορῆς μέσης ὁδεύων,
ὅθι πατρικοῖς ἐτέχθη
θαλάμοις ἄνασσα κούρη.
Χαμόθεν φέρων ἐκείνην
πάρετος κλίνην βεβήκει
ὑγιὴς λόγου κελεύσει,
βάσιν οὖν ἴδοιμι κείνην.

---

19 ἐπαναξίου Matr. — 24 ὁλομαργαρογυρόχρουν Matr. — 25 περικαλλέως Matr. — 26 προσέρπειν Matr. — 28 ἀτρεκέως τε λήθης Matr. — κάμψαι Matr. — 46 post hunc versum totam stropham intercidisse acrostichis docet — 47 κραδίης Matr. — 48 ἀνέλθω . . . . θεοῦμαι Matr. — vv. 63—66 post v. 98 in cod. collocatos huc revocandos esse alphabetica acrostichis docet — 70 σοφῶδες Matr. — 73 δὲ Matr. — 76 fort. πετρῶν — 77 στενάζω Matr. — vv. 83—86 ante v. 99 collocati leguntur in cod. — νεὼν νεὼν δέ Matr. — 87 μάτην] προβατικὴν hoc loco poeta commemorasse videtur — 91 φέρειν Matr.

Ψυχοτερπέωϲ τρυφείην,
τέμενοϲ γ' ἐπὰν παρέλθω
τὸ δεδεγμένον τὸ ϲῶμα
Μαρίηϲ θεὸν τεκούϲηϲ.

Γεθϲημανῆ τέμενοϲ | λαμπρὸν ἀείδω,
ἔνθα τέτυκτο τάφοϲ | μητρὶ θεοῖο.
Ὦ γλυκὺ πλεῖϲτα πέλειϲ | ἔξοχον οὖροϲ,
Χριϲτὸϲ ὅθεν μεδέων | οὐρανὸν ἧκεν.

ΗΛΙΟΥ ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ.

Ἀνακρεόντειον κατανυκτικὸν ᾀδόμενὸν εἰϲ ἦχον πλ. δ'.

Ἀπὸ καρδίαϲ θεμέθλων
ἀνάγω πυκνὰ ϲτεναγμόν·
ἀνομημάτων γὰρ ἄχθοϲ
ἀνακειμένων κλονεῖ με.
Βροτὸϲ ἀϲθενὴϲ ὑπάρχω,
βαρὺ φορτίον προϲαίρω·
βίον ὡϲ ὁδὸν παρέλκω,
βάθοϲ εἰϲ κακῶν προκύπτω.
Γεφύραϲ δίκην προβαίνω
βίον ἄϲτατον τὰ τῇδε·
γόμον αἰϲχύνηϲ κακῶν μου
γοερῶϲ μετεμβιβάζω.
Διὰ τί, ψυχή, καθεύδειϲ;
διὰ τί βλέπειϲ ὀνείρουϲ;
διὰ τί ϲκιαῖϲ παλαίειϲ;
διὰ τί τρέχειϲ ἀδήλωϲ;
Ἐπὶ τοὺϲ τάφουϲ πρόκυψον,
ἐπὶ τοὺϲ πάλαι θανένταϲ,
ἐφόρα φίλουϲ γονεῖϲ τε,
ἐπὶ ϲαπρίαν δυϲώδη
Ζόφον εἰϲαεὶ κατοικῶν
ζοφερῶν ἔϲω πυλώνων,
ζοφόεϲϲιν ἐν τόποιϲιν
ζαθέειν τε μέχριϲ ὥραϲ.
Ἀδρανὴϲ ἐκεῖ δυνάϲτηϲ,
ἀφανὴϲ ὁ βαϲιλεύων,
ἀμαθὴϲ ἐκεῖ ϲοφόϲ τε,
ἀπερίϲτατόϲ τε πλοῦτοϲ.
Θέαϲαι τὰ τερπνὰ κάλλη
θέαν οἰμωγὴν κινοῦντα,
θέαϲαι νέων τὰ ἄνθη
θανάτῳ καταφθαρέντα.
Ἴδε πῶϲ μικρὸϲ γενήϲῃ,
ἴδε πῶϲ νεκρὸϲ τεθήϲῃ,
ἴδε δόξαν ἀϲτατοῦϲαν,
ἴδε ποῦ τύποϲ μετῆλθεν.
Κόνιϲ ὀϲτέων δυϲώδηϲ,
κεφαλῆϲ τρίχεϲ ῥέουϲαι,
κρανία φθορᾶϲ γέμοντα
καθορῶϲιν ὡϲ βδέλυγμα.
Λόγιϲαι δὲ καὶ τὸ μέλλον,
λέγε πῶϲ παραϲταθήϲῃ,
λόγον ἔνδικον ὑφέξων
λελογιϲμένων δι' ἔργων.
Μετὰ πλειόνων κυκλούντων
μεμονωμένοϲ πορεύϲει,
μετὰ πράξεων κρυφαίων
μέγα πρὸϲ θεοῖο βῆμα.
Νεότηϲ ἄφνω παρῆλθε,
νέφοϲ ὥϲπερ ἐϲκεδάϲθη,
νόμον ἠθέτηϲα θεῖον
νενοθευμένωϲ βιώϲαϲ.
Ξένοϲ ἐκ καλῶν ὑπάρχω,
ξένοϲ ἐκ δικαιοϲύνηϲ,
ξένοϲ ἔκ τε ϲωφροϲύνηϲ,
ξένοϲ ἐκ φρονήϲεώϲ τε.
Ὅτε γυμνὸϲ οὖν προϲέλθω
ὅλοϲ ἠπορημένοϲ τε,
ὀδυνηρὰ κλαυθμηρίζων,
ὀφέλειαν οὐκ ἀνοίϲω.
Παρὰ τοῦ κριτοῦ δ' ἀκούϲω·
πεπεδημένον λαβόντεϲ,
πυρὸϲ ἐν μέϲῳ βαλόντεϲ
πικρὰ τοῦτον ἐκπυροῦτε.

96 τεμένουϲ δ' Matr. — παρέλθω nos: τὸ ϲῶμα Matr.
Syncelli carmen primus ex cod. Barberino n. 246 edidit Matranga in Anecd. graec. II p. 641 sqq. — 4 ἀνακειμένῳ Matr. — 10 βίον nos: γύραν cod. γῆραϲ Matr. — 24 αθέω? — 30 fort. κινοῦϲαν — 38 τρίχαϲ ῥεούϲαϲ Matr.

Ῥύcαι, Χριcτὲ, τοῦ πυρόc με,
ῥύcαι τοῦ cκότουc με, cῶτερ,
ῥύcαί με φλογὸc γεέννηc,
ῥύcαι τῶν πικρῶν κολαcτῶν.
Cύ με Ταρτάρου caώζοιc,
cκέπαcον βρυγμῶν ὀδόντων,
cύ με cῶζε τῆc καμίνου
cτεναγμῶν τε τῶν ἀπαύcτων.
Τίc ἔccομαι πρὸc τοcαῦτα;
τίc ἐκεῖ cυνήγορόc μοι;
τί γενήcεταί μοι λύτρον;
τίνα μηχανὴν ἐφεύρω;
Ὑπέδραμε δὴ χρόνοc μοι,
ὑπελήλυθεν βίοc μοι,
ὑπέκυψα τοῖc ματαίοιc
ὑπὸ τῆc ἐμῆc ἀνοίαc.
Φοβερὸν τὸ ἐμπεcεῖν με
φοβερὰc θεοῦ πρὸc χεῖραc·
φοβερὸν κριτήριόν γε
φυλὰc γηγενῶν ἐφέλκον.
Χλοερὸν παρῆλθεν ἄνθοc,
χρόνοc ἐcτὶ νῦν θεριcμοῦ,
χοὸc εἰcκαλεῖ με μοῖρα,
χύμα πρὸc τάφον τιθεῖcα.
Ψιλὸc εἰc τέλοc ὑπάρχω,
ψεκὰc αὖθιc ἡ τυχοῦcα,
ψόφοc εὐπόριcτοc αὔραc,
ψαμάθοιc νέον ἄθυρμα.
Ὁ θεὸc δέ μοι παράcχου
ὅλον εἰc βίου τὸ λεῖπον
ὁδὸν εἰc μίαν βαδίζειν
ὁλόκληρον ἐντολῶν cου.

ΛΕΟΝΤΟC ΤΟΥ ΒΑCΙΛΕΩC

ᾠδάριον κατανυκτικόν.

Ἆρα τίc γῆθεν ἀείραc
ἐν cυcτροφῇ με Ζεφύρου
ἀκαριαίωc ἀποίcει
πρὸc τὴν κλαυθμῶνοc κοιλάδα,
ἵν᾽ ὅπωc με τὰc μενούcαc
ἰδὼν κολάcειc θρηνήcω;
Βαβαὶ βάβαὶ πῶc βρυχήcει
γαῖα διχῇ ῥηγνυμένη
νεύcει τῆc ὕπερθεν βίαc,
φρικώδειc ἀπογυμνοῦcα
χώρουc τοὺc νῦν κεκευθμένουc;
φεῦ μοι τῆc θέαc ἐκείνηc.
Γλαφυροτόρνευτοι τάφοι,
cκότουc μεcτοί τε καὶ γνόφου,
μυχὸc ἀπύθμαντοc ἄλλοc
καὶ ἀντρονύχιοc χάcμη
ἐν ἀποκρύφοιc τηροῦνται
πᾶcι λυγρῶc τοῖc βιοῦcι.
Δεινῶc ἐκεῖcε κοιτάζων
ὁ ἄγριοc αἱμοπότηc
βρύχει, μαιμᾷ, caίνει κέρκον,
καὶ κεχηνὼc ἀναμένει
καταπιεῖν πικρὸc cκώληξ
τοὺc κατ᾽ ἐμὲ πλημμελοῦνταc.
[Δακρύων ὄμβρουc μοι δίδου,
εὔϊλατε θεοῦ λόγε,
πρὶν κατακρύψει με τάφοc
ξένον, γυμνὸν εὐπραγίαc,
πρὶν οἱ πικροὶ φορολόγοι
ζητήcουcί μου τὰc πράξειc.]
Ἐκεῖ βρυγμὸc τῶν ὀδόντων
ὀλολυγμόc τε καὶ θρῆνοc,
τάρταροc ἄμοιροc θέρμηc,
ἀνήλιοc καὶ cκιώδηc·
ἐκεῖ πολύcτονον πένθοc
καὶ ὀχετοὶ τῶν δακρύων.
Ζυγὸc καὶ πλάcτιγξ τὰ ἔργα
cταθμίζεται δοκιμάζων,
ἀνακουφίζων, βαρύνων,
οὐ τὰ ἐcθλὰ, τὰ δὲ φαῦλα.
ἅπερ βιῶν ἐπεπράχειν
ἐκ πονηρᾶc cυνηθείαc.

70 τεῶν Matr. — 73 fort. ἔcομαι — 75 τίc Matr.
Leontis in carmine recensendo usi sumus duobus codd. Monac. n. 201 (L) et n. 25 (M) — v. 7 βρυχάcει L — 22 ἀπηνῶc L — 25 quintam stropham ab interpolatore adiectam esse acrostichis coarguit — 28 εὐπραξίαc L

Ἡ καταιγὶς ἐκθροεῖ με
καὶ ταραχὴ τῶν πνευμάτων,
τὸ αὐχμηρὸν τῆς θυέλλης
καὶ συνοχὴ τῶν κτισμάτων,
κτύποι βροντῶν ἐπαλλήλων
ἀστεροπῶν τε τὸ δέος.
Θάμβος ἰδεῖν ὑπὲρ πάντα
καὶ τρόμος ἀναπολῆσαι,
τὸν ποταμὸν τοῦ παμφάγου
πυρὸς ὁμοῦ τε καὶ λίμνην
παφλάζουσαν καὶ βριμῶσαν
ἐνδίκως με πυρπολῆσαι.
Ἰδοὺ, ψυχὴ παναθλία,
βλεφάροις τῆς διανοίας
ἱστόρησά σοι τὰς θλίψεις
καὶ τὰς ποινὰς πρὸ τῆς δίκης·
νῆφε θερμῶς ποτνιῶσα
τῆς πείρας, τούτων ῥυσθῆναι.
Κριτής σοι πόρρωθεν ἥξει
θρονούμενος ἐν νεφέλῃ,
τὴν κτίσιν ἀνατινάσσων
νερτέρων ἐκ τῶν θεμέθλων,
κυμαίνων καὶ τὸν ἀέρα
παναλκεστάτῃ δυνάμει.
Λαῖλαψ λικμήσει τὰ ὄρη
καὶ ἀφαντώσει τὰς νάπας,
καὶ ἐν πυρὶ ἀκαμάτῳ
ἐκτεφρωθήσεται χέρσος
ἀπὸ προσώπου κυρίου
κρῖναι τὴν γῆν ἐρχομένου.
Μαρμαρυγαὶ τῶν φωστήρων
σβεσθήσονται παραυτίκα,
καὶ τῶν ἀστέρων τὰ πλήθη
οἷά περ φύλλα πεσοῦνται·
σὺ δὲ ψυχή, πῶς ὑποίσεις
τὴν ἔλευσιν τοῦ δεσπότου;
Ναμάτων θάλασσα σπάνιν
ὑφέξει δειματουμένη,
καὶ ποταμοὶ κονισθῶσι
πηγάζοντες ἀεννάως·
σὺ δέ, ψυχή, τί ποιήσεις,
τούτων φρικτῶς τελουμένων;
Ξένον ἰδέσθαι τὰ πάντα
τὸ περιέχον στοιχεῖον
πυρκαϊᾶς ἀφανείᾳ
διδόμενον ὕλης δίκην
καὶ εἱλισσόμενον αὖθις
ὡς κώδικα μεμβρανώδη.
Οἴμοι, πῶς ταῦτα, μελέα,
ἐν νῷ, ψυχή, οὐ λαμβάνεις,
ἀλλ' ὑπὲρ ψάμμον θαλάσσης
ἀμνημονεῖς ἁμαρτοῦσα;
ἀδήλως, ὅθεν τὸ τέρμα
ἤδη λοιπόν σοι προσψαύσει.
Πῶς λιγυρῶς ὑπᾳδούσης
τῆς σάλπιγγος ὑπενέγκῃς;
τῶν κενεώνων γὰρ γαῖα
νέκυας ἀνασφαιρίσει,
καὶ θάλασσα τοὺς σφετέρους
τῇ φοβερᾷ ἐπιστάσει.
Ῥαγήσεται τὰ μνημεῖα
νεκάδων κατεστιγμένων
τῇ τοῦ κριτοῦ ὑπαντήσει,
Μιχαὴλ σπέρχοντος ἅμα
πάντας ῥιπῇ παραστῆσαι
τεττάρων ἐκ τῶν ἀνέμων,
Σύνες, ψυχή, μετὰ ταῦτα
φρικτοὶ πῶς τίθενται θρόνοι
καὶ ἀναπτύσσονται βίβλοι
παρισταμένων ἐν φόβῳ
ἀπείρων καὶ ἀναρίθμων
ἀγγέλων τε καὶ ἀνθρώπων.
Τότε λοιπὸν αἱ κολάσεις
δειχθήσονται, ἃς προέφην,
ἀπολαμβάνειν ἑτοίμως
τοὺς ὑπευθύνους διψῶντας,
ὧν τελευταῖος καὶ πρῶτος
μόνος ἐγὼ καὶ παντλήμων.
Ὑπαγορεύσει πραέως
ὁ δικαστὴς τοῖς ἀξίοις,

54 post nonam, decimam tertiam, decimam septimam, visesimam primam, visesimam ıartam singula theotokia addunt cod. L et cod. Barberinus, quo usus est Matranga in necd. graec. tom. II p. 683 sqq. — 97 ἐπᾳδούσῃς L — 107 an κριτῇ? — 116 προέφης M — 117 ἀπολαμβάνει L — 118 διψῶσαι L et Matranga ex cod. Barberino

καλῶν αὐτοῦ βαϲιλείαν
κληρονομεῖν αἰωνίαν,
καὶ αὐϲτηρῶϲ ἁμαρτωλοὺϲ
τοῦ βήματοϲ ἀπελάϲει.
Φιλανθρωπίαϲ ϲῆϲ ὄντωϲ
ἐκπέϲουϲιν ἀλαζόνεϲ
κριταί, ϲοφοὶ καὶ δυνάϲται
καὶ βαϲιλεῖϲ ὑπερόπται,
ἀζύγων καὶ ἱερέων,
οἴμοι, πληθὺϲ καὶ μιγάδων.
Χωριζομένων ϲυγγόνων,
γονέων, φίλων καὶ τέκνων
τίϲ ἐννοῶν οὐκ οἰμώξει,
τίϲ δὲ βαϲτάϲει τὸν πόνον;
θρηνήϲομεν γὰρ ἀλλήλουϲ
εἰϲ τοὺϲ ἀπείρουϲ αἰῶναϲ.
Ψυχή, λογίζου πῶϲ ἄρδην
βληθήϲονται εἰϲ κολάϲειϲ
ἑλκόμενοι ἀποτόμωϲ
ὑπὸ πυρφόρων ἀγγέλων,
καὶ ϲτέναξον πρὸ τῆϲ πείραϲ
ἐκ βάθουϲ τῆϲ διανοίαϲ.
Ὦ δέϲποτα τῶν αἰώνων,
πάτερ, υἱὲ καὶ τὸ πνεῦμα,
ἡ τριϲυπόϲτατοϲ μία
καὶ ἀδιαίρετοϲ φύϲιϲ,
δόϲ μοι καιρὸν μετανοίαϲ
πρὸϲ λύϲιν ἀμπλακημάτων.

ΦΩΤΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ὕμνοϲ ἐκ προϲώπου Βαϲιλείου δεϲπότου.

Ἦχοϲ α'.

Ἀπὸ χειλέων ὕμνον
προϲφέρω ϲοι τῷ κτίϲτῃ,
ἀπὸ καρδίαϲ βάθουϲ
ϲοὶ δόξαν ἀναπέμπω.
Βάθοϲ ϲου τῆϲ ϲοφίαϲ,
κριμάτων τὰϲ ἀβύϲϲουϲ
τίϲ λόγοϲ ἐξυμνήϲει,
δέϲποτα τῶν ἁπάντων;
Γλῶϲϲα δὲ πῶϲ ἐξείποι
τὸ ϲὸν, ὕψιϲτε, κράτοϲ,
ὢ βάθοϲ, ὢ ϲοφία
νικῶϲα πάντα λόγον;
Δυνάμει ἀϲυγκρίτῳ
θαυμάϲια ἐργάζει,
οὐδὲν δέ ϲου τῇ θείᾳ
ἀνθίϲταται βουλήϲει.
Ἐξίϲταμαι, καὶ θάμβουϲ
πληροῦμαι τὴν καρδίαν,
ὅταν ϲῆϲ δυναϲτείαϲ
τὰ ἔργα ἐννοήϲω.
Ζητεῖν οὐκ ἐξαρκεῖ μοι
διάνοια τὸ θαῦμα,
τὸ ὕψοϲ τοῦ ἐλέουϲ,
χαρίτων ϲου τὸν πλοῦτον.
Ἤγειράϲ με ἐκ λάκκου,
κύριε, κατωτάτου,
δυναϲτῶν δὲ ἐν μέϲῳ
ἔθηκαϲ τοῦ λαοῦ ϲου,
Θεέ, δέϲποτα πάντων,
κύριε τοῦ ἐλέουϲ,
τίϲ λόγοϲ ἐξαρκέϲει
πρὸϲ ϲὴν δοξολογίαν;
Ἰδὼν ὁ βλέπων πάντα
ταπείνωϲιν καὶ πόνον
ἐμῆϲ καρδίαϲ λύειϲ
κακώϲεων τὰ βάρη·
Καθάπερ μόνοϲ οἶδαϲ
πνοῆϲ ὁ πάϲηϲ κτίϲτηϲ,
ὁ ἐκ μητρὸϲ κοιλίαϲ
ὑπάρχων ϲκεπαϲτήϲ μου.
Λίθῳ τὴν κεφαλήν μου
ἐκόϲμηϲαϲ τιμίῳ,
ἔδειξαϲ βαϲιλέα
καὶ ἄρχοντα λαοῦ ϲου.

---

123 et 124 om. L et Matranga; iidem post v. 124 addunt: οὓϲ μὲν εἰϲ δόξαν ἐφέλκων, οὓϲ δὲ πρὸϲ ἄληκτον πένθοϲ — 128 ἐκπεϲοῦνται reponere non ausi sumus.

Photii hymnum ex cod. Barberino n. 246 primus edidit A. Maius Spicil. rom. t. IX — 41 Psalm. XX 4

Μεγαλύνω cου, cῶτερ,
τὴν θείαν δυναcτείαν,
ὅτι ὡc δυνατόc μοι
εἰργάcω μεγαλεῖα.
Νεώτεροc ὑπῆρχον
ἐν τέκνοιc τοῦ πατρόc μου,
ἀλλ', ὦ cου τῶν θαυμάτων,
ἀνέδειξαc δεcπότην.
Ξενίζει πᾶcαν ὄντωc
διάνοιαν τὸ θαῦμα,
καὶ ξένον γὰρ ὑπάρχει
ὡc ἔργον δεξιᾶc cου.
Ὁ πρὶν γενέcθαι πάντα
ὥcπερ παρόντα βλέπων,
ὁ πάντων βαcιλεύων
ἐπάκουcον φωνῆc μου.
Πορεύεcθαι εὐθεῖαν
τῶν ἐντολῶν cου τρίβον
εὐδόκηcον ὁ πρίν με
γενέcθαι ἀφορίcαc.
Ῥομφαίᾳ καθοπλίcαc
τῆc cῆc δυνάμεώc με,
ἐχθροὺc τοὺc ἀοράτουc
ἐνίcχυcον τροποῦcθαι.
Cοφία, θεῖε λόγε
πατρὸc, ὃν ᾑρετίcω
δουλεύειν cοι, φύλαξον
ἐπώνυμον λαόν cου.
Τὰ βέλη τοῦ λαοῦ cου
ἠκονημένα δεῖξον
πηγνύμενα καρδίᾳ
ἐχθρῶν cου βαcιλείαc.
Ὑπὲρ ἧc τὸ cὸν αἷμα
ἐκένωcαc, cωτήρ μου,
ἁγίαν ἐκκληcίαν
ἀκίνητον cυντήρει.
Φιλάνθρωπε, οἰκτίρμον,
ἣν ἔδωκαc εἰρήνην
τοῖc θείοιc ἀποcτόλοιc
παράcχου· τῷ λαῷ cου.
Χάριν, ἣν ἐπηγγείλω
τοῦ πνεύματοc παρέξειν,
κατάπεμψον, ὁ πλάcτηc
ἁπάντων καὶ δεcπότηc.
Ψυχῇ, ὦ ἄν, μιᾷ cου
καὶ γνώcει καὶ καρδίᾳ
ἀπαύcτωc εὐλογοῦμεν
τὴν θείαν βαcιλείαν.
Ὦ πάντων βαcιλεύων
τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω,
εἰc cὲ πᾶcαν ἐλπίδα
οἶδαc ὡc ἀνεθέμην.
Cὺ οὖν ὡc κτίcτηc πάντων
θεὸc καὶ βαcιλεύc μου,
ὃν ἔδωκαc λαόν μοι,
τῇ δεξιᾷ cου ἄγοιc.

ΑΝΤΙΦΩΝΑ.

Ἀντίφωνα ψαλλόμενα ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ Χρυcοcτόμου.

Ἀντίφωνον α'.

Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖcθαι τῷ κυρίῳ καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματί cου, ὕψιcτε· (Psalm. XCI 2)

Ταῖc πρεcβείαιc τῆc θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶc.

Τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρωῒ τὸ ἔλεόc cου καὶ τὴν ἀλήθειάν cου πάcαιc ταῖc ἡμέραιc ἡμῶν· (Ps. XCI 3)

Ταῖc πρεcβείαιc ...

87 ὦ πλάcτηc cod. — 89 ὦ ἄν cod.: aut ὦ τάν aut ὦνα poeta scripsisse videtur — cοῦ nos: cε cod. — 93 ὁ πάντων cod. — 97 extrema stropha, si acrostichidem alphabeticam spectes, ab interpolatore, addita esse videtur.

Ὅτι εὐθὺς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ νῦν ἐστιν ἐν τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ προσώπου αὐτοῦ. (Ps. X 7)

Ταῖς πρεσβείαις ...

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

Ταῖς πρεσβείαις ...

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ταῖς πρεσβείαις ...

Ἀντίφωνον β΄.

Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο· ἐνεδύσατο κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο· (Ps. XCII 1)

Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων σου σῶσον ἡμᾶς.

Καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται. (Ps. XCII 1)

Ταῖς πρεσβείαις ...

Τὰ μαρτύριά σου, κύριε, ἐπιστώθησαν σφόδρα. (Ps. XCII 5)

Ταῖς πρεσβείαις ...

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

Ταῖς πρεσβείαις ...

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν·

Ὁ μονογενὴς υἱὸς | καὶ λόγος τοῦ θεοῦ,
ἀθάνατος ὑπάρχων,
καὶ καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν
σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκου
καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας,
ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας, | σταυρωθείς τε, Χριστὲ ὁ θεός,
θανάτῳ θάνατον πατήσας,
εἷς ὢν τῆς ἁγίας τριάδος,
συνδοξαζόμενος τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι,
σῶσον ἡμᾶς.

Ἀντίφωνον γ΄.

Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν. (Ps. XCIV 1)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ, ὁ ἐν ἁγίοις θαυμαστός, ψάλλοντάς σοι Ἀλληλούϊα.

Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ· (Ps. XCIV 2)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ ...

Ὅτι θεὸς μέγας κύριος καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· (Ps. XCIV 3)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ ...

Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων αὐτὸς ὁρᾷ· (Ps. XCIV 4)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ ...

Ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα, καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν, καὶ τὴν ξηρὰν ἐθεμελίωσαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ. (Ps. XCIV 5)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ ...

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ ...

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν·
Cῶcον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ ...

Ἀντίφωνα ψαλλόμενα ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ εὐαγγελισμοῦ. (Μαρτ. 25)

Ἀντίφωνον α'.

Ὁ θεὸς τὸ κρῖμά cου τῷ βαcιλεῖ δὸς καὶ τὴν δικαιοcύνην cου τῷ υἱῷ τοῦ βαcιλέως. (Ps. LXXI 1)
Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶς.
Ἀναλαβέτω τὰ ὄρη εἰρήνην τῷ λαῷ καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοcύνην. (Ps. LXXI 3)
Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶς.
Εὐαγγελίζεcθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ cωτήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. (Ps. XCV 2)
Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶς.
Ὤμοcε κύριος τῷ Δαυῒδ ἀλήθειαν καὶ οὐ μὴ ἀθετήcει αὐτήν. (Ps. CXXXI 11)
Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶς.
Δόξα πατρὶ ... καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ...
Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶς.

Ἀντίφωνον β'.

Καταβήcεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον καὶ ὡcεὶ cταγὼν ἡ cτάζουcα ἐπὶ τὴν γῆν. (Ps. LXXI 6)
Cῶcον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ, ὁ δι' ἡμᾶς cαρκωθεὶς, ψάλλοντάς cοι· Ἀλληλούϊα.
Ἡγίαcε τὸ cκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιcτος. (Ps. XLV 5)
Cῶcον ἡμᾶς ...
Ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἥξει, ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐ παραcιωπήcεται. (Ps. XLIX 3)
Cῶcον ἡμᾶς ...
Ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοcύνη καὶ πλῆθος εἰρήνης. (Ps. LXXI 7)
Cῶcον ἡμᾶς·
Δόξα πατρὶ ... καὶ νῦν καὶ αἰεὶ ...
Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ ...

Ἀντίφωνον γ'.

Ἔcται τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας. (Ps. LXXI 17)
Cήμερον τῆς cωτηρίας ἡμῶν ... (vide apolytikion mensis Martii d. 25)
Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰcραὴλ, ὁ ποιῶν θαυμάcια μόνος. (Ps. LXXI 18)
Cήμερον τῆς cωτηρίας ...
Εὐλογημένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. (Ps. LXXI 19)
Cήμερον τῆς cωτηρίας ...

ΑΝΑΒΑΘΜΟΙ.

Ἀντίφωνον α'.

Ἐν τῷ θλίβεcθαί με | εἰcάκουcόν μου τῶν ὀδυνῶν, | κύριε, cοὶ κράζω. (Ps. CXIX)
Τοῖς ἐρημικοῖς | ἄπαυcτος ὁ θεῖος πόθος ἐγγίγνεται, | κόcμου οὖcι τοῦ ματαίου ἐκτός.
Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι
καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.
Ἁγίῳ πνεύματι τιμὴ καὶ δόξα, | ὥcπερ πατρὶ πρέπει ἅμα καὶ υἱῷ
διὰ τοῦτο ᾄcωμεν τῇ τριάδι μονοκρατορίᾳ.

Ἀντίφωνον β'.

Εἰc τὰ ὄρη τῶν cῶν | ὕψωcάc με νόμων· | ἀρεταῖc ἐκλάμπρυνον | ὁ θεὸc, ἵνα ὑμνῶ cε. (Ps. CXX)

Δεξιᾷ cου χειρὶ λαβὼν cὺ, λόγε, | φύλαξόν με, | φρούρηcον, | μὴ πῦρ με φλέξῃ τῆc ἁμαρτίαc.

Δόξα .... καὶ νῦν ....

Ἁγίῳ πνεύματι | πᾶcα ἡ κτίcιc καινουργεῖται, | παλινδρομοῦcα εἰc τὸ πρῶτον· ἰcοcθενὲc γάρ ἐcτι πατρὶ καὶ λόγῳ.

Ἀντίφωνον γ'.

Ἐπὶ τοῖc εἰρηκόcι μοι, | ὁδεύcωμεν εἰc τὰc αὐλὰc τοῦ κυρίου, | εὐφράνθη μου τὸ πνεῦμα, | cυγχαίρει ἡ καρδία. (Ps. CXXI)

Ἐπὶ οἶκον Δαυὶδ | φόβοc μέγαc· | ἐκεῖ γὰρ θρόνων ἐκτεθέντων, | κριθήcονται ἅπαcαι αἱ φυλαὶ τῆc γῆc καὶ γλῶccαι.

Δόξα .... καὶ νῦν ....

Ἁγίῳ πνεύματι | τιμὴν, προcκύνηcιν, | δόξαν καὶ κράτοc | ὡc πατρί τε ἄξιον | καὶ τῷ υἱῷ δεῖ προcφέρειν· | μονὰc γάρ ἐcτιν ἡ τριὰc τῇ φύcει, | ἀλλ' οὐ προcώποιc.

ΚΑΘΙCΜΑΤΑ.

I

Αὐτόμελον (Ὀκτ. cελ. 17)
ἦχοc α'.

Τὸν τάφον cου, cωτὴρ,
cτρατιῶται τηροῦντεc
νεκροὶ τῇ ἀcτραπῇ
τοῦ ὀφθέντοc ἀγγέλου
ἐγένοντο κηρύττοντοc
γυναιξὶ τὴν ἀνάcταcιν·
cὲ δοξάζομεν,
τὸν τῆc φθορᾶc καθαιρέτην,
coὶ προcπίπτομεν,
τῷ ἀναcτάντι ἐκ τάφου
καὶ μόνῳ θεῷ ἡμῶν.

Προcόμοια (ibid.)

Cταυρῷ προcηλωθεὶc
ἑκουcίωc, οἰκτίρμον,
ἐν μνήματι τεθεὶc,
ὡc θνητὸc, ζωοδότα,
τὸ κράτοc cυνέτριψαc,
ἀγαθὲ, τοῦ θανάτου·
cὲ γὰρ ἔφριξαν
οἱ πυλωροὶ οἱ τοῦ ᾅδου,
cὺ cυνήγειραc
τοὺc ἀπ' αἰῶνοc θανόνταc,
ὡc μόνοc φιλάνθρωποc.

θεοτοκίον.

Μητέρα cε θεοῦ
ἐπιcτάμεθα πάντεc,
παρθένον ἀληθῶc
[καὶ] μετὰ τόκον φανεῖcαν,
οἱ πόθῳ καταφεύγοντεc
πρὸc τὴν cὴν ἀγαθότητα·
cὲ γὰρ ἔχομεν
ἁμαρτωλοὶ προcταcίαν,

I cod. D — v. 8 μνήματι καινῷ ὡc θεὸc κατετέθηc D — 9 possis coniicere cὺ cυνέτριψαc, sed similiter aliorum Προcομοίων numeri ab exemplari recedunt — δυνατὲ τῷ θανάτῳ cου Oct. sensu parum accomodato, sed numeris bonis. — 10 ἔπτηξαν D — 11 θανένταc D — 14 καὶ eiiciendum monuimus — ὀφθεῖcαν D

cὲ κεκτήμεθα
ἐν πειραcμοῖc cωτηρίαν
τὴν μόνην πανάμωμον.

β΄. Προcόμοια (Τριῳδ. cελ. 344).

Τὰ πάθη τὰ cεπτὰ
ἡ παροῦcα ἡμέρα
ὡc φῶτα cωcτικὰ
ἀνατέλλει τῷ κόcμῳ·
Χριcτὸc γὰρ ἐπείγεται
τοῦ παθεῖν ἀγαθότητι·
ὁ τὰ cύμπαντα
ἐν τῇ δρακὶ περιέχων
καταδέχεται
ἀναρτηθῆναι ἐν ξύλῳ
τοῦ cῶcαι τὸν ἄνθρωπον.

Ἀόρατε κριτά,
ἐν cαρκὶ πῶc ὡράθηc
καὶ ἔρχῃ ὑπ' ἀνδρῶν
παρανόμων κτανθῆναι,
ἡμῶν τὸ κατάκριμα
κατακρίνων τῷ πάθει cου;
ὅθεν αἶνεcιν,
μεγαλοcύνην καὶ δόξαν
ἀναπέμποντεc
τῇ ἐξουcίᾳ cου, λόγε,
cυμφώνωc προcφέρομεν.

γ΄. Προcόμοια (Τριῳδ. cελ. 357).

Ἡ πόρνη ἐν κλαυθμῷ
ἀνεβόα, οἰκτίρμον,
ἐκμάccουcα θερμῶc
τοὺc ἀχράντουc cου πόδαc
θριξὶ τῆc κεφαλῆc αὐτῆc
καὶ ἐκ βάθουc cτενάζουcα·
μὴ ἀπώcῃ με,
μηδὲ βδελύξῃ, θεέ μου,
ἀλλὰ δέξαι με
μετανοοῦcαν καὶ cῶcον
ὡc μόνοc φιλάνθρωποc.

δ΄. Προcόμοια (Τριῳδ. cελ. 408).

Cινδόνι καθαρᾷ
καὶ ἀρώμαcι θείοιc
τὸ cῶμα τὸ cεπτὸν
ἐξαιτήcαc Πιλάτῳ
μυρίζει τε καὶ τίθηcιν
Ἰωcὴφ καινῷ μνήματι·
ὅθεν ὄρθριαι
αἱ μυροφόροι γυναῖκεc
ἀνεβόηcαν·
δεῖξον ἡμῖν, ὡc προεῖπαc,
Χριcτέ, τὴν ἀνάcταcιν.

Ἐξέcτηcαν χοροὶ
τῶν ἀγγέλων ὁρῶντεc
τὸν ἐν τοῖc τοῦ πατρὸc
καθεζόμενον κόλποιc,
πῶc τάφῳ κατατίθεται
ὡc νεκρὸc ὁ ἀθάνατοc·
ὃν τὰ τάγματα
τὰ τῶν ἀγγέλων κυκλοῦcι
καὶ δοξάζουcι
cὺν τοῖc νεκροῖc ἐν τῷ ᾅδῃ
ὡc κτίcτην καὶ κύριον.

ε΄. Προcόμ. εἰc τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριcτοῦ (Φεβρ. 2).

Χορὸc ἀγγελικὸc
ἐκπληττέcθω τὸ θαῦμα,
βροτοὶ δὲ ταῖc φωναῖc
ἀνακράξωμεν ὕμνον,
ὁρῶντεc τὴν ἄφατον
τοῦ θεοῦ cυγκατάβαcιν·
ὃν γὰρ τρέμουcι
τῶν οὐρανῶν αἱ δυνάμειc,
γηραλέαι νῦν
ἐναγκαλίζονται χεῖρεc
τὸν μόνον φιλάνθρωπον.

Ὁ ὢν cὺν τῷ πατρὶ
ἐπὶ θρόνου ἁγίου

18 πανύμνητον D

ἐλθὼν ἐπὶ τῆϲ γῆϲ
ἐκ παρθένου ἐτέχθη
καὶ βρέφοϲ ἐγένετο
χρόνοιϲ ὢν ἀπερίγραπτοϲ·
ὃν δεξάμενοϲ
ὁ Ϲυμεὼν ἐν ἀγκάλαιϲ
χαίρων ἔλεγε·
νῦν ἀπολύειϲ, οἰκτίρμον,
εὐφράναϲ τὸν δοῦλόν ϲου.

ϛ'. Προϲόμ. εἰϲ τὸν Εὐαγγελιϲμὸν τῆϲ θεοτόκου (Μαρτ. 25).

Ὁ μέγαϲ ϲτρατηγὸϲ
τῶν ἀΰλων ταγμάτων
εἰϲ πόλιν Ναζαρὲτ
ἐπιϲτὰϲ βαϲιλέα
μηνύει ϲοι, ἄχραντε,
τῶν αἰώνων καὶ κύριον,
χαῖρε, λέγων ϲοι,
εὐλογημένη Μαρία,
ἀκατάληπτον
καὶ ἀνερμήνευτον θαῦμα
βροτῶν ἡ ἀνάκληϲιϲ.

ζ'. Προϲόμ. εἰϲ μνήμην τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23).

Ἀνέτειλεν, ἰδού, | τὸ τῆϲ χάριτοϲ ἔαρ·
ἐπέλαμψε Χριϲτοῦ | ἡ ἀνάϲταϲιϲ πᾶϲι,
καὶ ταύτῃ ϲυνεκλάμπει νῦν
Γεωργίου τοῦ μάρτυροϲ
ἡ πανέορτοϲ | καὶ φωτοφόροϲ ἡμέρα·
δεῦτε ἅπαντεϲ
λαμπροφοροῦντεϲ ἐνθέωϲ
φαιδρῶϲ ἑορτάϲωμεν.

η'. Προϲόμ. εἰϲ μνήμην τοῦ Νικολάου (Δεκ. 6).

Ἀϲτράπτειϲ ἐν τῇ γῇ
τῶν θαυμάτων ἀκτῖϲι,
Νικόλαε ϲοφέ,
καὶ κινεῖϲ πᾶϲαν γλῶϲϲαν
εἰϲ δόξαν τε καὶ αἴνεϲιν
τοῦ ἐν γῇ ϲε δοξάϲαντοϲ·
ὃν ἱκέτευε | πάϲηϲ ἀνάγκηϲ ῥυϲθῆναι
τοὺϲ τὴν μνήμην ϲου
πίϲτει καὶ πόθῳ τιμῶνταϲ,
πατέρων ἐκλόγιον.

II

Αὐτόμελον (Ὀκτ. ϲελ. 57). ἦχοϲ γ'.

Τὴν ὡραιότητα
τῆϲ παρθενίαϲ ϲου
καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον
τὸ τῆϲ ἁγνείαϲ ϲου
ὁ Γαβριὴλ καταπλαγεὶϲ
ἐβόα ϲοι, θεοτόκε·
ποῖόν ϲοι ἐγκώμιον
προϲαγάγω ἐπάξιον;
τί δὲ ὀνομάϲω ϲε;
ἀπορῶ καὶ ἐξίϲταμαι.
διὸ ὡϲ προϲετάγην βοῶ ϲοι·
χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

Προϲόμοια ἀναϲτάϲιμα (ibid.)

Τὸ ἀναλλοίωτον
τὸ τῆϲ θεότητοϲ
καὶ τὸ ἑκούϲιον
πάθοϲ ϲου, κύριε,
εἰϲ ἑαυτὸν καταπλαγεὶϲ
ὁ Ἅιδηϲ ἐπωδύρετο·
τρέμω τὴν τοῦ ϲώματοϲ
μὴ φθαρεῖϲαν ὑπόϲταϲιν·
βλέπω τὸν ἀόρατον
μυϲτικῶϲ πολεμοῦντά με·
διὸ καὶ οὓϲ κατέχω κραυγάζουϲι·
δόξα, Χριϲτέ, τῇ ἀναϲτάϲει ϲου.

II. cod. D tertiam stropham primae praeponit, alteram hoc loco omittit, sed simillimam carmini quod antecedit inseruit — 5 ὀνομάϲαι D — 6 alii κραυγάζω ϲοι legisse videntur

Τὸ ἀκατάληπτον
τὸ τῆς σταυρώσεως
καὶ ἀνερμήνευτον
τὸ τῆς ἐγέρσεως
θεολογοῦμεν οἱ πιστοὶ
ἀπόρρητον μυστήριον·
σήμερον γὰρ θάνατος
καὶ ὁ Αἴδης ἐσκύλευται,
γένος δὲ ἀνθρώπινον
ἀφθαρσίαν ἐνδέδυται·
διὸ καὶ εὐχαρίστως κραυγάζομεν·
δόξα, Χριστέ, τῇ ἀναστάσει σου.

β'. Προσόμ. εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου (Μαρτ. 25).

Σήμερον ἅπασα | κτίσις ἀγάλλεται,
ὅτι τὸ χαῖρέ σοι
φωνεῖ ἀρχάγγελος·
εὐλογημένη σὺ σεμνὴ
καὶ ἄχραντε πανάμωμε·
σήμερον τοῦ ὄφεως
ἀμαυροῦται τὸ φρύαγμα·
ἀρᾶς [γὰρ] διαλέλυται
τοῦ προπάτορος σύνδεσμος·
διὸ καὶ κατὰ πάντα βοῶμέν σοι·
χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

γ'. Προσόμ. εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἐπιφανέντος σου
ἐν Ἰορδάνῃ, σωτήρ,
καὶ βαπτισθέντος σου
ὑπὸ προδρόμου, Χριστέ,
ἠγαπημένος . . . . .
υἱὸς ἐμαρτυρήθης·
ὅθεν καὶ συνάναρχος
τῷ πατρὶ πεφανέρωσαι,
πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον
ἐπὶ σὲ κατεγίνετο,
ἐν ᾧ καὶ φωτισθέντες βοῶμεν·
δόξα θεῷ τῷ ἐν τριάδι.

δ'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Δημητρίου (Ὀκτ. 26).

Τὸν συμπαθέστατον
κυρίου μάρτυρα
ἐκδυσωποῦμέν σε
πιστῶς, Δημήτριε,
ῥῦσαι ἡμᾶς παντοδαπῶν
κινδύνων ἐπερχομένων·
ἴασαι ψυχῶν ἡμῶν
καὶ σωμάτων τὰ τραύματα·
θραῦσον τὰ φρυάγματα
τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ἅγιε·
εἰρήνευσον ἡμῶν τὴν ζωήν,
ὅπως ἀεί σε δοξάζωμεν.

θεοτοκίον.

Θεομακάριστε
μῆτερ ἀνύμφευτε,
τὴν ἀσθενοῦσάν μου
ψυχὴν θεράπευσον,
ὅτι συνέχομαι πολλοῖς
ἐν πταίσμασι, θεοτόκε·
ὅθεν καὶ κραυγάζω σοι
στεναγμῷ τῆς καρδίας μου·
δέξαι με, πανάχραντε,
τὸν πολλὰ ἁμαρτήσαντα,
ἵνα ἐν παρρησίᾳ κραυγάζω σοι·
χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

III

Αὐτόμελον.

ἦχος γ'.

Θείας πίστεως | ὁμολογίᾳ
ἄλλον Παῦλόν σε | ἡ ἐκκλησία
ζηλωτὴν ἐν ἱερεῦσιν ἀνέδειξε·
συνεκβοᾷ σοι καὶ Ἄβελ πρὸς κύριον
καὶ Ζαχαρίου τὸ αἷμα τὸ δίκαιον·
πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν θεὸν ἱκέτευε
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

---

17 τὸ ἀπόρρητον omisso μυστήριον D — 20 διὸ εὐχαριστοῦντες βοῶμεν D — 21 τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου D — β' 5 γάρ rectius omittas, quod idem valet, si quid aliud in his carminibus uncinis inclusimus — γ' 3 τοῦ πατρός post ἠγαπημένος intercidisse videtur.

β'. Προcόμ. εἰc μνήμην τοῦ Ἀθαναcίου (Μαΐ. 2).

Θείοιc δόγμαcιν | ὀρθοδοξίαc,
πάτερ, ὥπλιcαc | τὴν ἐκκληcίαν·
[ταῖc] διδαχαῖc cου τὰc αἱρέcειc ἐξέτεμεc·
τῆc εὐcεβείαc τὸν δρόμον τετέλεκαc
καὶ ὡc ὁ Παῦλοc τὴν πίcτιν τετήρηκαc·
λοιπὸν ἀπόκειται καὶ cοί, παναοίδιμε,
ὁ δίκαιοc τῶν πόνων [cου] cτέφανοc.

γ'. Προcομ. εἰc μνήμην τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23).

Πόθῳ ζέοντι | τῷ τοῦ δεcπότου
πυρπολούμενοc | ἀνδρειοφρόνωc
τὰ τῆc πλάνηc ταμιεῖα κατέβαλεc
καὶ ἐν cταδίῳ Χριcτὸν ὡμολόγηcαc,
τροπαιοφόρε παμμάκαρ Γεώργιε,
μάρτυc ἔνδοξε, Χριcτὸν τὸν θεὸν ἱκέτευε
δωρήcαcθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεοc.

IV

Αὐτόμελον.
ἦχοc δ'.

Ταχὺ προκατάλαβε,
πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶc
ἐχθροῖc βλαcφημοῦcί cε
καὶ ἀπειλοῦcιν ἡμῖν,
Χριcτὲ ὁ θεὸc ἡμῶν·
ἄνελε τῷ cταυρῷ cου
τοὺc ἡμᾶc πολεμοῦνταc,
γνώτωcαν, πῶc ἰcχύει
ὀρθοδόξων ἡ πίcτιc
πρεcβείαιc τῆc θεοτόκου,
μόνε φιλάνθρωπε.

β'. Προcόμ. εἰc τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Τὰ ῥεῖθρα ἡγίαcαc
τὰ Ἰορδάνεια,
τὸ κράτοc cυνέτριψαc
τῆc ἁμαρτίαc . .,
Χριcτὲ ὁ θεὸc ἡμῶν·
ὑπέκλιναc τῇ παλάμῃ
cεαυτὸν τοῦ προδρόμου,
[καὶ] ἔcωcαc ἐκ τῆc πλάνηc
τῶν ἀνθρώπων τὸ γένοc·
διό cε ἱκετεύομεν,
cῶcον τὸν κόcμον cου.

γ'. Προcόμ. εἰc μνήμην τοῦ Cπυρίδωνοc (Δεκ. 12).

Τοῖc λόγοιc ἐκόcμηcαc
τὴν ἐκκληcίαν Χριcτοῦ,
τοῖc ἔργοιc ἐτίμηcαc
τὸ κατ' εἰκόνα θεοῦ,
Cπυρίδων μακάριε·
ἔλαμψαc ἐν τῷ κόcμῳ
τῇ ἐν cοὶ cωφροcύνῃ,
χάριταc ἰαμάτων
ἀπαcτράπτων τοῖc πᾶcι·
διὸ καὶ ἑορτάζομεν
πίcτει τὴν μνήμην cου.

δ'. Προcόμ. εἰc μνήμην τοῦ Δημητρίου (Ὀκτ. 26).

Ἡ μνήμη cου, ἔνδοξε
μάρτυc Δημήτριε,
ἐφαίδρυνε cήμερον
τὴν ἐκκληcίαν Χριcτοῦ
καὶ πάνταc cυνήγαγεν,
ᾄcμαcιν ἐπαξίωc
εὐφημεῖν cε, θεόφρον,
ὡc ὄντωc cτρατιώτην
καὶ ἐχθρῶν καθαιρέτην·

III. β' v. 6 aut corruptus est aut aliud exemplar sequitur — III. γ' v. 3 ταμιεῖα nos: ταμεῖα Barth. — IV. β' 2 fort. τῆc ἁμαρτίαc ἡμῶν

διὸ ταῖϲ ἱκεϲίαιϲ ταῖϲ ϲαῖϲ
ῥῦϲαι ἡμᾶϲ πειραϲμῶν.

Ἀθλήϲεωϲ καύχημα,
μάρτυϲ Δημήτριε,
Χριϲτὸν ἐνδυϲάμενοϲ
κατεπολέμηϲαϲ
ἐχθρὸν τὸν ἀνίϲχυρον·
πλάνην γὰρ τῶν ἀνόμων
ἐν αὐτῷ καταργήϲαϲ
γέγοναϲ τοῖϲ ἐν πίϲτει
εὐϲεβείαϲ ἀλείπτηϲ·
διό ϲου καὶ τὴν μνήμην ϲεπτῶϲ
πανηγυρίζομεν.

θεοτοκίον.

Ἐλπὶϲ ἀκαταίϲχυντε
τῶν πεποιθότων εἰϲ ϲέ,
ἡ μόνη κυήϲαϲα
ὑπερφυῶϲ ἐν ϲαρκὶ
Χριϲτὸν τὸν θεὸν ἡμῶν·
τοῦτον ϲὺν τοῖϲ ἁγίοιϲ,
ἀποϲτόλοιϲ δυϲώπει,
δοῦναι τῇ οἰκουμένῃ
ἱλαϲμὸν καὶ εἰρήνην
καὶ πᾶϲιν ἡμῖν πρὸ τέλουϲ
βίου διόρθωϲιν.

ε΄. Προϲόμ. εἰϲ τὴν μεγάλην Τετάρτην (Τριῳδ. ϲελ. 357).

Ἰούδαϲ ὁ δόλιοϲ
φιλαργυρίαϲ ἐρῶν
προδοῦναί ϲε, κύριε,
τὸν θηϲαυρὸν τῆϲ ζωῆϲ
δολίωϲ ἐμελέτηϲεν·
ὅθεν καὶ παροινήϲαϲ
τρέχει πρὸϲ Ἰουδαίουϲ,
λέγει τοῖϲ παρανόμοιϲ·
τί μοι θέλετε δοῦναι,
κἀγὼ παραδώϲω ὑμῖν
εἰϲ τὸ ϲταυρῶϲαι αὐτόν;

V

Αὐτόμελον
κοντάκιον εἰϲ τὴν ὕψωϲιν τοῦ ϲταυροῦ (Σεπτ. 14)
ἦχοϲ δ΄.

Ὁ ὑψωθεὶϲ ἐν τῷ ϲταυρῷ ἑκουϲίωϲ,
τῇ ἐπωνύμῳ ϲου καινῇ πολιτείᾳ
τοὺϲ οἰκτιρμούϲ ϲου δώρηϲαι, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ·
εὔφρανον [ἐν τῇ] δυνάμει ϲου
τοὺϲ πιϲτοὺϲ βαϲιλεῖϲ ἡμῶν,
νίκαϲ χορηγῶν αὐτοῖϲ·
κατὰ τῶν πολεμίων·
τὴν ϲυμμαχίαν ἔχοιεν τὴν ϲήν,
ὅπλον εἰρήνηϲ, | ἀήττητον τρόπαιον.

Καθίϲματα
β΄. Προϲόμοιον (Τριῳδ. ϲελ. 351).

Τὸν νυμφίον ἀδελφοί, ἀγαπήϲωμεν,
τὰϲ λαμπάδαϲ ἑαυτῶν εὐτρεπίϲωμεν,
ἐν ἀρεταῖϲ ἐκλάμποντεϲ καὶ πίϲτει [ὀρθῇ,
ἵνα ὡϲ αἱ φρόνιμοι
τοῦ κυρίου παρθένοι
ἕτοιμοι εἰϲέλθωμεν
ϲὺν αὐτῷ εἰϲ τοὺϲ γάμουϲ·
ὁ γὰρ νυμφίοϲ δῶρον ὡϲ θεὸϲ
πᾶϲι παρέχει | τὸν ἄφθαρτον ϲτέφανον.

γ΄. Προϲόμ. εἰϲ Μιχαὴλ (Νοεμ. 8).

Τῶν ἀϲωμάτων λειτουργῶν ἀρχιϲτράτηγε,
ὁ κατ᾽ ἐνώπιον θεοῦ παριϲτάμενοϲ,
καὶ ταῖϲ ἐκεῖθεν λάμψεϲι λαμπόμε[νοϲ,
φαίδρυνον, ἁγίαϲον
τοὺϲ πιϲτῶϲ ϲε ὑμνοῦνταϲ,
πάϲηϲ ἀπολύτρυϲαι
τοῦ ἐχθροῦ τυραννίδοϲ,
καὶ εἰρηναίαν αἴτηϲαι ζωὴν
τοῖϲ βαϲιλεῦϲι | καὶ πᾶϲι τοῖϲ πέραϲι.

Τὰ Χερουβὶμ καὶ Ϲεραφὶμ πολυόμματα,
τῶν ἀρχαγγέλων λειτουργῶν τὰ στρατεύματα
σὺν ἐξουσίαις θρόνοι, κυριότητες,
ἄγγελοι, δυνάμεις τε
καὶ ἀρχαὶ δυσωποῦσι
σὲ τὸν ποιητὴν ἡμῶν
καὶ θεὸν καὶ δεσπότην·
μὴ ὑπερίδῃς δέησιν λαοῦ
ἡμαρτηκότος, | Χριστὲ πολυέλεε.

VI

Αὐτόμελον (Ὀκτ. σελ. 76)
ἦχος δ'.

Κατεπλάγη Ἰωσήφ,
τὸ ὑπὲρ φύσιν θεωρῶν,
καὶ ἐλάμβανεν εἰς νοῦν
τὸν ἐπὶ πόκον ὑετὸν
ἐν τῇ ἀσπόρῳ συλλήψει σου, | θεοτόκε,
βάτον ἐν πυρὶ | ἀκατάφλεκτον,
ῥάβδον Ἀαρὼν | τὴν βλαστήσασαν·
καὶ μαρτυρῶν ὁ μνήστωρ σου | καὶ φύλαξ
τοῖς ἱερεῦσιν ἐκραύγαζε·
παρθένος τίκτει | καὶ μετὰ τόκον
πάλιν μένει παρθένος.

Προσόμοια (ibid.)

Ἑκουσίᾳ σου βουλῇ
σταυρὸν ὑπέμεινας, σωτήρ,
καὶ ἐν μνήματι καινῷ
ἄνθρωποι ἔθεντο θνητοὶ
τὸν διὰ λόγου τὰ πέρατα συστησάμενον·
ὅθεν δεσμευθεὶς | ὁ ἀλλότριος
θάνατος δεινῶς | ἐσκυλεύετο
καὶ οἱ ἐν ᾅδου ἅπαντες | ἐκραύγαζον
τῇ ζωηφόρῳ ἐγέρσει σου·
Χριστὸς ἀνέστη | ὁ ζωοδότης
μένων εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἐκ τῶν ἄνω κατελθὼν
τῶν ὑψωμάτων Γαβριὴλ
καὶ τῇ πέτρᾳ προσελθών,
ἔνθα ἡ πέτρα τῆς ζωῆς,
λευχειμονῶν ἀνεκραύγαζε | ταῖς κλαιούσαις·
παύσασθε ὑμεῖς | τῆς θρηνώδους κραυγῆς
ἔχουσαι ἀεὶ | τὸ εὐσυμπάθητον·
ὃν γὰρ ζητεῖτε κλαίουσαι, | θαρσεῖτε,
ὡς ἀληθῶς ἐξεγήγερται·
διὸ βοᾶτε | τοῖς ἀποστόλοις,
ὅτι ἀνέστη ὁ κύριος.

β'. Προσόμ. εἰς τὴν τῶν Βαΐων κυριακὴν
(Τριῳδ. σελ. 336).

Μετὰ κλάδων νοητῶς
κεκαθαρμένοι τὰς ψυχὰς
ὡς οἱ παῖδες τὸν Χριστὸν
ἀνευφημήσωμεν πιστῶς,
μεγαλοφώνως κραυγάζοντες | τῷ δεσπότῃ·
εὐλογημένος εἶ σωτὴρ | ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐλθὼν
τοῦ σῶσαι τὸν Ἀδάμ, | ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀρᾶς
πνευματικῶς γενόμενος, | φιλάνθρωπε,
νέος Ἀδὰμ ὡς ηὐδόκησας·
ὁ πάντα, λόγε, | πρὸς τὸ συμφέρον
οἰκονομήσας, δόξα σοι.

Ἐπὶ φίλῳ σου, Χριστέ,
δάκρυα ῥαίνεις μυστικῶς,
καὶ ἐγείρεις ἐκ νεκρῶν
Λάζαρον κείμενον θνητόν,

VI. v. 12 ᾄδῃ Oct. — 18 θρηνώδους στοργῆς D — fort.: τὸ συμπάθητον — 23 θαρσεῖτε. ἐγηγερμένον προσκυνήσετε, χαρὰν λαβοῦσαι θαρσεῖτε πᾶσαι· θάρσει γοῦν καὶ ἡ Εὔα D — β' 4 σωτὴρ rectius eiicias.

ἐν ᾧ ϲυμπάθειαν ἔδειξαϲ | φιλανθρώ-
πωϲ·
μαθόντα δὲ τὴν ϲὴν | παρουϲίαν, ϲωτήρ,
τὰ πλήθη τῶν βρεφῶν | ἐξῆλθον ϲήμερον,
ἐν ταῖϲ χερϲὶ κατέχοντα | βαΐα,
τὸ Ὡϲαννά ϲοι κραυγάζοντα·
εὐλογημένοϲ εἶ, ὅτι τὸν κόϲμον
εἰϲ τὸ ϲῶϲαι ἐλήλυθαϲ.

γʹ. Προϲόμ. εἰϲ τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἰορδάνη ποταμέ, | τί ἐθαμβήθηϲ θεωρῶν;
τὸν ἀθεώρητον γυμνόν,
εἶδον καὶ ἔφριξα, φηϲί·
καὶ πῶϲ γὰρ τοῦτον οὐκ ἔμελλον | φρίξαι
καὶ δῦναι;
οἱ ἄγγελοι αὐτὸν | ὁρῶντεϲ ἔφριξαν·
ἐξέϲτη οὐρανὸϲ | καὶ γῆ ἐτρόμαξε,
καὶ ϲυνεϲτάλη θάλαϲϲα | καὶ πάντα
τὰ ὁρατὰ καὶ ἀόρατα·
Χριϲτὸϲ ἐφάνη | ἐν Ἰορδάνῃ,
ἁγιάϲαι τὰ ὕδατα.

VII

Τροπάριον αὐτόμελον (Τριῳδ. ϲελ. 281)
ἦχοϲ πλ. δʹ.

Τὸ προϲταχθὲν μυϲτικῶϲ
λαβὼν ἐν γνώϲει,
ἐν τῇ ϲκηνῇ τοῦ Ἰωϲὴφ
ϲπουδῇ ἐπέϲτη
ὁ ἀϲώματοϲ, λέγων
τῇ ἀπειρογάμῳ·
ὁ κλίναϲ τῇ καταβάϲει
τοὺϲ οὐρανοὺϲ
χωρεῖται ἀναλλοιώτωϲ
ὅλοϲ ἐν ϲοί·
ὃν καὶ βέπων ἐν μήτρᾳ ϲου
λαβόντα δούλου μορφήν,
ἐξίϲταμαι κραυγάζειν ϲοι·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Καθίϲματα

βʹ. Προϲομ. εἰϲ τὴν τῶν Βαΐων κυριακὴν
(Τριῳδ. ϲελ. 331).

Ὁ ἐπὶ θρόνου Χερουβὶμ
καὶ ἐπὶ πώλου
ἐπικαθίϲαϲ δι' ἡμᾶϲ
καὶ πρὸϲ τὸ πάθοϲ
τὸ ἑκούϲιον φθάϲαϲ
ϲήμερον ἀκούει
τῶν παίδων ἀναβοώντων
τὸ Ὡϲαννά,
τῶν ὄχλων ἀναφωνούντων,
υἱὲ Δαυΐδ,
ϲπεῦϲον ϲῶϲαι οὓϲ ἔπλαϲαϲ,
εὐλογημένε Ἰηϲοῦ·
εἰϲ τοῦτο γὰρ ἐλήλυθαϲ,
ὅπωϲ γνῶμεν τὴν δόξαν ϲου.

γʹ. Προϲόμ. εἰϲ τὰ Γενέθλια τῆϲ θεοτόκου
(Σεπτ. 8).

Ἀγαλλιάϲθω οὐρανόϲ,
γῆ εὐφραινέϲθω·
ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ οὐρανὸϲ
ἐν γῇ ἐτέχθη,
ἡ θεόνυμφοϲ αὕτη
ἐξ ἐπαγγελίαϲ·
ἡ ϲτεῖρα βρέφοϲ θηλάζει
τὴν Μαριάμ,
καὶ χαίρει ἐπὶ τῷ τόκῳ | Ἰωακείμ,
ῥάβδοϲ, λέγων, ἐτέχθη μοι,
ἐξ ἧϲ τὸ ἄνθοϲ Χριϲτὸϲ
ἐβλάϲτηϲεν ἐκ ῥίζηϲ Δαυΐδ·
ὄντωϲ θαῦμα παράδοξον!

VI. γʹ. v. 3 φρίξαι δοῦναι J — 4 ἰδόντεϲ J — 7 τὰ ἀόρατα J — 7 Χριϲτὸϲ γὰρ ἦλθεν — VII. v. 1 τὰ προϲταχθέντα auctores τῶν προϲομοίων legisse videntur

VIII

Αὐτόμελον (Τριῴδ. cελ. 32)
ἦχοc πλ. δ'.

Τὴν cοφίαν καὶ λόγον | ἐν cῇ γαcτρὶ
cυλλαβοῦcα ἀφράcτωc, | μήτηρ θεοῦ,
τῷ κόcμῳ ἐκύηcαc
τὸν τὸν κόcμον κατέχοντα,
καὶ ἐν ἀγκάλαιc ἔcχεc
τὸν πάντα cυνέχοντα,
τὸν τροφοδότην πάντων
καὶ πλάcτην καὶ κύριον·
ὅθεν δυcωπῶ cε, | παναγία παρθένε,
καὶ πίcτει δοξάζω cε
τοῦ ῥυcθῆναι πταιcμάτων με,
ὅταν μέλλω παρίcταcθαι
πρὸ προcώπου τοῦ κτίcτου μου.
δέcποινα παρθένε ἁγνή,
τὴν cὴν βοήθειαν τότε μοι δώρηcαι·
καὶ γὰρ δύναcαι, | ὅcα θέλειc, πανά-
μωμε.

β'. Προcομ. εἰc τὴν μεγάλην Δευτέραν
(Τριῳδ. cελ. 344).

Τῶν παθῶν τοῦ κυρίου | τὰc ἀπαρχὰc
ἡ παροῦcα ἡμέρα | λαμπροφορεῖ·
δεῦτε οὖν, φιλέορτοι,
ὑπαντήcωμεν ᾄcμαcιν·
ὁ γὰρ κτίcτηc ἔρχεται
cταυρὸν καταδέξαcθαι,
ἐταcμοὺc καὶ μάcτιγαc,
Πιλάτῳ κρινόμενοc·
ὅθεν καὶ ἐκ δούλου
ῥαπιcθεὶc ἐπὶ κόρρηc
πάντα προcίεται,
ἵνα cώcῃ τὸν ἄνθρωπον·
διὰ τοῦτο βοήcωμεν·
φιλάνθρωπε Χριcτὲ ὁ θεὸc
τῶν πταιcμάτων δώρηcαι τὴν ἄφε-
cιν
τοῖc προcκυνοῦcιν ἐν πίcτει
τὰ ἄχραντα πάθη cου.

γ'. Προcομ. εἰc τὸν ἀπόcτολον Ἰωάννην
(Ϲεπτ. 26).

Ϲὺ υἱὸc ἐπεκλήθηc | θείαc βροντῆc,
ὡc τὰ ὦτα κωφεύcαc | τῶν δυccεβῶν,
καὶ cάλπιγγοc ἥδιον
διηχήcαc, ὦ πάνcοφε,
εἰc εὐθείαc καρδίαc
τοῦ λόγου τὴν cάρκωcιν·
καὶ ὡc γνήcιοc φίλοc
τῷ cτήθει ἀνέπεcαc·
ὅθεν ἐξαντλήcαc | τὸ τῆc γνώcεωc βάθοc
τοῖc πᾶcιν ἐκήρυξαc
τοῦ πατρὸc τὸν cυνάναρχον,
Ἰωάννη ἀπόcτολε·
πρέcβευε Χριcτῷ τῷ θεῷ
τῶν πταιcμάτων ἄφεcιν δωρήcαcθαι
τοῖc ἑορτάζουcι πόθῳ
τὴν ἁγίαν μνήμην cου.

Τὸν βυθὸν τῆc ἁλείαc | καταλιπὼν
τοῦ cταυροῦ τῷ καλάμῳ | πάντα cα-
τὰ ἔθνη ἐζώγρηcαc [φῶc
ὡc ἰχθύαc πανεύφημε·
καὶ γὰρ, καθὼc cοι ἔφη
Χριcτὸc, ἀναδέδειξαι
ἁλιεὺc ἀνθρώπων,
ζωγρῶν πρὸc εὐcέβειαν·
ὅθεν καταcπείραc
θεοῦ λόγου τὴν γνῶcιν
τὴν Πάτμον καὶ [τὴν] Ἔφεcον
ἐκαρπώcω τοῖc λόγοιc cου,
θεολόγε ἀπόcτολε·
πρέβευε Χριcτῷ τῷ θεῷ
τῶν πταιcμάτων ἄφεcιν δωρήcαcθαι
τοῖc ἑορτάζουcι πόθῳ
τὴν ἁγίαν μνήμην cου.

VIII. v. 2 ἀφλέκτωc Hirm. — 4 alii ἐν omisisse videntur — 7 καὶ πίcτει δοξάζω cε aut τοῦ ῥυcθῆναι πταιcμάτων με alii non legisse videntur — 10 alios τότε cὴν βοήθειαν μοι δώρηcαι legisse suspicor — 11 alios aliis in strophis modulos melodi secuti sunt — γ' 3 ἥδιον nos: ἡδύτερον vulgo

δ'. Προcόμ. εἰc τὸν ἀπόcτολον Ἰωάννην (Cεπτ. 26. Μαΐ. 8).

Ἀναπεcὼν ἐν τῷ cτήθει | τοῦ Ἰηcοῦ,
παρρηcίαc τυγχάνων | ὡc μαθητὴc
ἠρώτηcαc, τίc ἐcτιν
ὁ προδότηc cου, κύριε,
καὶ ὡc ἠγαπημένῳ
ὑπάρχοντι, ἔνδοξε,
διὰ τοῦ ἄρτου «οὗτοc»
caφῶc ὑπεδείχθη cοι·
ὅθεν καὶ ὡc μύcτηc
γεγονὼc τῶν ἀρρήτων,
τοῦ λόγου τὴν cάρκωcιν
ἐκδιδάcκειc τὰ πέρατα,
θεολόγε ἀπόcτολε·
πρέcβευε Χριcτῷ τῷ θεῷ
τῶν πταιcμάτων ἄφεcιν δωρήcαcθαι
τοῖc ἑορτάζουcι πόθῳ
τὴν ἁγίαν μνήμην cου.

θεοτοκίον

Παναγία παρθένε, | μήτηρ θεοῦ,
τῆc ψυχῆc μου τὰ πάθη | τὰ χαλεπὰ
θεράπευcον, δέομαι,
καὶ cυγγνώμην παράcχου μοι
τῶν ἐμῶν πταιcμάτων, | ἀφρόνωc ὧν
τὴν ψυχὴν καὶ τὸ cῶμα, [ἔπραξα,
μολύναc ὁ ἄθλιοc·
οἴμοι! τί ποιήcω | ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
ἡνίκα οἱ ἄγγελοι
τὴν ψυχήν μου χωρίζουcιν
[ἐκ] τοῦ ἀθλίου μου cώματοc;
τότε, δέcποινα, βοήθειά μοι
γενοῦ καὶ προcτάτιc θερμότατοc·
cὲ γὰρ ἔχω ἐλπίδα ὁ δοῦλόc cου.

CΤΙΧΗΡΑ ΠΡΟCΟΜΟΙΑ.

I

Αὐτόμελον μαρτυρικόν (Τριῳδ. cελ. 157).
ἦχοc α'.

Πανεύφημοι μάρτυρεc, ὑμᾶc
οὐχ ἡ γῆ κατέκρυψεν,
ἀλλ' οὐρανὸc ὑπεδέξατο·
ἠνοίγηcαν ὑμῖν
παραδείcου πύλαι,
καὶ ἐντὸc γενόμενοι
τοῦ ξύλου τῆc ζωῆc ἀπολαύετε·
Χριcτῷ πρεcβεύcατε
δωρηθῆναι ταῖc ψυχαῖc ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεοc.

β'. Cτιχηρὰ προcόμ. εἰc μνήμην τῶν μαρτύρων τῶν ἐν Νικοπόλει (Ἰουλ. 10).

Πανεύφημοι μάρτυρεc, ὑμεῖc
λίθοιc cυντριβόμενοι
Χριcτὸν τὴν πέτραν τὴν ἄρρηκτον
οὐκ ἐξηρνήcαcθε,
ἀλλὰ νικηφόροι
χάριτι γενόμενοι
ἀγγέλων τοῖc χοροῖc cυναγάλλεcθε·
μεθ' ὧν πρεcβεύcατε,
δωρηθῆναι ταῖc ψυχαῖc ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεοc.

Καλλίνικοι μάρτυρεc, φρουραῖc
ἅμα cυγκλειόμενοι
ὡc ἐντολῶν θείων φύλακεc
καὶ ἐκτηκόμενοι
δίψει, οὐρανόθεν
δρόcον ἐκομίcαcθε,
ὑμᾶc πνευματικῶc ἀναψύχουcαν·
διὸ πρεcβεύcατε

VIII. δ' v. 3 ἠρώτηcαc πυθόμενοc τίc G — 4 ἠγαπημένῳ λίαν G — 6 τῶν ἀρρήτων ·ενόμενοc G — 7 τοῖc πέραcι G — 12 theotokion om. G — προcτάτιc θερμότατοc modorum ιecessitate excusatur
I. β' v. 7 ἐντολαῖc θεοφύλακεc F — 8 δίψη F

δωρηθῆναι ταῖϲ ψυχαῖϲ ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεοϲ.

Ἀήττητοι μάρτυρεϲ, ζωὴν
ἀληθῆ ποθήϲαντεϲ
καὶ εἰϲ ἀεὶ διαμένουϲαν,
θάνατον ἄδικον
παρανόμῳ ψήφῳ
χαίροντεϲ ὑπέϲτητε,
καὶ νῦν μετὰ μαρτύρων εὐφραίνεϲθε,
μεθ' ὧν πρεϲβεύϲατε
δωρηθῆναι ταῖϲ ψυχαῖϲ ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεοϲ.

θεοτοκίον.

Ϲυνέχομαι πάντοθεν δεινοῖϲ,
καὶ ποῦ φύγω, δέϲποινα,
ὁ δυϲτυχὴϲ καὶ πανάθλιοϲ;
εἰ μὴ πρὸϲ ϲέ, ἁγνή,
καταφεύγω μόνην
τὴν ἐμὴν βοήθειαν,
ἐλπὶϲ ἀπηλπιϲμένων, θεόνυμφε·
καὶ μὴ παρίδῃϲ με
τὸν ἀνάξιον οἰκέτην ϲου,
θλιβομένων | ἑτοίμη βοήθεια.

Ϲταυροθεοτοκίον.

Ῥομφαία διῆλθεν, ὦ υἱέ,
ἡ παρθένοϲ ἔλεγεν,
ἐπὶ τοῦ ξύλου ὡϲ ἔβλεψε
Χριϲτὸν κρεμάμενον,
τὴν ἐμὴν καρδίαν
καὶ ϲπαράττει, δέϲποτα,
ὡϲ πάλαι Ϲυμεών μοι προέφηϲεν·
ἀλλὰ ἀνάϲτηθι·
καὶ ϲυνδόξαϲον, ἀθάνατε,
τὴν μητέρα | καὶ δούλην ϲου, δέο-
[μαι.

II

Θεοτοκίον αὐτόμελον (Νοεμ. 6)
ἦχοϲ α'.

Τῶν οὐρανίων ταγμάτων
τὸ ἀγαλλίαμα,
τῶν ἐπὶ γῆϲ ἀνθρώπων
κραταιὰ προϲταϲία,
ἄχραντε παρθένε, | ϲῶϲον ἡμᾶϲ
τοὺϲ εἰϲ ϲὲ καταφεύγονταϲ·
ὅτι ἐν ϲοὶ τὰϲ ἐλπίδαϲ μετὰ θεόν,
θεοτόκε, ἀνεθέμεθα.

β'. Ϲτιχηρὰ προϲόμοια εἰϲ τοὺϲ ἀρχαγγέλουϲ Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ (Ϲεπτ. 6).

Τῶν οὐρανίων ταγμάτων
ὡϲ προεξάρχοντα,
καὶ τῶν ἐν γῇ ἀνθρώπων
ἰϲχυρόν ϲε προϲτάτην,
φύλακα καὶ ῥύϲτην | ὑμνοῦμεν πιϲτῶϲ,
Μιχαὴλ ἀρχιϲτράτηγε,
καθικετεύοντεϲ πάϲηϲ φθοροποιοῦ
ἀλγηδόνοϲ ἡμᾶϲ ῥύϲαϲθαι.

Ὁ ταξιάρχηϲ τῶν ἄνω
θείων δυνάμεων
ϲήμερον ϲυγκαλεῖται
τῶν βροτῶν τὰϲ χορείαϲ,
μίαν ϲὺν ἀγγέλοιϲ | φαιδρὰν ἑορτὴν
ϲυγκροτῆϲαι ϲυνάξεωϲ
αὐτῶν τῆϲ θείαϲ καὶ ἅμα ὕμνον θεῷ
ἀναμέλψαι τὸν τριϲάγιον.

Ὑπὸ τὴν ϲκέπην τῶν θείων
ἡμᾶϲ πτερύγων ϲου
προϲπεφευγόταϲ πίϲτει,
Μιχαὴλ θεῖε νόε,
φύλαττε καὶ ϲκέπε | ἐν βίῳ παντὶ
καὶ ἐν ὥρᾳ, ἀρχάγγελε,

---

14 μεθ' ὧν] καὶ νῦν F — 16 theotokion et staurotheotokion om. F

τῇ τοῦ θανάτου cὺ πάρεcο βοηθὸc
ἡμῖν πᾶcιν εὐμενέcτατοc.

γ΄. προcόμ. εἰc τὸν ἀπόcτολον Ἰωάννην (Μαΐ. 8).

Ὁ θεατὴc τῶν ἀρρήτων | ἀποκαλύψεων
καὶ ἑρμηνεὺc τῶν ἄνω
τοῦ θεοῦ μυcτηρίων,
ὁ παῖc τοῦ Ζεβεδαίου,
γράψαc ἡμῖν
τὸ Χριcτοῦ εὐαγγέλιον,
θεολογεῖν τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν
καὶ τὸ πνεῦμα ἐξεπαίδευcεν.

Ἡ θεοκίνητοc λύρα
τῶν οὐρανίων ᾠδῶν,
ὁ μυcτογράφοc οὗτοc,
τὸ θεόπνευcτον cτόμα
τὸ ᾆcμα τῶν ᾀcμάτων
ᾄδει τερπνῶc,
τὰ μὲν χείλη κινῶν ὡc νευράc,
ὥcπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν
ἀνακινῶν,
καὶ πρεcβεύει τοῦ cωθῆναι ἡμᾶc.

Τῇ βροντοφώνῳ cου γλώττῃ
ἀναφθεγγόμενοc
τῆc τοῦ θεοῦ coφίαc | τὸν ἀπόκρυφον
λόγον,
θεῷ ἠγαπημένε, | κράζειc ἀεί,
ἀναπτύccων τὰ χείλη πυκνῶc,
τὸ «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγοc» καὶ δᾳδου-
χεῖc
πάντα ἄνθρωπον πρὸc γνῶcιν
θεοῦ.

III

Cτιχηρά, αὐτόμελον καὶ προcόμοια εἰc τὴν Κοίμηcιν τῆc θεοτόκου (Αὐγ. 15)

ἦχοc α΄.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
ἡ πηγὴ τῆc ζωῆc | ἐν μνημείῳ τίθεται
καὶ κλίμαξ πρὸc οὐρανὸν
ὁ τάφοc γίνεται,
εὐφραίνου Γεθcημανῆ,
τῆc θεοτόκου τὸ ἅγιον τέμενοc·
βοήcωμεν οἱ πιcτοί,
τὸν Γαβριὴλ κεκτημένοι ταξίαρχον·
κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ coῦ ὁ κύριοc,
ὁ παρέχων τῷ κόcμῳ
διὰ coῦ τὸ μέγα ἔλεοc.

Βαβαὶ τῶν cῶν μυcτηρίων ἁγνή!
τοῦ ὑψίcτου θρόνοc
ἀνεδείχθηc, δέcποινα,
καὶ γῆθεν πρὸc οὐρανὸν
μετέcτηc cήμερον·
ἡ δόξα cου εὐπρεπὴc
θεοφεγγέcιν ἐκλάμπουcα χάριcι.
παρθένοι cὺν τῇ μητρὶ
τοῦ βαcιλέωc πρὸc ὕψοc ἐπάρθητε·
κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ coῦ ὁ κύριοc,
ὁ παρέχων τῷ κόcμῳ
διὰ coῦ τὸ μέγα ἔλεοc.

Τὴν cὴν δοξάζουcι κοίμηcιν
ἐξουcίαι, θρόνοι, | ἀρχαί, κυριότητεc,
δυνάμειc καὶ χερουβὶμ
καὶ τὰ φρικτὰ cεραφίμ·
ἀγάλλονται γηγενεῖc
ἐπὶ τῇ θείᾳ cου δόξῃ κοcμούμενοι·
προcπίπτουcι βαcιλεῖc
cὺν ἀρχαγγέλοιc, ἀγγέλοιc καὶ μέλ-
πουcι·

II. γ΄ v. 4 τοῦ F — 8 θεόγραφον FG — 11 ἀναφωνῶν F — 13 βροντοφόρῳ F — III. v. 10 moduli primorum versuum alterius et tertiae strophae paululum a stropha prima recedunt — 11 θρόνου F — 23 καυχώμενοι F

κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ σοῦ ὁ κύριος,
ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ
διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

β΄. Στιχ. προσόμ. εἰς τὸ Γενέθλιον τῆς θεοτόκου (Σεπτ. 8).

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, | ἐκ τῆς στείρας τίκτεται·
ἡ χάρις καρπογονεῖν
λαμπρῶς ἀπάρχεται·
εὐφραίνου Ἰωακείμ,
τῆς θεοτόκου γεννήτωρ γενόμενος·
οὐκ ἔστιν ἄλλος, ὡς σύ,
τῶν γηγενῶν γεννητόρων, θεόληπτε·
ἡ γὰρ θεοδόχος κόρη,
τοῦ θεοῦ τὸ σκήνωμα,
τὸ πανάγιον ὄρος
διὰ σοῦ ἡμῖν δεδώρηται.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ὁ ἐκ στείρας καρπός,
ἀναλάμψας νεύματι
τοῦ πάντων δημιουργοῦ
καὶ παντοκράτορος,
εὐτόνως τὴν κοσμικὴν
τῶν ἀγαθῶν διαλέλυκε στείρωσιν·
μητέρες σὺν τῇ μητρὶ
τῆς θεοτόκου χορεύσατε κράζουσαι·
κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ σοῦ ὁ κύριος,
ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ
διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

Στήλη σωφροσύνης ἔμψυχος
καὶ λαμπρὸν δοχεῖον
ἀποστίλβον χάριτι
ἡ Ἄννα ἡ εὐκλεὴς | φανεῖσα τέτοκε
τὴν πρόβολον ἀληθῶς,
τῆς παρθενίας τὸ θεῖον ἀπάνθισμα,
τὴν πάσαις παρθενικαῖς
καὶ παρθενίας ποθούσαις τὸ χάρισμα
τὸ τῆς παρθενίας κάλλος
ἐμφανῶς βραβεύουσαν
καὶ παρέχουσαν πᾶσι
τοῖς πιστοῖς τὸ μέγα ἔλεος.

γ΄. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν ἐν τῷ ναῷ εἴσοδον τῆς θεοτόκου (Νοεμ. 21).

Σήμερον πιστοὶ χορεύσωμεν
ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις
τῷ κυρίῳ ᾄδοντες,
τιμῶντες καὶ τὴν αὐτοῦ
ἡγιασμένην σκηνήν,
τὴν ἔμψυχον κιβωτὸν
τὴν τὸν ἀχώρητον λόγον χωρήσασαν·
προσφέρεται γὰρ θεῷ,
ὑπερφυῶς τῇ σαρκὶ νηπιάζουσα·
καὶ ἀρχιερεὺς ὁ μέγας
Ζαχαρίας δέχεται
εὐφραινόμενος ταύτην
ὡς θεοῦ κατοικητήριον.

Σήμερον ναὸς ὁ ἔμψυχος
τῆς ἁγίας δόξης
Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν,
ἡ μόνη ἐν γυναιξὶν | εὐλογημένη ἁγνὴ
προσφέρεται τῷ ναῷ
τῷ νομικῷ κατοικεῖν εἰς τὰ Ἅγια·
καὶ χαίρουσι σὺν αὐτῇ
Ἰωακεὶμ καὶ ἡ Ἄννα τῷ πνεύματι·
καὶ παρθενικαὶ χορεῖαι
τῷ κυρίῳ ᾄδουσι,
ψαλμικῶς μελῳδοῦσαι
καὶ τιμῶσαι τὴν μητέρα αὐτοῦ.

Σὺ τῶν προφητῶν τὸ κήρυγμα,
ἀποστόλων δόξα
καὶ μαρτύρων καύχημα
καὶ πάντων τῶν γηγενῶν
ἡ ἀνακαίνισις,
παρθένε μήτηρ θεοῦ·

διὰ γὰρ coῦ τῷ θεῷ κατηλλάγη-
μεν·
διὸ τιμῶμεν τὴν cὴν
ἐν τῷ ναῷ τοῦ κυρίου προέλευcιν·
καὶ cὺν τῷ ἀγγέλῳ πάντες
ψαλμικῶc τὸ χαῖρέ coι
τῇ πανcέμνῳ βοῶμεν,
τῇ πρεcβείᾳ coυ cωζόμενοι.

IV

Cτιχηρά, αὐτόμελον καὶ προcόμοια εἰc τὴν μεγάλην Παραcκευήν (Τριῳδ. cελ. 397)
ἦχοc β'.

Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου cε νεκρὸν
ὁ Ἀριμαθαίαc καθεῖλε
τὴν τῶν ἁπάντων ζωήν,
cμύρνῃ καὶ cινδόνι cε,
Χριcτέ, ἐκήδευcε·
καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγετο
καρδίᾳ καὶ χείλει
cῶμα τὸ ἀκήρατον
coῦ περιπτύξαcθαι·
ὅμωc cυcτελλόμενοc φόβῳ
χαίρων ἀνεβόα coι· δόξα
τῇ cυγκαταβάcει coυ, φιλάνθρωπε.

Ὅτε ἐν τῷ τάφῳ τῷ καινῷ
ὑπὲρ τοῦ παντὸc κατετέθηc
ὁ λυτρωτὴc τοῦ παντόc,
Ἅιδηc ὁ παγγέλαcτοc
ἰδών cε ἔπτηξεν·
οἱ μοχλοὶ cυνετρίβηcαν,
ἐθλάcθηcαν πύλαι,
μνήματα ἠνοίχθηcαν,
νεκροὶ ἀνίcταντο·
τότε ὁ Ἀδὰμ εὐχαρίcτωc
χαίρων ἀνεβόα coι· δόξα
τῇ cυγκαταβάcει coυ, φιλάνθρωπε.

Ὅτε ἐν τῷ τάφῳ cαρκικῶc
θέλων cυνεκλείcθηc ὁ φύcει
τῇ τῆc θεότητοc
μένων ἀπερίγραπτοc
καὶ ἀδιόριcτοc,
τὰ θανάτου ἀπέκλειcαc
ταμεῖα καὶ Ἅιδου
ἅπαντα ἐκένωcαc,
Χριcτέ, βαcίλεια·
τότε καὶ τὸ cάββατον τοῦτο
θείαc εὐλογίαc καὶ δόξηc
καὶ τῆc cῆc λαμπρότητοc ἠξίωcαc.

Ὅτε αἱ δυνάμειc cε, Χριcτέ,
πλάνον ὑπ' ἀνόμων ἑώρων
cυκοφαντούμενον,
ἔφριττον τὴν ἄφατον
μακροθυμίαν coυ
καὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματοc
χερcὶ cφραγιcθέντα,
αἷc coυ τὴν ἀκήρατον
πλευρὰν ἐλόγχευcαν·
ὅμωc τῇ ἡμῶν cωτηρίᾳ
χαίρουcαι ἐβόων coι· δόξα
τῇ cυγκαταβάcει coυ, φιλάνθρωπε.

β'. Cτιχ. προcόμ. εἰc μνήμην τοῦ Γεωργίου
('Απριλ. 23).

Δεῦτε τὴν πανέορτον φαιδρὰν
ἔνδοξον ἀνάcταcιν πάντεc
πανηγυρίcαντεc,
πάλιν ἑορτάcωμεν
φαιδρὰν πανήγυριν
Γεωργίου τοῦ μάρτυροc
καὶ cτέψωμεν τοῦτον
ἐαρινοῖc ἄνθεcιν
ὄντα ἀήττητον,
ὅπωc ταῖc αὐτοῦ ἱκεcίαιc
λάβωμεν τῶν θλίψεων ἅμα
καὶ πλημμελημάτων ἀπολύτρωcιν.

Ὅλον προcενήνοχαc cαυτὸν
τῷ coὶ δεδωκότι, παμμάκαρ,
ζωὴν ὁλόκληρον,
ὥcπερ ὁλοκάρπωcιν
ζῶcαν καὶ ἔμψυχον

καὶ θυcίαν εὐπρόcδεκτον
καὶ καθαρωτάτην·
ὅθεν ἐχρημάτιcαc
πρέcβυc θερμότατοc,
ζάληc ἐξαιρούμενοc πάνταc
πίcτει τοὺc ὑμνοῦντάc cε, μάρτυc,
καὶ προcκαλουμένουc cε, Γεώργιε.

Cπόρον γεωργήcαc ἐμμελῶc
τὸν καταβληθέντα τοῦ λόγου
τῇ καθαρᾷ cου ψυχῇ,
τοῦτον ἐπλεόναcαc
πόνοιc ἀθλήcεωc,
καὶ cοφῶc ἀποθέμενοc
ἐν ἐπουρανίαιc
θήκαιc τὴν ἀκήρατον
εὗρεc ἀπόλαυcιν·
ἧc νῦν ἐμφορούμενοc, μάκαρ,
ταῖc πρὸc τὸν θεόν cου πρεcβείαιc
τοὺc πιcτῶc ὑμνοῦντάc cε περί-
cωζε.

Μάρτυc ἀθλοφόρε τοῦ Χριcτοῦ,
τοὺc ἐν διαφόροιc ἀνάγκαιc
cῶζε πρεcβείαιc cου
πάcηc περιcτάcεωc
ἀπολυτρούμενοc·
καὶ διώκων ψυχώλεθρον,
δεινὴν ἀθυμίαν,
χάριν δὲ καὶ ἔλεοc
ἡμῖν αἰτούμενοc·
ὅπωc ταῖc λιταῖc cου cωθέντεc
χαίροντεc γεραίρωμεν πάντεc
τοὺc cεπτοὺc ἀγῶνάc cου, Γεώρ-
γιε.

V

Τροπάριον αὐτόμελον.
ἦχοc δ'.

Ἔδωκαc cημείωcιν
τοῖc φοβουμένοιc cε, κύριε,
τὸν cταυρόν cου τὸν τίμιον,
ἐν ᾧ ἐθριάμβευcαc
τὰc ἀρχὰc τοῦ cκότουc
καὶ τὰc ἐξουcίαc,
καὶ ἐπανήγαγεc ἡμᾶc
εἰc τὴν ἀρχαίαν μακαριότητα·
διό cου τὴν φιλάνθρωπον
οἰκονομίαν δοξάζομεν,
Ἰηcοῦ παντοδύναμε,
ὁ cωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

β'. Cτιχ. προcόμ. εἰc τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριcτοῦ (Φεβ. 2).

Νόμον τὸν ἐν γράμματι
ἀποπληρῶν ὁ φιλάνθρωποc
τῷ ναῷ νῦν προcάγεται,
καὶ τοῦτον εἰcδέχεται
γηραιαῖc ἀγκάλαιc
Cυμεὼν ὁ πρέcβυc·
νῦν ἀπολύειc με, βοῶν,
πρὸc τὴν ἐκεῖθεν μακαριότητα·
κατεῖδον γάρ cε cήμερον
cάρκα θνητὴν περικείμενον,
τὸν ζωῆc κυριεύοντα
καὶ θανάτου δεcπόζοντα.

Φῶc εἰc ἀποκάλυψιν
ἐθνῶν ἐπέφαναc, κύριε,
ἐπὶ κούφηc καθήμενοc
νεφέληc ὁ ἥλιοc | τῆc δικαιοcύνηc.
νόμου τὸ cκιῶδεc
ἀποπληρῶν καὶ τὴν ἀρχὴν
καθυποφαίνων τῆc νέαc χάριτοc·
διό cε θεαcάμενοc
ὁ Cυμεὼν ἀνεκραύγαζεν·
ἐκ φθορᾶc με ἀπόλυcον,
ὅτι εἶδόν cε cήμερον.

IV. β' 20 καὶ, ut numeros et sententiam expediremus, addidimus — V v. 3 δι' οὗ D — V. β' v. 7 τῆc ζωῆc J — 14 cε δέcποτα J

Κόλπων τοῦ γεννήτορος
μὴ χωρισθεὶς τῇ θεότητι,
σαρκωθείς, ὡς ηὐδόκησας,
ἀγκάλαις κρατούμενος
τῆς ἀειπαρθένου,
χερσὶν ἐπεδόθης
τοῦ θεοδόχου Συμεὼν,
ὁ τῇ χειρί σου κρατῶν τὰ σύμπαντα·
διό, νῦν ἀπολύεις με,
περιχαρῶς ἀνεκραύγαζεν,
ἐν εἰρήνῃ τὸν δοῦλόν σου,
ὅτι εἶδόν σε, δέσποτα.

Πρῶτος καθυπέταξας
τὴν ἁλουργίδα, ἀείμνηστε
βασιλεῦ, ἑκουσίως Χριστῷ,
αὐτὸν ἐπιγνοὺς θεὸν
καὶ παμβασιλέα,
πάντων εὐεργέτην,
νικοποιὸν πάσης ἀρχῆς
καὶ ἐξουσίας τὸν ὑπερκείμενον·
ἐντεῦθέν σοι, φιλόχριστε,
τὴν βασιλείαν κατεύθυνεν
Ἰησοῦς ὁ φιλάνθρωπος
καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

γ'. Στιχ. προσόμ. εἰς μνήμην Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως (Μαΐ. 21).

Ὅπλον κραταιότατον
τῷ βασιλεῖ ἡμῶν δέδωκας
τὸν σταυρόν σου τὸν τίμιον,
δι' οὗ ἐβασίλευσεν | ἐπὶ γῆς δικαίως,
λάμψας εὐσεβείᾳ,
καὶ βασιλείας οὐρανῶν
κατηξιώθη τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου·
μεθ' οὗ σου τὴν φιλάνθρωπον
οἰκονομίαν δοξάζομεν,
Ἰησοῦ παντοδύναμε,
ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἔδωκας, φιλάνθρωπε,
τῷ εὐσεβεῖ σου θεράποντι
Σολομῶντος τὴν φρόνησιν,
Δαυῒδ τὴν πραότητα
καὶ τῶν ἀποστόλων
τὴν ὀρθοδοξίαν,
ὡς βασιλέων βασιλεὺς
κυριευόντων τε πάντων κύριος·
διό σου τὴν φιλάνθρωπον
οἰκονομίαν δοξάζομεν,
Ἰησοῦ παντοδύναμε,
ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

δ'. Στιχ. προσόμ. εἰς Δανιὴλ καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας (Δεκ. 17).

Νόμων ἀντεχόμενοι
τῶν θεοσδότων, πανόλβιοι,
μιαραῖς οὐκ ἐχράνθητε
τροφαῖς, ἀλλ' ἀκήρατον
τῆς ψυχῆς τὸ κάλλος
διασεσωκότες | διετηρήσατε σαρκὸς
ἀδιαλώβητον καὶ ἀμάραντον
τὸ ἄνθος τὸ θαυμάσιον
καὶ τὴν τερπνὴν ὡραιότητα
τοῦ δεσπότου δοξάζοντος
τοὺς αὐτὸν θεραπεύοντας.

Θείῳ πυρακτούμενοι
οἱ νεανίαι πυρσεύματι
τοῦ πυρὸς κατεφρόνησαν,
ἐν ᾧ δροσιζόμενοι
οἱ σεπτοὶ χορείαν
ἐκλελαμπρυσμένην
διατυπώσαντες ᾠδὴν
τὴν πολυΰμνητον ᾖδον ψάλλοντες,
τὴν ὄντως ἀδιάδοχον
καὶ ἀμετάπτωτον πάνσοφοι
βασιλείαν ποθήσαντες
τὴν οὐράνιον ἔνδοξοι.

V. β' v. 16 ηὐδόκησεν J — γ' 6 σοι F — 8 εὐσεβεῖ βασιλεῖ ἡμῶν G — 12 κυριευόντων πάντων FG — 15 tertia haec stropha in cod. F primae et alteri praemissa est — 16 ασιλεῦ τῷ θεῷ ἡμῶν G — 17 αὐτὸν γὰρ ἐγνώρισας βασιλέα πάντων ὄντα καὶ δεσπότην ικ. G — θεόν τε καὶ βασιλέα F — 18 πᾶσαν ἀρχὴν FG — 19 ἐξουσίαν ὑπερεκείμενον F —) κατευθύνων F — V. δ' v. 4 σαρκός C: σαφῶς Barth. — 5 καὶ ἀκήρατον C

Λόγον τῆc coφίαc cou
καταπλαγέντεc οἱ τύραννοι,
Δανιὴλ ἀξιάγαcτε,
καὶ παίδων τὴν cύνεcιν,
τῆc Χαλδαίων χώραc
ἄρχειν καὶ δεcπόζειν
ὑμᾶc κατέcτηcαν, cεπτοί·
τὴν ἀρετὴν γὰρ οἶδε caφέcτατα
θαυμάζειν καὶ πολέμιοc
καὶ πολιτείαc λαμπρότητα·
τῶν παθῶν γὰρ κρατήcαντεc
ἡγεμόνεc γεγόνατε.

VI

Cτιχηρά, αὐτόμελον καὶ προcόμοια εἰc μνήμην τοῦ Γεωργίου ('Απριλ. 23)
ἦχοc δ'.

Ὡc γενναῖον ἐν μάρτυcιν,
ἀθλοφόρε Γεώργιε,
cυνελθόντεc cήμερον
εὐφημοῦμέν cε·
ὅτι τὸν δρόμον τετέλεκαc,
τὴν πίcτιν τετήρηκαc
καὶ ἐδέξω ἐκ θεοῦ
τὸν τῆc νίκηc cou cτέφανον·
ὅν ἱκέτευε
ἐκ φθορᾶc καὶ κινδύνων | λυτρωθῆναι
τοὺc ἐν πίcτει ἐκτελοῦνταc
τὴν ἀειcέβαcτον μνήμην cou.

Ῥωμαλέῳ φρονήματι
πεποιθὼc ηὐτομόληcαc
ὥcπερ λέων, ἔνδοξε,
πρὸc τὴν ἄθληcιν,
ὑπερορῶν μὲν τοῦ cώματοc,
ὡc φθείρεcθαι μέλλοντοc,
τῆc ἀφθάρτου δὲ ψυχῆc
coφῶc ἐπιμελούμενοc,
καὶ κολάcεων
πολυτρόποιc ἰδέαιc | ἐπυρώθηc
ὡc χρυcὸc κεκαθαρμένοc
ἑπταπλαcίωc, Γεώργιε.

Τῷ cωτῆρι cυνέπαθεc
καὶ θανάτῳ τὸν θάνατον
ἑκουcίωc, ἔνδοξε, | μιμηcάμενοc
cυμβαcιλεύειc λαμπρότατα,
πορφύραν ἐξ αἵματοc
ἐνδυcάμενοc φαιδρὰν
καὶ τῷ cκήπτρῳ τῶν ἄθλων cou
ἐγκοcμούμενοc
καὶ cτεφάνῳ τῆc νίκηc | διαπρέπων
ἀπεράντουc εἰc αἰῶναc,
μεγαλομάρτυc Γεώργιε.

Τῷ τῆc πίcτεωc θώρακι
καὶ ἀcπίδι τῆc χάριτοc
καὶ cταυροῦ τῷ δόρατι
cυμφραξάμενοc,
τοῖc ἐναντίοιc ἀνάλωτοc
ἐγένου, Γεώργιε,
καὶ ὡc θεῖοc ἀριcτεὺc
τῶν δαιμόνων τὰc φάλαγγαc
τροπωcάμενοc
cὺν ἀγγέλοιc χορεύειc·
τοὺc πιcτοὺc δὲ
περιέπων ἁγιάζειc
καὶ διαcώζειc καλούμενοc.

Ὡc ἀcτέρα πολύφωτον,
ὥcπερ ἥλιον λάμποντα
ἐν τῷ cτερεώματι | cὲ γινώcκομεν·
ὡc μαργαρίτην πολύτιμον,
ὡc λίθον αὐγάζοντα,
ὡc ἡμέραc cε υἱόν,

V. δ' 20 λαμπρότιcιν C — 21 γὰρ om. C — VI. v. 6 καὶ θανάτου F — 22 τῆc δόξηc F — tres posteriores strophas om. F

ὡϲ γενναῖον ἐν μάρτυϲιν,
ὡϲ ὑπέρμαχον
τῶν πιϲτῶν ἐν κινδύνοιϲ | εὐφημοῦμεν,
ἐκτελοῦντέϲ ϲου τὴν μνήμην,
τροπαιοφόρε Γεώργιε.

Ἐν θαλάϲϲῃ με πλέοντα,
ἐν ὁδῷ με βαδίζοντα,
ἐν νυκτὶ καθεύδοντα
περιφρούρηϲον·
ἐπαγρυπνοῦντα διάϲωϲον,
παμμάκαρ Γεώργιε,
καὶ ἀξίωϲον ποιεῖν
τοῦ κυρίου τὸ θέλημα,
ὅπωϲ εὕροιμι
ἐν ἡμέρᾳ τῆϲ δίκηϲ | τῶν ἐν βίῳ
πεπραγμένων μοι τὴν λύϲιν
ὁ προϲδραμὼν ἐν τῇ ϲκέπῃ ϲου.

β'. Ϲτιχ. προϲόμ. εἰϲ Ἰωάννην τὸν Χρυϲόϲτομον (Νοεμ. 13).

Τὴν χρυϲήλατον ϲάλπιγγα,
τὸ θεόπνευϲτον ὄργανον,
τῶν δογμάτων πέλαγοϲ
ἀνεξάντλητον,
τῆϲ ἐκκληϲίαϲ τὸ ϲτήριγμα,
τὸν νοῦν τὸν οὐράνιον,
τῆϲ ϲοφίαϲ τὸν βυθὸν,
τὸν κρατῆρα τὸν πάγχρυϲον,
τὸν προχέοντα
ποταμοὺϲ διδαγμάτων | μελιρρύτων
καὶ ἀρδεύοντα τὴν κτίϲιν
μελῳδικῶϲ ἀνυμνήϲωμεν.

Τὸν ἀϲτέρα τὸν ἄδυτον,
τὸν ἀκτῖϲι φωτίζοντα
διδαγμάτων ἅπαϲαν | τὴν ὑφήλιον,
τῆϲ μετανοίαϲ τὸν κήρυκα,
τὸν ϲπόγγον τὸν πάγχρυϲον
τὸν ὑγρότητα δεινῆϲ
ἀπογνώϲεωϲ αἴροντα
καὶ δροϲίζοντα
ἐκτακείϲαϲ καρδίαϲ | ἁμαρτίαιϲ
Ἰωάννην ἐπαξίωϲ
τὸν χρυϲολόγον τιμήϲωμεν.

Ὁ ἐπίγειοϲ ἄγγελοϲ
καὶ οὐράνιοϲ ἄνθρωποϲ,
χελιδὼν ἡ εὔλαλοϲ
καὶ πολύφωνοϲ,
τῶν ἀρετῶν τὸ θηϲαύριϲμα,
ἡ πέτρα ἡ ἄρρηκτοϲ,
τῶν πιϲτῶν ὑπογραμμὸϲ,
τῶν μαρτύρων ἐφάμιλλοϲ,
ἰϲοϲτάϲιοϲ
τῶν ἁγίων ἀγγέλων, | ἀποϲτόλων
ὁ ὁμότροποϲ ἐν ὕμνοιϲ
μεγαλυνέϲθω Χρυϲόϲτομοϲ.

γ'. Ϲτιχ. προϲόμ. εἰϲ τὴν Κοίμηϲιν τῆϲ θεοτόκου (Αὐγ. 15).

Τῇ ἐνδόξῳ κοιμήϲει ϲου
οὐρανοὶ ἐπαγάλλονται,
καὶ ἀγγέλων γέγηθε
τὰ ϲτρατεύματα·
πᾶϲα ἡ γῆ δὲ εὐφραίνεται,
ᾠδήν ϲοι ἐξόδιον
προϲφωνοῦϲα τῇ μητρὶ
τοῦ τῶν ὅλων δεϲπόζοντοϲ,
ἀπειρόγαμε
παναγία παρθένε, | ἡ τὸ γένοϲ
τῶν ἀνθρώπων ῥυϲαμένη
προγονικῆϲ ἀποφάϲεωϲ.

Ἐκ περάτων ϲυνέδραμον
ἀποϲτόλων οἱ πρόκριτοι
θεαρχίῳ νεύματι | τοῦ κηδεῦϲαί ϲε·
καὶ ἀπὸ γῆϲ αἰρομένην ϲε
πρὸϲ ὕψοϲ θεώμενοι
τὴν φωνὴν τοῦ Γαβριὴλ
ἐν χαρᾷ ἀνεβόων ϲοι· | χαῖρε ὄχημα
τῆϲ θεότητοϲ ὅληϲ, | χαῖρε μόνη
τὰ ἐπίγεια τοῖϲ ἄνω
τῷ τοκετῷ ϲου ϲυνάψαϲα.

VI. β' v. 18 ἀηδών K — καὶ πολύφθογγοϲ K

Τὴν ζωὴν ἡ κυήσασα
πρὸς ζωὴν μεταβέβηκας
τῇ σεπτῇ κοιμήσει σου
τὴν ἀθάνατον,
δορυφορούντων ἀγγέλων σοι,
ἀρχῶν καὶ δυνάμεων,
ἀποστόλων, προφητῶν
καὶ ἁπάσης τῆς κτίσεως, | δεχομένου τε
ἀκηράτοις παλάμαις | τοῦ υἱοῦ σου
τὴν ἀμώμητον ψυχήν σου,
παρθενομῆτορ θεόνυμφε.

δ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὸν ἀρχάγγελον Μιχαὴλ (Νοεμ. 8).

Τρισηλίου θεότητος
παραστάτης φαιδρότατος,
Μιχαήλ, δεικνύμενος,
ἀρχιστράτηγε,
μετὰ τῶν ἄνω δυνάμεων
κραυγάζεις γηθόμενος·
ἅγιος εἶ ὁ πατήρ,
ἅγιος ὁ συνάναρχος, | λόγος ἅγιος,
καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, | μία δόξα,
βασιλεία, μία φύσις,
μία θεότης καὶ δύναμις.
Καὶ τὸ εἶδός σου πύρινον,
καὶ τὸ κάλλος θαυμάσιον,
Μιχαὴλ πρωτάγγελε·
τῇ ἀΰλῳ γὰρ
φύσει διέρχῃ τὰ πέρατα,
πληρῶν τὰ προστάγματα
τοῦ τῶν ὅλων ποιητοῦ,
δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ σου | γνωριζόμενος,
καὶ πηγὴν ἰαμάτων | τὸν ναόν σου
ἐργαζόμενος, τῇ κλήσει
σοῦ τῇ ἁγίᾳ τιμώμενον.

Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους σου,
ὥσπερ γέγραπται, πνεύματα
καὶ τοὺς λειτουργοῦντάς σοι
φλόγα πύρινον,
μέσον ταγμάτων πρωτεύοντα
ἀνέδειξας, κύριε,
σου τῶν ἀρχαγγελικῶν
Μιχαὴλ ἀρχιστράτηγον,
σοῦ τοῖς νεύμασιν
καθυπείκοντα, λόγε, | καὶ τὸν ὕμνον
τὸν τρισάγιον ἐν φόβῳ
ἀναφωνοῦντα τῇ δόξῃ σου.

VII

Τροπάριον αὐτόμελον εἰς τοὺς ἀποστ. Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29)
ἦχος δ'.

Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθείς,
οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων,
ὅτε τὸ ἐπίγειον | σκότος ἠμαύρωσε
τοὺς ὀφθαλμοὺς σοῦ τοῦ σώματος,
τῆς ἀσεβείας
δημοσιεῦον | τὴν σκυθρωπότητα,
τότε τὸ οὐράνιον | φῶς περιήστραψε
σῆς διανοίας τὰ ὄμματα,
τῆς εὐσεβείας
ἀνακαλύπτον | τὴν ὡραιότητα·
ὅθεν ἐπέγνως | τὸν ἐξάγοντα
φῶς ἐκ σκότους Χριστὸν τὸν θεὸν
ὃν ἱκέτευε σῶσαι [ἡμῶν·
καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς μνήμην Βασιλείου τοῦ μεγάλου (Ἰαν. 1).

Ὁ ἐπωνύμως κληθεὶς | τῆς βασιλείας,
ὅτε τὸ βασίλειον | σὺ ἱεράτευμα,
τὸ τοῦ Χριστοῦ ἔθνος ἅγιον,
φιλοσοφίᾳ

VI. γ' v. 19 σε F — 21 δεχομένων δέ F — VII. carmen hoc medium insertum est carmini quatuor stropharum — v. 9 φῶς ἐκ σκότους τὸν θεὸν ἡμῶν legisse videtur, qui tertium carmen composuit

καὶ ἐπιϲτήμῃ, | πάτερ, ἐποίμαναϲ,
τότε διαδήματι | ϲὲ κατεκόϲμηϲε
τῆϲ βαϲιλείαϲ, Βαϲίλειε,
βαϲιλευόντων
ὁ βαϲιλεύων | καὶ πάντων κύριοϲ,
ὁ τῷ τεκόντι | ϲυννοούμενοϲ
ἀϊδίωϲ υἱὸϲ καὶ ϲυνάναρχοϲ,
ὃν ἱκέτευε ϲῶϲαι
καὶ φωτίϲαι τὰϲ ψυχὰϲ ἡμῶν.

Ἱεραρχίαϲ ϲτολαῖϲ | ἠγλαϊϲμένοϲ
χαίρων ἀνεκήρυξαϲ | τὸ εὐαγγέλιον
τῆϲ βαϲιλείαϲ, Βαϲίλειε,
ὀρθοδοξίαϲ
τῇ ἐκκληϲίᾳ | βλύϲαϲ διδάγματα·
οἷϲ νῦν φωτιζόμενοι | μίαν θεότητα
τὴν ἐν πατρὶ παντοκράτορι
μονογενεῖ τε
τοῦ θεοῦ λόγῳ | καὶ θείῳ πνεύματι
θεολογοῦμεν | καὶ δοξάζομεν
ἐν προϲώποιϲ τριϲὶν ἀδιαίρετον,
ἣν ἱκέτευε ϲῶϲαι
καὶ φωτίϲαι τὰϲ ψυχὰϲ ἡμῶν.

Ὁ οὐρανίαιϲ ϲυνὼν | χοροϲταϲίαιϲ
καὶ ϲυναυλιζόμενοϲ, | πάτερ Βαϲίλειε,
ὧν καὶ τὸν βίον ἐζήλωϲαϲ
τῇ λαμπροτάτῃ
εἰλικρινείᾳ | τῆϲ πολιτείαϲ ϲου,
ἔτι μετὰ ϲώματοϲ | ἀναϲτρεφόμενοϲ
τοῖϲ ἐπὶ γῆϲ ὥϲ τιϲ ἄϲαρκοϲ,
τοὺϲ ἐντρυφῶνταϲ
τῇ θεοπνεύϲτῳ | διδαϲκαλίᾳ ϲου
ἐκ τῶν κινδύνων καὶ τοῦ ϲκότουϲ τῆϲ
ἀγνωϲίαϲ Χριϲτὸν τὸν θεὸν ἡμῶν
καθικέτευε ϲῶϲαι
καὶ φωτίϲαι τὰϲ ψυχὰϲ ἡμῶν.

γ΄. Ϲτιχ. προϲόμ. εἰϲ τὰ προεόρτια τῶν Χριϲτουγέννων (Δεκ. 23).

Τοῦ Ἡϲαΐου φωνὴ | ἀποπληροῦται·
ἰδοὺ ἡ παρθένοϲ γὰρ | τὸν ἀπερίληπτον
περιγραφόμενον ϲώματι
ἐν μήτρᾳ φέρει
καὶ παραδόξωϲ | τεκεῖν ἐπείγεται·
θεόδεκτον ϲπήλαιον προευτρεπίϲθητι·
ἡ Βηθλεὲμ ἑτοιμάϲθητι·
ὁ βαϲιλεὺϲ γὰρ
ϲὲ ᾑρετίϲατο εἰϲ κατοίκηϲιν·
δέχου ἡ φάτνη | ϲπαργανούμενον
βρέφοϲ Χριϲτὸν λύειν μέλλοντα
τὰϲ ϲειρὰϲ τῶν πταιϲμάτων
τῶν ἀνθρώπων ἀγαθότητι.

Ἡ φωτεινή τε καὶ ἔμψυχοϲ νεφέλη,
τὸν ὄμβρον βαϲτάζουϲα | τὸν ἐπουράνιον,
τοῦτον ἐν γῇ νῦν προέρχεται
ἐναποϲτάξαι,
ὅπωϲ ἀρδεύϲῃ ταύτηϲ τὸ πρόϲωπον·
τὸ ἔαρ τῆϲ χάριτοϲ | ἡ νοητὴ χελιδὼν
ἔνδον ἐν ϲπλάγχνοιϲ κατέχουϲα
ἀρρήτῳ λόγῳ
ἐναποτίκτει | χειμῶνα ἄθεον
διαϲκεδάζον· | τὸ παλάτιον
τὸ καθαρὸν καὶ ἀμίαντον
βαϲιλέα ϲπηλαίῳ
ἐπειϲάγει ϲωματούμενον.

Ϲυναπεγράφηϲ τοῖϲ δούλοιϲ ὁ δεϲπότηϲ
πταιϲμάτων χειρόγραφον | ϲχίϲαι βουλόμενοϲ
καὶ ἀπογράψαϲθαι ἅπανταϲ
ἐν βίβλῳ ζώντων
θανατωθένταϲ | κλοπῇ τοῦ ὄφεωϲ·
παρθένοϲ δὲ φέρει ϲε τὸν πάντα φέροντα,
ϲάρκα θνητὴν περικείμενον
καὶ καταλύειν
ϲμικρῷ ϲπηλαίῳ | ἐπευδοκήϲαντα·
ὃν γεννηθέντα | τάξειϲ ἄνωθεν
ἀγγελικαὶ ἀνυμνήϲουϲι
μετὰ θείων ποιμένων,
ἐκπληττόμεναι τὸ κράτοϲ ϲου.

VII. β΄ v. 27 τῇ θεοπνεύϲτῳ διδαϲκαλίᾳ J: τῆϲ θεοπνεύϲτου διδαϲκαλίαϲ Barth.

VIII

Cτιχηρά, αὐτόμελον καὶ προcόμοια εἰc τὸν ἅγιον Cάββαν (Δεκ. 5)
ἦχοc πλ. α΄.

Χαίροιc, ἀcκητικῶν ἀληθῶc
ἀγωνιcμάτων | τὸ εὐῶδεc κειμήλιον·
cταυρὸν γὰρ ἐπ᾽ ὤμων ἄραc | καὶ τῷ δεcπότῃ Χριcτῷ
cεαυτόν, παμμάκαρ, | ἀναθέμενοc
cαρκὸc κατεπάτηcαc | τὸ χαμαίζηλον φρόνημα·
ταῖc ἀρεταῖc δὲ | τὴν ψυχὴν κατελάμπρυναc
καὶ πρὸc ἔνθεον | ἀνεπτέρωcαc ἔρωτα·
ὅθεν τὴν παναγίαν cου | κυκλοῦντεc, πανεύφημε,
λάρνακα, Cάββα, τῆc θείαc | φιλανθρωπίαc αἰτούμεθα
τυχεῖν ταῖc πρεcβείαιc,
καὶ τῷ κόcμῳ δωρηθῆναι | τὸ μέγα ἔλεοc.

Ἄνθραξ θεοφεγγὴc τῷ πυρὶ
προcομιλήcαc, | θεοφόρε, τοῦ πνεύματοc,
ἐδείχθηc ἐν κόcμῳ, Cάββα, | καταλαμπρύνων ψυχὰc
τῶν πιcτῶc, θεόφρον, | προcιόντων cοι,
πρὸc φῶc ὁδηγῶν αὐτοὺc | τὸ ἀνέcπερον, ὅcιε·
ἐρημικοὺc δέ, | δροcιζόμενοc ἄνωθεν
θείᾳ χάριτι, | κατεμάραναc ἄνθρακαc·
ὅθεν καὶ τὸν τῆc νίκηc cοι | προδήλωc δεδώρηται
cτέφανον, πάτερ, | τῆc θείαc δικαιοcύνηc ὁ πρύτανιc
Χριcτόc, ὅν δυcώπει
ταῖc ψυχαῖc ἡμῶν δοθῆναι | τὸ μέγα ἔλεοc.

Κλίμαξ οὐρανομήκηc cαφῶc
ἡ πολιτεία | cου, θεόφρον, γεγένηται,
δι᾽ ἧc περ πρὸc ὕψοc ἤρθηc | καὶ τῷ δεcπότῃ Χριcτῷ
ὁμιλεῖν, παμμάκαρ, | κατηξίωcαι,
τὸν νοῦν ἐλλαμπόμενοc | ταῖc ἐκεῖθεν ἐλλάμψεcι·
μαρμαρυγαῖc δὲ | ταῖc αὐτοῦ φωτιζόμενοc
τὴν ἰcάγγελον | ἐκομίcω φαιδρότητα·
ᾧ καὶ νῦν παριcτάμενοc | ἱκέτευε, ὅcιε,
τοὺc ἐκτελοῦνταc τὴν θείαν | καὶ πανcεβάcμιον μνήμην cου
cὺν cοὶ παραcτῆναι,
καὶ τῷ κόcμῳ δωρηθῆναι | τὸ μέγα ἔλεοc.

β΄. Cτιχ. προcόμ. εἰc τὴν προcκύνηcιν τοῦ cταυροῦ (Τριῳδ. cελ. 201).

Λάμψον, ὁ τοῦ κυρίου cταυρόc,
τὰc φεγγοβόλουc | ἀcτραπάc cου τῆc χάριτοc

VIII. β΄ v. 2 exspectas ταῖc φεγγοβόλοιc ἀcτραπαῖc

καρδίας τῶν cὲ τιμώντων | καὶ θεολήπτῳ cτοργῇ
περιπτυccομένων, | κοcμοπόθητε·
δι' οὗ τῶν δακρύων | ἐξηφανίcθη κατήφεια,
καὶ τοῦ θανάτου | τῶν παγίδων ἐρρύcθημεν
καὶ πρὸc ἄληκτον | εὐφροcύνην μετήλθομεν·
δεῖξον τῆc ὡραιότητοc | τῆc cῆc τὴν εὐπρέπειαν,
τὰc ἀντιδόcειc παρέχων | τῆc ἐγκρατείαc τοῖc δούλοιc cου,
πιcτῶc αἰτουμένοιc
cὴν πλουcίαν προcταcίαν | καὶ μέγα ἔλεοc.

Χαίροιc, ὁ ζωηφόροc cταυρόc,
τῆc ἐκκληcίαc | ὁ ὡραῖοc παράδειcοc,
τὸ ξύλον τῆc ἀφθαρcίαc | τὸ ἐξανθῆcαν ἡμῖν
αἰωνίου δόξηc | τὴν ἀπόλαυcιν·
δι' οὗ τῶν δαιμόνων | ἀποδιώκονται φάλαγγεc,
καὶ τῶν ἀγγέλων | cυνευφραίνονται τάγματα,
καὶ cυcτήματα | τῶν πιcτῶν ἑορτάζουcιν·
ὅπλον ἀκαταγώνιcτον, | κραταίωμα ἄρρηκτον,
τῶν βαcιλέων τὸ νῖκοc, | τῶν ἱερέων τὸ καύχημα,
Χριcτοῦ νῦν τὰ πάθη
καὶ ἡμῖν δίδου προφθάcαι | καὶ τὴν ἀνάcταcιν.

Χαίροιc, ὁ ζωηφόροc cταυρόc,
τῆc εὐcεβείαc | τὸ ἀήττητον τρόπαιον,
ἡ θύρα τοῦ παραδείcου, | ὁ τῶν πιcτῶν cτηριγμόc,
τὸ τῆc ἐκκληcίαc | περιτείχιcμα·
δι' οὗ ἐξηφάνιcται | ἡ ἀρὰ καὶ κατήργηται,
καὶ κατεπόθη | τοῦ θανάτου ἡ δύναμιc,
καὶ ὑψώθημεν | ἀπὸ γῆc πρὸc οὐράνια·
ὅπλον ἀκαταμάχητον, | δαιμόνων ἀντίπαλε,
δόξα μαρτύρων, ὁcίων | ὡc ἀληθῶc ἐγκαλλώπιcμα,
λιμὴν cωτηρίαc,
ὁ δωρούμενοc τῷ κόcμῳ | τὸ μέγα ἔλεοc.

Δεῦρο, τῶν πρωτοπλάcτων δυάc,
ἡ τῆc χορείαc | ἐκπεcοῦcα τῆc ἄνωθεν
τῷ φθόνῳ τοῦ βροτοκτόνου | διὰ πικρᾶc ἡδονῆc
τῆc τοῦ ξύλου πάλαι | ἀπογεύcεωc·
ἰδοὺ τὸ πανcέβαcτον | ὄντωc ξύλον προcέρχεται,
ᾧ προcδραμόντεc | ἐν χαρᾷ περιπτύξαcθε
καὶ βοήcατε | πρὸc αὐτὸ μετὰ πίcτεωc·

23 tertia stropha duabus similibus iuncta cantatur etiam die festo exaltationis crucis 14. Sept.)

ϲὺ ἡμῶν ἡ ἀντίληψιϲ, | ϲταυρὲ πανϲεβάϲμιε,
οὗ τοῦ καρποῦ μεταϲχόντεϲ | τῆϲ ἀφθαρϲίαϲ ἐτύχομεν,
Ἐδὲμ τὴν προτέραν
κομιϲάμενοι βεβαίαν | καὶ μέγα ἔλεοϲ.

IX

Ϲτιχηρά, αὐτόμελον καὶ προϲόμοια εἰϲ Κοϲμᾶν καὶ Δαμιανόν (Νοεμ. 1).

ἦχοϲ πλ. β'.

Ὅλην ἀποθέμενοι
ἐν οὐρανοῖϲ τὴν ἐλπίδα
θηϲαυρὸν ἀϲύλητον
ἐπὶ γῆϲ οἱ ἅγιοι
ἐθηϲαύριϲαν·
δωρεὰν ἔλαβον, | δωρεὰν διδοῦϲι
τοῖϲ νοϲοῦϲι τὰ ἰάματα·
χρυϲὸν ἢ ἄργυρον
εὐαγγελικῶϲ οὐκ ἐκτήϲαντο·
ἀνθρώποιϲ τε καὶ κτήνεϲι
τὰϲ εὐεργεϲίαϲ μετέδωκαν,
ἵνα διὰ πάντων
ὑπήκοοι γενόμενοι Χριϲτῷ
ἐν παρρηϲίᾳ πρεϲβεύωϲιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ὕλην ἐβδελύξαντο
τὴν ἐπὶ γῆϲ φθειρομένην,
οὐρανοπολῖται δὲ
ἐν ϲαρκὶ ὡϲ ἄγγελοι
ἐχρημάτιϲαν,
ἡ ὁμόφρων ϲύϲκηνοϲ
ξυνωρὶϲ ὁμότροποϲ
τῶν ἁγίων καὶ ὁμόψυχοϲ·
διὸ τοῖϲ κάμνουϲι
πᾶϲι τὰϲ ἰάϲειϲ βραβεύουϲιν,
ἀνάργυρον παρέχοντεϲ
τὴν εὐεργεϲίαν τοῖϲ χρῄζουϲιν·
οὓϲ ἐν ἐτηϲίοιϲ
ὑμνήϲωμεν ἀξίωϲ ἑορταῖϲ
ἐν παρρηϲίᾳ πρεϲβεύονταϲ
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ὅλην εἰϲοικίϲαϲα
ἐν ἑαυτῇ τὴν τριάδα
δυὰϲ ἡ ἀοίδιμοϲ
Κοϲμᾶϲ καὶ Δαμιανὸϲ
οἱ θεόφρονεϲ
ὡϲ κρουνοὶ βλύζουϲιν | ἐκ πηγῆϲ νάματα
ζωηφόρου τῶν ἰάϲεων·
ὧν καὶ τὰ λείψανα
πάθη δι' ἀφῆϲ θεραπεύουϲι,
καὶ μόνα τὰ ὀνόματα
νόϲουϲ ἐκ βροτῶν ἀπελαύνουϲι·
πάντων τῶν προϲφύγων
ϲωτήριοι τελοῦντεϲ τῷ Χριϲτῷ
ἐν παρρηϲίᾳ πρεϲβεύουϲιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

β'. Ϲτιχ. προϲόμ. εἰϲ τοὺϲ ἐν Νικαίᾳ πατέραϲ (Πεντηκ. ϲελ. 172, ὅρα Ἰουλ. 13).

Ὅλην ϲυγκροτήϲαντεϲ
τὴν τῆϲ ψυχῆϲ ἐπιϲτήμην
καὶ τῷ θείῳ πνεύματι
ϲυνδιαϲκεψάμενοι
τὸ μακάριον
καὶ ϲεπτὸν ϲύμβολον | οἱ ϲεπτοὶ πατέρεϲ
θεογράφωϲ διεχάραξαν·
ἐν ᾧ ϲαφέϲτατα
τῷ γεγεννηκότι ϲυνάναρχον
τὸν λόγον ἐκδιδάϲκουϲι
καὶ παναληθῶϲ ὁμοούϲιον,
ταῖϲ τῶν ἀποϲτόλων
ἑπόμενοι προδήλωϲ διδαχαῖϲ,

IX. v. 7 fort. ἀνθρώποιϲ δέ

οἱ εὐκλεεῖϲ καὶ πανόλβιοι
ὄντωϲ καὶ θεόφρονεϲ.

Ὅλην εἰϲδεξάμενοι
τὴν νοητὴν λαμπηδόνα
τοῦ ἁγίου πνεύματοϲ,
τὸ ὑπερφυέϲτατον
χρηϲμολόγημα,
τὸ βραχὺ ῥήματι | καὶ πολὺ ϲυνέϲει
θεοπνεύϲτωϲ ἀπεφθέγξαντο,
ὡϲ χριϲτοκήρυκεϲ
εὐαγγελικῶν προϊϲτάμενοι
δογμάτων οἱ μακάριοι
καὶ τῶν εὐϲεβῶν παραδόϲεων·
ἄνωθεν λαβόντεϲ
τὴν τούτων ἀποκάλυψιν ϲαφῶϲ
καὶ φωτιϲθέντεϲ ἐξέθεντο
πίϲτιν θεοδίδακτον·

Ὅλην ϲυλλεξάμενοι
ποιμαντικὴν ἐπιϲτήμην
καὶ θυμὸν κινήϲαντεϲ
νῦν τὸν δικαιότατον
ἐνδικώτατα
τοὺϲ βαρεῖϲ ἤλαϲαν
καὶ λοιμώδειϲ λύκουϲ,
τῇ ϲφενδόνῃ τῇ τοῦ πνεύματοϲ
ἐκϲφενδονήϲαντεϲ
τοῦ τῆϲ ἐκκληϲίαϲ πληρώματοϲ,
πεϲόνταϲ ὡϲ πρὸϲ θάνατον
καὶ ὡϲ ἀνιάτωϲ νοϲήϲανταϲ
οἱ θεῖοι ποιμένεϲ
ὡϲ δοῦλοι γνηϲιώτατοι Χριϲτοῦ
καὶ τοῦ ἐνθέου κηρύγματοϲ
μύϲται ἱερώτατοι.

γʹ. Ϲτιχ. προϲόμ. εἰϲ τὴν τῆϲ Ἀπόκρεω κυριακὴν (Τριῳδ. ϲελ. 21).

Ὅταν μέλλῃϲ ἔρχεϲθαι
κρίϲιν δικαίαν ποιῆϲαι,
κριτὰ δικαιότατε,
ἐπὶ θρόνου δόξηϲ ϲου
καθεζόμενοϲ,
ποταμὸϲ πύρινοϲ | πρὸ τοῦ ϲοῦ βήματοϲ
καταπλήττων ἕλκῃ ἅπανταϲ,
παριϲταμένων ϲοι
τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων
ἀνθρώπων κρινομένων τε
φόβῳ καθ' ἃ ἕκαϲτοϲ ἔπραξε,
τότε ἡμῶν φεῖϲαι
καὶ μοίραϲ καταξίωϲον, Χριϲτέ,
τῶν ϲῳζομένων ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ·
πίϲτει δυϲωποῦμέν ϲε.

Βίβλοι ἀνοιγήϲονται,
φανερωθήϲονται πράξειϲ
ἀνθρώπων ἐπίπροϲθεν
τοῦ ἀϲτέκτου βήματοϲ·
διηχήϲει δὲ
ἡ κοιλὰϲ ἅπαϲα | φοβερῷ βρύγματι
τοῦ κλαυθμῶνοϲ, πάνταϲ βλέπουϲα
τοὺϲ ἁμαρτήϲανταϲ
ταῖϲ αἰωνιζούϲαιϲ κολάϲεϲι
τῇ κρίϲει τῇ δικαίᾳ ϲου
παραπεμπομένουϲ καὶ ἄπρακτα
κλαίονταϲ, οἰκτίρμον·
διό ϲε δυϲωποῦμεν, ἀγαθέ·
φεῖϲαι ἡμῶν τῶν ὑμνούντων ϲε,
μόνε πολυέλεε.

Ἠχήϲουϲι ϲάλπιγγεϲ
καὶ κενωθήϲονται τάφοι,
καὶ ἐξαναϲτήϲεται
τῶν ἀνθρώπων τρέμουϲα
φύϲιϲ ἅπαϲα·
οἱ καλὰ πράξαντεϲ | ἐν χαρᾷ χαίρουϲι,
προϲδοκῶντεϲ μιϲθὸν λήψεϲθαι·
οἱ ἁμαρτήϲαντεϲ
τρέμουϲι δεινῶϲ ὀλολύζοντεϲ,
εἰϲ κόλαϲιν πεμπόμενοι
καὶ τῶν ἐκλεκτῶν χωριζόμενοι·
κύριε τῆϲ δόξηϲ,
οἰκτείρηϲον ἡμᾶϲ ὡϲ ἀγαθὸϲ
καὶ τῆϲ μερίδοϲ ἀξίωϲον
τῶν ἠγαπηκότων ϲε.

Κλαίω καὶ ὀδύρομαι,
ὅταν εἰϲ αἴϲθηϲιν ἔλθω,

τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον,
ϲκότοϲ τὸ ἐξώτερον
καὶ τὸν τάρταρον,
τὸν δεινὸν ϲκώληκα,
τὸν βρυγμὸν αὖθίϲ τε
τῶν ὀδόντων καὶ τὴν ἄπαυϲτον
ὀδύνην μέλλουϲαν
ἔϲεϲθαι τοῖϲ ἄμετρα πταίϲαϲι
καὶ ϲὲ τὸν ὑπεράγαθον
γνώμῃ πονηρᾷ παροργίϲαϲιν·
ὧν εἷϲ τε καὶ πρῶτοϲ
ὑπάρχω ὁ ταλαίπωροϲ ἐγώ·
ἀλλά, κριτά, τῷ ἐλέει ϲου
ϲῶϲόν με ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ.

δʹ. Ϲτιχ. προϲόμ. εἰϲ τὴν τῆϲ Τυρινῆϲ κυριακὴν (Τριῴδ. ϲελ. 57).

Ὁ πλάϲτηϲ μου κύριοϲ
χοῦν ἐκ τῆϲ γῆϲ προϲλαβών με
ζωηρῷ φυϲήματι | ψυχώϲαϲ ἐζώωϲε
καὶ ἐτίμηϲεν
ἐπὶ γῆϲ ἄρχοντα | ὁρατῶν ἁπάντων
καὶ ἀγγέλοιϲ ὁμοδίαιτον·
Ϲατὰν δ' ὁ δόλιοϲ
ὀργάνῳ τῷ ὄφει χρηϲάμενοϲ
ἐν βρώϲει ἐδελέαϲε
καὶ θεοῦ τῆϲ δόξηϲ ἐχώριϲε
καὶ τῷ κατωτάτῳ
θανάτῳ παραδέδωκεν εἰϲ γῆν·
ἀλλ' ὡϲ δεϲπότηϲ καὶ εὔϲπλαγχνοϲ
πάλιν ἀνακάλεϲαι.

Ϲτολὴν θεοΰφαντον
ἀπεξεδύθην ὁ τάλαϲ,
ϲοῦ τὸ θεῖον πρόϲταγμα
παρακούϲαϲ, κύριε,
ϲυμβουλίᾳ ἐχθροῦ·
καὶ ϲυκῆϲ φύλλα δὲ
καὶ τοὺϲ δερματίνουϲ
νῦν χιτῶναϲ περιβέβλημαι·
ἱδρῶτι κέκριμαι
ἄρτον μοχθηρὸν κατεϲθίειν γάρ·
ἀκάνθαϲ καὶ τριβόλουϲ δὲ
φέρειν μοι ἡ γῆ κεκατάραται·
ἀλλ' ὁ ἐν ὑϲτέροιϲ [θεὶϲ
τοῖϲ χρόνοιϲ ἐκ παρθένου ϲαρκω-
ἀνακαλέϲαϲ εἰϲάγαγε
πάλιν εἰϲ παράδειϲον.

Παράδειϲε πάντιμε,
τὸ ὡραιότατον κάλλοϲ,
θεόκτιϲτον ϲκήνωμα,
εὐφροϲύνη ἄληκτε
καὶ ἀπόλαυϲιϲ,
δόξα τῶν δικαίων,
προφητῶν τερπνότηϲ
καὶ ἁγίων οἰκητήριον,
ἤχῳ τῶν φύλλων ϲου
πλάϲτην τὸν τῶν ὅλων ἱκέτευε
τὰϲ πύλαϲ ὑπανοῖξαί μοι,
ἃϲ τῇ παραβάϲει ἀπέκλειϲα,
καὶ ἀξιωθῆναι
τοῦ ξύλου τῆϲ ζωῆϲ μεταλαβεῖν
καὶ τῆϲ χαρᾶϲ, ἧϲ τὸ πρότερον
ἐν ϲοὶ κατετρύφηϲα.

Ἀδὰμ ἐξωϲτράκιϲται
παρακοῇ παραδείϲου
καὶ τρυφῆϲ ἐκβέβληται,
γυναικὸϲ τοῖϲ ῥήμαϲιν
ἀπατώμενοϲ,
καὶ γυμνὸϲ κάθηται | τοῦ χωρίου, οἴμοι!
ἐναντίον ὀδυρόμενοϲ·
διὸ ϲπουδάϲωμεν
πάντεϲ τὸν καιρὸν ὑποδέξαϲθαι
νηϲτείαϲ, ὑπακούοντεϲ
εὐαγγελικῶν παραδόϲεων,
ἵνα διὰ τούτων
εὐάρεϲτοι γενόμενοι Χριϲτῷ
τοῦ παραδείϲου τὴν οἴκηϲιν
πάλιν ἀπολάβωμεν.

εʹ. Ϲτιχ. προϲόμ. εἰϲ τὴν τῆϲ Ὀρθοδοξίαϲ κυριακὴν (Τριῴδ. ϲελ. 123).

Ϲὲ τὸν ἀκατάληπτον
πρὸ ἑωϲφόρου ἀνάρχωϲ
ἐξ ἀΰλου λάμψαντα
ἀϲωμάτου τε γαϲτρὸϲ

τοῦ γεννήτοροc
οἱ προφῆται, κύριε,
οἱ τῷ cῷ πνεύματι
ἐμπνευcθέντεc προηγόρευcαν
παιδίον ἔcεcθαι
ἐξ ἀπειρογάμου cαρκούμενον,
ἀνθρώποιc cυναπτόμενον
καὶ τοῖc ἐπὶ γῆc καθορώμενον·
δι᾽ ὧν ὡc οἰκτίρμων
ἐλλάμψεωc ἀξίωcον τῆc cῆc
τοὺc ἀνυμνοῦνταc τὴν ἄφραcτον
cοῦ cεπτὴν ἀνάcταcιν.

Λόγῳ cε κηρύξαντεc
οἱ θεηγόροι προφῆται
καὶ ἔργοιc τιμήcαντεc
ἀτελεύτητον ζωὴν
ἐκαρπώcαντο·
τῇ γὰρ κτίcει, δέcποτα,
παρὰ cὲ τὸν κτίcαντα
μὴ λατρεύειν καρτερήcαντεc
τὸν κόcμον ἅπαντα
εὐαγγιλικῶc ἀπεcτράφηcαν,
καὶ cύμμορφοι γεγόναcιν
οὗ περ προηγόρευcαν πάθουc cου·
ὧν ταῖc ἱκεcίαιc
ἀξίωcον ἀμέμπτωc διελθεῖν
τῆc ἐγκρατείαc τὸ cτάδιον,
μόνε πολυέλεε.

Φύcει ἀπερίγραπτοc
τῇ θεϊκῇ cου ὑπάρχων
ἐπ᾽ ἐcχάτων, δέcποτα,
cαρκωθεὶc ἠξίωcαc
περιγράφεcθαι·
τῆc cαρκὸc προcλήψει γὰρ
καὶ τὰ ἰδιώματα
ἀνελάβου ταύτηc ἅπαντα·
διὸ τὸ εἶδόc cου
τὸ τῆc ἐμφερείαc ἐγγράφοντεc
cχετικῶc ἀcπαζόμεθα,
πρὸc τὴc cὴν ἀγάπην ὑψούμενοι·
καὶ τῶν ἰαμάτων
τὴν χάριν ἀπαντλοῦμεν ἐξ αὐτοῦ,
τῶν ἀποcτόλων ἑπόμενοι
θείαιc παραδόcεcιν.

Ὑπέρτιμον κόcμηcιν
ἡ τοῦ Χριcτοῦ ἐκκληcία
τῶν cεπτῶν ἀπείληφε
καὶ ἁγίων εἰκόνων
τοῦ cωτῆροc Χριcτοῦ
καὶ τῆc θεομήτοροc | καὶ ἁγίων πάντων
φαιδροτάτην ἀναcτήλωcιν,
δι᾽ ἧc φαιδρύνεται
καὶ καταγλαΐζεται χάριτι
καὶ cτῖφοc ἀποβάλλεται
τῶν αἱρετικῶν ἐκδιώκουcα
καὶ ἀγαλλομένη
δοξάζει τὸν φιλάνθρωπον θεὸν
τὸν δι᾽ αὐτὴν ὑπομείναντα
πάθη τὰ ἑκούcια.

ϛ'. Cτιχ. προcόμ. εἰc τὴν τῶν Ἁγίων πάντων κυριακὴν (Πεντηκ. cελ. 210).

Οἱ πνευματορήτορεc,
οἱ μαθηταὶ τοῦ cωτῆροc,
τοῦ πνεύματοc ὄργανα
πίcτει χρηματίcαντεc,
διεcπάρηcαν
εἰc τὰ γῆc πέρατα, | τὸ cεπτὸν κήρυγμα
ὀρθοδόξωc καταcπείροντεc,
ἐξ ὧν ἐβλάcτηcαν
θείᾳ γεωργίᾳ καὶ χάριτι
μαρτύρων τὰ cτρατεύματα,
πάθοc τὸ cεπτὸν εἰκονίζοντεc
διὰ πολυτρόπων
cτρεβλώcεων, μαcτίγων καὶ πυρόc·
καὶ παρρηcίᾳ πρεcβεύουcιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Πυρὶ ἐκκαιόμενοι
τῆc τοῦ κυρίου ἀγάπηc
πυρὸc κατεφρόνηcαν
καὶ ὡc θεῖοι ἄνθρακεc
ἀναπτόμενοι
οἱ cεπτοὶ μάρτυρεc | ἐν Χριcτῷ ἔφλεξαν
φρυγανώδεc πλάνηc φρύαγμα,

θηρῶν δὲ ἔφραξαν
στόματα σοφαῖς ἐπικλήσεσι,
καὶ κάρας ἐκτεμνόμενοι
. ἔτεμον ἐχθροῦ πάσας φάλαγγας,
καὶ τοὺς τῶν αἱμάτων
προχέοντες κρουνοὺς καρτερικῶς
τὴν ἐκκλησίαν κατήρδευσαν,
πίστει ἀναθάλλουσαν.

Θηρσὶ προσπαλαίοντες,
τυμπανιζόμενοι ξίφει,
ὄνυξι ξεόμενοι,
χεῖρας ἀφαιρούμενοι
καὶ στρεβλούμενοι
οἱ στερροὶ μάρτυρες | καὶ πυρὶ ἐνύλῳ
ἀνενδότως φλογιζόμενοι
καὶ ἐκκεντούμενοι
καὶ τὰς ἁρμονίας τεμνόμενοι
ὑπέφερον στερρότατα
λῆξιν προορῶντες τὴν μέλλουσαν
καὶ τοὺς ἀκηράτους [στοῦ,
στεφάνους καὶ τὴν δόξαν τοῦ Χρι-
ῷ παρρησίᾳ πρεβεύουσιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἐν πᾶσι τοῖς πέρασι
τοὺς ἐναθλήσαντας πίστει
ἀποστόλους, μάρτυρας,
ἱερεῖς θεόφρονας,
σεμνὰ γύναια,
ἱερὸν ἄθροισμα | ἱεροῖς ᾄσμασι
κατὰ χρέος εὐφημήσωμεν,
ὅτι συνήφθησαν
τοῖς ἐπουρανίοις οἱ γήϊνοι
καὶ πάθει τὴν ἀπάθειαν
χάριτι Χριστοῦ ἐκομίσαντο·
καὶ νῦν ὡς ἀστέρες
στερροὶ περιαυγάζοντες ἡμᾶς
ἐν παρρησίᾳ πρεσβεύουσιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ζʹ. Στιχ. προσόμ. εἰς Ἀνδρόνικον καὶ τὴν συμβίαν αὐτοῦ (Ὀκτ. 9).

Ὅλην ἀποθέμενοι | βιωτικὴν τυραννίδα
καὶ πλοῦτον μισήσαντες
καὶ τρυφὴν τὴν ῥέουσαν
βδελυξάμενοι
τὸν σταυρὸν ἤρατε | ὡς ζυγὸν ἔνθεον,
καὶ Χριστῷ ἠκολουθήσατε
καὶ πρὸς οὐράνιον
χλόην θαυμαστῶς ἐσκηνώσατε·
ἐν οἷς συναγαλλόμενοι
μέμνησθε ἡμῶν τῶν ἐκ πίστεως
ὑμῶν μεμνημένων
καὶ πόθῳ ἐκτελούντων εὐλαβῶς
τὴν ἱερὰν καὶ σεβάσμιον
μνήμην ὑμῶν, ἅγιοι.

Ὅλως ἀγαπήσασα
σὲ ἐκ ψυχῆς τὸν δεσπότην
ὀπίσω συνέδραμε
δυὰς ἡ ἀοίδιμος | καὶ ὁμόζυγος,
καὶ τερπνὰ ἅπαντα | καὶ δεσμὸν ἄλυτον
ὡς ἱστὸν ἀράχνης ἔλυσε·
διὸ καὶ ἔτυχε
σοῦ τῆς βασιλείας, ἀθάνατε·
αὐτῶν οὖν ταῖς δεήσεσιν
ἱλασμόν, οἰκτίρμον, παράσχου μοι
τῶν πλημμελημάτων
καὶ δεῖξόν με ἀνώτερον παθῶν
τῶν ἐνοχλούντων μου, δέσποτα,
τὴν ψυχὴν ἑκάστοτε.

Παίδων ἐστερήθητε
τῆς ποθεινῆς ξυνωρίδος
προστάξει τῇ κρείττονι·
καὶ τῷ βίῳ μένοντες
ἀπαράκλητοι
τὴν φωνὴν ἤρατε | τὴν γενναιοτάτην
τοῦ Ἰὼβ καὶ ἀνεκράξατε·
κύριος ἔδωκε,
κύριος καὶ πάλιν ἀφείλετο·
διὸ καὶ τὸ ποθούμενον
ἔργον εὐχερῶς διηνύετε·
καὶ πρὸς ἐρημίας
καὶ τόπους τοὺς ἁγίους ἐν χαρᾷ
μεταναστεύοντες ὤφθητε,
ζεῦγος ἱερώτατον.

X

Cταυροθεοτοκίον αὐτόμελον (Τριῳδ. cελ. 88)
ἦχοc πλ. δ'.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
ὢ μυcτηρίου καινοῦ!
ὢ φρικτῆc ἐγχειρήcεωc!
ἡ παρθένοc ἔλεγεν,
ἐν cταυρῷ cε ὡc ἔβλεψεν
ἐν μέcῳ δύο | ληcτῶν κρεμάμενον,
ὃν ἀνωδύνωc | φρικτῶc ἐκύηcεν·
ἔκλαιε λέγουcα!
οἴμοι! τέκνον φίλτατον
πῶc ὁ δεινὸc
δῆμοc καὶ ἀχάριcτοc
cταυρῷ προcήλωcε;

β'. Cτιχ. προcόμ. εἰc τὴν Ὕψωcιν τοῦ cταυροῦ
(Cεπτ. 14).

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
τὸ ζωηφόρον φυτὸν,
ὁ cταυρὸc ὁ πανάγιοc
εἰc ὕψοc αἰρόμενοc
ἐμφανίζεται cήμερον·
δοξολογοῦcι | πάντα τὰ πέρατα,
ἐκδειματοῦνται | δαίμονεc ἅπαντεc·
ὢ οἷον δώρημα | τοῖc βροτοῖc κεχάριcται!
δι' οὗ, Χριcτὲ,
cῶcον τὰc ψυχὰc ἡμῶν,
ὡc μόνοc εὔcπλαγχνοc.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
ὡc βότρυν πλήρη ζωῆc
ὁ βαcτάcαc τὸν ὕψιcτον
ἀπὸ γῆc ὑψούμενοc
cταυρὸc ὁρᾶται cήμερον,
δι' οὗ πρὸc θεὸν
πάντεc εἱλκύcθημεν,
καὶ κατεπόθη | εἰc τέλοc θάνατοc·
ὢ ξύλον ἄχραντον,
ὑφ' οὗ ἀπολαύομεν
τῆc ἐν Ἐδὲμ
ἀθανάτου βρώcεωc,
Χριcτὸν δοξάζοντεc.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
εὖροc καὶ μῆκοc cταυροῦ
οὐρανοῦ ἰcοcτάcιον,
ὅτι θείᾳ χάριτι
ἁγιάζει τὰ cύμπαντα·
ἐν τούτῳ ἔθνη | βάρβαρα ἥττηνται,
ἐν τούτῳ cκῆπτρα | ἀνάκτων ἥδραcται·
ὢ θείαc κλίμακοc, | δι' ἧc ἀνατρέχομεν
εἰc οὐρανοὺc,
ὑψοῦντεc ἐν ᾄcμαcι | Χριcτὸν τὸν κύριον.

γ'. Cτιχ. προcόμ. εἰc μνήμην τοῦ Δημητρίου
(Οκτ. 26).

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν γῇ
ἀγαλλίαμα cήμερον
ἐν τῇ μνήμῃ ηὔγαcται
Δημητρίου τοῦ μάρτυροc·
ἐκ τῶν ἀγγέλων | ἐπαίνοιc cτέφεται
καὶ ἐξ ἀνθρώπων | ᾄcματα δέχεται·
Ὦ οἷον ἤθληcε! | πῶc καλῶc ἠγώνιcται!
δι' οὗ ἐχθρὸc
πέπτωκεν ὁ δόλιοc | Χριcτοῦ νικήcαντοc.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
ταῖc τῶν θαυμάτων βολαῖc
τοῦ ἡλίου φανώτερον
εἰc ἀεὶ Δημήτριοc
διαλάμπει τοῖc πέραcιν,
ἐξ ἀνεcπέρου | φωτὸc λαμπόμενοc
καὶ τῷ ἀδύτῳ | φωτὶ τερπόμενοc,
οὗ ταῖc ἐλλάμψεcι | νέφη ἀπηλάθηcαν
βαρβαρικὰ,
νόcοι ἐδιώχθηcαν, | δαίμονεc ἥττηνται.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
ὑπὲρ Χριcτοῦ λογχευθεὶc
ὁ τριcμάκαρ Δημήτριοc
πρὸc ἐχθροὺc ἑκάcτοτε
ῥομφαία ὤφθη δίcτομοc,
ἀποθερίζων | ἐχθρῶν γαυρίαμα
καὶ καταράccων | δαιμόνων φρύαγμα·

ᾧ ἐκβοήcωμεν, | ἅγιε Δημήτριε,
cκέπε ἡμᾶc,
cοῦ τὴν ἀειcέβαcτον
μνήμην γεραίρονταc.

Πύργοc εὐcεβείαc πέφηναc
ἐρηρειcμένοc cτερρῶc
ἐπὶ πέτραν τῆc πίcτεωc,
πειραcμοῖc ἀνάλωτοc
καὶ κινδύνοιc ἀκλόνητοc·
μετὰ cφοδροῦ γὰρ
cάλου καὶ κλύδωνοc
cοὶ προcραγέντα | ἀθέων κύματα
cὴν οὐ κατέβαλον | ἀκλινῆ cτερρότητα·
μαρτυρικῷ
cτέφει γὰρ ἐπόθηcαc | ἐγκαλλωπίζεcθαι.

Πάθει τὸ πάθοc μιμούμενοc
τὸ ζωηφόρον Χριcτοῦ,
παρ' αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν
τῶν θαυμάτων εἴληφαc,
ἀθλοφόρε Δημήτριε·
καὶ διαcώζειc | τοὺc cοὶ προcτρέ-
χονταc,
πολλῶν κινδύνων | αὐτοὺc ῥυόμενοc,
ἔχων εὐάρεcτον | παρρηcίαν, ἔνδοξε,
πρὸc τὸν Χριcτόν·
ᾧ καὶ νῦν παρίcταcαι
δόξηc πληρούμενοc.

Αἵματι τῷ cῷ cταζόμενοc
τῷ ζωοδότῃ Χριcτῷ
τῷ τὸ αἷμα τὸ τίμιον
διὰ cὲ κενώcαντι
προcηνέχθηc, Δημήτριε·
καὶ κοινωνόν cε | δόξηc εἰργάcατο
καὶ βαcιλείαc | αὐτοῦ cυμμέτοχον,
ὡc ἀριcτεύcαντα | κατὰ τοῦ ἀλάcτοροc
καὶ τὰ δεινὰ
τούτου μηχανήματα
τελείωc cβέcαντα.

δ'. Cτιχ. προcόμ. εἰc τὸν ἀπόcτολον Φίλιππον
(Νοεμ. 14).

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
ὁ τοὺc ἰχθύαc ποτὲ
cαγηνεύων ἀπόcτολοc
τῶν ἀνθρώπων γέγονεν
ἁλιεὺc θεοπρόβλητοc·
λόγων cαγήνῃ | ἔθνη ἐζώγρηcε,
cταυροῦ ἀγκίcτρῳ
κόcμον ἀνείλκυcεν·
ὢ οἷον θήραμα | τῷ Χριcτῷ προcήγαγεν
ὁ θεουργόc!
οὗπερ τὸ μνημόcυνον
νῦν ἑορτάζομεν.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
ἀποcταλεὶc ἐκ θεοῦ
ὁ ἀπόcτολοc Φίλιπποc
μέcον λύκων πρόβατον
ἀπτοήτωc νῦν πρόειcι·
τοὺc θῆραc ἄρναc
πίcτει ἀνέδειξε,
τὸν κόcμον θείωc | μετεcτοιχείωcεν·
ὢ ἔργα πίcτεωc!
ὢ δυνάμειc ἄρρητοι!
οὗ ταῖc εὐχαῖc
cῶcον τὰc ψυχὰc ἡμῶν
ὡc μόνοc εὔcπλαγχνοc.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
φρέαρ πηγάζον ζωὴν
ἐν cοφίαc ἀντλήματι
τοῖc ἐν κόcμῳ πέφηνεν
ὁ ἀπόcτολοc Φίλιπποc,
ἀφ' οὗπερ ῥεῖθρα
δογμάτων πρόειcιν,
ἐξ οὗ θαυμάτων | ῥεύματα πίνομεν·
ὢ οἷα δέδρακε | φοβερὰ τεράcτια
ὁ θεουργόc!
οὗπερ τὸ μνημόcυνον
πίcτει γεραίρομεν.

—

X. γ' v. 25 tres posteriores strophae deerant in Bartholemaei codice, easque ab alio poeta adiectas esse ipsa primi versus discrepantia arguit

XI

ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Στιχηρὰ προσόμοια νεκρώσιμα (Τριῳδ. σελ. 286).

Πρὸς τὸ «Τοῦ κήτους τὸν προφήτην.»

Τὴν μνήμην ἐκτελοῦντες τῶν μαρτύρων
κυρίῳ ἀναπέμψωμεν τοὺς ὕμνους
σήμερον | ἐνθέως εὐφραινόμενοι.

Τὰ ξίφη καὶ τὸ πῦρ μὴ πτοηθέντες
θαρροῦντες ἐν τῇ πίστει ἀθλοφόροι
τυράννους | ἐν τούτῳ κατεπλήξατε.

Θανάτῳ τὴν ζωὴν ἀντιλαβόντες
σκιρτᾶτε τὰ οὐράνια οἰκοῦντες
ἀθλοφόροι | ἔνδοξοι Χριστοῦ τοῦ θεοῦ.

Θανάτου καὶ ζωῆς ὁ κυριεύων
τοὺς πίστει μεταστάντας ἐκ τοῦ βίου,
Χριστέ, | σὺν ἁγίοις σου ἀνάπαυσον.

XII

ΑΝΔΡΕΟΥ ΠΥΡΡΟΥ

Αὐτόμελον καὶ προσόμοια εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29).

Ποίοις | εὐφημιῶν στέμμασιν
ἀναδήσωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον;
τοὺς διῃρημένους τοῖς σώμασι
καὶ ἡνωμένους τῷ πνεύματι,
τοὺς θεοκηρύκων πρωτοστάτας·
τὸν μὲν | ὡς τῶν ἀποστόλων προεξάρχοντα,
τὸν δὲ | ὡς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους κοπιάσαντα·
τούτους γὰρ ὄντως ἀξίους
ἀθανάτου δόξης
διαδήμασι στεφανοῖ
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

Ποίοις | ὑμνῳδιῶν ἄνθεσιν
καταστέψωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον;
τῆς θεολογίας τὰς πτέρυγας
τὰς διαπτάσας τὰ πέρατα
καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνυψωθείσας,
τὰς χεῖρας | εὐαγγελίου τοῦ τῆς χάριτος,
τοὺς πόδας | τῆς ἀληθείας τοῦ κηρύγματος,
τοὺς ποταμοὺς τῆς σοφίας,
τοῦ σταυροῦ τὰ κέρα·
δι' ὧν τὴν δαιμόνων ὀφρὺν
Χριστὸς καταβέβληκεν
ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

Ποίοις | πνευματικοῖς ᾄσμασιν
ἐπαινέσωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον;
τὰ τὴν ἀθεότητα σφάττοντα
μὴ ἀμβλυνόμενα στόματα
τῆς φρικτῆς τοῦ πνεύματος μαχαίρας,
τὰ Ῥώμης | περιφανῆ ἐγκαλλωπίσματα,
τὰ πάσης | τῆς οἰκουμένης ἐντρυφήματα,
τὰς τῆς καινῆς διαθήκης
θεογράφους πλάκας,
νοουμένας ἃς ἐν Σιὼν
Χριστὸς ἐξεφώνησεν
ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

XII. Nomen auctoris, omissum in EF, scriptum est in sticherario mosquensi, quo usus est in hoc carmine recognoscendo Pitra Hymnographie p. LXI — 3 το σώματι F — 4 τῇ χάριτι E — 5 τῶν θεοκ. F — 8 ὄντως Pitrae cod. mosqu.: μόνους EF — ἀξίους Pitrae cod. mosqu.: ἀξίως EF — 12 ἐγκυιμίων F — ἄνθεσι E: κάλλεσιν F Barth. Pitra — 13 ἀνυμνήσωμεν F Barth. Pitra — 14 θεογνωσίας F Barth. Pitra — 20 κέρα nos: κέρατα EF vulgo — 21 δι' οὗ F — τὴν om. EF — 26 μὴ Pitra de coni.: καὶ μὴ E et Pitrae codd. τὰ μὴ F

XIII

'Απόcτιχα προcόμοια (Τριῳδ. cελ. 201)

ἦχος β'.

Λυθέντες τῶν δεcμῶν
τῆc πάλαι καταδίκηc,
πιcτοὶ cταυροῦ τῷ ξύλῳ,
τὸν ἐν αὐτῷ παγέντα
Χριcτὸν δοξολογήcωμεν.

Ἄγε νῦν cὺν ἡμῖν,
Δαυὶδ, τὴν λύραν κίνει,
Χριcτὸν ὑψοῦτε, ψάλλων,
πιcτοὶ καὶ προcκυνεῖτε
αὐτοῦ τὸ ὑποπόδιον.

'Οψώμεθα λαοὶ
προκείμενον τὸ ξύλον,
δι' οὗ τὴν cωτηρίαν
ἡμῖν Χριcτὸc βραβεύει,
καὶ πίcτει ἀcπαcώμεθα.

Σταυροθεοτοκίον.

Ὑψούμενον cταυρῷ
ὑπὲρ βροτῶν ὁρῶcα
τὸν cὸν υἱὸν, παρθένε,
ἐβόαc θρηνῳδοῦcα·
δόξα τῇ εὐcπλαγχνίᾳ cου.

XIV

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ

εἰc τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριcτοῦ (Φεβρ. 2)

ἦχος γ'.

'Ακατάληπτόν ἐcτι | τὸ τελούμενον ἐν cοὶ
καὶ ἀγγέλοιc καὶ βροτοῖc, | μητροπάρθενε ἁγνή.
'Αγκαλίζεται χερcὶν | ὁ πρεcβύτηc Cυμεὼν
τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν | καὶ δεcπότην τοῦ παντόc.
Βουληθεὶc ὁ πλαcτουργὸc, | ἵνα cώcῃ τὸν 'Αδὰμ,
μήτραν ᾤκηcε τὴν cὴν | τῆc παρθένου καὶ ἁγνῆc.
Γένοc ἅπαν τῶν βροτῶν | μακαρίζει cε, ἁγνὴ,
καὶ δοξάζει cε πιcτῶc | ὡc μητέρα τοῦ θεοῦ.
Δεῦτε ἴδετε Χριcτὸν | τὸν δεcπότην τοῦ παντὸc,
ὃν βαcτάζει Cυμεὼν | cήμερον ἐν τῷ ναῷ.
'Επιβλέπειc πρὸc τὴν γῆν | καὶ ποιεῖc τρέμειν αὐτήν·
καὶ πῶc γέρων κεκμηκὼc | cὲ κατέχει ἐν χερcί;
Ζήcαc ἔτη Cυμεὼν, | ἕωc εἶδε τὸν Χριcτόν,
καὶ ἐβόα πρὸc αὐτόν· | νῦν ἀπόλυcιν ζητῶ·
Ἡ λαβὶc ἡ μυcτικὴ, | ἡ τὸν ἄνθρακα Χριcτὸν
cυλλαβοῦcα ἐν γαcτρὶ, | cὺ ὑπάρχειc Μαριάμ.
Θέλων ἐνηνθρώπιcαc | ὁ προάναρχοc θεὸc
καὶ ναῷ προcφέρεcαι | τεccαρακονθήμεροc.
Κατελθόντ' ἐξ οὐρανοῦ | τὸν δεcπότην τοῦ παντὸc
ὑπεδέξατο αὐτὸν | Cυμεὼν ὁ ἱερεύc.

XIV. 19 ante hunc versum duos excidisse acrostichis hoc loco interrupta arguit; cod. J totum hoc carmen deerat

Λάμπρυνόν μου τὴν ψυχὴν | καὶ τὸ φῶς τὸ αἰσθητόν,
ὅπως ἴδω καθαρῶς | καὶ κηρύξω σε θεόν.
Μητροπάρθενε ἁγνή, | τί προσφέρεις τῷ ναῷ
νέον βρέφος ἀποδοῦσ' | ἐν ἀγκάλαις Συμεών;
Νῦν ἀπόλυσιν ζητῶ | ἀπὸ σοῦ τοῦ πλαστουργοῦ,
ὅτι εἶδόν σε, Χριστέ, | τὸ σωτήριόν μου φῶς.
Ὃν οἱ ἄνω λειτουργοὶ | τρόμῳ λιτανεύουσι,
κάτω νῦν ὁ Συμεὼν | ἀγκαλίζεται χερσί.

Ἡ τῇ φύσει μὲν μονάς, | τοῖς προσώποις δὲ τριὰς
φύλαττε τοὺς δούλους σου, | τοὺς πιστεύοντας εἰς σέ.
Θεοτόκε ἡ ἐλπὶς | πάντων τῶν Χριστιανῶν,
σκέπε, φρούρει, φύλαττε | τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ.

XV

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ

εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων (Δεκ. 25)

ἦχος α΄.

Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὴν τιμιωτέραν
καὶ ἐνδοξοτέραν | τῶν ἄνω στρατευμάτων.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὸν ἐκ τῆς παρθένου
θεὸν σαρκὶ τεχθέντα.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ
τεχθέντα βασιλέα.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὸν ὑπὸ τῶν μάγων
θεὸν προσκυνηθέντα.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὸν ὑπὸ ἀστέρος
τοῖς μάγοις μηνυθέντα.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὴν ἁγνὴν παρθένον
τὴν γεννησαμένην | Χριστὸν τὸν βασιλέα.
Μάγοι καὶ ποιμένες | ἦλθον προσκυνῆσαι
Χριστὸν τὸν γεννηθέντα | ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει.

Σήμερον ἡ παρθένος | τίκτει τὸν δεσπότην
ἔνδον ἐν τῷ σπηλαίῳ.
Σήμερον ὁ δεσπότης | τίκτεται ὡς βρέφος
ὑπὸ μητρὸς παρθένου.
Σήμερον οἱ ποιμένες | βλέπουσι τὸν σωτῆρα
σπαργάνοις εἰλημένον | καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ.
Σήμερον ὁ δεσπότης | ῥάκει σπαργανοῦται
ὁ ἀναφὴς ὡς βρέφος.
Σήμερον πᾶσα κτίσις | ἀγάλλεται καὶ χαίρει,
ὅτι Χριστὸς ἐτέχθη | ἐκ τῆς παρθένου κόρης.

Οὐράνιαι δυνάμεις | τεχθέντα τὸν σωτῆρα,
κύριον καὶ δεσπότην | μηνύουσι τῷ κόσμῳ.

Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τῆς τρισυποστάτου
καὶ ἀδιαιρέτου | θεότητος τὸ κράτος.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὴν λυτρωσαμένην
ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΚΑΙ ΚΟΝΤΑΚΙΑ.

I

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ

ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου.

α'. ἦχος α'.

Τοῦ λίθου σφραγισθέντος
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων
καὶ στρατιωτῶν φυλασσόντων
τὸ ἄχραντόν σου σῶμα
ἀνέστης τριήμερος, σωτήρ,
δωρούμενος τῷ κόσμῳ τὴν ζωήν·
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν
ἐβόων σοι, ζωοδότα·
δόξα τῇ ἀναστάσει σου, Χριστέ·
δόξα τῇ βασιλείᾳ σου·
δόξα τῇ οἰκονομίᾳ σου,
μόνε φιλάνθρωπε.

Τοῦ Γαβριὴλ φθεγξαμένου σοι,
παρθένε, τὸ χαῖρε,
σὺν τῇ φωνῇ ἐσαρκοῦτο
ὁ τῶν ὅλων δεσπότης
ἐν σοὶ τῇ ἁγίᾳ κιβωτῷ,
ὡς ἔφη ὁ δίκαιος Δαυΐδ·
ἐδείχθης πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν,
βαστάσασα τὴν κτίστην σου·
δόξα τῷ ἐνοικήσαντι ἐν σοί·
δόξα τῷ προελθόντι ἐκ σοῦ·
δόξα τῷ ἐλευθερώσαντι ἡμᾶς
διὰ τοῦ τόκου σου.

β'. ἦχος β'.

Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον | ἡ ζωὴ ἡ ἀθάνατος,
τότε τὸν ᾅδην ἐνέκρωσας | τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος·
ὅτε δὲ καὶ τοὺς τεθνεῶτας | ἐκ τῶν καταχθονίων ἀνέστησας,
πᾶσαι αἱ δυνάμεις | τῶν ἐπουρανίων ἐκραύγαζον·
ζωοδότα Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι·

Πάντα ὑπὲρ ἔννοιαν, | πάντα ὑπερένδοξα,
τὰ σά, θεοτόκε, μυστήρια·
τῇ ἁγνείᾳ ἐσφραγισμένη | καὶ παρθενίᾳ φυλαττομένη
μήτηρ ἐγνώσθης ἀψευδής, | θεὸν τεκοῦσα ἀληθινόν·
αὐτὸν ἱκέτευε | σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

β' v. 3 καὶ om. D — 4 αἱ τῶν D — 5 ἡμῶν om. D

γ' ἦχος γ'.

Εὐφραινέcθω τὰ οὐράνια, | ἀγαλλιάcθω τὰ ἐπίγεια,
ὅτι ἐποίηcε κράτοc | ἐν βραχίονι αὐτοῦ·
ὁ κύριοc ἐπάτηcε | τῷ θανάτῳ τὸν θάνατον·
πρωτότοκοc τῶν νεκρῶν ἐγένετο,
ἐκ κοιλίαc ᾅδου | ἐρρύcατο ἡμᾶc
καὶ παρέcχε τῷ κόcμῳ τὸ μέγα ἔλεοc.

Cὲ τὴν μεcιτεύcαcαν, | τὴν cωτηρίαν τοῦ γένουc ἡμῶν
ἀνυμνοῦμεν, θεοτόκε παρθένε·
ἐν τῇ cαρκὶ γὰρ τῇ ἐκ coῦ προcληφθείcῃ
ὁ υἱόc cου καὶ θεὸc ἡμῶν
τὸ διὰ cταυροῦ καταδεξάμενοc πάθοc
ἐλυτρώcατο ἡμᾶc ἐκ φθορᾶc ὡc φιλάνθρωποc.

δ' ἦχος δ'.

Τὸ φαιδρὸν τῆc ἀναcτάcεωc κήρυγμα
ἐκ τοῦ ἀγγέλου μαθοῦcαι | αἱ τοῦ κυρίου μαθήτριαι
καὶ τὴν προγονικὴν ἀπόφαcιν ἀπορρίψαcαι
τοῖc ἀποcτόλοιc καυχώμεναι ἔλεγον·
ἐcκύλευται ὁ θάνατοc, | ἠγέρθη Χριcτὸc ὁ θεόc,
δωρούμενοc τῷ κόcμῳ τὸ μέγα ἔλεοc.

Τὸ ἀπ' αἰῶνοc ἀπόκρυφον | καὶ ἀγγέλοιc ἄγνωcτον μυcτήριον
διὰ coῦ, θεοτόκε, | τοῖc ἐπὶ γῆc πεφανέρωται,
θεὸc ἐν ἀcυγχύτῳ ἑνώcει cαρκούμενοc
καὶ cταυρὸν ἑκουcίωc | ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξάμενοc,
δι' οὗ ἀναcτήcαc τὸν πρωτόπλαcτον
ἔcωcεν ἐκ θανάτου τὰc ψυχὰc ἡμῶν.

ε' ἦχος πλ. α'.

Τὸν cυνάναρχον λόγον | πατρὶ καὶ πνεύματι,
τὸν ἐκ παρθένου τεχθέντα | εἰc cωτηρίαν ἡμῶν
ἀνυμνήcωμεν πιcτοὶ | καὶ προcκυνήcωμεν,
ὅτι ηὐδόκηcε cαρκὶ | ἀνελθεῖν ἐν τῷ cταυρῷ
καὶ θάνατον ὑπομεῖναι
καὶ ἐγεῖραι τοὺc τεθνεῶταc | ἐν τῇ ἐνδόξῳ ἀναcτάcει αὐτοῦ.

Χαῖρε, πύλη κυρίου | ἡ ἀδιόδευτοc·
χαῖρε, τεῖχοc καὶ cκέπη | τῶν προcτρεχόντων εἰc cέ·
χαῖρε, ἀχείμαcτε λιμὴν | καὶ ἀπειρόγαμε,
ἡ τεκοῦcα ἐν cαρκὶ | τὸν ποιητήν cου καὶ θεόν,
πρεcβεύουcα μὴ ἐλλίπῃc
ὑπὲρ τῶν ἀνυμνούντων καὶ προcκυνούντων τὸν τόκον cου.

ε' v. 11 μὴ παρίδῃc D

ϛ′ ἦχος βαρύς.

Κατέλυσας τῷ σταυρῷ σου τὸν θάνατον,
ἠνέῳξας τῷ ληστῇ τὸν παράδεισον,
τῶν μυροφόρων τὸν θρῆνον μετέβαλες,
καὶ τοῖς ἀποστόλοις κηρύττειν ἐπέταξας,
ὅτι ἀνέστης, Χριστὲ ὁ θεός,
παρέχων τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Ὡς τῆς ἡμῶν ἀναστάσεως θησαύρισμα
τοὺς ἐπὶ σοὶ πεποιθότας, πανύμνητε,
ἐκ λάκκου καὶ βυθοῦ πταισμάτων ἀνάγαγε·
σὺ γὰρ τοὺς ὑπευθύνους τῇ ἁμαρτίᾳ ἔσωσας
τεκοῦσα τὴν σωτηρίαν ἡμῶν·
ἡ πρὸ τόκου παρθένος | καὶ ἐν τόκῳ παρθένος
καὶ μετὰ τόκον πάλιν μένεις παρθένος.

ζ′ ἦχος πλ. δ′.

Ἐξ ὕψους κατῆλθες ὁ εὔσπλαγχνος,
ταφὴν κατεδέξω τριήμερον,
ἵνα ἡμᾶς ἐλευθερώσῃς τῶν παθῶν·
ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις ἡμῶν, | κύριε, δόξα σοι.

Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς | ἐκ παρθένου καὶ σταύρωσιν
ὑπομείνας, ἀγαθέ,
ὁ θανάτῳ τὸν θάνατον σκυλεύσας
καὶ ἔγερσιν δείξας ὡς θεός
μὴ παρίδῃς, οὓς ἔπλασας τῇ χειρί σου·
δεῖξον τὴν φιλανθρωπίαν σου, ἐλεῆμον,
δέξαι τὴν τεκοῦσάν σε θεοτόκον
πρεσβεύουσαν ὑπὲρ ἡμῶν
καὶ σῶσον, σωτὴρ ἡμῶν, | λαὸν ἀπεγνωσμένον.

II

η′. Ἀπολυτίκιον εἰς τὴν μεγάλην Παρασκευήν (Τριῳδ. σελ. 398)

ἦχος β′.

Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ,
ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελὼν
τὸ ἄχραντόν σου σῶμα,
σινδόνι καθαρᾷ | εἰλήσας καὶ ἀρώμασιν
ἐν μνήματι καινῷ | κηδεύσας ἀπέθετο.

θ′. Ἀπολυτίκιον εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29)

ἦχος δ′.

Οἱ τῶν ἀποστόλων πρωτόθρονοι
καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι
τῷ δεσπότῃ τῶν ὅλων πρεσβεύσατε,
εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

ϛ′ v. 4 τοῖς σοῖς Oct. — ὑπέταξας D — 11 ἡμῶν om. Oct. — ζ′ v. 4 κύριε om. D

ι' Ἀπολυτίκιον εἰς τὸ Γενέθλιον τῆς θεοτόκου (Σεπτ. 8)

ἦχος δ'.

Ἡ γέννησίς σου, θεοτόκε, | χαρὰν ἐμήνυσε
πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ·
ἐκ σοῦ γὰρ ἀνέτειλεν | ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης,
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν·
καὶ λύσας τὴν κατάραν | ἔδωκε τὴν εὐλογίαν,
καὶ καταργήσας τὸν θάνατον
ἐδωρήσατο ἡμῖν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

ια' Ἀπολυτίκιον εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου.

ἦχος δ'.

Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον
καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις·
ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ υἱὸς τῆς παρθένου γίνεται
καὶ Γαβριὴλ τὴν χάριν εὐαγγελίζεται·
διὸ σὺν αὐτῷ τῇ θεοτόκῳ βοήσωμεν·
χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

ιβ' Ἀπολυτίκιον εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον (Δεκ. 6)

ἦχος δ'.

Κανόνα πίστεως | καὶ εἰκόνα πραότητος,
ἐγκρατείας διδάσκαλον | ἀνέδειξέ σε τῇ ποίμνῃ σου
ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια·
διὰ τοῦτο ἐκτήσω | τῇ ταπεινώσει τὰ ὑψηλά,
τῇ πτωχείᾳ τὰ πλούσια·
πάτερ ἱεράρχα Νικόλαε,
πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ιγ' Ἀπολυτίκιον εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον (Ἀπριλ. 23)

ἦχος δ'.

Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτὴς
καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστής,
ἀσθενούντων ἰατρός, | βασιλέων ὑπέρμαχος,
τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε,
πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ιδ' Ἀπολυτίκιον εἰς Γρηγόριον τὸν θεολόγον (Ἰαν. 25)

ἦχος α'.

Ὁ ποιμενικὸς αὐλὸς τῆς θεολογίας σου
τὰς τῶν ῥητόρων ἐνίκησε σάλπιγγας·

ὡς γὰρ τὰ βάθη τοῦ πνεύματος ἐκζητήσαντι
καὶ τὰ κάλλη τοῦ φθέγματος προσετέθη σοι·
ἀλλὰ πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ, πάτερ Γρηγόριε,
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ιε′ Ἀπολυτίκιον τῆς Ἀναλήψεως (Πεντηκ. σελ. 150)

ἦχος πλ. β′.

Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν,
χαροποιήσας τοὺς μαθητὰς
τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματος,
βεβαιωθέντων αὐτῶν διὰ τῆς εὐλογίας,
ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, | ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου.

ιθ′ Τροπάριον ἀναστάσιμον τοῦ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 1)

ἦχος πλ. α′.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν
θανάτῳ θάνατον πατήσας
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι
ζωὴν χαρισάμενος.

κα′ Σταυροθεοτοκίον

ἦχος δ′.

Σφαγήν σου τὴν ἄδικον, Χριστέ,
ἡ παρθένος βλέπουσα
ὀδυρομένη ἐβόα σοι·
τέκνον γλυκύτατον,
πῶς ἀδίκως πάσχεις;
πῶς τῷ ξύλῳ κρέμασαι
ὁ πᾶσαν γῆν κρεμάσας τοῖς ὕδασι;
μὴ λίπῃς μόνην με,
εὐεργέτα πολυέλεε,
τὴν μητέρα | καὶ δούλην σου, δέομαι.

ιϛ′ Κοντάκιον (Τριῳδ. σελ. 207)

ἦχος πλ. β′.

Ψυχή μου, ψυχή μου, | ἀνάστα, τί καθεύδεις;
τὸ τέλος ἐγγίζει | καὶ μέλλεις θορυβεῖσθαι·
ἀνάνηψον οὖν, | ἵνα φείσηταί σου Χριστὸς ὁ θεὸς
ὁ πανταχοῦ παρὼν | καὶ τὰ πάντα πληρῶν.

ιζ′ Κοντάκιον εἰς τὴν τοῦ Πάσχα κυριακὴν (Πεντηκ. σελ. 3)

ἦχος πλ. α′.

Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες, ἀθάνατε,
ἀλλὰ τοῦ ᾅδου καθεῖλες τὴν δύναμιν
καὶ ἀνέστης ὡς νικητής, Χριστὲ ὁ θεός,
γυναιξὶ μυροφόροις | φθεγξάμενος· χαίρετε·
καὶ τοῖς σοῖς ἀποστόλοις | εἰρήνην δωρούμενος
ὁ τοῖς πεσοῦσι παρέχων ἀνάστασιν.

ΡΩΜΑΝΟΥ

ιη' κοντάκιον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)

ἦχος γ'.

Ἡ παρθένος σήμερον
τὸν ὑπερούσιον τίκτει,
καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον
τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει·
ἄγγελοι μετὰ ποιμένων
δοξολογοῦσι·
μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος
ὁδοιποροῦσι·
δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη
παιδίον νέον, | ὁ πρὸ αἰώνων θεός.

ΙΔΙΟΜΕΛΑ ΑΔΕϹΠΟΤΑ.

α' Ἰδιόμελα εἰς τὴν μεγάλην Τρίτην (Τριῳδ. σελ. 353)

ἦχος α'.

Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου
πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος;
ἐὰν γὰρ τολμήσω συνεισελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα,
ὁ χιτών με ἐλέγχει, | ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ γάμου,
καὶ δέσμιος ἐκβάλλομαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων·
καθάρισον, κύριε, τὸν ῥύπον τῆς ψυχῆς μου
καὶ σῶσόν με ὡς φιλάνθρωπος.

ἦχος β'.

Ὁ τῇ ψυχῆς ῥᾳθυμίᾳ νυστάξας
οὐ κέκτημαι, νυμφίε Χριστέ,
καιομένην λαμπάδα τὴν ἐξ ἀρετῶν,
καὶ νεάνισιν ὁμοιώθην μωραῖς,
ἐν καιρῷ τῆς ἐργασίας ῥεμβόμενος·
τὰ σπλάγχνα τῶν οἰκτιρμῶν σου
μὴ κλείσῃς μοι, δέσποτα·
ἀλλ' ἐκτινάξας μου τὸν ζοφερὸν
ὕπνον ἐξανάστησον
καὶ ταῖς φρονίμοις συνεισάγαγε παρ-
θένοις
εἰς νυμφῶνα τὸν σόν,
ὅπου ἦχος καθαρὸς ἑορταζόντων
καὶ βοώντων ἀπαύστως· κύριε, δόξα σοι.

β' Ἰδιόμελον εἰς τὰς Ὥρας τῆς μεγάλης Παρασκευῆς (Τριῳδ. σελ. 393)

ἦχος πλ. β'.

Σήμερον κρέμαται ἐπὶ ξύλου
ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας·
στέφανον ἐξ ἀκανθῶν
περιτίθεται ὁ τῶν ἀγγέλων βασι-
λεύς·
ψευδῆ πορφύραν περιβάλλεται
ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν
νεφέλαις·
ῥάπισμα κατεδέξατο
ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ἐλευθερώσας τὸν
[Ἀδάμ·
ἥλοις προσηλώθη
ὁ νυμφίος τῆς ἐκκλησίας·
λόγχῃ ἐκεντήθη | ὁ υἱὸς τῆς παρθένου·
προσκυνοῦμέν σου τὰ πάθη, Χριστέ,
δεῖξον ἡμῖν
καὶ τὴν ἔνδοξόν σου ἀνάστασιν.

ιη. Hoc contakion magni poematis partem fuisse testatur Pitra L'hymnogr. p. 47
α' v. 5 ἐκβάλλομαι E: ἐκβαλοῦμαι Triod. — β'. Sophronio hoc idiomelon adsignat H — πορφύρα U — 9 προσηλοῦται H

γ'. Ἰδιόμελα τοῦ μεγάλου Σαββάτου
(Τριῳδ. cελ. 411)

ἦχος β'.

Cήμερον cυνέχει τάφος
τὸν cυνέχοντα παλάμῃ τὴν κτίcιν·
καλύπτει λίθος
τὸν καλύψαντα ἀρετῇ τοὺς οὐρανούς·
ὑπνοῖ ἡ Ζωὴ | καὶ Ἅιδης τρέμει
καὶ Ἀδὰμ τῶν δεcμῶν ἀπολύεται·
δόξα τῇ cῇ οἰκονομίᾳ,
δι' ἧc τελέcας πάντα cαββατιcμὸν αἰώ-
ἐδωρήcω ἡμῖν ὡς θεός, [νιον
τὴν παναγίαν ἐκ νεκρῶν cου ἀνά-
cταcιν.

ἦχος β'.

Τί τὸ ὁρώμενον θέαμα;
τίς ἡ παροῦcα κατάπαυcις;
ὁ βαcιλεὺς τῶν αἰώνων,
τὴν διὰ πάθους τελέcας οἰκονομίαν,
ἐν τάφῳ cαββατίζει,
καινὸν ἡμῖν παρέχων cαββατιcμόν·
αὐτῷ βοήcωμεν·
ἀνάcτα ὁ θεὸς κρίνων τὴν γῆν,
ὅτι cὺ βαcιλεύεις εἰς τοὺς αἰῶνας,
ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

ἦχος β'.

Δεῦτε, ἴδωμεν | τὴν Ζωὴν τῶν ἁπάντων
ἐν τάφῳ κειμένην,
ἵνα τοὺς ἐν τάφῳ κειμένους ζωοποι-
δεῦτε cήμερον [ήcῃ·
τὸν ἐξ Ἰούδα ὑπνοῦντα θεώμενοι
προφητικῶς αὐτῷ ἐκβοήcωμεν·
ἀναπεcὼν κεκοίμηcαι ὡς λέων·
τίς ἐγερεῖ cε, βαcιλεῦ;
ἀλλ' ἀνάcτηθι, cωτήρ, αὐτεξουcίως
ὁ δοὺς ἑαυτὸν | ὑπὲρ ἡμῶν ἑκου-
cίως· κύριε, δόξα cοι.

ἦχος πλ. β'.

Ἠιτήcατο Ἰωcὴφ | τὸ cῶμα τοῦ Ἰηcοῦ
καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ·
ἔδει γὰρ αὐτὸν ἐκ τάφου | ὡς ἐκ παcτάδος προελθεῖν·
ὁ cυντρίψας κράτος θανάτου
καὶ ἀνοίξας πύλας παραδείcου ἀνθρώποις, δόξα cοι.

ἦχος πλ. β'.

Τὴν cήμερον μυcτικῶς | ὁ μέγας Μωϋcῆς
προδιετυποῦτο λέγων·
καὶ εὐλόγηcεν ὁ θεὸς | τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην·
τοῦτο γάρ ἐcτιν | τὸ εὐλογημένον cάββατον·
αὕτη ἐcτὶν | ἡ τῆς καταπαύcεως ἡμέρα,
ἐν ᾗ κατέπαυcεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ
ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ·
διὰ τῆς κατὰ τὸν θάνατον οἰκονομίας
τῇ cαρκὶ cαββατίcας
καὶ εἰς ὃ ἦν | πάλιν ἐπανελθών,
διὰ τῆς ἀναcτάcεως
ἐδωρήcατο ἡμῖν | ζωὴν τὴν αἰώνιον,
ὡς μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος.

γ'. v. 8 ὡς θεός om. Triod. — 11 πανήγυρις E — 20 τῶν ἁπάντων E: ἡμῶν Triod — 21 τάφοις Triod. — 26 cωτὴρ om. Triod. — 33 Μωcῆς E — 39 υἱὸς τοῦ πατρός E

δ′. Ἰδιόμελον εἰc τὴν κυριακὴν τῆc Τυρινῆc (Τριῳδ. cελ. 64)

ἦχοc δ′.

Ἔλαμψεν ἡ χάριc cου, κύριε,
ἔλαμψεν ὁ φωτιcμὸc τῶν ψυχῶν ἡμῶν·
ἰδοὺ καιρὸc εὐπρόcδεκτοc, | ἰδοὺ καιρὸc μετανοίαc·
ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ cκότουc
καὶ ἐνδυcώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτόc,
ὅπωc διαπλεύcαντεc | τὸ τῆc νηcτείαc μέγα πέλαγοc
εἰc τὴν τριήμερον ἀνάcταcιν | καταντήcωμεν
τοῦ κυρίου καὶ cωτῆροc ἡμῶν
Ἰηcοῦ Χριccοῦ | τοῦ cώζοντοc τὰc ψυχὰc ἡμῶν.

ε′. Ἰδιόμελον εἰc τὸ Πάcχα (Πεντηκ. cελ. 5)

ἦχοc πλ. α′.

Ἀναcτάcεωc ἡμέρα·
καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει
καὶ ἀλλήλουc περιπτυξώμεθα·
εἴπωμεν, ἀδελφοὶ, καὶ τοῖc μιcοῦcιν
ἡμᾶc· cυγχωρήcωμεν
πάντα τῇ ἀναcτάcει·
καὶ οὕτω βοήcωμεν·
Χριcτὸc ἀνέcτη ἐκ νεκρῶν,
θανάτῳ θάνατον πατήcαc
καὶ τοῖc ἐν τοῖc μνήμαcι
ζωὴν χαριcάμενοc.

ϛ′. Θρῆνοc εἰc τὴν μεγάλην Παραcκευήν.

ἦχοc πλ. α′.

Cὲ τὸν ἀναβαλλόμενον | τὸ φῶc ὥcπερ ἱμάτιον
καθελὼν Ἰωcὴφ ἀπὸ τοῦ ξύλου | cὺν Νικοδήμῳ
καὶ θεωρήcαc νεκρὸν, γυμνὸν, ἄταφον,
εὐcυμπάθητον θρῆνον ἀναλαβὼν | ὀδυρόμενοc ἔλεγεν·
οἴμοι, γλυκύτατε Ἰηcοῦ!
ὃν πρὸ μικροῦ ὁ ἥλιοc | ἐν cταυρῷ κρεμάμενον θεαcάμενοc
ζόφον περιεβάλλετο·
καὶ ἡ γῆ τῷ φόβῳ ἐκυμαίνετο,
καὶ διερρήγνυτο ναοῦ τὸ καταπέταcμα·
ἀλλ᾽ ἰδοὺ νῦν βλέπω cε
δι᾽ ἐμὲ ἑκουcίωc | ὑπελθόντα θάνατον·
πῶc cε κηδεύcω, θεέ μου; | ἢ πῶc cινδόcιν εἱλήcω;
ποίαιc χερcὶ δὲ προcψαύcω | τὸ cὸν ἀκήρατον cῶμα;
ἢ ποῖα ᾄcματα μέλψω | τῇ cῇ ἐξόδῳ, οἰκτίρμον;
μεγαλύνω τὰ πάθη cου, | ὑμνολογῶ καὶ τὴν ταφήν cου
cὺν τῇ ἀναcτάcει, κραυγάζων· | κύριε, δόξα cοι·

ϛ′. Brevioribus modulis carmen instruxit cod. E, prolixioribus cod. U; auctor naeniae in cod. U Θεοφάγνηc (an Θεοφάνηc?) audit.

ζ'. Ἰδιόμελον τῆς μεγάλης Δευτέρας (Τριῳδ. σελ. 346)

ἦχος α'.

Ἐρχόμενος ὁ κύριος | πρὸς τὸ ἑκούσιον πάθος
τοῖς ἀποστόλοις ἔλεγεν ἐν τῇ ὁδῷ·
Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα,
καὶ παραδοθήσεται | ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,
καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ·
δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς | κεκαθαρμέναις διανοίαις
συμπορευθῶμεν αὐτῷ | καὶ συσταυρωθῶμεν
καὶ νεκρωθῶμεν δι' αὐτὸν | ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς,
ἵνα καὶ συζήσωμεν αὐτῷ
καὶ ἀκούσωμεν βοῶντος αὐτοῦ·
οὐκέτι εἰς τὴν ἐπίγειον Ἱερουσαλὴμ | διὰ τὸ παθεῖν,
ἀλλὰ ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου
καὶ πατέρα ὑμῶν | καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν·
καὶ συνανυψῶ ὑμᾶς | εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ
ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

η'. Ἰδιόμελον τῆς μεγάλης Δευτέρας (Τριῳδ. σελ. 344)

ἦχος πλ. δ'.

Ἰδού, ὁ νυμφίος ἔρχεται | ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός·
καὶ μακάριος ὁ δοῦλος, | ὃν εὑρήσει γρηγοροῦντα,
ἀνάξιος δὲ πάλιν, | ὃν εὑρήσει ῥᾳθυμοῦντα·
βλέπε οὖν, ψυχή μου, | μὴ τῷ ὕπνῳ κατενεχθῇς,
ἵνα μὴ τῷ θανάτῳ παραδοθῇς | καὶ τῆς βασιλείας ἔξω κλεισθῇς·
ἀλλὰ ἀνάνηψον κράζουσα·
ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν,
διὰ τῆς θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς.

θ'. Ἰδιόμελον τῆς μεγάλης Πέμπτης (Τριῳδ. σελ. 364)

ἦχος πλ. δ'.

Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταὶ
ἐν τῷ νιπτῆρι τοῦ δείπνου ἐφωτίζοντο,
τότε Ἰούδας ὁ δυσσεβὴς
φιλαργυρίαν νοσήσας ἐσκοτίζετο,
καὶ ἀνόμοις κριταῖς
σὲ τὸν δίκαιον κριτὴν παραδίδωσι·
βλέπε, χρημάτων ἐραστά,
τὸν διὰ ταῦτα ἀγχόνῃ χρησάμενον·
φεῦγε ἀκόρεστον ψυχὴν
τὴν διδασκάλῳ τοιαῦτα τολμήσασαν·
ὁ περὶ πάντας ἀγαθός, | κύριε, δόξα σοι.

ζ' v. 3 ἀναβαίνωμεν E — 3 Matth. XX 18. Luc. XVIII 31—33. — 13 καὶ πατέρα ὑμῶν om. E — η' v. 7 θεὸς ἡμῶν Pandecte: θεός Triod.

ι΄. Cτιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ Πάσχα (Πεντηκ. cελ. 5)
ἦχος πλ. α΄.

Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν cήμερον ἀναδέδεικται,
πάcχα καινὸν ἅγιον, | πάcχα μυcτικόν,
πάcχα πανcεβάcμιον,
πάcχα, Χριcτὸς ὁ λυτρωτὴc,
πάcχα ἄμωμον,
πάcχα μέγα, πάcχα τῶν πιcτῶν·
πάcχα τὸ πύλαc ἡμῖν
τοῦ παραδείcου ἀνοῖξαν,
πάcχα πάνταc ἁγιάζον πιcτούc.

Δεῦτε ἀπὸ θέας γυναῖκες εὐαγγελίcτριαι
καὶ τῇ Cιὼν εἴπατε· | δέχου παρ' ἡμῶν
χαρᾶc εὐαγγέλια
τῆc ἀναcτάcεωc Χριcτοῦ,
τέρπου, χόρευε
καὶ ἀγάλλου, Ἱερουcαλήμ,
τὸν βαcιλέα Χριcτὸν
θεαcαμένη ἐκ τοῦ μνήματοc
ὡc νυμφίον προερχόμενον.

Αἱ μυροφόροι γυναῖκεc | ὄρθρου βαθέοc
ἐπιcτᾶcαι πρὸc τὸ μνῆμα
τοῦ Ζωοδότου
εὗρον ἄγγελον
ἐπὶ τοῦ λίθου καθήμενον,
καὶ αὐτὸc προcφθεγξάμενοc
αὐταῖc οὕτωc ἔλεγε·
τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;
τί θρηνεῖτε τὸν ἄφθαρτον ὡc ἐν φθορᾷ;
ἀπελθοῦcαι κηρύξατε τοῖc ἑαυτοῦ μαθηταῖc.
Πάcχα τὸ τερπνόν, πάcχα κυρίου, πάcχα,
πάcχα πανcεβάcμιον | ἡμῖν ἀνέτειλε,
πάcχα, ἐν χαρᾷ ἀλλήλουc περιπτυξώμεθα·
ὦ πάcχα λύτρον λύπηc·
καὶ γὰρ ἐκ τάφου cήμερον,
ὥcπερ ἐκ παcτοῦ, ἐκλάμψαc Χριcτὸc
τὰ γύναια χαρᾶc ἔπληcε λέγων·
κηρύξατε ἀποcτόλοιc.

ια΄. Εὐλογητάρια ἀναcτάcιμα ψαλλόμενα τῷ μεγάλῳ Cαββάτῳ. (Τριῳδ. cελ. 407)
ἦχος πλ. α΄.
Εὐλογητὸc εἶ, κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά cου.

Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμοc
κατεπλάγη, ὁρῶν cε
ἐν νεκροῖc λογιcθέντα,
τοῦ θανάτου δέ, cωτήρ,
τὴν ἰcχὺν καθελόντα
καὶ cὺν ἑαυτῷ | τὸν Ἀδὰμ ἐγείραντα
καὶ ἐξ ᾅδου πάνταc ἐλευθερώcαντα.

Εὐλογητὸc εἶ κ.

Τί τὰ μῦρα | cυμπαθῶc τοῖc δάκρυcιν,
ὦ μαθήτριαι, κιρνᾶτε;
ὁ ἀcτράπτων ἐν τῷ τάφῳ ἄγγελοc
προcεφθέγγετο ταῖc μυροφόροιc·
ἴδετε ὑμεῖc τὸν τάφον καὶ ἥcθητε·
ὁ cωτὴρ γὰρ ἐξανέcτη τοῦ μνήματοc.

Εὐλογητὸc εἶ κ.

Λίαν πρωῒ | μυροφόροι ἔδραμον
πρὸc τὸ μνῆμά cου θρηνολογοῦcαι·
ἀλλ' ἐπέcτη πρὸc αὐτὰc ὁ ἄγγελοc
καὶ εἶπε·
θρήνου ὁ καιρὸc πέπαυται· μὴ κλαίετε·
τὴν ἀνάcταcιν δὲ ἀποcτόλοιc εἴπατε.

Εὐλογητὸc εἶ κ.

Μυροφόροι γυναῖκεc
μετὰ μύρων ἐλθοῦcαι
πρὸc τὸ μνῆμά cου, cῶτερ, ἐνηχοῦντο,
ἀγγέλου τρανῶc
πρὸc αὐτὰc φθεγγομένου·
τί μετὰ νεκρῶν τὸν ζῶντα λογίζεcθε;
ὡc θεὸc γὰρ ἐξανέcτη τοῦ μνήματοc.

Τριαδικόν.

Προςκυνοῦμεν πατέρα
καὶ τὸν τούτου υἱόν τε
καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα,
τὴν ἁγίαν τριάδα | ἐν μιᾷ τῇ οὐςίᾳ
ςὺν τοῖς Cεραφὶμ,
κράζοντες τὸ ἅγιος, ἅγιος,
ἅγιος εἶ, κύριε.

Θεοτοκίον.

Ζωοδότην τεκοῦςα
ἐλυτρώςω, παρθένε,
τὸν Ἀδὰμ ἁμαρτίας,
χαρμονὴν δὲ τῇ Εὔᾳ
ἀντὶ λύπης παρέςχες·
ῥεύςαντα ζωῆς | ἴθυνε πρὸς ταύτην δὲ
ὁ ἐκ ςοῦ ςαρκωθεὶς θεὸς καὶ ἄνθρωπος.

CΩΦΡΟΝΙΟΥ

α'. Ἰδιόμελα τῶν Θεοφανείων (Ἰαν. 6)

ἦχος πλ. δ'.

Φωνὴ κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων· | βοᾷ λέγουςα·
δεῦτε λάβετε πάντες | πνεῦμα ςοφίας,
πνεῦμα ςυνέςεως, | πνεῦμα φόβου θεοῦ
τοῦ ἐπιφανέντος Χριςτοῦ.

Cήμερον τῶν ὑδάτων ἁγιάζεται | ἡ φύςις,
καὶ ῥήγνυται ὁ Ἰορδάνης | καὶ τῶν ἰδίων ναμάτων
ἐπέχει τὸ ῥεῦμα, | δεςπότην ὁρῶν ῥυπτόμενον.

Ὡς ἄνθρωπος ἐν ποταμῷ | ἦλθες, Χριςτὲ βαςιλεῦ·
καὶ δουλικὸν βάπτιςμα | λαβεῖν ςπεύδεις, ἀγαθὲ,
ὑπὸ τῶν τοῦ προδρόμου χειρῶν
διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, φιλάνθρωπε.

Πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
«ἑτοιμάςατε τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου»
ἦλθες, κύριε, | μορφὴν δούλου λαβὼν,
βάπτιςμα αἰτῶν | ὁ μὴ γνοὺς ἁμαρτίαν·
εἴδοςάν ςε ὕδατα | καὶ ἐφοβήθηςαν·
ςύντρομος γέγονεν ὁ πρόδρομος
καὶ ἐβόηςε λέγων·
πῶς φωτίςει ὁ λύχνος τὸ φῶς;
πῶς χειροθετήςει ὁ δοῦλος τὸν δεςπότην;
ἁγίαςον ἐμὲ | καὶ τὰ ὕδατα, ςωτὴρ,
ὁ αἴρων τοῦ κόςμου τὴν ἁμαρτίαν.

β'. Ἰδιόμελα εἰς τὰς Ὥρας τῶν Χριςτουγέννων (Δεκ. 25)

ἦχος πλ. δ'.

Βηθλεὲμ ἑτοιμάζου· | εὐτρεπιζέςθω ἡ φάτνη·
τὸ ςπήλαιον δεχέςθω· | ἡ ἀλήθεια ἦλθεν·

ια' v. 31 corruptus esse videtur et sententiam et numeros si spectes.
Sophronii carm. α' vv. 1—4 om. E — 13 Matth. III 3 — β' 1—7 primam certe strophum ab Sophronio compositam esse ed. Triod. testari videtur; auctoris nomen deest in E

ἡ ϲκιὰ παρέδραμε· | καὶ θεὸϲ ἐν ἀνθρώποιϲ
ἐκ παρθένου πεφανέρωται, | μορφωθεὶϲ τὸ καθ' ἡμᾶϲ
καὶ θεώϲαϲ τὸ πρόϲλημμα·
διὸ | Ἀδὰμ ἀνανεοῦται | ϲὺν τῇ Εὔᾳ κράζοντεϲ·
ἐπὶ γῆϲ εὐδοκία ἐπεφάνη | ϲῶϲαι τὸ γένοϲ ἡμῶν.

ἦχοϲ γ΄.

Νῦν προφητικὴ πρόρρηϲιϲ | πληρωθῆναι ἐπείγεται
μυϲτικῶϲ ἡ φάϲκουϲα·
καὶ ϲύ, Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα,
οὐδαμῶϲ ὑπάρχειϲ ἐλαχίϲτη ἐν τοῖϲ ἡγεμόϲι,
προευτρεπίζουϲα τὸ ϲπήλαιον·
ἐκ ϲοῦ γάρ μοι ἐξελεύϲεται
ἡγούμενοϲ τῶν ἐθνῶν διὰ ϲαρκὸϲ
ἐκ παρθένου κόρηϲ Χριϲτὸϲ ὁ θεόϲ,
ὃϲ ποιμανεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ, | τὸν νέον Ἰϲραήλ·
δῶμεν αὐτῷ ἅπαντεϲ μεγαλοϲύνην·

ἦχοϲ πλ. δ΄.

Τάδε λέγει Ἰωϲὴφ πρὸϲ τὴν παρθένον·
Μαρία, τί τὸ δρᾶμα τοῦτο, | ὃ ἐν ϲοὶ τεθέαμαι;
ἀπορῶ καὶ ἐξίϲταμαι | καὶ τὸν νοῦν καταπλήττομαι!
λάθρα τοίνυν ἀπ' ἐμοῦ | γενοῦ ἐν τάχει·
Μαρία, τί τὸ δρᾶμα τοῦτο, | ὃ ἐν ϲοὶ τεθέαμαι;
ἀντὶ τιμῆϲ αἰϲχύνην, | ἀντ' εὐφροϲύνηϲ τὴν λύπην,
ἀντὶ τοῦ ἐπαινεῖϲθαι | τὸν ψόγον μοι προϲήγαγεϲ·
οὐκ ἔτι φέρω λοιπὸν | τὸ ὄνειδοϲ ἀνθρώπων·
ὑπὸ γὰρ ἱερέων ἐκ τοῦ ναοῦ | ὡϲ ἄμεμπτον κυρίου ϲε παρέλαβον,
καὶ τί τὸ δρώμενον;

ΑΝΔΡΕΟΥ ΙΕΡΟϹΟΛΥΜΙΤΟΥ

Ἰδιόμελα εἰϲ τὴν Χριϲτοῦ γέννηϲιν (Δεκ. 25)

ἦχοϲ δ΄.

Εὐφραίνεϲθε δίκαιοι, | οὐρανοὶ ἀγαλλιᾶϲθε,
ϲκιρτήϲατε τὰ ὄρη | Χριϲτοῦ γεννηθέντοϲ·
παρθένοϲ καθέζεται | τὰ Χερουβὶν μιμουμένη,
βαϲτάζουϲα ἐν κόλποιϲ | θεὸν λόγον ϲαρκωθέντα·
ποιμένεϲ τὸν τεχθέντα δοξάζουϲι,
μάγοι τῷ δεϲπότῃ δῶρα προϲφέρουϲιν·
ἄγγελοι ἀνυμνοῦντεϲ λέγουϲιν·
ἀκατάληπτε κύριε, δόξα ϲοι.

---

3 ἐν om. E — 6 κράζουϲα EH — 10 Mich. V 2 — 17 ἅπαντεϲ in marg. add. E
Andreae carm. v. 5 θαυμάζουϲι E — 8–11 hanc stropham extremo loco collocat E

Ὁ πατὴρ ηὐδόκηςεν, | ὁ λόγος ςὰρξ ἐγένετο,
καὶ ἡ παρθένος ἔτεκεν | θεὸν ἐνανθρωπήςαντα·
ἀςτὴρ μηνύει, | μάγοι προςκυνοῦςιν,
ποιμένες θαυμάζουςι, | καὶ ἡ κτίςις ἀγάλλεται.

Θεοτόκε παρθένε, | ἡ τεκοῦςα τὸν ςωτῆρα,
ἀνέτρεψας τὴν πρώτην κατάραν τῆς Εὔας,
ὅτι μήτηρ γέγονας | τῆς εὐδοκίας τοῦ πατρὸς,
βαςτάζουςα ἐν κόλποις | θεὸν λόγον ςαρκωθέντα·
οὐ φέρει τὸ μυςτήριον ἔρευναν,
πίςτει μόνῃ τοῦτο πάντες δοξάζομεν,
κράζοντες μετὰ ςοῦ καὶ λέγοντες·
ἀνερμήνευτε κύριε, δόξα ςοι·

Δεῦτε ἀνυμνήςωμεν | τὴν μητέρα τοῦ ςωτῆρος
τὴν μετὰ τόκον πάλιν | ὀφθεῖςαν παρθένον·
χαίροις, πόλις ἔμψυχε | τοῦ βαςιλέως καὶ θεοῦ,
ἐν ᾗ Χριςτὸς οἰκήςας | ςωτηρίαν εἰργάςατο·
μετὰ τοῦ Γαβριὴλ ἀνυμνοῦμέν ςε,
μετὰ τῶν ποιμένων δοξάζομεν | κράζοντες·
θεοτόκε, πρέςβευε | τῷ ἐκ ςοῦ ςαρκωθέντι
ςωθῆναι ἡμᾶς.

ΓΕΡΜΑΝΟΥ

α΄. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Χριςτοῦ γέννηςιν (Δεκ. 25)

ἦχος πλ. β΄.

Ὅτε καιρὸν | τῆς ἐπὶ γῆς παρουςίας ςου
πρώτη ἀπογραφὴ τῇ οἰκουμένῃ ἐγένετο,
τότε ἔμελλες τῶν ἀνθρώπων
ἀπογράψαςθαι τὰ ὀνόματα
τῶν πιςτευόντων τῷ τόκῳ ςου·
διὰ τοῦτο τὸ τοιοῦτον δόγμα
ὑπὸ Καίςαρος ἐξεφωνήθη·
τῆς γὰρ αἰωνίου ςου βαςιλείας
τὸ ἄναρχον ἐκαινουργήθη·
διό ςοι προςφέρομεν καὶ ἡμεῖς
ὑπὲρ τὴν χρηματικὴν φορολογίαν
ὀρθοδόξου πλουτιςμὸν θεολογίας
τῷ θεῷ καὶ ςωτῆρι τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

β΄. Ἰδιόμελον εἰς Χριςτοῦ γέννηςιν (Δεκ. 25)

ἦχος β΄.

Δεῦτε ἀγαλλιαςώμεθα τῷ κυρίῳ,
τὸ παρὸν μυςτήριον ἐκδιηγούμενοι·
τὸ μεςότοιχον τοῦ φραγμοῦ διαλέλυται,
ἡ φλογίνη ῥομφαία τὰ νῶτα δίδωςι,
καὶ τὰ Χερουβὶμ παραχωρεῖ
τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς·
κἀγὼ | τοῦ παραδείςου τῆς τρυφῆς
μεταλαμβάνω,

---

15 τῇ εὐδοκίᾳ Dan. — 26 δοξάςωμεν E
Germani carm. α΄. nomen melodi deest in cod. E — 3 ἀπογράφεςθαι Barth. — 8 τεκούςης ςου ἐκ. E — 11 πλουτιςμοῦ θεολογίαν E — β΄. nomen melodi deest in cod. E

οὗ προεξεβλήθην διὰ τῆϲ παρακοῆϲ·
ἡ γὰρ ἀπαράλλακτοϲ εἰκὼν τοῦ πατρόϲ,
ὁ χαρακτὴρ τῆϲ ἀϊδιότητοϲ αὐτοῦ,
μορφὴν δούλου λαμβάνει,
ἐξ ἀπειρογάμου μητρὸϲ προελθών,
οὐ τροπὴν ὑπομείναϲ·
ὃ γὰρ ἦν διέμεινε, | θεὸϲ ὢν ἀληθινόϲ·
καὶ ὃ οὐκ ἦν προϲέλαβεν,
ἄνθρωποϲ γενόμενοϲ διὰ φιλανθρωπίαν·
αὐτῷ βοήϲωμεν·
ὁ τεχθεὶϲ ἐκ παρθένου θεὸϲ
ἐλέηϲον ἡμᾶϲ.

γ΄. Ἰδιόμελον εἰϲ τὸν ἅγιον Δημήτριον (Ὀκτ. 26)
ἦχοϲ β΄.

Εἰϲ τὰ ὑπερκόϲμια ϲκηνώματα
τὸ πνεῦμά ϲου, Δημήτριε, μάρτυϲ Χριϲτοῦ,
Χριϲτὸϲ ὁ θεὸϲ | προϲήκατο ἀμώμητον·
ϲὺ γὰρ | τῆϲ τριάδοϲ γέγοναϲ ὑπέρμαχοϲ,
ἐν τῷ ϲταδίῳ ἀνδρείωϲ ἐναθλήϲαϲ,
ὡϲ ἀδάμαϲ ϲτερρόϲ·
λογχευθεὶϲ δὲ τὴν πλευρὰν
τὴν ἀκήρατόν ϲου, πανϲεβάϲμιε,
μιμούμενοϲ τὸν ἐπὶ ξύλου τανυϲθέντα,
εἰϲ ϲωτηρίαν παντὸϲ τοῦ κόϲμου
τῶν θαυμάτων εἴληφαϲ τὴν ἐνέργειαν,
ἀνθρώποιϲ παρέχων τὰϲ ἰάϲειϲ ἀφθόνωϲ·
διό ϲου ϲήμερον τὴν κοίμηϲιν ἑορτάζοντεϲ
ἐπαξίωϲ δοξάζομεν
τὸν ϲὲ δοξάϲαντα κύριον.

ΜΕΘΟΔΙΟΥ

Ἰδιόμελον εἰϲ Κωνϲταντῖνον καὶ Ἑλένην (Μαΐ. 21)
ἦχοϲ πλ. δ΄.

Ὁ τῶν ἀνάκτων ἄναξ καὶ θεόϲ,
ὁ πλουϲίαιϲ δωρεαῖϲ | κατακοϲμῶν τοὺϲ ἀξίουϲ,
αὐτὸϲ οὐρανόθεν, | ὥϲπερ Παῦλον τὸν ἀοίδιμον,
διὰ ϲημείου τοῦ ϲταυροῦ | ϲέ, Κωνϲταντῖνε, ἐζώγρηϲεν,
ἐν τούτῳ, φήϲαϲ, νίκα τοὺϲ ἐχθρούϲ ϲου·
ὃν ἀναζητήϲαϲ | ϲὺν μητρὶ θεόφρονι
καὶ εὑρών, ὡϲ ἐπόθειϲ,
τούτουϲ κατὰ κράτοϲ ἐτροπώϲω·
ϲὺν αὐτῇ οὖν ἱκέτευε | ὑπὲρ ὀρθοδόξων βαϲιλέων
καὶ τοῦ φιλοχρίϲτου ϲτρατοῦ
καὶ πάντων τῶν τὴν μνήμην ϲου τελούντων πιϲτῶϲ,
τὸν μόνον φιλάνθρωπον | λυτρωθῆναι πάϲηϲ ὀργῆϲ.

ΦΩΤΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

α΄. Ἰδιόμελον εἰϲ Μεθόδιον (Ἰουν. 14)
ἦχοϲ πλ. β΄.

Ἀϲτὴρ ἀνέτειλεν εὐϲεβείαϲ
ἀπὸ δυϲμῶν ἡλίου τοῦ φαινομένου

γ΄. Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου in marg. E — 2 μάρτυϲ ϲοφὲ Barth. — 5 καὶ ἐν ϲταδίῳ E — 9 τανυθέντα E — 13 ἑορτάζομεν ἐπαξίωϲ δοξάζοντεϲ E
Methodii nomen om. E — Photii nomen om. E

ὁ μέγας ἐν ἱεράρχαις Μεθόδιος·
καὶ τὴν ἀχλὺν διατμήξας τῶν κακοδόξων
κατέπαυσεν εἰς τὴν ὄντως ἀνατολὴν
τοῦ τῆς δικαιοσύνης ἡλίου,
Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν·
κἀκεῖσε ταῖς ἀσωμάτοις | συναυλιζόμενος χορείαις
καὶ πρὸς τῷ θρόνῳ παρεστὼς τῆς τριάδος,
ὡς ὅσιος, | ὡς μάρτυς, | ὡς ἱερεύς, | ὡς πατριάρχης
πράξει καὶ θεωρίᾳ | ἡμῖν αἰτεῖται, τοῖς ἐν πίστει τελοῦσι
τὴν ἱερὰν αὐτοῦ μνήμην, | τὸ μέγα ἔλεος.

β΄. Ἰδιόμελον εἰς Μεθόδιον (Ἰουν. 14)
ἦχος δ΄.

Εὐφροσύνως σήμερον | ἡ ἐκκλησία τοῦ θεοῦ στολίζεται,
ἀγαλλομένη κράζουσα·
ἐλαμπρύνθη μου τὸ κάλλος | ὑπὲρ πᾶσαν πόλιν·
ἰδοὺ γὰρ τῶν ἀρχιερέων τὸ μέγα κειμήλιον,
ὁ ἔνδοξος Μεθόδιος, | τὴν πορείαν πρὸς οὐρανὸν ἐποιήσατο·
δεῦτε οὖν φιλέορτοι, | τῶν ὀρθοδόξων τὸ σύστημα,
χοροστατήσαντες περὶ τὴν θείαν λάρνακα,
ἰαμάτων πλημμύραν λαβόντες παρ᾿ αὐτῆς,
ἱκετεύσωμεν αἰτήσασθαι Χριστὸν τὸν θεὸν
τοῦ ῥυσθῆναι τὴν οἰκουμένην | ἀπὸ πάσης αἱρέσεως.

ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

α΄. Ἰδιόμελον εἰς Κωνσταντῖνον καὶ Ἑλένην (Μαΐ. 21)
ἦχος β΄.

Πλουσίων δωρεῶν τὰ κρείττονα
εἰληφὼς παρὰ θεοῦ, | ἄναξ κράτιστε,
Κωνσταντῖνε μέγιστε, | καλῶς ἐν τούτοις διέπρεψας·
καταυγασθεὶς γὰρ | ἀκτῖσι τοῦ παναγίου πνεύματος,
ὑπὸ Σιλβέστρου ἱερέως | διὰ τοῦ βαπτίσματος
ἐν βασιλεῦσιν ὤφθης ἀήττητος,
τὴν οἰκουμένην ὡς προῖκα | προικοδοτήσας τῷ κτίστῃ σου
καὶ πόλιν βασιλεύουσαν θεοσεβῆ·
διὸ ἱκετεύων μὴ παύσῃ Χριστῷ τῷ θεῷ
δωρηθῆναι ἅπασι | τοῖς τελοῦσι τὴν μνήμην σου,
ὡς παρρησίαν ἔχων, | ἁμαρτιῶν συγχώρησιν
καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

β΄. nomen auctoris om. E — 2 καὶ κράζουσα Barth. — 7 ἅμα τῇ θείᾳ λάρνακι E — 9 ἱκετεύσωμεν om. E — αἰτήσασθε E
Byzantii carm. α΄ v. 8 θεοστεφῆ G — 9 Χριστὸν τὸν θεόν F

β'. Ἰδιόμελον εἰς μνήμην Βασιλείου τοῦ μεγάλου (Ἰαν. 1)

ἦχος β'.

Ὦ θεία καὶ ἱερὰ τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας μέλισσα,
Βασίλειε παμμακάριστε·
σὺ γὰρ τοῦ θείου πόθου τῷ κέντρῳ
σαυτὸν καθοπλίσας
τῶν θεοστυγῶν αἱρέσεων | τὰς βλασφημίας κατέτρωσας,
καὶ ταῖς ψυχαῖς τῶν πιστῶν
εὐσεβείας τὸν γλυκασμὸν ἐθησαύρισας·
καὶ νῦν τὸν θεῖον λειμῶνα
τῆς ἀκηράτου διερχόμενος νομῆς
μνημόνευε καὶ ἡμῶν, | παρεστὼς τὴν τριάδα τὴν ὁμοούσιον.

γ'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ (Αὐγ. 6)

ἦχος πλ. δ'.

Παρέλαβεν ὁ Χριστὸς
τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην
εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν
καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν·
καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ [ἥλιος,
τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ
ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς·
καὶ ὤφθησαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας
μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες·
καὶ νεφέλη φωτεινὴ | ἐπεσκίασεν αὐτούς·
καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα·
οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
ἐν ᾧ ηὐδόκησα, | αὐτοῦ ἀκούετε.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ

α'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Ἀρτέμιον (Ὀκτ. 20)

ἦχος β'.

Τὸν νοερὸν φωστῆρα τῆς πίστεως
Ἀρτέμιον τιμήσωμεν,
ὅτι ἤλεγξε βασιλέα τὸν ἔχθιστον,
καὶ τῷ αἵματι τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ
τὴν ἐκκλησίαν θεὸς ἐπορφύρωσεν·
ὅθεν καὶ ἀπέλαβε
τῶν ἰαμάτων τὴν χάριν τὴν ἄφθονον
τοῦ ἰᾶσθαι τὰς νόσους
τῶν πιστῶς προστρεχόντων
ἐν τῇ σορῷ τῶν λειψάνων αὐτοῦ.

β'. Ἰδιόμελον εἰς Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ (Νοεμ. 8)

ἦχος β'.

Τῆς ἀΰλου οὐσίας
τῶν νοερῶν δυνάμεων προστατεύοντες,
καὶ τῆς τρισηλίου δόξης ταῖς μαρμαρυγαῖς
φωτοδοτοῦντες τὴν οἰκουμένην,
ἀρχιστράτηγοι, ἀλήκτῳ φωνῇ
τὸν τρισάγιον ὕμνον ἐξᾴδετε·
διὸ πρεσβεύσατε
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

β' v. 5 φλασμίας E — 7 εὐσεβεία τὸν λογισμόν E — 8 τοὺς θείους λειμῶνας Barth. — γ'. Carmen, quale Menaea et codd. EFU secuti exhibemus, ἀναποδισμὸς in cod. U audit, unde concludas aliter ab aliis sententias carminis dispositas fuisse; melodia cod. E longe brevior est quam cod. U

Theodori carm. α' v. 9 λειψάνων σου E, quo probato supra ἀνέλαβες scribere debebis. — β'. τὴν ἄϋλον οὐσίαν E

γ'. Ἰδιόμελον εἰς Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον (Νοεμ. 13)
ἦχος β'.

Cὲ τὸν μέγαν ἀρχιερέα | καὶ ποιμένα,
τὸν ἄκακον καὶ ὅσιον,
τῆς μετανοίας τὸν κήρυκα,
τὸ χρυσίπνοον στόμα τῆς χάριτος,
ἀνευφημοῦντες πόθῳ δεόμεθα·
μετάδος ἡμῖν
τῶν πρεσβειῶν σου, πάτερ,
εἰς ἀντίληψιν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

δ'. Ἰδιόμελον εἰς Γεώργιον (Ἀπριλ. 23)
ἦχος δ'.

Τὸν νοερὸν ἀδάμαντα
τῆς καρτερίας, ἀδελφοί,
πνευματικῶς εὐφημήσωμεν,
Γεώργιον τὸν ἀοίδιμον μάρτυρα·
ὃν ὑπὲρ Χριστοῦ πυρούμενον
ἐχάλκευσαν κίνδυνοι,
καὶ ἐστόμωσαν βάσανοι,
καὶ ποικίλαι κολάσεις ἀνήλωσαν
σῶμα τὸ φύσει φθειρόμενον·
ἐνίκα γὰρ ὁ πόθος τὴν φύσιν,
διὰ θανάτου πείθων τὸν ἐραστὴν
διαβῆναι πρὸς τὸν ποθούμενον
Χριστὸν τὸν θεὸν
καὶ σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ΕΦΡΑΙΜ ΚΑΡΙΑΣ

α'. Ἰδιόμελον εἰς Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ (Νοεμ. 8)
ἦχος δ'.

Τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος τοῦ θείου φωτὸς
καταλαμπόμενοι ἀρχιστράτηγοι
τὰς τῶν ἀΰλων καταυγάζετε ταξιαρχίας·
ὡς φῶς λευχειμονοῦντες ἐν ὑψίστοις
τὸ πῦρ καταυγάζετε ἐν κόσμῳ
τῆς ἀπροσίτου θεότητος·
ὅθεν καὶ τὸν τρισάγιον ὕμνον
ἐν φλογεροῖς τοῖς χείλεσιν
ἀκαταπαύστως ᾄδετε·
ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος εἶ
ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι.

β'. Ἰδιόμελον εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29)
ἦχος πλ. β'.

Ἑορτὴ χαρμόσυνος | ἐπέφανε τοῖς πέρασι σήμερον,
ἡ πάνσεπτος μνήμη | τῶν σοφωτάτων ἀποστόλων
καὶ κορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου·
διὸ | καὶ Ῥώμη συγχαίρει χορεύουσα·
ἐν ᾠδαῖς καὶ ὕμνοις | ἑορτάσωμεν καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί,
τὴν πανσεβάσμιον ταύτην ἡμέραν,
βοῶντες πρὸς αὐτούς.
χαῖρε, | Πέτρε ἀπόστολε, | καὶ γνήσιε φίλε
τοῦ σοῦ διδασκάλου | Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν·

γ'. v. 7 ἀντάμειψιν Barth. et var. lect. cod. E — δ'. ἦχ. δ' E: ἦχ. πλ. δ' U, melodia cod. E prorsus alia est ac cod. U — v. 2 Γεώργιον τόν EF: Γεώργιον ὑμνήσωμεν τόν U — 6 ἀνήλωσαν E: ἀνάλωσαν FU

Ephraimi α'. nomen auctoris om. E — β'. nomen melodi om. E — 1 ἐπέλαμψε Barth. — 6 πανσέβαστον E — ἡμέραν ἐκτελέσαντες χαῖρε E

χαῖρε, | Παῦλε παμφίλτατε, | καὶ κῆρυξ τῆς πίστεως
καὶ διδάσκαλε τῆς οἰκουμένης·
ὡς ἔχον παρρησίαν, ζεῦγος ἁγιόλεκτον,
Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν | ἱκετεύσατε
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

γ'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν μάρτυρα Εὐστάθιον (Σεπτ. 20)
ἦχος πλ. β'.

Ἀδαμάντινε τὴν ψυχήν,
πῶς σε κατ' ἀξίαν ἐπαινέσωμεν;
τὴν γὰρ φύσιν ὑπερέβης·
χρημάτων καὶ παίδων | καὶ τῆς συμβίου στερούμενος
τὴν μακαρίαν ἐκείνην | καὶ ἀοίδιμον
φωνὴν τοῦ Ἰὼβ ἐξεβόησας·
ὁ κύριος ἔδωκεν, | ὁ κύριος ἀφείλετο·
ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, | οὕτω καὶ ἐγένετο·
ἀλλ' ὃν ἠγάπησας θεὸν | καὶ ὃν θερμῶς ἐπεπόθησας
πάλιν σοι τοὺς φιλτάτους ἐδωρήσατο
συναθλητὰς γενέσθαι σοι προμηθευσάμενος·
μεθ' ὧν διὰ ποικίλων βασάνων
τὸ μακάριον τέλος διήνυσας·
αὐτοὺς καὶ συμπρεσβευτάς σου λαβόμενος,
καρτερόψυχε Εὐστάθιε,
δυσώπησον λυτρωθῆναι ἡμᾶς
τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν.

ΚΑϹϹΙΑϹ

α'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)
ἦχος β'.

Αὐγούστου μοναρχήσαντος ἐπὶ τῆς γῆς
ἡ πολυαρχία τῶν ἀνθρώπων ἐπαύσατο·
καὶ σοῦ ἐνανθρωπήσαντος ἐκ τῆς ἁγνῆς
ἡ πολυθεΐα τῶν εἰδώλων κατήργηται·
ὑπὸ μίαν βασιλείαν ἐγκόσμιον
αἱ πόλεις γεγένηνται·
καὶ εἰς μίαν δεσποτείαν θεότητος
τὰ ἔθνη ἐπίστευσαν·
ἀπεγράφησαν οἱ λαοὶ | τῷ δόγματι τοῦ Καίσαρος·
ἐπεγράφημεν οἱ πιστοὶ | ὀνόματι θεότητος
σοῦ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος θεοῦ ἡμῶν·
μέγα σου τὸ ἔλεος, κύριε, δόξα σοι.

12 ἁγιόζευκτον E — γ'. nomen melodi om. E — 1 τῇ ψυχῇ E — 6 Iob I 21 — 13 πέμεινας E
Cassiae nomen om. E — 12 κύριε om. Barth.

β'. Ἰδόμελον εἰϲ τὸ γενέθλιον Ἰωάννου τοῦ Βαπτιϲτοῦ (Ἰουν. 24)

ἦχοϲ πλ. δ'.

Ἡϲαΐου νῦν τοῦ προφήτου ἡ φωνὴ
ϲήμερον ἐν τῇ τοῦ μείζονοϲ | προφητῶν κυήϲει
Ἰωάννου πεπλήρωται·
Ἰδού, γάρ φηϲιν, ἀποϲτελῶ | τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προϲώπου ϲου,
ὃϲ καταϲκευάϲει τὴν ὁδόν ϲου·
οὗτοϲ οὖν, | ὡϲ τοῦ ἐπουρανίου βαϲιλέωϲ | ϲτρατιώτηϲ προδραμών,
ὡϲ ἀληθῶϲ εὐθείαϲ ἐποίει | τὰϲ τρίβουϲ τοῦ θεοῦ ἡμῶν,
ἄνθρωποϲ μὲν τὴν φύϲιν, | ἄγγελοϲ δὲ τὸν βίον ὑπάρχων·
ἁγνείαν γὰρ παντελῆ | καὶ ϲωφροϲύνην ἀϲπαϲάμενοϲ
εἶχε μὲν τὸ κατὰ φύϲιν, | ἔφυγε δὲ τὸ παρὰ φύϲιν,
ὑπὲρ φύϲιν ἀγωνιϲάμενοϲ·
αὐτὸν ἅπαντεϲ πιϲτοὶ | ἐν ἀρεταῖϲ μιμούμενοι
πρεϲβεύειν ὑπὲρ ἡμῶν δυϲωπήϲωμεν
εἰϲ τὸ ϲωθῆναι τὰϲ ψυχὰϲ ἡμῶν.

ΚΑΣΣΙΑΝΗΣ ΜΟΝΑΧΗΣ

Ἰδιόμελον εἰϲ τὴν μεγάλην Τετάρτην (Τριῳδ. ϲελ. 360)

ἦχοϲ πλ. δ'.

Κύριε, | ἡ ἐν πολλαῖϲ ἁμαρτίαιϲ περιπεϲοῦϲα γυνή,
τὴν ϲὴν | αἰϲθομένη θεότητα,
μυροφόρου ἀναλαβοῦϲα τάξιν,
ὀδυρομένη μύρον ϲοι | πρὸ τοῦ ἐνταφιαϲμοῦ κομίζει·
οἴμοι! λέγουϲα, | ὅτι νύξ μοι ὑπάρχει,
οἶϲτροϲ ἀκολαϲίαϲ | ζοφώδηϲ τε καὶ ἀϲέληνοϲ,
ἔρωϲ τῆϲ ἁμαρτίαϲ·
δέξαι μου τὰϲ πηγὰϲ τῶν δακρύων
ὁ νεφέλαιϲ διεξάγων | τῆϲ θαλάϲϲηϲ τὸ ὕδωρ·
κάμφθητί μοι | πρὸϲ τοὺϲ ϲτεναγμοὺϲ τῆϲ καρδίαϲ
ὁ κλίναϲ τοὺϲ οὐρανοὺϲ | τῇ ἀφράϲτῳ ϲου κενώϲει·
καταφιλήϲω τοὺϲ ἀχράντουϲ ϲου πόδαϲ,
ἀποϲμήξω τούτουϲ δὲ πάλιν
τοῖϲ τῆϲ κεφαλῆϲ μου βοϲτρύχοιϲ·
ὧν ἐν τῷ παραδείϲῳ Εὔα τὸ δειλινὸν
κρότον τοῖϲ ὠϲὶν ἠχηθεῖϲα | τῷ φόβῳ ἐκρύβη·
ἁμαρτιῶν μου τὰ πλήθη | καὶ κριμάτων ϲου ἀβύϲϲουϲ
τίϲ ἐξιχνιάϲει, ψυχοϲῶϲτα ϲωτήρ μου;
μή με τὴν ϲὴν δούλην παρίδηϲ
ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ ἔλεοϲ.

β'. nomen auctoris om. E — v. 1 Malach. 3, 1 — 4 Ies. 40, 3 — 5 ὁδόν ϲου ἔμπροϲθέν ϲου E — 6 οὖν ὁ τοῦ Barth. — 8 τῇ φύϲει Barth. — 10 παρὰ τὴν φύϲιν E
Cassianae carm. v. 4 μύρα Triod. — 11 ἀφάτῳ Triod. — 19 an τὸν δειλινόν?

ΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΧΡΥϹΑΦΗ

Ἰδιόμελον εἰϲ μνήμην τῆϲ ἁγίαϲ Μαρίνηϲ (Ἰουλ. 17)

ἦχοϲ πλ. α΄.

Ἐπέϲτη ϲήμερον ἡ ϲεβάϲμιοϲ μνήμη ϲου,
Μαρίνα πολύαθλε,
ἐπέϲτη ϲήμερον ϲυγκαλοῦϲα τοὺϲ πιϲτοὺϲ
πρὸϲ ϲὴν θείαν πανήγυριν·
ἀθλητικὴν γὰρ ἀνδρείαν ἐνδειξαμένη
ἐβόαϲ τοῖϲ ἀνόμοιϲ ἐν τῷ ϲκάμματι·
ξεέϲθωϲαν ϲάρκεϲ μου, χεέϲθω καὶ τὸ αἷμα
καὶ ϲτρεβλούϲθωϲάν μου τὰ μέλη πάντα·
τὸν γὰρ Χριϲτὸν προϲκυνῶ, | οὐ θύω τοῖϲ εἰδώλοιϲ.

ἦχοϲ γ΄.

Τὴν νοητὴν χελιδόνα καὶ ὡραιοτάτην τρυγόνα,
τὴν ἁγνὴν περιϲτεράν,
τὴν κεχρυϲωμένην ταῖϲ τῶν ἀρετῶν πτέρυξι,
τὴν ἀναπτᾶϲαν εὐπετῶϲ πρὸϲ τὸν ἐπουράνιον νυμφίον Χριϲτόν,
Μαρίναν τὴν μάρτυρα ἀνευφημήϲωμεν
καὶ μακαρίϲωμεν.

ΛΕΟΝΤΟϹ ΤΟΥ ΒΑϹΙΛΕΩϹ

Ἑωθινά, ψαλλόμενα κατὰ κυριακὴν εἰϲ τοὺϲ αἴνουϲ.

ἦχοϲ α΄.

Εἰϲ τὸ ὄροϲ τοῖϲ μαθηταῖϲ ἐπειγομένοιϲ
διὰ τὴν χαμόθεν ἔπαρϲιν | ἐπέϲτη ὁ κύριοϲ·
καὶ προϲκυνήϲαντεϲ αὐτὸν | καὶ τὴν δοθεῖϲαν ἐξουϲίαν
πανταχοῦ διδαχθέντεϲ
εἰϲ τὴν ὑπ' οὐρανὸν ἐξαπεϲτέλλοντο,
κηρύξαι τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάϲταϲιν
καὶ τὴν εἰϲ οὐρανοὺϲ ἀποκατάϲταϲιν·
οἷϲ καὶ ϲυνδιαιωνίζειν | ὁ ἀψευδὴϲ ἐπηγγείλατο
Χριϲτὸϲ ὁ θεὸϲ | καὶ ϲωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Leontis in matutinis carminibus recognoscendis codd. DE usi sumus — v. 1 Matth. VIII 16—20. Marc. XVI 15. Ioan. XX 21—23 — 5 ἐξαποϲτέλλονται E

ἦχος β'.

Μετὰ μύρων προσελθούσαις
ταῖς περὶ τὴν Μαριὰμ γυναιξὶ
καὶ διαπορουμέναις, | πῶς ἔσται αὐταῖς τυχεῖν τοῦ ἐφετοῦ,
ὠράθη ὁ λίθος μετηρμένος
καὶ θεῖος νεανίας
καταστέλλων | τὸν θόρυβον αὐτῶν τῆς ψυχῆς·
ἠγέρθη, γάρ φησιν, | Ἰησοῦς ὁ κύριος·
διὸ κηρύξατε | τοῖς κήρυξιν αὐτοῦ μαθηταῖς
εἰς τὴν Γαλιλαίαν δραμεῖν
καὶ ὄψεσθαι αὐτὸν | ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν,
ὡς ζωοδότην καὶ κύριον.

ἦχος γ'.

Τῆς Μαγδαληνῆς Μαρίας
τὴν τοῦ σωτῆρος εὐαγγελιζομένης
ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν | καὶ ἐμφάνειαν,
διαπιστοῦντες οἱ μαθηταὶ | ὠνειδίζοντο τὸ τῆς καρδίας σκληρόν·
ἀλλὰ τοῖς σημείοις | καθοπλισθέντες καὶ θαύμασι
πρὸς τὸ κήρυγμα ἀπεστέλλοντο.
καὶ σὺ μέν, κύριε, πρὸς τὸν ἀρχίφωτον
ἀνελήφθης πατέρα,
οἱ δὲ ἐκήρυττον | πανταχοῦ τὸν λόγον
τοῖς θαύμασι πιστούμενοι·
διὸ οἱ φωτισθέντες δι' αὐτῶν
δοξάζομέν σου | τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν,
φιλάνθρωπε κύριε.

ἦχος δ'.

Ὄρθρος ἦν βαθύς, | καὶ αἱ γυναῖκες ἦλθον
ἐπὶ τὸ μνῆμά σου, Χριστέ,
ἀλλὰ τὸ σῶμα οὐχ εὑρέθη
τὸ ποθούμενον αὐταῖς·
διὸ ἀπορουμέναις
οἱ ταῖς ἀστραπτούσαις | ἐσθήσεσιν ἐπιστάντες,
τί τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν | ζητεῖτε, ἔλεγον·
ἠγέρθη, ὡς προεῖπε·
τί ἀμνημονεῖτε τῶν ῥημάτων αὐτοῦ;
οἷς πεισθεῖσαι | τὰ ὁραθέντα ἐκήρυττον,
ἀλλ' ἐδόκει λῆρος | τὰ εὐαγγέλια·
οὕτως ἦσαν ἔτι | νωθεῖς οἱ μαθηταί·
ἀλλ' ὁ Πέτρος ἔδραμε | καὶ ἰδὼν | ἐδόξασέ σου
πρὸς ἑαυτὸν τὰ θαυμάσια·

---

10 Matth. XXVIII 1—7. Marc. XVI 1—7. Luc. XXIV 1—12. Ioann. XX 1—18

ἦχος πλ. α΄.

Ὦ τῶν coφῶν cou | κριμάτων, Χριcτέ!
πῶc Πέτρῳ μὲν τοῖc ὀθονίοιc μόνοιc
ἔδωκαc ἐννοῆcαί cou τὴν ἀνάcταcιν;
Λουκᾷ δὲ καὶ Κλεόπᾳ | cυμπορευόμενοc ὡμίλειc,
καὶ ὁμιλῶν | οὐκ εὐθέωc ἑαυτὸν φανεροῖc·
διὸ καὶ ὀνειδίζῃ,
ὡc μόνοc παροικῶν ἐν Ἱερουcαλὴμ
καὶ μὴ μετέχων | τῶν ἐν τέλει βουλευμάτων αὐτοῖc·
ἀλλ᾽ ὁ πάντα | πρὸc τὸ τοῦ πλάcματοc
cυμφέρον οἰκονομῶν
καὶ τὰc περὶ coῦ προφητείαc ἀνέπτυξαc,
καὶ ἐν τῷ εὐλογεῖν τὸν ἄρτον
ἐγνώcθηc αὐτοῖc,
ὧν καὶ πρὸ τούτου αἱ καρδίαι
πρὸc γνῶcίν cou ἀνεφλέγοντο·
οἳ καὶ τοῖc μαθηταῖc cυνηθροιcμένοιc
ἤδη τρανῶc | ἐκήρυττόν cou τὴν ἀνάcταcιν,
δι᾽ ἧc ἐλέηcον ἡμᾶc.

ἦχος πλ. β΄.

Ἡ ὄντωc εἰρήνη cύ, Χριcτέ,
πρὸc ἀνθρώπουc θεοῦ | εἰρήνην τὴν cὴν διδοὺc
μετὰ τὴν ἔγερcιν μαθηταῖc,
ἐμφόβουc ἔδειξαc αὐτοὺc | δόξανταc πνεῦμα ὁρᾶν·
ἀλλὰ κατέcτειλαc | τὸν τάραχον αὐτῶν
δείξαc τὰc χεῖραc | καὶ τοὺc πόδαc cou·
πλὴν ἀπιcτούντων ἔτι | τῇ τῆc τροφῆc μεταλήψει
καὶ διδαχῶν ἀναμνήcει
διήνοιξαc αὐτῶν τὸν νοῦν | τοῦ cυνιέναι τὰc γραφάc·
οἷc καὶ τὴν πατρικὴν | ἐπαγγελίαν καθυποcχόμενοc
καὶ εὐλογήcαc αὐτοὺc | διέcτηc πρὸc οὐρανόν·
διὸ cὺν αὐτοῖc προcκυνοῦμέν cε,
κύριε, δόξα coι.

ἦχος βαρύc.

Ἰδού, cκοτία καὶ πρωΐ,
καὶ τί πρὸc τὸ μνημεῖον, Μαρία, ἕcτηκαc
πολὺ cκότοc ἔχουcα ταῖc φρεcίν;
ὑφ᾽ οὗ ποῦ τέθειται ζητεῖc ὁ Ἰηcοῦc·
ἀλλ᾽ ὅρα τοὺc cυντρέχονταc μαθητάc,

52 Marc. XVI 12. Luc. XXIV 13—35 — 56 αὐτῆc E — 67 coί DE — 70 Luc. XXIV 49 — 71 αὐτῶν τῆc ψυχῆc Oct. — 82 πολλὺν cκότον D πολὺν cκότοc E

πῶϲ τοῖϲ ὀθονίοιϲ καὶ τῷ ϲουδαρίῳ
τὴν ἀνάϲταϲιν ἐτεκμήραντο,
καὶ ἀνεμνήϲθηϲαν | τῆϲ περὶ τούτου γραφῆϲ·
μεθ' ὧν καὶ δι' ὧν | καὶ ἡμεῖϲ πιϲτεύϲαντεϲ
ἀνυμνοῦμέν ϲε | τὸν Ζωοδότην Χριϲτόν·

ἦχοϲ πλ. δ'.

Τὰ τῆϲ Μαρίαϲ δάκρυα | οὐ μάτην χεῖται θερμῶϲ·
ἰδοὺ γὰρ κατηξίωται | καὶ διδαχῶν τῶν ἀγγέλων
καὶ τῆϲ ὄψεωϲ αὐτοῦ τοῦ Ἰηϲοῦ·
ἀλλ' ἔτι πρόϲγεια φρονεῖ, | οἷα γυνὴ ἀϲθενήϲ·
διὸ καὶ ἀποπέμπεται | μὴ προϲψαῦϲαί ϲοι, Χριϲτέ·
ἀλλ' ὅμωϲ κήρυξ πέμπεται | τοῖϲ ϲοῖϲ μαθηταῖϲ,
οἷϲ εὐαγγέλια φέρουϲα
τὴν πρὸϲ τὸν πατρῷον κλῆρον | ἄνοδον ἀπαγγέλλει ϲου·
μεθ' ἧϲ ἀξίωϲον καὶ ἡμᾶϲ
τῆϲ ἐμφανείαϲ ϲου, δέϲποτα κύριε.

ἦχοϲ πλ. α'.

Ὡϲ ἐπ' ἐϲχάτων τῶν χρόνων | οὔϲηϲ ὀψίαϲ ϲαββάτου
ἐφίϲταϲαι τοῖϲ φίλοιϲ, Χριϲτέ,
καὶ θαύματι θαῦμα βεβαιοῖϲ,
τῇ κεκλειϲμένῃ εἰϲόδῳ τῶν θυρῶν
τὴν ἐκ νεκρῶν ϲου ἀνάϲταϲιν·
ἀλλ' ἔπληϲαϲ χαρᾶϲ τοὺϲ μαθητάϲ,
καὶ πνεύματοϲ ἁγίου μετέδωκαϲ αὐτοῖϲ,
καὶ ἐξουϲίαν ἔνειμαϲ | ἀφέϲεωϲ ἁμαρτιῶν,
καὶ τὸν Θωμᾶν οὐ κατέλιπεϲ
τῷ τῆϲ ἀπιϲτίαϲ | καταβαπτίζεϲθαι κλύδωνι·
διὸ παράϲχου καὶ ἡμῖν | γνῶϲιν ἀληθῆ
καὶ ἄφεϲιν πταιϲμάτων, | εὔϲπλαγχνε κύριε.

ἦχοϲ πλ. β'.

Μετὰ τὴν εἰϲ ᾅδου κάθοδον
καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάϲταϲιν
ἀθυμοῦντεϲ, ὡϲ εἰκόϲ,
ἐπὶ τῷ χωριϲμῷ ϲου, Χριϲτέ, οἱ μαθηταὶ
πρὸϲ ἐργαϲίαν ἐτράπηϲαν·
καὶ πάλιν πλοῖα καὶ δίκτυα,
καὶ ἄγρα οὐδαμοῦ·
ἀλλὰ ϲύ, ϲῶτερ, ἐμφανιϲθείϲ,

85 Luc. XXIV 12. Ioan. XX 1—10. — 90 χεῖνται E — 91 διδαϲκόντων ἀγγέλων E · 92 ὄψεωϲ τῆϲ ϲῆϲ, ὦ Ἰηϲοῦ Oct. — 94 Ioann. XX 17 — ϲοι om. DE — Χριϲτὸν E — ! ἔφηϲε . . . ἀπαγγέλλουϲα Oct. — 100 οὕτωϲ ὀψίαϲ DE — ϲαββάτων Oct. cf. Ioann. XX —29 — 119 Ioann. XXI 1—13

ὡc δεcπότηc πάντων,
δεξιοῖc τὰ δίκτυα | κελεύειc βαλεῖν·
καὶ ἦν ὁ λόγοc ἔργον εὐθὺc,
καὶ πλῆθοc τῶν ἰχθύων πολὺ
καὶ δεῖπνον ξένον | ἕτοιμον ἐν γῇ·
οὗ μεταcχόντων τότε cου τῶν μαθητῶν
καὶ ἡμᾶc νῦν νοητῶc καταξίωcον ἐντρυφῆcαι,
φιλάνθρωπε κύριε.

ἦχοc πλ. δ'.

Φανερῶν ἑαυτὸν | τοῖc μαθηταῖc ὁ cωτὴρ
μετὰ τὴν ἀνάcταcιν
Cίμωνι δέδωκε | τὴν τῶν προβάτων νομὴν,
εἰc ἀγάπηc ἀντέκτιcιν
τὴν τοῦ ποιμαίνειν φροντίδα αἰτῶν·
διὸ καὶ ἔλεγεν· | εἰ φιλεῖc με, Πέτρε,
ποίμαινε τὰ ἀρνία μου, | ποίμαινε τὰ πρόβατά μου·
ὁ δὲ εὐθέωc ἐνδεικνύμενοc τὸ φιλόcτοργον
περὶ τοῦ ἄλλου μαθητοῦ ἐπυνθάνετο·
ὧν ταῖc πρεcβείαιc, Χριcτὲ, τὴν ποίμνην cου διαφύλαττε
ἐκ λύκων λυμαινομένων αὐτήν.

Ἰδιόμελον (Πεντηκ. 187).
ἦχοc πλ. δ'.

Δεῦτε λαοὶ, | τὴν τριcυπόcτατον θεότητα προcκυνήcωμεν,
υἱὸν ἐν τῷ πατρὶ | cὺν ἁγίῳ πνεύματι·
πατὴρ γὰρ | ἀχρόνωc ἐγέννηcεν
υἱὸν cυναΐδιον καὶ cύνθρονον,
καὶ πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐν τῷ πατρὶ
cὺν υἱῷ δοξαζόμενον·
μία δύναμιc, | μία οὐcία, μία θεότηc,
ἣν προcκυνοῦντεc πάντεc λέγομεν·
ἅγιοc ὁ θεὸc | ὁ τὰ πάντα δημιουργήcαc δι' υἱοῦ
cυνεργείᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματοc·
ἅγιοc ἰcχυρὸc, | δι' οὗ | τὸν πατέρα ἐγνώκαμεν
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον | ἐπεδήμηcεν ἐν κόcμῳ·
ἅγιοc ἀθάνατοc τὸ παράκλητον πνεῦμα,
τὸ ἐκ πατρὸc ἐκπορευόμενον
καὶ ἐν υἱῷ ἀναπαυόμενον·
τριὰc ἁγία, δόξα cοι.

---

120 ὁ δεcπότηc E — 128 cου cωτήρ Oct. — 130 Ioann. XXI 15—23 — cύccημον δέδωκε E — 130. 132 δέδωκαc . . . ἔλεγεc Oct. — 132 διό μοι ἔλ. E — με om. DE — Ἰδιόμελον Λέοντοc] nomen auctoris om. E

ΚΩΝCΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΕΞΑΠΟCΤΕΙΛΑΡΙΑ.

Τοῖc μαθηταῖc cυνέλθωμεν | ἐν ὄρει Γαλιλαίαc,
πίcτει Χριcτὸν θεάcαcθαι | λέγοντα ἐξουcίαν
λαβεῖν τῶν ἄνω καὶ κάτω· | μάθωμεν, πῶc διδάcκει
βαπτίζειν εἰc τὸ ὄνομα | τοῦ πατρὸc ἔθνη πάντα
καὶ τοῦ υἱοῦ
καὶ ἁγίου πνεύματοc, | καὶ cυνεῖναι
τοῖc μύcταιc, ὡc ὑπέcχετο, | ἕωc τῆc cυντελείαc.

Τὸν λίθον θεωρήcαcαι | ἀποκεκυλιcμένον
αἱ μυροφόροι ἔχαιρον· | εἶδον γὰρ νεανίcκον
καθήμενον ἐν τῷ τάφῳ, | καὶ αὐτὸc ταύταιc ἔφη·
Ἰδού, Χριcτὸc ἐγήγερται· | εἴπατε cὺν τῷ Πέτρῳ
τοῖc μαθηταῖc·
ἐν τῷ ὄρει φθάcατε | Γαλιλαίαc,
ἐκεῖ ὑμῖν ὀφθήcεται, | ὡc προεῖπε, τοῖc φίλοιc.

Ὅτι Χριcτὸc ἐγήγερται, | μή τιc διαπιcτείτω·
ἐφάνη τῇ Μαρίᾳ γάρ, | ἔπειτα καθωράθη
τοῖc εἰc ἀγρὸν ἀπιοῦcι· | μύcταιc δὲ πάλιν ὤφθη
ἀνακειμένοιc ἕνδεκα, | οὓc βαπτίζειν ἐκπέμψαc
εἰc οὐρανούc,
ὅθεν καταβέβηκεν, | ἀνελήφθη,
ἐπικυρῶν τὸ κήρυγμα | πλήθεcι τῶν cημείων·

Ταῖc ἀρεταῖc ἀcτράψαντεc | ἴδωμεν ἐπιcτάνταc
ἐν ζωηφόρῳ μνήματι | ἄνδραc ἐν ἀcτραπτούcαιc
ἐcθήcεcι μυροφόροιc | κλινούcαιc εἰc γῆν ὄψιν·
τοῦ οὐρανοῦ δεcπόζοντοc | ἔγερcιν διδαχθῶμεν
καὶ πρὸc ζωῆc
τὸ μνημεῖον δράμωμεν | cὺν τῷ Πέτρῳ
καὶ τὸ πραχθὲν θαυμάcαντεc | μείνωμεν Χριcτὸν βλέψαι.

Ἡ ζωὴ καὶ ὁδὸc Χριcτὸc | ἐκ νεκρῶν τῷ Κλεόπᾳ
καὶ τῷ Λουκᾷ cυνώδευcεν, | οἷcπερ καὶ ἐπεγνώcθη
εἰc Ἐμμαοὺc κλῶν τὸν ἄρτον· | ὧν ψυχαὶ καὶ καρδίαι
καιόμεναι ἐτύγχανον, | ὅτε τούτοιc ἐλάλει
ἐν τῇ ὁδῷ
καὶ γραφαῖc ἡρμήνευεν, | ἃ ὑπέcτη,
μεθ' ὧν «ἠγέρθη» κράζωμεν· | ὤφθη τε καὶ τῷ Πέτρῳ.

Constantini in carminibus cod. D unum adhibuimus — 62 ζωὴν ἐν μνημείῳ Oct.
35 κράξομεν D

Δεικνύων, ὅτι ἄνθρωπος, | cῶτερ, εἶ κατ' οὐcίαν,
ἐν μέcῳ cτὰc ἐδίδαcκεc, | ἀναcτὰc ἐκ τοῦ τάφου
καὶ 'βρώcεωc cυμμετέcχεc, | βάπτιcμα μετανοίαc·
εὐθὺc δὲ πρὸc οὐράνιον | ἀνελήφθηc πατέρα
καὶ μαθηταῖc
πέμπειν τὸν παράκλητον | ἐπηγγείλω,
ὑπέρθεε θεάνθρωπε· | δόξα τῇ cῇ ἐγέρcει.

Ὅτι ἦραν τὸν κύριον | τῆc Μαρίαc εἰπούcηc,
ἐπὶ τὸν τάφον ἔδραμον | Cίμων Πέτροc καὶ ἄλλοc
μύcτηc Χριcτοῦ, ὃν ἠγάπα· | ἔτρεχον δὲ οἱ δύο
καὶ εὗρον τὰ ὀθόνια | ἔνδον κείμενα μόνα,
καὶ κεφαλῆc
ἦν δὲ τὸ coυδάριον | χωρὶc τούτων·
διὸ πάλιν ἡcύχαcαν, | τὸν Χριcτὸν ἕωc εἶδον.

Δύο ἀγγέλουc βλέψαcα | ἔνδοθεν τοῦ μνημείου
Μαρία ἐξεπλήττετο, | καὶ Χριcτὸν ἀγνοοῦcα
ὡc κηπουρὸν ἐπηρώτα· | κύριε, ποῦ τὸ cῶμα
τοῦ Ἰηcοῦ μου τέθεικαc; | κλήcει δὲ τοῦτον γνοῦcα
εἶναι αὐτὸν
τὸν cωτῆρα ἤκουcε· | μή μου ἅπτου,
πρὸc τὸν πατέρα ἄπειμι, | εἰπὲ τοῖc ἀδελφοῖc μου.

Cυγκεκλειcμένων, δέcποτα, | τῶν θυρῶν ὡc εἰcῆλθεc,
τοὺc ἀποcτόλουc ἔπληcαc | πνεύματοc παναγίου
εἰρηνικῶc ἐμφυcήcαc· | οἷc δεcμεῖν τε καὶ λύειν
τὰc ἁμαρτίαc εἴρηκαc· | καὶ ὀκτὼ μεθ' ἡμέραc
τὴν cὴν πλευρὰν
τῷ Θωμᾷ ὑπέδειξαc | καὶ τὰc χεῖραc,
μεθ' οὗ βοῶμεν· κύριοc | καὶ θεὸc cὺ ὑπάρχειc.

Τιβεριάδοc θάλαccα | cὺν παιcὶ Ζεβεδαίου
Ναθαναὴλ τῷ Πέτρῳ τε | cὺν δυcὶν ἄλλοιc πάλαι
καὶ Θωμᾶν εἶχε πρὸc ἄγραν· | οἳ Χριcτοῦ τῇ προcτάξει
ἐν δεξιοῖc χαλάcαντεc | πλῆθοc εἷλκον ἰχθύων,
ὃν Πέτροc γνοὺc
πρὸc αὐτὸν ἐνήξατο· | οἷc τὸ τρίτον
φανεὶc καὶ ἄρτον ἔδειξε | καὶ ἰχθὺν ἐπ' ἀνθράκων.

Μετὰ τὴν θείαν ἔγερcιν | τρὶc τῷ Πέτρῳ, φιλεῖc με,
πυθόμενοc ὁ κύριοc | τῶν ἰδίων προβάτων
προβάλλεται ποιμενάρχην· | ὃc ἰδών, ὃν ἠγάπα

---

38 expectamus cυμμετέχων — 52 κηπωρόν D — 65 Πέτρῳ δέ D — 69 ἐνήχετο Oct.

ὁ Ἰηcοῦc, ἑπόμενον | ἤρετο τὸν δεcπότην·
οὗτοc δὲ τί;
ἐὰν θέλω, ἔφηcε, | μένειν τοῦτον,
ἕωc καὶ πάλιν ἔρχομαι, | τί πρὸc cέ, φίλε Πέτρε;

ΕΞΑΠΟCΤΕΙΛΑΡΙΑ ΑΔΕCΠΟΤΑ.

τῇ κυριακῇ τοῦ Πάcχα (Πεντηκ. cελ. 4)

ἦχοc β΄.

Cαρκὶ ὑπνώcαc ὡc θνητὸc | ὁ βαcιλεὺc καὶ κύριοc
τριήμεροc ἐξανέcτηc,
Ἀδὰμ ἐγείραc ἐκ φθορᾶc | καὶ καταργήcαc θάνατον·
Πάcχα τῆc ἀφθαρcίαc | τοῦ κόcμου cωτήριον.

τῇ μεγάλῃ Δευτέρᾳ (Τριῳδ. cελ. 346)

ἦχοc γ΄.

Τὸν νυμφῶνά cου βλέπω, | cωτήρ μου, κεκοcμημένον,
καὶ ἔνδυμα οὐκ ἔχω, | ἵνα εἰcέλθω ἐν αὐτῷ·
λάμπρυνόν μου τὴν cτολὴν τῆc ψυχῆc,
φωτοδότα, καὶ cῶcόν με.

μνήμη τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23)

ἦχοc β΄.

Ἔαρ ἡμῖν ἐξέλαμψεν | ἡ λαμπρὰ τοῦ δεcπότου
καὶ θεία ἐξανάcταcιc, | πρὸc οὐράνιον πάcχα
ἐκ γῆc ἡμᾶc παραπέμπον· | ταύτῃ δὲ cυνεκλάμπει
τοῦ πανενδόξου μάρτυροc | Γεωργίου ἡ μνήμη,
ἡ φωταυγήc·
ἣν φαιδρῶc τελέcωμεν, | ἵνα θείαc
ἀξιωθῶμεν χάριτοc | πρὸc Χριcτοῦ τοῦ cωτῆροc.

τῶν Χριcτουγέννων (Δεκεμβ. 25)

ἦχοc α΄.

Ἐπεcκέψατο ἡμᾶc | ἐξ ὕψουc ὁ cωτὴρ ἡμῶν,
ἀνατολὴ ἀνατολῶν, | καὶ οἱ ἐν cκότει καὶ cκιᾷ
εὕρομεν τὴν ἀλήθειαν·
καὶ γὰρ ἐκ τῆc παρθένου | ἐτέχθη ὁ κύριοc.

ΑΝΑΤΟΛΙΟΥ

Στιχηρὰ ἀναστάσιμα ἐν τῷ ἑσπερινῷ τοῦ σαββάτου ψαλλόμενα.

α'. ἦχος β'.

Cὲ τὸν σταυρωθέντα καὶ ταφέντα
ἄγγελος ἐκήρυξε δεσπότην
καὶ ἔλεγε ταῖς γυναιξί·
δεῦτε ἴδετε, ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος·
ἀνέστη γάρ, καθὼς εἶπεν, | ὡς παντο-
διό σε προσκυνοῦμεν [δύναμος·
τὸν μόνον ἀθάνατον,
Ζωοδότα Χριστέ, | ἐλέησον ἡμᾶς.

Ἐν τῷ σταυρῷ σου κατήργησας
τὴν τοῦ ξύλου κατάραν,
ἐν τῇ ταφῇ σου ἐνέκρωσας
τοῦ θανάτου τὸ κράτος,
ἐν δὲ τῇ ἐγέρσει σου
ἐφώτισας τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων·
διὰ τοῦτό σοι βοῶμεν·
εὐεργέτα Χριστέ,
ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοί.

Ἠνοίγησάν σοι, κύριε,
φόβῳ πύλαι θανάτου,
πυλωροὶ δὲ ᾅδου | ἰδόντες σε ἔπτηξαν·
πύλας γὰρ χαλκᾶς συνέτριψας
καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέθλασας
καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς ἐκ σκότους
καὶ σκιᾶς θανάτου
καὶ τοὺς δεσμοὺς ἡμῶν διέρρηξας.

Τὸν σωτήριον ὕμνον
ᾄδοντες ἐκ στομάτων ἀναπέμψωμεν·
δεῦτε πάντες ἐν οἴκῳ κυρίου
προσπέσωμεν λέγοντες·
ὁ ἐπὶ ξύλου σταυρωθεὶς
καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς
καὶ ὢν ἐν κόλποις πατρὸς
ἱλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν.

β'. ἦχος δ'.

Δεῦτε ἀνυμνήσωμεν, λαοί,
τὴν τοῦ σωτῆρος τριήμερον ἔγερσιν,
δι' ἧς ἐλυτρώθημεν
τῶν τοῦ ᾅδου ἀλύτων δεσμῶν,
καὶ ἀφθαρσίαν καὶ ζωὴν
πάντες ἐλάβομεν, | κράζοντες·
ὁ σταυρωθεὶς καὶ ταφεὶς καὶ ἀναστὰς
σῶσον ἡμᾶς τῇ ἀναστάσει σου,
μόνε φιλάνθρωπε.

Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι, σωτήρ,
τὴν σὴν ὑμνοῦσιν | τριήμερον ἔγερσιν,
δι' ἧς κατηυγάσθη
τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα,
καὶ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ
πάντες ἐλυτρώθημεν, | κράζοντες·
Ζωοποιὲ παντοδύναμε σωτήρ,
σῶσον ἡμᾶς τῇ ἀναστάσει σου,
μόνε φιλάνθρωπε.

Πύλας χαλκᾶς συνέτριψας
καὶ μοχλοὺς συνέθλασας,
Χριστὲ ὁ θεός,
καὶ γένος ἀνθρώπων
πεπτωκὸς ἀνέστησας·
διὰ τοῦτο συμφώνως βοῶμεν·
ὁ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν,
κύριε, δόξα σοι.

Κύριε, ἡ ἐκ πατρός σου γέννησις
ἄχρονος ὑπάρχει καὶ ἀΐδιος,
ἡ ἐκ παρθένου σάρκωσις
ἄφραστος ἀνθρώποις
καὶ ἀνερμήνευτος,

Codd. ED — α' v. 24 ἀναμέλψωμεν Oct. — 29 τοῦ πατρός Oct. — β' v. 5 κράζοντες sequenti versui D hoc loco, infra v. 13 DE praetexunt — vv. 9—16 post v. 30 collocatos habet D — 23 ὑπῆρχε D — 25 ἄφραστος ὑπάρχει καὶ D

καὶ ἡ εἰς ᾅδου κάθοδος
φοβερὰ διαβόλῳ
καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ·
θάνατον γὰρ πατήσας | τριήμερος ἀνέστης,
ἀφθαρσίαν παρέχων ἀνθρώποις
καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

γ'. ἦχος πλ. α'.

Ἑσπερινὴν προσκύνησιν
προσφέρομέν σοι τῷ ἀνεσπέρῳ φωτὶ,
τῷ ἐπὶ τέλει τῶν αἰώνων
ὡς ἐν ἐσόπτρῳ διὰ σαρκὸς
λάμψαντι τῷ κόσμῳ
καὶ μέχρις ᾅδου κατελθόντι
καὶ τὸ ἐκεῖσε σκότος λύσαντι,
καὶ τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως τοῖς ἔθνεσι
δείξαντι·
φωτοδότα κύριε, δόξα σοι.

Τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν
Χριστὸν δοξολογήσωμεν·
αὐτοῦ γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος
κόσμος ἐκ πλάνης σέσωσται·
χαίρει χορὸς ἀγγέλων·
φεύγει δαιμόνων πλάνη·
Ἀδὰμ πεσὼν ἀνίσταται·
διάβολος κατήργηται.

Οἱ τῆς κουστωδίας ἐνηχοῦντο
ὑπὸ τῶν παρανόμων·
καλύψατε Χριστοῦ τὴν ἔγερσιν
καὶ λάβετε ἀργύρια
καὶ εἴπατε, ὅτι ἡμῶν κοιμωμένων
ἐκ τοῦ μνημείου | ἐσυλήθη ὁ νεκρός·
τίς εἶδε; | τίς ἤκουσε νεκρὸν κλαπέντα
ποτέ,
μάλιστα ἐσμυρνισμένον καὶ γυμνὸν,
καταλιπόντα ἐν τῷ τάφῳ τὰ ἐντάφια;
μὴ πλανᾶσθε, Ἰουδαῖοι·
μάθετε τὰς ῥήσεις τῶν προφητῶν
καὶ γνῶτε, ὅτι αὐτός ἐστιν ἀληθῶς
ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου
καὶ παντοδύναμος.

Κύριε, ὁ τὸν ᾅδην σκυλεύσας
καὶ τὸν θάνατον πατήσας, σωτὴρ
ἡμῶν,
ὁ φωτίσας τὸν κόσμον
τῷ σταυρῷ τῷ τιμίῳ,
ἐλέησον ἡμᾶς.

δ'. ἦχος βαρύς.

Κἂν συνελήφθης, Χριστὲ, | ὑπὸ ἀνόμων ἀνδρῶν,
ἀλλὰ σύ μου εἶ θεὸς | καὶ οὐκ αἰσχύνομαι·
ἐμαστίχθης τὸν νῶτον, οὐκ ἀρνοῦμαι·
σταυρῷ προσηλώθης | καὶ οὐ κρύπτω·
εἰς τὴν ἔγερσίν σου καυχῶμαι·
ὁ γὰρ θάνατός σου ζωή μου·
παντοδύναμε καὶ φιλάνθρωπε | κύριε, δόξα σοι.

Δαυϊτικὴν προφητείαν ἐκπληρῶν
Χριστὸς μεγαλειότητα
ἐν Σιὼν τὴν οἰκείαν | μαθηταῖς ἐξεκάλυψεν,
αἰνετὸν δεικνὺς ἑαυτὸν | καὶ δοξαζόμενον ἀεὶ
σὺν πατρί τε καὶ πνεύματι ἁγίῳ,

γ'. v. 13 πλάνην E — 24 καὶ ἐν τῷ E var. lect. — ἐντάφια αὐτοῦ Oct. — 31 σταυρῷ sine τῷ Oct. — δ'. v. 10 ἀπεκάλυψεν D — 11 δοξαζόμενον αὐτόν E

πρότερον μὲν ἄcαρκον ὡc λόγον,
ὕcτερον δὲ δι' ἡμᾶc cεcαρκωμένον
καὶ νεκρωθέντα ὡc ἄνθρωπον,
καὶ ἀναcτάντα | κατ' ἐξουcίαν ὡc φιλάνθρωπον.

Κατῆλθεc ἐν τῷ ᾅδῃ, | Χριcτὲ, ὡc ἠβουλήθηc,
ἐcκύλευcαc τὸν θάνατον | ὡc θεὸc καὶ δεcπότηc
καὶ ἀνέcτηc τριήμεροc,
cυναναcτήcαc τὸν Ἀδὰμ
ἐκ τῶν τοῦ ᾅδου δεcμῶν | καὶ τῆc φθορᾶc,
κραυγάζοντα καὶ λέγοντα·
δόξα τῇ ἀναcτάcει cου, | μόνε φιλάνθρωπε.

Ἐν τάφῳ κατετέθηc | ὡc ὁ ὑπνῶν, κύριε,
καὶ ἀνέcτηc τριήμεροc | ὡc δυνατὸc ἐν ἰcχύϊ,
cυναναcτήcαc τὸν Ἀδὰμ
ἐκ τῆc φθορᾶc τοῦ θανάτου | ὡc παντοδύναμοc.

ε'. ἦχοc πλ. δ'.

Ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸc λόγοc, | πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθεὶc,
ἐπ' ἐcχάτων δὲ τῶν χρόνων
ὁ αὐτὸc ἐκ τῆc ἀπειρογάμου cαρκωθεὶc,
βουλήcει θάνατον | cταυρώcει ὑπέμεινε
καὶ τὸν πάλαι νεκρωθέντα | ἄνθρωπον ἔcωcε
διὰ τῆc ἑαυτοῦ ἀναcτάcεωc.

Τὴν ἐκ νεκρῶν cου ἀνάcταcιν | δοξολογοῦμεν, Χριcτὲ,
δι' ἧc ἠλευθέρωcαc | Ἀδαμιαῖον γένοc
ἐκ τῆc τοῦ ᾅδου τυραννίδοc
καὶ ἐδωρήcω τῷ κόcμῳ ὡc θεὸc
ζωὴν αἰώνιον | καὶ τὸ μέγα ἔλεοc.

Δόξα cοι, Χριcτὲ cωτὴρ, | υἱὲ θεοῦ μονογενὲc,
ὁ προcπαγεὶc ἐν τῷ cταυρῷ
καὶ ἀναcτὰc | ἐκ τάφου τριήμεροc.

Cὲ δοξάζομεν, κύριε, | τὸν ἑκουcίωc δι' ἡμᾶc
cταυρὸν ὑπομείναντα,
καὶ cὲ προcκυνοῦμεν, | παντοδύναμε cωτὴρ,
μὴ ἀπορρίψῃc ἡμᾶc | ἀπὸ τοῦ προcώπου cου,
ἀλλ' ἐπάκουcον | καὶ cῶcον ἡμᾶc
διὰ τῆc ἀναcτάcεώc cου, φιλάνθρωπε.

ε'. v. 4 cταύρωcιν θανάτου E Oct.

ϛ'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 26)
ἦχος πλ. δ'.

Αἷμα καὶ πῦρ | καὶ ἀτμίδα καπνοῦ
τέρατα γῆς [ἃ] προεῖδεν Ἰωήλ·
αἷμα τὴν σάρκωσιν, | πῦρ τὴν θεότητα,
ἀτμίδα δὲ καπνοῦ | τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
τὸ ἐπελθὸν τῇ παρθένῳ | καὶ κόσμον εὐωδιάσαν·
μέγα τὸ μυστήριον | τῆς σῆς ἐνανθρωπήσεως,
κύριε, δόξα σοι.

ζ'. Ἰδιόμελον εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6)
ἦχος πλ. δ'.

Σήμερον ἡ κτίσις φωτίζεται·
σήμερον τὰ πάντα εὐφραίνεται,
τὰ οὐράνια ἅμα καὶ τὰ ἐπίγεια·
ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι συμμίγνυνται·
ὅπου γὰρ βασιλέως παρουσία,
καὶ ἡ τάξις παραγίνεται·
δράμωμεν τοίνυν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην·
ἴδωμεν πάντες τὸν Ἰωάννην,
πῶς βαπτίζει | κορυφὴν ἀχειροποίητον
καὶ ἀναμάρτητον·
διὸ ἀποστολικὴν φωνὴν προσάγοντες
συμφώνως βοήσωμεν·
ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ θεοῦ,
ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις,
καταυγάζουσα | καὶ παρέχουσα πιστοῖς τὸ μέγα ἔλεος.

η'. Ἰδιόμελον εἰς τὸ γενέθλιον Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ (Ἰουν. 24)
ἦχος δ'.

Θεοῦ λόγου μέλλοντος
ἐκ παρθένου τίκτεσθαι,
ἄγγελος ἐκ πρεσβυτικῶν ὠδίνων
προέδραμεν,
ὁ μέγας ἐν γεννητοῖς γυναικῶν
καὶ προφήτου περισσότερος·
ἔδει γὰρ θείων πραγμάτων
παραδόξους εἶναι τὰς ἀρχάς,
παρ' ἡλικίαν τὸ γόνιμον
καὶ ἄνευ σπορᾶς σύλληψιν·
ὁ ποιῶν θαυμάσια εἰς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

θ'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Μαρίαν Μαγδαληνήν (Ἰουλ. 26)
ἦχος πλ. β'.

Πρώτη κατιδοῦσα τὴν θείαν ἀνάστασιν
Μαρία Μαγδαληνὴ | τοῦ πρώτου τῶν ἀγαθῶν αἰτίου,
τοῦ τὴν ἡμετέραν εὐσπλάγχνως φύσιν θεώσαντος,
πρώτη καὶ εὐαγγελίστρια ἐδείχθης βοῶσα | τοῖς ἀποστόλοις·
τὴν ἀθυμίαν ἀποθέμενοι, | τὴν εὐθυμίαν ἀναλάβετε,
καὶ δεῦτε κατοπτεύσατε Χριστὸν | ἐξαναστάντα
καὶ κόσμῳ παρέχοντα τὸ μέγα ἔλεος.

ϛ' v. 2 Joel 2, 30 — ἃ uncinis inclusimus — ζ'. Nomen melodi deest in E — v. 2 εὐφραίνονται Barth. — 11 προσᾴδοντες Barth — η'. Nomen melodi deest in E — 2 στειρωτικῶν ὠδίνων προέρχεται Barth. — 8 σύλληψις Barth. — 9 σωτηρίαν ἡμῶν, δόξα σοι Barth. — θ'. Nomen melodi deest in E — 2 ἡ Μαγδαλ. Barth. — 7 κόσμου E

ι'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον (Δεκ. 27)
ἦχος β'.

Τῷ βασιλεῖ καὶ δεσπότῃ τοῦ παντὸς
τεχθέντι ἐπὶ γῆς | Στέφανος ὑπέρλαμπρος προσφέρεται,
οὐκ ἐκ λίθων τιμίων κατεσκευασμένος,
ἀλλ' ἐξ οἰκείων αἱμάτων διηνθισμένος·
ἀλλ', ὦ φιλομάρτυρες, δεῦτε
τὰ τῶν ᾀσμάτων | ἄνθη δρεψάμενοι
τὰς κεφαλὰς ἀναδησώμεθα
καὶ τοῖς ὕμνοις ἀναμέλποντες εἴπωμεν·
ὁ σοφίᾳ καταγλαϊσθεὶς | καὶ χάριτι τὴν ψυχὴν,
πρωτομάρτυς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ,
αἴτησαι ἡμῖν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

Στιχηρὰ ἀναστάσιμα ἐν τῷ ἑσπερινῷ τοῦ σαββάτου ψαλλόμενα.
α'. ἦχος α'.

Τὰς ἑσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς
πρόσδεξαι, ἅγιε, κύριε,
καὶ παράσχου ἡμῖν
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,
ὅτι μόνος εἶ ὁ δείξας
ἐν κόσμῳ τὴν ἀνάστασιν.

Κυκλώσατε, λαοὶ, Σιὼν
καὶ περιλάβετε αὐτὴν,
καὶ δότε δόξαν ἐν αὐτῇ
τῷ ἀναστάντι ἐκ νεκρῶν,
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὁ λυτρωσάμενος ἡμᾶς
ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν.

Δεῦτε, λαοὶ, ὑμνήσωμεν
καὶ προσκυνήσωμεν Χριστὸν,
δοξάζοντες αὐτοῦ
τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν,
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὁ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ ἐχθροῦ
τὸν κόσμον λυτρωσάμενος.

θεοτοκίον.

Τὴν παγκόσμιον δόξαν, | τὴν ἐξ ἀνθρώπων σπαρεῖσαν
καὶ τὸν δεσπότην τεκοῦσαν, | τὴν ἐπουράνιον πύλην
ὑμνήσωμεν Μαρίαν τὴν παρθένον,
τῶν ἀσωμάτων τὸ ᾆσμα
καὶ τῶν πιστῶν τὸ ἐγκαλλώπισμα·
αὕτη γὰρ ἀνεδείχθη
οὐρανὸς | καὶ ναὸς τῆς θεότητος·

ι'. Nomen melodi deest in E — α'. Nomen Ioannis Damasceni et hic et infra deest D, quandoquidem tota Octoechus ad Ioannem Damascenum auctorem referebatur

αὕτη τὸ μεσότοιχον τῆς ἔχθρας καθελοῦσα
εἰρήνην ἀντεισῆξε | καὶ τὸ βασίλειον ἠνέῳξε·
ταύτην οὖν κατέχοντες | τῆς πίστεως τὴν ἄγκυραν
ὑπέρμαχον ἔχομεν | τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα κύριον·
θαρσεῖτε τοίνυν, θαρσεῖτε, λαὸς τοῦ θεοῦ·
καὶ γὰρ αὐτὸς πολεμήσει | τοὺς ἐχθροὺς ὡς φιλάνθρωπος.

β'. ἦχος δ'.

Τὸν ζωοποιόν σου σταυρὸν
ἀπαύστως προσκυνοῦντες, Χριστὲ ὁ θεὸς,
τὴν τριήμερόν σου ἀνάστασιν δοξάζομεν·
δι' αὐτῆς γὰρ ἀνεκαίνισας
τὴν καταφθαρεῖσαν τῶν ἀνθρώπων
φύσιν, παντοδύναμε,
καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον
καθυπέδειξας ἡμῖν,
ὡς μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος.

Τοῦ ξύλου τῆς παρακοῆς
τὸ ἐπιτίμιον ἔλυσας, σωτήρ·
τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ | ἑκουσίως προσηλωθεὶς
καὶ εἰς ᾅδου κατελθὼν, δυνατὲ,
τοῦ θανάτου τὰ δεσμὰ | ὡς θεὸς διέρρηξας·
διὸ προσκυνοῦμεν | τὴν ἐκ νεκρῶν σου ἀνάστασιν,
ἐν ἀγαλλιάσει βοῶντες·
παντοδύναμε κύριε, δόξα σοι.

Πύλας ᾅδου συνέτριψας, κύριε,
καὶ τῷ σῷ θανάτῳ | τοῦ θανάτου τὸ βασίλειον ἔλυσας·
γένος δὲ τὸ ἀνθρώπινον | ἐκ φθορᾶς ἠλευθέρωσας,
ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν | τῷ κόσμῳ δωρησάμενος
καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

θεοτοκίον.

Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ προφήτης Δαυῒδ
μελῳδικῶς περὶ σοῦ προανεφώνησε
τῷ μεγαλεῖά σοι ποιήσαντι·
παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου·
σὲ γὰρ μητέρα πρόξενον ζωῆς ἀνέδειξεν
ὁ ἀπάτωρ, ἐκ σοῦ | ἐνανθρωπῆσαι εὐδοκήσας θεὸς,
ἵνα τὴν ἑαυτοῦ ἀναπλάσῃ εἰκόνα

28 ταύτης D — 30 θαρσείτω τοίνου θαρσείτω Oct. — 31 ὡς παντοδύναμος Oct. — v. 2 ὁ θεός om. D — 8 ἀνεκαίνισας ἡμῖν D — 23 ὁ διὰ σέ DE Oct., sed D in margine scriptum habet γρ. ὁ διὰ σοῦ

φθαρεῖϲαν τοῖϲ πάθεϲι,
καὶ τὸ πλανηθὲν ὀρειάλητον εὑρὼν
πρόβατον, τοῖϲ ὤμοιϲ ἀναλαβὼν
τῷ πατρὶ προϲαγάγῃ,
καὶ τῷ ἰδίῳ θελήματι
ταῖϲ οὐρανίαιϲ ϲυνάψῃ δυνάμεϲι,
καὶ ϲώϲῃ, θεοτόκε, τὸν κόϲμον
Χριϲτὸϲ ὁ ἔχων τὸ μέγα καὶ πλούϲιον ἔλεοϲ.

γ΄. ἦχοϲ πλ. α΄.

Διὰ τοῦ τιμίου ϲου ϲταυροῦ, Χριϲτέ,
διάβολον ᾔϲχυναϲ,
καὶ διὰ τῆϲ ἀναϲτάϲεώϲ ϲου
τὸ κέντρον τῆϲ ἁμαρτίαϲ ἤμβλυναϲ
καὶ ἔϲωϲαϲ ἡμᾶϲ | ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου·
δοξάζομέν ϲε, μονογενέϲ.

Ὁ τὴν ἀνάϲταϲιν διδοὺϲ | τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων
ὡϲ πρόβατον ἐπὶ ϲφαγὴν ἤχθη·
ἔφριξαν τοῦτον | οἱ ἄρχοντεϲ τοῦ ᾅδου,
καὶ ἐπήρθηϲαν πύλαι ὀδυνηραί·
εἰϲελήλυθε γὰρ | ὁ βαϲιλεὺϲ τῆϲ δόξηϲ Χριϲτόϲ,
λέγων τοῖϲ ἐν δεϲμοῖϲ· ἐξέλθετε,
καὶ τοῖϲ ἐν τῷ ϲκότει· ἀνακαλύπτεϲθε.

Μέγα θαῦμα! ὁ τῶν ἀοράτων κτίϲτηϲ,
διὰ φιλανθρωπίαν | ϲαρκὶ παθών,
ἀνέϲτη ὁ ἀθάνατοϲ·
δεῦτε, πατριαὶ τῶν ἐθνῶν,
τοῦτον προϲκυνήϲωμεν·
τῇ γὰρ αὐτοῦ εὐϲπλαγχνίᾳ
ἐκ πλάνηϲ ῥυϲθέντεϲ
ἐν τριϲὶν ὑποϲτάϲεϲιν | ἕνα θεὸν ὑμνεῖν μεμαθήκαμεν.

θεοτοκίον.

Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάϲϲῃ | τῆϲ ἀπειρογάμου νύμφηϲ
εἰκὼν διεγράφη ποτέ·
ἐκεῖ Μωϋϲῆϲ | διαιρέτηϲ τοῦ ὕδατοϲ,
ἐνθάδε Γαβριὴλ | ὑπηρέτηϲ τοῦ θαύματοϲ·
τότε τὸν βυθὸν ἐπέζευϲεν | ἀβρόχωϲ Ἰϲραήλ,
νῦν δὲ τὸν Χριϲτὸν ἐγέννηϲεν | ἀϲπόρωϲ ἡ παρθένοϲ·
ἡ θάλαϲϲα | μετὰ τὴν πάροδον τοῦ Ἰϲραὴλ
ἔμεινεν ἄβατοϲ·

---

31 ὀρειάλωτον Oct.

ἡ ἄμεμπτοϲ | μετὰ τὴν κύηϲιν τοῦ Ἐμμανουὴλ
ἔμεινεν ἄφθοροϲ·
ὁ ὢν καὶ προὼν | καὶ φανεὶϲ ὡϲ ἄνθρωποϲ θεόϲ,
ἐλέηϲον ἡμᾶϲ.

δ'. Ἰδιόμελον εἰϲ τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριϲτοῦ (Φεβ. 2)
ἦχοϲ πλ. β'.

Ἀνοιγέϲθω ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ ϲήμερον·
ὁ γὰρ ἄναρχοϲ λόγοϲ τοῦ πατρόϲ,
ἀρχὴν λαβὼν χρονικήν, | μὴ ἐκϲτὰϲ τῆϲ αὐτοῦ θεότητοϲ,
ὑπὸ παρθένου ὡϲ βρέφοϲ τεϲϲαρακονθήμερον
μητρὸϲ ἑκὼν προϲφέρεται | ἐν ναῷ τῷ νομικῷ·
καὶ τοῦτον ἀγκάλαιϲ εἰϲδέχεται ὁ πρέϲβυϲ,
ἀπόλυϲον, κράζων, τὸν δοῦλον ὁ δεϲπότηϲ·
οἱ γὰρ ὀφθαλμοί μου | εἶδον τὸ ϲωτήριόν ϲου·
ὁ ἐλθὼν εἰϲ τὸν κόϲμον | ϲῶϲαι γένοϲ ἀνθρώπων·
κύριε, δόξα ϲοι.

ε'. Ἰδιόμελον εἰϲ τὸν ἀρχάγγελον Γαβριὴλ (Μαρτ. 26)
ἦχοϲ πλ. β'.

Ἀπεϲτάλη ἐξ οὐρανοῦ | Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελοϲ,
εὐαγγελίϲαϲθαι | τῇ παρθένῳ τὴν ϲύλληψιν·
καὶ ἐλθὼν εἰϲ Ναζαρὲτ | ἐλογίζετο ἐν ἑαυτῷ
τὸ θαῦμα ἐκπληττόμενοϲ,
ὅτι πῶϲ | ὁ ἐν ὑψίϲτοιϲ ἀκατάληπτοϲ ὢν
ἐκ παρθένου τίκτεται!
ὁ ἔχων θρόνον τὸν οὐρανὸν | καὶ ὑποπόδιον τὴν γῆν
ἐν μήτρᾳ χωρεῖται γυναικόϲ!
ᾧ τὰ ἑξαπτέρυγα καὶ πολυόμματα
ἀτενίϲαι οὐ δύνανται,
λόγῳ μόνῳ, | ἐκ ταύτηϲ ϲαρκωθῆναι ηὐδόκηϲε·
θεοῦ ἐϲτι λόγοϲ ὁ παρών·
τί οὖν ἵϲταμαι | καὶ οὐ λέγω τῇ κόρῃ;
χαῖρε, κεχαριτωμένη· | ὁ κύριοϲ μετὰ ϲοῦ·
χαῖρε, ἁγνὴ παρθένε· | χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε·
χαῖρε, μήτηρ τῆϲ ζωῆϲ· | εὐλογημένοϲ ὁ καρπὸϲ τῆϲ κοιλίαϲ ϲ

ϛ'. Ἰδιόμελον εἰϲ τὸν μάρτυρα Γεώργιον (Ἀπριλ. 23)
ἦχοϲ β'.

Νευέτω δίκαια, | ἔφηϲεν ὁ Ϲολομών,
τοῖϲ βροτοῖϲ τὰ βλέφαρα·

δ'. v. 7 ὁ δοῦλοϲ τῷ δεϲπότῃ Barth. — ε'. Ἰωάννου μοναχοῦ E — 7 τὸν om. Bar
— ϛ'. Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ Δαμαϲκηνοῦ E — v. 1 Paroim. X 10

ἐλεηθήcεται γὰρ παρὰ Χριcτοῦ τοῦ θεοῦ
ὁ βλέπων λεῖα, προηγόρευcεν·
εὐμαρῶc δὲ ταῦτα ἐνωτιcθεὶc,
ὦ πολύτλα Γεώργιε,
τοῦ δεcπότου ταῖc διδαχαῖc ἠκολούθηcαc,
καὶ ἀνόμοιc ἐκδοθεὶc ἐκαρτέρηcαc,
τῆc πλάνηc τὰ ὄργια | καταπτύcαc ὡc βέβηλα·
τὸ cῶμα γὰρ, ὃ παρέδωκαc | ὑπὲρ ἀγάπηc τοῦ κτίcαντοc,
ὅλον μεληδὸν κατετέμνετο·
καὶ ὁ Βελίαρ μᾶλλον | ὅλοc αἰcχυνθεὶc ἐτιτρώcκετο,
cτεφηφόρον cε ὁρῶν ἀκμαιότατον·
ὅθεν ἐν αὐλαῖc οἰκῶν τοῦ κυρίου cου
cὺν ταῖc ἄνω δυνάμεcι
πρέcβευε, ἀθλοφόρε, Χριcτῷ
cωθῆναι τὰc ψυχὰc ἡμῶν.

ΘΕΟΦΑΝΟΥC

α'. Ἰδιόμελον εἰc Κοcμᾶν καὶ Δαμιανὸν (Νοεμ. 1)
ἦχοc δ'.

Πηγὴν ἰαμάτων ἔχοντεc, | ἅγιοι ἀνάργυροι,
τὰc ἰάcειc παρέχετε | πᾶcι τοῖc δεομένοιc,
ὡc μεγίcτων δωρεῶν ἀξιωθέντεc
παρὰ τῆc ἀεννάου πηγῆc | τοῦ cωτῆροc Χριcτοῦ·
φηcὶ γὰρ πρὸc ὑμᾶc ὁ κύριοc
ὡc ὁμοζήλουc τῶν ἀποcτόλων·
Ἰδοὺ | δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουcίαν
κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων,
ὥcτε αὐτὰ ἐκβάλλειν | καὶ θεραπεύειν
πᾶcαν νόcον | καὶ πᾶcαν μαλακίαν·
διὸ τοῖc προcτάγμαcιν | αὐτοῦ καλῶc πολιτευcάμενοι
δωρεὰν ἐλάβετε, | δωρεὰν παρέχετε,
ἰατρεύοντεc τὰ πάθη
τῶν ψυχῶν καὶ τῶν cωμάτων ἡμῶν.

β'. Ἰδιόμελον εἰc τὸν Εὐαγγελιcμὸν τῆc θεοτόκου (Μαρτ. 25)
ἦχοc β'.

Τὸ ἀπ' αἰῶνοc μυcτήριον
ἀνακαλύπτεται cήμερον·

---

3 Paroim. XII 13 — 7 ταῖc om. E — 10 γὰρ δοὺc E — 14 ἐν om. E — 16 Χριcτοῦ E
α'. Θεοφάνουc καὶ Ἀνατολίου E — 7 Matth. X 1. Marc. VI 7. Luc. IX 1 — β'. Nomen Iodi deest in E

καὶ ὁ υἱὸϲ τοῦ θεοῦ | υἱὸϲ ἀνθρώπου γίνεται,
ἵνα τοῦ χείρονοϲ μεταλαβὼν
μεταδῷ μοι τοῦ βελτίονοϲ·
ἐψεύϲθη πάλαι Ἀδὰμ
καὶ θεὸϲ ἐπιθυμήϲαϲ | οὐ γέγονεν·
ἄνθρωποϲ γίνεται θεόϲ,
ἵνα θεὸν τὸν Ἀδὰμ ἀπεργάϲηται·
εὐφραινέϲθω ἡ κτίϲιϲ, | χορευέτω ἡ φύϲιϲ,
ὅτι ἀρχάγγελοϲ παρθένῳ
μετὰ δέουϲ παρίϲταται,
καὶ τὸ χαῖρε κομίζει | τῆϲ λύπηϲ ἀντίθετον·
ὁ διὰ ϲπλάγχνα ἐλέουϲ ἐνανθρωπήϲαϲ
θεὸϲ ἡμῶν, δόξα ϲοι.

γʹ. Ἰδιόμελον εἰϲ τὴν Κοίμηϲιν τῆϲ θεοτόκου (Αὐγ. 15)
ἦχοϲ πλ. αʹ.

Δεῦτε, φιλεόρτων τὸ ϲύϲτημα,
δεῦτε καὶ χορείαν ϲτηϲώμεθα·
δεῦτε καταϲτέψωμεν | ᾄϲμαϲι τὴν ἐκκληϲίαν
τῇ καταπαύϲει | τῆϲ κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ·
ϲήμερον γὰρ οὐρανὸϲ | ὑφαπλοῖ τοὺϲ κόλπουϲ,
δεχόμενοϲ τὴν τετοκυῖαν | τὸν ἐν πᾶϲι μὴ χωρούμενον·
καὶ ἡ γῆ, τὴν πηγὴν τῆϲ ζωῆϲ
ἀποδιδοῦϲα, τὴν εὐλογίαν ϲτολίζεται καὶ εὐπρέπειαν·
ἄγγελοι χοροϲτατοῦϲι | ϲὺν ἀποϲτόλοιϲ,
περιδεῶϲ ἐνατενίζοντεϲ
ἐκ ζωῆϲ εἰϲ ζωὴν μεθιϲταμένηϲ
τῆϲ τεκούϲηϲ τὸν ἀρχηγὸν τῆϲ ζωῆϲ·
πάντεϲ προϲκυνήϲωμεν | αὐτὴν δεόμενοι·
ϲυγγενοῦϲ οἰκειότητοϲ | μὴ ἐπιλάθῃ, δέϲποινα,
τῶν πιϲτῶϲ ἑορταζόντων | τὴν παναγίαν ϲου κοίμηϲιν.

δʹ. Ϲτιχηρὰ νεκρώϲιμα κατὰ τοὺϲ ὀκτὼ ἤχουϲ.

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ: Ϲοὺϲ, Χριϲτέ, δούλουϲ γράψον ἐν ζώντων βίβλῳ.

ἦχοϲ αʹ. κατὰ τὸ «Πανεύφημοι μάρτυρεϲ ἡμᾶϲ.»

Ϲοῦ, ϲῶτερ, δεόμεθα, | τῆϲ ϲῆϲ
γλυκείαϲ μεθέξεωϲ
τοὺϲ μεταϲτάνταϲ ἀξίωϲον
καὶ καταϲκήνωϲον

v. 3 θεοῦ καὶ υἱόϲ E — 13 χαῖρε χορεύει E — γʹ. Nomen melodi deest in E — v. 5 ἐφαπλοῖ Barth. — 6 τεξαμένην E — 8 ϲτολίζεται τὴν εὐπρ. E — 11 μεθιϲταμένην τὴν τεκοῦϲαν E — 14 οἰκειώϲεωϲ E — δʹ. Cod. D: Τὰ προϲόμοια τῶν ὀκτὼ ἤχων τὰ νεκρώϲιμα, ὧν ἡ ἀκρ. cui titulo in margine eiusdem codicis manu recentiore addita sunt haec: ταῦτα ψάλλεται εἰϲ τοὺϲ αἴνουϲ ἀπὸ ϲτίχου. Ed. Ven. Triodii a. 1869: Ἀπόϲτιχα τὰ ἑπόμενα Προϲόμοια Νεκρώϲιμα, ποίημα Θεοφάνουϲ, ὧν καὶ τῶν εἰϲ τοὺϲ λοιποὺϲ ἤχουϲ ἐν τοῖϲ ἄλλοιϲ ϲάββαϲι τοιούτων Προϲομοίων ὁμοῦ ἡ ἀκρ. et paulo supra: κατ' ἦχον ψαλλόμενα καθ' ὅλην τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην Τεϲϲαρακοϲτήν. — v. 3 ἀνάπαυϲον Triod.

ἐν cκηναῖc ἁγίων, | ἐν μοναῖc δικαίων cου,
ἐν τοῖc ἐπουρανίοιc cκηνώμαcι,
τῇ εὐcπλαγχνίᾳ cου
παρορῶν τὰ παραπτώματα
καὶ παρέχων | αὐτοῖc τὴν cυγχώρηcιν.

Οὐδεὶc ἀναμάρτητοc, | οὐδεὶc
τῶν ἀνθρώπων γέγονεν,
εἰ μὴ cὺ, μόνε ἀθάνατε·
διὸ τοὺc δούλουc cου,
ὡc θεὸc οἰκτίρμων, ἐν φωτὶ κατάταξον
cὺν ταῖc χοροcταcίαιc ἀγγέλων cου,
τῇ εὐcπλαγχνίᾳ cου
ὑπερβαίνων ἀνομήματα
καὶ παρέχων | αὐτοῖc τὴν ἀνάπαυcιν.

Ὑπὲρ τὰ ὁρώμενα | τὰ cὰ,
cῶτερ, ἐπαγγέλματα,
ἃ ὀφθαλμὸc οὐ τεθέαται
καὶ οὖc οὐκ ἤκουcε
καὶ ἐπὶ καρδίαν | οὐκ ἀνέβη πώποτε,
ὧν τῆc προcηνεcτάτηc μεθέξεωc
τυχεῖν εὐδόκηcον
τοὺc πρὸc cὲ μεταχωρήcανταc
καὶ παράcχου | ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Cταυρῷ cου γηθόμενοι, | cταυρῷ
θαρροῦντεc οἱ δοῦλοί cου
πρὸc cὲ μετέcτηcαν, κύριε,
οἷc νῦν ἀντίλυτρον
τῶν δεινῶν πταιcμάτων | τὸν cταυρόν cου δώρηcαι
καὶ αἷμα τὸ χυθὲν ὑπὲρ κόcμου ζωῆc,
τῇ εὐcπλαγχνίᾳ cου
cυγχωρῶν τὰ πλημμελήματα
καὶ φωτίζων | φωτὶ τοῦ προcώπου [cου.

Χριcτὸν ἐκδυcώπηcον, | τὸν cὸν
τόκον, μητροπάρθενε,
τὴν τῶν πταιcμάτων cυγχώρηcιν
δοῦναι τοῖc δούλοιc cου,
τοῖc cὲ θεοτόκον | εὐcεβῶc κηρύξαcι
καὶ λόγῳ ἀληθεῖ δογματίcαcι,
καὶ τῆc λαμπρότητοc
τῶν ἁγίων καὶ φαιδρότητοc
ἀξιῶcαι | ἐν τῇ βαcιλείᾳ cου.

ἦχος β'.
κατὰ τὸ «Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου cε νεκρόν.»

Ῥύμην τοῦ θανάτου καὶ φθορὰν
coῦ τῷ ζωηφόρῳ θανάτῳ | καθεῖλεc, δέcποτα,
πᾶcι δὲ ἐπήγαcαc | ζωὴν αἰώνιον,
καὶ νεκρῶν ἐξανάcταcιν | θνητοῖc ἐδωρήcω·
ὅθεν cου δεόμεθα, | cῶτερ, ἀνάπαυcον
πίcτει τοὺc πρὸc cὲ μεταcτάνταc
καὶ τοῦ γλυκαcμοῦ τοῦ coῦ κάλλουc
τούτουc καταξίωcον, φιλάνθρωπε.

Ἵνα τοὺc ἀνθρώπουc κοινωνοὺc
θείαc βαcιλείαc ἐργάcῃ, | cταυρὸν ὑπέμειναc,
θάνατον ἑκούcιον | καταδεξάμενοc·
ἀλλὰ νῦν cου δεόμεθα, τῇ cῇ εὐπλαγχνίᾳ
μετόχουc ἀνάδειξον | τῆc βαcιλείαc cου

5 δικαίων ἐν μοναῖc ἁγίων Triod. — 9 τὴν ἀνάπαυcιν Triod. — 18 τὴν cυγχώρηcιν Triod. — 23 ἀνέβη δέcποτα D — 32 τῶν αὐτῶν Triod. — II 4 νεκροῖc Triod. — 7 καὶ τῆc ἀκηράτου cou δόξηc Triod. — 12 διὰ τοῦτο δεόμεθα Triod.

πίϲτει τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μεταϲτάνταϲ,
καὶ τῆϲ ἀθανάτου ϲου δόξηϲ
τούτουϲ καταξίωϲον, φιλάνθρωπε.

Ϲῶϲαι τὸ ϲὸν πλάϲμα βουληθεὶϲ,
τῆϲ οἰκονομίαϲ τὸ ὄντωϲ | βαθὺ μυϲτήριον
θέλων ἐξετέλεϲαϲ | ὡϲ ὑπεράγαθοϲ,
καὶ τιμῆϲ ἐξηγόραϲαϲ | τὸν ϲύμπαντα κόϲμον
αἵματι τιμίῳ ϲου· | διὸ δεόμεθα,
πίϲτει τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μεταϲτάνταϲ
μετὰ τῶν ἁγίων ἁπάντων
τῆϲ ἀπολυτρώϲεωϲ ἀξίωϲον.

Τρόμῳ τῷ φρικτῷ καὶ φοβερῷ
βήματι τῷ ϲῷ παρεϲτῶτεϲ | οἱ ἀπ᾽ αἰῶνοϲ νεκροὶ
ψῆφον ἀναμένουϲι | τὴν ϲὴν δικαίαν, ϲωτὴρ,
καὶ τὴν θείαν ἐκδέχονται | δικαιοκριϲίαν·
τότε φεῖϲαι, δέϲποτα | Χριϲτὲ, τῶν δούλων ϲου·
πίϲτει τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μεταϲτάνταϲ
καὶ τῆϲ ἀϊδίου τρυφῆϲ ϲου
καὶ μακαριότητοϲ ἀξίωϲον.

Εὔαϲ τῆϲ προμήτοροϲ, ἁγνὴ,
ϲὺ τὴν ὀφειλὴν ϲυλλαβοῦϲα, | Χριϲτὸν ἀπήτηϲαϲ,
τὸν τὴν ἀφθαρϲίαν τε | καὶ τὴν ἀνάϲταϲιν
τοῖϲ πιϲτοῖϲ χαριζόμενον | καὶ τῇ ἀθανάτῳ
δόξῃ καταϲτέφοντα | τοὺϲ ϲὲ δοξάζονταϲ·
ὃν νῦν δυϲωποῦϲα μὴ παύϲῃ,
τούτουϲ ἐν φωτὶ κατατάξαι
τῆϲ αὐτοῦ λαμπρότητοϲ, θεόνυμφε.

ἦχοϲ γ΄.
κατὰ τὸ «Τῷ τύπῳ τοῦ ϲταυροῦ.»

Δοξάζω τὸν ϲταυρόν ϲου τὸν τίμιον,
δι᾽ οὗ ζωὴ δεδώρηται | καὶ τρυφῆϲ ἡ ἀπόλαυϲιϲ
τοῖϲ ἐν πίϲτει καὶ πόθῳ ϲε ὑμνοῦϲι, | μόνε πολυέλεε·
διὸ βοῶμέν ϲοι, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ·
τοὺϲ μεταϲτάνταϲ ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυϲον,
ἔνθα πάντων ἐϲτὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν ϲοί.

---

15 ἀϊδίου Triod. — 16 καὶ μακαριότητοϲ ἀξίωϲον Triod. — 19 χαίρων Triod. — αἵματοϲ τιμίου D — 23 καὶ τοῦ γλυκυτάτου ϲου κάλλουϲ· τούτουϲ καταξίωϲον φιλάνθρω Triod. — 29 ϲῶτερ Triod. — 30 τῶν .... μεταϲτάντων D — 34 θεόν Triod. — 36 χα ϲάμενον D — 37 ϲτεφανώϲαντα Triod.

Ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ εὔcπλαγχνος,
ὁ ἔχων ἀκατάληπτον | ἀγαθότητος πέλαγος,
ὁ γινώςκων τὴν φύςιν τῶν ἀνθρώπων, | ἣν ἐδημιούργηςας,
cὲ ἱκετεύομεν, Χριςτὲ ὁ θεός·
τοὺς μεταςτάντας ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυςον,
ἔνθα πάντων ἐςτὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν coί.

Ὑπνώςας ἐν τῷ τάφῳ ὡς ἄνθρωπος,
δυνάμει ἀηττήτῳ cου | ὡς θεὸς ἐξανέςτηςας
τοὺς ἐν τάφοις ὑπνοῦντας, ἀςιγήτως | ὕμνον coι προςφέροντας·
διὸ βοῶμέν coι, Χριςτὲ ὁ θεός·
τοὺς μεταςτάντας ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυςον,
ἔνθα πάντων ἐςτὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν coί.

Λαμπάδα νοητήν cε, βαςτάζουςαν
τὸ φέγγος τῆς θεότητος | ὁμιλῆςαν παχύτητι
τῆς ἀνθρώπων οὐςίας, θεοτόκε, | πάντες ἐπιςτάμεθα·
τὸν cὸν δυςώπηςον υἱὸν καὶ θεόν,
τοὺς μεταςτάντας ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυςον,
ἔνθα πάντων ἐςτὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν coί.

ἦχος δ'.
κατὰ τὸ «Ἔδωκας cημείωςιν.»

Ὄντως φοβερώτατον | τὸ τοῦ θανάτου μυςτήριον!
πῶς ψυχὴ ἐκ τοῦ ςώματος
βιαίως χωρίζεται | ἐκ τῆς ἁρμονίας,
καὶ τῆς ςυμφυΐας | ὁ φυςικώτατος δεςμὸς
θείῳ βουλήματι ἀποτέμνεται;
διό cε ἱκετεύομεν· | τοὺς μεταςτάντας ἀνάπαυςον
ἐν ςκηναῖς τῶν δικαίων cου, | ζωοδότα φιλάνθρωπε.

Ὕπνος ἀναδέδεικται | τῶν πιςτευόντων ὁ θάνατος,
coῦ τεθέντος ἐν μνήματι,
τοῦ πάντων δεςπόζοντος | καὶ τὸ τοῦ θανάτου
κράτος λελυκότος | καὶ καταργήςαντος αὐτοῦ
τὴν δυναςτείαν τὴν πολυχρόνιον·
διό cε ἱκετεύομεν· τοὺς μεταςτάντας ἀνάπαυςον
ἐν ςκηναῖς τῶν δικαίων cου, | ζωοδότα φιλάνθρωπε.

Cὺ δικαιοςύνη τε | καὶ φωτιςμὸς ἡμῖν γέγονας
καὶ ψυχῶν ἀπολύτρωςις·

III v. 11. 17. 23 ἐν τρυφῇ ἀνάπαυςον D — 14 ἐξανάςτηςον D — 15 τάφῳ ὑμνοῦντας od. — 21 τῆς τῶν D — 23 ἀναπαῦςαι Triod. — IV 6 διὸ ςῶτερ τοὺς δούλους cου D — 4 ἁγίων Triod. — 12 πολυμήχανον D — 15 τε ἁγιαςμός Triod.

πατρὶ γὰρ προϲήγαγεϲ | δεδικαιωμένουϲ
καὶ λελυτρωμένουϲ, | ἀναδεξάμενοϲ ἡμῶν
τὸ ὀφειλόμενον ἐπιτίμιον·
καὶ νῦν ἐκδυϲωποῦμέν ϲε· τοὺϲ μεταϲτάνταϲ ἀνάπαυϲον
ἐν χαρᾷ καὶ φαιδρότητι, | εὐεργέτα ϲωτὴρ ἡμῶν.

Γένοϲ τὸ ἀνθρώπινον | πρὸϲ ἀφθαρϲίαν ἀνώλεθρον
ἐκ φθορᾶϲ ἀνακέκληται,
λουϲάμενον αἵματι | τῷ ἐκ τῆϲ πλευρᾶϲ ϲου,
ϲῶτερ, κενωθέντι, | ἐν ᾧ ἀπέπλυναϲ ἡμᾶϲ
τῆϲ παραβάϲεωϲ τοῦ προπάτοροϲ·
διό ϲε ἱκετεύομεν· τοὺϲ μεταϲτάνταϲ ἀνάπαυϲον
ἐν μοναῖϲ αἰωνίοιϲ ϲου, | ἐν χοροῖϲ τῶν μαρτύρων ϲου.

Ῥήϲεϲιν ἑπόμενοι | τῶν θεηγόρων, πανάμωμε,
θεοτόκον φρονοῦμέν ϲε·
θεὸν γὰρ ἐγέννηϲαϲ | ϲεϲωματωμένον
ἀπερινοήτωϲ, | τὸν λυτρωϲάμενον ἡμᾶϲ
τοὺϲ αἰχμαλώτουϲ τοῖϲ παραπτώμαϲιν·
ὃν καὶ νῦν ἐκδυϲώπηϲον, | τοὺϲ μεταϲτάνταϲ οἰκέταϲ ϲου
ταῖϲ οἰκείαιϲ ἐλλάμψεϲι | καταυγάϲαι, φιλάγαθε.

ἦχοϲ πλ. α'.
κατὰ τὸ «Χαίροιϲ ἀϲκητικῶν ἀληθῶϲ.»

Αἴγλῃ τοῦ ϲοῦ προϲώπου, Χριϲτέ,
τοὺϲ μεταϲτάνταϲ | ὡϲ οἰκτίρμων κατάταξον,
ϲκηνώϲαϲ | εἰϲ τόπον χλόηϲ, | ἐπὶ ὑδάτων τῆϲ ϲῆϲ
ἀκραιφνοῦϲ καὶ θείαϲ | ἀναπαύϲεωϲ,
ἐν τοῖϲ ὀρεκτοῖϲ κόλποιϲ | Ἀβραὰμ τοῦ προπάτοροϲ,
ἔνθα τὸ φῶϲ ϲου | καθαρὸν ἐπιφαίνεται
καὶ προχέουϲιν | αἱ πηγαὶ τῆϲ χρηϲτότητοϲ,
ἔνθα περιχορεύουϲι | τρανῶϲ ἀγαλλόμεναι
αἱ τῶν δικαίων χορεῖαι | περὶ τὴν ϲὴν ἀγαθότητα,
μεθ' ὧν κατατάξαι
τοὺϲ ἱκέταϲ ϲου παράϲχου | ὡϲ μόνοϲ εὔϲπλαγχνοϲ.

Ψάλλειν παναρμονίῳ φωνῇ
δοξολογοῦνταϲ | τὸ ϲὸν κράτοϲ εὐόδηϲον,
οἰκτίρμον, | τοὺϲ μεταϲτάνταϲ | ἐκ τῶν προϲκαίρων πρὸϲ ϲὲ
τὸν δεϲπότην πάντων | καὶ φιλάνθρωπον,

---

28 ϲκηναῖϲ Triod. — 35 πανάχραντε Triod. — V 3 ϲκηνῶϲαι Triod. — 6 καθαρῶϲ ἀ-φέρεται D — 9 τῶν ἀγγέλων Triod. — 11. 33 παράϲχου τὸ μέγα ἔλεοϲ Triod. — 12 ψάλ Triod. — 13 κράτοϲ εὐδόκηϲον Triod.

διδοὺϲ ὡραιότητι | τοῦ ϲοῦ κάλλουϲ ἐλλάμπεϲθαι
καὶ τῆϲ γλυκείαϲ | καὶ τερπνῆϲ μετουϲίαϲ ϲου
ἀπολαύειν τε | καὶ τρυφᾶν καθαρώτερον,
ἔνθα περὶ τὸν θρόνον ϲου | χορεύουϲιν ἄγγελοι
καὶ τῶν ἁγίων οἱ δῆμοι | χαρμονικῶϲ περιέπουϲι·
μεθ᾽ ὧν τοῖϲ ϲοῖϲ δούλοιϲ
τὴν ἀνάπαυϲιν παράϲχου | καὶ μέγα ἔλεοϲ.

Ὅπου τῶν προφητῶν οἱ χοροί,
τῶν ἀποϲτόλων | καὶ μαρτύρων τὰ τάγματα
καὶ πάντων | τῶν ἀπ᾽ αἰῶνοϲ | δικαιωθέντων τῷ ϲῷ
ϲωτηρίῳ πάθει | καὶ τῷ αἵματι,
δι᾽ οὗ ἐξηγόραϲαϲ | τὸν αἰχμάλωτον ἄνθρωπον,
ἐκεῖ τοὺϲ πίϲτει | κοιμηθένταϲ ἀνάπαυϲον,
ὡϲ φιλάνθρωποϲ | ϲυγχωρῶν τὰ ἐγκλήματα·
μόνοϲ γὰρ ἀναμάρτητοϲ | ἐν γῇ πεπολίτευϲαι,
ἅγιοϲ μόνοϲ καὶ μόνοϲ | ἐν τεθνεῶϲιν ἐλεύθεροϲ·
διὸ τοῖϲ ϲοῖϲ δούλοιϲ
τὴν ἀνάπαυϲιν παράϲχου | ὡϲ μόνοϲ εὔϲπλαγχνοϲ.

Νόμῳ τῆϲ ἁμαρτίαϲ ἡμᾶϲ
δεδουλωμένουϲ | ἠλευθέρωϲαϲ, δέϲποινα,
ἐν μήτρᾳ | τὸν νομοθέτην | καὶ βαϲιλέα ἡμῶν
ϲυλλαβοῦϲα μόνη, | μητροπάρθενε,
δι᾽ ὃν δικαιούμεθα | δωρεᾷ τε καὶ χάριτι·
ὃν νῦν δυϲώπει, | τὰϲ ψυχὰϲ τῶν ὑμνούντων ϲε
θεομήτορα | κατατάξαι ἐν βίβλῳ ζωῆϲ,
ὅπωϲ τῇ μεϲιτείᾳ ϲου | ϲωθέντεϲ, πανάμωμε,
τῆϲ τοῦ υἱοῦ ϲου εὐκταίαϲ | ἀπολυτρώϲεωϲ τύχωϲιν,
αὐτὸν προϲκυνοῦντεϲ
τὸν παρέχοντα τῷ κόϲμῳ | τὸ μέγα ἔλεοϲ.

ἦχοϲ πλ. β΄.
κατὰ τὸ «Ὅλην ἀποθέμενοι.»

Ἔχων ἀκατάληπτον | τὴν εἰϲ ἡμᾶϲ εὐπλαγχνίαν
καὶ πηγὴν ἀκένωτον | θεϊκῆϲ χρηϲτότητοϲ,
πολυέλεε,
τοὺϲ πρὸϲ ϲέ, δέϲποτα, | μεταβεβηκόταϲ
ἐν γῇ ζώντων καταϲκήνωϲον,

---

16 ὡραιότητοϲ Triod. — ἐκλάμπεϲθαι D — 21 τοὺϲ ϲοὺϲ δούλουϲ D — 23 ὁ χορόϲ
›d. — 25 πάντεϲ οἱ — δικαιωθέντεϲ Triod. — 29 ϲυγχωρῶν καὶ τὰ πταίϲματα Triod.
τοὺϲ ϲοὺϲ δούλουϲ D — 34 νόμου D — 35 πάναγνε Triod. — 36 νομοδότην Triod. —
.λέα θεόν Triod. — 38 δι᾽ οὗ Triod. — 42 τύχοιμεν Triod. — VI 1 fort.: ἀκατάληκτον

εἰϲ τὰ ϲκηνώματα | τὰ ἀγαπητὰ καὶ ποθούμενα,
κατάϲχεϲιν δωρούμενοϲ
τὴν διηνεκῶϲ διαμένουϲαν·
ϲὺ γὰρ ὑπὲρ πάντων | ἐξέχεαϲ τὸ αἷμά ϲου, ϲωτὴρ,
καὶ ζωηφόρῳ τιμήματι
κόϲμον ἐξηγόραϲαϲ.

Νέκρωϲιν ὑπέμειναϲ | ζωοποιὸν ἑκουϲίωϲ,
καὶ ζωὴν αἰώνιον | καὶ τρυφὴν ἀΐδιον
πιϲτοῖϲ δέδωκαϲ,
ἐν ᾗ κατάταξον | τοὺϲ κεκοιμημένουϲ
ἐπ' ἐλπίδι ἀναϲτάϲεωϲ,
τὰ τούτων πταίϲματα | πάντα ϲυγχωρῶν ἀγαθότητι,
ὡϲ μόνοϲ ἀναμάρτητοϲ,
μόνοϲ ἀγαθὸϲ καὶ φιλάνθρωποϲ,
ἵνα διὰ πάντων | ὑμνῆταί ϲου τὸ ὄνομα, Χριϲτὲ,
καὶ ϲεϲωϲμένοι δοξάζωμεν
τὴν φιλανθρωπίαν ϲου.

Ζώντων κυριεύοντα | θεαρχικῇ ἐξουϲίᾳ
καὶ νεκρῶν δεϲπόζοντα | ϲὲ, Χριϲτὲ, γινώϲκομεν,
πολυέλεε·
τοὺϲ πιϲτοὺϲ δούλουϲ ϲου | τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ τὸν μόνον
εὐεργέτην ἐκδημήϲανταϲ
αὐτὸϲ ἀνάπαυϲον | ϲὺν τοῖϲ ἐκλεκτοῖϲ ϲου, φιλάνθρωπε,
ἐν τόπῳ ἀναψύξεωϲ,
ἐν ταῖϲ τῶν ἁγίων λαμπρότηϲι·
θελητὴϲ ἐλέουϲ | ὑπάρχειϲ γὰρ καὶ ϲώζειϲ ὡϲ θεὸϲ,
οὓϲ κατ' εἰκόνα ϲου ἔπλαϲαϲ,
μόνε πολυέλεε.

Ὤφθηϲ ἐνδιαίτημα | θεοπρεπὲϲ, παναγία,
καὶ θεὸν ἐχώρηϲαϲ | καὶ θεὸν ἐγέννηϲαϲ,
μητροπάρθενε,
ἐν δυϲὶ φύϲεϲιν, | ἐν δυϲὶν οὐϲίαιϲ,
ἐν μιᾷ δὲ ὑποϲτάϲει, ἁγνή·
αὐτὸν δυϲώπηϲον | τὸν μονογενῆ καὶ πρωτότοκον,
τὸν ϲὲ παρθένον ἄμωμον
καὶ μετὰ τὸν τόκον φυλάξαντα

9 Χριϲτέ Triod. — 11 ἠλευθέρωϲαϲ Triod. — 13 ζωὴν ἐπήγαϲαϲ Triod. — 15–17 ϲκηναῖϲ δέϲποτα ταῖϲ αἰωνιζούϲαιϲ. καὶ ἐν τόποιϲ ἀναπτύξεωϲ. αὐτοὺϲ κατάταξον. το κεκοιμημένουϲ ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ. καὶ μόνοϲ D — 23 θεαρχικῆϲ ἐξουϲίαϲ D — 24 δεϲπόζοντ D — γινώϲκοντεϲ ἱκετεύομεν D — 29 τόποιϲ Triod. — 35 Χριϲτὸν ἐγέννηϲαϲ D — ἀπειρόγαμε D — 38 μιᾷ τῇ ὑποϲτάϲει δέ D — 39 ἱκέτευε Triod.

ψυχὰϲ ἀναπαῦϲαι | τῶν πίϲτει κοιμηθέντων ἐξ ἡμῶν
ἐν ἀκηράτῳ φαιδρότητι
καὶ μακαριότητι.

ἦχοϲ βαρύϲ.
κατὰ τὸ «Καταφρονήϲαντεϲ.»

Νενεκρωμένοϲ ὡράθηϲ | ἐπὶ ϲταυροῦ, μόνε ἀθάνατε,
καὶ ἐν τῷ τάφῳ ὡϲ θνητὸϲ | ἐτέθηϲ, μακρόθυμε,
ἐκ φθορᾶϲ καὶ θανάτου | τοὺϲ ἀνθρώπουϲ λυτρούμενοϲ·
ἀλλ' ὡϲ πέλαγοϲ εὐϲπλαγχνίαϲ | ὑπάρχων ἀκένωτον
καὶ πηγὴ ἀγαθότητοϲ, | τὰϲ ψυχὰϲ τῶν ϲῶν δούλων
τῶν ἐξ ἡμῶν μεταϲτάντων ἀνάπαυϲον.

Τῷ ἀκηράτῳ ϲου κάλλει | καὶ γλυκαϲμῷ τῆϲ ὡραιότητοϲ
καὶ ταῖϲ τοῦ θείου ϲου φωτὸϲ | ἀκτῖϲιν ἐλλάμπεϲθαι
τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μεταϲτάνταϲ, | ἀγαθέ, καταξίωϲον
ἐν ἀΰλῳ φωτοχυϲίᾳ | τῆϲ φωτοφανείαϲ ϲου,
ϲὺν ἀγγέλοιϲ χορεύονταϲ | περὶ ϲὲ τὸν δεϲπότην
καὶ βαϲιλέα τῆϲ δόξηϲ καὶ κύριον.

Ὡϲ ἀδαπάνητον ἔχων | τῶν δωρεῶν [τὴν] μεγαλοπρέπειαν,
ὡϲ θηϲαυρὸϲ ἀνελλιπὴϲ | πλουϲίαϲ χρηϲτότητοϲ
τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μεταϲτάνταϲ | ὡϲ θεὸϲ καταϲκήνωϲον
ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἐκλεκτῶν ϲου, | ἐν τόπῳ ἀνέϲεωϲ,
ἐν τῷ οἴκῳ τῆϲ δόξηϲ ϲου, | ἐν τρυφῇ παραδείϲου,
ἐν τῷ [τῶν] παρθένων νυμφῶνι ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ.

Νόμου τὸ πλήρωμα τίκτειϲ, | τὸν λυτρωτὴν ϲάρκα γενόμενον·
οὐ γὰρ ἐγένετο τοῖϲ πρὶν | ἐν νόμῳ δικαίωϲιϲ·
δι' ἡμᾶϲ γὰρ ὁ Χριϲτὸϲ | ϲταυρωθεὶϲ ἐδικαίωϲεν·
ὡϲ οὖν ἔχουϲα παρρηϲίαν, | ὡϲ μήτηρ ἱκέτευε
τὸν υἱόν ϲου τὸν εὔϲπλαγχνον, | τὰϲ ψυχὰϲ ἀναπαῦϲαι
τῶν εὐϲεβῶϲ μεταϲτάντων, πανύμνητε.

ἦχοϲ πλ. δ'.
κατὰ τὸ «Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματοϲ.»

Βαϲιλικῶϲ μοι ὑπέγραψαϲ | ἐλευθερίαν, βαφαῖϲ
ἐρυθραῖϲ τοὺϲ δακτύλουϲ ϲου | αἱματώϲαϲ, δέϲποτα,
καὶ φοινίξαϲ ϲῷ αἵματι·
καὶ νῦν ἐν πίϲτει | καθικετεύω ϲε,

---

42 κοιμηθέντων εὐϲεβῶϲ Triod. — VII 2 τῷ in codd. edd. omissum nos de coni. addimus — 13 τὴν uncinis inclusimus — 15 ἀγαθὲ καταξίωϲον. ἐν ἀύλῳ φωτοχυϲίᾳ ἐν τόποιϲ — 17 ἐν τρυφῇ παραδείϲου om. D — 18 τῶν eiiciendum significavimus — 19 δίχα γεν. — 21 Χριϲτὸϲ δέ D — 23 ϲου καὶ κύριον D — 24 τῶν ἐξ ἡμῶν μεταϲτάντων ὡϲ ϲπλαγχνοϲ D — VIII 2 τῶν δακτύλων D — 3 τῷ αἵματι Triod. — 4 καθικετεύομεν nisso ϲε D

τοῖϲ πρωτοτόκοιϲ | ϲου ϲυναρίθμηϲον
καὶ τῶν δικαίων ϲου | τῆϲ χαρᾶϲ ἀξίωϲον
ἐπιτυχεῖν
τοὺϲ μεταχωρήϲανταϲ | πρὸϲ ϲὲ τὸν εὔϲπλαγχνον.

Ἱεραρχήϲαϲ ὡϲ ἄνθρωποϲ, | ϲφαγαϲθεὶϲ ὡϲ ἀμνὸϲ,
προϲφορὰν προϲενήνοχαϲ | τῷ πατρὶ τὸν ἄνθρωπον,
τῆϲ φθορᾶϲ ἐξωνούμενοϲ·
τοὺϲ μεταϲτάνταϲ | οὖν ὡϲ φιλάνθρωποϲ
ἐν τῇ τῶν ζώντων | χώρᾳ κατάταξον,
ἔνθα οἱ χείμαρροι | τῆϲ τρυφῆϲ προχέονται,
ἔνθα πηγαὶ
τῆϲ ἀϊδιότητοϲ | ἀναβλυϲτάνουϲιν.

Βάθει ϲοφίαϲ ἀρρήτου ϲου | ὁροθετεῖϲ τὴν ζωὴν
καὶ προβλέπειϲ τὰ μέλλοντα | καὶ πρὸϲ βίον ἕτερον
μετοικίζειϲ τοὺϲ δούλουϲ ϲου·
οὓϲ προϲελάβου | τοίνυν κατάταξον
ἐπὶ ὑδάτων | τῆϲ ἀναπαύϲεωϲ,
ἐν τῇ λαμπρότητι | τῶν ἁγίων, κύριε,
ἔνθα φωνὴ
τῆϲ ἀγαλλιάϲεωϲ | καὶ τῆϲ αἰνέϲεωϲ.

Λόγοϲ ὑπάρχων ἀόρατοϲ, | ὁμοφυὴϲ τῷ πατρὶ
καὶ τῷ πνεύματι ϲύνθρονοϲ, | δι᾿ ἐμὲ τὸν ἄνθρωπον
ἐν ϲαρκὶ πεφανέρωϲαι·
ὡϲ ἐλεήμων | οὖν καὶ φιλάνθρωποϲ
τοὺϲ ἐκ τοῦ βίου | μεταφοιτήϲανταϲ
τῆϲ εὐπρεπείαϲ ϲου | καὶ τῆϲ ὡραιότητοϲ
ταῖϲ καλλοναῖϲ
τούτουϲ καταλάμπρυνον, | ζωαρχικώτατε.

Ὡϲ ϲυλλαβοῦϲα τὸν ἄναρχον | λόγον θεοῦ καὶ πατρὸϲ
μητρικῇ παρρηϲίᾳ ϲου | ἐκτενῶϲ ἱκέτευε
κατατάξαι τοὺϲ δούλουϲ ϲου,
ἔνθα χορεία | ἡ ἀκατάλυτοϲ
εὐφραινομένων | καὶ εὐφημούντων ϲε·
ἔνθα λαμπρότητεϲ | αἱ διαιωνίζουϲαι
καὶ ὁ γλυκὺϲ
ἦχοϲ ἑορτάζοντοϲ, | θεογεννήτρια.

---

8 μεταφοιτήϲανταϲ Triod. — 11 ἐξαιρούμενοϲ D — 14 προέρχονται Triod. — 15 ἐν πιϲτῶν D — 16 ἀναβλαϲτάνουϲιν D — 18 προβλ. τὸν θάνατον καὶ πρὸϲ κόϲμον D — ϲῶτερ κατ. D — 22 ἁγίων ϲύνταξον D — 23 ἔνθα φωτί D — 26 ϲύμμορφοϲ D — 28 ὡϲ φιλ. D — 33 θεοῦ καὶ θεόν D

ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΩΔΟΥ

I

Ψαλμὸc τῶν ἁγίων ἀποcτόλων.

Ἡ ἀκροcτιχίc: «Τοῦ ταπεινοῦ Ῥωμανοῦ ὁ ψαλμόc.»

Ὁ cοφίcαc ὑπὲρ ῥήτοραc | τοὺc ἁλιεῖc,
Τοὺc ἀcφαλεῖc καὶ θεοφθόγγουc κήρυκαc,
τὴν κορυφὴν | τῶν μαθητῶν cου, κύριε,
προcελάβου εἰc ἀπόλαυcιν
τῶν ἀγαθῶν cου καὶ ἀνάπαυcιν·
τοὺc πόνουc γὰρ ἐκείνων | καὶ τὸν θάνατον
ἐδέξω ὑπὲρ πᾶcαν ὁλοκάρπωcιν,
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Τράνωcόν μου τὴν γλῶτταν, cωτήρ μου,
πλάτυνόν μου τὸ cτόμα·
καὶ πληρώcαc αὐτὸ | κατάνυξον τὴν καρδίαν μου,
ἵνα οἷc λέγω ἀκολουθήcω,
καὶ ἃ δῆθεν διδάcκω | ποιήcω πρῶτοc·
πᾶc γὰρ ποιῶν | καὶ διδάcκων, φηcὶν, | οὗτοc μέγαc ἐcτίν.
ἐὰν οὖν λέγων μὴ πράττω,
ὡc χαλκὸc ἠχῶν λογιcθήcομαι·
διὸ λαλεῖν με τὰ δέοντα
καὶ ποιεῖν τὰ cυμφέροντα δώρηcαι,
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Οὕτω ποτὲ καὶ οἱ μαθηταί cου,
ἐκτελέcαντεc πρῶτον
τὰ διδάγματά cου, | ἐδίδαcκον ἅπερ ἔπραττον,
πάcῃ δυνάμει ὁμοῦ κυροῦντεc
τῇ cῇ διδαcκαλίᾳ | τὴν πολιτείαν·
ἣν ὁ ὁρῶν | καὶ ζηλῶν, ὡc αὐτοὶ, | οὗτοc μέγαc ἐcτὶ
γυμνοῦcθαι τῶν ἐν τῷ βίῳ,
τῶν ἄνω φροντίζειν ἑκάcτοτε,
cταυρὸν βαcτάζειν ἐπ' ὤμοιcιν,

Longi psalmi praeludium Τοὺc ἀcφαλεῖc κ. τ. λ. et prima stropha Τράνωcόν μου κ. τ. λ. ficium diei festi duodecim apostolorum (30 Iun.) sub nomine κοντακίου et οἴκου recepta Repetivimus hoc carmen ex libro J. B. Pitrae Hymnographie de l'église grecque p. I quo de libro notitiam cod. Corsiniani hausimus; praeterea nobis carminis, cuius mo- ionem non cognovimus, versus restituentibus in eo acquiescendum esse censuimus, ut ntentiam et caesuram variatam secuti cola tertium et quartum, sextum et septimum, um nonum decimum singulas in periodos contraheremus. — 8 Reg. III. VIII 39. Pa- . II. VI 30. — 13 δῆθεν om. Barth. — 15 ἐὰν γὰρ λέγω καὶ μὴ Barth. — 17 λαλεῖν μοι 1. — 22 ἐδίδαξον Pitra typothetarum errore ut videtur — 23 fortasse ὁμοκυροῦντεc ad giam τοῦ ὁμολογεῖν finxit Romanus — 24 cῇ omissum in cod. add. Pitra

ἐντρυφᾷν τῷ θανεῖν, ὡς προσέταξας,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὕλῃ τοσαύτῃ τῶν ἐναρέτων
εὐκόσμων ὁ κατάλογος
[τῶν] ἀποστόλων, πιστοί, | πᾶσαν τὴν γῆν εὐωδίασε,
τὰ κλήματα τῆς Χριστοῦ ἀμπέλου,
τὸ γεώργιον τοῦ ἄνω | καλλιέργου·
οἱ πρὸ Χριστοῦ | ἁλιεῖς καὶ μετὰ | τὸν Χριστὸν ἁλιεῖς,
οἱ ἅλμῃ συνομιλοῦντες
καὶ γλυκὺ ῥῆμα νῦν ἐρευγόμενοι·
οἱ πρὶν ἰχθύας ἀγρεύοντες
τοὺς βροτοὺς νῦν θηρᾶν ἐδιδάχθησαν·
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Τούτους τοὺς ἄρνας ὁ ἀγελάρχης,
οὓς ἐσκόρπισε φόβος
ἐν καιρῷ τοῦ σταυροῦ, | συνήγαγε μετ' ἀνάστασιν·
στὰς γὰρ εἰς ὕψος ἐπὶ τοῦ ὄρους
ἐκελάδησε μέλος | γλυκὺ τῇ ποίμνῃ,
θάρσος διδοὺς | καὶ μικρόν, ὡς δειλοῖς, | αἰνιττόμενος
ἐβόα λέγων· θαρσεῖτε,
ἐγὼ μόνος τὸν κόσμον νενίκηκα·
ἐγὼ τοὺς λύκους ἐσκόρπισα·
μετ' ἐμοῦ ἦν οὐδείς, μόνος ἦν ἐγώ,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἄπιτε οὖν εἰς πάντα τὰ ἔθνη·
μετανοίας τὸν σπόρον
ἐμβαλόντες τῇ γῇ | διδασκαλίαις ἀρδεύσατε·
βλέπε μοι, Πέτρε, πῶς ἐκπαιδεύεις·
ἐννοῶν σου τὸ πταῖσμα, | συμπάθει πᾶσι,
μὴ αὐστηρῶς | δι' ἐκείνην τὴν κόρην | τὴν σείσασάν σε·
ἐάν σοι τύφος εἰσπέσῃ,
τῆς φωνῆς τοῦ ἀλέκτορος μνήσθητι
καὶ τῶν δακρύων μνημόνευε,
ὧν ἐγώ σε τοῖς ῥείθροις ἀπέπλυνα,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

---

29 τοῦ θανεῖν cod., emendavit Pitra — 32 εὐκόσμων de coni. reposuimus: εὐκομῶν cod. εὔκοσμος κατάλογος Pitra — 33 ἀποστόλων nos: τῶν ἀποστόλων cod. — 48 Ioann. XVI 33 Christum non post resurrectionem, sed antequam cruci affigeretur, haec vociferatum esse testatur — 49 τὸν eiecit Pitra, nos et in hac et tertia, quinta, sexta aliis strophis in initio versus anapaestum a poeta admissum esse iudicamus. — 51 ἤμην ἐγὼ Pitra — 54 Matth. XXVIII 19 et 20. Marc. XVI 15 et 16. Luc. XXIV 47 — 58 διὰ ἐκείνην Pitra

Πέτρε, φιλεῖς με; ποίει ἃ λέγω·
ποίμανόν μου τὴν ποίμνην
καὶ φίλει οὓς φιλῶ, | συμπάσχων τοῖς ἁμαρτάνουσιν,
μνησθεὶς μου τῆς πρὸς σὲ εὐσπλαγχνίας,
ὅτι τρὶς ἀρνησάμενόν | σ' ἐδεξάμην·
ἔχεις λῃστὴν | θυρωρὸν παραδείσου | θαρρύνοντά σε·
ἐκείνῳ πέμπε οὓς θέλεις·
δι' ὑμῶν πρὸς ἐμὲ ἀναστρέφει Ἀδὰμ
βοῶν· ὁ πλάστης παράσχες μοι
τὸν λῃστὴν πυλωρὸν καὶ κλειδοῦχον Κηφᾶν,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἴσχυέ μοι καὶ σύ, ὦ Ἀνδρέα!
ὥσπερ εὗρές με πρῶτος
εὑρεθεὶς παρ' ἐμοῦ, | εὑρὲ καὶ σὺ τὸν πλανώμενον·
μὴ ἐπιλάθῃ τῆς πρώτης τέχνης·
ἐξ αὐτῆς γάρ σε εἰς ταύτην | μεταπαιδεύσω·
ὡς πρὶν γυμνὸς | εἰς βυθὸν καὶ νυνὶ | πρὸς τὸν βίον γυμνός,
καλάμῳ πρὶν ἁλιεύων
σταυρῷ ἁλιεύειν διδάχθητι·
τῷ σκώληκι ἐδελέαζες,
τῇ σαρκί μου θηρᾷν παραγγέλλω σοι,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Νῦν δεῖξον ἔργον, ὦ Ἰωάννη!
νυνὶ μάθωσι πάντες,
ὡς οὐ μάτην τὸ πρὶν | ἀνέκλινά σε τῷ στήθει μου·
ποίησον αὔλακας τῇ πηγῇ μου,
ἧς τὰ νάματα ἤντλησεν | ἡ στοργή σου·
ὄρυξόν μοι | ὡς δικέλλῃ τῇ γλώττῃ | διέξοδον,
[καὶ] ἥξω ὡς, ἐὰν θέλῃς,
καὶ ποτίσας μεθύσω τὸν σπόρον σου·
ὡς κόκκους λόγους κατάβαλλε,
καὶ αὐξήσας πληθύνω τὰ λήϊά σου,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Οὕτω καὶ σύ, Ἰάκωβε, πράττε,
μὴ τὸ κήρυγμα λείψας,

---

4 Ioann. XXI 15—17 — 68 ἀρνησάμενόν σε ἐδεξάμην cod. aut ἀρνούμενον aut ἀρνη-
νον σ' ἐδεξάμην emendandum esse monuit Pitra, quarum emendationum altera et
or et accentibus accommodatior est — 70 ἐθέλεις cod. — 72 παράσχες Pitra: παρέ-
cod. — 76 Ioann. I 41 et 42. — 79 εἰς ταύτην σε cod., Pitra maluit αὐτῆς σ' εἰς ταύτην
) πρὶν Pitra: πρῴην cod. — 82 τῷ σταυρῷ cod., emendavit Pitra. — 88 Ioann.
23 — 91 τῇ σῇ Pitra, at in clausula legitimum creticum pro choriambo posuit poeta —
: ἂν ἐθέλῃς Pitra, ὡς ἐὰν θέλεις cod. — 93 καὶ eiecit Pitra — μεθύσω nos: μετύσω
— 95 πληθυνῶ Pitra contra accentuum concinnitatem.

Ζεβεδαίου μνηςθεὶς, | οὗ πρὶν ἐμὲ προετίμηςας·
οἶδας γὰρ, πῶς ἀφῆκας ἐν σκάφῃ
τὸν γενέτην, τὸν πλάστην | ἐμὲ ποθήσας·
πλήρωςόν μου | τὴν βουλὴν μετὰ τῶν | ὁμοδούλων σου·
μὴ πτήξῃς τοὺς ἐπιβούλους·
τὰς βουλὰς γὰρ αὐτῶν διεσκέδασα·
μαχαίραις σε ὅταν τέμνωσι,
νόει, τίς ὁ τῇ λόγχῃ νυγεὶς τὴν πλευρὰν,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὕπαγε, Φίλιππε, ἅμα τούτοις,
κήρυξόν με, ὡς βλέπεις
καὶ ἀκούεις μου νῦν· | μὴ τοῦ πατρός μου χωρίσῃς με,
μὴ εἴπῃς, ὅτι τὸν γόνον εἶδον,
τὸν δὲ τούτου γενέτην | οὐδ᾿ ὅλως εἶδον·
ἔδειξά σοι | ἐν ἐμοὶ τὸν πατέρα | κἀμὲ ἐν αὐτῷ·
οὐκ ἦλθον παρὲξ ἐκείνου·
ὃ γὰρ λέγει τελῶ· καὶ ὃ θέλω τελεῖ·
ἐν τῷ αὐτῷ ἐσμεν πνεύματι·
τούτου κήρυκα ῥήτορα πέμπω σε,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ῥήματα τῆς τότε ἀπιστίας
διὰ πίστεως ἄρτι
ἀπαλείψας, Θωμᾶ, | κήρυξον, ὃν ἐψηλάφησας·
ἦλθε καιρὸς, ὃν ἀεὶ ἐπόθεις,
παρατάξασθαι δήμῳ | τῷ τῶν Ἑβραίων·
ἔχεις σαφῶς | τῆς ἐγέρσεώς μου | τὰ ἐνέχυρα·
τοὺς τύπους εἶδες τῶν ἥλων
καὶ τῆς λόγχης κατεῖδες τοὺς μώλωπας·
οὐκ ἔστι σοι λοιπὸν πρόφασις·
πᾶσαν γὰρ ἀφορμὴν περιήρουν σου,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὥσπερ τελώνης μεῖνον, Ματθαῖε,
καὶ τελώνει ἐκεῖνον
τὸν ἐχθρὸν τοῦ Ἀδὰμ, | ὥσπερ πρὶν τοὺς διοδεύοντας·
μὴ φείσῃ, ἕως ἂν ἀπολάβῃς
καὶ τὸν ἔσχατον κοδράντην | παρ᾿ ἐκείνου·

99 Marc. I 19 et 20. — 104 γὰρ eiecit Pitra — 110 Ioann. XIV 8—10. — 115 ὃ θ τελῶ· ὃ θέλω τελεῖ Pitra, numero ille quidem syllabarum observato sed prosodia negle sed nescio an ὃ γὰρ θέλει λέγω καὶ ὃ λέγω τελεῖ emendare praestet secundum Ioann. 10 — 119 Ioann. XX 19—29 — 125 τύπους nos ex Ioann. XX 25: τόπους Pitra — 126 eiecit Pitra — 128 περιήρουν nos: περιῆρον Pitra — 130 Matth. IX 9 — 132 ὥσπερ Pitra: ὡς πρὶν cod.

καὶ κάθου τηρῶν | τὴν ὁδὸν τὴν πρὸc ᾅδην | ἀπάγουcαν·
κἂν εὕρῃc τὸν ὀλετῆρα
ἀπὸ τῶν ἐμῶν ἐκπορευόμενον,
ἐπίcτηθι καὶ τελώνιcον
καὶ γυμνὸν τοῦτον δεῖξον, ὡc λέγω cοι
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Μίαν φωνὴν ἀφίημι πᾶcιν,
ἵνα μὴ τὸν καθ' ἕνα
ἐκδιδάcκων κοπῶ, | ἅπαξ λαλῶ τοῖc ἁγίοιc μου·
πορευθέντεc εἰc πάντα τὸν κόcμον
μαθητεύcατε ἔθνη | καὶ βαcιλέαc·
πάντα γάρ μοι | παρεδόθη ὑπὸ | τοῦ γεννήcαντόc με,
τὰ ἄνω ἅμα τοῖc κάτω,
ὧν καὶ πρὶν λαβεῖν [τὴν] cάρκα ἐδέcποζον,
καὶ νῦν πάντων βεβαcίλευκα
καὶ ὑμᾶc ἱερὰν ἔχω cύγκλητον
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἄπιτε οὖν εἰc πάντα τὰ ἔθνη·
μετανοίαc τὸν cπόρον
ἐμβαλόντεc τῇ γῇ | διδαcκαλίαιc ἀρδεύcατε·
τούτων δ' ἀκούcαντεc οἱ cυμμύcται
πρὸc ἀλλήλουc ἑώρων, | κινοῦντεc κάραc·
πόθεν ἡμῖν | ἡ φωνὴ καὶ ἡ γλῶττα | πρὸc πάνταc λαλεῖν;
ἰcχὺν δὲ τίc ἡμῖν δώcει
ἀντιcτῆναι λαοῖc καὶ τοῖc ἔθνεcιν,
. . . .,
. . . . ὡc προcέταξαc
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια;

Νῦν μὴ ταράccεcθε τῇ καρδίᾳ,
μὴ θολώcῃ τὰc φρέναc
ὑμῶν ὁ δυcμενήc· | ὡc νήπιοι μὴ λογίζεcθε,
γίνεcθε φρόνιμοι ὡcεὶ ὄφειc·
δι' ὑμᾶc γὰρ ὡc ὄφιc | ἐγὼ ὑψώθην·
μὴ ἑαυτοὺc | ἐκφοβοῦντεc τὸ | κήρυγμα λείψητε·

135 κάθου, quod ante Romanum dixisse Alexin et Diphilum grammaticus anonymus apud Bekkerum anecd. p. 100 testatur, Graeci iam vulgo usurpant; Pitra coniecturis locum sanissimum dilaceravit. — 136 κἂν Pitra: καὶ ἐὰν cod. — 137 ἐκ τῶν ἐμῶν Pitra. — 138 ἐπίcθητι Pitra — 144 Matth. XXVIII 19. Marc. XVI 19 — 148 τὴν uncinis inclusimus. — 159 τοῖc Pitra — 160 lacunam hunc in modum explevit Pitra: ἀγράμματοι καὶ ἀπαίδευτοι, ἁλιεῖc ἀcθενεῖc, sed ut alia mittam, dativum casum leges grammaticae postulant — 163 Ioann. XIV, cf. XV, XVI, XVII — 166 Matth. X 16 habet οἱ ὄφειc — 167 Ioann. III 14. — 168 τὸ addidimus. — λείψητε nos: λείψετε cod.

οὐ θέλω cθένει νικῆcαι,
διὰ τῶν ἀcθενῶν περιγίνομαι·
οὐ χαίρω τοῖc πλατωνίζουcι,
τὰ μωρὰ γὰρ τοῦ κόcμου ἠγάπηcα,
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὅμωc ὑμῖν καὶ δύναμιν δώcω,
δύναμιν ἐν τῷ πίπτειν
ἀνιcτᾶcαν πολλοὺc | καὶ γλῶτταν δὲ τὴν cοφίζουcαν·
τόνοc ἡμῶν cοβεῖ Δημοcθένην,
ἡττῶνται Ἀθηναῖοι καὶ Γαλιλαίοιc·
παύcει λοιπὸν | γὰρ ὁ μέγαc Κηφᾶc, | ἐξαγγέλλων ἐμέ,
ἀμέτρουc λέξειc καὶ μύθουc,
ἀμαυροῖ τὸ ῥητὸν τοῦ μαραναθά·
ἡ Ναζαρὲτ δονεῖ Κόρινθον·
οἱ λαλοῦντεc ὑμεῖc, ὁ πείθων ἐγώ,
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὕβρεcι πάνταc ὑμᾶc πλυνοῦcι
φυλακαῖc ἐμβαλόντεc,
καὶ δεcμοῦντεc πικρῶc | τοῖc ἄρχουcι παραδώcουcιν·
ἀλλ' ὀρφανοὺc ὑμᾶc οὐκ ἐάcω·
μεθ' ὑμῶν γάρ εἰμι | μέχρι cυντελείαc·
ὅταν κριταῖc | παραcτῆτε, ὑμῶν | με ὄψεcθε μέcον·
δεcμεῖcθε καὶ cυνδεcμοῦμαι·
cὺν ἐμοί, δι' ἐμὲ πάντα πάcχετε·
ὑμεῖc τὴν γνώμην προτείνατε,
ὡc κἀγὼ δι' ὑμῶν ἀγωνίζομαι,
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὅτε δὲ ἤκουcαν τῶν ῥημάτων
τοῦ cοφοῦ διδαcκάλου
οἱ cοφοὶ μαθηταί, | πρὸc ταῦτα ἀνταπεκρίθηcαν·
πάντα cκληρὰ ἡμῖν ἐπηγγείλω
καὶ δειλίαc ἀνάμεcτά τε | καὶ θανάτου·
τοῦτο δὲ νῦν | ἐνομίζομεν φεύγειν | κολλώμενοί cου·
καὶ ἄρτι τοῖc cκληροτέροιc
παραδίδωc ἡμᾶc ὁ cωτὴρ ἡμῶν·
ἐκάλεcαc εἰc ἀνάπαυcιν

---

172 Paulus ad Corinth. I 1, 27 — μῶρα Pitra contrariis modis — 176 ἀνιcτῶcαν co emendavit Pitra. — 177 τόνοc] τόμοc cod., quod defendit Pitra — 179 παύει suspicat Pitra — γὰρ ὁ μέγαc nos, Pitra ex parte praeeunte, numerorum explendorum causa ad dimus. — 186 ἐμβαλόντεc nos: ἐμβάλλοντεc Pitra — 201 exspectes κολλώμενοί cοι ut κο λώμενοc τῇ πόρνῃ apud Paulum ad Cor. I 6, 16 — 203 παραδίδῃc cod. — 204 ὁ καλέc Pitra contra modorum concinnitatem.

καὶ ἰδοὺ προαλείφεις εἰς ἄθλησιν,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ψῆφος ὑμᾶς καλεῖ πρὸς ἀγῶνας·
ὁ κανὼν τῆς ἀγάπης
ἀπαιτεῖ παρ' ὑμῶν | φιλίας ἔργον ἐνδείξασθαι·
πάθετε ὑπὲρ ἐμοῦ, ὡς φίλοι,
ὡς κἀγὼ ὑπὲρ φίλων | καὶ μὴ ὀφείλων·
χρέος οὐδὲν | οὐχ εὑρέθη καλοῦν | με πρὸς θάνατον·
ἀλλ' ὅμως κατεδεξάμην
καὶ σταυρὸν ὡς χρεώστης ὑπέμεινα·
τὸ πατρικὸν ὑμῶν δάνειον
ὁ ἀνεύθυνος θέλων ἀπέδωκα,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἄπιτε οὖν εἰς πάντα τὸν κόσμον·
μετανοίας τὸν σπόρον
ἐμβαλόντες τῇ γῇ, | διδασκαλίαις ἀρδεύσατε·
βλέπετε, μή τις μετανοήσας
ἔξω τῆς ὑμετέρας | σαγήνης μείνῃ·
χαίρω γὰρ τοῖς | ἐπιστρέφουσιν, ὡς | οἴδατε καὶ ὑμεῖς·
ὡς εὐθὺς καὶ ὁ προδούς με
εἰς ἐμὲ μετὰ πρᾶσιν ὑπέστρεφε,
κἀγὼ αὐτοῦ τὸ ἁμάρτημα
ἐξαλείψας ὑμῖν τοῦτον ἥνωσα,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Λύπην μισήσατε καὶ δειλίαν·
αὕτη γὰρ παραπέμπει
τῷ θανάτῳ πολλούς, | ὡς ὁ Ἰούδας ἀπέδειξεν·
οἴδατε, πῶς ἀγχόνης σχοινίον
ἡ ἀπόγνωσις ἔπλεξε | τῷ προδότῃ·
ὅμως κενὴ | καὶ ἐν τούτῳ ἡ τοῦ | διαβόλου παγίς·
μικρὸν γὰρ καὶ ἀποτίσει
ἀντὶ τοῦ Σκαριώτου τὸν Κίλικα,
ἀντὶ δολίου τὸν δόκιμον,
ἀντὶ πράτου τὸν Παῦλον κομίσομαι,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Μύσται μου φίλοι καὶ ἀδελφοί μου·
μύστας γὰρ ὑμᾶς λέγω,

212 ἐμὲ coniecit Pitra, sed ipsis accentibus poetam in clausula periodi creticum pose docemur — 224 εὐθὺς nos: εἴθοις cod. m. pr. εἴθ' εἰς cod. m. sec. Pitra — 231 ὁ 'Ιούδας ἀπέδειξεν nos: τὸν 'Ιούδαν ἀπέδειξεν cod. — 236 τοῦ expulit Pitra — 237 τοῦ δολίου cod., emendavit Pitra

οὐχὶ δούλους λοιπόν, | υἱοὺς καὶ συγκληρονόμους μου·
φωστῆρες τῆς οἰκουμένης ὅλης
καὶ ἐμοῦ τοῦ ἡλίου | φαιδραὶ ἀκτῖνες,
τῶν θησαυρῶν | τῶν ἐμῶν οἱ πιστοὶ | κλειδοφύλακες,
μεσῖται τῶν δωρουμένων
παρ' ἐμοῦ τῷ 'Αδὰμ ὑποστρέφοντι,
οἱ στύλοι τῆς ἐκκλησίας μου,
οὓς ἐγὼ ἐκ θαλάσσης ἀνήγαγον,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Οὕτω κηρύξατέ με τῷ κόσμῳ,
φανεροῦντες ὃ πέλω·
καὶ μισοῦντες λοιπὸν | παραβολὰς καὶ αἰνίγματα
εἴπατε, ὅτι θεὸς ὑπάρχω
καὶ ἀνέκφραστος δούλου | μορφὴν ἔλαβον·
δείξατε, πῶς | τὰς πληγὰς τῆς σαρκὸς | ᾠκειούμην ἑκών·
θεὸς ὤν, καίπερ μὴ θνήσκων,
σὺν τῷ σώματι ἦλθον εἰς θάνατον·
καὶ ὁ ταφεὶς ὡς κατάκριτος
ἐξεπόρθουν τὸν Ἅιδην ὡς κύριος,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Σώσατε οὖν ἐν τούτοις τὸν κόσμον,
βαπτίζοντες εἰς ὄνομα
πατρός τε καὶ υἱοῦ | καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.
Τούτοις τοῖς λόγοις κραταιωθέντες
οἱ ἀπόστολοι ἔλεγον | πρὸς τὸν πλάστην·
σὺ εἶ θεὸς | προαιώνιος καὶ | ἀτελεύτητος.
σὲ ἕνα κύριον γνόντες
ἅμα τῷ σῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι
κηρύσσομεν, ὡς προσέταξας·
σὺ γενοῦ μεθ' ἡμῶν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

II

Στιχηρὰ προσόμοια εἰς τὰ προεόρτια τῶν Χριστουγέννων (Δεκ. 20)

ἦχος πλ. β'.

Αἱ ἀγγελικαὶ | προπορεύεσθε δυνάμεις·
οἱ ἐν Βηθλεὲμ | ἑτοιμάσατε τὴν φάτνην·
ὁ λόγος γὰρ γεννᾶται· | ἡ σοφία προέρχεται·
δέχου ἀσπασμὸν ἡ ἐκκλησία·

---

254 fort. ὑπάρχων — 255 ἀνεκφράστως coni. Pitra — 256 οἰκειούμην cod. — 263 secundum tertio versu ita cohaeret, ut prioris extrema syllaba partem insequentis numeri efficiat — 264 παναγίου dubitanter proposuit Pitra — 268 καὶ σὲ cod., particulam καὶ eiiciendam esse intellexit Pitra — 270 κηρύξομεν de coni. scripsit Pitra

εἰς τὴν χαρὰν τῆς θεοτόκου | λαοὶ εἴπωμεν·
εὐλογημένος ὁ ἐλθὼν | θεὸς ἡμῶν· δόξα σοι.

Ἀνίσχει ὁ ἀστὴρ | Ἰακὼβ ἐν τῷ σπηλαίῳ·
δεῦτε καὶ ἡμεῖς | προεόρτια τελοῦντες
συνδράμωμεν τοῖς μάγοις, | τοῖς ποιμέσι συνέλθωμεν·
ἴδωμεν θεὸν ἐν τοῖς σπαργάνοις·
ἴδωμεν παρθένον γαλουχοῦσαν· | φρικτὸν θέαμα!
ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ | Χριστὸς παραγίνεται.

Βουνοὶ γλυκασμὸν | σταλαξάτωσαν· ἰδοὺ γὰρ
ἥκει ὁ θεός, | ἐκ Θαιμὰν ἔθνη ἡττᾶσθε·
ἀγάλλεσθε προφῆται, | πατριάρχαι σκιρτήσατε·
ἄνθρωποι χορεύσατε ἐνθέως·
ὁ ἰσχυρὸς καὶ μέγας ἄρχων | Χριστὸς τίκτεται·
ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν | ἐν γῇ παραγίνεται.

Γῆθεν ἀνυψῶν | τοὺς βροτοὺς ὁ πλάστης ἥκει,
τὴν βασιλικὴν | καινουργῶν αὖθις εἰκόνα·
συγχάρητε, τῶν ἄνω | αἱ δυνάμεις, ὑμνήσατε·
ἔχθρας τὸ μεσότοιχον ἐλύθη·
ἦλθεν ᾧ ἀπέκειτο· θεὸς γὰρ | βροτὸς γίνεται·
ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ | Χριστὸς παραγίνεται.

Δεῦτε, οἱ πιστοί, | ὑπαντήσωμεν τῷ κτίστῃ,
ἥκοντι εἰς γῆν | ἐκ παρθένου ἀνατεῖλαι·
ἁγνείᾳ λαμπρυνθῶμεν, | ἀρεταῖς ἀπαστράψωμεν·
τρόμῳ καὶ χαρᾷ ἑτοιμασθῶμεν
Χριστὸν ἰδέσθαι βρεφωθέντα | νοὸς ὄμμασιν,
ἡμᾶς θεοῦντα τοὺς βροτοὺς | ἄκρᾳ ἀγαθότητι.

Ἐγγίζει ὁ Χριστός· | Βηθλεὲμ προετοιμάζου·
ἤδη τῶν ἐθνῶν | τὸ σωτήριον αὐγάζει·
εὐτρέπισον τὴν φάτνην, | τοὺς ποιμένας συνάγαγε,
κάλεσον τοὺς μάγους ἐκ Περσίδος·
αἱ στρατιαὶ τῶν ἀσωμάτων | νοῶν κράζουσιν·
ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν | Χριστὸς παραγίνεται.

Ζῆλός τε καὶ πῦρ | καταφάγεταί σε, ἄφρων,
πλάνε ἀληθῶς | καὶ τοῦ νόμου συκοφάντα·
Ἰδοὺ γὰρ ἡ παρθένος, | Ἡσαΐας ὡς ἔφησεν,
ἔσχεν ἐν γαστρὶ καὶ ἐπὶ φάτνης

---

7 primum versiculum anacrusi auctum retinere quam articulum ὁ in altera et sexta strophа delere malui; item quinto versui secundae et quartae strophae una syllaba praefixa est.

ἀνακλινεῖ τὸν βαcιλέα· | διὸ ἅπαντεc
οἱ ἐξ Ἰούδα τῆc φυλῆc | δυνάcται ἐκλείψουcιν.

CEPΓIOY

ἀκάθιcτοc ὕμνοc τῆc θεοτόκου (Τριῳδ. cελ. 281—287)
κοντάκιον. ἦχοc πλ. δ'.

Τῇ ὑπερμάχῳ cτρατηγῷ τὰ νικητήρια,
ὡc λυτρωθεῖcα τῶν δεινῶν, εὐχαριcτήρια
ἀναγράφω cοι ἡ πόλιc cου, θεοτόκε·
ἀλλ' ὡc ἔχουcα τὸ κράτοc ἀπροcμάχητον
ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωcον,
ἵνα κράζω cοι· χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Οἱ οἶκοι τοῦ ἀκαθίcτου ὕμνου κατ' ἀλφάβητον.

Ἄγγελοc πρωτοcτάτηc | οὐρανόθεν ἐπέμφθη
εἰπεῖν τῇ θεοτόκῳ τὸ «χαῖρε»·
καὶ cὺν τῇ ἀcωμάτῳ φωνῇ
cωματούμενόν cε θεωρῶν, κύριε,
ἐξίcτατο καὶ ἵcτατο, | κραυγάζων πρὸc αὐτὴν τοιαῦτα·
χαῖρε, δι' ἧc ἡ χαρὰ ἐκλάμψει·
χαῖρε, δι' ἧc ἡ ἀρὰ ἐκλείψει·
χαῖρε, τοῦ πεcόντοc Ἀδὰμ ἡ ἀνάκληcιc·
χαῖρε, τῶν δακρύων τῆc Εὔαc ἡ λύτρωcιc·
χαῖρε, ὕψοc δυcανάβατον | ἀνθρωπίνοιc λογιcμοῖc·
χαῖρε, βάθοc δυcθεώρητον | καὶ ἀγγέλων ὀφθαλμοῖc·
χαῖρε, ὅτι ὑπάρχειc | βαcιλέωc καθέδρα·
χαῖρε, ὅτι βαcτάζειc | τὸν βαcτάζοντα πάντα·
χαῖρε, ἀcτὴρ ἐμφαίνων τὸν ἥλιον·
χαῖρε, γαcτὴρ ἐνθέου cαρκώcεωc·
χαῖρε, δι' ἧc νεουργεῖται ἡ κτίcιc·
χαῖρε, δι' ἧc βρεφουργεῖται ὁ κτίcτηc·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Βλέπουcα ἡ ἁγία | ἑαυτὴν ἐν ἁγνείᾳ
φηcὶ τῷ Γαβριὴλ θαρcαλέωc·
τὸ παράδοξόν cου τῆc φωνῆc
δυcπαράδεκτόν μου τῇ ψυχῇ φαίνεται·
ἀcπόρου γὰρ cυλλήψεωc | τὴν κύηcιν πῶc λέγειc κράζων·
Ἀλληλούϊα.

Codd. FG usi sumus in contakio et primo vico Sergii hymni recognoscendis — 2 μεθ' ἧc F — προcκυνεῖται ὁ πλάcτηc FG

Γνῶϲιν ἄγνωϲτον γνῶναι | ἡ παρθένοϲ ζητοῦϲα
ἐβόηϲε πρὸϲ τὸν λειτουργοῦντα·
ἐκ λαγόνων ἁγνῶν υἱὸν
πῶϲ ἐϲτι τεχθῆναι δυνατόν; λέξον μοι·
πρὸϲ ἣν ἐκεῖνοϲ ἔφηϲεν ἐν φόβῳ, | πλὴν κραυγάζων οὕτω·
χαῖρε, βουλῆϲ ἀπορρήτου μύϲτιϲ·
χαῖρε, ϲιγῆϲ δεομένων πίϲτιϲ·
χαῖρε, τῶν θαυμάτων Χριϲτοῦ τὸ προοίμιον·
χαῖρε, τῶν δογμάτων αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον·
χαῖρε, κλίμαξ ἐπουράνιε, | ᾗ κατέβη ὁ θεόϲ·
χαῖρε, γέφυρα μετάγουϲα | τοὺϲ ἐκ γῆϲ πρὸϲ οὐρανόν·
χαῖρε, τὸ τῶν ἀγγέλων | πολυθρύλλητον θαῦμα·
χαῖρε, τὸ τῶν δαιμόνων | πολυθρήνητον τραῦμα·
χαῖρε, τὸ φῶϲ ἀρρήτωϲ γεννήϲαϲα·
χαῖρε, τὸ «πῶϲ» μηδένα διδάξαϲα·
χαῖρε, ϲοφῶν ὑπερβαίνουϲα γνῶϲιν·
χαῖρε, πιϲτῶν καταυγάζουϲα φρέναϲ·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Δύναμιϲ τοῦ ὑψίϲτου | ἐπεϲκίαϲε τότε
πρὸϲ ϲύλληψιν τῇ ἀπειρογάμῳ·
καὶ τὴν εὔκαρπον ταύτηϲ νηδὺν
ὡϲ ἀγρὸν ὑπέδειξεν ἡδὺν ἅπαϲι
τοῖϲ θέλουϲι θερίζειν ϲωτηρίαν | ἐν τῷ ψάλλειν οὕτωϲ·
Ἀλληλούϊα.

Ἔχουϲα θεοδόχον | ἡ παρθένοϲ τὴν μήτραν
ἀνέδραμε πρὸϲ τὴν Ἐλιϲάβετ·
τὸ δὲ βρέφοϲ ἐκείνηϲ εὐθὺϲ
ἐπιγνοὺν τὸν ταύτηϲ ἀϲπαϲμὸν ἔχαιρε
καὶ ἅλμαϲιν ὡϲ ᾄϲμαϲιν | ἐβόα πρὸϲ τὴν θεοτόκον·
χαῖρε, βλαϲτοῦ ἀμαράντου κλῆμα·
χαῖρε, καρποῦ ἀκηράτου κτῆμα·
χαῖρε, γεωργὸν γεωργοῦϲα φιλάνθρωπον·
χαῖρε, φυτουργὸν τῆϲ ζωῆϲ ἡμῶν φύουϲα·
χαῖρε, ἄρουρα βλαϲτάνουϲα | εὐφορίαν οἰκτιρμῶν·
χαῖρε, τράπεζα βαϲτάζουϲα | εὐθηνίαν ἱλαϲμῶν·
χαῖρε, ὅτι λειμῶνα | τῆϲ τρυφῆϲ ἀναθάλλειϲ·
χαῖρε, ὅτι λιμένα | τῶν ψυχῶν ἑτοιμάζειϲ·
χαῖρε, δεκτὸν πρεϲβείαϲ θυμίαμα·
χαῖρε, παντὸϲ τοῦ κόϲμου ἐξίλαϲμα·
χαῖρε, θεοῦ πρὸϲ θνητοὺϲ εὐδοκία·

---

40 ᾗ coniectura reposuimus: δι' ἧϲ Triod.

χαῖρε, θνητῶν πρὸϲ θεὸν παρρηϲία·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ζάλην ἔνδοθεν ἔχων | λογιϲμῶν ἀμφιβόλων
ὁ ϲώφρων Ἰωϲὴφ ἐταράχθη,
πρὸϲ τὴν ἄγαμόν ϲε θεωρῶν
καὶ κλεψίγαμον ὑπονοῶν, ἄμεμπτε·
μαθὼν δὲ ϲου τὴν ϲύλληψιν | ἐκ πνεύματοϲ ἁγίου ἔφη·
Ἀλληλούϊα.

Ἤκουϲαν οἱ ποιμένεϲ | τῶν ἀγγέλων ὑμνούντων
τὴν ἔνϲαρκον Χριϲτοῦ παρουϲίαν·
καὶ δραμόντεϲ ὡϲ πρὸϲ ποιμένα
θεωροῦϲι τοῦτον ὡϲ ἀμνὸν ἄμωμον
ἐν τῇ γαϲτρὶ Μαρίαϲ βοϲκηθέντα, | ἣν ὑμνοῦντεϲ εἶπον·
χαῖρε, ἀμνοῦ καὶ ποιμένοϲ μήτηρ·
χαῖρε, αὐλὴ λογικῶν προβάτων·
χαῖρε, ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον·
χαῖρε, παραδείϲου θυρῶν ἀνοικτήριον·
χαῖρε, ὅτι τὰ οὐράνια | ϲυναγάλλεται τῇ γῇ·
χαῖρε, ὅτι τὰ ἐπίγεια | ϲυγχορεύει οὐρανοῖϲ·
χαῖρε, τῶν ἀποϲτόλων | τὸ ἀϲίγητον ϲτόμα·
χαῖρε, τῶν ἀθλοφόρων | τὸ ἀνίκητον θάρϲοϲ·
χαῖρε, ϲτερρὸν τῆϲ πίϲτεωϲ ἔρειϲμα·
χαῖρε, λαμπρὸν τῆϲ χάριτοϲ γνώριϲμα·
χαῖρε, δι᾽ ἧϲ ἐγυμνώθη ὁ ᾅδηϲ·
χαῖρε, δι᾽ ἧϲ ἐνεδύθημεν δόξαν·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Θεοδρόμον ἀϲτέρα | θεωρήϲαντεϲ μάγοι
τῇ τούτου ἠκολούθηϲαν αἴγλῃ·
καὶ ὡϲ λύχνον κρατοῦντεϲ αὐτὸν,
δι᾽ αὐτοῦ ἠρεύνων κραταιὸν ἄνακτα·
καὶ φθάϲαντεϲ τὸν ἄφθαϲτον | ἐχάρηϲαν, αὐτῷ βοῶντεϲ·
Ἀλληλούϊα.

Ἴδον παῖδεϲ Χαλδαίων | ἐν χερϲὶ τῆϲ παρθένου
τὸν πλάϲαντα χειρὶ τοὺϲ ἀνθρώπουϲ·
καὶ δεϲπότην νοοῦντεϲ αὐτὸν,
εἰ καὶ δούλου ἔλαβε μορφὴν, ἔϲπευϲαν
τοῖϲ δώροιϲ θεραπεῦϲαι καὶ | βοῆϲαι τῇ εὐλογημένῃ·
χαῖρε, ἀϲτέροϲ ἀδύτου μήτηρ·
χαῖρε, αὐγὴ μυϲτικῆϲ ἡμέραϲ·
χαῖρε, τῆϲ ἀπάτηϲ τὴν κάμινον ϲβέϲαϲα·
χαῖρε, τῆϲ τριάδοϲ τοὺϲ μύϲταϲ φωτίζουϲα·

χαῖρε, τύραννον ἀπάνθρωπον | ἐκβαλοῦϲα τῆϲ ἀρχῆϲ·
    χαῖρε, κύριον φιλάνθρωπον | ἐπιδείξαϲα Χριϲτόν·
χαῖρε, ἡ τῆϲ βαρβάρου | λυτρουμένη θρηϲκείαϲ·
    χαῖρε, ἡ τοῦ βορβόρου | ῥυομένη τῶν ἔργων·
χαῖρε, πυρὸϲ προϲκύνηϲιν παύϲαϲα·
    χαῖρε, φλογὸϲ παθῶν ἀπαλλάττουϲα·
χαῖρε, πιϲτῶν ὁδηγὲ ϲωφροϲύνηϲ·
    χαῖρε, παϲῶν γενεῶν εὐφροϲύνη·
        χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Κήρυκεϲ θεοφόροι | γεγονότεϲ οἱ μάγοι
    ὑπέϲτρεψαν εἰϲ τὴν Βαβυλῶνα,
ἐκτελέϲαντέϲ ϲου τὸν χρηϲμὸν
    καὶ κηρύξαντέϲ ϲε τὸν Χριϲτὸν ἅπαϲιν,
ἀφέντεϲ τὸν Ἡρώδην ὡϲ ληρώδη, | μὴ εἰδότα ψάλλειν·
        Ἀλληλούϊα.

Λάμψαϲ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ | φωτιϲμὸν ἀληθείαϲ
    ἐδίωξαϲ τοῦ ψεύδουϲ τὸ ϲκότοϲ·
τὰ γὰρ εἴδωλα ταύτηϲ, ϲωτήρ,
    μὴ ἐνέγκαντά ϲου τὴν ἰϲχὺν πέπτωκεν·
οἱ τούτων δὲ ῥυϲθέντεϲ | ἐβόων πρὸϲ τὴν θεοτόκον·
χαῖρε, ἀνόρθωϲιϲ τῶν ἀνθρώπων·
    χαῖρε, κατάπτωϲιϲ τῶν δαιμόνων·
χαῖρε, τῆϲ ἀπάτηϲ τὴν πλάνην πατήϲαϲα·
    χαῖρε, τῶν εἰδώλων τὸν δόλον ἐλέγξαϲα·
χαῖρε, θάλαϲϲα ποντίϲαϲα | Φαραὼ τὸν νοητόν·
    χαῖρε, πέτρα ἡ ποτίϲαϲα | τοὺϲ διψῶνταϲ τὴν ζωήν·
χαῖρε, πύρινε ϲτύλε | ὁδηγῶν τοὺϲ ἐν ϲκότει·
    χαῖρε, ϲκέπη τοῦ κόϲμου, | πλατυτέρα νεφέληϲ·
χαῖρε, τροφὴ τοῦ μάννα διάδοχε·
    χαῖρε, τρυφῆϲ ἁγίαϲ διάκονε·
χαῖρε, ἡ γῆ τῆϲ ἐπαγγελίαϲ·
    χαῖρε, ἐξ ἧϲ ῥέει μέλι καὶ γάλα·
        χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Μέλλοντεϲ Ϲυμεῶνοϲ | τοῦ παρόντοϲ αἰῶνοϲ
    μεθίϲταϲθαι τοῦ ἀπατεῶνοϲ,
ἐπεδόθηϲ ὡϲ βρέφοϲ αὐτῷ,
    ἀλλ᾿ ἐγνώϲθηϲ τούτῳ καὶ θεὸϲ τέλειοϲ·
διόπερ ἐξεπλάγη ϲου | τὴν ἄπειρον ϲοφίαν κράζων·
        Ἀλληλούϊα.

---

142 fort. ἡ γαῖα vel ἡ γῆ ἡ

Νέαν ἔδειξε κτίϲιν | ἐμφανίϲαϲ ὁ κτίϲτηϲ
ἡμῖν τοῖϲ ὑπ' αὐτοῦ γενομένοιϲ,
ἐξ ἀϲπόρου βλαϲτήϲαϲ γαϲτρὸϲ
καὶ φυλάξαϲ ταύτην, ὥϲπερ ἦν, ἄφθορον,
ἵνα τὸ θαῦμα βλέποντεϲ | ὑμνήϲωμεν αὐτὴν βοῶντεϲ·
χαῖρε, τὸ ἄνθοϲ τῆϲ ἀφθαρϲίαϲ·
χαῖρε, τὸ ϲτέφοϲ τῆϲ ἐγκρατείαϲ·
χαῖρε, ἀναϲτάϲεωϲ τύπον ἐκλάμπουϲα·
χαῖρε, τῶν ἀγγέλων τὸν βίον ἐμφαίνουϲα·
χαῖρε, δένδρον ἀγλαόκαρπον, | ἐξ οὗ τρέφονται πιϲτοί·
χαῖρε, ξύλον εὐϲκιόφυλλον, | ὑφ' οὗ ϲκέπονται πολλοί·
χαῖρε, κυοφοροῦϲα | ὁδηγὸν πλανωμένοιϲ·
χαῖρε, ἀπογεννῶϲα | λυτρωτὴν αἰχμαλώτοιϲ·
χαῖρε, κριτοῦ δικαίου δυϲώπηϲιϲ·
χαῖρε, πολλῶν πταιόντων ϲυγχώρηϲιϲ·
χαῖρε, ϲτολὴ τῶν γυμνῶν παρρηϲίαϲ·
χαῖρε, ϲτοργὴ πάντα πόθον νικῶϲα·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ξένον τόκον ἰδόντεϲ | ξενωθῶμεν τοῦ κόϲμου,
τὸν νοῦν εἰϲ οὐρανὸν μεταθέντεϲ·
διὰ τοῦτο γὰρ ὁ ὑψηλὸϲ θεὸϲ
ἐπὶ γῆϲ ἐφάνη ταπεινὸϲ ἄνθρωποϲ,
βουλόμενοϲ ἑλκύϲαι πρὸϲ τὸ ὕψοϲ | τοὺϲ αὐτῷ βοῶνταϲ·
Ἀλληλούϊα.

Ὅλοϲ ἦν ἐν τοῖϲ κάτω | καὶ τῶν ἄνω οὐδ' ὅλωϲ
ἀπῆν ὁ ἀπερίγραπτοϲ λόγοϲ·
ϲυγκατάβαϲιϲ γὰρ θεϊκή,
οὐ μετάβαϲιϲ δὲ τοπικὴ γέγονε,
καὶ τόκοϲ ἐκ παρθένου θεολήπτου | ἀκουούϲηϲ ταῦτα·
χαῖρε, θεοῦ ἀχωρήτου χώρα·
χαῖρε, ϲεπτοῦ μυϲτηρίου θύρα·
χαῖρε, τῶν ἀπίϲτων ἀμφίβολον ἄκουϲμα·
χαῖρε, τῶν πιϲτῶν ἀναμφίβολον καύχημα·
χαῖρε, ὄχημα πανάγιον | τοῦ ἐπὶ τῶν Χερουβίμ·
χαῖρε, οἴκημα πανάριϲτον | τοῦ ἐπὶ τῶν Ϲεραφίμ·
χαῖρε, ἡ τἀναντία | εἰϲ ταὐτὸ ἀγαγοῦϲα·
χαῖρε, ἡ παρθενίαν | καὶ λοχείαν ζευγνῦϲα·
χαῖρε, δι' ἧϲ ἐλύθη παράβαϲιϲ·
χαῖρε, δι' ἧϲ ἠνοίχθη παράδειϲοϲ·
χαῖρε, ἡ κλεὶϲ τῆϲ Χριϲτοῦ βαϲιλείαϲ·

---

171 θεόϲ] duabus syllabis versus abundat.

χαῖρε, ἐλπὶc ἀγαθῶν αἰωνίων·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε·

Πᾶcα φύcιc ἀγγέλων | κατεπλάγη τὸ μέγα
τῆc cῆc ἐνανθρωπήcεωc ἔργον·
τὸν ἀπρόcιτον γὰρ ὡc θεὸν
ἐθεώρει πᾶcι προcιτὸν ἄνθρωπον,
ἡμῖν μὲν cυνδιάγοντα, | ἀκούοντα δὲ παρὰ πάντων· [οὕτωc]
Ἀλληλούϊα.

Ῥήτοραc πολυφθόγγουc | ὡc ἰχθύαc ἀφώνουc
ὁρῶμεν ἐπὶ cοί, θεοτόκε·
ἀποροῦcι γὰρ λέγειν τό· «πῶc
καὶ παρθένοc μένειc καὶ τεκεῖν ἴcχυcαc·»
ἡμεῖc δὲ τὸ μυcτήριον θαυμάζοντεc | πιcτῶc βοῶμεν·
χαῖρε, cοφίαc θεοῦ δοχεῖον·
χαῖρε, προνοίαc αὐτοῦ ταμεῖον·
χαῖρε, φιλοcόφουc ἀcόφουc δεικνύουcα·
χαῖρε, τεχνολόγουc ἀλόγουc ἐλέγχουcα·
χαῖρε, ὅτι ἐμωράνθηcαν | οἱ δεινοὶ cυζητηταί·
χαῖρε, ὅτι ἐμαράνθηcαν | οἱ τῶν μύθων ποιηταί·
χαῖρε, τῶν Ἀθηναίων | τὰc πλοκὰc διαcπῶcα·
χαῖρε, τῶν ἁλιέων | τὰc cαγήναc πληροῦcα·
χαῖρε, βυθοῦ ἀγνοίαc ἐξέλκουcα·
χαῖρε, πολλοὺc ἐν γνώcει φωτίζουcα·
χαῖρε, ὁλκὰc τῶν θελόντων cωθῆναι·
χαῖρε, λιμὴν τῶν τοῦ βίου πλωτήρων·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Cῶcαι θέλων τὸν κόcμον | ὁ τῶν ὅλων κοcμήτωρ
πρὸc τοῦτον αὐτεπάγγελτοc ἦλθε·
καὶ ποιμὴν ὑπάρχων ὡc θεὸc
δι' ἡμᾶc ἐφάνη καθ' ἡμᾶc ἄνθρωποc·
ὁμοίῳ γὰρ τὸ ὅμοιον καλέcαc | ὡc θεὸc ἀκούει·
Ἀλληλούϊα.

Τεῖχοc εἶ τῶν παρθένων, | θεοτόκε παρθένε,
καὶ πάντων τῶν εἰc cὲ προcτρεχόντων·
ὁ γὰρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆc γῆc
κατεcκεύαcέ cε ποιητήc, ἄχραντε,
οἰκήcαc ἐν τῇ μήτρᾳ cου | καὶ πάνταc cοι προcφωνεῖν διδάξαc·
χαῖρε, ἡ cτήλη τῆc παρθενίαc·
χαῖρε, ἡ πύλη τῆc cωτηρίαc·

201 fort. λέγοντεc· πῶc — 227 fort. φωνεῖν

χαῖρε, ἀρχηγὲ νοητῆc ἀναπλάcεωc·
χαῖρε, χορηγὲ θεϊκῆc ἀγαθότητοc·
χαῖρε· cὺ γὰρ ἀνεγέννηcαc | τοὺc cυλληφθένταc αἰcχρῶc·
χαῖρε· cὺ γὰρ ἐνουθέτηcαc | τοὺc cυληθένταc τὸν νοῦν.
χαῖρε, ἡ τὸν φθορέα | τῶν φρενῶν καταργοῦcα·
χαῖρε, ἡ τὸν cπορέα | τῆc ἁγνείαc τεκοῦcα·
χαῖρε, παcτὰc ἀcπόρου νυμφεύcεωc·
χαῖρε, πιcτοὺc κυρίῳ ἁρμόζουcα·
χαῖρε, καλὴ κουροτρόφε παρθένων·
χαῖρε, ψυχῶν νυμφοcτόλε ἁγίων·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ὕμνοc ἅπαc ἡττᾶται, | cυνεκτείνεcθαι cπεύδων
τῷ πλήθει τῶν πολλῶν οἰκτιρμῶν cου·
ἰcαρίθμουc γὰρ [τῇ] ψάμμῳ ᾠδὰc
ἂν προcφέρωμέν coι, βαcιλεῦ ἅγιε,
οὐδὲν τελοῦμεν ἄξιον, | ὧν δέδωκαc ἡμῖν [τοῖc coì] βοῶcιν·
Ἀλληλούϊα.

Φωτοδόχον λαμπάδα | τοῖc ἐν cκότει φανεῖcαν
ὁρῶμεν τὴν ἁγίαν παρθένον·
τὸ γὰρ ἄϋλον ἅπτουcα φῶc
ὁδηγεῖ πρὸc γνῶcιν θεϊκὴν ἅπανταc,
αὐγῇ τὸν νοῦν φωτίζουcα, κραυγῇ δὲ τιμωμένη ταύτῃ·
χαῖρε, ἀκτὶc νοητοῦ ἡλίου·
χαῖρε, βολὶc τοῦ ἀδύτου φέγγουc·
χαῖρε, ἀcτραπὴ τὰc ψυχὰc καταλάμπουcα·
χαῖρε, ὡc βροντὴ τοὺc ἐχθροὺc καταπλήττουcα·
χαῖρε, ὅτι τὸν πολύφωτον | ἀνατέλλειc φωτιcμόν·
χαῖρε, ὅτι τὸν πολύρρυτον | ἀναβλύζειc ποταμόν·
χαῖρε, τῆc κολυμβήθραc | ζωγραφοῦcα τὸν τύπον·
χαῖρε, τῆc ἁμαρτίαc | ἀναιροῦcα τὸν ῥύπον·
χαῖρε, λουτὴρ ἐκπλύνων cυνείδηcιν·
χαῖρε, κρατὴρ κιρνῶν ἀγαλλίαcιν·
χαῖρε, ὀcμὴ τῆc Χριcτοῦ εὐωδίαc·
χαῖρε, ζωὴ μυcτικῆc εὐωχίαc·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Χάριν δοῦναι θελήcαc | ὀφλημάτων ἀρχαίων
ὁ πάντων χρεωλύτηc ἀνθρώπων,
ἐπεδήμηcε δι' ἑαυτοῦ
πρὸc τοὺc ἀποδήμουc τῆc αὐτοῦ χάριτοc·

---

244 τῇ et 245 τοῖc coì expellenda esse numeri arguunt — 251 ταῦτα Triod.

καὶ ϲχίϲαϲ τὸ χειρόγραφον | ἀκούει παρὰ πάντων οὕτωϲ·
Ἀλληλούϊα.

Ψάλλοντέϲ ϲου τὸν τόκον | ἀνυμνοῦμέν ϲε πάντεϲ
ὡϲ ἔμψυχον ναόν, θεοτόκε·
ἐν τῇ ϲῇ γὰρ οἰκήϲαϲ γαϲτρὶ
ὁ ϲυνέχων πάντα τῇ χειρὶ κύριοϲ
ἡγίαϲεν, ἐδόξαϲεν, | ἐδίδαξε βοᾷν ϲοι πάνταϲ·
χαῖρε, ϲκηνὴ τοῦ θεοῦ καὶ λόγου·
χαῖρε, ἁγία ἁγίων μείζων.
χαῖρε, κιβωτὲ χρυϲωθεῖϲα τῷ πνεύματι·
χαῖρε, θηϲαυρὲ τῆϲ ζωῆϲ ἀδαπάνητε·
χαῖρε, τίμιον διάδημα | βαϲιλέων εὐϲεβῶν·
χαῖρε, καύχημα ϲεβάϲμιον | ἱερέων εὐλαβῶν.
χαῖρε, τῆϲ ἐκκληϲίαϲ | ὁ ἀϲάλευτοϲ πύργοϲ·
χαῖρε, τῆϲ βαϲιλείαϲ | τὸ ἀπόρθητον τεῖχοϲ·
χαῖρε, δι' ἧϲ ἐγείρονται τρόπαια·
χαῖρε, δι' ἧϲ ἐχθροὶ καταπίπτουϲι·
χαῖρε, χρωτὸϲ τοῦ ἐμοῦ θεραπεία·
χαῖρε, ψυχῆϲ τῆϲ ἐμῆϲ ϲωτηρία·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ὦ πανύμνητε μῆτερ, | ἡ τεκοῦϲα τὸν πάντων
ἁγίων ἁγιώτατον λόγον,
δεξαμένη τὴν νῦν προϲφοράν,
ἀπὸ πάϲηϲ ῥῦϲαι ϲυμφορᾶϲ ἅπανταϲ
καὶ τῆϲ μελλούϲηϲ λύτρωϲαι κολάϲεωϲ | τοὺϲ ϲυμβοῶνταϲ·
Ἀλληλούϊα.

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗϹ

I

Τοῦ μεγάλου κανόνοϲ τὸ πρῶτον τμῆμα ψαλλόμενον τῇ β' τῆϲ α' ἑβδομάδοϲ τῶν νηϲτειῶν· ἐν τῷ ἀποδείπνῳ (Τριῴδ. ϲελ. 80)

ἦχοϲ πλ. β'.

ᾠδὴ α'.

Βοηθὸϲ καὶ ϲκεπαϲτὴϲ | ἐγένετό μοι εἰϲ ϲωτηρίαν·
οὗτόϲ μου θεόϲ, | καὶ δοξάζω αὐτόν·
θεὸϲ τοῦ πατρόϲ μου, | καὶ ὑψώϲω αὐτόν·
ἐνδόξωϲ γὰρ δεδόξαϲται.

1 Exod. XV 2 — 3 verbum monosyllabum in altero membro excidisse videtur

Πόθεν ἄρξωμαι θρηνεῖν | τὰς τοῦ ἀθλίου μου βίου πράξεις;
ποίαν ἀπαρχὴν | ἐπιθήσω, Χριστέ,
τῇ νῦν θρηνῳδίᾳ; | ἀλλ' ὡς εὔσπλαγχνός μοι δὸς
παραπτωμάτων ἄφεσιν.

Δεῦρο τάλαινα ψυχή, | σὺν τῇ σαρκί σου τῷ κτίστῃ πάντων
ἐξομολογοῦ | καὶ ἀπόσχου λοιπὸν
τῆς πρὶν ἀλογίας | καὶ προσάγαγε θεῷ
ἐν μετανοίᾳ δάκρυα.

Τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ | τῇ παραβάσει παραζηλώσας
ἔγνων ἐμαυτὸν | γυμνωθέντα θεοῦ
καὶ τῆς ἀϊδίου | βασιλείας καὶ τρυφῆς
διὰ τὰς ἁμαρτίας μου.

Οἴμοι τάλαινα ψυχή! | τί ὡμοιώθης τῇ πρώτῃ Εὔᾳ;
εἶδες γὰρ κακῶς | καὶ ἐτρώθης πικρῶς
καὶ ἥψω τοῦ ξύλου | καὶ ἐγεύσω προπετῶς
τῆς παραλόγου βρώσεως.

Ἀντὶ Εὔας αἰσθητῆς | ἡ νοητή μοι κατέστη Εὔα,
ὁ ἐν τῇ σαρκὶ | ἐμπαθὴς λογισμός,
δεικνὺς τὰ ἡδέα | καὶ γευόμενος ἀεὶ
τῆς πικρᾶς καταπόσεως.

Ἐπαξίως τῆς Ἐδὲμ | προεξερρίφη ὡς μὴ φυλάξας
μίαν σου, σωτήρ, | ἐντολὴν ὁ Ἀδάμ·
ἐγὼ δὲ τί πάθω, | ἀθετῶν διὰ παντὸς
τὰ ζωηρά σου λόγια;

Ὑπερούσιε τριὰς | ἡ ἐν μονάδι προσκυνουμένη,
ἆρον τὸν κλοιὸν | ἀπ' ἐμοῦ τὸν βαρὺν
τὸν τῆς ἁμαρτίας | καὶ ὡς εὔσπλαγχνός μοι δὸς
δάκρυα κατανύξεως.

Θεοτόκε, ἡ ἐλπὶς | καὶ προστασία τῶν σε ὑμνούντων,
ἆρον τὸν κλοιὸν | ἀπ' ἐμοῦ τὸν βαρὺν
τὸν τῆς ἁμαρτίας | καὶ ὡς δέσποινα ἁγνὴ
μετανοοῦντα δέξαι με.

ᾠδὴ β'.

Πρόσεχε, | οὐρανέ, καὶ λαλήσω | καὶ ἀνυμνήσω Χριστὸν
τὸν ἐκ παρθένου σαρκὶ | ἐπιδημήσαντα.

Πρόσεχε, | οὐρανέ, καὶ λαλήσω· | γῆ, ἐνωτίζου φωνῆς
μετανοούσης θεῷ | καὶ ἀνυμνούσης αὐτόν.

---

25 Genes. III 23—24 — 37 Deuteronom. XXXII 1

Πρόϲχεϲ μοι | ὁ θεὸϲ ὁ ϲωτήρ μου | ἵλεῳ ὄμματί ϲου
καὶ δέξαι μου τὴν θερμὴν | ἐξομολόγηϲιν.

Ἡμάρτηκα | ὑπὲρ πάνταϲ ἀνθρώπουϲ, | μόνοϲ ἡμάρτηκά ϲοι·
ἀλλ' οἴκτειρον ὡϲ θεόϲ, | ϲῶτερ, τὸ ποίημά ϲου.

Μορφώϲαϲ μου | τὴν τῶν παθῶν ἀμορφίαν | ταῖϲ φιληδόνοιϲ ὁρμαῖϲ
ἐλυμηνάμην τοῦ νοῦ | τὴν ὡραιότητα.

Ζάλη με | τῶν κακῶν περιέχει, | εὔϲπλαγχνε κύριε·
ἀλλ' ὡϲ τῷ Πέτρῳ κἀμοὶ | τὴν χεῖρα ἔκτεινον.

Ἐϲπίλωϲα | τὸν τῆϲ ϲαρκόϲ μου χιτῶνα | καὶ κατερρύπωϲα
τὸ κατ' εἰκόνα, ϲωτὴρ, | καὶ καθ' ὁμοίωϲιν.

Ἠμαύρωϲα | τῆϲ ψυχῆϲ τὸ ὡραῖον | ταῖϲ τῶν παθῶν ἡδοναῖϲ
καὶ ὅλωϲ ὅλον τὸν νοῦν | χοῦν ἀπετέλεϲα.

Διέρρηξα | [νῦν] τὴν ϲτολήν μου τὴν πρώτην, | ἥν ἐξυφάνατό μοι
ὁ πλαϲτουργὸϲ ἐξ ἀρχῆϲ | καὶ ἔνθεν κεῖμαι γυμνόϲ.

Ἐνδέδυμαι | διερρηγμένον χιτῶνα, | ὃν ἐξυφάνατό μοι
ὁ ὄφιϲ τῇ ϲυμβουλῇ, | καὶ καταιϲχύνομαι.

Τὰ δάκρυα | τὰ τῆϲ πόρνηϲ, οἰκτίρμον, | κἀγὼ προβάλλομαι·
ἱλάϲθητί μοι, ϲωτὴρ, | τῇ εὐϲπλαγχνίᾳ ϲου.

Προϲέβλεψα | τοῦ φυτοῦ τὸ ὡραῖον | καὶ ἠπατήθην τὸν νοῦν
καὶ ἄρτι κεῖμαι γυμνὸϲ | καὶ καταιϲχύνομαι.

Ἐτέκταινον | ἐπὶ [τὸν] νῶτόν μου πάντεϲ | οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κακῶν,
μακρύνοντεϲ κατ' ἐμοῦ | τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.

Ἕνα ϲε | ἐν τριϲὶ τοῖϲ προϲώποιϲ | θεὸν ἁπάντων ὑμνῶ,
τὸν πατέρα καὶ [τὸν] υἱὸν | καὶ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ἄχραντε | θεοτόκε παρθένε, | μόνη πανύμνητε,
ἱκέτευε ἐκτενῶϲ | εἰϲ τὸ ϲωθῆναι ἡμᾶϲ.

ᾠδὴ γʹ.

Ἐπὶ τὴν ἀϲάλευτον, Χριϲτὲ, | πέτραν τῶν ἐντολῶν ϲου
τὴν ἐκκληϲίαν ϲου ϲτερέωϲον.

Πῦρ παρὰ κυρίου ποτὲ | κύριοϲ ἐπιβρέξαϲ
τὴν γῆν Σοδόμων πρὶν κατέφλεξεν.

Εἰϲ τὸ ὄροϲ ϲώζου, ψυχή, | ὥϲπερ ὁ Λὼτ ἐκεῖνοϲ,
καὶ εἰϲ Σηγὼρ προαναϲώθητι.

---

53 νῦν rectius abiici significamus — 55 duas primas syllabas verbi διερρηγμένον synaloephe coniungas — 69 Genes. XIX 24—25 — 71 Genes. XIX 30

Φεῦγε ἐμπρηςμόν, ὦ ψυχή, | φεῦγε Cοδόμων καῦcιν,
φεῦγε φθορὰν θείας φλογώcεωc.

Ἥμαρτόν coι μόνοc ἐγώ, | ἥμαρτον ὑπὲρ πάνταc,
Χριcτὲ cωτήρ, μὴ ὑπερίδῃc με.

Cὺ εἶ ὁ ποιμὴν ὁ καλόc· | ζήτηcόν με τὸν ἄρνα,
καὶ πλανηθέντα μὴ παρίδῃc με.

Cὺ εἶ ὁ γλυκὺc Ἰηcοῦc, | cὺ εἶ ὁ πλαcτουργόc μου·
ἐν coί, cωτήρ, δικαιωθήcομαι.

Ἐξομολογοῦμαί coι, cωτήρ· | ἥμαρτόν coι ἀμέτρωc·
ἀλλ' ἄνεc, ἄφεc μοι ὡc εὔcπλαγχνοc.

Ὦ τριὰc μονὰc ὁ θεόc, | cῶcον ἡμᾶc ἐκ πλάνηc
καὶ πειραcμῶν καὶ περιcτάcεων.

Χαῖρε θεοδόχε γαcτήρ, | χαῖρε θρόνε κυρίου,
χαῖρε ἡ μήτηρ τῆc ζωῆc ἡμῶν.

ᾠδὴ δ'.

Ἀκήκοεν ὁ προφήτηc | τὴν ἔλευcίν cου, κύριε,
καὶ ἐφοβήθη,
ὅτι μέλλειc ἐκ παρθένου τίκτεcθαι
καὶ ἀνθρώποιc δείκνυcθαι καὶ ἔλεγεν·
ἀκήκοα τὴν ἀκοήν cου | καὶ ἐφοβήθην·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Τὰ ἔργα cου μὴ παρίδῃc, | τὸ πλάcμα cου μὴ παρόψῃ,
δικαιοκρῖτα,
εἰ καὶ μόνοc ἥμαρτον ὡc ἄνθρωποc
ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπον, φιλάνθρωπε,
ἀλλ' ἔχειc ὡc κύριοc πάντων | τὴν ἐξουcίαν
ἀφιέναι ἁμαρτήματα.

Ἐγγίζει, ψυχή, τὸ τέλοc, | ἐγγίζει καὶ οὐ φροντίζειc,
οὐχ ἑτοιμάζῃ·
ὁ καιρὸc cυντέμνει, διανάcτηθι·
ἐγγὺc ἐπὶ θύραιc ὁ κριτήc ἐcτιν·
ὡc ὄναρ, ὡc ἄνθοc ὁ χρόνοc | τοῦ βίου τρέχει·
τί μάτην ταραττόμεθα;

Ἀνάνηψον, ὦ ψυχή μου, | τὰc πράξειc cου, ἃc εἰργάcω,
ἀναλογίζου,
καὶ ταύταιc ἐπ' ὄψεcι προcάγαγε
καὶ cταγόναc cτάλαξον δακρύων cου·

87 Prec. Abac. 1 et 2 — 92 hirmi extremus versus parum cum tropariis conspirat

εἰπὲ παρρηϲίᾳ τὰϲ πράξειϲ, | τὰϲ ἐνθυμήϲειϲ
Χριϲτῷ καὶ δικαιώθητι.

Οὐ γέγονεν ἐν τῷ βίῳ | ἁμάρτημα οὐδὲ πρᾶξιϲ,
οὐδὲ κακία,
ἣν ἐγώ, ϲωτήρ, οὐκ ἐπλημμέληϲα
κατὰ νοῦν καὶ λόγον καὶ προαίρεϲιν,
καὶ θέϲει καὶ γνώμῃ καὶ πράξει | ἐξαμαρτήϲαϲ
ὡϲ ἄλλοϲ οὐδεὶϲ πώποτε.

Ἐντεῦθεν καὶ κατεκρίθην, | ἐντεῦθεν κατεδικάϲθην
ἐγὼ ὁ τάλαϲ
ὑπὸ τῆϲ οἰκείαϲ ϲυνειδήϲεωϲ,
ἧϲ οὐδὲν ἐν [τῷ] κόϲμῳ βιαιότερον·
κριτά, λυτρωτά μου καὶ γνῶϲτα, | φεῖϲαι καὶ ῥῦϲαι
καὶ ϲῶϲόν με τὸν δείλαιον.

Ἡ κλίμαξ, ἣν εἶδε πάλαι | ὁ μέγαϲ ἐν πατριάρχαιϲ,
δεῖγμα, ψυχή μου,
πρακτικῆϲ ὑπάρχει ἐπιβάϲεωϲ,
γνωϲτικῆϲ τυγχάνει ἀναβάϲεωϲ·
εἰ θέλειϲ οὖν πράξει καὶ γνώϲει | καὶ θεωρίᾳ
βιοῦν, ἀνακαινίϲθητι.

Τὸν καύϲωνα τῆϲ ἡμέραϲ | ὑπέμεινε δι' ἔνδειαν
ὁ πατριάρχηϲ
καὶ τὸν παγετὸν τῆϲ νυκτὸϲ ἤνεγκε,
καθ' ἡμέραν κλέμματα ποιούμενοϲ,
ποιμαίνων, πυκτεύων, δουλεύων, | ἵνα τὰϲ δύο
γυναῖκαϲ εἰϲαγάγηται.

Γυναῖκάϲ μοι δύο νόει | τὴν πρᾶξίν τε καὶ τὴν γνῶϲιν
ἐν θεωρίᾳ·
τὴν μὲν Λείαν πρᾶξιν, ὡϲ πολύτεκνον,
τὴν Ῥαχὴλ δὲ γνῶϲιν, ὡϲ πολύπονον·
καὶ γὰρ ἄνευ πόνων οὐ πρᾶξιϲ, | οὐ θεωρία,
ψυχή, κατορθωθήϲεται.

Ἀμέριϲτον τῇ οὐϲίᾳ, | ἀϲύγχυτον τοῖϲ προϲώποιϲ
θεολογῶ ϲε,
τὴν τριαδικὴν μίαν θεότητα
ὡϲ ὁμοβαϲίλειον καὶ ϲύνθρονον·
βοῶ ϲοι τὸ ᾆϲμα τὸ μέγα, | τὸ ἐν ὑψίϲτοιϲ
τριϲϲῶϲ ὑμνολογούμενον.

123 Genes. XXVIII 13 — 129 Genes. XXIX 15—30.

Καὶ τίκτεις καὶ παρθενεύεις | καὶ μένεις δι' ἀμφοτέρων
φύσει παρθένος·
ὁ τεχθεὶς καινίζει νόμους φύσεως,
ἡ νηδὺς δὲ κύει μὴ λοχεύουσα·
θεὸς ὅπου θέλει, νικᾶται | φύσεως τάξις·
ποιεῖ γὰρ ὅσα βούλεται.

ᾠδὴ ε΄.

Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντα, φιλάνθρωπε, | φώτισον, δέομαι,
καὶ ὁδήγησον κἀμὲ | ἐν τοῖς προστάγμασί σου
καὶ δίδαξόν με, σωτήρ, | ποιεῖν τὸ θέλημά σου.

Ἐν νυκτὶ τὸν βίον μου διῆλθον ἀεί· | σκότος γὰρ γέγονε
καὶ βαθεῖά μοι ἀχλὺς | ἡ νὺξ τῆς ἁμαρτίας·
ἀλλ' ὡς ἡμέρας υἱόν, σωτήρ, | ἀνάδειξόν με.

Τὸν Ῥουβὶμ μιμούμενος ὁ τάλας ἐγὼ | ἔπραξα ἄθεσμον
καὶ παράνομον βουλὴν | κατὰ θεοῦ ὑψίστου,
μιάνας κοίτην ἐμὴν | ὡς τοῦ πατρὸς ἐκεῖνος.

Ἐξομολογοῦμαί σοι, Χριστὲ βασιλεῦ· | ἥμαρτον, ἥμαρτον
ὡς οἱ πρὶν τὸν Ἰωσὴφ | ἀδελφοὶ πεπρακότες
τὸν τῆς ἁγνείας καρπὸν | καὶ τὸν τῆς σωφροσύνης·

Ὑπὸ τῶν συγγόνων ἡ δικαία ψυχὴ | δέδοτο, πέπρατο
εἰς δουλείαν, ὁ γλυκὺς | εἰς τύπον τοῦ κυρίου,
αὐτὴ δὲ ὅλη, ψυχή, | ἐπράθης τοῖς κακοῖς σου.

Ἰωσὴφ τὸν δίκαιον καὶ σώφρονα νοῦν | μίμησαι, τάλαινα
καὶ ἀδόκιμε ψυχή, | καὶ μὴ ἀκολασταίνου
ταῖς παρανόμοις ὁρμαῖς | ἀεὶ παρανομοῦσα.

Εἰ καὶ λάκκῳ ᾤκησε ποτὲ Ἰωσήφ, | δέσποτα κύριε,
ἀλλ' εἰς τύπον τῆς ταφῆς | καὶ τῆς ἐγέρσεώς σου·
ἐγὼ δὲ τί σοι ποτὲ | τοιοῦτο προσενέγκω;

Σέ, τριάς, δοξάζομεν τὸν ἕνα θεόν, | ἅγιος, ἅγιος,
ἅγιος εἶ ὁ πατήρ, | ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα,
ἁπλῆ οὐσία, μονὰς | ἀεὶ προσκυνουμένη.

Ἐκ σοῦ ἠμφιέσατο τὸ φύραμά μου, | ἄφθορε ἄνανδρε,
μητροπάρθενε, θεὸς | ὁ κτίσας τοὺς αἰῶνας
καὶ ἥνωσεν ἑαυτῷ | τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν.

---

153 Jes. XXVI 9. — 159 Genes. XXXV 22. — 163 Genes. XXXVII 28. — 168 Genes. XXXIX 12 — 171 Genes. XXXVII 24

ᾠδὴ ϛʹ.

Ἐβόηϲα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου | πρὸϲ τὸν οἰκτίρμονα θεὸν
καὶ ἐπήκουϲέ μου ἐξ ᾅδου κατωτάτου
καὶ ἀνήγαγεν ἐκ φθορᾶϲ | τὴν ζωήν μου.

Τὰ δάκρυα, ϲωτὴρ, τῶν ὀμμάτων μου | καὶ τοὺϲ ἐκ βάθουϲ ϲτεναγμοὺϲ
καθαρῶϲ προϲφέρω, βοώϲηϲ τῆϲ καρδίαϲ,
ὁ θεὸϲ ἡμάρτηκά ϲοι, | ἱλάϲθητί μοι·

Ἐξένευϲαϲ, ψυχὴ, τοῦ κυρίου ϲου, | ὥϲπερ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών·
ἀλλὰ φεῖϲαι, κράξον, ἐξ ᾅδου κατωτάτου,
ἵνα μὴ τὸ χάϲμα τῆϲ γῆϲ | ϲε ϲυγκαλύψῃ.

Ὡϲ δάμαλιϲ, ψυχὴ, παροιϲτρήϲαϲα | ἐξωμοιώθηϲ τῷ Ἐφραίμ·
ὡϲ δορκὰϲ ἐκ βρόχων ἀνάϲωϲον τὸν βίον,
πτερωθεῖϲα πράξει καὶ νῷ | καὶ θεωρίᾳ.

Ἡ χεὶρ ἡμᾶϲ Μωϲέωϲ πιϲτώϲεται, | ψυχὴ, πῶϲ δύναται θεὸϲ
λεπρωθέντα βίον λευκᾶναι καὶ καθάραι,
καὶ μὴ ἀπογνῷϲ ϲεαυτὴν, | κἂν ἐλεπρώθηϲ.

Τριάϲ εἰμι ἁπλῆ, ἀδιαίρετοϲ, | διαιρετὴ προϲωπικῶϲ
καὶ μονὰϲ ὑπάρχω τῇ φύϲει ἡνωμένη,
ὁ πατήρ, φηϲι, καὶ υἱὸϲ | καὶ θεῖον πνεῦμα.

Ἡ μήτρα ϲου θεὸν ἡμῖν ἔτεκε | μεμορφωμένον καθ᾽ ἡμᾶϲ·
ἀλλ᾽ ὡϲ κτίϲτην πάντων δυϲώπει, θεοτόκε,
ἵνα ταῖϲ πρεϲβείαιϲ ταῖϲ ϲαῖϲ | δικαιωθῶμεν.

ᾠδὴ ζʹ.

Ἡμάρτομεν, ἠνομήϲαμεν, | ἠδικήϲαμεν ἐνώπιόν ϲου,
οὐδὲ ϲυνετηρήϲαμεν, οὐδὲ | ἐποιήϲαμεν,
καθὼϲ ἐνετείλω ἡμῖν·
ἀλλὰ μὴ παραδώῃϲ ἡμᾶϲ εἰϲ τέλοϲ,
ὁ τῶν πατέρων θεόϲ.

Ἡμάρτηκα, ἐπλημμέληϲα | καὶ ἠθέτηϲα τὴν ἐντολήν ϲου·
ὅτι ἐν ἁμαρτίαιϲ προήχθην | καὶ προϲέθηκα
τοῖϲ μώλωψι τραῦμα ἐμοί·
ἀλλ᾽ αὐτόϲ με ἐλέηϲον ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ,
ὁ τῶν πατέρων θεόϲ.

Τὰ κρύφια τῆϲ καρδίαϲ μου | ἐξηγόρευϲά ϲοι τῷ κριτῇ μου·
ἴδε μου τὴν ταπείνωϲιν, ἴδε | καὶ τὴν θλίψιν μου
καὶ πρόϲχεϲ τῇ κρίϲει μου νῦν·

---

180 Jon. II 3. — 186 Numeri XVI 31—33. — 189 Paralip. II. XXX 18. — 192 Exod. IV 6 et 7. — 208 fort. τραῦμα ἐμοῦ

καὶ αὐτόϲ με ἐλέηϲον ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ,
ὁ τῶν πατέρων θεόϲ.

Ϲαοὺλ ποτε, ὡϲ ἀπώλεϲε | τοῦ πατρὸϲ αὐτοῦ, ψυχή, τὰϲ ὄνουϲ,
πάρεργον τὸ βαϲίλειον εὗρε | πρὸϲ ἀνάρρηϲιν·
ἀλλ' ὅρα, μὴ λάθῃϲ ϲαυτὴν
τὰϲ κτηνώδειϲ ὀρέξειϲ ϲου προκρίνουϲα
τῆϲ βαϲιλείαϲ Χριϲτοῦ.

Δαυῒδ ποτε ὁ πατρόθεοϲ | εἰ καὶ ἥμαρτε διττῶϲ, ψυχή μου,
βέλει μὲν τοξευθεὶϲ τῆϲ μοιχείαϲ, | τῷ δὲ δόρατι
ἁλοὺϲ τῆϲ τοῦ φόνου ποινῆϲ·
ἀλλ' αὐτὴ τὰ βαρύτερα τῶν ἔργων νοϲεῖϲ
ταῖϲ κατὰ γνώμην ὁρμαῖϲ.

Ϲυνῆψε μὲν ὁ Δαυῒδ ποτε | ἀνομήματι τὴν ἀνομίαν·
φόνῳ γὰρ τὴν μοιχείαν ἐκίρνα, | τὴν μετάνοιαν
εὐθὺϲ παραδείξαϲ διπλῆν·
ἀλλ' αὐτὴ πονηρότερα εἰργάϲω, ψυχή,
μὴ μεταγνοῦϲα θεῷ.

Δαυῒδ ποτε ἀνεϲτήλωϲε | ϲυγγραψάμενοϲ ὡϲ ἐν εἰκόνι
ὕμνον, δι' οὗ τὴν πρᾶξιν ἐλέγχει, | ἣν εἰργάϲατο,
κραυγάζων· ἐλέηϲόν με·
ϲοὶ γὰρ μόνῳ ἐξήμαρτον τῷ πάντων θεῷ·
αὐτὸϲ καθάριϲόν με.

Τριὰϲ ἁπλῆ, ἀδιαίρετε, | ὁμοούϲιε, μονὰϲ ἁγία,
φῶτα καὶ φῶϲ, καὶ ἅγια τρία | καὶ ἓν ἅγιον
ὑμνεῖται θεὸϲ ἡ τριάϲ·
ἀλλ' ἀνύμνηϲον, δόξαϲον ζωὴν καὶ ζωάϲ,
ψυχή, τὸν πάντων θεόν.

Ὑμνοῦμέν ϲε, εὐλογοῦμέν ϲε, | προϲκυνοῦμέν ϲε, θεογεννῆτορ,
ὅτι τῆϲ ἀχωρίϲτου τριάδοϲ | ἀπεκύηϲαϲ
τὸν ἕνα υἱὸν καὶ θεόν,
καὶ αὐτὴ προηνέῳξαϲ ἡμῖν τοῖϲ ἐν γῇ
τὰ ἐπουράνια.

ᾠδὴ η'.

Ὃν ϲτρατιαὶ οὐρανῶν δοξάζουϲι | καὶ φρίττει τὰ Χερουβὶμ
καὶ τὰ Ϲεραφίμ, πᾶϲα πνοὴ καὶ κτίϲιϲ
ὑμνεῖτε, εὐλογεῖτε | καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

---

216 Reg. I, IX. — 221 Reg. II, XI. — 231 Psalm. L.

Ἡμαρτηκότα, ϲωτὴρ, ἐλέηϲον, | διέγειρόν μου τὸν νοῦν
πρὸϲ ἐπιϲτροφὴν, | δέξαι μετανοοῦντα,
οἰκτείρηϲον βοῶντα· | ἥμαρτόν ϲοι, ϲῶϲον·
ἠνόμηϲα, ἐλέηϲόν με.

Ὁ διφρηλάτηϲ Ἠλίαϲ ἅρματι | ταῖϲ ἀρεταῖϲ ἐπιβὰϲ
ὡϲ εἰϲ οὐρανὸν | ἤγετο ὑπεράνω
ποτὲ τῶν ἐπιγείων· | τούτου οὖν, ψυχή μου,
τὴν ἄνοδον ἀναλογίζου.

Ὁ Ἐλιϲϲαῖόϲ ποτε δεξάμενοϲ | τὴν μηλωτὴν Ἠλιοὺ
ἔλαβε διπλῆν | χάριν παρὰ κυρίου·
αὐτὴ δὲ, ὦ ψυχή μου, | ταύτηϲ οὐ μετέϲχεϲ
τῆϲ χάριτοϲ δι' ἀκραϲίαν.

Τοῦ Ἰορδάνου τὸ ῥεῖθρον πρότερον | τῇ μηλωτῇ Ἠλιοὺ
δι' Ἐλιϲϲαιὲ | ἔϲτη ἔνθα καὶ ἔνθα·
αὐτὴ δὲ, ὦ ψυχή μου, | ταύτηϲ οὐ μετέϲχεϲ
τῆϲ χάριτοϲ δι' ἀκραϲίαν.

Ἡ Ϲωμανῖτιϲ ποτὲ τὸν δίκαιον | ἐξένιϲεν, ὦ ψυχὴ,
γνώμῃ ἀγαθῇ, | ϲὺ δὲ οὐκ εἰϲῳκίϲω,
οὐ ξένον, οὐχ ὁδίτην· | ὅθεν τοῦ νυμφῶνοϲ
ῥιφήϲῃ ἔξω θρηνῳδοῦϲα.

Τοῦ Γιεζῆ ἐμιμήϲω, τάλαινα, | τὴν γνώμην τὴν ῥυπαρὰν
πάντοτε, ψυχή· | οὗ τὴν φυλαργυρίαν
ἀπόθου κἂν ἐν γήρει, | φεῦγε τῆϲ γεέννηϲ
τὸ πῦρ, ἐκϲτᾶϲα τῶν κακῶν ϲου.

Ἄναρχε πάτερ, υἱὲ ϲυνάναρχε, | παράκλητε ἀγαθὲ,
πνεῦμα τὸ εὐθὲϲ, | λόγου θεοῦ γεννῆτορ,
πατρὸϲ ἀνάρχου λόγε, | πνεῦμα ζῶν καὶ κτίζον,
τριὰϲ μονὰϲ ἐλέηϲόν με.

Ὡϲ ἐκ βαφῆϲ ἁλουργίδοϲ, ἄχραντε, | ἡ νοητὴ πορφυρὶϲ,
τοῦ Ἐμμανουὴλ | ἔνδον ἐν τῇ γαϲτρί ϲου
ἡ ϲὰρξ ϲυνεξυφάνθη· | ὅθεν θεοτόκον
ἐν ἀληθείᾳ ϲε τιμῶμεν.

ᾠδὴ θ'.

Ἀϲπόρου ϲυλλήψεωϲ | ὁ τόκοϲ ἀνερμήνευτοϲ,
μητρὸϲ ἀνάνδρου | ἄφθοροϲ ἡ κύηϲιϲ·
θεοῦ γὰρ ἡ γέννηϲιϲ | καινοποιεῖ τὰϲ φύϲειϲ·

---

254 Reg. IV, II 11 et 12 — 258 ibid. 14. — 263 δι' Ἐλιϲϲαίου ne tentes, modi versiili prohibent — 266 Reg. IV, IV 8 — 270 Reg. IV, IV 27. — 272 an γήρᾳ? — 273 ἐκϲτᾶϲα Triod.

διό ϲε πᾶϲαι αἱ γενεαὶ | ὡϲ θεόνυμφον μητέρα
  ὀρθοδόξωϲ μεγαλύνομεν.

Ὁ νοῦϲ τετραυμάτιϲται, | τὸ ϲῶμα μεμαλάκιϲται,
  νοϲεῖ τὸ πνεῦμα, | ὁ λόγοϲ ἠϲθένηϲεν,
ὁ βίοϲ νενέκρωται, | τὸ τέλοϲ ἐπὶ θύραιϲ·
διό μοι, τάλαινα ψυχή, | τί ποιήϲειϲ, ὅταν ἔλθῃ
  ὁ κριτὴϲ ἀνερευνῆϲαι τὰ ϲά;

Μωϲέωϲ παρήγαγον, | ψυχή, τὴν κοϲμογένεϲιν
  καὶ ἐξ ἐκείνου | πᾶϲαν ἐνδιάθετον
γραφὴν ἱϲτοροῦϲάν ϲοι | δικαίουϲ καὶ ἀδίκουϲ·
ὧν τοὺϲ δευτέρουϲ, ὦ ψυχή, | ἐμιμήϲω, οὐ τοὺϲ πρώτουϲ,
  εἰϲ θεὸν ἐξαμαρτήϲαϲα.

Ὁ νόμοϲ ἠϲθένηϲεν, | ἀργεῖ τὸ εὐαγγέλιον,
  γραφὴ δὲ πᾶϲα | ἐν ϲοὶ παρημέληται,
προφῆται ἠτόνηϲαν | καὶ πᾶϲ δικαίου λόγοϲ·
αἱ τραυματίαι ϲου, ὦ ψυχή, | ἐπληθύνθηϲαν οὐκ ὄντοϲ
  ἰατροῦ τοῦ ὑγιοῦντόϲ ϲε.

Τῆϲ νέαϲ παράγω ϲοι | γραφῆϲ τὰ ὑποδείγματα,
  ἐνάγοντά ϲε, | ψυχή, πρὸϲ κατάνυξιν·
δικαίουϲ οὖν ζήλωϲον, | ἁμαρτωλοὺϲ ἐκτρέπου
καὶ ἐξιλέωϲαι Χριϲτὸν | προϲευχαῖϲ τε καὶ νηϲτείαιϲ
  καὶ ἁγνείᾳ καὶ ϲεμνότητι.

Χριϲτὸϲ ἐνηνθρώπηϲε, | καλέϲαϲ εἰϲ μετάνοιαν
  ληϲτὰϲ καὶ πόρναϲ· | ψυχή, μετανόηϲον,
ἡ θύρα ἠνέῳκται | τῆϲ βαϲιλείαϲ ἤδη,
καὶ προαρπάζουϲιν αὐτὴν | Φαριϲαῖοι καὶ τελῶναι
  καὶ μοιχοὶ μεταποιούμενοι.

Χριϲτὸϲ ἐνηνθρώπηϲε, | ϲαρκὶ προϲομιλήϲαϲ μοι
  καὶ πάντα, ὅϲα | ὑπάρχει τῆϲ φύϲεωϲ,
βουλήϲει ἐπλήρωϲε | τῆϲ ἁμαρτίαϲ δίχα,
ὑπογραμμόν ϲοι, ὦ ψυχή, | καὶ εἰκόνα προδεικνύων
  τῆϲ αὐτοῦ ϲυγκαταβάϲεωϲ.

Χριϲτὸϲ μάγουϲ ἔϲωϲε, | ποιμέναϲ ϲυνεκάλεϲε,
  νηπίων δήμουϲ | ἀπέδειξε μάρτυραϲ,
πρεϲβύτην ἐδόξαϲε | καὶ γηραλέαν χήραν,
ὧν οὐκ ἐζήλωϲαϲ, ψυχή, | οὐ τὰϲ πράξειϲ, οὐ τὸν βίον·
  ἀλλ᾽ οὐαί ϲοι ἐν τῷ κρίνεϲθαι.

---

310 Matth. XI 12. Luc. XVI 16.

Νηϲτεύϲαϲ ὁ κύριοϲ | ἡμέραϲ τεϲϲαράκοντα
ἐν τῇ ἐρήμῳ | ὕϲτερον ἐπείναϲε
δεικνὺϲ τὸ ἀνθρώπινον· | ψυχή, μὴ ἀθυμήϲῃϲ,
ἄν ϲοι προϲβάλλῃ ὁ ἐχθρόϲ· | προϲευχῇ τε καὶ νηϲτείᾳ
ἐκποδὼν ἀποκρουϲθήτω ϲοι.

Πατέρα δοξάϲωμεν, | υἱὸν ὑπερυψώϲωμεν,
τὸ θεῖον πνεῦμα | πιϲτῶϲ προϲκυνήϲωμεν,
τριάδα ἀχώριϲτον, | μονάδα κατ' οὐϲίαν,
ὡϲ φῶϲ καὶ φῶτα, καὶ ζωὴν | καὶ ζωάϲ, ζωοποιοῦϲαν
καὶ φωτίζουϲαν τὰ πέρατα.

Τὴν πόλιν ϲου φύλαττε, | θεογεννῆτορ πάναγνε·
ἐν ϲοὶ γὰρ αὕτη | πιϲτῶϲ βαϲιλεύουϲα,
ἐν ϲοὶ καὶ κρατύνεται | καὶ διὰ ϲοῦ νικῶϲα
τροποῦται πάντα πειραϲμὸν | καὶ ϲκυλεύει πολεμίουϲ
καὶ διέπει τὸ ὑπήκοον.

II

Κανὼν εἰϲ τὴν προϲκύνηϲιν τῆϲ τιμίαϲ ἁλύϲεωϲ τοῦ ἁγίου ἀποϲτόλου Πέτρου. (Ἰαν. 16)

ἦχοϲ δ'.

ᾠδὴ α'.

Οὐκ ἔϲτι ϲοι ὅμοιοϲ, | δεδοξαϲμένε κύριε·
ἐν χειρὶ γὰρ κραταιᾷ
ἐλυτρώϲω τὸν λαόν, | ὃν ἐκτήϲω, φιλάνθρωπε.

Cὺ δεϲμεῖν καὶ λύειν τε | ἐν οὐρανοῖϲ δεξάμενοϲ
ἐξουϲίαν καὶ ἐν γῇ
ἐν ἁλύϲει δεϲμευθεὶϲ | τοὺϲ δεϲμίουϲ διέλυϲαϲ.

Cύ, κορυφαιότατε | τῶν ἀποϲτόλων, ἔλυϲαϲ
παραπτώϲεων ϲειρὰϲ
ἐν ἁλύϲει δεϲμευθείϲ, | ἣν νῦν περιπτυϲϲόμεθα.

---

322 Matth. IV 2. Luc. IV 2.

Hunc canonem, qui in libros Menaeorum non receptus est et iisdem, quibus canon Ioannis in honorem Petri (29 Iun.) compositus, modulis instruitur, Pitra ex tribus codicibus (paris. 1561, vatican. 787, barberin. V 39) in lucem emisit et diei festo venerabilis catenae apostoli Petri (16 Ianuar.) adsignavit. Atque unus quidem codex parisinus Andream Cretensem huius canonis auctorem fuisse testatur. Sed ut ne huic testimonio fidem prorsus derogem, tamen neque theotokia neque hirmos celeberrimo melodo tribuenda esse censeo. Nam ab alio poeta hirmos, ab alio troparia huius canonis scripta esse, inde satis certe elucet, quod qui in hirmo ad Christum dominum orationem direxerat, in sequenti tropario Petrum apostolum sic, ut hic factum videmus, alloqui non poterat; quae eadem ratio pertinet ad theotokion ultimo carmini adsutum. — v. 6 τοὺϲ δεϲμίουϲ πάνταϲ ἔλυϲαϲ barb. — 8 παραπτώϲεωϲ barb. — 9 δεϲμευθεὶϲ δεϲμίουϲ πάνταϲ ἔλυϲαϲ barb. — νῦν utrum a Pitra additum, an in codice parisino scriptum sit non liquet; ἣν καὶ περιπτυϲϲόμεθα vulgatur in simili loco canonis Iosephi in Men. [16 Ian. ode V 2] recepti

Τὴν θείαν cου ἅλυcιν, | τῶν ἀποcτόλων πρόκριτε,
προcκυνοῦμεν· δι᾽ αὐτῆc
cὺ κατέδηcαc θεῷ | λελυμένουc γὰρ πάνταc ἡμᾶc.

Τὸ ὄροc τὸ ἅγιον, | τὸ ὑπερφέρον ὄχημα,
τὴν μητέρα· τοῦ θεοῦ
καὶ παρθένον ἀληθῶc | ἐπαξίωc ὑμνήcωμεν.

ᾠδὴ γ΄.

Οὐκ ἐν cοφίᾳ | καὶ δυνάμει καὶ πλούτῳ καυχώμεθα,
ἀλλ᾽ ἐν cοί, τῇ τοῦ πατρὸc | ἐνυποcτάτῳ cοφίᾳ, Χριcτέ·
οὐ γάρ ἐcτιν ἅγιοc | πλήν cου, φιλάνθρωπε.

Τῆc δόξηc πλήρη | προcκυνοῦμέν cου, Πέτρε, τὴν ἅλυcιν
ἁγιαcθεῖcαν cεπτῶc, | ἐφ᾽ ᾧ τραχήλῳ τὴν θείαν Χριcτὸc
ἐκκληcίαν ἥδραcε | μένειν ἀκλόνητον.

Τοῖc αἰδεcίμοιc | καὶ αὐτοῖc τοῖc ἁγίοιc cου μέλεcιν
ἐπιτεθεῖcαν cεπτὴν | cειρὰν τιμῶμεν ὡc κόcμον λαμπρὸν,
ἔνδοξε ἀπόcτολε, | τῆc ἐκκληcίαc θεοῦ.

Νῦν τὰ δεcμά cου | προcκυνοῦντεc φιλοῦμεν, ἀπόcτολε,
καὶ τὴν ἅλυcιν, δι᾽ ὧν | δεcμὰ ἐλύθη ἀγνοίαc ἐθνῶν·
τρίπλοκοc ἐδέθη δὲ | θεογνωcίαc cειρά.

Ἀπειρόγαμε, | ἡ θεὸν cαρκωθέντα κυήcαcα,
τῶν παθῶν ταῖc προcβολαῖc | κλονούμενόν με cτερέωcον·
οὐ γάρ ἐcτιν, ἄχραντε, | πλήν cου βοήθεια·

ᾠδὴ δ΄.

Οὗτοc ὁ θεὸc ἡμῶν, | ὁ ἐκ παρθένου cαρκωθεὶc
καὶ τὴν φύcιν θεώcαc,
ὃν ὑμνοῦντεc βοῶμεν·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Χριcτῷ πειθαρχῶν, Πέτρε,
καὶ ἐν ἁλύcει δεcμευθεὶc
παραδόξωc τῆc φρουρᾶc
δι᾽ ἀγγέλου λυτρωθεὶc,
μάκαρ, ἀπειθοῦνταc διήλεγξαc.

Τὰc κλεῖc πιcτευθέντοc cου
τὰc οὐρανίουc ἐν εἱρκτῇ
εὐχερῶc ἐκλυθεῖcαι,
δέcμαι οἷα cτυπείου,
φόβῳ αἱ ἁλύcειc ἐξέπεcον.

---

11 δι᾽ αὐτὴν barb. δι᾽ οὗ vat. — γὰρ om. barb. γὰρ et cὺ locum commutasse videntur — 12 ἅπανταc vat. — 15 ἐπαξίωc] μετὰ τόκον canon Ioannis in honorem Petri scriptus (29 Iun.), cuius theotokia eadem fere sunt, quae huius Andreae canonis — τιμήcομεν barb. — 19 πλήρη Pitra: πλήρηc codd. — cε barb. — 20 cεπτῶc Pitra: cοῦ cεπτῶc vatic. ἀληθῶc barb. — 23 cου cεπτὴν barb. — κόcμου barb. — 24 θεῷ codd. — 25 τιμῶμεν vat. — 26 δι᾽ ἧc barb. — 27 ἐδέθη δέ nos: δὲ ἐδέθη Pitra ἐγνώcθηc δέ barb. — 29 τὰc προβολὰc barb. — cὺ ante cτερέωcον add. Pitra praeter necessitatem et contra prosodiae legem — 30 ἄχραντοc, πλήν cου πανάμωμε cod. barb. — 35 θεῷ cod. barb. — 36 fort.: τῆc φρουρᾶc παραδόξωc | λυτρωθεὶc δι᾽ ἀγγέλου — 38 ἀναβοῶνταc barb. — 39 Matth. XVI 16—19. — 41 δεcμὸc barb.

Ϲὲ τὸν πυλωρόν, Πέτρε,
τῶν οὐρανίων τεμενῶν
ϲιδηρᾶ πύλη φρουρεῖν
μὴ ἰϲχύουϲα, τρόμῳ
θᾶττον αὐτομάτη διήνοικται.

Χριϲτὸν τὸν θεὸν ἡμῶν,
ὃν ἐϲωμάτωϲαϲ, ἁγνή,
ἐκτενῶϲ δυϲωποῦϲα
μὴ ἐλλίποιϲ, παρθένε,
ὑπὲρ τῶν ἀεὶ δοξαζόντων ϲε.

ᾠδὴ ε΄.

Ὁ κτηϲάμενοϲ ἡμᾶϲ | περιούϲιον λαὸν
τῷ αἵματί ϲου, κύριε,
τὴν ϲὴν εἰρήνην δὸϲ ἡμῖν,
ἐν ὁμονοίᾳ φυλάττων τὴν ποίμνην ϲου.

Ϲοῦ ἡ δόξα φοβερά,
οὐρανοὺϲ κλειδουχοῦϲα,
νόϲουϲ ἐν γῇ διώκουϲα,
νεκροὺϲ ᾅδου ἐγείρουϲα·
διό ϲε, Πέτρε, ἐν πίϲτει δοξάζομεν.

Ϲοῦ, Πέτρε, καὶ ἡ ϲκιὰ
ϲεπτὴ ὡϲ θαυματουργόϲ·
ϲοῦ καὶ τὰ ϲημικίνθια
ὡϲ ῥωϲτικὰ ϲεβάϲμια·
καὶ ἀϲπαϲτή ϲου ὡϲ θεία ἡ ἅλυϲιϲ.

Ϲοῦ καὶ μόνη δυνατὴ | ἡ πανίεροϲ μνήμη,
ψυχὰϲ ϲῶϲαι, ἀπόϲτολε,
τῶν πίϲτει προϲκυνούντων ϲου
τὴν ἁψαμένην χρωτὸϲ θείαν ἅλυϲιν.

Ἡ τὸ φῶϲ τὸ ἐκ φωτὸϲ
ϲυλλαβοῦϲα ἐν γαϲτρί,
παρθενομῆτορ ἄχραντε,
τὸν ζωοδότην κύριον
ὑπὲρ τοῦ κόϲμου ἀεὶ καθικέτευε.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἐν κήτει, | Χριϲτέ, τριημερεύϲαϲ
Ἰωνᾶϲ προέγραψέ | ϲε τὸν ἀθάνατον
ὡϲ νεκρὸν ἑκουϲίωϲ
ἐν τῇ κοιλίᾳ
τῆϲ γῆϲ τριημερεύϲαντα.

Πειράζειν | ἀφρόνωϲ οἰηθέντα
πνεῦμα τὸ πανάγιον
Ϲίμωνα ἤλεγξαϲ,
ὃϲ ἐθεολόγηϲαϲ
πρῶτοϲ τρανώϲαϲ
τὸν θεόν, παμμακάριϲτε.

Ἐν πέτρᾳ | Χριϲτὸϲ τῇ ϲτερεμνίῳ
ϲοὶ τῷ Πέτρῳ
τὴν ἐκκληϲίαν πηξάμενοϲ·
ἐν τῇ πίϲτει ἄϲειϲτον·
ϲτήριξον ταύτην
λιταῖϲ ϲου αἰωνίζουϲαν.

Ἐν τοῖϲ ϲοῖϲ | δεϲμοῖϲ τῆϲ ἀπιϲτίαϲ
τὰ δεϲμά, ἀπόϲτολε, | κόϲμου ἐκλέλυται·
ὅθεν προϲκυνοῦμέν ϲου
ὡϲ ἁμαρτίαϲ | λυτήριον τὴν ἅλυϲιν.

Τὰ θεῖα | χειρόπεδα φιλῶν ϲου
τῆϲ δεϲμίου δεξιᾶϲ, | Πέτρε ἀπόϲτολε,
ὡϲ κλειδοῦχον δέομαι
ἀναπετάϲαι | μοι πύλην τὴν οὐράνιον.

Τὸν πάϲηϲ | ἐπέκεινα οὐϲίαϲ
θεὸν λόγον τέτοκαϲ
ϲεϲαρκωμένον ἡμῖν·

43 τεμενῶν Pitra ex cod. paris. ut videtur: τε μονῶν barb. vat. — 49 μὴ παρίδηϲ barb. — 50 δυϲωπούντων barb. — 59 tertia et quarta stropha in cod. barb. locum commutarunt. — 61 ῥωϲτικὰ nos: ῥωϲτικὸν vat. ῥωϲτικῶϲ barb. — 62 ἀπαϲτὴ codd. — 66 θείου barb. — 68 παρθενόμητορ Pitra — 73 ἑκουϲίωϲ Pitra, sed prosodia et huius carminis tropariorum et Ioannis canonis probabile fit antiquitus ἑκούϲιον scriptum fuisse — 75 Act. apostol. VIII 9—24. — 77 δ codd. — 79 tertia et quarta stropha in cod. barb. locum commutaverunt — 82 ϲτηρίξαι vat. — 88 τῆϲ om. vat. — 90 τὴν om. vat. — 92 λόγον θεοῦ Barth. in canone Ioannis, cuius sexto carmini idem theotokion adhaeret

θεοτόκον ὅθεν ϲε
χείλεϲι πάντεϲ
καὶ ψυχῇ καταγγέλλομεν.

ᾠδὴ ζʹ.

Ὁ ἐν ἀρχῇ | ἄναρχοϲ λόγοϲ
ϲὺν πατρί τε καὶ πνεύματι
υἱὸϲ μονογενὴϲ
εὐλογητὸϲ εἶ καὶ ὑπερυψούμενοϲ,
ὁ θεὸϲ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Καταπτὰϲ | ἄγγελοϲ ἀγγέλῳ
ἐπιγείῳ οὐράνιοϲ,
ϲοί, Πέτρε, τῶν δεϲμῶν
δωρεῖται λύτρον καὶ κόϲμῳ ϲε κήρυκα
ἐξ εἱρκτῆϲ ϲωτηρίαϲ πέμπει.

Τοπαζίου | ἡ ἐκκληϲία
καὶ χρυϲίου τὸν ϲίδηρον,
ἁψάμενον ϲαρκόϲ,
ἀπόϲτολέ, ϲου ὡϲ λίαν ὑπέρτιμον
ἑαυτῇ θηϲαυρίζει ὄλβον.

Τῇ τῷ πυρὶ | τῶν πειραϲμῶν τε
καὶ τοῖϲ θείοιϲ ἱδρῶϲί ϲου,
ἀπόϲτολε, ϲειρᾷ
ἐϲτομωμένῃ ψυχῆϲ τὰ δυϲίατα
χειρουργῶν ἴαϲαί μου πάθη.

Τὴν ἐν γαϲτρὶ | τὸν πρὸ αἰώνων
ἐκ πατρὸϲ ἀνατείλαντα
θεὸν λόγον ἐν ϲαρκὶ
ϲυνειληφυῖαν πάντεϲ μακαρίϲωμεν,
ὡϲ μητέρα τοῦ πάντων θεοῦ.

ᾠδὴ ηʹ.

Ὁ τὰ ϲύμπαντα φέρων
τῇ ἀπορρήτῳ ϲου δυνάμει, Χριϲτέ,
τοὺϲ ὁϲίουϲ ϲου παῖδαϲ
ἐν τῇ φλογὶ ἐδρόϲιϲαϲ κράζονταϲ·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Ὁ ϲειρῶν ἐξ ἀφύκτων
θεόθεν λύειν ἐξουϲίαν λαβὼν
τὸν τοῦ ϲκότουϲ πεδήτην
λῦϲόν με νῦν, ἀπόϲτολε, χάριτι
ἐνϲκηνούϲῃ τῇ θείᾳ ἁλύϲει ϲου.

Συγχωρεῖν ὁ τοῖϲ πταίϲταιϲ
μαθητευθεὶϲ ἑβδομηκοντάκιϲ ἑπτὰ
τὸν θεὸν ἵλεών μοι
ἁμαρτωλῷ πρεϲβείαιϲ ϲου διάλλαξον
εὐφημοῦντί ϲε, Πέτρε μακάριε.

Ἧϲ ἀπέλαβεϲ πταίϲαϲ
ϲυγγνώμηϲ πταίϲαντι μετάδοϲ κἀμοὶ
ταῖϲ πρεϲβείαιϲ ϲου, μάκαρ,
δουλοπρεπῶϲ φιλοῦντι θερμότατα
ϲὲ φιλοῦντα Χριϲτὸν καὶ φιλούμενον.

Θεοτόκε παρθένε,
ϲεϲαρκωμένον ἡ τεκοῦϲα θεὸν
ὑπὲρ τῶν οἰκετῶν ϲου
αὐτὸν ἀεὶ δυϲώπει, θεόνυμφε,
λυτρωθῆναι κινδύνων τὴν ποίμνην
ϲου.

ᾠδὴ θʹ.

Σὲ τὴν ὑπερένδοξον νύμφην
καὶ ἀδιάφθορον παρθένον,
τὴν τὸν κτίϲτην τεκοῦϲαν
ὁρατῶν τε πάντων | καὶ ἀοράτων
ἐν ὕμνοιϲ μεγαλύνομεν.

Σὺ παντὸϲ ὑπέρκειϲαι ὄντωϲ
μακαριϲμοῦ τοῦ παρ᾽ ἀνθρώπων·

---

93 διό ϲε θεοτόκον Barth. quae lectio cum vulgata lectione hirmi conspirat — θεοτόκον πάντεϲ ϲε χείλεϲί τε καὶ ψυχῇ vat. — 96 τε om. codd. — 104 τὸν ἀψάμενον vat. — 105 ϲου ἀπόϲτολε barb. — 106 ἀποθηϲαυρίζει barb. — 107 πειραϲμῶν ϲου barb. — 109 ἐϲτωμένῃ barb. — 114 τῶν ὅλων barb. — 122 τὸν δεινοῖϲ πεδηθέντα barb. πεδίτην vatic. — 128 πρεϲβείαιϲ διαφύλαξον barb. — διάλλαξον trisyllabum hoc loco est — 129 πέτρε ἀπόϲτολε barb. — 130 quartam stropham omisit barb. — 138 δυϲώπηϲον δέϲποινα barb. — 143 τῶν ὁρατῶν hirmologion, sed ut hoc ferri potest in canone Ioannis, ita ab Andreae arte abhorret, qui nusquam plus undecim syllabas huic versui inclusit — 146 τοῦ om. barb.

τοῦ θεοῦ γάρ cε τὸ cτόμα
μακαρίcαν, Πέτρε,
ἀπόχρη δεῖξαι
τῷ κόcμῳ, παμμακάριcτε.

Cοῦ τὰ πάντα ἔμπλεα δόξης,
ἁγιαcμοῦ τε καὶ θαυμάτων,
λόγοι, λείψανα, κόνιc
καὶ ἡ πίcτει, Πέτρε, | προcκυνουμένη
ἀξίωc θεία ἄλυcιc.

Cοῦ με ὁ καρπὸc τῆc κοιλίαc
ἐξοργανώcαc θιαcώτην
μελῳδὸν ἵcτηcί cοι
τὴν χαρὰν τεκούcῃ | μεγαλοφώνωc
τὸ χαῖρε προcφθεγγόμενον.

ΚΟϹΜΑ ΤΟΥ ΜΑΙΟΥΜΑ ΚΑΝΟΝΕϹ ΚΑΙ ΤΡΙΩιΔΙΑ.

I

Κανὼν εἰc τὴν Ὕψωcιν τοῦ cταυροῦ (Cεπτ. 14).
Ἡ ἀκροcτιχίc· «Cταυρῷ πεποιθὼc ὕμνον ἐξερεύγομαι.»
ἦχοc πλ. δ'.

ᾠδὴ α'.

Cταυρὸν χαράξαc Μωcῆc
ἐπ' εὐθείαc ῥάβδῳ,
τὴν ἐρυθρὰν διέτεμε
τῷ Ἰcραὴλ πεζεύcοντι·
τὴν δὲ ἐπιcτρεπτικῶc
Φαραὼ τοῖc ἅρμαcι
κροτήcαc ἥνωcεν,
ἐπ' εὔρουc διαγράψαc
τὸ ἀήττητον ὅπλον·
διὸ Χριcτῷ ᾄcωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξαcται.

Τὸν τύπον πάλαι Μωcῆc
τοῦ ἀχράντου πάθουc
ἐν ἑαυτῷ προέφηνε
τῶν ἱερῶν μεcούμενοc·
cταυρῷ δὲ cχηματιcθεὶc
τεταμέναιc τρόπαιον
παλάμαιc ἤγειρε,
τὸ κράτοc διολέcαc
Ἀμαλὴκ τοῦ πανώλουc·
διὸ Χριcτῷ ᾄcωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξαcται.

Ἀνέθηκε Μωϋcῆc
ἐπὶ cτήληc ἄκοc
φθοροποιοῦ λυτήριον
καὶ ἰοβόλου δήγματοc,
καὶ ξύλῳ τύπῳ cταυροῦ
τὸν πρὸc γῆν cυρόμενον
ὄφιν προcέδηcεν
ἐγκάρcιον, ἐν τούτῳ
θριαμβεύcαc τὸ πῆμα·
διὸ Χριcτῷ ᾄcωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξαcται.

Ὑπέδειξεν οὐρανὸc
τοῦ cταυροῦ τὸ τρόπαιον
τῷ εὐcεβείαc κράντορι
καὶ βαcιλεῖ θεόφρονι,
ἐχθρῶν ἐν ᾧ δυcμενῶν

---

148 μακαρίcαντεc barb. — 156 ἐξοργιάcαc suspicatur Pitra — 157 cου barb. — 159 προcφθεγγόμενοc barb.

Cod. A — v. 1 Exod. XIV 21—28. — 3 πεζεύcαντι Barth. — 6 εὖροc A, quod si probaveris, supra ἐπ' εὐθεῖαν emendare debebis — 14 Exod. XVIII 11—13. — 17 Numer. XXI 9—20. ξύλου A — 26 fort. τοῦ cταυροῦ τὸ cῆμα — 29 versiculus duabus syllabis abundat

κατελύθη φρύαγμα,
ἀπάτη ἀνετράπη δὲ
καὶ πίςτις ἐφηπλώθη
γῆς τοῖς πέραςι θεία·
διὸ Χριςτῷ ᾄςωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξαςται.

ᾠδὴ γ΄.

Ῥάβδος εἰς τύπον | τοῦ μυςτηρίου
παραλαμβάνεται·
τῷ βλαςτῷ γὰρ προκρίνει τὸν ἱερέα·
τῇ ςτειρευούςῃ δὲ πρῴην
ἐκκληςίᾳ νῦν ἐξήνθηςε
ξύλον ςταυροῦ
εἰς κράτος καὶ ςτερέωμα.

Ὡς ἐπαφῆκε | ῥαπιζομένη
ὕδωρ ἀκρότομος,
ἀπειθοῦντι λαῷ καὶ ςκληροκαρδίῳ
τῆς θεοκλήτου ἐδήλου
ἐκκληςίας τὸ μυςτήριον,
ἧς ὁ ςταυρὸς | τὸ κράτος καὶ ςτερέωμα.

Πλευρᾶς ἀχράντου | λόγχῃ τρωθείςης
ὕδωρ ςὺν αἵματι
ἐξεβλύςθη ἐγκαινίζον διαθήκην
καὶ ῥυπτικὸν ἁμαρτίας·
τῶν πιςτῶν γὰρ ςταυρὸς καύχημα
καὶ βαςιλέων | κράτος καὶ ςτερέωμα.

ᾠδὴ δ΄.

Εἰςακήκοα, κύριε,
τῆς οἰκονομίας ςου τὸ μυςτήριον,
κατενόηςα τὰ ἔργα ςου
καὶ ἐδόξαςά ςου τὴν θεότητα.

Πικρογόνους μετέβαλε
ξύλῳ Μωϋςῆς πηγὰς ἐν ἐρήμῳ πάλαι,
τῷ ςταυρῷ πρὸς τὴν εὐςέβειαν
τῶν ἐθνῶν προφαίνων τὴν μετάθεςιν.

Ὁ βυθῷ κολπωςάμενος
τέμνουςαν ἀνέδωκεν Ἰορδάνης ξύλῳ,
τῷ ςταυρῷ καὶ τῷ βαπτίςματι
τὴν τομὴν τῆς πλάνης τεκμαιρόμενος.

Ἱερῶς προςτοιβάζεται
ὁ τετραμερὴς λαὸς προηγούμενος
τῆς ἐν τύπῳ μαρτυρίου ςκηνῆς,
ςταυροτύποις τάξεςι κλεϊζόμενος.

Θαυμαςτῶς ἐφαπλούμενος
τὰς ἡλιακὰς βολὰς ἐξηκόντιςεν
ὁ ςταυρὸς, καὶ διηγήςαντο
οὐρανοὶ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

ᾠδὴ ε΄.

Ὢ τριςμακάριςτον ξύλον,
ἐν ᾧ ἐτάθη Χριςτὸς
ὁ βαςιλεὺς καὶ κύριος·
δι᾽ οὗ πέπτωκεν ὁ ξύλῳ ἀπατήςας,
τῷ ἐν ςοὶ δελεαςθεὶς
θεῷ τῷ προςπαγέντι ςαρκὶ,
τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Ϲὲ τὸ ἀοίδιμον ξύλον,
ἐν ᾧ ἐτάθη Χριςτὸς,
ἡ τὴν Ἐδὲμ φυλάττουςα
ςτρεφομένη ῥομφαία, ςταυρὲ, ᾐδέςθη·
τὸ φρικτὸν δὲ Χερουβὶμ
εἶξε τῷ ςοὶ παγέντι Χριςτῷ,
τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Ὑποχθονίων δυνάμεις
ἀντίπαλοι τοῦ ςταυροῦ
φρίττουςι χαραττόμενον
τὸ ςημεῖον ἐν ἀέρι, ᾧ πολοῦςιν·
οὐρανίων, γηγενῶν
γένος δὲ γόνυ κάμπτει Χριςτῷ,

29 κατεβλήθη Barth. — 33 Numer. XVII 8 — 34 ἱερέαν A — 37 Exod. XVII 6 et 7. XX 11 — 38 ἀπιθοῦντι A — 41 Ioann. XIX 34 — 42 ἐξεβλήθη Barth. — 48 Exod. XV 23—25 — 51 Reg. IV 6 — 54 Jes. Nav. IV 13 — 63 δελεαςθὲν A — δελ. τῷ προςπαγέντι Χριςτῷ A, sed ςαρκὶ et θεῷ legisse videtur scholiasta cod. A

τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖϲ ψυχαῖϲ ἡμῶν.

Μαρμαρυγαῖϲ ἀκηράτοιϲ
φανεὶϲ ὁ θεῖοϲ ϲταυρόϲ,
ἐϲκοτιϲμένοιϲ ἔθνεϲι
τοῖϲ ἐν πλάνῃ ἀπάτηϲ τὸ θεῖον φέγγοϲ
ἀπαϲτράψαϲ, οἰκειοῖ
τῷ ἐν αὐτῷ παγέντι Χριϲτῷ,
τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖϲ ψυχαῖϲ ἡμῶν.

ᾠδὴ ϛ΄.

Νοτίου θηρὸϲ ἐν ϲπλάγχνοιϲ
παλάμαϲ Ἰωνᾶϲ
ϲταυροειδῶϲ διεκπετάϲαϲ
τὸ ϲωτήριον πάθοϲ
προδιετύπου ϲαφῶϲ·
ὅθεν τριήμεροϲ ἐκδὺϲ
τὴν ὑπερκόϲμιον ἀνάϲταϲιν
ὑπεζωγράφηϲε
τοῦ ϲαρκὶ προϲπαγέντοϲ Χριϲτοῦ τοῦ θεοῦ
καὶ τριημέρῳ ἐγέρϲει
τὸν κόϲμον φωτίϲαντοϲ.

Ὁ γήρᾳ καμφθεὶϲ καὶ νόϲῳ
τρυχωθεὶϲ ἀνωρθοῦτο
Ἰακὼβ χεῖραϲ ἀμείψαϲ,
τὴν ἐνέργειαν φαίνων
τοῦ ζωηφόρου ϲταυροῦ·
τὴν παλαιότητα καὶ γὰρ
τοῦ νομικοῦ ϲκιώδουϲ γράμματοϲ
ἐκαινογράφηϲεν
ὁ ἐν τούτῳ ϲαρκὶ προϲπαγεὶϲ ὁ θεὸϲ
καὶ τὴν ψυχώλεθρον νόϲον
τῆϲ πλάνηϲ ἀπήλαϲεν.

Νεάζούϲαιϲ θεὶϲ παλάμαϲ
ὁ θεῖοϲ Ἰϲραὴλ
ϲταυροειδῶϲ κάραιϲ ἐδήλου
ὡϲ πρεϲβύτερον κλέοϲ
ὁ νομολάτριϲ λαόϲ·
ὑποπτευθεὶϲ ὅθεν οὗτοϲ
ἐξηπατῆϲθαι οὐκ ἠλλοίωϲε
τὸν ζωηφόρον τύπον·
ὑπερέξει λαὸϲ γὰρ Χριϲτοῦ τοῦ θεοῦ
νεοπαγήϲ, ἀνεβόα,
ϲταυρῷ τειχιζόμενοϲ.

ᾠδὴ ζ΄.

Ἔκνοον πρόϲταγμα τυράννου δυϲϲεβοῦϲ
λαὸν ἐκλόνηϲε,
πνέον ἀπειλῆϲ
καὶ δυϲφημίαϲ θεοϲτυγοῦϲ·
ὅμωϲ τρεῖϲ παῖδαϲ | οὐκ ἐδειμάτωϲε
θυμὸϲ θηριώδηϲ, | οὐ πῦρ βρόμεον·
ἀλλ' ἀντηχοῦντι | δροϲοβόλῳ πνεύματι
πυρὶ ϲυνόντεϲ ἔψαλλον·
ὁ ὑπερύμνητοϲ | τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Ξύλου γευϲάμενοϲ ὁ πρῶτοϲ ἐν βροτοῖϲ
φθορᾷ παρῴκηϲε·
ῥίψιν γὰρ ζωῆϲ
ἀτιμοτάτην κατακριθεὶϲ
ὅλῳ τῷ γένει, | ϲωματοφθόροϲ τιϲ
ὡϲ λύμη τῆϲ νόϲου, | μετέδωκεν·
ἀλλ' εὑρηκότεϲ | γηγενεῖϲ ἀνάκληϲιν
ϲταυροῦ τὸ ξύλον κράζωμεν·
ὁ ὑπερύμνητοϲ | τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Ἔλυϲε πρόϲταγμα θεοῦ παρακοή,
καὶ ξύλον ἤνεγκε
θάνατον βροτοῖϲ
τὸ μὴ εὐκαίρωϲ μεταληφθέν·
ἐν ἀϲφαλείᾳ | τῆϲ ἐριτίμου δὲ
ἐντεῦθεν ζωῆϲ τὸ ξύλον εἴργετο,
ὃ νυκτιλόχου | δυϲθανοῦϲ ἀνέῳξεν

87 Genes. XLVIII 13—20. — 89 ζωοδώρου A quod emendate ζωηδώρου scribendum fuit — 96 νομολάτρηϲ A — 97 οὕτωϲ Barth. — 102 λαούϲ Barth. — 116 κράζομεν Barth. — 123 εἴργεται A cum schol.

εὐγνωμοςύνῃ κράζοντος·
ὁ ὑπερύμνητος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ῥάβδου προςπτύςςεται τὸ ἄκρον Ἰωςήφ
ὁ γενηςόμενα
βλέπων Ἰςραήλ,
τῆς βαςιλείας τὸ κραταιὸν
ὅπως ςυνάξει ὁ ὑπερένδοξος
ςταυρὸς προδηλῶν· οὗτος γὰρ
τοῖς βαςιλεῦςι | τροπαιοῦχον καύχημα
καὶ φῶς τοῖς πίςτει μέλπουςιν·
ὁ ὑπερύμνητος | τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Εὐλογεῖτε, παῖδες | τῆς Τριάδος ἰςάριθμοι,
δημιουργὸν πατέρα θεόν·
ὑμνεῖτε τὸν ςυγκαταβάντα λόγον | καὶ τὸ πῦρ εἰς δρόςον μεταποιήςαντα,
καὶ ὑπερυψοῦτε | τὸ πᾶςι ζωὴν
παρέχον πνεῦμα πανάγιον | εἰς τοὺς αἰῶνας·

Ὑψουμένου ξύλου | ῥαντιςθέντος ἐν αἵματι
τοῦ ςαρκωθέντος λόγου θεοῦ,
ὑμνεῖτε αἱ τῶν οὐρανῶν δυνάμεις | βροτῶν τὴν ἀνάκληςιν ἑορτάζουςαι·
λαοὶ προςκυνεῖτε | Χριςτοῦ τὸν ςταυρόν,
δι' οὗ τῷ κόςμῳ ἀνάςταςις | εἰς τοὺς αἰῶνας.

Γηγενεῖς, παλάμαις, | οἰκονόμοι τῆς χάριτος,
ςταυρόν, οὗ ἔςτη Χριςτὸς ὁ θεός,
ὑψοῦτε ἱεροπρεπῶς καὶ λόγχην | θεοῦ λόγου ςῶμα ἀντιτορήςαςαν·
ἰδέτωςαν ἔθνη | πάντα τὸ ςωτήριον
τοῦ θεοῦ, δοξάζοντα | εἰς τοὺς αἰῶνας.

Οἱ τῇ θείᾳ ψήφῳ | προκριθέντες ἀγάλλεςθε,
Χριςτιανῶν πιςτοὶ βαςιλεῖς,
καυχᾶςθε τὸ τροπαιοφόρον ὅπλον | λαχόντες θεόθεν, ςταυρὸν τὸν τίμιον·
ἐν τούτῳ γὰρ φῦλα | πολέμων θράςος
ἐπιζητοῦντα ςκεδάζονται | εἰς τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Μυςτικὸς εἶ, θεοτόκε, παράδειςος,
ἀγεωργήτως βλαςτήςαςα Χριςτόν,
ὑφ' οὗ τὸ τοῦ ςταυροῦ
ζωηφόρον ἐν γῇ
πεφυτούργηται δένδρον·
δι' οὗ νῦν ὑψουμένου
προςκυνοῦντες αὐτὸν
ςὲ μεγαλύνομεν.

---

128 Genes. XLVII 31 — 131 ςυνέξει Barth. — 132 quintus versus huius strophae iusto brevior est — 134 κράζουςι Barth. — 154 τῷ τροπαιοφόρῳ ὅπλῳ Barth. — 156 ςκεδάννυνται Barth. — 157 μυςτικῶς Hirmologium — 161 δι' οὗ] διὸ in hac et in proximis strophis A

Ἀγαλλέcθω τὰ δρυμοῦ ξύλα cύμπαντα
ἁγιαcθείcηc τῆc φύcεωc αὐτῶν,
ὑφ᾽ οὗπερ ἐξ ἀρχῆc
ἐφυτεύθη Χριcτοῦ
τανυθέντοc ἐν ξύλῳ·
δι᾽ οὗ νῦν ὑψουμένου
προcκυνοῦμεν αὐτὸν
καὶ μεγαλύνομεν.

Ἱερὸν ἠγέρθη κέραc θεόφροcι
τῆc κεφαλῆc τῶν ἁπάντων ὁ cταυρόc,
ἐν ᾧ ἁμαρτωλῶν
νοουμένων cυνθλῶνται
τὰ κέρατα πάντα·
δι᾽ οὗ νῦν ὑψουμένου
προcκυνοῦμεν αὐτὸν
καὶ μεγαλύνομεν.

κατ᾽ ἄλλον εἱρμόν.

Ὁ διὰ βρώcεωc τοῦ ξύλου | τῷ γένει προcγενόμενοc θάνατοc
διὰ cταυροῦ κατήργηται cήμερον·
τῆc γὰρ προμήτοροc ἡ παγγενὴc | κατάρα διαλέλυται
τῷ βλαcτῷ τῆc ἁγνῆc θεομήτοροc,
ἣν πᾶcαι αἱ δυνάμειc | τῶν οὐρανῶν μεγαλύνουcιν.

Μὴ τὴν πικρίαν τὴν τοῦ ξύλου | ἐάcαc ἀναιρέcιμον, κύριε,
διὰ cταυροῦ τελείωc ἐξήλειψαc·
ὅθεν καὶ ξύλον ἔλυcε ποτὲ | πικρίαν ὑδάτων Μερρᾶc,
προτυποῦν τοῦ cταυροῦ τὴν ἐνέργειαν,
ἣν πᾶcαι αἱ δυνάμειc | τῶν οὐρανῶν μεγαλύνουcιν.

Ἀδιαλείπτωc βαπτομένουc | τῷ ζόφῳ τοῦ προπάτοροc, κύριε,
διὰ cταυροῦ ἀνύψωcαc cήμερον·
ὡc γὰρ τῇ πλάνῃ ἄγαν ἀκρατῶc | ἡ φύcιc προκατηνέχθη,
παγκλήρωc ἡμᾶc πάλιν ἀνώρθωcε
τὸ φῶc τὸ τοῦ cταυροῦ cου, | ὃν οἱ πιcτοὶ μεγαλύνομεν.

Ἵνα τὸν τύπον ἀποδείξηc | τῷ κόcμῳ προcκυνούμενον, κύριε,
τὸν τοῦ cταυροῦ ἐν πᾶcιν ὡc ἔνδοξον,
ἐν οὐρανῷ ἐμόρφωcαc φωτὶ | ἀπλέτῳ ἠγλαϊcμένον,
βαcιλεῖ πανοπλίαν ἀήττητον,
ἣν πᾶcαι αἱ δυνάμειc | τῶν οὐρανῶν μεγαλύνουcιν.

II

Κανὼν εἰc τὴν τοῦ Χριcτοῦ γέννηcιν (Δεκ. 25).

Ἡ ἀκροcτιχίc· «Χριcτὸc βροτωθεὶc ἦν ὅπερ θεὸc μένη.»

ᾠδὴ α′. ἦχοc α′.

Χριcτὸc γεννᾶται· δοξάcατε·
Χριcτὸc ἐξ οὐρανῶν· ἀπαντήcατε·
Χριcτὸc ἐπὶ γῆc· ὑψώθητε·
ᾄcατε τῷ κυρίῳ | πᾶcα ἡ γῆ

---

164 ἀγαλλιάcθω A — 175 acrostichidis legibus docemur octavi carminis ultimam tropham, si alterum carmen nonum cantetur, resecandam esse. — 180 πικρίαν τοῦ A — 82 Μερᾶc A — 192 οὐρανοῖc A — 194 διό cε αἱ δυνάμειc . . . . μεγαλύνομεν A, quol erte μεγαλύνουcι scribendum fuit.

καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἀνυμνήσατε, λαοί,
ὅτι δεδόξασται.

Ῥεύσαντα ἐκ παραβάσεως
θεοῦ τὸν κατ᾽ εἰκόνα γενόμενον,
ὅλον τῆς φθορᾶς ὑπάρξαντα,
κρείττονος ἐπταικότα | θείας ζωῆς
αὖθις ἀναπλάττει | ὁ σοφὸς δημιουργός,
ὅτι δεδόξασται.

Ἰδὼν ὁ κτίστης ὀλλύμενον
τὸν ἄνθρωπον, χερσὶν ὃν ἐποίησε,
κλίνας οὐρανοὺς κατέρχεται·
τοῦτον δὲ ἐκ παρθένου | θείας ἁγνῆς
ὅλον ὁσιοῦται | ἀληθείᾳ σαρκωθείς,
ὅτι δεδόξασται.

Σοφία, λόγος καὶ δύναμις,
υἱὸς ὢν τοῦ πατρὸς καὶ ἀπαύγασμα,
Χριστὸς ὁ θεὸς δυνάμεις λαθών,
ὅσας ὑπερκοσμίους, | ὅσας ἐν γῇ,
καὶ ἐνανθρωπήσας | ἀνεκτήσατο ἡμᾶς,
ὅτι δεδόξασται.

ᾠδὴ γ΄.

Τῷ πρὸ τῶν αἰώνων
ἐκ πατρὸς γεννηθέντι | ἀρρεύστως υἱῷ
καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων ἐκ παρθένου
σαρκωθέντι ἀσπόρως
Χριστῷ τῷ θεῷ | βοήσωμεν·
Ὁ ἀνυψώσας τὸ κέρας ἡμῶν
ἅγιος εἶ, κύριε.

Ὁ τῆς ἐπιπνοίας
μετασχὼν τῆς ἀμείνω | Ἀδὰμ χοϊκὸς
καὶ πρὸς φθορὰν κατολισθήσας
γυναικείᾳ ἀπάτῃ
Χριστῷ γυναικὸς | βοᾷ ἐξ ὁρῶν·
Ὁ δι᾽ ἐμὲ κατ᾽ ἐμὲ γεγονὼς
ἅγιος εἶ, κύριε.

Σύμμορφος πηλίνης,
εὐτελοῦς διαρτίας, | Χριστέ, γεγονὼς
καὶ μετοχῇ σαρκὸς τῆς χείρω
μεταδοὺς θείας φύτλης,
βροτὸς πεφυκὼς | καὶ μείνας θεὸς
καὶ ἀνυψώσας τὸ κέρας ἡμῶν,
ἅγιος εἶ, κύριε.

Βηθλεὲμ εὐφραίνου,
ἡγεμόνων Ἰούδα | βασίλεια·
τὸν Ἰσραὴλ γὰρ ὁ ποιμαίνων,
Χερουβὶμ ὁ ἐπ᾽ ὤμων,
ἐκ σοῦ προελθὼν | Χριστὸς ἐμφανῶς
καὶ ἀνυψώσας τὸ κέρας ἡμῶν,
πάντων ἐβασίλευσεν.

ᾠδὴ δ΄.

Ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαὶ
καὶ ἄνθος ἐξ αὐτῆς, Χριστέ,
ἐκ τῆς παρθένου ἐνεβλάστησας·
ἐξ ὄρους ὁ αἰνετὸς | κατασκίου δασέος
ἦλθες σαρκωθεὶς ἐξ ἀπειράνδρου
ὁ ἄϋλος καὶ θεός·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ὃν πάλαι προεῖπεν Ἰακὼβ
ἐθνῶν ἀπεκδοχὴν, Χριστέ,
φυλῆς Ἰούδα ἐξανέτειλας
καὶ δύναμιν Δαμασκοῦ,
Σαμαρείας σκῦλά τε
ἦλθες προνομεύσων, πλάνην τρέπων
εἰς πίστιν θεοτερπῆ·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Τοῦ μάντεως πάλαι Βαλαὰμ
τῶν λόγων μυητὰς σοφοὺς
ἀστεροσκόπους χαρᾶς ἔπλησας,
ἀστὴρ ἐκ τοῦ Ἰακὼβ
ἀνατείλας, δέσποτα·
ἐθνῶν ἀπαρχὴν εἰσαγομένους

Codd. ACV — v. 9 ὑπάρχοντα CV — 23 ἐνανθρωπήσει C — 26 γεννηθέντι ἐκ πατρὸς A — 33 χοϊκῶς C — 35 Genes. III. — 36 Χριστὸν . . . ἐξορῶν Barth. — 46 Mich. V 2 — 47 βασίλειον C — 53 Jos. XI — 56 Prec. Abac. 3 — 60 Genes. XLIX 8—10 — 63 Jes. VIII 4 — 64 εἶλε προσνομεύσας C — 65 θεοπρεπῆ Dan. — 67 Numer. XXIV. Matth. II — 70 ἀνατείλας χαρίτῃ C

ἐδέξω δὲ προφανῶϲ·
δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε.

Ὡϲ πόκῳ γαϲτρὶ παρθενικῇ
κατέβηϲ ὑετὸϲ, Χριϲτὲ,
καὶ ὡϲ ϲταγόνεϲ ἐν γῇ ϲτάζουϲαι·
Αἰθίοπεϲ καὶ Θαρϲεῖϲ
καὶ Ἀράβων νῆϲοί τε,
Σαβᾶ, Μήδων, πάϲηϲ γῆϲ κρατοῦντεϲ
προϲέπεϲόν ϲοι, ϲωτήρ·
δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε.

ᾠδὴ ε΄.

Θεὸϲ ὢν εἰρήνηϲ, πατὴρ οἰκτιρμῶν,
τῆϲ μεγάληϲ βουλῆϲ ϲου τὸν ἄγγελον
εἰρήνην παρεχόμενον
ἀπέϲτειλαϲ ἡμῖν·
ὅθεν θεογνωϲίαϲ
πρὸϲ φῶϲ ὁδηγηθέντεϲ,
ἐκ νυκτὸϲ ὀρθρίζοντεϲ
δοξολογοῦμέν ϲε, φιλάνθρωπε.

Ἐν δούλοιϲ τῷ Καίϲαροϲ δόγματι
ἀπεγράφηϲ πιθήϲαϲ καὶ δούλουϲ ἡμᾶϲ
ἐχθροῦ καὶ ἁμαρτίαϲ
ἠλευθέρωϲαϲ, Χριϲτέ.
ὅλον τὸ καθ' ἡμᾶϲ δὲ
πτωχεύϲαϲ καὶ χοϊκὸν
ἐξ αὐτῆϲ ἑνώϲεωϲ
καὶ κοινωνίαϲ ἐθεούργηϲαϲ.

Ἰδοὺ ἡ παρθένοϲ, ὡϲ πάλαι φηϲὶν,
ἐν γαϲτρὶ ϲυλλαβοῦϲα ἐκύηϲεν
θεὸν ἐνανθρωπήϲαντα
καὶ μένει παρθένοϲ·
δι' ἧϲ καταλλαγέντεϲ | θεῷ οἱ ἁμαρτωλοὶ
θεοτόκον κυρίωϲ
οὖϲαν ἐν πίϲτει ἀνυμνήϲωμεν.

ᾠδὴ ϛ΄.

Σπλάγχνων Ἰωνᾶν | ἔμβρυον ἀπήμεϲεν
ἐνάλιοϲ θὴρ, | οἷον ἐδέξατο·
τῇ παρθένῳ δὲ
ἐνοικήϲαϲ ὁ λόγοϲ καὶ ϲάρκα λαβὼν
διελήλυθε φυλάξαϲ ἀδιάφθορον·
ἧϲ γὰρ οὐχ ὑπέϲτη ῥεύϲεωϲ
τὴν τεκοῦϲαν κατέϲχεν ἀπήμαντον.

Ἦλθε ϲαρκωθεὶϲ | Χριϲτὸϲ ὁ θεὸϲ ἡμῶν,
γαϲτρὸϲ ὃν πατὴρ
πρὸ Ἑωϲφόρου γεννᾷ·
τὰϲ ἡνίαϲ δὲ
ὁ κρατῶν τῶν ἀχράντων δυνάμεων
ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων ἀνακλίνεται,
ῥάκει ϲπαργανοῦται, λύει δὲ
πολυπλόκουϲ ϲειρὰϲ παραπτώϲεων.

Νέον ἐξ Ἀδὰμ | παιδίον φυράματοϲ
ἐτέχθη υἱὸϲ | καὶ πιϲτοῖϲ δέδοται·
τοῦ δὲ μέλλοντοϲ
οὗτόϲ ἐϲτιν αἰῶνοϲ πατὴρ καὶ ἄρχων
καὶ καλεῖται τῆϲ μεγάληϲ βουλῆϲ
ἄγγελοϲ·
οὗτοϲ ἰϲχυρὸϲ θεόϲ ἐϲτι
καὶ κρατῶν ἐξουϲίᾳ τῆϲ κτίϲεωϲ.

ᾠδὴ ζ΄.

Οἱ παῖδεϲ εὐϲεβείᾳ
ϲυντραφέντεϲ, δυϲϲεβοῦϲ προϲτάγ-
[ματοϲ
καταφρονήϲαντεϲ
πυρὸϲ ἀπειλὴν οὐκ ἐπτοήθηϲαν,
ἀλλ' ἐν μέϲῳ τῆϲ φλογὸϲ ἑϲτῶτεϲ
ἔψαλλον·
ὁ τῶν πατέρων θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Ποιμένεϲ ἀγραυλοῦντεϲ
ἐκπλαγοῦϲ φωτοφανείαϲ ἔτυχον·

73 δῶρά ϲοι δεκτὰ προϲκομίζονταϲ Barth. — 74 Judic. VI. — 75 Χριϲτὸϲ C — 77 Psalm LXXI. LXXXVI. — 79 προϲέπεϲαν AC — ϲοι Χριϲτέ V — 81 Jes. IX 6. — 87 Luc. II — 89 ἠλευθέρωϲαϲ ἡμᾶϲ C — 92 ἐθεούργηϲαν C — 92 Jos. VII 14 — 96 καταπλαγέντεϲ C — 103 προελήλυθε V — 107 Psalm CIX 3 — 110 ἀνακέκλιται A — 119 ἐξουϲίαν A — 120 in prima, tertia et quarta stropha huius septimae odae post undecimam strophae syllabam numeros interpunxit Barth.; idem paulo post vocabula αὐτοὺϲ, θεῷ, Χριϲτὸν in tribus extremis strophis praecedenti versui adiecit. — 126 Luc. II 8—15.

δόξα κυρίου γὰρ
αὐτοὺς περιέλαμψε καὶ ἄγγελος,
ἀνυμνήσατε, βοῶν, ὅτι ἐτέχθη
Χριστός·
ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἐξαίφνης cὺν τῷ λόγῳ
τοῦ ἀγγέλου οὐρανῶν στρατεύματα,
δόξα, ἐκραύγαζον,
θεῷ ἐν ὑψίστοις, ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία Χριστὸς
ἔλαμψεν·
ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ῥῆμα τί τοῦτο; εἶπον
οἱ ποιμένες, διελθόντες ἴδωμεν
τὸ γεγονὸς θεῖον,
Χριστόν· Βηθλεὲμ καταλαβόντες δὲ
cὺν [τῇ] τεκούςῃ προσεκύνουν ἀνα-
μέλποντες·
ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Θαύματος ὑπερφυοῦς ἡ δροσοβόλος
ἐξεικόνισε κάμινος τρόπον·
οὐ γὰρ οὓς ἐδέξατο φλέγει νέους,
ὡς οὐδὲ πῦρ
τῆς θεότητος παρθένου ἣν ὑπέδυ
νηδύν·
διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογείτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἕλκει Βαβυλῶνος ἡ θυγάτηρ παῖδας
δορικτήτους Δαυῒδ ἐκ Σιὼν αὐτῇ·
δωροφόρους πέμπει δὲ μάγους παῖδας,
τὴν τοῦ Δαυῒδ
θεοδόχον θυγατέρα λιτανεύσοντας·
διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογείτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὄργανα παρέκλινε τὸ πένθος ᾠδῆς·
οὐ γὰρ ᾖδον ἐν νόθοις οἱ παῖδες Σιών·
Βαβυλῶνος λύει δὲ πλάνην πᾶσαν
καὶ μουσικῶν
ἁρμονίαν Βηθλεὲμ ἐξανατείλας Χρι-
στός·
διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογείτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Σκῦλα Βαβυλὼν τῆς βασιλίδος Σιὼν
καὶ δορίκτητον ὄλβον ἐδέξατο·
θησαυροὺς Χριστὸς ἐν Σιὼν δὲ ταύτης
καὶ βασιλεῖς
σὺν ἀστέρι ὁδηγῷ ἀστροπολοῦντας
ἕλκει·
διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογείτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Μυστήριον ξένον | ὁρῶ καὶ παράδοξον!
οὐρανὸν τὸ σπήλαιον, θρόνον χερου-
βικὸν
τὴν παρθένον, τὴν φάτνην χωρίον,
ἐν ᾧ ἀνεκλίθη ὁ ἀχώρητος
Χριστὸς ὁ θεός,
ὃν ἀνυμνοῦντες μεγαλύνομεν.

Ἐξαίσιον δρόμον | ὁρῶντες οἱ μάγοι
ἀσυνήθους νέου ἀστέρος ἀρτιφανοῦς
οὐρανίου ὑπερλάμποντος,

132 Luc. II 13—14. — 142 τῇ uncinis inclusimus, quia una syllaba versus abundat. — 144 ὑπερφυῶς C — 145 τρόπον A cum schol., CV: τύπον Barth. — 146 φλέγειν V — 148 παρθένον V — 149. 157 ἀναμέλπομεν V — 153 ἐν αὐτῇ schol. cod. A Dan. — 165 Χριστέ V — 169 Paralip. XXXVI — 171 ἐκ σιὼν V — 173 ἐν ἀστέρι Dan. — 183 ἀρτιφαοῦς C — 184 οὐρανίους ὑπερλάμποντας A

Χριστὸν βασιλέα ἐτεκμήραντο
ἐν γῇ γεννηθέντα
Βηθλεὲμ εἰς σωτηρίαν ἡμῶν.

Νεηγενές, μάγων | λεγόντων, παιδίον
ἄναξ, οὗ ἀστὴρ ἐφάνη, ποῦ ἐστιν;
εἰς γὰρ
ἐκείνου προσκύνησιν ἥκομεν,
μανεὶς ὁ Ἡρώδης ἐταράττετο,
Χριστὸν ἀνελεῖν
ὁ θεομάχος φρυαττόμενος.

Ἠκρίβωσε χρόνον | Ἡρώδης ἀστέρος,
οὗ ταῖς ἡγεσίαις οἱ μάγοι ἐν Βηθλεὲμ
προσκυνοῦσι Χριστὸν σὺν δώροις·
ὑφ᾽ οὗ πρὸς πατρίδα ὁδηγούμενοι
δεινὸν παιδοκτόνον
ἐγκατέλιπον παιζόμενον.

III

Κανὼν εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἡ ἀκροστιχίς:
«Βάπτισμα ῥύψις γηγενῶν ἁμαρτάδος.»
ἦχος β΄.

ᾠδὴ α΄.

Βυθοῦ ἀνεκάλυψεν πυθμένα
καὶ διὰ ξηρᾶς οἰκείους ἕλκει,
ἐν αὐτῷ κατακαλύψας ἀντιπάλους
ὁ κραταιὸς ἐν πολέμοις κύριος·
ὅτι δεδόξασται.

Ἀδὰμ τὸν φθαρέντα ἀναπλάττει
ῥείθροις Ἰορδάνου καὶ δρακόντων
κεφαλὰς ἐμφωλευόντων διαθλάττει
ὁ σαρκωθεὶς ἐκ παρθένου κύριος·
ὅτι δεδόξασται·

Πυρὶ τῆς θεότητος ἀΰλῳ
σάρκα ὑλικὴν ἠμφιεσμένος
Ἰορδάνου περιβάλλεται τὸ νᾶμα
ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων κύριος·
ὅτι δεδόξασται.

Τὸν ῥύπον ὁ σμήχων τῶν ἀνθρώπων
τούτοις καθαρθεὶς ἐν Ἰορδάνῃ,
οἷς θελήσας ὡμοιώθη, ὃ ἦν μείνας,
τοὺς ἐν τῷ σκότει φωτίζει κύριος·
ὅτι δεδόξασται.

ᾠδὴ γ΄.

Ἰσχὺν ὁ διδοὺς
τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν κύριος
καὶ κέρας χριστῶν αὐτοῦ ὑψῶν
παρθένου ἀποτίκτεται,
μολεῖ δὲ πρὸς τὸ βάπτισμα·
διὸ πιστοὶ βοήσωμεν·
οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος | πλήν σου, κύριε.

Στειρεύουσα πρὶν
ἡ τεκνουμένη δεινῶς σήμερον
εὐφραίνου, Χριστοῦ ἐκκλησία·
δι᾽ ὕδατος καὶ πνεύματος
υἱοί σοι γὰρ γεγέννηνται
οἱ πίστει ἀνακράζοντες·
οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος | πλήν σου, κύριε,

Μεγάλῃ φωνῇ
ἐν τῇ ἐρήμῳ βοᾷ πρόδρομος·
Χριστοῦ ἑτοιμάσατε ὁδοὺς
καὶ τρίβους τοῦ θεοῦ ἡμῶν

191 Χριστῷ A — 192 Matth. II 16 — 196 ἐγκατέλειπον Dan.
Codd. AV — 6 Matth. VI. Marc. I. Luc. III. Ioann. I. — 9 ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων ι secunda, ὁ σαρκωθεὶς ἐκ παρθένου in tertia stropha exhibet Barth. — 16 σμύχων ex μήχων corr. A — 19 τῷ om. Barth. — φωτίζων A — 21 Reg. I 2. — 23 χρηστῶν V — 6 αὐτῷ πιστοί A — 30 τεκνωμένη AV Barth. — 31 ἡ ἐκκλησία Barth. — 33 γάρ σοι arth. — 34 et 42 οἱ AV: ἐν Barth. — 38 ὁ πρόδρομος V — 39 ὁδόν V

εὐθείας ἀπεργάσασθε
οἱ πίστει ἀνακράζοντες·
οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος | πλήν σου, κύριε.

ᾠδὴ δ'.

Ἀκήκοα, κύριε,
φωνῇ σου ὅν εἶπας 'Φωνὴ
βοῶντος ἐν ἐρήμῳ, | ὅτε ἐβρόντησας
πολλῶν ἐπὶ ὑδάτων,
τῷ σῷ μαρτυρούμενος υἱῷ·
ὅλος γεγονὼς τοῦ παρόντος
πνεύματος δὲ ἐβόησε·
σὺ εἶ Χριστὸς,
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ῥυπτόμενον ἥλιον
τίς εἶδεν, ὁ κῆρυξ βοᾷ,
τὸν ἔκλαμπρον τῇ φύσει,
ἵνα σε ὕδασιν,
ἀπαύγασμα τῆς δόξης,
πατρὸς χαρακτὴρ ἀϊδίου,
ἐκπλύνω καὶ χόρτος ὢν πυρὶ
ψαύσω τῆς σῆς θεότητος;
σὺ γὰρ Χριστὸς,
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ὑπέφηνεν ἔνθεον
ἣν εἶχεν εὐλάβειαν
Μωσῆς περιτυχών σοι·
ὡς γὰρ τῆς βάτου σου
φωνήσαντος ᾐσθήθη,
εὐθὺς ἀπεστράφη τὰς ὄψεις·
ἐγὼ δὲ πῶς βλέψω σε τρανῶς,
ἢ πῶς χειροθετήσω σε;
σὺ γὰρ Χριστὸς,
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ψυχῆς τελῶν ἔμφρονος
καὶ λόγῳ τιμώμενος
ἀψύχων εὐλαβοῦμαι·
εἰ γὰρ βαπτίσω σε,
κατήγορόν μου ἔσται
πυρὶ καπνιζόμενον ὄρος,
φυγοῦσα δὲ θάλασσα διχῇ
καὶ Ἰορδάνης οὗτος στραφείς·
σὺ γὰρ Χριστὸς,
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

ᾠδὴ ε'.

Ἰησοῦς ὁ ζωῆς ἀρχηγὸς
λῦσαι τὸ κατάκριμα ἥκει
Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου·
καθαρσίων δὲ | ὡς θεὸς μὴ δεόμενος
τῷ πεσόντι καθαίρεται
ἐν τῷ Ἰορδάνῃ,
ἐν ᾧ τὴν ἔχθραν κτείνας
ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν
εἰρήνην χαρίζεται.

Συνελθόντων ἀπείρων λαῶν
ὑπὸ Ἰωάννου βαπτισθῆναι,
αὐτὸς ἐν μέσῳ ἔστη,
προσεφώνει δὲ
τοῖς παροῦσι· τίς ἔδειξεν,
ἀπειθεῖς, τὴν ὀργὴν ὑμῖν
ἐκκλῖναι τὴν μέλλουσαν;
καρποὺς ἀξίους Χριστῷ
ἐκτελεῖτε· παρὼν γὰρ νῦν
εἰρήνην χαρίζεται.

Γεωργὸς ὁ καὶ δημιουργὸς
μέσος ἑστηκὼς ὡς εἷς ἁπάντων
καρδίας ἐμβατεύει·
καθαρτήριον | δὲ πτύον χειριζόμενος
τὴν παγκόσμιον ἅλωνα
πανσόφως διΐστησι,
τὴν ἀκαρπίαν φλέγων,
εὐκαρποῦσιν αἰώνιον
ζωὴν χαριζόμενος.

45 ἀκήκοε Barth. — 46 Luc. III 4. 21—22 — φωνῇ V: φωνῆς A — φωνὴ A: φωνῆι V — 64 σε φωνήσαντα V Barth. — 66 σε om. A — 69 scholiastae interpretantis ὑπάρχων ψυχῆς vestigia secutus reposuerim πέλων — 72 μοι Barth. — 78 una syllaba ante ἥκει excidisse videtur. — 89 fort.: Χριστῷ ἀξίους — 93 ἐμβατεύων V — 94 χειρισάμενος Barth — 97 fort. εὐκραποῦσι δ' αἰώνιον

ᾠδὴ ϛ'.

Ἡ φωνὴ τοῦ λόγου,
ὁ λύχνος τοῦ φωτὸς, ὁ Ἑωσφόρος,
ὁ τοῦ ἡλίου πρόδρομος
ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετανοεῖτε,
πᾶσι βοᾷ τοῖς λαοῖς,
καὶ προκαθαίρεσθε·
Ἰδοὺ γὰρ πάρεστι Χριστὸς,
ἐκ φθορᾶς τὸν κόσμον λυτρούμενος.

Γεννηθεὶς ἀρρεύστως
ἐκ θεοῦ καὶ πατρὸς, ἐκ τῆς παρθένου
δίχα σαρκοῦται ῥύπου Χριστός·
οὗ τὸν ἱμάντα, τὴν ἐξ ἡμῶν
τοῦ λόγου συνάφειαν,
λύειν ἀμήχανον,
διδάσκει ὁ πρόδρομος,
γηγενεῖς ἐκ πλάνης λυτρούμενος.

Ἐν πυρὶ βαπτίσει
τελευταίῳ Χριστὸς τοὺς ἀπειθοῦντας
καὶ μὴ θεὸν φρονοῦντας αὐτόν·
ἐν πνεύματι δὲ καινοποιεῖ
δι' ὕδατος χάριτι | τοὺς ἐπιγνώμονας
αὐτοῦ τῆς θεότητος,
τῶν πλημμελημάτων λυτρούμενος.

ᾠδὴ ζ'.

Νέους εὐσεβεῖς
καμίνῳ πυρὸς προσομιλήσαντας
διασυρίζον πνεῦμα δρόσου
ἀβλαβεῖς διεφύλαξε
καὶ θείου ἀγγέλου συγκατάβασις·
ὅθεν ἐν φλογὶ δροσιζόμενοι
εὐχαρίστως ἀνέμελπον·
ὑπερύμνητε,
ὁ τῶν πατέρων κύριος
καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ὡς ἐν οὐρανῷ
σὺν τρόμῳ καὶ θαύματι παρίσταντο
ἐν Ἰορδάνῃ αἱ δυνάμεις
τῶν ἀγγέλων, σκοπούμεναι
τοσαύτην θεοῦ τὴν συγκατάβασιν·
ὅπως ὁ κρατῶν τὴν ὑπέρῳον
τῶν ὑδάτων ὑπόστασιν
ἐν τοῖς ὕδασι
σωματοφόρος ἕστηκεν,
ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων [ἡμῶν].

Νεφέλη ποτὲ
καὶ θάλασσα θείου προεικόνιζον
βαπτίσματος τὸ θαῦμα,
ἐν οἷς ὁ πρὶν βαπτίζεται
διεξοδικῶς τῷ νομοθέτῃ λαός·
θάλασσα δὲ ἦν τύπος ὕδατος
καὶ νεφέλη τοῦ πνεύματος·
οἷς τελούμενοι,
εὐλογητὸς εἶ, κράζομεν,
ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων [ἡμῶν].

Ἅπαντες πιστοὶ,
ἐν ᾧ τὴν τελείωσιν ἐλάβομεν,
θεολογοῦντες ἀσιγήτως
σὺν ἀγγέλοις δοξάσωμεν
πατέρα, υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον·
τοῦτο γὰρ τριὰς ὑποστάσεσιν
ὁμοούσιος, εἷς δὲ θεὸς,
ᾧ καὶ ψάλλομεν·
ὁ τῶν πατέρων κύριος
καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η'.

Μυστήριον παράδοξον
ἡ Βαβυλῶνος ἔδειξε κάμινος,
πηγάσασα δρόσον·
ὅτι ῥεῖθρον ἔμελλεν

103 παρέστη ὁ Χριστός V — 104 φορᾶς A — 112 βαπτίζει Barth. — 116 χάριτι θείαι V 120 καμίνου V — 123 ἀγγέλου ex ἀγγέλων corr. A — συγκατάβασιν V — 125 ἀνέμελπον, ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς εἶ A — 129 Ὥσπερ οὐρανῷ Barth. — 131 αἱ δυνάμεις τῶν ἀγγέλων ἐν Ἰορδάνῃ A — 138 θεὸς τῶν V — ἡμῶν et in hac et in tertia stropha eiiciendum significavimus — 140 προεικόνιζε Barth. — 141 Χριστοῦ vel aliud bisyllabon ante βαπτίσματος intercidisse videtur. — 143 διεξοδικός A — 147 ψάλλομεν Barth. — κράζοντες ὁ θεὸς τῶν A — 152 δοξάζωμεν V — 156 ψάλλωμεν V — 162 ῥείθροις . . . ὁ Ἰορδάνης Barth.

ἄϋλον πῦρ εἰcδέχεcθαι
τοῦ Ἰορδάνου καὶ cτέγειν
cαρκὶ βαπτιζόμενον τὸν κτίcτην,
ὃν εὐλογοῦcι λαοὶ
καὶ ὑπερυψοῦcιν
εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Ἀπόθου φόβον ἅπαντα,
ὁ λυτρωτὴc τῷ προδρόμῳ ἔφηcεν·
ἐμοὶ δὲ πειθάρχει,
ὡc Χριcτῷ μοι πρόcελθε·
τοῦτο γὰρ φύcει πέφυκα·
ἐμῷ προcτάγματι εἶξον
καὶ βάπτιcόν με cυγκαταβάντα,
ὃν εὐλογοῦcι λαοὶ
καὶ ὑπερυψοῦcιν
εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Ῥημάτων ὡc ἀκήκοεν
ὁ βαπτιcτὴc τοῦ δεcπότου cύντρομοc
παλάμην ἐκτείνει·
χειραπτήcαc ὅμωc δὲ
τὴν κορυφὴν τοῦ πλάcτου αὐτοῦ
τῷ βαπτιcθέντι ἐβόα·
ἁγίαcόν με· cὺ γὰρ θεόc μου,
ὃν εὐλογοῦcι λαοὶ
καὶ ὑπερυψοῦcιν
εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Τριάδοc ἡ φανέρωcιc
ἐν Ἰορδάνῃ γέγονεν· αὕτη γὰρ
ὑπέρθεοc φύcιc·
ὁ πατὴρ ἐφώνηcεν,
«οὗτοc ὁ βαπτιζόμενοc
υἱὸc ὁ ἀγαπητόc μου,»
τὸ πνεῦμα cυμπαρῆν τῷ ὁμοίῳ·
ὃν εὐλογοῦcι λαοὶ
καὶ ὑπερυψοῦcιν
εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

ᾠδὴ θ'.

Ἀπορεῖ πᾶcα γλῶccα
εὐφημεῖν πρὸc ἀξίαν·
ἰλιγγιᾷ δὲ
νοῦc καὶ ὑπερκόcμιοc
ὑμνεῖν cε, θεοτόκε·
ὅμωc ἀγαθὴ ὑπάρχουcα
τὴν πίcτιν δέχου·
καὶ γὰρ τὸν πόθον οἶδαc
τὸν ἔνθεον ἡμῶν·
cὺ γὰρ Χριcτιανῶν εἶ
προcτάτιc, cὲ μεγαλύνομεν.

Δαυῒδ πάρεcο πνεύματι
τοῖc φωτιζομένοιc·
νῦν προcέλθετε,
ᾆδε, πρὸc θεὸν ἐν πίcτει,
λέγων, φωτίcθητε·
οὗτοc ὁ πτωχὸc ἐκέκραξεν
Ἀδὰμ ἐν πτώcει·
καὶ γὰρ αὐτοῦ εἰcήκουcε
κύριοc ἐλθὼν
ῥείθροιc τοῦ Ἰορδάνου
φθαρέντα τε ἀνεκαίνιcεν.

Ὁ Ἡcαΐαc, λούcαcθε,
καὶ καθάρθητε, φάcκει·
τὰc πονηρίαc
ἔναντι ἀφέλεcθε
κυρίου· οἱ διψῶντεc
ὕδωρ ἐπὶ ζῶν πορεύεcθε·
ῥανεῖ γὰρ ὕδωρ
καινοποιὸν Χριcτὸc τοῖc
προcτρέχουcιν αὐτῷ
πίcτει καὶ πρὸc ζωὴν
τὴν ἀγήρω βαπτίζει πνεύματι.

Cυντηρώμεθα χάριτι,
πιcτοί, καὶ cφραγῖδι·

164 τὸ Ἰορδάνου V — cτέρξαι A et schol. cod. A, quod ex cτέξαι ortum esse videtur. — 167 πάνταc om. A, quod librarii clausulas stropharum haud raro aut omittentis aut contrahentis negligentiae tribuimus. — 188 ἡ ὑπέρθεοc V — 204 cοι V — 205 Psalm. XXXIII 6—7. — 207 fort. προcελθόντεc — 215 λούcαcθε καθάρθητε V Barth., cf. Ies. I 16 — 223 ἐν πίcτει Barth., quo recepto una syllaba versus abundaret.

ὡc γὰρ ὄλεθρον
ἔφυγον φλιᾶc Ἑβραῖοι
πάλαι αἱμαχθείcηc,
οὕτω καὶ ἡμῖν ἐξόδιον
τὸ θεῖον τοῦτο
τῆc παλιγγενεcίαc
λουτήριον ἔcται·
ὅθεν καὶ τῆc τριάδοc
ὀψόμεθα φῶc τὸ ἄδυτον.

IV

Κανὼν εἰc τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριcτοῦ (Φεβρ. 2).

Ἡ ἀκροcτιχίc:

«Χριcτὸν γεγηθὼc πρέcβυc ἀγκαλίζεται.»

ἦχοc γ΄.

ᾠδὴ α΄.

Χέρcον ἀβυccότοκον πέδον
ἥλιοc ἐπεπόλευcέ ποτε·
ὡcεὶ τεῖχοc γὰρ ἐπάγη
ἑκατέρωθεν ὕδωρ
λαῷ πεζοποντοποροῦντι
καὶ θεαρέcτωc μέλποντι·
ᾄcωμεν τῷ κυρίῳ·
ἐνδόξωc γὰρ δεδόξαcται.

Ῥανάτωcαν ὕδωρ νεφέλαι·
ἥλιοc ἐν νεφέλῃ γὰρ κούφῃ
ἐποχούμενοc ἐπέcτη
ἀκηράτοιc ὠλέναιc
Χριcτὸc ἐν τῷ ναῷ ὡc βρέφοc·
διὸ πιcτοὶ βοήcωμεν·
ᾄcωμεν τῷ κυρίῳ·
ἐνδόξωc γὰρ δεδόξαcται.

Ἰcχύcατε χεῖρεc Cυμεὼν
τῷ γήρᾳ ἀνειμέναι, καὶ κνῆμαι
παρειμέναι δὲ πρεcβύτου
εὐθυβόλωc κινεῖcθε
Χριcτοῦ πρὸc ὑπαντήν· χορείαν
cὺν ἀcωμάτοιc cτήcαντεc
ᾄcωμεν τῷ κυρίῳ·
ἐνδόξωc γὰρ δεδόξαcται.

Cυνέcει ταθέντεc οὐρανοὶ
εὐφράνθητε, ἀγάλλου δὲ ἡ γῆ·
ὑπερθέων γὰρ ἐκ κόλπων
ὁ τεχνίτηc φοιτήcαc
Χριcτὸc ὑπὸ μητρὸc παρθένου
θεῷ πατρὶ προcάγεται
νήπιοc ὁ πρὸ πάντων·
ἐνδόξωc γὰρ δεδόξαcται.

ᾠδὴ γ΄.

Τὸ cτερέωμα
τῶν ἐπὶ coὶ πεποιθότων
cτερέωcον, κύριε,
τὴν ἐκκληcίαν,
ἣν ἐκτήcω τῷ τιμίῳ cου αἵματι.

Ὁ πρωτότοκοc
ἐκ τοῦ πατρὸc πρὸ αἰώνων
πρωτότοκοc νήπιοc
κόρηc ἀφθόρου
τῷ Ἀδὰμ χεῖρα προτείνων ἐπέφανεν.

Νηπιόφρονα
τὸν γεγονότα ἀπάτῃ
πρωτόπλαcτον ἔμπαλιν
ἐπανορθώcων
θεὸc λόγοc νηπιάcαc ἐπέφανε.

Γῆc ἀπόγονον
παλινδρομήcαcαν ταύτῃ
θεότητοc cύμμορφον

---

227 Exod. XII 13 — 228 Ἑβραίων V — 233 ἔνθεν Barth.
Cod. A — 1 ἀβυccοτόκον Barth. — 17 Luc. II 17 — 22 cτήcατε ᾄδουcαι A — 45 τλαcτον A — 50 cύμμορφοc A

φύcιν ὁ πλάcτης
ὡς ἀτρεπτονηπιάcας ἀνέδειξε.

ᾠδὴ δ΄.

Ἐκάλυψεν οὐρανοὺς
ἡ ἀρετή cου, Χριcτέ·
τῆς κιβωτοῦ γὰρ προελθὼν
τοῦ ἁγιάcματός cου,
τῆς ἀφθόρου μητρὸς,
ἐν τῷ ναῷ τῆς δόξης cου ὤφθης,
ὡς βρέφος ἀγκαλοφορούμενος·
καὶ ἐπλήcθη τὰ πάντα τῆς cῆς αἰνέcεως.

Γηθόμενος Cυμεὼν
τῶν ἀπορρήτων μύcτα,
ἡ θεοτόκος ἐβόα,
ὃν ὑφ᾽ ἁγίου πάλαι
κεχρημάτιcαι
πνεύματος νηπιάcαντα λόγον
Χριcτὸν ἐναγκαλίζου, κράζων αὐτῷ·
ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆς cῆς αἰνέcεως.

Ἣν ἤλπιcας, Cυμεών, ἡλικιώτην βρεφῶν,
χαίρων ὑπόλαβε Χριcτὸν,
τοῦ Ἰcραὴλ τοῦ θείου
τὴν παράκληcιν,
τὸν νόμου ποιητὴν καὶ δεcπότην
πληροῦντα νόμου τάξιν, κράζων αὐτῷ·
ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆς cῆς αἰνέcεως.

Θεώμενος Cυμεὼν λόγον τὸν ἄναρχον
μετὰ cαρκὸς, ὡς ἐν θρόνῳ
χερουβικῷ, παρθένῳ
ἐποχούμενον,
τὸν αἴτιον τοῦ εἶναι τὰ πάντα
ὡς βρέφος, ἐκπλαγεὶς ἐβόα αὐτῷ·
ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆς cῆς αἰνέcεως.

ᾠδὴ ε΄.

Ὡς εἶδεν Ἠcαΐας
cυμβολικῶς ἐν θρόνῳ ἐπηρμένῳ θεὸν
ὑπ᾽ ἀγγέλων δόξης
δορυφορούμενον,
ὢ τάλας! ἐβόα, ἐγώ·
πρὸ γὰρ εἶδον cωματούμενον θεὸν,
φωτὸς ἀνεcπέρου
καὶ εἰρήνης δεcπόζοντα.

Cυνεὶς ὁ θεῖος πρέcβυς
τὴν προφανεῖcαν πάλαι τῷ προφήτῃ δόξαν,
cαρκὶ λόγον βλέπων
μητρὶ κρατούμενον,
ὢ χαίροις, ἐβόα, cεμνή·
ὡς γὰρ θρόνος περιέχεις τὸν θεὸν,
φωτὸς ἀνεcπέρου
καὶ εἰρήνης δεcπόζοντα.

Προκύψας ὁ πρεcβύτης
καὶ τῶν ἰχνῶν ἐνθέως ἐφαψάμενος
τῆς ἀπειρογάμου | καὶ θεομήτορος,
πῦρ, ἔφη, βαcτάζεις, ἁγνή·
βρέφος φρίττω ἀγκαλίcαcθαι θεὸν,
φωτὸς ἀνεcπέρου
καὶ εἰρήνης δεcπόζοντα.

Ῥύπτεται Ἠcαΐας,
τοῦ Cεραφὶμ τὸν ἄνθρακα δεξάμενος,
ὁ πρέcβυς ἐβόα | τῇ θεομήτορι·

---

52 ὡς ἀτρεπτονηπιάcας scripsi cod. A scripturam ὡς ἄτρεπτον νηπιάcας secutus: ὡς ἀτρέπτως νηπιάcας Barth. — 59 ἐπληρώθη in prima et altera stropha A, in prima sola Barth. ἐπλήcθη in tertia et quarta A, in secunda et tertia et quarta Barth. ipsi numerorum concinnitatis gratia in prima stropha ἐπλήcθη, in reliquis ἐπληρώθη scripsimus — 65 αὐτῷ om. A — 67 βρεφῶν Barth.: τρέφων A et schol. — 68 ὑπόδεξαι Barth. — 76 παρθένῳ Barth. et schol. cod. A: παρθένε A — 79 ἐβόα cod. A m. sec. — 81 Ies. VI. — 82 ἐπηρμένον A, nos cum Barth. Iesaiae locutionem secuti sumus — 83 δορυφορούμενος A — 86 εἰρήνην in prima et tertia stropha A — δεcπόζοντος hic et infra A — 88 προφανεῖcαν Barth.: ἀφανεῖcαν A — 89 cαρκὶ A et schol.: χερcὶ Barth. — μητρὶ A et schol.: μητρὸς Barth. — 97 Χριcτὸν A — 99 Ies. VI 6.

cὺ ὥcπερ λαβίδι χερcὶ
λαμπρύνειc με ἐπιδοῦcα ὃν φέρειc,
φωτὸc ἀνεcπέρου
καὶ εἰρήνηc δεcπόζοντα.

ᾠδὴ ϛ'.

Ἐβόηcέ cοι
ἰδὼν ὁ πρέcβυc
τοῖc ὀφθαλμοῖc τὸ cωτήριον,
ὃ λαοῖc ἐπέcτη·
ἐκ θεοῦ, Χριcτὲ, cὺ θεόc μου.

Cιὼν cὺ λίθοc
ἐναπετέθηc
τοῖc ἀπιcτοῦcι προcκόμματοc
καὶ cκανδάλου πέτρα,
ἀρραγὴc πιcτῶν cωτηρία.

Βεβαίωc φέρων
τὸν χαρακτῆρα
τοῦ πρὸ αἰώνων cε φύcαντοc
τὴν βροτῶν δι' οἶκτον
νῦν ἀcθένειαν περιέθου.

Υἱὸν ὑψίcτου,
υἱὸν παρθένου,
θεὸν παιδίον γενόμενον
προcκυνήcαντά cε
νῦν ἀπόλυcον ἐν εἰρήνῃ.

ᾠδὴ ζ'.

Cὲ τὸν ἐν πυρὶ δροcίcαντα
παῖδαc θεολογήcανταc
καὶ παρθένῳ ἀκηράτῳ ἐνοικήcαντα
θεὸν λόγον ὑμνοῦμεν,
εὐcεβῶc μελῳδοῦντεc·
εὐλογητὸc ὁ θεὸc
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ἀδὰμ ἐμφανίcων ἄπειμι
εἰc Ἅιδου διατρίβοντι
καὶ τῇ Εὔᾳ προcκομίcων εὐαγγέλια,
Cυμεὼν ἀνεβόα,
cὺν προφήταιc χορεύων·
εὐλογητὸc ὁ θεὸc
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Γένοc χοϊκὸν ῥυcόμενοc
θεὸc ἕωc τοῦ Ἅιδου ἥξει·
αἰχμαλώτοιc δὲ παρέξει πᾶcιν ἄφεcιν
καὶ ἀνάβλεψιν πηροῖc
ὡc ἀλάλοιc βοῆcαι·
εὐλογητὸc ὁ θεὸc
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Καὶ cοῦ τὴν καρδίαν, ἄφθορε,
ῥομφαία διελεύcεται,
Cυμεὼν τῇ θεοτόκῳ προηγόρευcεν,
ἐν cταυρῷ καθορώcηc
cὸν υἱὸν, ᾧ βοῶμεν·
εὐλογητὸc ὁ θεὸc
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η'.

Ἀcτέκτῳ πυρὶ ἑνωcθέντεc
οἱ θεοcεβείαc προεcτῶτεc νεανίαι,
τῇ φλογὶ δὲ μὴ λωβηθέντεc
θεῖον ὕμνον ἔμελπον·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Λαὸc Ἰcραὴλ, τὴν cὴν δόξαν
τὸν Ἐμμανουὴλ ὁρῶν παιδίον ἐκ
παρθένου,
πρὸ προcώπου τῆc θείαc
κιβωτοῦ νῦν χόρευε·

---

103 λαμπρυνεῖc με A equidem verba transpositione facta sic sanaverim: με λαμπρύ-[illegible]ιc. — 111 ἀπειθοῦcι Barth. — 117 θεὸν m. sec. add. A — 118 cε om. A — 122 παρθένον — 124 εὐλογητὸc ὁ θεὸc ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν schol. cod. A Barth.: εὐλογητὸc εἶ κύριε ὁ [illegible]ὸc τῶν πατέρων ἡμῶν A — 126 expectes ἐν Ἅιδου; sed εἰc Ἅιδου διατρίβοντι novicio more [illegible]ctum esse videtur — 131 melius current numeri, si θεὸc post ἥξει collocaveris — 135 [illegible]ιc. II 35 — 140 ἑνωcθέντεc scripsimus scholiastae interpretationem ἐμβληθέντεc secuti: [illegible]ωθέντεc A ἑνωθέντεc Barth.

εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἰδού, Cυμεὼν ἀνεβόα,
τὸ ἀντιλεγόμενον cημεῖον οὗτος ἔςται,
θεὸς ὢν καὶ παιδίον·
τούτῳ πίςτει ψάλλωμεν·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ζωὴ πεφυκὼς οὗτος ἔςται
πτῶςις ἀπειθοῦςι νηπιάςας θεῖος λόγος,
ὡς ἀνάςταςις πᾶςι
τοῖς ἐν πίςτει μέλπουςιν·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ'.

Ἐν νόμου ςκιᾷ καὶ γράμματι τύπον
κατίδωμεν οἱ πιςτοί·
πᾶν ἄρςεν τὸ τὴν μήτραν
διανοῖγον ἅγιον θεῷ·
διὸ πρωτότοκον λόγον,
πατρὸς ἀνάρχου υἱὸν
πρωτοτοκούμενον μητρὶ
ἀπειράνδρῳ, μεγαλύνωμεν.

Τοῖς πρὶν νεογνῶν τρυγόνων ζεῦγος
δυάς τε ἦν νεοςςῶν·
ἀνθ' ὧν ὁ θεῖος πρέςβυς
καὶ ςώφρων Ἄννα προφῆτις
τῷ ἐκ παρθένου τεχθέντι
καὶ οἵῳ γόνῳ πατρὸς
ἐν τῷ ναῷ προςιόντι
λειτουργοῦντες ἐμεγάλυνον.

Ἀπέδωκάς μοι, ἐβόα Cυμεών,
τοῦ ςωτηρίου ςου,
Χριςτέ, ἀγαλλίαςιν·
ἀπόλαβέ ςου τὸν λάτριν,
τὸν τῇ ςκιᾷ κεκμηκότα,
νέον τῆς χάριτος
ἱεροκήρυκα μύςτην
ἐν αἰνέςει μεγαλύνοντα.

Ἱεροπρεπῶς ἀνθωμολογεῖτο
ὑποφητεύουςα
ἡ ςώφρων καὶ ὁςία
καὶ πρεςβυρὰ τῷ δεςπότῃ
ἐν τῷ ναῷ διαρρήδην·
τὴν θεοτόκον δὲ
ἀνακηρύττουςα πᾶςι
τοῖς παροῦςιν ἐμεγάλυνεν.

V

Κανὼν εἰς τὴν Μεταμόρφωςιν τοῦ Χριςτοῦ (Αὐγ. 6).

Ἡ ἀκροςτιχίς:

«Χριςτὸς ἐνὶ ςκοπιῇ ςέλας ἄπλετον εἴδεος ἧκε.»

ἦχος δ'.

ᾠδὴ α'.

Χοροὶ Ἰςραὴλ ἀνίκμοις ποςὶ
πόντον ἐρυθρὸν καὶ ὑγρὸν βυθὸν διελάςαντες,
ἀναβάτας τριςτάτας
δυςμενεῖς ὁρῶντες ἐν αὐτῷ ὑποβρυχίους,
ἐν ἀγαλλιάςει ἔμελπον·
ᾄςωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξαςται.

---

152 Luc. II 34. — 155 μέλψωμεν Barth. — 159 ἀπειθοῦςα A — θεὸς Barth. — 161 τοῖς πίςτει μέλπουςιν schol. cod. A Barth., ipsi addita praepositione ἐν numeros explevimus: τούτῳ πίςτει μέλψωμεν A — 164 Luc. II 23 — νόμῳ Barth. — 172 Luc. II 24 — 175 Luc. II 36. — 179 λειτουργοῦςι μεγαλύνομεν — 180 Luc. II 29—32. — 189 Ἄννα, quod editores Menaeorum ante ὑποφητεύουςα addunt, ex interpolatione ortum esse numeri arguunt. Cod. A. — 4 post vel ante ὁρῶντες vocabulum bisyllabum ut ἄρδην excidisse videtur.

Ῥήματα ζωῆϲ τοῖϲ φίλοιϲ Χριϲτὸϲ
καὶ περὶ τῆϲ θείαϲ δημηγορῶν βασι-
λείαϲ ἔφη·
ἐν ἐμοὶ τὸν πατέρα
ἐπιγνώϲεϲθε, φωτὶ ὡϲ ἐξαϲτράψω
ἀπροϲίτῳ
ἐν ἀγαλλιάϲει λέγουϲιν·
ᾄϲωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξαϲται.

Ἰϲχὺν τῶν ἐθνῶν κατέδεϲθε,
φίλοι μαθηταί, θαυμαϲθήϲεϲθε δὲ τῷ
πλούτῳ αὐτῶν,
ὅτι δόξηϲ πληροῦϲθε,
ὡϲ ὀφθήϲομαι λαμπρότερον ἡλίου
ἐξαϲτράπτων
ἐν ἀγαλλιάϲει λέγουϲιν·
ᾄϲωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξαϲται.

Cήμερον Χριϲτὸϲ ἐν ὄρει Θαβὼρ
λάμψαϲ ἀμυδρῶϲ, θεϊκῆϲ αὐγῆϲ, ὡϲ
ὑπέϲχετο,
μαθηταῖϲ παρεγύμνου
χαρακτῆρα, ϲελαϲφόρου δὲ πληϲθέν-
τεϲ θείαϲ αἴγληϲ
ἐν ἀγαλλιάϲει ἔμελπον·
ᾄϲωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξαϲται.

ᾠδὴ γ'.

Τόξον δυνατῶν ἠϲθένηϲε,
καὶ οἱ ἀϲθενοῦντεϲ
περιεζώϲαντο δύναμιν·
διὰ τοῦτο ἐϲτερεώθη
ἐν κυρίῳ ἡ καρδία μου.

Ὅλον τὸν Ἀδὰμ φορέϲαϲ, Χριϲτέ,
τὴν ἀμαυρωθεῖϲαν
ἀμείψαϲ ἐλάμπρυναϲ
πάλαι φύϲιν καὶ ἀλλοιώϲει
τῆϲ μορφῆϲ ϲου ἐθεούργηϲαϲ.

Cτύλῳ πυριμόρφῳ καὶ νεφέλῃ πάλαι
ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ
τὸν Ἰϲραὴλ ἄγων ϲήμερον
ἐν τῷ ὄρει Θαβὼρ ἀρρήτωϲ
ἐν φωτὶ Χριϲτὸϲ ἐξέλαμψεν.

ᾠδὴ δ'.

Εἰϲακήκοα τὴν ἔνδοξον
οἰκονομίαν ϲου, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ,
ὅτι ἐτέχθηϲ ἐκ τῆϲ παρθένου,
ἵνα ἐκ πλάνηϲ ῥύϲῃ τοὺϲ κραυγάζον-[ταϲ·
δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε.

Νόμον ἐν Cινᾷ τῷ γράμματι
διατυπούμενοϲ, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ,
ἐν τῇ νεφέλῃ, πυρὶ καὶ γνόφῳ
καὶ ἐν θυέλλῃ ὤφθηϲ ἐποχούμενοϲ·
δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε.

Ἵνα πιϲτώϲῃ τὴν ἔνδοξον
οἰκονομίαν ϲου, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ,
ὡϲ προϋπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων
καὶ ὁ αὐτὸϲ ἐν νέφει τὴν ἐπίβαϲιν θείϲ,
ἐν τῷ Θαβὼρ ἐνδόξωϲ ἐξέλαμψαϲ.

Cυλλαλοῦντεϲ παρειϲτήκειϲαν
δουλοπρεπῶϲ ϲοὶ τῷ δεϲπότῃ Χριϲτῷ,
οἷϲ ἐν πυρὸϲ ἀτμίδι καὶ γνόφῳ
καὶ λεπτοτάτῃ αὔρᾳ προϲωμίληϲαϲ·
δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε.

Κατεμήνυον τὴν ἔξοδον
διὰ ϲταυροῦ ϲου ἐν Θαβὼρ παρόντεϲ
ὁ ἐν πυρί ϲε καὶ βάτῳ πάλαι
προκατιδὼν Μωϋϲῆϲ καὶ ὁ μετάρϲιοϲ
δίφρῳ ἐν πυρίνῳ Ἠλίαϲ, Χριϲτέ.

ᾠδὴ ε'.

Ὁ τοῦ φωτὸϲ διατμήξαϲ
τὸ πρωτόγονον χάοϲ,

10 Matth. XVII 1—10. Marc. IX 2—9. Luc. IX 28—32. — 11 λέγουϲιν A: μέλποντεϲ Barth., nescio an vere — 14 αὐτῶν Barth. — 16 λαμπρότεροϲ Barth. — 17 μέλποντεϲ Barth. — 30 ἡμῶν, quod scholiasta interpretatur, ante ἀμείψαϲ addendum iudicamus — 35 ἀρρήτω A — 38 ϲου οἰκονομίαν A — 39 τῆϲ om. Barth. — 40 βοῶνταϲ ϲοι Barth. — 50 ἐνδόξωϲ] ἀρρήτωϲ Barth. — 58 διὰ ϲταυροῦ A cum schol.: τὴν ἐν ϲταυρῷ Barth. — 61 δίφρων A

ὡς ἐν φωτὶ τὰ ἔργα ὑμνῇ cε, Χριcτὲ,
τὸν δημιουργὸν, | ἐν τῷ φωτί cου
τὰς ὁδοὺς ἡμῶν εὔθυνον.

Προcενωπίῳ cοι ὧραι
ὑπεκλίθηcαν· φῶς γὰρ
καὶ πρὸ ποδῶν ὑψίδρομον cέλας, Χριcτὲ,
ἥλιος ἧκε, | μορφὴν βροτείαν
ὡς ἀμεῖψαι ηὐδόκηcας.

Ἰδοὺ cωτὴρ, ἀνεβόων
Μωϋcῆς καὶ Ἠλίας
τῶν μαθητῶν ἐν ὄρει ἁγίῳ Θαβὼρ
ἐνηχουμένων, | Χριcτὸς, ὃν πάλαι
προηγγείλαμεν ὄντα θεόν.

Ἡ ἀναλλοίωτος φύcις
τῇ βροτείᾳ μιχθεῖcα,
τῆς ἐμφεροῦς ἀΰλου θεότητος φῶς
παραγυμνοῦcα, | τοῖς ἀποcτόλοις
ἀπορρήτως ἐξέλαμψε.

Cὲ τὸ ἀΐδιον φέγγος | ἐν πατρῴᾳ τῇ δόξῃ
οἱ μαθηταὶ ὡς εἶδον ἐκλάμψαν, Χριcτὲ,
cοὶ ἀνεβόων· | ἐν τῷ φωτί cου
τὰς ὁδοὺς ἡμῶν εὔθυνον.

ᾠδὴ ς'.

Ἐν τῷ θλίβεcθαί με | ἐβόηcα πρὸς κύριον
καὶ ἐπήκουcέ μου
ὁ θεὸς τῆς cωτηρίας μου.

Λαμπηδόνος πλέον
ἡλίου φῶς τρανότερον
ἐν Θαβὼρ ἐκλάμψας
ὁ Χριcτὸς ἡμᾶς ἐφώτιcεν.

Ἀνελθὼν ἐν ὄρει
Θαβὼρ μετεμορφώθης, Χριcτὲ,
καὶ τὴν πλάνην πᾶcαν
ἀμαυρώcας φῶς ἐξέλαμψας.

Cὲ θεὸν ἐπέγνων | οἱ ἔνδοξοι ἀπόcτολοι
ἐν Θαβὼρ, Χριcτὲ, δὲ
ἐκπλαγέντες γόνυ ἔκλιναν.

ᾠδὴ ζ'.

Ἀβραμιαῖοι ποτὲ | ἐν Βαβυλῶνι παῖδες
καμίνου φλόγα κατεπάτηcαν
καὶ ὑμνοῦντες ἔψαλλον·
ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Περιχυθέντες φωτὶ
τῆς ἀπροcίτου δόξης
Θαβὼρ ἐν ὄρει οἱ ἀπόcτολοι,
Χριcτὲ, ἀνεβόηcαν· | ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Λαίλαπι θείας ἠχῆς
καὶ δροcοβόλῳ νεφέλῃ,
Χριcτὲ, καὶ αἴγλῃ cου ἡδόμενοι
οἱ ἀπόcτολοι ἔψαλλον·
ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἐν ἀπορρήτῳ φωτὶ
ὡς cὲ κατεῖδε Πέτρος
Θαβὼρ ἐν ὄρει ἐξαcτράψαντα,
Χριcτὲ, προcεκύνηcεν· | ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Τῷ ἀρχηγῷ τῆς ζωῆς
Χριcτῷ cυνόντες παῖδες
οἱ Ζεβεδαίου, ὡς ἀπέπεμψε
μορφῆς φῶς, ἐβρόντηcαν·
ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

---

63 ὑμνεῖ A — 66 προcενωπίου A m. p. πρὸς ἐνώπιον A m. sec. — 68 εἶκε Barth. — 73 ὄντα θεόν om. A sed interpretatur scholiasta — 94 παῖδες] ναίοι i. e. νέοι A — 96 ἐν ὕμνοις κραυγάζοντες Hirm. — 97 ἡμῶν et in hac et in reliquis strophis omittunt Barth. Hirm. — 102 δροcοβόλων A — 104 nescio an ἀπόcτολοι omisso articulo οἱ scribere praestet — 106 ἀπροcίτῳ Barth. — 108 ἀνεβόηcαν Barth. — 110 τῆς γῆς Barth. — 112 ἀπρόcιτον φῶς A

ᾠδὴ η΄.

Οἱ ἐν Βαβυλῶνι παῖδες,
τῷ θείῳ πυρπολούμενοι ζήλῳ,
τυράνου καὶ φλογὸς ἀπειλὴν
ἀνδρείως κατεπάτησαν·
καὶ μέσον πυρὸς ἐμβληθέντες
δροσιζόμενοι ἔψαλλον·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Νεύματι τὸ πᾶν ὁ φέρων [βὼρ,
ποσὶν ἀχράντοις ὄρους ἐπέβη Θα-
ἐν ᾧ ἡλίου μᾶλλον αὐγῆς
ἐξαστράψας τὸ πρόσωπον
τοὺς νόμου προκρίτους
καὶ τῆς χάριτος ἔδειξε μέλποντας·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Ἐν τῇ ἀπροσίτῳ δόξῃ [βὼρ
κατ᾽ ὄρος ἐκφανθὲν ἀπορρήτως Θα-
τὸ ἄσχετον καὶ ἄδυτον φῶς,
τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα,
τὴν κτίσιν φαιδρῦναν,
τοὺς ἀνθρώπους ἐθέωσε μέλποντας·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Ἱεροπρεπῶς ἑστῶτες
Μωσῆς τε καὶ Ἠλίας ἐν ὄρει Θαβώρ,
τῆς θείας χαρακτῆρα τρανῶς
ὑποστάσεως βλέποντες,
Χριστὸν ἐν πατρῴᾳ
ἐξαστράψαντα δόξῃ ἀνέμελπον·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Διὰ τῆς ἐν γνόφῳ θείας
ὀμφῆς τὸ πρόσωπον [ποτὲ] ἐδοξάσθη
Μωσῆς·
Χριστὸς δὲ ὡς ἱμάτιον φῶς
καὶ δόξαν ἀναβάλλεται·
φωτὸς αὐτουργὸς γὰρ [τας·
πεφυκὼς καταυγάζει τοὺς μέλπον-
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Ἐκ φωτογενοῦς νεφέλης
Χριστὸν οἱ μαθηταὶ ἀμπεχόμενον
ὁρῶντες ἐν Θαβὼρ καὶ πρηνεῖς
ἐπὶ γῆν κατανεύσαντες,
τὸν νοῦν ἐλλαμφθέντες,
σὺν πατρὶ τοῦτον ὕμνουν καὶ πνεύ-
ματι·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

ᾠδὴ θ΄.

Ὁ τόκος σου ἄφθορος ἐδείχθη·
θεὸς ἐκ λαγόνων σου προῆλθε
σαρκοφόρος, ὃς ὤφθη
ἐπὶ γῆς καὶ τοῖς ἀνθρώποις συν-
ανεστράφη·
σέ, θεοτόκε, | διὸ πάντες μεγαλύνομεν.

Σύντρομοι καινῇ φωτοχυσίᾳ
ἀθρόως οἱ μαθηταὶ ἐλλαμφθέντες
εἰς ἀλλήλους ἑώρων,
θαμβηθέντες δὲ καὶ πρὸς γῆν κα-
τακλιθέντες
σοὶ τῷ δεσπότῃ
τῶν ἁπάντων προσεκύνησαν.

Ἦχος ἐκ νεφέλης ἀνεπέμπετο
θεόκτυπος, βεβαιῶν τὸ θαῦμα·
ὁ πατὴρ γὰρ τῶν φώτων,
οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
τοῖς ἀποστόλοις | ἐπεβόα, οὗ ἀκούετε.

Καινὰ κατιδόντες καὶ παράδοξα,

---

125 τοὺς om. Barth. — τῆς om. A — 143 ποτὲ uncinis inclusimus. — 152 γῆς Barth. — 154 τοῦτο A — 158 ὡς A — 162 ἀθρόως οἱ Barth. ἀθρόον οἱ A, unde coniicias quod numeri commendant ἀθρόοι — 163 πρὸς Barth. — 164 καὶ πρηνεῖς εἰς γῆν καταπεσόντες Barth. — 169 ἐστιν υἱὸς ὁ ἀγαπητός μου Barth. — 170 ἀνεβόα Barth.

φωνὴν πατρικὴν ἐνωτιcθέντες
ἐν Θαβὼρ οἱ τοῦ λόγου
ὑπηρέται, ἐκμαγεῖον τοῦ ἀρχετύπου
οὗτος ὑπάρχει,
ἀνεβόων, ὁ cωτὴρ ἡμῶν.

Εἰκὼν ἀπαράλλακτε τοῦ ὄντος,
ἀκίνητε cφραγὶc, ἀναλλοίωτε
υἱὲ, λόγε, cοφία
καὶ βραχίων, δεξιὰ ὑψίcτου, cθένος,
cὲ ἀνυμνοῦμεν
cὺν πατρί τε καὶ τῷ πνεύματι.

VI

Κανὼν εἰc τὴν Κοίμηcιν τῆc θεοτόκου (Αὐγ. 15).

Ἡ ἀκροcτιχίc:

«Πανηγυριζέτωcαν οἱ θεόφρονεc.»

ἦχοc α΄.

ᾠδὴ α΄.

Πεποικιλμένη τῇ θείᾳ δόξῃ
ἡ ἱερὰ καὶ εὐκλεὴc, | παρθένε, μνήμη cου
πάνταc cυνηγάγετο | πρὸc εὐφροcύνην τοὺc πιcτοὺc,
ἐξαρχούcηc Μαριὰμ | μετὰ χορῶν καὶ τυμπάνων
τῷ cῷ ᾄδονταc μονογενεῖ,
ἐνδόξωc ὅτι δεδόξαcται·

Ἀμφεπονεῖτο ἀΰλων τάξιc
οὐρανοβάμων ἐν Cιὼν | τὸ θεῖον cῶμά cου·
ἄφνω δὲ cυρρεύcαcα | τῶν ἀποcτόλων ἡ πληθὺc
ἐκ περάτων, θεοτόκε, | cοὶ παρέcτηcαν ἄρδην,
μεθ᾽ ὧν, ἄχραντε, cοῦ τὴν cεπτὴν,
παρθένε, μνήμην δοξάζομεν.

Νικητικὰ μὲν βραβεῖα ἦρω
κατὰ τῆc φύcεωc, ἁγνὴ, | θεὸν κυήcαcα·
ὅμωc μιμουμένη δὲ τὸν ποιητήν cου καὶ υἱὸν
ὑπὲρ φύcιν ὑποκύπτειc | τοῖc τῆc φύcεωc νόμοιc·
διὸ θνήcκουcα cὺν τῷ υἱῷ
ἐγείρῃ διαιωνίζουcα.

ᾠδὴ γ΄.

Ἡ δημιουργικὴ | καὶ cυνεκτικὴ
τῶν ἁπάντων
θεοῦ cοφία καὶ δύναμιc
ἀκλινῆ, ἀκράδαντον
τὴν ἐκκληcίαν cτήριξον, Χριcτέ·
μόνοc γὰρ εἶ ἅγιοc
ὁ ἐν ἁγίοιc ἀναπαυόμενοc.

---

172 φωνῆc πατρικῆc Barth. — 175 ἀνεβόα A — 177 ἀναλλοίωτε contra numeros peccare videtur, sed non habeo quod eius in locum substituam — 179 βραχίον scholiasta interpretatur.

Cod. A — v. 10 παρέcτηκεν ex παρέcτηcαν corr. m. sec. A — 14 θεὸν in rasura A θεὸν λόγον interpretatur scholiasta. — 18 δικαιωνίζουcα A — 19 Paroem. Sal. VIII. — 22 cτήριcον A

Γυναῖκά cε θνητὴν, | ἀλλ᾽ ὑπερφυῶc
καὶ μητέρα
θεοῦ εἰδότεc, πανάμωμε,
οἱ κλεινοὶ ἀπόcτολοι
πεφρικυίαιc ἥπτοντο χερcὶ,
δόξῃ ἀπαcτράπτουcαν
ὡc θεοδόχον cκῆνοc θεώμενοι.

Ὑπέφθαcε χερcὶ | ταῖc ὑβριcτικαῖc
τοῦ αὐθάδουc
τομὴν ἡ δίκη ἐπάξαcα,
τοῦ θεοῦ φυλάξαντοc
τὸ cέβαc τῇ ἐμψύχῳ κιβωτῷ
δόξῃ τῆc θεότητοc,
ἐν ᾗ ὁ λόγοc cὰρξ ἐχρημάτιcεν.

ᾠδὴ δ΄.

Ῥήcειc προφητῶν καὶ αἰνίγματα
τὴν cάρκωcιν ὑπέφηναν
τὴν ἐκ παρθένου cου, Χριcτὲ,
φέγγοc ἀcτραπῆc cου
εἰc φῶc ἐθνῶν ἐξελεύcεcθαι·
καὶ φωνεῖ cοι ἄβυccοc | ἐν ἀγαλλιάcει·
τῇ δυνάμει cου δόξα, φιλάνθρωπε.

Ἴδετε, λαοὶ, καὶ θαυμάcατε·
τὸ ὄροc γὰρ τὸ ἅγιον
καὶ ἐμφανέcτατον θεοῦ [αἴρεται,
τῶν ἐπουρανίων | μονῶν ἐφύπερθεν
οὐρανὸc ἐπίγειοc | ἐν ἐπουρανίῳ
καὶ ἀφθάρτῳ χθονὶ οἰκιζόμενοc.

Ζωῆc ἀϊδίου καὶ κρείττονοc
ὁ θάνατόc cου γέγονε
διαβατήριον, ἁγνὴ, [ἄρρευcτον
ἐκ τῆc ἐπικήρου | πρὸc θείαν ὄντωc καὶ
μεθιcτῶν cε, ἄχραντε, | ἐν ἀγαλλιάcει
τὸν υἱὸν καθορᾷν cου καὶ κύριον.

Ἐπήρθηcαν πύλαι οὐράνιαι,
καὶ ἄγγελοι ἀνύμνηcαν,
καὶ ὑπεδέξατο Χριcτὸc
τὸ τῆc παρθενίαc
αὐτοῦ μητρῷον κειμήλιον·
Χερουβὶμ ὑπεῖξέ cοι | ἐν ἀγαλλιάcει·
Cεραφὶμ δὲ δοξάζει cε χαίροντα.

ᾠδὴ ε΄.

Τὸ θεῖον καὶ ἄρρητον κάλλοc
τῶν ἀρετῶν cου, Χριcτὲ, διηγήcομαι.
ἐξ ἀϊδίου γὰρ δόξηc | cυναΐδιον
ἐνυπόcτατον λάμψαc ἀπαύγαcμα
παρθενικῆc ἀπὸ γαcτρὸc
τοῖc ἐν cκότει καὶ cκιᾷ
cωματωθεὶc ἀνέτειλαc ἥλιοc.

Ὡc ἐπὶ νεφέληc, παρθένε,
τῶν ἀποcτόλων ὁ δῆμοc ὀχούμενοc
πρὸc τὴν Cιὼν ἐκ περάτων
λειτουργῆcαί cοι
τῇ νεφέλῃ τῇ κούφῃ ἠθροίζετο,
ἀφ᾽ ἧc ὁ ὕψιcτοc θεὸc
τοῖc ἐν cκότει καὶ cκιᾷ
δικαιοcύνηc ἔλαμψεν ἥλιοc.

Cαλπίγγων θεόληπτοι γλῶccαι
τῶν θεολόγων ἀνδρῶν εὐηχέcτερον
τῇ θεοτόκῳ ἐβόων | τὸν ἐξόδιον
ἐνηχούμεναι ὕμνον τῷ πνεύματι·
χαίροιc, ἀκήρατε πηγὴ
τοῦ θεοῦ ζωαρχικῆc
καὶ cωτηρίου πάντων cαρκώcεωc.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἄλιον ποντογενὲc
κητῷον ἐντόcθιον πῦρ
τῆc τριημέρου ταφῆc cου
τὶ προεικόνιcμα,

28 colon πεφρικυίαιc ἥπτοντο χερcὶ una syllaba brevius est quam quae ei respondent in prima et tertia stropha, quam inaequalitatem modulatione protracta potius quam particulis τὴν et τὸ resectis sanandam iudico — 37 αἰνίγματι A — 42 δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε A — 46 βουνῶν Barth. — 52 εὐάρεcτον A — 58 παρθένου A — 60 cὲ δοξάζουcιν A — 64 καὶ ἐνυπόcτατον Barth. — λάμψαν A — 78 ἐνηχούμενοι A m. pr. — 80 τῆc τοῦ θεοῦ Barth., fort.: τῆc θεοῦ — 83 τὶ προεικόνιcμα Barth.: προεικόνιcμα τὶ A invitis carminis modis, τί προεικόνιcμα ed. Veneta

οὗ Ἰωνᾶς | ὑποφήτης ἀναδέδεικται·
cεcωcμένος γὰρ ὡς καὶ προὐπέπωτο
ἀcινὴς ἐβόα·
θύcω cοι μετὰ φωνῆς | αἰνέcεως, κύριε.

Νέμει cοι τὰ ὑπὲρ φύcιν
ἄναξ ὁ πάντων θεός·
ἐν γὰρ τῷ τόκῳ παρθένον
ὥcπερ ἐφύλαξεν,
οὕτως ἐν τάφῳ τὸ cῶμα διετήρηcεν
ἀδιάφθορον καὶ cυνεδόξαcε
θείᾳ μεταcτάcει
γέραcοι ὥcπερ υἱὸς | μητρὶ χαριζόμενος.

Ὄντως cε ὡς φαεινὴν
λυχνίαν ἀΰλου πυρός,
θυμιατήριον θείου | χρύcεον ἄνθρακος
ἐν τοῖς ἁγίων ἁγίοις κατεcκήνωcε,
cτάμνον ῥάβδον τε πλάκα θεόγραφον,
κιβωτὸν ἁγίαν,
τράπεζαν ἄρτου ζωῆς,
παρθένε, ὁ τόκος cου.

ᾠδὴ ζ΄.

Ἰταμῷ θυμῷ τε καὶ πυρὶ
θεῖος ἔρως ἀντιταττόμενος
τὸ μὲν πῦρ ἐδρόcιζε,
τῷ θυμῷ δὲ ἐγέλα
θεοπνεύcτῳ λογικῇ,
τῇ τῶν ὁcίων | τριφθόγγῳ λύρᾳ
ἀντιφθεγγόμενος
μουcικοῖς ὀργάνοις | ἐν μέcῳ φλογός·
ὁ δεδοξαcμένος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Θεοτεύκτους πλάκας Μωϋcῆς
γεγραμμένας τῷ θείῳ πνεύματι
ἐν θυμῷ cυνέτριψεν,
ἀλλ᾽ ὁ τούτου δεcπότης
τὴν τεκοῦcαν ἀcινῆ
τοῖς οὐρανίοις | φυλάξας δόμοις
νῦν εἰcῳκίcατο·
cὺν αὐτῇ cκιρτῶντες | βοῶμεν Χριcτῷ·
ὁ δεδοξαcμένος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἐν κυμβάλοις, χείλεcιν ἁγνοῖς,
μουcικῇ τε καρδίας φόρμιγγι,
ἐν εὐήχῳ cάλπιγγι | ὑψηλῆς διανοίας
τῆς παρθένου καὶ ἁγνῆς
ἐν τῇ εὐcήμῳ | κλητῇ ἡμέρᾳ
τῆς μεταcτάcεως
πρακτικαῖς κροτοῦντες
βοῶμεν χερcίν·
ὁ δεδοξαcμένος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ὁ θεόφρων ἤθροιcται λαός·
τῆς γὰρ δόξης θεοῦ τὸ cκήνωμα
ἐκ Σιὼν μεθίcταται
πρὸς οὐράνιον δόμον,
ἔνθα ἦχος καθαρὸς
ἑορταζόντων | φωνῇ ἀφράcτου
ἀγαλλιάcεως
καὶ ἐν εὐφροcύνῃ | βοώντων Χριcτῷ·
ὁ δεδοξαcμένος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Φλόγα δροcίζουcαν ὁcίους,
δυccεβεῖς δὲ καταφλέγουcαν
ἄγγελος θεοῦ ὁ πανcθενὴς ἔδειξε παιcί·

89 τόκῳ A cum schol.: τίκτειν Barth. — 94 Exod. XXXVIII — 95 θυμιατήριον χρυcέου omisso θείου A — 99 ἄρτου Barth.: λόγου A cum schol. Ven. — 108 Deuteronom. cX 17. — 110 δέcποτα A — 113 αὐτῆς A — 116 χειλέων ἁγνῶν erat cum coniicerem; sed poetam parum expedita verborum constructione uti quam numerorum concinnitatem laedere maluisse iam cognovi — 128 φωνῇ de coniectura scripsimus: φωνῆς A, φωνή Barth. — 129 ἐν om. A

Ζωαρχικὴν δὲ πηγὴν εἰργάσατο | τὴν θεοτόκον,
φθορὰν θανάτου | καὶ ζωὴν βλυστάνουσαν τοῖς μέλπουσι·
τὸν δημιουργὸν μόνον ὑμνοῦμεν | οἱ λελυτρωμένοι
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ῥήμασιν εἴχοντο τῆς θείας
κιβωτοῦ τοῦ ἁγιάσματος
πᾶσα ἡ πληθὺς τῶν θεολόγων ἐν τῇ Σιών·
ποῦ νῦν ἀπαίρεις, σκηνή, κραυγάζοντες, | θεοῦ τοῦ ζῶντος;
μὴ διαλίπῃς | ἐποπτεύουσα τοὺς πίστει μέλποντας·
τὸν δημιουργὸν μόνον ὑμνοῦμεν | οἱ λελυτρωμένοι
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὅπως ὑψώσασα τὰς χεῖρας
ἐκδημοῦσα ἡ πανάμωμος,
χεῖρας τὰς θεὸν ἠγκαλισμένας σωματικῶς,
ἐν παρρησίᾳ ὡς μήτηρ ἔφησε | πρὸς τὸν δεσπότην·
οὓς μοι ἐκτήσω, | εἰς αἰῶνας φύλαττε βοῶντάς σοι·
τὸν δημιουργὸν μόνον ὑμνοῦμεν | οἱ λελυτρωμένοι
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ'.

Νενίκηνται τῆς φύσεως οἱ ὅροι
ἐν σοί, παρθένε ἄχραντε·
παρθενεύει γὰρ τόκος
καὶ ζωὴν προμνηστεύεται θάνατος·
ἡ μετὰ τόκον παρθένος
καὶ μετὰ θάνατον ζῶσα
σώζοις ἀεί,
θεοτόκε, τὴν κληρονομίαν σου.

Ἐξίσταντο ἀγγέλων αἱ δυνάμεις,
ἐν τῇ Σιὼν σκοπούμεναι
τὸν οἰκεῖον δεσπότην
γυναικείαν ψυχὴν χειριζόμενον·
τῇ γὰρ ἀχράντως τεκούσῃ
υἱοπρεπῶς προσεφώνει·
δεῦρο, σεμνή,
τῷ υἱῷ καὶ θεῷ συνδοξάσθητι.

Συνέστειλε χορὸς τῶν ἀποστόλων
τὸ θεοδόχον σῶμά σου,
μετὰ δέους ὁρῶντες
καὶ φωνῇ λιγυρᾷ προσφθεγγόμενοι·
εἰς οὐρανίους θαλάμους
πρὸς τὸν υἱὸν ἐκφοιτῶσα
σώζοις ἀεί,
θεοτόκε, τὴν κληρονομίαν σου.

VII

Κανὼν εἰς τὴν κυριακὴν τῶν Βαΐων (Τριῳδ. σελ. 337).
Ἡ ἀκροστιχίς· «Ὡσαννὰ Χριστὸς εὐλογημένος θεός.»
ἦχος δ'. ᾠδὴ α'.

Ὤφθησαν | αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου
νοτίδος ἄμοιροι,
καὶ ἀνεκαλύφθη θαλάσσης
κυμαινούσης τὰ θεμέλια·

135 ἠργάσατο A — 143 διαλίποις A — 146 ὥπως A et fuisse, qui acrostichidis angustiis coactum poetam ὅπως pro ὣ πῶς dixisse arbitrarentur, scholiasta memoriae prodidit — 149 τεχθέντα Barth. — 158 σώζεις A — 170 σώζεις A

τῇ καταιγίδι νεύματι
ταύτης γὰρ ἐπετίμηcαc,
περιούcιον λαὸν δὲ ἔcωcαc,
ᾄδοντα ἐπινίκιον ὕμνον cοι, κύριε.

Cτόματοc | ἐκ νηπίων ἀκάκων
καὶ θηλαζόντων αἶνον
τῶν cῶν οἰκετῶν κατηρτίcω,
καταλῦcαι τὸν ἀντίπαλον
καὶ ἐκδικῆcαι πάθει cταυροῦ
τὴν πτῶcιν τοῦ πάλαι Ἀδάμ,
διὰ ξύλου ἀναcτῆcαι τοῦτον δὲ
ᾄδοντα ἐπινίκιον ὕμνον cοι, κύριε.

Αἴνεcιν | ἐκκληcία ὁcίων
τῷ ἐνοικοῦντι Cιὼν
cοί, Χριcτέ, προcφέρει· ἐν cοὶ δὲ
Ἰcραήλ, τῷ ποιητῇ αὐτοῦ,
χαίρει, καὶ ὄρη ἔθνη ἀντί-
τυπα λιθοκάρδια
ἐκ προcώπου cου ἠγαλλιάcαντο,
ᾄδοντα ἐπινίκιον ὕμνον cοι, κύριε.

ᾠδὴ γ΄.

Νάουcαν ἀκρότομον | προcτάγματι cῷ
cτερεὰν ἐθήλαcε πέτραν
Ἰcραηλίτηc λαόc·
ἡ δὲ πέτρα cύ, Χριcτέ,
ὑπάρχειc καὶ ζωή,
ἐν ᾧ ἐcτερεώθη | ἡ ἐκκληcία κράζουcα·
Ὡcαννά, εὐλογημένοc εἶ ὁ ἐρχόμενοc.

Νεκρὸν τετραήμερον | προcτάγματι cῷ
ἐκ νεκάδων cύντρομοc Ἅιδηc
ἀφῆκε Λάζαρον·
ἡ ἀνάcταcιc, Χριcτέ, | cὺ γὰρ καὶ ζωή,
ἐν ᾧ ἐcτερεώθη | ἡ ἐκκληcία κράζουcα·
Ὡcαννά, εὐλογημένοc εἶ ὁ ἐρχόμενοc.

Ἄιcατε λαοὶ θεο|πρεπῶc ἐν Cιὼν
καὶ εὐχὴν ἀπόδοτε Χριcτῷ
ἐν Ἱερουcαλήμ·
αὐτὸc ἔρχεται ἐν δόξῃ κύριοc,
ἐν ᾧ ἐcτερεώθη | ἡ ἐκκληcία κράζουcα·
Ὡcαννὰ εὐλογημένοc εἶ ὁ ἐρχόμενοc.

ᾠδὴ δ΄.

Χριcτὸc ὁ ἐρχόμενοc
ἐμφανῶc θεὸc ἡμῶν
ἥξει καὶ οὐ χρονιεῖ
ἐξ ὄρουc καταcκίου δαcέοc κόρηc
τικτούcηc ἀπειράνδρωc,
προφήτηc πάλαι φηcί·
διὸ πάντεc βοῶμεν·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Ῥηξάτω εὐφροcύνην
κραταιὰν ἐπ᾽ ἔλεον
ὄρη καὶ πάντεc βουνοί,
καὶ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἐπικροτηcάτω·
Χριcτὸν αἰνεῖτε ἔθνη,
καὶ τοῦτον πάντεc λαοὶ
ἐπαινοῦντεc βοᾶτε·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Ἰcχὺν ὁ βαcιλεύων | τῶν αἰώνων κύριοc
ἐνδεδυμένοc ἥξει·
τῆc τούτου ὡραιότητόc τε καὶ δόξηc
ἀcύγκριτοc ὑπάρχει
εὐπρέπεια ἐν Cιών·
διὸ πάντεc βοῶμεν·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Cπιθαμῇ ὁ μετρήcαc
οὐρανόν, δρακὶ δὲ γῆν
κύριοc πάρεcτι·
Cιὼν γὰρ ἐξελέξατο, ἐν αὐτῇ δὲ

Codd. AV — v. 9 Psalm. 8 — 11 καταρτίcω A — 21 ἀντίτυπα, ἔθνη coniicio, quod et sententia et membrorum divisione commendari videtur. — 30 Ioann. XI. — 32 fort. γὰρ εἶ καί — 37 Matth. XXI. Ioann. XII — κύριοc V: μετὰ κυρείαc A Barth., locus nondum sanatus esse videtur — 40 Prec. Abbac. 4. — 43 ἀπειράνδρωc AV: ἀπειράνδρου Barth. — 50 αἰνεῖτε schol. cod. A, V Barth.: ὑμνεῖτε A — 51 τούτῳ Barth. — 54 κύριε A — 58 εὐπρέπειαν A, cf. Psalm. XLIX 3. — 59 βοᾶτε A βοῶμεν V Barth., quod idem in prima stropha legimus

οἰκεῖν καὶ βαcιλεύειν
ᾑρετίcατο λαῶν
τῶν ἐν πίcτει βοώντων·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

ᾠδὴ ε΄.

Τῆc Cιὼν ἐπ' ὄρουc ἀνάβηθι
ὁ εὐαγγελιζόμενοc
καὶ τῆc Ἱερουcαλήμ,
ὁ κηρύccων ἐν ἰcχύϊ ὕψωcον φωνήν·
δεδοξαcμένα ἐλαλήθη
περὶ coῦ, ἡ πόλιc τοῦ θεοῦ·
εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰcραὴλ
καὶ cωτήριον ἔθνεcιν.

Ὁ ἐν τοῖc ὑψίcτοιc καθήμενοc
ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ θεὸc
καὶ ἐφορῶν ταπεινὰ
ἰδοὺ ἔρχεται ἐν δόξῃ μετὰ κυρείαc,
καὶ πληρωθήcεται τὰ πάντα
θεϊκῆc αἰνέcεωc αὐτοῦ·
εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰcραὴλ
καὶ cωτήριον ἔθνεcιν.

Cιὼν θεοῦ ὄροc τὸ ἅγιον
καὶ Ἱερουcαλὴμ κύκλῳ
τοὺc ὀφθαλμοὺc cου ἆρον
καὶ ἴδε cυνηγμένα τέκνα cου ἐν coί·
ἰδοὺ γὰρ ἥκαcι μακρόθεν
προcκυνῆcαι τῷ βαcιλεῖ cου·
εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰcραὴλ
καὶ cωτήριον ἔθνεcιν.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἐβόηcαν | ἐν εὐφροcύνῃ δικαίων τὰ πνεύματα·
νῦν τῷ κόcμῳ | διαθήκη καινὴ διατίθεται
καὶ ῥαντίcματι | καινουργεῖται λαὸc
θείου αἵματοc.

Ὑπόδεξαι, | Ἰcραήλ, τοῦ θεοῦ τὸ βαcίλειον
καὶ ὁ βαίνων | ἐν τῷ cκότει φῶc θεαcάcθω μέγα,
καὶ ῥαντίcματι | καινουργείcθω λαὸc
θείου αἵματοc.

Λελυμένουc | coὺc δεcμίουc Cιὼν ἐξαπόcτειλον,
καὶ ἐκ λάκκου | ἀγνωcίαc ἀνύδρου ἐξάγαγε,
καὶ ῥαντίcματι | καινουργείcθω λαὸc
θείου αἵματοc.

ᾠδὴ ζ΄.

Ὁ διαcώcαc ἐν πυρὶ
τοὺc Ἀβραμιαίουc cου παῖδαc
καὶ τοὺc Χαλδαίουc ἀνελών,
οἷc ἀδίκωc δικαίουc ἐνήδρευcαν,
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸc ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸc εἶ.

Γονυπετοῦντεc οἱ λαοὶ
καὶ cὺν μαθηταῖc γεγηθότεc
μετὰ βαΐων, Ὡcαννὰ
τῷ υἱῷ Δαυῒδ, ἀνεκραύγαζον·
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸc ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸc εἶ.

Ἡ ἀπειρόκακοc πληθὺc,
ἔτι νηπιάζουcα φύcιc
θεοπρεπῶc cε, βαcιλεῦ
Ἰcραὴλ καὶ ἀγγέλων, ἀνύμνηcεν·
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸc ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸc εἶ.

Μετὰ βαΐων cε, Χριcτέ,
κλάδοιc ἐπεκρότει τὰ πλήθη,
εὐλογημένοc ὁ ἐλθὼν

---

68 Τῆc Cιὼν A cum schol.: τὴν Cιὼν V Barth. — 70 τὴν A Barth. — 72 Psalm. LXXXVI 3 — 78 ἰδοὺ A: αὐτὸc V Barth. — 85 τὰ τέκνα V — 89 ἐν interpolatores addidisse videntur — 91 καινουργείcθω Barth. — 92 θείῳ αἵματι V — 94 τὸ φῶc V — 97 Cιὼν om. A — 110 ἀνεκραύγαζον V: ἐκραύγαζον A ἔκραζον Barth.

βαϲιλεὺϲ τῶν αἰώνων, ἐβόα τε·
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸϲ ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸϲ εἶ.

ᾠδὴ η′.

Εὐφράνθητι Ἱερουϲαλήμ·
πανηγυρίϲατε | οἱ ἀγαπῶντεϲ Ϲιών·
ὁ βαϲιλεύων γὰρ εἰϲ τοὺϲ αἰῶναϲ
κύριοϲ τῶν δυνάμεων ἦλθεν·
εὐλαβείϲθω πᾶϲα ἡ γῆ ἐκ προϲώπου αὐτοῦ
καὶ βοάτω·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Νέον πῶλον ἐπιβεβηκὼϲ
ὁ βαϲιλεύων ϲου,
Ϲιών, ἐπέϲτη Χριϲτόϲ·
τὴν γὰρ ἀλόγιϲτον εἰδώλων πλάνην
λῦϲαι καὶ τὴν ἀκάθεκτον ὁρμὴν
ἀναϲτεῖλαι πάντων ἐθνῶν παραγέγονεν
εἰϲ τὸ μέλπειν·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Ὁ θεόϲ ϲου, χαῖρε Ϲιὼν ϲφόδρα,
ἐβαϲίλευϲεν
εἰϲ τοὺϲ αἰῶναϲ Χριϲτόϲ·
οὗτοϲ ὡϲ γέγραπται πραὺϲ καὶ ϲώζων,
δίκαιοϲ λυτρωτὴϲ ἡμῶν ἦλθεν,
ἐπὶ πώλου ἵππειον θράϲοϲ ὀλέϲαι ἐχθρῶν
μὴ βοώντων·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Ϲπανίζεται θείων περιβόλων
τὸ παράνομον | ϲυνέδριον ἀπειθῶν,
τὸν προϲευχῆϲ θεοῦ ἐπείπερ οἶκον
ϲπήλαιον ἀπειργάϲατο ληϲτῶν,
ἐκ καρδίαϲ τὸν λυτρωτὴν ἀπωϲάμενον,
ᾧ βοῶμεν·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

ᾠδὴ θ′.

Θεὸϲ κύριοϲ | καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν·
ϲυϲτήϲαϲθε ἑορτὴν | καὶ ἀγαλλόμενοι
δεῦτε μεγαλύνωμεν Χριϲτὸν
μετὰ βαΐων καὶ κλάδων,
ὕμνοιϲ κραυγάζοντεϲ·
εὐλογημένοϲ ὁ ἐρχόμενοϲ
ἐν ὀνόματι κυρίου, ϲωτῆροϲ ἡμῶν.

Ἔθνη, ἵνα τί ἐφρυάξατε; γραφεῖϲ
καὶ ἱερεῖϲ, ἵνα τί κενὰ | ἐμελετήϲατε;
τίϲ οὗτοϲ, εἰπόντεϲ, ᾧ παῖδεϲ
μετὰ βαΐων καὶ κλάδων
ὕμνοιϲ κραυγάζουϲιν·
εὐλογημένοϲ ὁ ἐρχόμενοϲ
ἐν ὀνόματι κυρίου, ϲωτῆροϲ ἡμῶν.

Οὗτοϲ ὁ θεόϲ, ᾧ παρόμοιοϲ οὐδείϲ,
δικαίαν πᾶϲαν ὁδὸν | ἐξευρὼν δέδωκε
τῷ ἠγαπημένῳ Ἰϲραήλ·
μετὰ δὲ ταῦτα ἀνθρώποιϲ
ϲυνανεϲτράφη ὀφθείϲ·
εὐλογημένοϲ ὁ ἐρχόμενοϲ
ἐν ὀνόματι κυρίου, ϲωτῆροϲ ἡμῶν.

Ϲκάνδαλα τρίβου | τί ἐχόμενα ὑμεῖϲ
τιθέατε ἀπειθεῖϲ; | πόδεϲ ὀξεῖϲ ἡμῖν
αἷμα διεκχέαι δεϲπότου·
ἀλλ' ἀναϲτήϲεται πάντωϲ
ϲῶϲαι τοὺϲ κράζονταϲ·
εὐλογημένοϲ ὁ ἐρχόμενοϲ
ἐν ὀνόματι κυρίου, ϲωτῆροϲ ἡμῶν.

126 πάντεϲ οἱ Hirm. — 129 ἀπὸ προϲώπου V — 131 πάντα τὰ ἔργα ὑμνεῖτε τὸν κύριον Barth. εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον Hirm. — 133 ὁ om. A — βαϲιλεὺϲ Barth. — 136 πάντων ἐχθρῶν V — 143 ἱππεύων, quod Gallandus Bibl. Patrum XIII p. 251 proposuit, refragatur carminis modis — ὀλέϲων Barth. — 160 γραφεῖϲ V schol. cod. A Barth.: γραφαῖϲ A — 164 κραυγάζοντεϲ A — 174 ἡμῖν Barth. — 175 τεθέατε A m. pr. — ὑμῶν Barth. — 177 πάνταϲ Dan.

VIII

Τριῴδιον εἰϲ τὴν δευτέραν τῆϲ μεγάληϲ ἑβδομάδοϲ (Τριῴδ. ϲελ. 344).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ: «Τῇ δευτέρᾳ.»

ἦχοϲ β΄.

ᾠδὴ α΄.

Τῷ τὴν ἄβατον,
κυμαινομένην θάλαϲϲαν
θείῳ αὐτοῦ προϲτάγματι | ἀναξηράναντι
καὶ πεζεῦϲαι δι᾿ αὐτῆϲ
τὸν Ἰϲραηλίτην λαὸν καθοδηγήϲαντι
κυρίῳ ᾄϲωμεν·
ἐνδόξωϲ γὰρ δεδόξαϲται.

Ἡ ἀπόρρητοϲ | λόγου θεοῦ κατάβαϲιϲ,
ὅπερ Χριϲτὸϲ αὐτόϲ ἐϲτι
θεὸϲ καὶ ἄνθρωποϲ,
τὸ θεὸϲ οὐχ ἁρπαγμὸν
εἶναι ἡγηϲάμενοϲ ἐν τῷ μορφοῦϲθαι
δοῦλον
δεικνύει τοῖϲ μαθηταῖϲ·
ἐνδόξωϲ γὰρ δεδόξαϲται.

Διακονῆϲαι | αὐτὸϲ ἐλήλυθα, οὗ τὴν
μορφὴν ὁ πλαϲτουργὸϲ
ἑκὼν περίκειμαι,
τῷ πτωχεύϲαντι Ἀδὰμ
ὁ πλουτῶν θεότητι θεῖναι ἐμήν τε
αὐτοῦ
ψυχὴν ἀντίλυτρον | ὁ ἀπαθὴϲ θεότητι.

ᾠδὴ η΄.

Ἔφριξε παίδων εὐαγῶν
τὸ ὁμόϲτολον ψυχῆϲ ἄϲπιλον ϲῶμα
καὶ εἶξε τὸ τραφὲν
ἐν ἀπείρῳ ὕλῃ ἀκάματον πῦρ·
ἀειζώου δὲ ἐκμαρανθείϲηϲ φλογὸϲ
διαιωνίζων ὕμνοϲ | ἀνεμέλπετο·
τὸν κύριον πάντα τὰ ἔργα ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Ὑμᾶϲ μου τότε μαθητὰϲ
πάντεϲ γνώϲονται, εἰ τὰϲ ἐμὰϲ ἐν-
τολὰϲ
τηρήϲετε, φηϲὶν | ὁ Χριϲτὸϲ τοῖϲ φίλοιϲ
πρὸϲ πάθοϲ μολών.
εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖϲ καὶ πᾶϲι,
καὶ ταπεινὰ φρονοῦντεϲ | ἀνυψώθητε,
καὶ κύριον γινώϲκοντέϲ με ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Τάξεωϲ ἔμπαλιν ὑμῖν
ἐθνικῆϲ ἔϲτω τὸ κράτοϲ ὁμογενῶν·
οὐ κλῆροϲ γὰρ ἐμὸϲ,
τυραννὶϲ δὲ γνώμη αὐθαίρετοϲ·
ὁ οὖν πρόκριτοϲ | ἐν ὑμῖν εἶναι θέλων
τῶν ἄλλων πάντων ἔϲτω
ἐϲχατώτεροϲ.
καὶ κύριον γινώϲκοντέϲ με ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

ᾠδὴ θ΄.

Ἐμεγάλυναϲ, Χριϲτὲ,
τὴν τεκοῦϲάν ϲε θεοτόκον,
ἀφ᾿ ἧϲ ὁ πλάϲτηϲ ἡμῶν
ὁμοιοπαθὲϲ περιέθου ϲῶμα,
τὸ τῶν ἡμετέρων λυτήριον ἀγνοη-
ταύτην μακαρίζοντεϲ [μάτων·
πᾶϲαι γενεαὶ ϲὲ μεγαλύνωμεν.

Ῥύπον πάντα ἐμπαθῆ
ἀπωϲάμενοι, ἐπάξιον
τῆϲ θείαϲ βαϲιλείαϲ
γνώμην ἀναλάβετε ἔμφρονα,
τοῖϲ ϲοῖϲ ἀποϲτόλοιϲ προέφηϲ

Cod. A — v. 6 Paul. ep. ad. Philipp. II 5. — λόγου om. A — 7 αὐτὸς vulgo — 8 fort. τοῦ θεοῦ — 11 Marc. X 45. — 17 fort.: ψυχῇ. — 23 Ioann XIII 35. — 25 ὁ σωτὴρ Barth. — 34 ἔστω πάντων Barth. cf. Luc. XXII 26. — 43 μεγαλύνομεν Barth.

ἡ ὄντως ϲοφία,
ἐν ᾗ δοξαϲθήϲεϲθε
λάμποντεϲ ἡλίου τηλαυγέϲτερον.

Ἀφορῶντεϲ εἰϲ ἐμὲ,
εἶπαϲ, κύριε, τοῖϲ μαθηταῖϲ,
μὴ φρονεῖτε ὑψηλὰ,
ἀλλὰ ϲυναπάχθητε τοῖϲ ταπεινοῖϲ,
ἐμὸν ὅπερ πίνω πίεϲθε ποτήριον ὅτι,
ἐν τῇ βαϲιλείᾳ δὲ
τοῦ πατρὸϲ ἐμοὶ ϲυνδοξαϲθήϲεϲθε.

IX

Διῴδιον εἰϲ τὴν τρίτην τῆϲ μεγάλης ἑβδομάδοϲ (Τριῴδ. ϲελ. 352).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ· Τρίτῃ τε.

ἦχοϲ β'.

ᾠδὴ η'.

Τῷ δόγματι | τῷ τυραννικῷ
οἱ ὅϲιοι | τρεῖϲ παῖδεϲ μὴ πειϲθέντεϲ,
ἐν τῇ καμίνῳ βληθέντεϲ θεὸν
ὡμολόγουν ψάλλοντεϲ·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ῥᾳθυμίαν | ἄποθεν ἡμῶν
βαλλώμεθα | καὶ φαιδραῖϲ ταῖϲ λαμπάϲι
τῷ ἀθανάτῳ νυμφίῳ Χριϲτῷ
ὕμνοιϲ ϲυναντήϲωμεν,
εὐλογεῖτε, βοῶντεϲ, τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Ἱκανούϲθω | τὸ κοινωνικὸν
ψυχῆϲ ἡμῖν | ἔλαιον ἐν ἀγγείοιϲ,
ὅπωϲ ἐπάθλων μὴ θέντεϲ καιρὸν
ἐμπορίαϲ ψάλλωμεν·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Τὸ τάλαντον, | ὅϲοι πρὸϲ θεοῦ
ἐδέξαϲθε | ἰϲοδύναμον χάριν,
ἐπικουρίᾳ τοῦ δόντοϲ Χριϲτοῦ
αὐξήϲατε ψάλλοντεϲ·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

ᾠδὴ θ'.

Ἡ τὸν ἀχώρητον θεὸν
ἐν γαϲτρὶ χωρήϲαϲα
καὶ χαρὰν τῷ κόϲμῳ κυήϲαϲα,
ϲὲ ὑμνοῦμεν, | παναγία παρθένε.

Τοῖϲ μαθηταῖϲ ὁ ἀγαθόϲ,
γρηγορεῖτε, ἔφηϲαϲ·
ᾗ γὰρ ὥρᾳ ἥξω ὁ κύριοϲ,
ἀγνοεῖτε, | ἀποδοῦναι ἑκάϲτῳ.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ ϲου φρικτῇ
παρουϲίᾳ, δέϲποτα,
δεξιοῖϲ προβάτοιϲ με ϲύϲτηϲον,
τῶν πταιϲμάτων
παριδών μου τὰ πλήθη.

---

48 ἡ πάντων ϲοφία Barth. — 52 ἑαυτοῦ in cod. A inter τοῖϲ et μαθεταῖϲ adiectum nos eiiciendum curavimus, ut turbatis huius carminis modis aliqua ex parte consuleremus. — 55 Marc. X 39. — πίεϲθε A, πίετε Barth. fort.: ποτήριον πίεϲθε. — 56 βαϲιλεία δὲ A: βαϲιλείᾳ Barth. nos recepta cod. A lectione, quam numeri tantum non efflagitant, particulam ὅτι ad prius membrum pertinere significavimus; falsa lectione et divisione Ioannes Lampadarius, cuius hirmologio vulgo utuntur, in errores inductus est.

Cod. A — v. 8 Matth. XXV 1—13. — βοῶντεϲ om. A nescio an vere, si cum hirmologio in hac quoque stropha κυρίου τὸν κύριον scripseris — 12 ἡμῶν Barth. — 16 Matth. XXV 14—30. — θεὸν A — 25 Matth. XXV 13. — 27 ὥρα ᾖ A — ἥξει Barth. — 29 Matth. XXV 31—46. — 31 ϲύνταξον Barth.

X

Τριῴδιον εἰς τὴν τετάρτην τῆς μεγάλης ἑβδομάδος (Τριῴδ. σελ. 357).

Ἡ ἀκροστιχίς: «Τετράδι ψαλῶ.»

ἦχος β΄.

ᾠδὴ γ΄.

Τῆς πίστεως ἐν πέτρᾳ με στερεώσας
ἐπλάτυνας τὸ στόμα μου ἐπ' ἐχθρούς μου·
εὐφράνθη δὲ τὸ πνεῦμά μου ἐν τῷ ψάλλειν·
οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν,
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος | πλήν σου, κύριε.

Ἐν κενοῖς τὸ συνέδριον τῶν ἀνόμων
καὶ γνώμῃ συναθροίζεται κακοτρόπῳ,
κατάκριτον τὸν ῥύστην σε ἀποφῆναι,
Χριστέ, ᾧ κράζομεν· | σὺ εἶ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, κύριε.

Τὸ δεινὸν βουλευτήριον τῶν ἀνόμων
σκέπτεται, θεομάχου ψυχῆς ὑπάρχον,
ὡς δύσχρηστον τὸν δίκαιον ἀποκτεῖναι
Χριστόν, ᾧ ψάλλομεν· | σὺ εἶ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, κύριε.

ᾠδὴ η΄.

Ῥῆμα τυράννου | ἐπεὶ ὑπερίσχυσεν,
ἑπταπλασίως κάμινος | ἐξεκαύθη ποτέ,
ἐν ᾗ παῖδες οὐκ ἐφλέχθησαν,
βασιλέως πατήσαντες δόγμα,
ἀλλ' ἐβόων· πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἀποκενοῦσα | γυνὴ μύρον ἔντιμον
δεσποτικῇ καὶ θείᾳ φρικτῇ
κορυφῇ, Χριστέ,
τῶν ἰχνῶν σου ἐπελάβετο
τῶν ἀχράντων κεχραμέναις παλάμαις
καὶ ἐβόα· πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Δάκρυσι πλύνει | τοὺς πόδας ὑπεύθυνος
ἁμαρτίαις τοῦ πλάσαντος
καὶ ἐκμάσσει θριξί·
διὸ τῶν ἐν βίῳ οὐ διήμαρτε
πεπραγμένων τῆς ἀπολυτρώσεως,
ἀλλ' ἐβόα· πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἱερουργεῖτο | τὸ λύτρον εὐγνώμονι
ἐκ σωτηρίων σπλάγχνων τε
καὶ δακρύων πηγῆς,
ἐν ᾗ διὰ τῆς ἐξαγορεύσεως
ἐκπλυθεῖσα οὐ κατῃσχύνετο,
ἀλλ' ἐβόα· πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Ψυχαῖς καθαραῖς
καὶ ἀρρυπάντοις χείλεσι

Cod. AV — Acrostichides carminum Cosmae in secundum tertium quartum diem sacrae hebdomadis coniunctae unum efficiunt trimetrum iambicum. — v. 3 εὐφράνθη γὰρ Barth. — 6 Matth. XXVII 1. Marc. XV 1. Luc. XXIII 1. Ioann. XVIII. XIX. — 9 κράζομεν AV: ψάλλομεν vulgo — 23 Matth. XXVI 6—13. Marc. XIV 3-9. Luc. VII 37—38. Ioann. XII 3. — 24 Post κορυφῇ cod. A et hirmologium versus finem statuunt, parum illud quidem verisimile, quamquam maiore licentia plus semel in hoc carmine poeta usus esse videtur — 37 Ἱερουργεῖται Barth. — 45 ἀρρυπώτοις Barth.

δεῦτε μεγαλύνωμεν | τὴν ἀκηλίδωτον,
καὶ ὑπέραγνον μητέρα τοῦ Ἐμμανουήλ,
δι' αὐτῆς τῷ ἐξ αὐτῆς
προσφέροντες πρεσβείαν τεχθέντι·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεός, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Ἀγνώμων φανεὶς
καὶ πονηρὸς ζηλότυπος
δῶρον ἀξιόθεον | λογοπραγεῖ, δι' οὗ
ὀφειλέσιον ἐλύθη ἁμαρτημάτων,
καπηλεύων ὁ δεινὸς
Ἰούδας τὴν φιλόθεον χάριν·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεός, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Λέγει πορευθεὶς
τοῖς παρανόμοις ἄρχουσι,
τί μοι δοῦναι θέλετε;
κἀγὼ Χριστὸν ἡμῖν
τὸν ζητούμενον
τοῖς θέλουσι παραδώσω,
οἰκειότητα Χριστοῦ
Ἰούδας ἀντωσάμενος χρυσοῦ·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεός, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Ὦ πηρωτικῆς
φιλαργυρίας, ἄσπονδε!
λήθης ὅθεν ἔτυχες,
ὅτι ψυχῆς οὐδ' ὃς
ἰσοστάσιος κόσμος, ὡς ἐδιδάχθης·
ἀπογνώσει γὰρ σαυτὸν
ἐβρόχισας ἀνάψας, προδότα·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεός, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

XI

Κανὼν εἰς τὴν πέμπτην τῆς μεγάλης ἑβδομάδος (Τριῳδ. σελ. 364).

Η ἀκροστιχίς:

«Τῇ μακρᾷ πέμπτῃ μακρὸν ὕμνον ἐξᾴδω.»

ἦχος πλ. β'.

ᾠδὴ α'.

Τμηθείσῃ τμᾶται | πόντος ἐρυθρός,
κυματοτρόφος δὲ ξηραίνεται βυθός,
ὁ αὐτὸς ὁμοῦ ἀόπλοις | γεγονὼς βατὸς
καὶ πανοπλίταις τάφος·
ᾠδὴ δὲ θεοτερπὴς ἀνεμέλπετο·
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

Ἡ πανταιτία | καὶ παρεκτικὴ
ζωῆς, ἡ ἄπειρος σοφία τοῦ θεοῦ
ᾠκοδόμησε τὸν οἶκον | ἑαυτῆς ἁγνῆς
ἐξ ἀπειράνδρου μητρός·
ναὸν γὰρ σωματικὸν περιθέμενος
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

Μυσταγωγοῦσα | φίλους ἑαυτῆς
τὴν ψυχοτρόφον ἑτοιμάζει τράπεζαν,
ἀμβροσίας δὲ ἡ ὄντως | σοφία θεοῦ
κιρνᾷ κρατῆρα πιστοῖς·
προσέλθωμεν εὐσεβῶς καὶ βοήσωμεν·
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

Ἀκουσθῶμεν | πάντες οἱ πιστοὶ

---

52 Matth. XXVI 15—16. Marc. XIV 10—11. Luc. XXII 3—6. Ioann. XVIII 2—3. — 70 Marc. VIII 36 — οὐδ' ὃς AV Barth.: coniicias οὐδέ, nisi Cosmam Homericis exemplis male intellectis οὐδ' ὅς pro οὐδ' αὐτός dixisse arbitraris. — 71 ὧν ἐδιδάχθης alter scholiasta cod. A interpretatur et sic legit Gallandus Bibl. Patr. t. XIII p. 240.

Cod. A — v. 15 et 21 τοῦ θεοῦ Barth.

ϲυγκαλουμένηϲ ὑψηλῷ κηρύγματι
τῆϲ ἀκτίϲτου καὶ ἐμφύτου ϲοφίαϲ θεοῦ·
βοᾷ γάρ· Γεύϲαϲθε,
καὶ γνόντεϲ, ὅτι χρηϲτὸϲ ἐγώ, κράξατε·
ἐνδόξωϲ δεδόξαϲται
Χριϲτὸϲ ὁ θεὸϲ ἡμῶν.

ᾠδὴ γ'.

Κύριοϲ ὢν πάντων καὶ κτίϲτηϲ θεὸϲ
τὸ κτιϲτὸν ὁ ἀπαθὴϲ
πτωχεύϲαϲ ϲεαυτῷ ἥνωϲαϲ·
καὶ τὸ πάϲχα οἷϲ ἔμελλεϲ θανεῖν
αὐτὸϲ ὢν ϲεαυτὸν προετίθηϲ,
φάγετε, βοῶν, τὸ ϲῶμά μου
καὶ πίϲτει ϲτερεωθήϲεϲθε.

Ῥύϲιον παντὸϲ τοῦ βροτείου γένουϲ
τὸ οἰκεῖον, ἀγαθέ,
τοὺϲ ϲοὺϲ μαθητὰϲ ἐπότιϲαϲ
εὐφροϲύνηϲ ποτήριον πλήϲαϲ·
αὐτὸϲ γὰρ ϲεαυτὸν ἱερούργειϲ,
πίετε, βοῶν, τὸ αἷμά μου
καὶ πίϲτει ϲτερεωθήϲεϲθε.

Ἄφρων ἀνήρ, ὃϲ ἐν ὑμῖν προδότηϲ,
τοῖϲ οἰκείοιϲ μαθηταῖϲ
προέφηϲ ὁ ἀνεξίκακοϲ,
οὐ μὴ γνώϲεται ταῦτα, καὶ οὗτοϲ
ἀϲύνετοϲ ὢν οὐ μὴ ϲυνήϲει·
ὅμωϲ ἐν ἐμοὶ μείνατε
καὶ πίϲτει ϲτερεωθήϲεϲθε.

ᾠδὴ δ'.

Προκατιδὼν ὁ προφήτηϲ
τοῦ μυϲτηρίου ϲου τὸ ἀπόρρητον,
Χριϲτέ, προανεβόηϲεν·
ἔθου κραταιὰν
ἀγάπηϲιν ἰϲχύοϲ, πάτερ οἰκτίρμον·
τὸν μονογενῆ υἱὸν γάρ, ἀγαθέ,
ἱλαϲμὸν εἰϲ τὸν κόϲμον ἀπέϲτειλαϲ.

Ἐπὶ τὸ πάθοϲ τὸ πᾶϲι
τοῖϲ ἐξ Ἀδὰμ πηγάϲαν ἀπάθειαν,
Χριϲτέ, μολὼν τοῖϲ φίλοιϲ ϲου
εἶπαϲ· μεθ' ὑμῶν
τοῦ πάϲχα μεταϲχεῖν ἐπεθύμηϲα τούτου·
τὸν μονογενῆ ἐπεί με ἱλαϲμὸν
ὁ πατὴρ εἰϲ τὸν κόϲμον ἀπέϲτειλε.

Μεταλαμβάνων κρατῆροϲ
τοῖϲ μαθηταῖϲ ἐβόαϲ, ἀθάνατε·
γεννήματοϲ ἀμπέλου δὲ
πίομαι λοιπὸν
οὐκέτι μεθ' ὑμῶν βιοτεύων·
τὸν μονογενῆ ἐπεί με ἱλαϲμὸν
ὁ πατὴρ εἰϲ τὸν κόϲμον ἀπέϲτειλε.

Πόμα καινὸν ὑπὲρ λόγον
ἐγώ φημι ἐν τῇ βαϲιλείᾳ μου,
Χριϲτέ, τοῖϲ φίλοιϲ, πίομαι,
ὥϲτε γὰρ θεοῖϲ
θεὸϲ ὑμῖν ϲυνέϲομαι, εἶπαϲ·
τὸν μονογενῆ καὶ γάρ με ἱλαϲμὸν
ὁ πατὴρ εἰϲ τὸν κόϲμον ἀπέϲτειλε.

ᾠδὴ ε'.

Τῷ ϲυνδέϲμῳ τῆϲ ἀγάπηϲ
ϲυνδεόμενοι οἱ ἀπόϲτολοι
τῷ δεϲπόζοντι τῶν ὅλων
ἑαυτούϲ, Χριϲτῷ, ἀναθέμενοι

---

23 χριϲτόϲ A, at confer Psalm. XXX 8 — κράξατε add. m. sec in marg. A — 27 ἑαυτῷ A — 30 τὸ ante ϲῶμα in hac et ante αἷμα in sequenti stropha eiiciendum esse videtur, nisi poetam, ne sacram formulam migraret, maiore licentia numerorum usum esse statuas — 36 ἑαυτὸν A — 42 γνώϲηται Barth. — 44 ὅμωϲ ὑμεῖϲ ἐν ἐμοὶ scholiasta cod. A interpretatur. — 49 Prec. Abbac. 4. — 50 et 57 pluribus syllabis versus, qui in tertia et quarta stropha iis respondent, superant. — 55 μολὼν significationem temporis praesentis habet, ut apud eundem Cosmam VIII 25 et Sophronium Anacr. I 2 in Maii Spicil. rom. t. IV p. 49. — 56 Luc. XXII 15. — 57 τούτου ἐπεθύμηϲα Barth. — 62 Matth. XXVI 29. — 67 Marc. XIV 25. — 71 verbum εἶπαϲ mirum in modum ab iis quibus adhaeret vocabulis Χριϲτὲ τοῖϲ φίλοιϲ disiunctum est; sed ne transpositione facta hoc vitium orationis removeas, modi carminis obstant, unde nescio an ὑμῖν τοῖϲ φίλοιϲ scribendum sit.

ὡραίουϲ πόδαϲ | ἐξαπενίζοντο,
εὐαγγελιζόμενοι | πᾶϲιν εἰρήνην.

Ἡ τὸ ἄϲχετον κρατοῦϲα
καὶ ὑπέρροον ἐν αἰθέρι ὕδωρ,
ἡ ἀβύϲϲουϲ χαλινοῦϲα
καὶ θαλάϲϲαϲ ἀναχαιτίζουϲα
θεοῦ ϲοφία | ὕδωρ νιπτῆρι βάλλει,
πόδαϲ ἀποπλύνει δὲ | δούλων δεϲπότηϲ.

Μαθηταῖϲ ὑποδεικνύει
ταπεινώϲεωϲ ὁ δεϲπότηϲ τύπον·
ὁ νεφέλαιϲ δὲ τὸν πόλον
περιβάλλων ζώννυται λέντιον
καὶ κάμπτει γόνυ
δούλων ἐκπλῦναι πόδαϲ·
οὗ ἐν τῇ χειρὶ πνοὴ
πάντων τῶν ὄντων.

ᾠδὴ ϛʹ.

Ἄβυϲϲοϲ ἐϲχάτη
ἁμαρτημάτων ἐκύκλωϲέ με,
καὶ τὸν κλύδωνα μηκέτι φέρων
ὡϲ Ἰωνᾶϲ τῷ δεϲπότῃ βοῶ ϲοι·
ἐκ φθορᾶϲ με ἀνάγαγε.

Κύριον φωνεῖτε,
ὦ μαθηταί, καὶ διδάϲκαλόν με·
καὶ γὰρ πέφυκα, ϲωτὴρ ἐβόαϲ·
διὸ μιμεῖϲθε τὸν τύπον, ὃν τρόπον
ἐν ἐμοὶ ἐθεάϲαϲθε.

Ῥύπον τιϲ μὴ ἔχων
ἀπορρυφθῆναι οὐ δεῖται πόδαϲ,
καθαροί, ὦ μαθηταί, ὑμεῖϲ δέ,
ἀλλ' οὐχὶ πάντεϲ· ῥοπὴ γὰρ ἀτάκτωϲ
ἐξ ὑμῶν ἑνὸϲ μαίνεται.

ᾠδὴ ζʹ.

Οἱ παῖδεϲ ἐν Βαβυλῶνι
καμίνου φλόγα οὐκ ἔπτηξαν,
ἀλλ' ἐν μέϲῳ φλογὸϲ ἐμβληθέντεϲ
δροϲιζόμενοι ἔψαλλον·
εὐλογητὸϲ εἶ, κύριε,
ὁ θεὸϲ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Νευϲτάζων κάραν Ἰούδαϲ
κακὰ προβλέπων ἐκίνηϲεν,
εὐκαιρίαν ζητῶν παραδοῦναι
τὸν κριτὴν εἰϲ κατάκριϲιν,
ὃϲ πάντων ἐϲτὶ κύριοϲ
ὁ θεὸϲ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ὑμῶν, ὁ Χριϲτὸϲ τοῖϲ φίλοιϲ
ἐβόα, εἷϲ παραδώϲει με·
εὐφροϲύνηϲ λαθόντεϲ ἀγωνίᾳ
καὶ φόβῳ ϲυνείχοντο,
τίϲ οὗτοϲ; φράϲον, λέγοντεϲ,
ὁ θεὸϲ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Μεθ' ὅϲτιϲ ἐμοῦ τὴν χεῖρα
τρυβλίῳ βάλλει θραϲύτητι,
τούτῳ πλὴν καλὸν ἦν πύλαϲ βίου
περάϲαι μηδέποτε·
τοῦτον εἰπὼν ἐδήλου δὲ
ὁ θεὸϲ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ ηʹ.

Νόμων πατρῴων | οἱ μακαριϲτοὶ
ἐν Βαβυλῶνι νέοι | προκινδυνεύοντεϲ
βαϲιλεύοντοϲ κατέπτυϲαν
προϲταγῆϲ ἀλογίϲτου·
καὶ ϲυνημμένοι
ᾧ οὐκ ἐχωνεύθηϲαν πυρὶ
τοῦ κρατοῦντοϲ ἐπάξιον
ἀνέμελπον τὸν ὕμνον·

80 ὑπερῷον Barth. — 83 Ioann. XIII 5—15. — 93 ὡϲ ὁ Ἰωνᾶϲ Barth. contra numerorum concinnitatem — 96 ϲῶτερ A, quod modis carminis parum convenit — 100 ὦ om. A — 105 φλογὸϲ Barth. et schol. cod. A: τοῦ πυρόϲ A — 110 κακὰ A et schol.: κατὰ Barth. — 114 καὶ θεὸϲ Barth. — 115 ὑμῖν Barth., nos cod. A lectione recepta genetivum ab εἷϲ pendere significavimus. cf. Matth. XXVI 21. Marc. XIV 18. Luc. XXII 21. Ioann. XIII 21. — 118 καὶ λύπῃ Barth. — 125 τούτου ὃϲ ἦν ἐδήλου Barth. — 129 κατέπτυξαν Barth.

τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Οἱ δαιτυμόνες | οἱ μακαριστοὶ
ἐν τῇ Σιὼν τῷ λόγῳ
προσκαρτερήσαντες
οἱ ἀπόστολοι παρείποντο
τῷ ποιμένι ὡς ἄρνες,
καὶ συνημμένοι
οὗ οὐκ ἐχωρίσθησαν Χριστοῦ,
θείῳ λόγῳ τρεφόμενοι
εὐχαρίστως ἐβόων·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Νόμου φιλίας | ὁ δυσώνυμος
Ἰσκαριώτης γνώμῃ | ἐπιλαθόμενος
οὓς ἐνίψατο ηὐτρέπισεν
εἰς προδοσίαν πόδας·
καὶ σοῦ ἐσθίων
ἄρτον, σῶμα θεῖον, ἐπῆρε
πτερνισμὸν ἐπὶ σέ, Χριστέ,
καὶ βοᾶν οὐ συνῆκε·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἐδεξιοῦτο | τὸ λυτήριον
τῆς ἁμαρτίας σῶμα | ὁ ἀσυνείδητος
καὶ τὸ αἷμα τὸ χεόμενον
ὑπὲρ κόσμου τὸ θεῖον·
ἀλλ' οὐκ ᾐδεῖτο
πίνων ὃ ἐπίπρασκε τιμῆς,
οὐ κακίᾳ προσώχθισε
καὶ βοᾶν οὐ συνῆκε·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ'.

Ξενίας δεσποτικῆς
καὶ ἀθανάτου τραπέζης
ἐν ὑπερῴῳ τόπῳ
ταῖς ὑψηλαῖς φρεσί,
πιστοί, δεῦτε ἀπολαύσωμεν,
ἐπαναβεβηκότα λόγον
ἐκ τοῦ λόγου μαθόντες,
ὃν μεγαλύνομεν.

Ἄπιτε, τοῖς μαθηταῖς
ὁ λόγος ἔφη, τὸ πάσχα
ἐν ὑπερῴῳ τόπῳ, | ᾧ νοῦς ἐνίδρυται,
οἷς μυσταγωγῶ σκευάσατε
ἀζύμῳ ἀληθείας λόγῳ·
τὸ στερρὸν δὲ τῆς χάριτος
μεγαλύνατε.

Δημιουργὸν ὁ πατὴρ
πρὸ τῶν αἰώνων σοφίαν
γεννᾷ, ἀρχὴν ὁδῶν με
εἰς ἔργα ἔκτισε
τὰ νῦν μυστικῶς τελούμενα·
λόγος γὰρ ἄκτιστος ὢν φύσει
τὰς φωνὰς οἰκειοῦμαι
οὗ νῦν προσείληφα.

Ὡς ἄνθρωπος ὑπάρχω
οὐσίᾳ, οὐ φαντασίᾳ,
οὕτω θεὸς τῷ τρόπῳ
τῆς ἀντιδόσεως
ἡ φύσις ἡ ἑνωθεῖσά μοι·
Χριστὸν ἕνα διό με γνῶτε
τὰ ἐξ ὧν, ἐν οἷς, ἅπερ
πέφυκα σώζοντα.

134 ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς Barth. — 135 Luc. XXIV 49. 53. Act. Apost. I 4. — 139 οὗ scholiasta interpretatur: ᾧ A Barth. cuius attractionis audaciam comprobare veriti sumus — 145 εὐτρέπιζεν A — 146 πρὸς προδοσίαν Barth. — 169 Paroem. Sal. VIII 22 — δημιουργῶν A — 170 fort. γεννῶν. cf. Paroem. VIII 22. — 173 προσείληφα Barth. cum schol. cod. A: προσείληφε A.

XII

Τριῴδιον εἰϲ τὴν μεγάλην παραϲκευήν (Τριῴδ. ϲελ. 378).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ: «Προϲάββατόν τε.»

ἦχοϲ πλ. β'.

ᾠδὴ ε'.

Πρὸϲ ϲὲ ὀρθρίζω | τὸν δι' εὐϲπλαγχνίαν
ἑαυτὸν τῷ πεϲόντι | ἑνώϲαντα ἀτρέπτωϲ
καὶ μέχρι παθῶν | ἀπαθῶϲ ὑποκύψαντα, λόγε θεοῦ·
τὴν εἰρήνην παράϲχου μοι, φιλάνθρωπε.

Ῥυφθέντεϲ πόδαϲ | καὶ προκαθαρθέντεϲ
μυϲτηρίου μεθέξει | τοῦ θείου νοῦν, Χριϲτέ, ϲοῦ
οἱ ὑπηρέται | ἐκ Σιὼν ἐλαιῶνοϲ μέγα πρὸϲ ὄροϲ
ϲυνανῆλθον, | ὑμνοῦντέϲ ϲε, φιλάνθρωπε.

Ὁρᾶτε, ἔφηϲ, | φίλοι, μὴ θροεῖϲθε·
νῦν γὰρ ἤγγικεν ἡ ὥρα | ληφθῆναί με, κτανθῆναι
χερϲὶν ἀνόμων· | πάντεϲ δὲ ϲκορπιϲθήϲεϲθε ἐμὲ λιπόντεϲ,
οὓϲ ϲυνάξω | κηρῦξαί με φιλάνθρωπον.

ᾠδὴ η'.

Στήλην κακίαϲ ἀντιθέου
παῖδεϲ θεῖοι παρεδειγμάτιϲαν·
κατὰ Χριϲτοῦ δὲ φρυαττόμενον
ἀνόμων ϲυνέδριον | βουλεύεται κενά,
κτεῖναι μελετᾷ | τὸν ζωῆϲ κρατοῦντα παλάμῃ,
ὃν πᾶϲα κτίϲιϲ | εὐλογεῖ δοξάζουϲα εἰϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Ἀπὸ βλεφάρων, μαθηταί, νῦν
ὕπνον, ἔφηϲ, Χριϲτέ, τινάξατε·
ἐν προϲευχῇ δὲ γρηγορεῖτε,
πειραϲμῷ μή πωϲ ὄληϲθε, | καὶ μάλιϲτα Σίμων·
τῷ κραταιῷ γὰρ | μείζων πεῖρα· γνῶθί με, Πέτρε,
ὃν πᾶϲα κτίϲιϲ | εὐλογεῖ δοξάζουϲα εἰϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Βέβηλον ἔποϲ τῶν χειλέων
οὔποτε προήϲομαι, δέϲποτα,

Codd. AV — Triodion hoc cum tetraodio vel quatuor posterioribus odis canonis magni Sabbati cohaerere scholiasta cod. A adnotat. — 2 ϲεαυτὸν Barth. — ἑνώϲαντι V κενώϲαντα Barth. — 6 νοῦν A cum schol. V: νῦν Barth. — 7 οἱ ὑπηρέται om. V. cf. Matth. XXVI. XXVII. Marc. XIV. XV. Luc. XXII. XXIII. Ioann. XVIII. XVIX. — 8 ϲὲ φιλάνθρωπε ὑμνοῦντέϲ ϲε A — 16 ἄνομον Barth., codicum lectio accentu commendatur — 19 Matth. XXVI 41. Marc. XIV 58. Luc. XXII 46 — μαθηταῖϲ AV — 25 Matth. XXVI 33—35. 74—75. Marc. XIV 29—31. 66—72. Luc XXII 33—34. 58—62. Ioann. XVIII 17—18. 25—27.

cὺν cοὶ θανοῦμαι ὡc εὐγνώμων,
κἂν οἱ πάντεc ἀρνήcωνται, | ἐβόηcε Πέτροc·
cὰρξ οὐδὲ αἷμα, | ὁ πατήρ cου ἀπεκάλυψέ μοι cέ,
ὃν πᾶcα κτίcιc | εὐλογεῖ δοξάζουcα εἰc τοὺc αἰῶναc.

Βάθοc cοφίαc θεϊκῆc
καὶ γνώcεωc οὐ πᾶν ἐξηρεύνηcαc,
ἄβυccον δέ μου τῶν κριμάτων·
οὐ κατέλαβεc, ἄνθρωπε, | ὁ κύριοc ἔφη·
cὰρξ οὖν ὑπάρχων | μὴ καυχῶ· ἀρνήcῃ τρίτον γάρ με,
ὃν πᾶcα κτίcιc | εὐλογεῖ δοξάζουcα εἰc τοὺc αἰῶναc.

Ἀπαγορεύειc, Cίμων Πέτρε,
ὅπερ πείcῃ τάχοc, ὡc εἴρηται,
καὶ cοὶ παιδίcκη οἷα θᾶττον
προcελθοῦcα πτοήcει cε, | ὁ κύριοc ἔφη·
πικρῶc δακρύcαc | ἕξειc ὅμωc εὐΐλατόν με,
ὃν πᾶcα κτίcιc | εὐλογεῖ δοξάζουcα εἰc τοὺc αἰῶναc.

ᾠδὴ θ′.

Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβὶμ
καὶ ἐνδοξοτέραν | ἀcυγκρίτωc τῶν Cεραφὶμ,
τὴν ἀδιαφθόρωc | θεὸν λόγον τεκοῦcαν,
τὴν ὄντωc θεοτόκον, | cὲ μεγαλύνομεν.

Ὀλέθριοc cπεῖρα θεοcτυγῶν,
πονηρευομένων | θεοκτόνων cυναγωγὴ
ἐπέcτη, Χριcτέ, cοι | καὶ ὡc ἄδικον εἷλκε
τὸν κτίcτην τῶν ἁπάντων, | ὃν μεγαλύνομεν.

Νόμον ἀγνοοῦντεc οἱ ἀcεβεῖc,
φωνὰc προφητῶν τε | μελετῶντεc διὰ κενῆc,
ὡc πρόβατον εἷλκον | cὲ τὸν πάντων δεcπότην
ἀδίκωc cφαγιάcαι, | ὃν μεγαλύνομεν.

Τοῖc ἔθνεcιν ἔκδοτον τὴν ζωὴν
cὺν τοῖc γραμματεῦcιν | ἀναιρεῖcθαι οἱ ἱερεῖc
παρέcχον, πληγέντεc | αὐτοφθόνῳ κακίᾳ,
τὸν φύcει ζωοδότην, | ὃν μεγαλύνομεν.

Ἐκύκλωcαν κύνεc ὡcεὶ πολλοὶ,
ἐκρότηcαν, ἄναξ, cιαγόνα cὴν ῥαπιcμῷ·

---

27 εὐγνώμην Barth. typothetarum ut videtur, errore. — 28 εἰ καὶ . . . . ἀρνήcονται V — 29 Matth. XVI 17. — 35 μὴ καυχοῦ A — fort.: τρίc. — 40 ποιήcῃ A — 41 εὐΐλατόν τε . — 53 Ies. LIII 7. — 59 ὡc οἱ A ὡc Barth. post tertium carmen in cod. A tria troparia honorem Mariae composita adduntur, quae alius esse carminis acrostichide docemur.

ἠρώτων cε, coῦ δὲ | ψευδῆ κατεμαρτύρουν,
καὶ πάντα ὑπομείνας | ἅπαντας ἔcωcαc.

XIII

Κανὼν εἰc τὸ μέγα cάββατον (Τριῳδ. cελ. 408).

Ἡ ἀκροcτιχίc:

«Καὶ cήμερον δὲ cάββατον μέλπω μέγα.»

ἦχοc πλ. β΄.

ᾠδὴ α΄.

Κύματι θαλάccηc | τὸν κρύψαντα πάλαι
διώκτην τύραννον
ὑπὸ γῆν ἔκρυψαν | τῶν cεcωcμένων οἱ παῖδεc·
ἀλλ' ἡμεῖc ὡc αἱ νεάνιδεc | τῷ κυρίῳ ᾄcωμεν·
ἐνδόξωc γὰρ δεδόξαcται.

Κύριε θεέ μου, | ἐξόδιον ὕμνον
καὶ ἐπιτάφιον
ᾠδήν coι ᾄcομαι, | τῷ τῇ ταφῇ cου ζωῆc μοι
τὰc εἰcόδουc διανοίξαντι | καὶ θανάτῳ θάνατον
καὶ ᾅδην θανατώcαντι.

Ἄνω cε ἐν θρόνῳ | καὶ κάτω ἐν τάφῳ
τὰ ὑπερκόcμια
καὶ ὑποχθόνια | κατανοοῦντα, cωτήρ μου,
ἐδονεῖτο τῇ νεκρώcει cου· | ὑπὲρ νοῦν ὠράθηc γὰρ
νεκρὸc ζωαρχικώτατοc.

Ἵνα cου τῆc δόξηc | τὰ πάντα πληρώcηc,
καταπεφοίτηκαc
ἐν κατωτάτοιc τῆc γῆc· | ἀπὸ γάρ cου οὐκ ἐκρύβη
ἡ ὑπόcταcίc μου ἡ ἐν Ἀδάμ· | καὶ ταφεὶc φθαρέντα με
καινοποιεῖc, φιλάνθρωπε.

ᾠδὴ γ΄.

Cὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων | κρεμάcαντα
πᾶcαν τὴν γῆν ἀcχέτωc
ἡ κτίcιc κατιδοῦcα | ἐν τῷ Κρανίῳ κρεμάμενον,

Cod. A — Quatuor priora carmina a Marco monacho, quatuor posteriora a Cosma composita esse scholiastae codd. AV testantur, quam eandem rem Cedrenus rettulit: ὁ cοφώτατοc μοναχὸc Μάρκοc, οἰκονόμοc ὢν τῆc τοιαύτηc μονῆc, ὁ τὸ τετραῴδιον τοῦ μεγάλου cαββάτου ἀναπληρώcαc τοῦ κυρίου Κοcμᾶ . . .; praeterea in editionibus Triodii hirmi, e quibus quatuor certe priores aliorum esse carminum ipsae acrostichidis litterae arguunt, Cassiae feminae tribuuntur, cf. Leonem Allatium De libris eccles. Graecorum p. 72 sqq. — 3 γῆc Barth. — 13 χριcτέ μου A — 16 τὰ πάντα τῆc δόξηc A — 20 φιλανθρώπωc A

θαμβητικῶϲ ϲυνείχετο, | οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ
πλήν ϲου, κύριε, κραυγάζουϲα.

Cύμβολα τῆϲ ταφῆϲ ϲου | παρέδειξαϲ,
τὰϲ ὁράϲειϲ πληθύναϲ·
νῦν δὲ τὰ κρύφιά ϲου | θεανδρικῶϲ διετράνωϲαϲ
καὶ τοῖϲ ἐν ᾅδου, δέϲποτα, | οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ
πλήν ϲου, κύριε, κραυγάζουϲιν.

Ἥπλωϲαϲ τὰϲ ἀγκάλαϲ | καὶ ἥνωϲαϲ
τὰ τὸ πρὶν διεϲτῶτα·
καταϲτολῇ δὲ, ϲῶτερ, | τῇ ἐν ϲινδόνι καὶ μνήματι
πεπεδημένουϲ ἔλυϲαϲ, | οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ
πλήν ϲου, κύριε, κραυγάζονταϲ.

Μνήματι καὶ ϲφραγῖϲιν, | ἀχώρητε,
ϲυνεϲχέθηϲ βουλήϲει·
καὶ γὰρ τὴν δύναμίν ϲου | ταῖϲ ἐνεργείαιϲ ἐγνώριϲαϲ
θεουργικῶϲ τοῖϲ μέλπουϲιν· οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ
πλήν ϲου, κύριε φιλάνθρωπε.

ᾠδὴ δʹ.

Τὴν ἐν ϲταυρῷ ϲου θείαν κένωϲιν
προορῶν Ἀββακοὺμ | ἐξεϲτηκὼϲ ἐβόα·
ϲὺ δυναϲτῶν διέκοψαϲ | κράτοϲ, ἀγαθὲ,
ὁμιλῶν τοῖϲ ἐν ᾅδῃ | ὡϲ παντοδύναμοϲ.

Ἑβδόμην ϲήμερον ἡγίαϲαϲ,
ἣν εὐλόγηϲαϲ πρὶν | καταπαύϲει τῶν ἔργων·
παράγειϲ γὰρ τὰ ϲύμπαντα | καὶ καινοποιεῖϲ
ϲαββατίζων, ϲωτήρ μου, | καὶ ἀνακτώμενοϲ.

Ῥωμαλεότητι τοῦ κρείττονοϲ
ἐκνικήϲαντόϲ ϲου | τῆϲ ϲαρκὸϲ ἡ ψυχή ϲου
διῄρηται· ϲπαράττουϲι | ἄμφω γὰρ δεϲμοὺϲ
τοῦ θανάτου καὶ ᾅδου, λόγε, τῷ κράτει ϲου.

Ὁ ᾅδηϲ, λόγε, ϲυναντήϲαϲ ϲοι
ἐπικράνθη, βροτὸν | ὁρῶν τεθεωμένον,
κατάϲτικτον τοῖϲ μώλωψι | καὶ πανϲθενουργὸν,
τῷ φρικτῷ τῆϲ μορφῆϲ δὲ διαπεφώνηκεν.

24 θάμβει πολλῷ Barth. — 29 ᾅδῃ Barth. — 31 παλάμαϲ Barth. — 41 Prec. Abbac. 14. — 45 Genes. II 3. — 48 ϲῶτερ A — 51 ϲπαράττουϲα Barth. quod si retinueris, ἄμφω τοὺϲ δεϲμοὺϲ scribere debebis — 53 Ies. XIV 9.

ᾠδὴ ε'.

Θεοφανείαϲ ϲου, Χριϲτέ,
τῆϲ πρὸϲ ἡμᾶϲ ϲυμπαθῶϲ γενομένηϲ,
Ἡϲαΐαϲ φῶϲ ἰδὼν ἀνέϲπερον
ἐκ νυκτὸϲ ὀρθρίϲαϲ ἐκραύγαζεν·
ἀναϲτήϲονται οἱ νεκροὶ | καὶ ἐγερθήϲονται
οἱ ἐν τοῖϲ μνημείοιϲ
καὶ πάντεϲ οἱ ἐν τῇ γῇ ἀγαλλιάϲονται.

Νεοποιεῖϲ τοὺϲ γηγενεῖϲ
ὁ πλαϲτουργὸϲ χοϊκὸϲ χρηματίϲαϲ,
καὶ ϲινδὼν καὶ τάφοϲ ὑπεμφαίνουϲι
τὸ ϲυνόν ϲοι, λόγε, μυϲτήριον·
ὁ εὐϲχήμων δὲ βουλευτὴϲ | τὴν τοῦ ϲὲ φύϲαντοϲ
βουλὴν ϲχηματίζει,
ἐν ϲοὶ μεγαλοπρεπῶϲ | καινοποιοῦντόϲ με.

Διὰ θανάτου τὸ θνητόν,
διὰ ταφῆϲ τὸ φθαρτὸν μεταβάλλειϲ·
ἀφθαρτίζειϲ γὰρ θεοπρεπέϲτατα
ἀπαθανατίζων τὸ πρόϲλημμα·
ἡ γὰρ ϲάρξ ϲου διαφθορὰν | οὐκ εἶδε, δέϲποτα,
οὐδὲ ἡ ψυχή ϲου εἰϲ ᾅδην
ξενοπρεπῶϲ ἐγκαταλέλειπται.

Ἐξ ἀλοχεύτου προελθὼν
καὶ λογχευθεὶϲ τὴν πλευράν, πλαϲτουργέ μου,
ἐξ αὐτῆϲ εἰργάϲω τὴν ἀνάπλαϲιν
τὴν τῆϲ Εὔαϲ, Ἀδὰμ γενόμενοϲ,
ἀφυπνώϲαϲ ὑπερφυῶϲ | ὕπνον φυϲίζωον
καὶ ζωὴν ἐγείραϲ
ἐξ ὕπνου καὶ τῆϲ φθορᾶϲ, | ὡϲ παντοδύναμοϲ.

ᾠδὴ ϛ'.

Ϲυνεϲχέθη, | ἀλλ' οὐ κατεϲχέθη
ϲτέρνοιϲ κητῴοιϲ Ἰωνᾶϲ·
ϲοῦ γὰρ τὸν τύπον φέρων
τοῦ παθόντοϲ καὶ ταφῇ δοθέντοϲ,
ὡϲ ἐκ θαλάμου, τοῦ θηρὸϲ ἀνέθορε·
προϲεφώνει δὲ τῇ κουϲτωδίᾳ·
οἱ φυλαϲϲόμενοι μάταια καὶ ψευδῆ
ἔλεον αὐτοῖϲ ἐγκατελίπετε.

57 Ies. XXVI 19. — 68 δὲ] γὰρ Barth. — 76 ᾅδου Barth. fort.: ἐν ᾅδου. — 79 λοχευθεὶϲ A — 84 καὶ τῆϲ ϲαρκὸϲ A cum schol. — 91 Ion. II 9. — 92 αὐτῶν A

Ἀνῃρέθηϲ, ἀλλ᾽ οὐ διῃρέθηϲ,
λόγε, ἧϲ μετέϲχεϲ ϲαρκόϲ·
εἰ γὰρ καὶ λέλυταί ϲου
ὁ ναὸϲ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάθουϲ,
ἀλλὰ καὶ οὕτω μία ἦν ὑπόϲταϲιϲ
τῆϲ θεότητοϲ καὶ τῆϲ ϲαρκόϲ ϲου·
ἐν ἀμφοτέροιϲ γὰρ εἶϲ ὑπάρχειϲ υἱὸϲ,
λόγοϲ τοῦ θεοῦ, θεὸϲ καὶ ἄνθρωποϲ.

Βροτοκτόνον, | ἀλλ᾽ οὐ θεοκτόνον
ἔφυ τὸ πταῖϲμα τοῦ Ἀδάμ·
εἰ γὰρ καὶ πέπονθέ ϲου
τῆϲ ϲαρκὸϲ ἡ χοϊκὴ οὐϲία,
ἀλλ᾽ ἡ θεότηϲ ἀπαθὴϲ διέμεινε·
τὸ φθαρτὸν δέ ϲου πρὸϲ ἀφθαρϲίαν
μετεϲτοιχείωϲαϲ καὶ ἀφθάρτου ζωῆϲ
ἔδειξαϲ πηγὴν ἐξ ἀναϲτάϲεωϲ.

Βαϲιλεύει, ἀλλ᾽ οὐκ αἰωνίζει
ᾅδηϲ τοῦ γένουϲ τῶν βροτῶν·
ϲὺ γὰρ τεθεὶϲ ἐν τάφῳ,
κραταιὲ, ζωαρχικῇ παλάμῃ
τὰ τοῦ θανάτου κλεῖθρα διεϲπάραξαϲ
καὶ ἐκήρυξαϲ τοῖϲ ἀπ᾽ αἰώνων
ἐκεῖ καθεύδουϲι λύτρωϲιν ἀψευδῆ,
ϲῶτερ γεγονὼϲ νεκρῶν πρωτότοκοϲ.

ᾠδὴ ζ΄.

Ἄφραϲτον θαῦμα! | ὁ ἐν καμίνῳ ῥυϲάμενοϲ
τοὺϲ ὁϲίουϲ παῖδαϲ ἐκ φλογὸϲ
ἐν τάφῳ νεκρὸϲ | ἄπνουϲ κατατίθεται
εἰϲ ϲωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτὰ, | ὁ θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Τέτρωται ᾅδηϲ, | ἐν τῇ καρδίᾳ δεξάμενοϲ
τὸν τρωθέντα λόγχῃ τὴν πλευρὰν,
καὶ ϲθένει πυρὶ | θείῳ δαπανώμενοϲ
εἰϲ ϲωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτὰ, | ὁ θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Ὄλβιοϲ τάφοϲ! | ἐν ἑαυτῷ γὰρ δεξάμενοϲ
ὡϲ ὑπνοῦντα τὸν δημιουργὸν,
ζωῆϲ θηϲαυρὸϲ | θείαϲ ἀναδέδεικται

---

114 αἰῶναϲ Barth. quod typothetarum errore pro αἰῶνοϲ scriptum esse videtur. — 16 ϲῶτερ A Barth. expectamus ϲωτὴρ, sed vulgata lectio modorum concinnitate commendatur. — 129 θεῖοϲ Barth.

εἰϲ ϲωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτά, | ὁ θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Νόμῳ θανόντων | τὴν ἐν τῷ τάφῳ κατάθεϲιν
ἡ τῶν ὅλων δέχεται Ζωὴ
καὶ τοῦτον πηγὴν | δείκνυϲιν ἐγέρϲεωϲ
εἰϲ ϲωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτά, | ὁ θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Μία ὑπῆρχεν | ἡ ἐν τῷ ᾅδῃ ἀχώριϲτοϲ
καὶ ἐν τάφῳ καὶ ἐν τῇ Ἐδὲμ
θεότηϲ Χριϲτοῦ | ϲὺν πατρὶ καὶ πνεύματι
εἰϲ ϲωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτά, | ὁ θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Ἔκϲτηθι φρίττων, οὐρανέ,
καὶ ϲαλευθήτωϲαν | τὰ θεμέλια τῆϲ γῆϲ·
ἰδοὺ γὰρ ἐν νεκροῖϲ λογίζεται | ὁ ἐν ὑψίϲτοιϲ οἰκῶν
καὶ τάφῳ μικρῷ ξενοδοχεῖται·
ὃν παῖδεϲ εὐλογεῖτε, | ἱερεῖϲ ἀνυμνεῖτε,
λαὸϲ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Λέλυται ἄχραντοϲ ναόϲ,
τὴν πεπτωκυῖαν δὲ | ϲυνανίϲτηϲι ϲκηνήν·
Ἀδὰμ γὰρ τῷ προτέρῳ δεύτεροϲ | ὁ ἐν ὑψίϲτοιϲ οἰκῶν
κατῆλθε μέχριϲ ᾅδου ταμείων·
ὃν παῖδεϲ εὐλογεῖτε, | ἱερεῖϲ ἀνυμνεῖτε,
λαὸϲ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Πέπαυται τόλμα μαθητῶν,
Ἀριμαθαίαϲ δὲ ἀριϲτεύει Ἰωϲήφ·
νεκρὸν γὰρ καὶ γυμνὸν θεώμενοϲ | τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν
αἰτεῖται καὶ κηδεύει κραυγάζων·
οἱ παῖδεϲ εὐλογεῖτε, | ἱερεῖϲ ἀνυμνεῖτε,
λαὸϲ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Ὢ τῶν θαυμάτων τῶν καινῶν!
ὢ ἀγαθότητοϲ! | ὢ ἀφράϲτου ἀνοχῆϲ!
ἑκὼν γὰρ ὑπὸ γῆν ϲφραγίζεται | ὁ ἐν ὑψίϲτοιϲ οἰκῶν
καὶ πλάνοϲ θεὸϲ ϲυκοφαντεῖται·
ὃν παῖδεϲ εὐλογεῖτε, | ἱερεῖϲ ἀνυμνεῖτε,
λαὸϲ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

---

146 εὐλογοῦϲι, ἱερεῖϲ ἀνυμνοῦϲι καὶ ὑπερυψοῦϲι A — 150 τῶν προτέρων A — 162 ἰδοὺ γὰρ A cum schol.

ᾠθὴ θ'.

Μὴ ἐποδύρου μοι, μῆτερ, | καθορῶϲα ἐν τάφῳ,
ὃν ἐν γαϲτρὶ ἄνευ ϲπορᾶϲ | ϲυνέλαβεϲ υἱόν·
ἀναϲτήϲομαι γὰρ καὶ δοξαϲθήϲομαι
καὶ ὑψώϲω ἐν δόξῃ | ἀπαύϲτωϲ ὡϲ θεὸϲ
τοὺϲ ἐν πίϲτει καὶ πόθῳ | ϲὲ μεγαλύνονταϲ.

Ἐπὶ τῷ ξένῳ ϲου τόκῳ | τὰϲ ὠδῖναϲ φυγοῦϲα
ὑπερφυῶϲ ἐμακαρίϲθην, | ἄναρχε υἱέ·
νῦν δέ ϲε, θεέ μου, ἄπνουν ὁρῶϲα νεκρὸν,
τῇ ῥομφαίᾳ τῆϲ λύπηϲ | ϲπαράττομαι δεινῶϲ·
ἀλλ᾽ ἀνάϲτηθι, ὅπωϲ | μεγαλυνθήϲομαι.

Γῆ με καλύπτει ἑκόντα, | ἀλλὰ φρίττουϲιν ᾅδου
οἱ πυλωροὶ, ἠμφιεϲμένον | βλέποντεϲ ϲτολὴν
ᾑμαγμένην, μῆτερ, τῆϲ ἐκδικήϲεωϲ·
τοὺϲ ἐχθροὺϲ ἐν ϲταυρῷ γὰρ | πατάξαϲ ὡϲ θεὸϲ
ἀναϲτήϲομαι αὖθιϲ | καὶ μεγαλύνω ϲε.

Ἀγαλλιάϲθω ἡ κτίϲιϲ, | εὐφραινέϲθωϲαν πάντεϲ
οἱ γηγενεῖϲ· ὁ γὰρ ἐχθρὸϲ | ἐϲκύλευται ᾅδηϲ·
μετὰ μύρων γυναῖκεϲ προϲυπαντάτωϲαν·
τὸν Ἀδὰμ ϲὺν τῇ Εὔᾳ | λυτροῦμαι παγγενῆ
καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ | ἐξαναϲτήϲομαι.

XIV

Κανὼν εἰϲ τὴν Πεντηκοϲτὴν (Πεντηκ. ϲελ. 189).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ: «Πεντηκοϲτὴν ἑορτάζωμεν.»

ἦχοϲ βαρύϲ.

ᾠδὴ α'.

Πόντῳ ἐκάλυψε | Φαραὼ ϲὺν ἅρμαϲιν
ὁ ϲυντρίβων πολέμουϲ | ἐν ὑψηλῷ βραχίονι·
ᾄϲωμεν αὐτῷ, | ὅτι δεδόξαϲται.

Ἔργῳ, ὡϲ πάλαι τοῖϲ | μαθηταῖϲ ἐπηγγείλω,
τὸ παράκλητον πνεῦμα | ἐξαποϲτείλαϲ, Χριϲτὲ,
ἔλαμψαϲ τὸ φῶϲ | κόϲμῳ, φιλάνθρωπε.

166 μου Barth. — 171 ὠδῖναϲ nos: ὀδύναϲ A Barth. — 179 γὰρ ἐν ϲταυρῷ A, quod concinnitate accentuum offendit. — 182 ϲκυλεύεται A — 183 fort.: γυναῖκεϲ ὑπαντάτωϲαν. 185 Matth. XVI 21. XVII 23. XX 18—19. XXVII 63. XXVIII. Marc. VIII 31. IX 31. X —34. XVI. Luc. IX 22. XVIII. 31—33. XXIV. Ioann. II 19—22. XX.

Codd. AV — v. 6 τῷ κόϲμῳ φῶϲ V Barth.

Νόμῳ τὸ πάλαι προκηρυχθὲν καὶ προφήταις
ἐπληρώθη· τοῦ θείου | πνεύματος ϲήμερον
πᾶϲι γὰρ πιϲτοῖϲ | χάριϲ ἐκκέχυται.

ᾠδὴ γ΄.

Τὴν ἐξ ὕψουϲ δύναμιν, | τοῖϲ μαθηταῖϲ, Χριϲτέ,
ἕωϲ ἂν ἐνδύϲηϲθε, ἔφηϲ,
καθίϲατε ἐν Ἱερουϲαλήμ·
ἐγὼ δὲ ὡϲ ἐμὲ παράκλητον ἄλλον,
πνεῦμα τὸ ἐμόν τε καὶ | πατρὸϲ ἀποϲτελῶ,
ἐν ᾧ ϲτερεωθήϲεϲθε.

Ἡ τοῦ θείου πνεύματοϲ | ἐπιδημήϲαϲα
δύναμιϲ τὴν μεριϲθεῖϲαν πάλαι
φωνὴν κακῶϲ ὁμονοηϲάντων
εἰϲ μίαν ἁρμονίαν θείωϲ ϲυνῆψε,
γνῶϲιν ϲυνετίζουϲα | πιϲτοὺϲ τῆϲ Τριάδοϲ,
ἐν ᾗ ἐϲτερεώθημεν.

ᾠδὴ δ΄.

Κατανοῶν ὁ προφήτηϲ | τὴν ἐπ᾽ ἐϲχάτων ϲου, Χριϲτέ,
ἔλευϲιν ἀνεβόα·
τὴν ϲὴν εἰϲακήκοα, κύριε, | δυναϲτείαν, ὅτι πάνταϲ
τοῦ ϲῶϲαι τοὺϲ χριϲτούϲ ϲου ἐλήλυθαϲ.

Ὁ ἐν προφήταιϲ λαλήϲαϲ | καὶ διὰ νόμου κηρυχθεὶϲ
πρῴην τοῖϲ ἀτελέϲι
θεὸϲ ἀληθὴϲ ὁ παράκλητοϲ | τοῖϲ τοῦ λόγου ὑπηρέταιϲ
καὶ μάρτυϲι γνωρίζεται ϲήμερον.

Ϲῆμα θεότητοϲ φέρον | τοῖϲ ἀποϲτόλοιϲ ἐν πυρὶ
πνεῦμα κατεμερίϲθη
καὶ ξέναιϲ ἐν γλώϲϲαιϲ ἐνέφηνεν, | ὡϲ πατρόθεν θεῖον ϲθένοϲ
ἐρχόμενόν ἐϲτιν αὐτοκέλευϲτον.

ᾠδὴ ε΄.

Τὸ διὰ τὸν φόβον ϲου ληφθὲν, κύριε,
ἐν γαϲτρὶ τῶν προφητῶν | καὶ κυηθὲν ἐπὶ γῆϲ
πνεῦμα ϲωτηρίαϲ
ἀποϲτολικὰϲ καρδίαϲ κτίζει καθαρὰϲ
καὶ ἐν τοῖϲ πιϲτοῖϲ εὐθὲϲ ἐγκαινίζεται·
φῶϲ γὰρ καὶ εἰρήνη διότι τὰ ϲὰ προϲτάγματα.

17 δύναμιϲ add. m. sec. A. — articulum τὴν eiicere praestat. — 20 ϲυνετίζουϲαν A 22 Prec. Abbac. — 30 φέρων Barth. — 32 ξέναιϲ ἐν om. m. pr. A — 35 τῆϲ γῆϲ Barth. 37 ἀποϲτολικῇ A — 38 εὐθὺϲ V

Ἡ ἐπιφοιτήϲαϲα ἰϲχὺϲ ϲήμερον
  αὕτη πνεῦμα ἀγαθόν, | πνεῦμα ϲοφίαϲ θεοῦ,
  πνεῦμα ἐκ πατρὸϲ
ἐκπορευθὲν καὶ δι᾽ υἱοῦ πιϲτοῖϲ ἡμῖν πεφηνόϲ,
  μεταδοτικὸν ἐν οἷϲ κατοικίζεται
φύϲει τῆϲ ἐν ᾗ κατοπτεύεται ἁγιότητοϲ.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ναυτιῶν τῷ ϲάλῳ | τῶν βιωτικῶν μελημάτων,
ϲυμπλόοιϲ ποντούμενοϲ ἁμαρτίαιϲ
  καὶ ψυχοφθόρῳ θηρὶ προϲριπτόμενοϲ,
ὡϲ ὁ Ἰωνᾶϲ, Χριϲτέ, βοῶ ϲοι·
  ἐκ θανατηφόρου με βυθοῦ ἀνάγαγε.

Ἐκ τοῦ πνεύματόϲ ϲου | ϲάρκα ἐπὶ πᾶϲαν, ὡϲ εἶπαϲ,
πλουϲίωϲ ἐξέχεεϲ καὶ ἐπλήϲθη
  τῆϲ ϲῆϲ ἡ ϲύμπαϲα γνώϲεωϲ, κύριε·
ὅτι ἐκ πατρὸϲ ἀπεριγράπτωϲ
  ἔφυϲ καὶ τὸ πνεῦμα ἀμερίϲτωϲ πρόειϲιν.

ᾠδὴ ζ΄.

Οἱ ἐν καμίνῳ τοῦ πυρὸϲ ἐμβληθέντεϲ
  ὅϲιοι παῖδεϲ
τὸ πῦρ εἰϲ δρόϲον μετέβαλον
  διὰ τῆϲ ὑμνῳδίαϲ, οὕτω βοῶντεϲ·
εὐλογητὸϲ εἶ, κύριε, | ὁ θεὸϲ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ῥητορευόντων τὰ θεῖα μεγαλεῖα
  τῶν ἀποϲτόλων
τοῦ πνεύματοϲ ἡ ἐνέργεια
  ἐνομίζετο μέθη τοῖϲ ἀπιϲτοῦϲι,
δι᾽ ἧϲ Τριὰϲ κεκήρυκται | εἷϲ θεὸϲ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Τὴν ἀδιαίρετον φύϲιν ὀρθοδόξωϲ
  θεολογοῦμεν,
θεὸν πατέρα τὸν ἄναρχον,
  τῆϲ αὐτῆϲ ἐξουϲίαϲ λόγον καὶ πνεῦμα,
εὐλογητὸϲ εἶ, κράζοντεϲ, | ὁ θεὸϲ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η΄.

Ἀφλέκτωϲ πυρὶ ἐν | Ϲινᾷ προϲομιλοῦϲα
  βάτοϲ θεὸν ἐγνώριϲε

43 ἐκπορευτὸν Barth. — 46 ναυτιῶντα ϲάλῳ AV — 47 ποντούμενον AV — προϲιπτόμενον A προϲριπτούμενον V προϲριπτούμενοϲ Barth. — 51 μου A — 52 ἐξέχεαϲ Barth. - ἐπληρώθη A — 54 πατρὸϲ υἱὸϲ ἀρρεύϲτωϲ Barth. — 59 οὕτωϲ V — 64 ἀπιϲτοῦϲι Barth. πιθοῦϲι A ἀπειθοῦϲι V — 65 τριὰϲ γνωρίζεται Barth.

τῷ βραδυγλώϲϲῳ καὶ δυϲήχῳ Μωϲεῖ·
καὶ παῖδαϲ ζῆλοϲ θεοῦ
τοὺϲ ἀναλώτουϲ τῷ πυρὶ ὑμνῳδοὺϲ ἔδειξε·
πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Ζωτικῆϲ ἐξ ὕψουϲ | βιαίαϲ φερομένηϲ
ἠχητικῶϲ τοῦ πνεύματοϲ
τοῦ παναγίου ἁλιεῦϲι πνοῆϲ
πυρίνων εἴδει γλωϲϲῶν,
τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ ἐρρητορεύετο·
πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Ὡϲ μὴ θιγομένῳ | προϲβαίνοντεϲ ἐν ὄρει
μὴ πεφρικότεϲ πῦρ δειματοῦν
δεῦτε καὶ ϲτῶμεν ἐν τῷ ὄρει Cιών,
ἐν πόλει ζῶντοϲ θεοῦ,
πνευματοφόροιϲ μαθηταῖϲ νῦν ϲυγχορεύοντεϲ·
πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

ᾠδὴ θ'.

Μὴ τῆϲ φθορᾶϲ διὰ πεῖραν | κυοφορήϲαϲα
καὶ παντεχνήμονι λόγῳ | ϲάρκα δανείϲαϲα,
μῆτερ ἀπείρανδρε, | παρθένε θεοτόκε,
δοχεῖον τοῦ ἀϲτέκτου, | χωρίον τοῦ ἀπείρου
πλαϲτουργοῦ ϲου, ϲὲ μεγαλύνομεν.

Ἐπιπαφλάζοντοϲ πάλαι | πυρίνου ἅρματοϲ
ὁ ζηλωτὴϲ καὶ πυρίπνουϲ | χαίρων ὀχούμενοϲ
τὴν νῦν ἐκλάμψαϲαν | ἐπίπνοιαν ἐδήλου
ἐξ ὕψουϲ ἀποϲτόλοιϲ, | ὑφ' ἧϲ καταλαμφθέντεϲ
τὴν Τριάδα πᾶϲιν ἐγνώριϲαν.

Νόμου τῶν φύϲεων δίχα | ξένον ἠκούετο·
τῶν μαθητῶν τῆϲ μιᾶϲ γὰρ | φωνῆϲ ἀπηχουμένηϲ,
πνεύματοϲ χάριτι | ποικίλωϲ ἐνηχοῦντο
λαοί, φυλαὶ καὶ γλῶϲϲαι, | τὰ θεῖα μεγαλεῖα
τῆϲ Τριάδοϲ γνῶϲιν μυούμενοι.

---

75 τοὺϲ] τρεῖϲ Barth. — 76 et 90 ἔργα κυρίου τὸν κύριον AV — 82 ἐρρητορεύον Barth. — 85 οἱ μὴ Barth., quod acrostichidis lectionem ἑορτάζομεν postulat — 92 διπείρᾳ Barth. — κυοφορήϲαϲαν V — 93 δανείϲαϲαν AV — 103 γὰρ τῆϲ μιᾶϲ A

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑϹΚΗΝΟΥ ΚΑΝΟΝΕϹ.

I

Κανὼν ἰαμβικὸϲ εἰϲ τὴν Χριϲτοῦ γέννηϲιν (Δεκ. 25).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ:

Εὐεπίηϲ μελέεϲϲιν ἐφύμνια ταῦτα λιγαίνει
υἷα θεοῦ, μερόπων εἵνεκα τικτόμενον
ἐν χθονὶ καὶ λύοντα πολύϲτονα πήματα κόϲμου·
ἀλλ', ἄνα, ῥητῆραϲ ῥύεο τῶνδε πόνων.

ἦχοϲ α'.

ᾠδὴ α'.

Ἔϲωϲε λαὸν θαυματουργῶν δεϲπότηϲ,
Ὑγρὸν θαλάϲϲηϲ κῦμα χερϲώϲαϲ πάλαι·
Ἑκὼν δὲ τεχθεὶϲ ἐκ κόρηϲ, τρίβον βατὴν
Πόλου τίθηϲιν ἡμῖν, ὃν κατ' οὐϲίαν
Ἶϲόν τε πατρὶ καὶ βροτοῖϲ δοξάζομεν.

Ἤνεγκε γαϲτὴρ ἡγιαϲμένη λόγον,
Ϲαφῶϲ ἀφλέκτῳ ζωγραφουμένη βάτῳ,
Μιγέντα μορφῇ τῇ βροτηϲίᾳ θεόν,
Εὔαϲ τάλαιναν νηδὺν ἀρᾶϲ τῆϲ πάλαι
Λύοντα πικρᾶϲ, ὃν βροτοὶ δοξάζομεν.

Ἔδειξεν ἀϲτὴρ τὸν πρὸ ἡλίου λόγον,
Ἐλθόντα παῦϲαι τὴν ἁμαρτίαν, μάγοιϲ,
Ϲαφῶϲ πενιχρὸν εἰϲ ϲπέοϲ, τὸν ϲυμπαθῆ
Ϲὲ ϲπαργάνοιϲ ἑλικτὸν, ὃν γεγηθότεϲ
Ἴδον τὸν αὐτὸν καὶ βροτὸν καὶ κύριον.

ᾠδὴ γ'.

Νεῦϲον πρὸϲ ὕμνουϲ οἰκετῶν, εὐεργέτα,
Ἐχθροῦ ταπεινῶν τὴν ἐπηρμένην ὀφρύν,
Φέρων τε, παντεπόπτα, τῆϲ ἁμαρτίαϲ
Ὕπερθεν ἀκλόνητον ἐϲτηριγμένουϲ,
Μάκαρ, μελῳδοὺϲ τῇ βάϲει τῆϲ πίϲτεωϲ.

Νύμφηϲ πανάγνου τὸν πανόλβιον τόκον
Ἰδεῖν ὑπὲρ νοῦν ἠξιωμένοϲ χορὸϲ
Ἄγραυλοϲ ἐκλονεῖτο τῷ ξένῳ τρόπῳ
Τάξιν μελῳδοῦϲάν τε τῶν ἀϲωμάτων
Ἄνακτα Χριϲτὸν, ἀϲπόρωϲ ϲαρκούμενον.

Codd. ABC — v. 2 Exod. XIV. — 5 δοξάζωμεν A — 7 Exod. III — 8 θεοῦ A — 9 Gen. III — 11 Matth. II — 16 fort. ἱκετῶν, at conf. Cosm. VII 11. — 22 Luc. II.

Ὕψους ἀνάσσων οὐρανῶν, εὐσπλαγχνίᾳ
Τελεῖ καθ᾽ ἡμᾶς ἐξ ἀνυμφεύτου κόρης,
Ἄϋλος ὢν τὸ πρόσθεν, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐσχάτων
Λόγος παχυνθεὶς σαρκὶ, τὸν πεπτωκότα
Ἵνα πρὸς αὐτὸν ἑλκύσῃ πρωτόπλαστον.

Γένους βροτείου τὴν ἀνάπλασιν πάλαι
Ἄιδων προφήτης Ἀββακοὺμ προμηνύει,
Ἰδεῖν ἀφράστως ἀξιωθεὶς τὸν τύπον·
Νέον βρέφος γὰρ ἐξ ὄρους τῆς παρθένου
Ἐξῆλθε λαῶν εἰς ἀνάπλασιν λόγος.

ᾠδὴ δ΄.

Ἶσος προῆλθες τοῖς βροτοῖς ἑκουσίως,
Ὕψιστε, σάρκα προσλαβὼν ἐκ παρθένου,
Ἰὸν καθᾶραι τῆς δρακοντείας κάρας,
Ἄγων ἅπαντας πρὸς σέλας ζωηφόρον,
Θεὸς πεφυκὼς, ἐκ πυλῶν ἀνηλίων.

Ἔθνη τὰ πρόσθεν τῇ φθορᾷ βεβυσμένα,
Ὄλεθρον ἄρδην δυσμενοῦς πεφευγότα,
Ὑψοῦτε χεῖρας σὺν κρότοις ἐφυμνίοις,
Μόνον σέβοντες Χριστὸν ὡς εὐεργέτην,
Ἐν τοῖς καθ᾽ ἡμᾶς συμπαθῶς ἀφιγμένον.

Ῥίζης φυεῖσα τοῦ Ἰεσσαὶ, παρθένε,
Ὅρους παρῆλθες τῶν βροτῶν τῆς οὐσίας,
Πατρὸς τεκοῦσα τὸν πρὸ αἰώνων λόγον,
Ὡς ηὐδόκησεν αὐτὸς ἐσφραγισμένην
Νηδὺν διελθεῖν τῇ κενώσει τῇ ξένῃ.

ᾠδὴ ε΄.

Ἐκ νυκτὸς ἔργων ἐσκοτισμένοις πλάνης
Ἱλασμὸν ἡμῖν, Χριστὲ, τοῖς ἐγρηγόρως
Νῦν σοι τελοῦσιν ὕμνον ὡς εὐεργέτῃ,
Ἔλθοις πορίζων εὐχερῆ τε τὴν τρίβον,
Καθ᾽ ἣν ἀνατρέχοντες εὕροιμεν κλέος.

Ἀπηνὲς ἔχθος τὸ πρὸς αὐτὸν δεσπότης
Τεμὼν διαμπὰξ σαρκὸς ἐν παρουσίᾳ
Ἵνα κρατοῦντος ὤλεσε θυμοφθόρου,

30 ἑλκύσει B — πρωτόπλαστον scholiasta cod. A: πρωτόκτιστον A ex corr. BC, for πρωτόπλαστον ἑλκύσῃ — 34 Prec. Abbac. — 40 πηλῶν B — 44 σέβοντα Barth. — 46 πα[ρ]θένος . . . . παρῆλθε A. — 51 ἐσκοτισμένης A m. pr. — 52 ἱλασμὸς A m. pr. B — [5…] εὐεργέτης A — 58 ψυχοφθόρου B

Κόϲμον ϲυνάπτων ταῖϲ ἀΰλοιϲ οὐϲίαιϲ,
Τιθεὶϲ προϲηνῆ τὸν τεκόντα τῇ κτίϲει.

Ὁ λαὸϲ εἶδεν, ὁ πρὶν ἠμαυρωμένοϲ
Μεθ' ἡμέραν φῶϲ τῆϲ ἄνω φρυκτωρίαϲ·
Ἔθνη θεῷ δὲ κλῆρον υἱὸϲ προϲφέρει,
Νέμων ἐκεῖϲε τὴν ἀπόρρητον χάριν,
Οὗ πλεῖϲτον ἐξήνθηϲεν ἡ ἁμαρτία.

ᾠδὴ ϛ'.

Ναίων Ἰωνᾶϲ ἐν μυχοῖϲ θαλαττίοιϲ
Ἐλθεῖν ἐδεῖτο καὶ ζάλην ἀπαρκέϲαι·
Νυγεὶϲ ἐγὼ δὲ τοῦ τυραννοῦντοϲ βέλει,
Χριϲτὲ, προϲαυδῶ τὸν κακῶν ἀναιρέτην
Θᾶττον μολεῖν ϲε τῆϲ ἐμῆϲ ῥαθυμίαϲ.

Ὃϲ ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸϲ θεὸν θεὸϲ λόγοϲ
Νυνὶ κρατύνει, μὴ ϲθένουϲαν τὴν πάλαι
Ἰδὼν φυλάξαι, τὴν καθ' ἡμᾶϲ οὐϲίαν,
Καθεὶϲ ἑαυτὸν δευτέρᾳ κοινωνίᾳ,
Αὖθιϲ προφαίνων τῶν παθῶν ἐλευθέραν.

Ἵκται δι' ἡμᾶϲ Ἀβραὰμ ἐξ ὀϲφύοϲ,
Λυγρῶϲ πεϲόνταϲ ἐν ζόφῳ τῶν πταιϲμάτων
Υἱοὺϲ ἐγεῖραι τῶν κάτω νενευκότων,
Ὁ φῶϲ κατοικῶν, καὶ φάτνην παρ' ἀξίαν
Νῦν εὐδοκήϲαϲ εἰϲ βροτῶν ϲωτηρίαν.

ᾠδὴ ζ'.

Τῷ παντάνακτοϲ ἐξεφαύλιϲαν πόθῳ
Ἄπλητα θυμαίνοντοϲ ἠγκιϲτρωμένοι
Παῖδεϲ τυράννου δύϲθεον γλωϲϲαλγίαν,
Οἷϲ εἴκαθε πῦρ ἄϲπετον, τῷ δεϲπότῃ
Λέγουϲιν· εἰϲ αἰῶναϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Ὑπηρέταϲ μὲν ἐμμανῶϲ καταφλέγει,
Ϲώζει δὲ παφλάζουϲα ῥοιζηδὸν νέουϲ,
Ταῖϲ ἑπταμέτροιϲ καύϲεϲι πυργουμένη,
Οὓϲ ἔϲτεφε φλὸξ, ἄφθονον τοῦ κυρίου
Νέμοντοϲ εὐϲεβείαϲ εἵνεκα δρόϲον.

Ἀρωγὲ Χριϲτὲ, τὸν βροτοῖϲ ἐναντίον,
Πρόβλημα τὴν ϲάρκωϲιν ἀρρήτωϲ ἔχων,

59 κόϲμου B — 66 Ion. II. — 68 τῷ B — 69 τῶν κακῶν A. — 71 Ioann. I. — 76 .tth. I. Luc. III. — 77 ϲκότει B. — 81 Daniel III. — 87 παφλάζουϲαν A.

Ἤισχυνας, ὄλβον τῆς θεώσεως φέρων,
Μορφούμενος νῦν· ἧστινος δι' ἐλπίδα
Ἄνωθεν εἰς κευθμῶνας ἤλθομεν ζόφου.

Τὴν ἀγριωπὸν ἀκρατῶς γαυρουμένην,
Ἄσεμνα βακχεύσασαν, ἐξοιστρουμένην
Κόσμου καθεῖλες πανσθενῶς ἁμαρτίαν·
Οὓς εἵλκυσε πρὶν, σήμερον τῶν ἀρκύων
Σώζεις δὲ σαρκωθεὶς ἑκὼν, εὐεργέτα.

ᾠδὴ η'.

Μήτραν ἀφλέκτως εἰκονίζουσι κόρης
Οἱ τῆς παλαιᾶς πυρπολούμενοι νέοι
Ὑπερφυῶς κύουσαν, ἐσφραγισμένην·
Ἄμφω δὲ δρῶσα θαυματουργίᾳ μιᾷ
Λαοὺς πρὸς ὕμνον ἐξανίστησι χάρις.

Λύμην φυγοῦσα τοῦ θεοῦσθαι τῇ πλάνῃ,
Ἄλληκτον ὑμνεῖ τὸν κενούμενον λόγον
Νεανικῶς ἅπασα σὺν τρόμῳ κτίσις,
Ἄδοξον εὖχος δειματουμένη φέρειν
Ῥευστὴ γεγῶσα, κἂν σοφῶς ἐκαρτέρει.

Ἥκεις, πλανῆτιν πρὸς νομὴν ἐπιστρέφων
Τὴν ἀνθοποιὸν ἐξ ἐρημαίων λόφων
Ἡ τῶν ἐθνῶν ἔγερσις ἀνθρώπων φύσιν,
Ῥώμην βιαίαν τοῦ βροτοκτόνου σβέσαι,
Ἀνὴρ φανείς τε καὶ θεὸς προμηθείᾳ.

ᾠδὴ θ'.

Στέργειν μὲν ἡμᾶς, ὡς ἀκίνδυνον φόβῳ,
Ῥᾷον σιωπήν· τῷ πόθῳ δὲ, παρθένε,
Ὕμνους ὑφαίνειν συντόνως τεθηγμένους
Ἐργῶδές ἐστιν, ἀλλὰ καὶ, μῆτερ, σθένος,
Ὅση πέφυκεν ἡ προαίρεσις, δίδου.

Τύπους ἀφεγγεῖς καὶ σκιὰς παρηγμένας,
Ὦ μῆτερ ἁγνὴ, τοῦ λόγου δεδορκότες
Νέον φανέντος ἐκ πύλης κεκλεισμένης,
Δοξούμενοί τε τῆς ἀληθείας φάος
Ἐπαξίως σὴν εὐλογοῦμεν γαστέρα.

---

95 κεθμῶνα A — 97 ἐξοιστρουμένην Ven.: ἐξοιστρουμένου A ἐξοιστρημένου B — 10 Daniel III. — 104 θαυματουργίαν μίαν A — 106 τὴν πλάνην C — 110 κἂν cum indicativ aoristi coniunctum habes apud Andream quoque I 194 — 116 φόβον B — 118 τεθειμένους Ven

Πόθου τετευχὼϲ καὶ θεοῦ παρουϲίαϲ
Ὁ χριϲτοτερπὴϲ λαὸϲ ἠξιωμένοϲ
Νῦν ποτνιᾶται τῆϲ παλιγγενεϲίαϲ
Ὡϲ ζωοποιοῦ· τὴν χάριν δέ, παρθένε,
Νέμοιϲ, ἄχραντε, προϲκυνῆϲαι τὸ κλέοϲ.

II

Κανὼν ἰαμβικὸϲ εἰϲ τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ:

Ϲήμερον ἀχράντοιο βαλὼν θεοφεγγέϊ πυρϲῷ
Πνεύματοϲ ἐνθάπτει νάμαϲιν ἀμπλακίην
Φλέξαϲ παμμεδέοντοϲ ἐὺϲ πάϊϲ, ἠπιόων δὲ
Ὑμνηταῖϲ μελέων τῶνδε δίδωϲι χάριν.

ἦχοϲ β'.

ᾠδὴ α'.

Ϲτείβει θαλάϲϲηϲ κυματούμενον ϲάλον,
Ἤπειρον αὖθιϲ Ἰϲραὴλ δεδειγμένον·
Μέλαϲ δὲ πόντοϲ τριϲτάταϲ Αἰγυπτίων
Ἔκρυψεν ἄρδην ὑδατόϲτρωτοϲ τάφοϲ
Ῥώμῃ κραταιᾷ δεξιᾶϲ τοῦ δεϲπότου.

Ὄρθρου φανέντοϲ τοῖϲ βροτοῖϲ ϲελαϲφόρου
Νῦν ἐξ ἐρήμου πρὸϲ ῥοὰϲ Ἰορδάνου,
Ἄναξ ὑπέϲχεϲ ἡλίου ϲὸν αὐχένα,
Χώρου ζοφώδουϲ τὸν γενάρχην ἁρπάϲαι
Ῥύπου τε παντὸϲ ἐκκαθᾶραι τὴν κτίϲιν.

Ἄναρχε, ῥείθροιϲ ϲυνταφέντα ϲοι, λόγε,
Νέον περαίνειϲ τὸν φθαρέντα τῇ πλάνῃ,
Ταύτην ἀφράϲτωϲ πατρόθεν δεδεγμένοϲ
Ὄπα κρατίϲτην· οὗτοϲ ἠγαπημένοϲ
Ἰϲόϲ τέ μοι παῖϲ χρηματίζει τὴν φύϲιν.

ᾠδὴ γ'.

Ὅϲοι παλαιῶν ἐκλελύμεθα βρόχων,
Βορῶν λεόντων ϲυντεθλαϲμένων μύλαϲ,
Ἀγαλλιῶμεν καὶ πλατύνωμεν ϲτόμα,
Λόγῳ πλέκοντεϲ ἐκ λόγων μελῳδίαν,
Ὧι τῶν πρὸϲ ἡμᾶϲ ἥδεται δωρημάτων.

Codd. AB — v. 1 Exod. XIV — 5 τοῦ ὑψίϲτου ed. Paris. Ioannis Opp. a. 1712 — 7 Matth. III. Luc. III — 11 fort.: ϲυμβαφέντα. — 13 ὑψόθεν B — 14 Matth. III. Luc. III — 19 μελῳδίαϲ B

Νέκρωσιν ὁ πρὶν ἐμφυτεύσας τῇ κτίσει,
Θηρὸς κακούργου σχηματισθεὶς εἰς φύσιν,
Ἐπισκοτεῖται σαρκικῇ παρουσίᾳ,
Ὄρθρῳ φάναντι προσβαλὼν τῷ δεσπότῃ
Θλᾷν τὴν ἑαυτοῦ δυσμενεστάτην κάραν.

Ἕλκει προς αὐτὸν τὴν θεόδμητον φύσιν,
Γαστρὸς τυράννου συγκεχωσμένην ὅροις·
Γεννᾷ τε αὖθις γηγενῶν ἀναπλάσει,
Ἔργον φέριστον ἐκτελῶν ὁ δεσπότης·
Ἵκται γὰρ αὐτὴν ἐξαλεξῆσαι θέλων.

ᾠδὴ δ'.

Πυρσῷ καθαρθεὶς μυστικῆς θεωρίας,
Ὑμνῶν προφήτης τὴν βροτῶν καινουργίαν
Ῥήγνυσι γῆρυν πνεύματι κροτουμένην,
Σάρκωσιν ἐμφαίνουσαν ἀρρήτου λόγου,
Ὧι τῶν δυναστῶν τὰ κράτη συνετρίβη.

Πεμφθεὶς ὁ πατρὸς παμφαέστατος λόγος,
Νυκτὸς διῶσαι τὴν καχέσπερον σχέσιν
Ἔκριζον ἥκεις καὶ βροτῶν ἁμαρτίαν,
Υἷας συνελκῦσαί τε τῇ σῇ βαπτίσει,
Μάκαρ, φαεινοὺς ἐκ ῥοῶν Ἰορδάνου.

Αὐτὸν προσιδὼν τὸν περίκλυτον λόγον,
Τρανῶς ὁ κήρυξ ἐκβοᾶται τῇ κτίσει·
Οὗτος προὼν μου, δεύτερος τῷ σαρκίῳ,
Σύμμορφος ἐξέλαμψεν ἐνθέῳ σθένει,
Ἔχθιστον ἡμῶν ἐξελεῖν ἁμαρτίαν.

Νομὴν πρὸς αὐτὴν τὴν φερέσβιον φέρων
Θηρᾷ δρακόντων φωλεοῖς ἐπιτρέχων·
Ἄπλητα κύκλα καββαλὼν θεὸς λόγος,
Πτέρνῃ τε τὸν πλήττοντα παμπήδην γένος,
Τοῦτον καθειργνύς, ἐκσαώζει τὴν κτίσιν.

ᾠδὴ ε'.

Ἐχθροῦ ζοφώδη καὶ βεβορβορωμένον
Ἰὸν καθάρσει πνεύματος λελουμένοι

24 φάναντι Barth.: φανέντι AB. — 25 φλᾶν m. sec. AB — 27 γεννᾶται αὖθις A m pr. — 34 ἄρρητον A m. sec. B — 36 ὁ πατρὸς Barth. et sic alter scholiasta cod. A legisse videtur: πρὸς πατρὸς in ras. AB — 38 ἁμαρτίας Barth. et alter scholiasta cod. A — 4[illegible] Matth. III 11. Luc. III 16 — 51 ζοφώδους καὶ βεβορβορωμένου B

Νέαν προϲωρμίϲθημεν ἀπλανῆ τρίβον,
Ἄγουϲαν ἀπρόϲιτον εἰϲ θυμηδίαν,
Μόνοιϲ προϲιτὴν, οἷϲ θεὸϲ κατηλλάγη.

Ἀθρῶν ὁ πλάϲτηϲ ἐν ζόφῳ τῶν πταιϲμάτων
Ϲειραῖϲ ἀφύκτοιϲ, ὃν διαρθροῖ δακτύλοιϲ,
Ἵϲτηϲιν ἀμφ' ὤμοιϲιν ἐξάραϲ ἄνω,
Νῦν ἐν πολυρρύτοιϲι δίναιϲ ἐκπλύνων
Αἴϲχουϲ παλαιοῦ τῆϲ Ἀδὰμ καχεξίαϲ.

Μετ' εὐϲεβείαϲ προϲδράμωμεν εὐτόνωϲ
Πηγαῖϲ ἀχράντοιϲ ῥεύϲεωϲ ϲωτηρίου,
Λόγον κατοπτεύϲοντεϲ, ἐξ ἀκηράτου
Ἄντλημα προϲφέροντα δίψηϲ ἐνθέου,
Κόϲμου προϲηνῶϲ ἐξακεύμενον νόϲον.

ᾠδὴ ϛ'.

Ἱμερτὸν ἐξέφηνε ϲὺν πανολβίῳ
Ἤχῳ πατὴρ, ὃν γαϲτρὸϲ ἐξηρεύξατο·
Ναί, φηϲιν, οὗτοϲ ϲυμφυὴϲ γόνοϲ πέλων,
Φωταυγὸϲ ἐξώρουϲεν ἀνθρώπων γένουϲ
Λόγοϲ τ' ἐμοῦ ζῶν καὶ βροτὸϲ προμηθείᾳ.

Ἐκ ποντίου λέοντοϲ ὁ τριέϲπεροϲ
Ξένωϲ προφήτηϲ ἐγκάτοιϲ φλοιδούμενοϲ
Αὖθιϲ προῆλθε, τῆϲ παλιγγενεϲίαϲ
Ϲωτηρίαν δράκοντοϲ ἐκ βροτοκτόνου
Πᾶϲιν προφαίνων τῶν χρόνων ἐπ' ἐϲχάτων.

Ἀνειμένων πόλοιο παμφαῶν πτυχῶν
Μύϲτηϲ ὁρᾷ πρὸϲ πατρὸϲ ἐξικνούμενον
Μένον τε πνεῦμα τῷ παναχράντῳ λόγῳ,
Ἐπελθὸν ὡϲ πέλειαν ἀφράϲτῳ τρόπῳ,
Δήμοιϲ τε φαίνει προϲδραμὸν τῷ δεϲπότῃ.

ᾠδὴ ζ'.

Ἔφλεξε ῥείθρῳ τῶν δρακόντων τὰϲ κάραϲ
Ὁ τῆϲ καμίνου τὴν μετάρϲιον φλόγα
Νέουϲ φέρουϲαν εὐϲεβεῖϲ κατευνάϲαϲ·
Τὴν δυϲκάθεκτον ἀχλὺν ἐξ ἁμαρτίαϲ
Ὅλην πλύνει δὲ τῇ δρόϲῳ τοῦ πνεύματοϲ.

63 κατοπτεύοντεϲ B — ἀκηράτων A — 68 Matth. III. Luc. III. — 69 φωταυγὸϲ A: φώταυγοϲ B — 72 Ion. II. — 80 προϲδραμεῖν Barth. — 81 ῥεῖθρον A — 82 Daniel III.

Cὲ ζωγραφοῦcαν τὴν Ἀcύριον φλόγα
Ἑκcτῶcαν ἴcτης, εἰc δρόcον μετηγμένην,
Ὕδωρ ὅθεν νῦν ἀμφιέccαο φλέγον
Cίντιν κάκιcτον, Χριcτὲ, προcκεκευθμένον,
Πρὸc τὴν ὄλιcθον ἐκκαλούμενον τρίβον.

Ἀπορραγέντοc τοῦ Ἰορδάνου πάλαι
Ἰcθμῷ περᾶται λαὸc Ἰcραηλίτηc,
Cὲ τὸν κράτιcτον ἐκφοροῦντα τὴν κτίcιν
Ἠπειγμένωc νῦν ἐν ῥοαῖc διαγράφων
Πρὸc τὴν ἄρρευcτον καὶ ἀμείνονα τρίβον·

Ἴδμεν τὸ πρῶτον τὴν πανώλεθρον κλύcιν
Οἰκτρῶc cε πάντων εἰc φθορὰν παρειcάγειν,
Ὦ τριcμέγιcτα χρηματίζων καὶ ξένα,
Νῦν δὲ κλύcαντα, Χριcτὲ, τὴν ἁμαρτίαν
Δι᾿ εὐπάθειαν καὶ βροτῶν cωτηρίαν.

ᾠδὴ η'.

Ἐλευθέρα μὲν ἡ κτίcιc γνωρίζεται,
Υἱοὶ δὲ φωτὸc οἱ πρὶν ἐcκοτιcμένοι·
Μόνοc cτενάζει τοῦ cκότουc ὁ προcτάτηc·
Νῦν εὐλογείτω cυντόνωc τὸν αἴτιον
Ἡ πρὶν τάλαινα τῶν ἐθνῶν παγκληρία.

Τριττοὶ θεουδεῖc ἐμπύρωc δροcούμενοι
Αἰγλῆντα τριτταῖc παμφαῶc ἁγιcτείαιc
Cαφῶc ἐδήλουν τὴν ὑπέρτατον φύcιν,
Μίξει βροτείᾳ πυρπολοῦcαν ἐν δρόcῳ
Εὐκτῶc ἅπαcαν τὴν πανώλεθρον πλάνην.

Λευχειμονείτω πᾶcα γηΐνοc φύcιc,
Ἐκ πτώcεωc νῦν οὐρανῶν ἐπηρμένη·
Ὧι γὰρ τὰ πάντα cυντετήρηται λόγῳ
Νάουcι ῥείθροιc ἐκπλυθεῖcα πταιcμάτων
Τῶν πρὶν πέφευγεν ἐκφανῶc λελουμένη.

ᾠδὴ θ'.

Ὦ τῶν ὑπὲρ νοῦν τοῦ τόκου cου θαυμάτων,
Νύμφη πάναγνε, μῆτερ εὐλογημένη!

86 Ἀccύριον Barth. — 93 ἐμφοροῦντα Barth. — 96 Genes. VII. — 97 πάντων τὴν φθοράν A — 104 cυντόνοc A — 106 Daniel III. — 110 ὀλέθριον B — 114 ἐκπλυνθεῖcα A — 115 παμφαῶc B

Δι' ἧϲ τυχόντεϲ παντελοῦϲ ϲωτηρίαϲ
Ἐπάξιον κροτοῦμεν ὡϲ εὐεργέτι,
Δῶρον φέροντεϲ ὕμνον εὐχαριϲτίαϲ.

Ἴδμεν τὰ Μωϲεῖ τῇ βάτῳ δεδειγμένα,
Δεῦρο ξένοιϲ θεϲμοῖϲιν ἐξειργαϲμένα·
Ὣϲ γὰρ ϲέϲωϲται πυρφοροῦϲα παρθένοϲ,
Ϲελαϲφόρον τεκοῦϲα τὸν εὐεργέτην
Ἰορδάνου τε ῥεῖθρα προϲδεδεγμένον.

Χρίειϲ τελειῶν τὴν βρότειον οὐϲίαν,
Ἄναξ ἄναρχε, πνεύματοϲ κοινωνίᾳ·
Ῥοαῖϲ ἀχράντοιϲ ἐκκαθάραϲ καὶ ϲκότουϲ
Ἰϲχὺν θριαμβεύϲαϲ τε τὴν ἐπηρμένην
Νῦν εἰϲ ἄρηκτον ἐξαμείβεαι βίον.

III

Κανὼν ἰαμβικὸϲ εἰϲ τὴν Πεντηκοϲτήν (Πεντηκ. ϲελ. 200).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ:

Θειογενὲϲ λόγε, πνεῦμα παράκλητον πάλιν ἄλλον
Ἐκ γενέτου κόλπων ἧκαϲ ἐπιχθονίοιϲ,
Οἷα πυρὸϲ γλώϲϲῃϲι φέρον θεότητοϲ ἀΰλου
Ϲῆμα τεῆϲ φύτληϲ καὶ χάριν ὑμνοπόλοιϲ.

ἦχοϲ δ'.

ᾠδὴ α'.

Θείῳ καλυφθεὶϲ ὁ βραδύγλωϲϲοϲ γνόφῳ
Ἐρρητόρευϲε τὸν θεόγραφον νόμον·
Ἰλὺν γὰρ ἐκτινάξαϲ ὄμματοϲ νόου
Ὁρᾷ τὸν ὄντα καὶ μυεῖται πνεύματοϲ
Γνῶϲιν, γεραίρων ἐνθέοιϲ τοῖϲ ᾄϲμαϲιν.

Ἔφη τὸ ϲεπτὸν καὶ ϲεβάϲμιον ϲτόμα·
Νοϲφιϲμὸϲ ὑμῖν οὐ γενήϲεται, φίλοι·
Ἐγὼ γὰρ εἰϲ πατρῷον ὕψιϲτον θρόνον
Ϲυνεδριάζων ἐκχεῶ τοῦ πνεύματοϲ,
Λάμψαι ποθοῦϲι τὴν χάριν τὴν ἄφθονον.

Ὅροϲ βεβηκὼϲ ἀτρεκέϲτατοϲ λόγοϲ
Γαληνόμορφον ἐκτελεῖ τὴν καρδίαν·

119 εὐεργέτι A cum schol., B: εὐεργέτην ed. Venet. εὐεργέτῃ Barth. — 121 Exod. III. — 123 ὡϲ codd. edd. — ϲέϲωϲτο A — 128 fort. τοῦ ϲκότουϲ, nisi nimia licentia Ioannem in ordine verborum mutando usum statuas. — 129 δέ B

Codd. AB — v. 1 Exod. XIX. XX. — 7 Ioann. XIV. — 11 ὅροϲ B, quo spectat alterius scholiastae cod. A interpretatio: ὁ τοῦ πατρὸϲ ὅροϲ (sic) καὶ λόγοϲ.

Ἔργον γὰρ ἐκπεράνας ηὔφρανε φίλους
Πνοῇ βιαίᾳ καὶ πυρὸς γλωττήμαςι,
Νείμας τὸ πνεῦμα Χριςτὸς, ὡς ὑπέςχετο.

ᾠδὴ γ΄.

Ἔρρηξε γαςτρὸς ἠτεκνωμένης πέδας
Ὕβριν τε δυςκάθεκτον εὐτεκνουμένης
Μόνη προςευχὴ τῆς προφήτιδος πάλαι
Ἄννης, φερούςης πνεῦμα ςυντετριμμένον
Πρὸς τὸν δυνάςτην καὶ θεὸν τῶν γνώςεων.

Ἄληπτός ἐςτιν ἡ θεαρχικωτάτη·
Ῥήτρας γὰρ ἐξέφηνε τοὺς ἀγραμμάτους
Πλάνης ςοφιςτὰς ςυςτομίζοντας λόγῳ
Καὶ τῆς βαθείας νυκτὸς ἐξαιρουμένους
Λαοὺς ἀπείρους ἀςτραπῇ τοῦ πνεύματος.

Ἦν ἐκπορευτὸν ἐξ ἀγεννήτου φάους
Τὸ πανςθενουργόφωτον, ἄφθιτον ςέλας,
Οὗ τὴν δι᾽ υἱοῦ πατρικῆς ἐξουςίας
Νῦν ἐμφανίζει ςυμφυῆ φρυκτωρίαν
Πυρῶδες ἦχος ἐν Σιὼν τοῖς ἔθνεςιν.

ᾠδὴ δ΄.

Ἄναξ ἀνάκτων, οἷος ἐξ οἵου μόνος
Λόγος προελθὼν πατρὸς ἐξ ἀναιτίου,
Ἰςοςθενές ςου πνεῦμα τοῖς ἀποςτόλοις
Νημερτὲς ἐξέπεμψας ὡς εὐεργέτης
Ἄιδουςι δόξαν τῷ κράτει ςου, κύριε.

Λουτρὸν τὸ θεῖον τῆς παλιγγενεςίας
Λόγῳ κεραννὺς ςυντεθειμένῃ φύςει
Ὀμβροβλυτεῖς μοι ῥεῖθρον ἐξ ἀκηράτου
Νενυγμένης ςου πλευρᾶς, ὦ θεοῦ λόγε,
Ἐπιςφραγίζων τῇ ζέςει τοῦ πνεύματος.

Κάμπτει τὰ πάντα τῷ παρακλήτῳ γόνυ
Γόνῳ τε πατρὸς, πατρὶ ςυμφυεςτάτοις·

13 ἔργῳ B — εὔφρανε A — 14 Act. Apostol. II — 16 Reg. I 1, 11—17. — 22 ῥήτρας AB, cuius vocabuli usitata forma ῥήτορας in nonnullas editiones irrepsit — 23 πλάνης A et alter scholiasta cod. A: ἄλις B et prior scholiasta cod. A — 25 ἀςτραπή AB — 26 Ioann. XV 26 — 28 πατρικῆς ςυνουςίας alter scholiasta cod. A: πατρικὴν ςυνουςίαν AB — 30 πυρώδης B, quod ut grammatices legibus commendari, ita metrices reiici adnotavit alter schol. cod. A — Act. Apostol. II 2—4. — 34 ἐξέπεμψας B m. sec. et schol. cod. A: ἐξέλαμψας A, B m. pr. — 35 δόξα Barth. — 38 ὀμβροβλυτοῖς A — 42 ςυμφυεςτάτοις B: ςυμφυεςτάτῳ varia lectio cod. B ςυμφυεςτάτου A

Ἐν γὰρ προϲώποιϲ οἶδε τριττοῖϲ οὐϲίαν
Νημερτὲϲ ἀπρόϲιτον, ἄχρονον, μίαν·
Ἔλαμψε φῶϲ γὰρ ἡ χάριϲ τοῦ πνεύματοϲ.

Τελεῖϲθε πάντεϲ τῇ θεαρχικωτάτῃ,
Ὅϲοι λατρευταὶ τριϲϲοφεγγοῦϲ οὐϲίαϲ·
Ὑπερφυῶϲ τελεῖ γὰρ ὡϲ εὐεργέτηϲ
Καὶ πυρϲομορφοῖ Χριϲτὸϲ εἰϲ ϲωτηρίαν,
Ὅλην πορίζων τὴν χάριν τοῦ πνεύματοϲ.

ᾠδὴ ε΄.

Λυτήριον κάθαρϲιν ἀμπλακημάτων,
Πυρίπνοον δέξαϲθε πνεύματοϲ δρόϲον,
Ὦ τέκνα φωτόμορφα τῆϲ ἐκκληϲίαϲ·
Νῦν ἐκ Ϲιὼν γὰρ ἐξελήλυθεν νόμοϲ,
Ἡ γλωϲϲοπυρϲόμορφοϲ πνεύματοϲ χάριϲ.

Καθώϲπερ ηὐδόκηϲεν, αὐτεξουϲίωϲ
Ἀδέϲποτον κάτειϲι πνεῦμα πατρόθεν,
Ϲοφίζον ἐν γλώϲϲῃϲι τοὺϲ ἀποϲτόλουϲ,
Ἐπιϲφραγίζον τὸν φερέϲβιον λόγον,
Πατροϲθενὲϲ ξύμμορφον, ὃν ϲωτὴρ ἔφη.

Ἴητο τὰϲ φρέναϲ μὲν ἐξ ἁμαρτίαϲ
Χαὐτῷ κατεϲκεύαζε τῶν ἀποϲτόλων
Θεὸϲ λόγοϲ πάνταρχοϲ ἄχραντον δόμον,
Ὁμοϲθενοῦϲ δὲ καὶ ϲυνουϲιωμένου
Νῦν ἐγκατοικίζεται πνεύματοϲ φάοϲ.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἱλαϲμὸϲ ἡμῖν, Χριϲτέ, καὶ ϲωτηρία
Ὁ δεϲπότηϲ ἔλαμψαϲ ἐκ τῆϲ παρθένου,
Ἵν᾽ ὡϲ προφήτην θηρὸϲ ἐκ θαλαττίου
Ϲτέρνων Ἰωνᾶν, τῆϲ φθορᾶϲ διαρπάϲῃϲ
Ὅλον τὸν Ἀδὰμ παγγενῆ πεπτωκότα.

Ἱμερτὸν ἡμῖν εὐθὲϲ ἐν τοῖϲ ἐγκάτοιϲ
Αἰωνίωϲ ἕξουϲι πνεῦμα καινίϲοιϲ
Πατροπροβλήτωϲ πάντοτε ξυνημμένον,

47 τῆϲ τριφεγγοῦϲ Barth. — οὐϲία A cum rasura post α — 49 πυρϲολαμπεῖ Barth. — 51 λουτήριον A — 60 πατροϲθενὲϲ ξύμμορφον Barth., quocum conspirat interpretatio codicis A ὁ τῷ πατρὶ ϲύμμορφοϲ καὶ ὁμοδύναμοϲ: πατρόθεν δξύμμορφον AB, nisi quod πατρώθεν in A exaratum est — 62 κατεϲκεύαϲε A — 64 ϲυνουϲιουμένου B — 65 metricum vitium tollere veriti sumus — 72 καινίϲαιϲ Barth. — 73 πάντοθεν ϲυνημμένον ed. Paris. opp. Ioannis a. 1712.

Ὕλης ἀπεχθοῦς καυστικὸν μολυσμάτων,
Ῥύπου τε παντὸς ῥυπτικὸν, παντοκράτορ.

Ὀρεκτὸν ἀξίωμα τοῖς ἀποστόλοις,
Σιωνίταις μίμνουσι σὴν παρουσίαν
Γνώρισμα, πνεῦμα πατρογεννήτου λόγου,
Λέσχην ἀπηνῆ τῶν ἐθνῶν ποππυσμάτων
Ὤκιστα δεικνὺς πυρπνόως καθιδρύεις.

ᾠδὴ ζ'.

Σύμφωνον ἐθρόησεν ὀργάνων μέλος,
Σέβειν τὸ χρυσότευκτον ἄψυχον βρέτας·
Ἡ τοῦ παρακλήτου δὲ φωσφόρος χάρις
Σεβασμιάζει τοῦ βοᾶν, τριὰς μόνη,
Ἰσοσθενὴς, ἄναρχος, εὐλογητὸς εἶ.

Φωνὴν προφητόφθεγκτον ἠγνοηκότες
Ἔφασκον οἰνότευκτον ἄφρονες μέθην,
Ῥήσεις ξέναι ἠκούσθησαν ὡς ἀποστόλων·
Οἱ εὐσεβεῖς δέ σοι βοῶμεν ὀξέως,
Νεουργὲ τοῦ σύμπαντος, εὐλογητὸς εἶ.

Θέσπιν κατεβρόντησεν ὁ βλέπων ὄπα
Ἔνθους Ἰωὴλ τοῦ θεαρχικωτάτου,
Οἷς ἐκχεῶ, φήσαντος, οἷά περ λόγου,
Τοῦ πνεύματός μου, συμβοήσουσι· φύσις
Ἡ τρισσοφεγγόφωτος, εὐλογητὸς εἶ.

Τρίτη μὲν εὐμοίρησεν ὡρῶν τὴν χάριν,
Ὅπως ὑπεμφήνειε τρεῖς ὑποστάσεις
Σέβειν ἐν ἁπλότητι τῆς ἐξουσίας·
Ἀλλ' ἐν μιᾷ νῦν ἡμερῶν τῇ κυρίᾳ
Υἱὸς, πατὴρ καὶ πνεῦμα, εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η'.

Λύει τὰ δεσμὰ καὶ δροσίζει τὴν φλόγα
Ὁ τρισσοφεγγὴς τῆς θεαρχίας τύπος·
Ὑμνοῦσι παῖδες· εὐλογείτω τὸν μόνον
Σωτῆρα καὶ παντουργὸν ὡς εὐεργέτην
Ἡ δημιουργηθεῖσα σύμπασα κτίσις.

77 σοῦ A — 80 καθιδρύεις Barth. cum scholiasta cod. A: καθιδρύει AB — 87 Ac Apostol. II 13 — 88 ξενηκούσθησαν AB; nos integras potius partes excudendas curavimu — 89 βοῶμεν ἐνθέως Barth. — 92 Joel II 28 — 93 λόγον A — 96 τριττὴ A —. Act. Aposto II 15 — 103 τὸν ὕμνον A

Μνήμην ὁ Χριϲτὸϲ τῶν βροτοϲϲόων ἐπῶν,
Ἃ πατρακουϲθεὶϲ τοῖϲ ἀποϲτόλοιϲ ἔφη,
Τὸ πνεῦμα τεύχει γλωϲϲοπυρϲεύτῳ θέᾳ
Ἐφίζον· εὐλογητὸν οἰκειουμένη,
Ἠλλοτριωμένη δὲ, μέλπει ϲε κτίϲιϲ.

Cωτηριωδῶϲ, αὐτοδεϲπότωϲ ἰὸν,
Φῶϲ αὐτολαμπὲϲ καὶ παρεκτικὸν φάουϲ
Ὑπάρχον ἧκεϲ ἐμφοροῦν ἀποϲτόλοιϲ,
Τιμῆεν ὡϲ ἄημα, τοῖϲ ϲοῖϲ οἰκέταιϲ
Λελιπαρημένον τε πνεῦμα προϲνέμειϲ.

Ἤιϲε προφητῶν πνευματέμφορον ϲτόμα
Cὴν ϲωματωδῶϲ, ὦ μέδων, ἐνδημίαν·
Καὶ πνεῦμα κόλπων πατρικῶν προηγμένον,
Ἀκτιϲτοϲυμπλαϲτουργοϲύνθρονον ϲέθεν
Ἵηϲ ἐνανθρωπήϲεωϲ πιϲτοῖϲ ϲέβαϲ.

ᾠδὴ θ'.

Χαίροιϲ, ἄναϲϲα, μητροπάρθενον κλέοϲ·
Ἅπαν γὰρ εὐδίνητον, εὔλαλον ϲτόμα
Ῥητρεῦον οὐ ϲθένει ϲε μέλπειν ἀξίωϲ·
Ἰλιγγιᾷ δὲ νοῦϲ ἅπαϲ ϲου τὸν τόκον
Νοεῖν· ὅθεν ϲε ϲὺν πόθῳ δοξάζομεν.

Ὕδειν ἔοικε τὴν φυϲίζωον κόρην·
Μόνη γὰρ ἐν δίνῃϲι κεκρύφει λόγον,
Νοϲοῦϲαν ἀλθαίνοντα τὴν βροτῶν φύϲιν,
Ὃϲ δεξιοῖϲ κλιϲμοῖϲι νῦν ἱδρυμένοϲ
Πατρὸϲ πέπομφε τὴν χάριν τοῦ πνεύματοϲ.

Ὅϲοιϲ ἔπνευϲεν ἡ θεόρρυτοϲ χάριϲ,
Λάμποντεϲ, ἀϲτράπτοντεϲ, ἠλλοιωμένοι
Ὀθνείαν ἀλλοίωϲιν, εὐπρεπεϲτάτην,
Ἰϲοϲθενοῦϲαν τὴν ἄτμητον εἰδότεϲ
Cοφὴν, τρίφεγγον οὐϲίαν δοξάζομεν.

109 ἐφίζων altera lectio cod. B — 113 ἧκαϲ A — ἀποϲτόλουϲ A — 115 δὲ Barth. — τροϲνέμοιϲ A et Barth. — 119 ἄκτιϲτον ϲυμπλάϲτουργον ed. Paris. opp. Ioannis a. 1712 contra numerorum leges — 120 ἵηϲ de coni. scripsimus: ἱεὶϲ AB Barth. — 121 μητροπαρθένων B — 125 ϲὺν πόθῳ A m. sec.: πόθῳ A m. pr. ϲυμφώνωϲ B — 126 Ὕδειν Barth. quod acrostichide confirmatur: ᾄδειν AB

IV

Κανὼν εἰϲ τὴν κυριακὴν τοῦ Πάϲχα (Πεντηκ. ϲελ. 2)

ἦχοϲ α'.

ᾠδὴ α'.

Ἀναϲτάϲεωϲ ἡμέρα, | λαμπρυνθῶμεν λαοί·
πάϲχα κυρίου, πάϲχα·
ἐκ γὰρ θανάτου πρὸϲ ζωὴν | καὶ ἐκ γῆϲ πρὸϲ οὐρανὸν
Χριϲτὸϲ ὁ θεὸϲ
ἡμᾶϲ διεβίβαϲεν, | ἐπινίκιον ᾄδονταϲ.

Καθαρθῶμεν τὰϲ αἰϲθήϲειϲ | καὶ ὀψόμεθα
τῷ ἀπροϲίτῳ φωτὶ
τῆϲ ἀναϲτάϲεωϲ Χριϲτὸν | ἐξαϲτράπτοντα, καὶ
«χαίρετε» φάϲκοντοϲ
τρανῶϲ ἀκουϲόμεθα, | ἐπινίκιον ᾄδοντεϲ.

Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίωϲ | εὐφραινέϲθωϲαν,
γῆ δὲ ἀγαλλιάϲθω·
ἑορταζέτω δὲ κόϲμοϲ | ὁρατόϲ τε ἅπαϲ
καὶ ἀόρατοϲ·
Χριϲτὸϲ γὰρ ἐγήγερται, | εὐφροϲύνη αἰώνιοϲ.

ᾠδὴ γ.

Δεῦτε πόμα πίωμεν καινὸν
οὐκ ἐκ πέτραϲ ἀγόνου τερατουργούμενον,
ἀλλ' ἀφθαρϲίαϲ πηγὴν | ἐκ τάφου ὀμβρήϲαντοϲ Χριϲτοῦ,
ἐν ᾧ ϲτερεούμεθα.

Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτόϲ,
οὐρανόϲ τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια·
ἑορταζέτω δὲ πᾶϲα κτίϲιϲ | τὴν ἔγερϲιν Χριϲτοῦ,
ἐν ᾧ ϲτερεούμεθα.

Χθὲϲ ϲυνεθαπτόμην ϲοι, Χριϲτέ,
ϲυνεγείρομαι ϲήμερον ἀναϲτάντι ϲοι·
ϲυνεϲταυρούμην ϲοι χθέϲ· | αὐτόϲ με ϲυνδόξαϲον, ϲωτήρ,
ἐν τῇ βαϲιλείᾳ ϲου.

ᾠδὴ δ'.

Ἐπὶ τῆϲ θείαϲ φυλακῆϲ | ὁ θεηγόροϲ Ἀββακοὺμ
ϲτήτω μεθ' ἡμῶν καὶ δεικνύτω

Cod. A — cantatur canon per totam hebdomadem paschalem et insequentibus dieb dominicis usque ad diem assumptionis Christi. — v. 5 ᾄδοντα A — 9 φάϲκοντα Barth. 22 δέ] γοῦν Barth. — πᾶϲα ἡ A — 23 ἐν ᾗ ἐϲτερέωται Barth. — 26 ϲῶτερ A — 28 Abbac.

φαεcφόρον ἄγγελον | διαπρυcίωc λέγοντα·
cήμερον cωτηρία τῷ κόcμῳ,
ὅτι ἀνέcτη Χριcτὸc ὡc παντοδύναμοc.

Ἄρcην μὲν ὡc διανοίξαc | τὴν παρθενεύουcαν νηδὺν
πέφηνε Χριcτόc· ὡc βροτὸc δὲ
ἀμνὸc προcηγόρευται· ἄμωμοc δὲ ὡc ἄγευcτοc
κηλῖδοc τὸ ἡμέτερον πάcχα,
καὶ ὡc θεὸc ἀληθὴc τέλειοc λέλεκται.

Ὡc ἐνιαύcιοc ἀμνὸc | ὁ εὐλογούμενοc ἡμῖν
cτέφανοc Χριcτὸc ἑκουcίωc
ὑπὲρ πάντων τέθυται | πάcχα τὸ καθαρτήριον,
καὶ αὖθιc ἐκ τοῦ τάφου ὡραῖοc
δικαιοcύνηc ἡμῖν ἔλαμψεν ἥλιοc.

Ὁ θεοπάτωρ μὲν Δαυῒδ | πρὸ τῆc cκιώδουc κιβωτοῦ
ἥλατο cκιρτῶν· | ὁ λαὸc δὲ
τοῦ θεοῦ ὁ ἅγιοc, | τὴν τῶν cυμβόλων ἔκβαcιν
ὁρῶντεc, εὐφρανθῶμεν ἐνθέωc,
ὅτι ἀνέcτη Χριcτὸc ὡc παντοδύναμοc.

ᾠδὴ ε΄.

Ὀρθρίcωμεν ὄρθρου βαθέοc
καὶ ἀντὶ μύρου τὸν ὕμνον | προcοίcομεν τῷ δεcπότῃ,
καὶ Χριcτὸν ὀψόμεθα | δικαιοcύνηc ἥλιον,
πᾶcι ζωὴν ἀνατέλλοντα.

Τὴν ἄμετρόν cου εὐcπλαγχνίαν
οἱ ταῖc τοῦ ᾄδου cειραῖc cυνεχόμενοι δεδορκότεc
πρὸc τὸ φῶc ἠπείγοντο, | Χριcτέ, ἀγαλλομένῳ ποδί,
πάcχα κροτοῦντεc αἰώνιον.

Προcέλθωμεν λαμπαδηφόροι
τῷ προϊόντι Χριcτῷ | ἐκ τοῦ μνήματοc ὡc νυμφίῳ,
καὶ cυνεορτάcωμεν | ταῖc φιλεόρτοιc τάξεcι
πάcχα θεοῦ τὸ cωτήριον.

ᾠδὴ ϛ΄.

Κατῆλθεc ἐν τοῖc κατωτάτοιc τῆc γῆc
καὶ cυνέτριψαc μοχλοὺc | αἰωνίουc κατόχουc
πεπεδημένων, Χριcτέ, | καὶ τριήμεροc
ὡc ἐκ κήτουc Ἰωνᾶc | ἐξανέcτηc τοῦ τάφου.

33 ἄρcεν A Barth. — διανοίξαc A: διανοῖξαν Barth. — 39 χρηcτὸc Barth. — 40 τέθειται A — 43 Paralip. I, XIII 8 — 61 αἰωνίωc schol. legisse videtur, nescio an recte — 62 πεπεδημένουc A

Φυλάξας τὰ cήμαντρα cῶα, Χριcτὲ,
ἐξηγέρθης τοῦ τάφου, | ὁ τὰς κλεῖς τῆς παρθένου
μὴ λυμηνάμενος | ἐν τῷ τόκῳ cου,
καὶ ἀνέῳξας ἡμῖν | παραδείcου τὰς πύλας.

Cωτήρ μου τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον
ἱερεῖον ὡς θεὸς | cεαυτὸν ἑκουcίως
προcαγαγὼν τῷ πατρὶ | cυνανέcτηcας
παγγενῆ τὸν Ἀδὰμ, | ἀναcτὰς ἐκ τοῦ τάφου.

ᾠδὴ ζ΄.

Ὁ παῖδας ἐκ καμίνου ῥυcάμενος
γενόμενος ἄνθρωπος
πάcχει ὡς θνητὸς | καὶ διὰ πάθους τὸ θνητὸν
ἀφθαρcίας ἐνδύει εὐπρέπειαν,
ὁ μόνος εὐλογητὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Γυναῖκες μετὰ μύρων θεόφρονες
ὀπίcω cου ἔδραμον·
ὃν δὲ ὡς θνητὸν | μετὰ δακρύων ἐζήτουν,
προcεκύνηcαν χαίρουcαι ζῶντα θεὸν,
καὶ πάcχα τὸ μυcτικὸν cοῖς, Χριcτὲ,
μαθηταῖς εὐηγγελίcαντο.

Θανάτου ἑορτάζομεν νέκρωcιν,
ᾅδου τὴν καθαίρεcιν,
ἄλλης βιοτῆς | τῆς αἰωνίου ἀπαρχὴν,
καὶ cκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον,
τὸν μόνον εὐλογητὸν τῶν πατέρων
θεὸν καὶ ὑπερένδοξον.

Ὡς ὄντως ἱερὰ καὶ πανέορτος
αὕτη ἡ cωτήριος
νὺξ καὶ φωταυγὴς, | τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας
τῆς ἐγέρcεως οὖcα προάγγελος,
ἐν ᾗ τὸ ἄχρονον φῶς ἐκ τάφου
cωματικῶς πᾶcιν ἐπέλαμψεν.

ᾠδὴ η΄.

Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα,
ἡ μία τῶν cαββάτων, | ἡ βαcιλὶς καὶ κυρία,

68 cῶτερ Barth. — 78 Matth. XXVIII. Marc. XVI. Luc. XXIV. Ioann. XX — 82 τοῖ Χριcτοῦ μαθηταῖς A — 96 an ἡ κλυτή?

ἑορτῶν ἑορτὴ | καὶ πανήγυρίc ἐcτι πανηγύρεων,
ἐν ᾗ εὐλογοῦμεν | Χριcτὸν εἰc τοὺc αἰῶναc.

Δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆc ἀμπέλου γεννήματοc,
τῆc θείαc εὐφροcύνηc, | ἐν τῇ εὐcήμῳ ἡμέρᾳ
τῆc ἐγέρcεωc | βαcιλείαc τε Χριcτοῦ κοινωνήcωμεν,
ὑμνοῦντεc αὐτὸν | ὡc θεὸν εἰc τοὺc αἰῶναc.

Ἆρον κύκλῳ τοὺc ὀφθαλμούc cου, Cιών, καὶ ἴδε·
ἰδοὺ γὰρ ἥκαcί cοι | θεοφεγγεῖc ὡc φωcτῆρεc
ἐκ δυcμῶν καὶ βορρᾶ | καὶ θαλάccηc καὶ ἑῴαc τὰ τέκνα cου,
ἐν cοὶ εὐλογοῦντα | Χριcτὸν εἰc τοὺc αἰῶναc.

Πάτερ παντοκράτορ καὶ λόγε καὶ πνεῦμα,
τριcὶν ἑνιζομένη | ἐν ὑποcτάcεcι φύcιc,
ὑπερούcιε | καὶ ὑπέρθεε, εἰc cὲ βεβαπτίcμεθα
καὶ cὲ εὐλογοῦμεν | εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

ᾠδὴ θ'.

Φωτίζου, φωτίζου ἡ νέα Ἱερουcαλήμ·
ἡ γὰρ δόξα κυρίου | ἐπὶ cὲ ἀνέτειλε·
χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Cιών·
cὺ δέ, ἁγνή, | τέρπου, θεοτόκε,
ἐν τῇ ἐγέρcει τοῦ τόκου cου.

Ὦ θείαc! ὦ φίληc! ὦ γλυκυτάτηc cου φωνῆc!
μεθ' ἡμῶν ἀψευδῶc γὰρ | ἐπηγγείλω ἔcεcθαι
μέχρι τερμάτων αἰῶνοc, Χριcτέ·
ἣν οἱ πιcτοὶ | ἄγκυραν ἐλπίδοc
κατέχοντεc ἀγαλλόμεθα.

Ὦ πάcχα τὸ μέγα | καὶ ἱερώτατον, Χριcτέ·
ὦ cοφία καὶ λόγε | τοῦ θεοῦ καὶ δύναμιc,
δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον
cοῦ μεταcχεῖν | ἐν τῇ ἀνεcπέρῳ
ἡμέρᾳ τῆc βαcιλείαc cου.

V

Κανὼν εἰc τὴν κυριακὴν τοῦ Ἀντίπαcχα (Πεντηκ. cελ. 26)

ἦχοc α'.

ᾠδὴ α'.

Ἄιcωμεν πάντεc λαοὶ | τῷ ἐκ πικρᾶc δουλείαc
Φαραὼ τὸν Ἰcραὴλ ἀπαλλάξαντι

104 duae syllabae abundant, sed eiecto Cιὼν numerorum aequalitatem restituere dubito. cf. Ies. LX 4. — 106 ἑώcαc A — 117 ὀφειλῆc A cum schol. -- 118 Matth. XXVIII 20.

καὶ ἐν βυθῷ θαλάςςης | ποδὶ ἀβρόχως ὁδηγήςαντι
ᾠδὴν ἐπινίκιον, | ὅτι δεδόξαςται.

Cήμερον ἔαρ ψυχῶν, | ὅτι Χριςτὸς ἐκ τάφου
ὥςπερ ἥλιος ἐκλάμψας τριήμερος
τὸν ζοφερὸν χειμῶνα | ἀπήλαςε τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν·
αὐτὸν ἀνυμνήςωμεν, | ὅτι δεδόξαςται.

Ἡ βαςιλὶς τῶν ὡρῶν | τῇ λαμπροφόρῳ ἡμέρᾳ
ἡμερῶν τε βαςιλίδι φανότατα
δορυφοροῦςα τέρπει | τὸν ἔκκριτον τῆς ἐκκληςίας λαόν,
ἀπαύςτως ἀνυμνοῦςα | τὸν ἀναςτάντα Χριςτόν.

Πύλαι θανάτου, Χριςτέ, | οὐδὲ τοῦ τάφου ςφραγῖδες,
οὐδὲ κλεῖθρα τῶν θυρῶν ςοι ἀντέςτηςαν·
ἀλλ᾽ ἀναςτὰς ἐπέςτης | τοῖς φίλοις ςου, εἰρήνην, δέςποτα,
δωρούμενος τὴν πάντα | νοῦν ὑπερέχουςαν.

ᾠδὴ γ΄.

Cτερέωςόν με, Χριςτέ, | ἐπὶ τὴν ἄςειςτον πέτραν
τῶν ἐντολῶν ςου,
καὶ φώτιςόν με | φωτὶ τοῦ προςώπου ςου·
οὐκ ἔςτι γὰρ ἅγιος πλήν ςου, φιλάνθρωπε.

Καινοὺς ἀντὶ παλαιῶν, | ἀντὶ φθαρτῶν δὲ ἀφθάρτους
διὰ ςταυροῦ ςου,
Χριςτέ, τελέςας | ἡμᾶς ἐν καινότητι
ζωῆς πολιτεύεςθαι ἀξίως προςέταξας.

Ἐν τάφῳ περικλειςθεὶς | τῇ περιγράπτῳ ςαρκί ςου
ὁ ἀπερίγραπτος,
Χριςτέ, ἀνέςτης· | θυρῶν κεκλειςμένων τε
ἐπέςτης ςοῦ τοῖς μαθηταῖς, παντοδύναμε.

Τοὺς μώλωπάς ςου, Χριςτέ, | οὓς ἑκουςίως ὑπέςτης
ὑπὲρ ἡμῶν,
τοῖς μαθηταῖς ςου | φυλάξας μαρτύριον
τῆς ςῆς ἔδειξας ἐνδόξου ἀναςτάςεως.

ᾠδὴ δ΄.

Μέγα τὸ μυςτήριον | τῆς ςῆς, Χριςτέ, οἰκονομίας·
τοῦτο γὰρ ἄνωθεν προβλέπων | θεοπτικῶς ὁ Ἀββακούμ,

Cod. A — v. 11 ἔγκριτον Barth. — 14 ςου ἀντέςτηςαν A — 15 ἐξαναςτὰς Barth. un syllaba superflua — Luc. XXIX 36. Ioann. XX 19 — 17 ἄςειςτον πέτραν A: in Penteco stario et Hirmologio voce ἄςειςτον omissa numeri misere turbati sunt — 24 ἀξίως cor ruptum esse videtur, possis emendare θείως — 27 Χριςτὸς A — δέ Barth. — 30 fort. ὑπὲρ ἀνθρώπων — 32 ἐνδόξως A, modis magis consulueris, si scribas ἔδειξας ἐνδόξου τῆ ςῆς ἀναςτάςεως.

ἐξῆλθεϲ, ἐβόα ϲοι,
  εἰϲ ϲωτηρίαν λαοῦ ϲου, φιλάνθρωπε.

Χολῆϲ μὲν ἐγεύϲατο, | τὴν πάλαι γεῦϲιν ἰώμενοϲ·
νυνὶ δὲ ϲὺν κηρίῳ μέλιτοϲ | τοῦ φωτιϲμοῦ μεταδιδοὺϲ
Χριϲτὸϲ τῷ προπάτορι
  καὶ τῆϲ αὐτοῦ γλυκείαϲ μεθέξεωϲ.

Χαίρειϲ ἐρευνώμενοϲ· | διό, φιλάνθρωπε, πρὸϲ τοῦτο
προτρέπειϲ τὸν Θωμᾶν, προτείνων | διαπιϲτοῦντι τὴν πλευρὰν,
τῷ κόϲμῳ πιϲτούμενοϲ
  τὴν ϲὴν, Χριϲτὲ, τριήμερον ἔγερϲιν.

Πλοῦτον ἀρυϲάμενοϲ | ἐκ θηϲαυροῦ τοῦ ἀϲυλήτου,
τῆϲ θείαϲ, εὐεργέτα, λόγχῃ | διανυγείϲηϲ ϲου πλευρᾶϲ,
ϲοφίαϲ καὶ γνώϲεωϲ
  ἀναπιμπλᾷ τὸν κόϲμον ὁ Δίδυμοϲ.

Ϲοῦ ἡ παμμακάριϲτοϲ | ὑμνεῖται γλῶϲϲα, ὦ Δίδυμε·
πρώτη γὰρ εὐϲεβῶϲ κηρύττει | τὸν ζωοδότην Ἰηϲοῦν
θεόν τε καὶ κύριον,
  ἐκ τῆϲ ἁφῆϲ πληϲθεῖϲα τῆϲ χάριτοϲ.

ᾠδὴ ε΄.

Ἐκ νυκτὸϲ ὀρθρίζοντεϲ ὑμνοῦμέν ϲε, Χριϲτὲ,
τὸν τῷ πατρὶ ϲυνάναρχον | καὶ ϲωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν·
τὴν εἰρήνην τῷ κόϲμῳ | παράϲχου, φιλάνθρωπε.

Ἐπιϲτὰϲ τοῖϲ φίλοιϲ ἀθυμοῦϲιν ὁ ϲωτὴρ
τῇ παρουϲίᾳ ἅπαϲαν | ἀπελαύνει τὴν κατήφειαν
καὶ ϲκιρτᾶν διεγείρει | ἐν τῇ ἀναϲτάϲει αὐτοῦ.

Ὢ τῆϲ ἀληθῶϲ ἐπαινουμένηϲ τοῦ Θωμᾶ
φρικτῆϲ ἐγχειρήϲεωϲ! | τολμηρῶϲ γὰρ ἐψηλάφηϲε
τὴν πλευρὰν τὴν τῷ θείῳ | πυρὶ ἀπαϲτράπτουϲαν.

Ἀπιϲτίαν πίϲτεωϲ γεννήτριαν ἡμῖν
τὴν τοῦ Θωμᾶ ἀνέδειξαϲ· | ϲὺ γὰρ πάντα τῇ ϲοφίᾳ ϲου
προνοεῖϲ ϲυμφερόντωϲ, | Χριϲτὲ, ὡϲ φιλάνθρωποϲ.

ᾠδὴ ϛ΄.

Τὸν προφήτην διέϲωϲαϲ
  ἐκ τοῦ κήτουϲ, φιλάνθρωπε·
κἀμὲ τοῦ βυθοῦ τῶν πταιϲμάτων | ἀνάγαγε, δέομαι.

35 Prec. Abbac. 13 — 38 τοῦ om. A — 39 Χριϲτοῦ A — 41 χαίροιϲ A — 58 ἐν om. Barth. 60 fort.: φρικτῆϲ τῆϲ ἐγχειρήϲεωϲ

Τὸν Θωμᾶν οὐ κατέλιπες
  βαπτιζόμενον, δέcποτα,
βυθῷ ἀπιcτίαc, παλάμαc | προτείναc εἰc ἔρευναν.

Ὁ cωτὴρ ἡμῶν ἔλεγε·
  ψηλαφῶντέc με ἴδετε
ὀcτέα καὶ cάρκα φοροῦντα· | ἐγὼ οὐκ ἠλλοίωμαι.

Τὴν πλευρὰν ἐψηλάφηcε
  καὶ πιcτεύcαc ἐπέγνω cε
Θωμᾶc, μὴ παρὼν cου τῇ πρώτῃ | εἰcόδῳ, cωτὴρ ἡμῶν.

ᾠδὴ ζ′.

Εἰκόνι λατρεύειν | μουcικῆc cυμφωνίαc
  cυγκαλουμένηc λαοὺc
ἐκ τῶν ᾠδῶν Cιὼν ᾄδοντεc | πατρικῶc οἱ παῖδεc Δαυῒδ
  τυράννου ἔλυcαν | τὸ παλίμφημον δόγμα,
καὶ τὴν φλόγα εἰc δρόcον μετέβαλον,
ὕμνον ἀναμέλποντεc· ὁ ὑπερυψούμενοc
  τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεόc, εὐλογητὸc εἶ.

Ὡc πρώτη ὑπάρχει | ἡμερῶν καὶ κυρία
  ἡ λαμπροφόροc αὕτη,
ἐν ᾗ ἀγάλλεcθαι ἄξιον | τὸν καινὸν καὶ θεῖον λαόν·
  ἐν τρόμῳ φέρει γὰρ | καὶ αἰῶνοc τὸν τύπον,
ὡc ὀγδοὰc τελοῦcα, τοῦ μέλλοντοc·
ὕμνον ἀναμέλποντα· | ὁ ὑπερυψούμενοc
  τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Ὁ μόνοc τολμήcαc | τῇ ἀπίcτῳ τε πίcτει
  εὐεργετήcαc ἡμᾶc
Θωμᾶc ὁ Δίδυμοc λύει μὲν | τὴν ζοφώδη ἄγνοιαν
  τοῖc πᾶcι πέραcι | τῇ πιcτῇ ἀπιcτίᾳ·
ἑαυτῷ δὲ τὸν cτέφανον πλέκει, cαφῶc
λέγων· cὺ εἶ κύριοc | ὁ ὑπερυψούμενοc
  τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Οὐ μάτην διcτάcαc | ὁ Θωμᾶc τῇ ἐγέρcει
  cου οὐ κατέθετο,
ἀλλ' ἀναμφίλεκτον ἔcπευδεν | ἀποδεῖξαι ταύτην, Χριcτέ,
  τοῖc πᾶcιν ἔθνεcιν· | ὅθεν δι' ἀπιcτίαc
πιcτωcάμενοc πάνταc ἐδίδαξε

75 ἐπέγνωκε omisso cε Barth. — 76 cῶτερ A — 86 λαὸν Barth. et schol.: ναὸν A — 89 ante ὁ ὑπερυψούμενοc totum membrum in cod. et Pentecostario intercidit, quam lacunam ut explerem, ὕμνον ἀναμέλποντα addidimus — 91 ἀπλήcτω A cum schol.

λέγειν· cὺ εἶ κύριος, | ὁ ὑπερυψούμενος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἐμφόβως τὴν χεῖρα | ὁ Θωμᾶς τῇ πλευρᾷ cου
τῇ ζωηφόρῳ, Χριcτέ,
ἐνθεὶς ὑπότρομος ᾔcθετο | ἐνεργείας, cῶτερ, διπλῆς
τῶν δύο φύcεων | τῶν ἐν cοὶ ἡνωμένων
ἀcυγχύτως καὶ πίcτει ἐκραύγαζε
λέγων· cὺ εἶ κύριος, | ὁ ὑπερυψούμενος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Τὸν ἐν φλογὶ πυρὸς | καιομένης καμίνου
διαφυλάξαντα παῖδας
καὶ ἐν μορφῇ ἀγγέλου | cυγκαταβάντα τούτοις
ὑμνεῖτε κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἐπιποθήcας cου | τὴν χαρμόcυνον θέαν
τὸ πρὶν ἠπίcτει Θωμᾶς·
ἀξιωθεὶς δὲ ταύτης | θεὸν καὶ κύριόν cε
ἐκάλει, δέcποτα,
ὃν ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν ἀναcχόμενον | τῆς Θωμᾶ ἀπιcτίας
καὶ ὑποδείξαντα πλευρὰν
καὶ τῇ αὐτοῦ παλάμῃ | ἀκριβολογηθέντα
ὑμνεῖτε κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Cοῦ τὸ περίεργον | θηcαυρὸν κεκρυμμένον
ἡμῖν ἀνέῳξε, Θωμᾶ·
θεολογήcας γλώccῃ γὰρ | θεοφορουμένῃ,
ὑμνεῖτε, ἔλεγες
καὶ ὑπερυψοῦτε Χριcτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Cὲ τὴν φαεινὴν λαμπάδα | καὶ μητέρα τοῦ φωτός,
τὴν ἀρίζηλον δόξαν
καὶ ἀνωτέραν πάντων τῶν ποιημάτων
ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Cοῦ τὴν φαεινὴν ἡμέραν | καὶ ὑπέρλαμπρον, Χριcτέ,
τὴν ὁλόφωτον χάριν,

116 ὑπερυψοῦτε αὐτὸν A — 119 δὲ add. m. sec. A — 132 φωτὸς A cum schol.: θεοῦ Barth. — 135 ὃν ὕμνοις A

ἐν ᾗ ὡραῖος κάλλει τοῖς μαθηταῖς σου
ἐπέστης, μεγαλύνομεν.

Σὲ τὸν χοϊκῇ παλάμῃ | ψηλαφώμενον πλευρὰν
καὶ μὴ φλέξαντα ταύτην
πυρὶ τῷ τῆς ἀΰλου θείας οὐσίας
ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Σὲ τὸν ὡς θεὸν ἐκ τάφου | ἀναστάντα Ἰησοῦν
οὐ βλεφάροις ἰδόντες,
ἀλλὰ καρδίας πόθῳ πεπιστευκότες
ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

VI

Κανὼν εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ (Πεντηκ. σελ. 150)

ἦχος πλ. α΄.

ᾠδὴ α΄.

Τῷ σωτῆρι θεῷ, | τῷ ἐν θαλάσσῃ λαὸν
ποσὶν ἀβρόχοις | ὁδηγήσαντι
καὶ Φαραὼ πανστρατιᾷ | καταποντίσαντι,
αὐτῷ μόνῳ ᾄσωμεν, | ὅτι δεδόξασται.

Ἄισωμεν πάντες λαοὶ
τῷ ἐπὶ ὤμων Χερουβὶμ
ἀναληφθέντι | μετὰ δόξης Χριστῷ
καὶ συγκαθίσαντι ἡμᾶς
ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς
ᾠδὴν ἐπινίκιον, | ὅτι δεδόξασται.

Τὸν μεσίτην θεοῦ
καὶ ἀνθρώπων Χριστὸν
χοροὶ ἀγγέλων | θεασάμενοι
μετὰ σαρκὸς ἐν ὑψίστοις | ἐξεπλήττοντο,
συμφώνως δὲ ἀνέμελπον
ὕμνον ἐπινίκιον.

ᾠδὴ γ΄.

Δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου, Χριστέ,
στερέωσόν μου τὴν διάνοιαν
εἰς τὸ ὑμνεῖν καὶ δοξάζειν σου
τὴν σωτήριον ἀνάληψιν.

Ἀνέπτης, ζωοδότα Χριστέ,
πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἀνύψωσας
ἡμῶν τὸ γένος, φιλάνθρωπε,
τῇ ἀφάτῳ εὐσπλαγχνίᾳ σου.

Αἱ τάξεις τῶν ἀγγέλων, Χριστέ,
βροτείαν φύσιν θεασάμεναι
συνανιοῦσάν σοι ἀπαύστως
ἐκπληττόμεναι ἀνύμνουν σε.

ᾠδὴ δ΄.

Εἰσακήκοα, κύριε, ἀκοὴν
τῆς δυναστείας τοῦ σταυροῦ,
ὡς παράδεισος ἠνοίγη δι' αὐτοῦ,
καὶ ἐβόησα·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ ὁ τῶν ἀγγέλων
βασιλεύς, τὸν παράκλητον

Cod. A — v. 6 Marc. XVI 19. Luc. XXIV 51. Act. apostol. I 9. — 9 fort.: τῶν ἀνθρώπων. — 11 fort.: τοῖς ὑψίστοις. — 12 post tertiam stropham alias duas et in hac et in altera oda addit Pentecostarium — 17 ἀνῆλθες Barth. — 21 Χριστέ] σωτήρ Barth. — 24 ἐδόξαζον omisso σε A — 26 τοῦ σταυροῦ σου Barth.

ἡμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς ἀποστέλλων·
διὸ βοῶμεν·
δόξα, Χριστέ, τῇ ἀναλήψει σου.

Ὡς ἀνῆλθεν ὁ σωτὴρ πρὸς τὸν πατέρα
σὺν σαρκί, κατεπλάγησαν
αὐτῷ αἱ τῶν ἀγγέλων στρατιαὶ
καὶ ἐβόησαν·
δόξα, Χριστέ, τῇ ἀναλήψει σου.

Αἱ τῶν ἄνω δυνάμεις ταῖς ἀνωτέραις
ἐβόων, πύλας ἄρατε
Χριστῷ τῷ ἡμετέρῳ βασιλεῖ,
ὃν ἀνυμνοῦμεν
ἅμα τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι.

ᾠδὴ ε΄.

Ὀρθρίζοντες βοῶμέν σοι, κύριε·
σῶσον ἡμᾶς·
σὺ γὰρ εἶ θεὸς ἡμῶν,
ἐκτός σου ἄλλον οὐκ οἴδαμεν.

Πληρώσας εὐφροσύνης τὰ σύμπαντα,
ἐλεῆμον,
ταῖς ἄνω δυνάμεσι
μετὰ σαρκὸς ἐπεδήμησας.

Ἀγγέλων αἱ δυνάμεις αἰρόμενον
σὲ ἰδοῦσαι,
τὰς πύλας, ἐκραύγαζον,
τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ἄρατε.

ᾠδὴ ς΄.

Ἐκύκλωσέ με ἄβυσσος, | ταφή μοι τὸ κῆτος ἐγένετο·
ἐγὼ δὲ ἐβόησα | πρὸς σὲ τὸν φιλάνθρωπον,
καὶ ἔσωσέ με | ἡ δεξιά σου, κύριε.

Ἐσκίρτησαν ἀπόστολοι, | ὁρῶντες μετάρσιον σήμερον
τὸν κτίστην αἰρόμενον, | ἐλπίδι τοῦ πνεύματος
καὶ φόβῳ ἔκραζον· | δόξα τῇ ἀνόδῳ σου.

Ἐπέστησαν οἱ ἄγγελοι | βοῶντες, Χριστέ, τοῖς μαθηταῖς σου·
ὃν τρόπον κατείδετε | Χριστὸν ἀνερχόμενον,
σαρκὶ ἐλεύσεται | δίκαιος πάντων κριτής.

Ὡς εἶδόν σε, σωτὴρ ἡμῶν, | αἱ ἄνω δυνάμεις ἐν ὑψίστοις
αἰρόμενον σύσσωμον, | ἐν φόβῳ ἐκραύγαζον·
μεγάλη, δέσποτα, | ἡ φιλανθρωπία σου.

ᾠδὴ ζ΄.

Ὁ ἐν καμίνῳ πυρὸς | τοὺς ὑμνολόγους σώσας παῖδας
εὐλογητὸς ὁ θεός, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

31 ἀποστεῖλαι Barth. cf. Luc. XXIV 49. Ioann. XV 26. Act. apostol. I 4 — 32 διὸ schol. Barth.: ἵνα A — 35 αὐτὸν A — 37 ἄνω] ἀγγέλων Barth. — 40 σὺν πατρὶ Barth. post quartam stropham θεοτοκίον addit Pentecostarium — 49 post tertiam stropham duae aliae in Pentecostario additae sunt — 53 secunda et tertia stropha inverso ordine in Pentecostario leguntur — 54 φερόμενον A — 56 Act. apostol. I 10—11. — 58 οὕτω σαρκὶ A — ἁπάντων A — 59 δυνάμεις αἱ οὐράνιαι εἰς ὕψος Barth., quae lectio nisi eiecto articulo αἱ probari non potest. — 60 ἐκραύγαζον λέγουσα Barth. — 61 post quartam stropham θεοτοκίον addit Pentecostarium — 62 παῖδας σώσας A, quod non recepimus, quia in tertia stropha idem codex collocationem verborum ἄρας φύσιν comprobat

Ἐπὶ τῶν ὤμων, Χριστέ, | τὴν πλανηθεῖσαν ἄρας φύσιν
ἀναληφθεὶς τῷ θεῷ | καὶ πατρὶ προσήγαγες.

Ὁ ἐν νεφέλῃ φωτὸς | ἀναληφθεὶς καὶ σώσας κόσμον
εὐλογητὸς ὁ θεὸς, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ὁ ἀνελθὼν ἐπὶ γῆς | πρὸς τὸν ἀσώματον πατέρα
εὐλογητὸς ὁ θεὸς, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η'.

Τὸν ἐκ πατρὸς πρὸ αἰώνων | γεννηθέντα υἱὸν καὶ θεὸν
καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων | σαρκωθέντα ἐκ παρθένου μητρὸς,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν ἐν δυσὶ ταῖς οὐσίαις | ἀναπτάντα ζωοδότην Χριστὸν
εἰς οὐρανοὺς μετὰ δόξης | καὶ πατρὶ συγκαθεζόμενον,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν ἐκ δουλείας τὴν κτίσιν | τῶν εἰδώλων λυτρωσάμενον
καὶ παραστήσαντα ταύτην | ἐλευθέραν τῷ ἰδίῳ πατρὶ,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν τῇ αὐτοῦ καταβάσει | καθελόντα τὸν ἀντίπαλον
καὶ τῇ αὐτοῦ ἀναβάσει | ἀνυψώσαντα τὸν ἄνθρωπον,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ'.

Σὲ τὴν ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον μητέρα θεοῦ,
τὴν ἐν χρόνῳ τὸν ἄχρονον | ἀφράστως κυήσασαν
οἱ πιστοὶ ὁμοφρόνως μεγαλύνομεν.

Σὲ τὸν λυτρωτὴν τοῦ κόσμου, Χριστὸν τὸν θεόν,
οἱ ἀπόστολοι βλέποντες | ἐνθέως ὑψούμενον,
μετὰ δέους σκιρτῶντες ἐμεγάλυνον.

Σὲ τὸν καταβάντα ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς
καὶ τὸν ἄνθρωπον σώσαντα | καὶ τῇ ἀναβάσει σου
ἀνυψώσαντα, τοῦτον μεγαλύνομεν.

Χαῖρε, θεοτόκε μῆτερ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ,
ὃν ἐκύησας, σήμερον | ἐκ γῆς ἀνιπτάμενον
σὺν ἀγγέλοις ὁρῶσα ἐμεγάλυνες.

---

68 ἀνελθὼν ἐν σαρκὶ Barth. — 69 quintam stropham addit Pentecostarium — 72 αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας A — 78 σὲ σωτῆρ ὑμνοῦμεν καὶ σὲ ὑπερυψοῦμεν Barth. — 81 θεοτοκίον addit Pentecostarium — 87 inter alteram et tertiam duae aliae strophae insertae sunt in Pentecostario — 91 τοῦ θεοῦ om. A

VII

Κανὼν εἰς τὴν Κοίμηςιν τῆς θεοτόκου (Αὐγ. 15)

ἦχος δ'.

ᾠδὴ α'.

Ἀνοίξω τὸ cτόμα μου,
καὶ πληρωθήcεται πνεύματοc·
καὶ λόγον ἐρεύξομαι | τῇ βαcιλίδι μητρί·
καὶ ὀφθήcομαι | φαιδρῶc πανηγυρίζων·
καὶ ᾄcω γηθόμενοc | ταύτηc τὰ θαύματα.

Παρθένοι νεάνιδεc,
cὺν Μαριὰμ τῇ προφήτιδι
ᾠδὴν τὴν ἐξόδιον | νῦν ἀλαλάξατε·
ἡ παρθένοc γὰρ | καὶ μόνη θεομήτωρ
πρὸc λῆξιν οὐράνιον | διαβιβάζεται.

Ἀξίωc ὡc ἔμψυχον
cὲ οὐρανὸν ὑπεδέξατο
οὐράνια, πάναγνε, | θεῖα cκηνώματα·
καὶ παρέcτηκαc | φαιδρῶc ὡραϊcμένη
ὡc νύμφη πανάμωμοc
τῷ βαcιλεῖ καὶ θεῷ.

ᾠδὴ γ'.

Τοὺc cοὺc ὑμνολόγουc, θεοτόκε,
ἡ ζῶcα καὶ ἄφθονοc πηγή,
θίαcον cυγκροτήcανταc
πνευματικὸν cτερέωcον,
καὶ ἐν τῇ θείᾳ μνήμῃ cου
cτεφάνων δόξηc ἀξίωcον.

Θνητῆc ἐξ ὀcφύοc προαχθεῖcα
τῇ φύcει κατάλληλον, ἁγνή,
τὴν ἔξοδον διήνυcαc·
τεκοῦcα δὲ τὴν ὄντωc ζωὴν
πρὸc τὴν ζωὴν μεθέcτηκαc
τὴν θείαν καὶ ἐνυπόcτατον.

Δῆμοc θεολόγων ἐκ περάτων,
ἐξ ὕψουc ἀγγέλων δὲ πληθὺc
πρὸc τὴν Cιὼν ἠπείγοντο
παντοδυνάμῳ νεύματι,
ἀξιοχρέωc, δέcποινα,
τῇ cῇ ταφῇ λειτουργήcοντεc.

ᾠδὴ δ'.

Τὴν ἀνεξιχνίαcτον | θείαν βουλὴν
τῆc ἐκ τῆc παρθένου cαρκώcεωc
cοῦ τοῦ ὑψίcτου
ὁ προφήτηc Ἀββακοὺμ
κατανοῶν ἐκραύγαζε·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Θάμβοc ἦν θεάcαcθαι | τὸν οὐρανὸν
τοῦ παμβαcιλέωc τὸν ἔμψυχον
τοὺc κενεῶναc
ὑπερχόμενον τῆc γῆc·
ὡc θαυμαcτὰ τὰ ἔργα cου!
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Ἐν τῇ μεταcτάcει cου, | μῆτερ θεοῦ,
τὸ εὐρυχωρότατον cῶμά cου
καὶ θεοδόχον
τῶν ἀγγέλων cτρατιαὶ
ἱερωτάταιc πτέρυξι
φόβῳ καὶ χαρᾷ cυνεκάλυπτον.

Cod. A — v. 4 φαιδρὸc A — 5 τὰ θαύματα A cum schol.: τὴν κοίμηcιν Barth. — 7 Exod. XV 20—21. — 9 θεομήτωρ] θεοτόκοc Barth. — 12 ὑπεδέξαντο Barth. — 18 cυγκροτήcονταc A, sed aoriston scholiasta legisse videtur — 29 ἀγγέλων τε A — 33 λειτουργήcαντεc A — 34 primam stropham, cum parum apte cum reliquis cohaereat, non Ioannes composuisse, sed tamquam hirmum suo carmini proposuisse videtur, quod idem sentio de reliquis huius canonis carmniibus, quae quatuor strophis constant — 35 τῆc ἐκ τῆc Barth.: τὴν ἐκ A — 38 κατανοῶν Barth.: ἐξεcτηκὼc A, κατανοῶν ἐξεcτηκὼc scholiasta legisse videtur — Abbac. prec. 2. — 43 ὑπερχόμενοc A

Εἰ ὁ ἀκατάληπτος | ταύτης καρπὸς,
δι' ὃν οὐρανὸς ἐχρημάτισε,
ταφὴν ὑπέστη
ἑκουσίως ὡς θνητὸς,
πῶς τὴν ταφὴν ἀρνήσεται
ἡ ἀπειρογάμως κυήσασα;

ᾠδὴ ε΄.

Ἐξέστη τὰ σύμπαντα
ἐπὶ τῇ θείᾳ δόξῃ σου·
σὺ γὰρ, ἀπειρόγαμε παρθένε,
γῆθεν μετέστης | πρὸς αἰωνίους μονὰς
καὶ πρὸς ἀτελεύτητον ζωὴν,
πᾶσι τοῖς ὑμνοῦσί σε
σωτηρίαν βραβεύουσα.

Κροτείτωσαν σάλπιγγες
τῶν θεολόγων σήμερον·
γλῶσσα δὲ πολύφθογγος ἀνθρώπων
νῦν εὐφημείτω· | περιηχείτω ἀὴρ,
ἀπείρῳ λαμπόμενος φωτί·
ἄγγελοι ὑμνείτωσαν
τῆς πανάγνου τὴν κοίμησιν.

Τὸ σκεῦος διέπρεπε
τῆς ἐκλογῆς τοῖς ὕμνοις σου
ὅλος ἐξιστάμενος, παρθένε,
ἔκδημος, ὅλος | ἱερωμένος θεῷ,
τοῖς πᾶσι θεόληπτος καὶ ὢν
ὄντως καὶ δεικνύμενος,
θεοτόκε πανύμνητε.

ᾠδὴ ϛ΄.

Τὴν θείαν ταύτην καὶ πάνδημον
τελοῦντες ἑορτὴν οἱ θεόφρονες
τῆς θεομήτορος
δεῦτε τὰς χεῖρας κροτήσωμεν,
τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα
πιστῶς δοξάζοντες.

Ἐκ σοῦ ζωὴ ἀνατέταλκε,
τὰς κλεῖς τῆς παρθενίας μὴ λύσασα·
πῶς οὖν τὸ ἄχραντον
ζωαρχικόν τέ σου σκήνωμα
τῆς τοῦ θανάτου πείρας
γέγονε μέτοχον;

Ζωῆς ὑπάρξασα τέμενος
ζωῆς τῆς ἀϊδίου τετύχηκας·
διὰ θανάτου γὰρ
πρὸς τὴν ζωὴν μεταβέβηκας
ἡ τὴν ζωὴν τεκοῦσα | τὴν ἐνυπόστατον.

ᾠδὴ ζ΄.

Οὐκ ἐλάτρευσαν | τὴν κτίσιν οἱ θεόφρονες
παρὰ τὸν κτίσαντα,
ἀλλὰ πυρὸς ἀπειλὴν | ἀνδρείως πατήσαντες
ἔχαιρον ψάλλοντες· | ὑπερύμνητε,
ὁ τῶν πατέρων κύριος | καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Νεανίσκοι καὶ | παρθένοι τῆς παρθένου τε
καὶ θεομήτορος
τὴν μνήμην σέβοντες, | πρεσβῦται καὶ ἄρχοντες
καὶ βασιλεῖς σὺν κριταῖς | μελῳδήσατε·
ὁ τῶν πατέρων κύριος | καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

59 δόξῃ] μνήμῃ A — 61 inde ab γῆθεν μετέστης antiquam hirmi formam, quam a poeta sic, uti cum Bartholomaeo scripsimus, variatam esse scholiasta testatur, librarius cod. A retinuit — 71 πανάγνου] παρθένου Barth. — 74 contortam verborum structuram equidem expedire nequeo, nisi neutrius generis formas ὅλον ἐξιστάμενον κ. τ. λ. reponam. 79 πάνδημον A cum schol.: πάντιμον Barth. — 83 πιστῶς A cum schol.: θεὸν Barth. — 88 τοῦ om. A — 94 τῇ κτίσει Barth. — 97 χαίροντες ἔψαλλον Barth.

Caλπιcάτωcαν ⁝ τῇ cάλπιγγι τοῦ πνεύματοc
ὄρη οὐράνια,
ἀγαλλιάcθωcαν | βουνοί, καὶ cκιρτάτωcαν
θεῖοι ἀπόcτολοι· | ἡ πανήγυριc
τῆc θεοτόκου cήμερον· | μυcτικῶc εὐωχηθῶμεν.

Ἡ πανίεροc | μετάcταcιc τῆc θείαc cου
καὶ ἀκηράτου μητρὸc
τὰ ὑπερκόcμια ⁝ τῶν ἄνω δυνάμεων
ἤθροιcε τάγματα | cυνευφραίνεcθαι
τοῖc ἐπὶ γῆc cε μέλπουcιν· | ὁ θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Παῖδαc εὐαγεῖc ἐν τῇ καμίνῳ
ὁ τόκοc τῆc θεοτόκου διεcώcατο·
τότε μὲν τυπούμενοc, | νῦν δὲ ἐνεργούμενοc
τὴν οἰκουμένην ἅπαcαν | ἐγείρει ψάλλουcαν·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Τὴν μνήμην cου, ἄχραντε παρθένε,
ἀρχαί τε καὶ ἐξουcίαι cὺν δυνάμεcιν,
ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, | θρόνοι, κυριότητεc,
τὰ Χερουβὶμ δοξάζουcι | καὶ τὰ φρικτὰ Cεραφίμ·
ἀνθρώπων δὲ τὸ γένοc ὑμνοῦμεν
καὶ ὑπερυψοῦμεν | εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc,

Ὁ ξένωc οἰκήcαc, θεοτόκε,
ἐν τῇ ἀχράντῳ νηδύϊ cου cαρκούμενοc,
οὗτοc τὸ πανίερον | πνεῦμά cου δεξάμενοc
ἐν ἑαυτῷ κατέπαυcεν ὡc ὀφειλέτηc υἱόc·
διό cε, τὴν παρθένον, ὑμνοῦμεν
καὶ ὑπερυψοῦμεν | εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Ὢ τῶν ὑπὲρ ἔννοιαν θαυμάτων
τῆc ἀειπαρθένου τε καὶ θεομήτοροc·
τάφον γὰρ οἰκήcαcα | ἔδειξε παράδειcον·
ᾧ παρεcτῶτεc cήμερον χαίροντεc ψάλλομεν·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

---

106 ἀγαλλιάcθωcαν νῦν Barth. — 107 ἡ βαcίλιccα πρὸc τὸν υἱὸν μεθίcταται cὺν αὐτῷ εἰ κρατοῦcα Barth. — 115 διεcώζετο A — 117 ἐγείρει Ven.: ἤγειρε A ἀγείρει Barth. — άλλειν cοι Ven. — 119 ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰc τοὺc A — 121 καὶ δυνάμειc A contra morum concinnitatem — 126 ξένοc A — 128 cῶμα legisse videtur scholiasta.

ᾠδὴ θ'.

Ἅπας γηγενὴς | σκιρτάτω τῷ πνεύματι
λαμπαδοχούμενος·
πανηγυριζέτω δὲ | ἀΰλων νόων φύσις γεραίρουσα
τὴν ἱερὰν μετάστασιν | τῆς θεομήτορος,
καὶ βοάτω· | χαίροις, παμμακάριστε
θεοτόκε ἁγνή, ἀειπάρθενε.

Δεῦτε ἐν Σιών, | τῷ θείῳ καὶ πίονι
ὄρει τοῦ ζῶντος θεοῦ,
ἀγαλλιασώμεθα | τὴν θεοτόκον ἐνοπτριζόμενοι·
πρὸς γὰρ τὴν λίαν κρείττονα | καὶ θειοτέραν σκηνὴν
ὡς μητέρα | ταύτην εἰς τὰ ἅγια
τῶν ἁγίων Χριστὸς μετατίθησι.

Δεῦτε οἱ πιστοὶ | τῷ τάφῳ προσέλθωμεν
τῆς θεομήτορος·
καὶ περιπτυξώμεθα | καρδίας χείλη, ὄμματα, μέτωπα
εἰλικρινῶς προσάπτοντες· | καὶ ἀρυσώμεθα
ἰαμάτων | ἄφθονα χαρίσματα,
ἐκ πηγῆς ἀεννάου βλυστάνοντα.

Δέχου παρ' ἡμῶν | ᾠδὴν τὴν ἐξόδιον,
μῆτερ τοῦ ζῶντος θεοῦ·
καὶ τῇ φωτοφόρῳ σου | καὶ θείᾳ ἐπισκίασον χάριτι,
τῷ βασιλεῖ τὰ τρόπαια, | τῷ φιλοχρίστῳ λαῷ
τὴν εἰρήνην, | ἄφεσιν τοῖς μέλπουσι
καὶ ψυχῶν σωτηρίαν βραβεύουσα.

VIII

Κανὼν ἀναστάσιμος τῆς Ὀκτωήχου (Ὀκτ. σελ. 19)

ἦχος α'.

ᾠδὴ α'.

Σοῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ
θεοπρεπῶς ἐν ἰσχύϊ δεδόξασται·
αὕτη γάρ, ἀθάνατε, ἡ πανσθενὴς
ὑπεναντίους ἔθραυσε,
τοῖς Ἰσραηλίταις
ὁδὸν βυθοῦ καινουργήσασα.

Ὁ χερσὶν ἀχράντοις ἐκ χοὸς
θεουργικῶς κατ' ἀρχὰς διαπλάσας με
χεῖρας διεπέτασας ἐν τῷ σταυρῷ,
ἐκ γῆς ἀνακαλούμενος
τὸ φθαρέν μου σῶμα,
ὃ ἐκ παρθένου προσείληφας.

140 γεραίρουσαν A — 146 ἀγαλλιασόμεθα A — 153 ἀρευσώμεθα A — 155 βλυστάζοντα A — 161 βραβεύουσαν A
Canon octava quaque dominica inter diem festum Omnium sanctorum et Paschatis cantari vel recitari solet — Codd. AD — v. 3 ἀθάνατε ex ἀθάνατος corr. A

Νέκρωϲιν ὑπέϲτη δι᾽ ἐμὲ
καὶ τὴν ψυχὴν τῷ θανάτῳ προδίδωϲιν
ὁ ἐμπνεύϲει θείᾳ ψυχήν μοι ἐνθείϲ,
καὶ λύϲαϲ αἰωνίων δεϲμῶν
καὶ ϲυναναϲτήϲαϲ
τῇ ἀφθαρϲίᾳ ἐδόξαϲεν.

Χαῖρε, ἡ τῆϲ χάριτοϲ πηγή,
χαῖρε, ἡ κλίμαξ καὶ πύλη οὐράνιοϲ·
χαῖρε, ἡ λυχνία καὶ ϲτάμνοϲ χρυϲῆ
καὶ ὄροϲ ἀλατόμητον,
ἡ τὸν ζωοδότην
Χριϲτὸν τῷ κόϲμῳ κυήϲαϲα.

ᾠδὴ γʹ.

Ὁ μόνοϲ εἰδὼϲ τῆϲ τῶν βροτῶν
οὐϲίαϲ τὴν ἀϲθένειαν,
καὶ ϲυμπαθῶϲ αὐτὴν μορφωϲάμενοϲ
περίζωϲόν με ἐξ ὕψουϲ δύναμιν
τοῦ βοᾶν ϲοι· ἅγιοϲ | ὁ ναὸϲ ὁ ἔμψυχοϲ
τῆϲ ἀφράϲτου ϲου δόξηϲ, φιλάνθρωπε.

Θεόϲ μου ὑπάρχων, ἀγαθέ,
πεϲόντα κατῳκτείρηϲαϲ
καὶ καταβῆναι πρόϲ με ηὐδόκηϲαϲ
ἀνύψωϲάϲ τε διὰ ϲταυρώϲεωϲ
τοῦ βοᾶν ϲοι· ἅγιοϲ | ὁ τῆϲ δόξηϲ κύριοϲ,
ὁ ἀνείκαϲτοϲ ἐν ἀγαθότητι.

Ζωὴ ἐνυπόϲτατοϲ, Χριϲτέ,
ὑπάρχων καὶ φθαρέντα με
ὁ ϲυμπαθὴϲ θεὸϲ ἐνδυϲάμενοϲ
εἰϲ χοῦν θανάτου καταβάϲ, δέϲποτα,
τὸ θνητὸν διέρρηξαϲ
καὶ νεκρὸϲ τριήμεροϲ
ἀναϲτὰϲ ἀφθαρϲίαν ἠμφίεϲαϲ.

Θεὸν ϲυλλαβοῦϲα ἐν γαϲτρί,
παρθένε, διὰ πνεύματοϲ
τοῦ παναγίου ἔμειναϲ ἄφλεκτοϲ·
ἐπεί ϲε βάτοϲ τῷ νομοθέτῃ Μωϲεῖ
φλεγομένη ἄκαυϲτα | ϲαφῶϲ προεμήνυϲε
τὴν τὸ πῦρ δεξαμένην τὸ ἄϲτεκτον.

ᾠδὴ δʹ.

Ὄροϲ ϲε τῇ χάριτι τῇ θείᾳ κατάϲκιον
προβλεπτικοῖϲ ὁ Ἀββακοὺμ
κατανοήϲαϲ ὀφθαλμοῖϲ,
ἐκ ϲοῦ ἐξελεύϲεϲθαι
τοῦ Ἰϲραὴλ προανεφώνει τὸν ἅγιον
εἰϲ ϲωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἀνάπλαϲιν.

Τίϲ οὗτοϲ ϲωτὴρ ὁ ἐξ Ἐδὼμ ἀφικόμενοϲ
ϲτεφηφορῶν ἐξ ἀκανθῶν
πεφοινιγμένοϲ τὴν ϲτολὴν
ἐν ξύλῳ κρεμάμενοϲ;
τοῦ Ἰϲραὴλ ὑπάρχει οὗτοϲ ὁ ἅγιοϲ
εἰϲ ϲωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἀνάπλαϲιν.

Ἴδετε λαὸϲ τῶν ἀπειθῶν καὶ αἰϲχύνθητε·
ὃν ὡϲ κακοῦργον γὰρ ὑμεῖϲ
ἀναρτηθῆναι ἐν ϲταυρῷ
Πιλάτον ᾐτήϲαϲθε
φρενοβλαβῶϲ, θανάτου λύϲαϲ τὴν δύναμιν
θεοπρεπῶϲ ἐξανέϲτη τοῦ μνήματοϲ.

Ξύλον ϲε, παρθένε, τῆϲ ζωῆϲ ἐπιϲτάμεθα·
οὐ γὰρ τῆϲ γνώϲεωϲ καρπὸϲ
θανατηφόροϲ τοῖϲ βροτοῖϲ
ἐκ ϲοῦ ἀνεβλάϲτηϲεν,
ἀλλὰ ζωῆϲ τῆϲ ἀϊδίου ἀπόλαυϲιϲ
εἰϲ ϲωτηρίαν ἡμῶν τῶν ὑμνούντων ϲε.

15 ἐδόξαϲαϲ A — 26 ἀχράντου Oct. — 30 τε D: δὲ A με Oct. — 31 ὁ ναὸϲ ὁ ἔμψυχοϲ ὁ ἀνεικ. D — 35 ὡϲ ϲυμπ. D — 37 νεκροὺϲ Oct. — 38 ἠμφίεϲεν A — 43 φλεγομένην Oct. — 45 unum tantum versum hirmi huius et sequentis carminis exaratum exhibet D, quo cum accedat sententia parum cum reliquis strophis conexa, hirmos si minus omnes, at certe aliquot huius canonis ab Ioanne Damasceno extrinsecus adscitos esse iudico — 48 ἐκ ϲοῦ A m. pr.: ἐξ οὗ A m. sec. — ἐξελεύϲεϲθαι ex ἐξελεύϲεται, ut videtur, corr. A — 53 πεφοινιγμένοϲ ex πεφοινημένοϲ corr. A — 60 Πιλάτον D: Πιλάτῳ A — 64 βρώϲεωϲ D

ᾠδὴ ε΄.

Ὁ φωτίςας
τῇ ἐλλάμψει τῆς cῆς παρουςίας
καὶ φαιδρύνας [Χριςτὲ,
τῷ σταυρῷ cου τοῦ κόςμου τὰ πέρατα,
τὰς καρδίας φώτιςον φωτὶ
τῆς cῆς θεογνωςίας
τῶν ὀρθοδόξως ὑμνούντων cε.

Τὸν ποιμένα
τῶν προβάτων τὸν μέγαν καὶ κύριον
Ἰουδαῖοι
διὰ ξύλου σταυροῦ ἐθανάτωςαν·
ἀλλ᾽ αὐτὸς ὡς πρόβατα νεκροὺς
ἐν ᾅδῃ τεθαμμένους
κράτους θανάτου ἐρρύςατο.

Τῷ σταυρῷ cου
τὴν εἰρήνην εὐαγγελιςάμενος
καὶ κηρύξας
αἰχμαλώτοις, cωτήρ μου, τὴν ἄφεςιν
τὸν κρατοῦντα ᾔςχυνας, Χριςτὲ,
γυμνὸν ἠπορημένον
δείξας τῇ θείᾳ ἐγέρςει cου.

Τὰς αἰτήςεις
τῶν πιςτῶς αἰτουμένων, πανύμνητε,
μὴ παρίδῃς,
ἀλλὰ δέχου καὶ ταύτας προςάγαγε
τῷ υἱῷ cου, ἄχραντε, θεῷ,
τῷ μόνῳ εὐεργέτῃ·
cὲ γὰρ προςτάτιν κεκτήμεθα.

ᾠδὴ ς΄.

Ἐκύκλωςεν ἡμᾶς ἐςχάτη ἄβυςςος,
οὐκ ἔςτιν ὁ ῥυόμενος·
ἐλογίςθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς·
cῶςον τὸν λαόν cου ὁ θεὸς ἡμῶν·
cὺ γὰρ ἰςχὺς | τῶν ἀςθενούντων
καὶ ἐπανόρθωςις.

Τῷ πταίςματι τοῦ πρωτοπλάςτου, κύ-
δεινῶς ἐτραυματίςθημεν, [ριε,
τῷ δὲ μώλωπι ἰάθημεν τῷ cῷ,
ᾧ ὑπὲρ ἡμῶν ἐτραυματίςθης, Χριςτέ·
cὺ γὰρ ἰςχὺς | τῶν ἀςθενούντων
καὶ ἐπανόρθωςις.

Ἀνήγαγες ἡμᾶς ἐξ ᾅδου, κύριε,
τὸ κῆτος χειρωςάμενος
τὸ παμφάγον, παντοδύναμε, τῷ cῷ
κράτει καθελὼν αὐτοῦ τὴν δύναμιν·
cὺ γὰρ ζωὴ | καὶ φῶς ὑπάρχεις
καὶ ἡ ἀνάςταςις.

Εὐφραίνονται ἐν coί, παρθένε ἄχραντε,
τοῦ γένους οἱ προπάτορες,
τὴν Ἐδὲμ ἀπολαβόντες διὰ coῦ,
ἣν ἐκ παραβάςεως ἀπώλεςαν·
cὺ γὰρ ἁγνὴ | καὶ πρὸ τοῦ τόκου
καὶ μετὰ γέννηςιν.

ᾠδὴ ζ΄.

Cὲ νοητὴν, | θεοτόκε, κάμινον
κατανοοῦμεν οἱ πιςτοί·
ὡς γὰρ παῖδας ἔςωςε τρεῖς,
ὁ ὑπερυψούμενος | κόςμον ἀνεκαίνιςεν
ἐν τῇ γαςτρί cου ὁλόκληρον,
ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Ἔφριξε γῆ, | ἀπεςτράφη ἥλιος
καὶ cυνεςκότας τὸ φῶς·
διερράγη τὸ τοῦ ναοῦ
θεῖον καταπέταςμα,
πέτραι δὲ ἐςχίςθηςαν·

81 τεθειμένας D — 87 ἴςχυνας A — 90 loco eius, quod ex D repetivimus, in cod. A hoc theotokion exaratum est: Εὐφραίνονται οὐρανῶν αἱ δυνάμεις ὁρῶςαί cε· ἀγάλλονται cὺν αὐταῖς τῶν βροτῶν τὰ cυςτήματα· τῷ γὰρ τόκῳ ἥνωνται τῷ cωτῆρι παρθένε θεοτόκε· ὃν ἐπαξίως δοξάζομεν, cuius numeri parum expediti sunt. — 108 τὸ κῆτος . . . τὸ παμφάγον ex τοῦ κήτους . . . τοῦ παμφάγου, ut videtur, corr. A — 120 ὅλον με τὸν ἄνθρωπον. ἐν τῇ γαςτρί cου ἀνέπλαςεν Oct.

διὰ σταυροῦ γὰρ ἤρθη ὁ δίκαιος,
ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Ϲὺ γεγονὼς | ὡςεὶ ἀβοήθητος
καὶ τραυματίας ἐν νεκροῖς
ἑκουςίως τὸ καθ' ἡμᾶς,
ὁ ὑπερυψούμενος
πάντας ἠλευθέρωςας
καὶ κραταιᾷ χειρὶ ςυνανέςτηςας,
ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Χαῖρε, πηγὴ | ἀειζώου νάματος·
χαῖρε, παράδειςε τρυφῆς·
χαῖρε, τεῖχος τὸ τῶν πιςτῶν·
χαῖρε, ἀπειρόγαμε·
χαῖρε, ἡ παγκόςμιος χαρά,
δι' ἧς ἡμῖν ἐξανέτειλεν
ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

ᾠδὴ η'.

Ἐν καμίνῳ παῖδες Ἰςραήλ, | ὡς ἐν χωνευτηρίῳ,
τῷ κάλλει τῆς εὐςεβείας | καθαρώτερον χρυςοῦ
ἀπέςτιλβον ψάλλοντες·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον, ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὁ βουλήςει ἅπαντα ποιῶν, | ὁ καὶ μεταςκευάζων,
ἐκτρέπων ςκιὰν θανάτου | εἰς αἰώνιον ζωὴν
τῷ πάθει ςου, λόγε θεοῦ,
ςὲ ἀπαύςτως πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνοῦμεν
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ϲὺ καθεῖλες ςύντριμμα, Χριςτέ, | καὶ τὴν ταλαιπωρίαν
ἐν πύλαις καὶ ὀχυρώμαςι τοῦ ᾅδου ἀναςτὰς
ἐκ τάφου τριήμερος·
ςὲ ἀπαύςτως πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνοῦςι
καὶ ὑπερυψοῦςιν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὴν ἀςπόρως καὶ ὑπερφυῶς | ἐξ ἀςτραπῆς τῆς θείας
τεκοῦςαν τὸν μαργαρίτην | τὸν πολύτιμον, Χριςτόν,
ὑμνήςωμεν λέγοντες·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον, ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

---

127 ἦρται D - vv. 127 et 133 voce bisyllaba abundant. — 135 cod. D hoc alterum exhibet theotokion: Χαῖρε ςεμνή, τοῦ Ἀδὰμ τὸ κώδιον, ἐξ οὗ προῆλθεν ὁ ποιμήν, ἐνδυόμενος ἀληθῶς, ὅλον με τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὑπερυψούμενος, δι' εὐςπλαγχνίαν ἀκατάληπτον, ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων. — 138 numeris reliquarum stropharum incisio ante vocabulum χαρά commendatur. — 143 ψάλλοντες D: λέγοντες A — 144 post ἔργα et in hac et in quarta stropha κυρίου add. Oct. — 145 ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς A, in reliquis strophis cum Oct. conspirat cod. A, cod. D extrema verba strophae omisit — 149 ὡς κύριον in secunda et tertia stropha Oct. — exspectamus ὑμνοῦςι καὶ ὑπερυψοῦςι — 156 loco eius, quod ex cod. D recepimus, cod. A hoc alterum exhibet theotokion: χαῖρε θρόνε ἔνδοξε θεοῦ, πιςτῶν χαῖρε τὸ τεῖχος, δι' ἧς φῶς τοῖς ἐν ςκότει ἐξανέτειλε Χριςτός, τοῖς ςὲ μακαρίζουςι καὶ βοῶςιν· πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε

ᾠδὴ θ΄.

Τύπον τῆς ἁγνῆς λοχείας σου
πυρπολουμένη βάτος ἔδειξεν ἄφλεκτος·
καὶ νῦν καθ᾽ ἡμῶν | τῶν πειρασμῶν ἀγριαίνουσαν
κατασβέσαι αἰτοῦμεν τὴν κάμινον,
ἵνα σε, θεοτόκε, | ἀκαταπαύστως μεγαλύνωμεν.

Ὢ πῶς ὁ λαὸς ὁ ἄνομος,
ὁ ἀπειθὴς καὶ πονηρὰ βουλευσάμενος
τὸν ἀλάστορα | καὶ ἀσεβῆ ἐδικαίωσε,
τὸν δὲ δίκαιον ξύλῳ κατέκρινε,
τὸν κύριον τῆς δόξης, | ὃν ἐπαξίως μεγαλύνομεν.

Σῶτερ ὁ ἀμνὸς ὁ ἄμωμος,
ὁ τὴν τοῦ κόσμου ἁμαρτίαν ἀράμενος,
σὲ δοξάζομεν, | τὸν ἀναστάντα τριήμερον,
σὺν πατρὶ καὶ τῷ θείῳ σου πνεύματι,
καὶ κύριον τῆς δόξης | θεολογοῦντες μεγαλύνομεν.

Σῶσον τὸν λαόν σου, κύριε,
ὅνπερ ἐκτήσω τῷ τιμίῳ σου αἵματι,
κατ᾽ ἐχθρῶν ἰσχὺν | τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος
καὶ ταῖς σαῖς ἐκκλησίαις, φιλάνθρωπε,
βραβεύων τὴν εἰρήνην | τῆς θεοτόκου ταῖς ἐντεύξεσιν.

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

I

Κανὼν εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου (Μαρτ. 25).

Ἡ ἀκροστιχὶς κατ᾽ ἀλφάβητον.

ἦχος δ΄.

ᾠδὴ α΄.

κατὰ τὸ «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου.»

Ἀιδέτω σοι, δέσποινα, | κινῶν τὴν λύραν τοῦ πνεύματος
Δαυῒδ ὁ προπάτωρ σου· | ἄκουσον, θύγατερ,

161 τύπος A — 162 πυρπολουμένην βάτον ἔδειξεν ἄφλεκτον A — 174 πατρί τε Oct. contra numerorum aequalitatem. — 175 δόξης ὃν ἐπαξίως A — 176 loco eius quod ex cod. D recepimus cod. A hoc theotokion exhibet: Ἅπας ἐγκωμίων, πάναγνε, νόμος ἡττᾶται τῷ μεγέθει τῆς δόξης σου· ἀλλὰ δέσποινα παρ᾽ οἰκετῶν ἀναξίων σου, ἐξ εὐνοίας δὲ σοὶ προσφερόμενον (scr. προσφερομένων) προσδέχου, θεοτόκε, μετ᾽ εὐμενοίας (scr. εὐμενείας) τὸ ἐφύμνιον.

Duae extremae huius canonis odae ab Ioanne Monacho compositae esse feruntur, unde intellegitur, qua de causa inde ab octava oda novus literarum in initiis singulorum versuum collocatarum ordo ordiatur -- Cod. A -- v. 1 Psalm. XLIV 11

τὴν χαρμόϲυνον | φωνὴν πρὸϲ τοῦ ἀγγέλου·
χαρὰν γὰρ μηνύει ϲοι | τὴν ἀνεκλάλητον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Βοῶ ϲοι γηθόμενοϲ· | κλῖνον τὸ οὖϲ ϲου καὶ πρόϲχεϲ μοι
θεοῦ καταγγέλλοντι | ϲύλληψιν ἄϲπορον·
εὗρεϲ χάριν γὰρ | ἐνώπιον κυρίου,
ἣν εὗρεν οὐδέποτε | ἄλλη τιϲ, πάναγνε.

Ἡ θεοτόκοϲ.

Γνωϲθήτω μοι, ἄγγελε, | τῶν ϲῶν ῥημάτων ἡ δύναμιϲ·
πῶϲ ἔϲται ὃ εἴρηκαϲ; | λέγε ϲαφέϲτατα,
πῶϲ ϲυλλήψομαι | παρθένοϲ οὖϲα κόρη;
πῶϲ δὲ καὶ γενήϲομαι | μήτηρ τοῦ κτίϲαντοϲ;

Ὁ ἄγγελοϲ.

Δολίωϲ με φθέγγεϲθαι | διαλογίζῃ, ὡϲ ἔοικε,
καὶ χαίρω θεώμενοϲ | τὴν ϲὴν ἀϲφάλειαν·
θάρϲει, δέϲποινα· | θεοῦ γὰρ βουλομένου
ῥᾳδίωϲ περαίνεται | καὶ τὰ παράδοξα.

ᾠδὴ γ΄.
κατὰ τὸ «Τοὺϲ ϲοὺϲ ὑμνολόγουϲ.»
Ἡ θεοτόκοϲ.

Ἐξέλιπεν ἄρχων ἐξ Ἰούδα, | ὁ χρόνοϲ ἐπέϲτη δὲ λοιπὸν,
καθ' ὃν ἀναφανήϲεται | ἡ τῶν ἐθνῶν ἐλπὶϲ, ὁ Χριϲτόϲ·
ϲὺ δὲ, πῶϲ τοῦτον τέξομαι | παρθένοϲ οὖϲα, ϲαφήνιϲον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Ζητεῖϲ παρ' ἐμοῦ γνῶναι, παρθένε, | τὸν τρόπον ϲυλλήψεωϲ τῆϲ ϲῆϲ·
ἀλλ' οὗτοϲ ἀνερμήνευτοϲ· | τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον
δημιουργῷ δυνάμει ϲοι | ἐπιϲκιάϲαν ἐργάϲεται.

Ἡ θεοτόκοϲ.

Ἡ ἐμὴ προμήτωρ δεξαμένη | τὴν γνώμην τοῦ ὄφεωϲ, τρυφῆϲ
τῆϲ θείαϲ ἐξωϲτράκιϲται· | διόπερ κἀγὼ δέδοικα
τὸν ἀϲπαϲμὸν τὸν ξένον ϲου, | εὐλαβουμένη τὸν ὄλιϲθον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Θεοῦ παραϲτάτηϲ ἀπεϲτάλην | τὴν θείαν μηνύϲαι ϲοι βουλήν·
τί με φοβῇ, πανάμωμε, | τὸν μᾶλλον ϲὲ φοβούμενον;
τί εὐλαβεῖ με, δέϲποινα, | τὸν ϲὲ ϲεπτῶϲ εὐλαβούμενον;

3 φωνὴν τὴν τοῦ Barth. -- 6 γὰρ χάριν A, quo numerorum dulcedo minuitur — 9 malo ϲαφέϲτερον — 11 κτίϲτου μου Barth. — 15 τὰ om. A — 18 παρθένον A — 22 Genes. III — 25 μηνύϲων Barth. -- ϲοι βουλὴν schol, cod. A Barth.: ϲυμβουλήν A

ᾠδὴ δʹ.
κατὰ τὸ «Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ.»
Ἡ θεοτόκος.

Ἱεράν τινα παρθένον | τεξομένην ἀκήκοα
τοῦ προφήτου πάλαι | τὸν Ἐμμανουὴλ προθεcπίcαντος·
ἐπιποθῶ δὲ τὸ γνῶναι, | πῶς θεότητος
τὴν ἀνάκραςιν | φύcιc βροτῶν ὑποcτήcεται;

Ὁ ἄγγελος.

Κατεμήνυςεν ἡ βάτος | ἀκατάφλεκτος μείναςα
δεξαμένη φλόγα, | κεχαριτωμένη ἀνύμφευτε,
τοῦ κατὰ cὲ μυcτηρίου | τὸ παράδοξον·
μετὰ τόκον γὰρ | μενεῖς, ἁγνή, ἀειπάρθενος.

Ἡ θεοτόκος.

Λαμπρυνόμενος τῷ φέγγει | τοῦ θεοῦ παντοκράτορος,
ἀληθείας κῆρυξ, | λέγε, Γαβριήλ, ἀληθέστατα·
πῶς ἀκηράτου μενούςης | τῆς ἁγνείας μου
λόγον τέξομαι | μετὰ capκὸς τὸν ἀςώματον;

Ὁ ἄγγελος.

Μετὰ δέους cοι ὡς δοῦλος | τῇ κυρίᾳ παρίςταμαι·
μετὰ φόβου, κόρη, | νῦν κατανοεῖν εὐλαβοῦμαί cε·
ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον | καταβήςεται
ἐπὶ cὲ λόγος | ὁ τοῦ πατρός, ὡς ηὐδόκηςεν.

ᾠδὴ εʹ.
κατὰ τὸ «Ἐξέςτη τὰ cύμπαντα.»
Ἡ θεοτόκος.

Νοεῖν cου οὐ δύναμαι | τῶν λόγων τὴν ἀκρίβειαν·
θαύματα γὰρ γέγονε πολλάκις
θείᾳ δυνάμει | τερατουργούμενα,
cύμβολα καὶ τύποι νομικοί,
τέτοκε παρθένος δὲ | ἀπειράνδρως οὐδέποτε.

Ὁ ἄγγελος.

Ξενίζῃ, πανάμωμε· | καὶ ξένον γὰρ τὸ θαῦμά cου·
μόνη γὰρ τὸν πάντων βαςιλέα
δέξῃ ἐν μήτρᾳ | capκωθηςόμενον·
καὶ cὲ προτυποῦςι προφητῶν
ῥήςεις καὶ αἰνίγματα | καὶ τοῦ νόμου τὰ cύμβολα.

29 προθεcπίζοντα A, unde coniicias προθεcπίζοντος. cf. Ies. VII 14 — 30 τοῦ γνῶναι Barth. — 32 κατεμήνυεν A — 34 ἀπόρρητον Barth. — 35 μενεῖς γάρ A — 50 βαcιλέαν A 51 μήτρα cου A

Ἡ θεοτόκος.

Ὁ πᾶσιν ἀχώρητος | καὶ πᾶσιν ἀθεώρητος
πῶς οὗτος δυνήσεται παρθένου
μήτραν οἰκῆσαι, | ἣν αὐτὸς ἔπλασε;
πῶς δὲ καὶ συλλήψομαι θεόν,
λόγον τὸν συνάναρχον | τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι;

Ὁ ἄγγελος.

Πρὸς τὸν σὸν προπάτορα | Δαυῒδ ἐπαγγειλάμενος
θήσειν ἐκ καρποῦ τοῦ τῆς κοιλίας
ἐπὶ τοῦ θρόνου | τῆς βασιλείας αὐτοῦ,
τὴν τοῦ Ἰακὼβ σὲ καλλονὴν
μόνην ἐξελέξατο | λογικὸν ἐνδιαίτημα.

ᾠδὴ ϛʹ
κατὰ τὸ «Ἐβόησε προτυπῶν.»

Ἡ θεοτόκος.

Ῥημάτων σου | τὴν φωνήν, Γαβριήλ, τὴν χαρμόσυνον
δεξαμένη | εὐφροσύνης ἐνθέου πεπλήρωμαι·
χαρὰν γὰρ μηνύεις | καὶ χαρὰν καταγγέλλεις τὴν ἄληκτον.

Ὁ ἄγγελος.

Σοὶ δέδοται | ἡ χαρά, θεομῆτορ, ἡ ἔνθεος·
σοὶ τὸ χαῖρε | πᾶσα κτίσις κραυγάζει, θεόνυμφε·
σὺ γὰρ μόνη μήτηρ | τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ προωρίσθης, ἁγνή.

Ἡ θεοτόκος.

Τῆς Εὔας νῦν | δι' ἐμοῦ καταργείσθω κατάκριμα·
ἀποδότω | δι' ἐμοῦ τὸ ὀφείλημα σήμερον·
δι' ἐμοῦ τὸ χρέος | τὸ ἀρχαῖον δοθήτω πληρέστατον.

Ὁ ἄγγελος.

Ὑπέσχετο | ὁ θεὸς Ἀβραὰμ τῷ προπάτορι
εὐλογεῖσθαι | ἐν τῷ σπέρματι τούτου τὰ ἔθνη, ἁγνή·
διὰ σοῦ δὲ πέρας | ἡ ὑπόσχεσις δέχεται σήμερον.

ᾠδὴ ζʹ.
κατὰ τὸ «Οὐκ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει.»

Ἡ θεοτόκος.

Φῶς τὸ ἄϋλον | μηνύων ὕλῃ σώματος
ἑνωθησόμενον
δι' εὐσπλαγχνίαν πολλήν, | φαιδρὸν εὐαγγέλιον,
θεῖα κηρύγματα | νῦν κραυγάζεις μοι·
εὐλογημένος, πάναγνε, ὁ καρπὸς τῆς σῆς κοιλίας.

---

59 Luc. I 32 — 61 τὸν θρόνον Barth. — 62 καλονὴν A — 66 χαρὰν ἥκεις κομίζων A
74 Genes. XII 2—3.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Χαῖρε, δέϲποινα | παρθένε, χαῖρε, πάναγνε·
χαῖρε, δοχεῖον θεοῦ·
χαῖρε, λυχνία φωτόϲ, | Ἀδὰμ ἡ ἀνάκληϲιϲ,
Εὔαϲ ἡ λύτρωϲιϲ, | ὄροϲ ἅγιον,
περιφανὲϲ ἁγίαϲμα | καὶ νυμφὼν ἀθαναϲίαϲ.

Ἡ θεοτόκοϲ.

Ψυχὴν ἥγνιϲε, | τὸ ϲῶμα καθηγίαϲε,
ναὸν εἰργάϲατο
χωρητικόν με θεοῦ, | ϲκηνὴν θεοκόϲμητον,
ἔμψυχον τέμενοϲ | ἡ ἐπέλευϲιϲ
τοῦ παναγίου πνεύματοϲ | καὶ ζωῆϲ ἁγνὴν μητέρα.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Ὡϲ πολύφωτον | λαμπάδα καὶ θεότευκτον
παϲτάδα βλέπω ϲε·
νῦν ὡϲ χρυϲῆ κιβωτὸϲ | τοῦ νόμου τὸν πάροχον
δέχου, θεόνυμφε, | εὐδοκήϲαντα
τὴν τῶν ἀνθρώπων ῥύϲαϲθαι | διὰ ϲοῦ φθαρτὴν οὐϲίαν.

ᾠδὴ η'.
κατ' ἀλφάβητον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Ἄκουε, κόρη παρθένε ἁγνή,
εἰπάτω δὴ ὁ Γαβριήλ,
Βουλὴν ὑψίϲτου ἀρχαίαν ἀληθινήν.
Γενοῦ πρὸϲ ὑποδοχὴν ἑτοίμη θεοῦ·
Διὰ ϲοῦ γὰρ ὁ ἀχώρητοϲ
βροτοῖϲ ἀναϲτραφήϲεται·
διὸ καὶ χαίρων βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ἡ θεοτόκοϲ.

Ἔννοια πᾶϲα ἡττᾶται βροτῶν,
ἀντέφηϲεν ἡ παρθένοϲ,
Ζητοῦϲα ἅπερ μοι φθέγγῃ παράδοξα·
Ἥϲθην ϲου τοῖϲ λόγοιϲ, ἀλλὰ δέδοικα
Θαμβηθεῖϲα, μὴ ἀπάτῃ με
ὡϲ Εὔαν πόρρω πέμψῃϲ θεοῦ·
ἀλλ' ὅμωϲ ἤδη βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Ἴδε, ϲοι τὸ ἄπορον λέλυται,
φηϲὶ πρὸϲ ταῦτα [ὁ] Γαβριήλ·
Καλῶϲ γὰρ ἔφηϲ τὸ πρᾶγμα δυϲτέκμαρτον.
Λόγοιϲ ϲῶν χειλέων πειθαρχοῦϲα λοιπὸν
Μὴ ἀμφίβαλλε ὡϲ πλάϲματι,
ὡϲ πράγματι δὲ πίϲτευε·
ἐγὼ γὰρ χαίρων βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

86 καὶ ϲῶμα Barth. — 94 δέχου πανάμωμε Barth. — 101 ἀναϲτραφήϲεται Barth.: ϲυναναϲτρέφεται A — 103 Exclamatio εὐλογεῖτε κ. τ. λ. a reliqua stropharum parte ita disiuncta est, ut acrostichidis ordinem interrumpat — 110 ἤδη βοῶ] ἴδε βοᾷϲ et in hac et in quarta stropha Barth. — 112 nescio an τὸ vel ϲοι delendum sit — 113 ὁ cum superfluat uncinis inclusimus — 116 ἀμφίβαλε A

Ἡ θεοτόκος.

Νόμος οὗτος θεόθεν βροτοῖς,
ἡ ἄμεμπτος αὖθις φησὶ,
Ξυνοῦ ἐξ ἔρωτος τόκον προέρχεσθαι·
Οὐκ οἶδα συζύγου παντελῶς ἡδονήν·
Πῶς οὖν λέγεις, ὅτι τέξομαι;
φοβοῦμαι, μὴ ἀπάτῃ λαλῇς·
ἀλλ' ὅμως ἤδη βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ὁ ἄγγελος.

Ῥήματα, ἅπερ μοι φθέγγῃ, σεμνὴ,
ὁ ἄγγελος πάλιν βοᾷ,
Συνήθη πέλει λοχείας ἀνθρώπων θνητῶν·
Τὸν ὄντως θεόν σοι ἐπαγγέλλομαι
Ὑπὲρ λόγον τε καὶ ἔννοιαν
σαρκούμενον, ὡς οἶδεν αὐτός·
διὸ καὶ χαίρων βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ἡ θεοτόκος.

Φαίνῃ μοι ἀληθείας ῥήτωρ,
κατέθετο ἡ παρθένος·
Χαρᾶς κοινῆς γὰρ ἐλήλυθας ἄγγελος·
Ψυχὴν οὖν ἐπεὶ συγκαθήγνισμαι σώματι,
Ὡς τὸ ῥῆμά σου, γενέσθω μοι·
σκηνούτω ἐν ἐμοὶ ὁ θεὸς,
πρὸς ὃν βοῶ μετὰ σοῦ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

ᾠδὴ θʹ.

κατ' ἀλφάβητον ἀντιστρόφως.

Ὡς ἐμψύχῳ θεοῦ κιβωτῷ
Ψαυέτω μηδαμῶς χεὶρ ἀμυήτων·
Χείλη δὲ πιστῶν τῇ θεοτόκῳ ἀσιγήτως
Φωνὴν τοῦ ἀγγέλου ἀναμέλποντα
ἐν ἀγαλλιάσει βοάτω·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Ὑπὲρ ἔννοιαν συλλαβοῦσα θεὸν
Τῆς φύσεως θεσμοὺς ἔλαθες, κόρη·
Σὺ γὰρ ἐν τῷ τίκτειν τὰ μητέρων διέδρας,
Ῥευστὴ φύσις καίπερ καθεστηκυῖα·
ὅθεν ἐπαξίως ἀκούεις·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Πῶς πηγάζεις γάλα, παρθένε ἁγνή;
Οὐ φέρει ἐξειπεῖν γλῶσσα βροτεία·
Ξένον γὰρ φύσεως ἐπιδείκνυσαι πρᾶγμα
Νομίμου γονῆς ὅρους ὑπερβαῖνον·
ὅθεν ἐπαξίως ἀκούεις·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Μυστικῶς ταῖς ἱεροτεύκτοις γραφαῖς
Λαλεῖται περὶ σοῦ, μῆτερ ὑψίστου·
Κλίμακα γὰρ πάλαι Ἰακὼβ σε προτυποῦσαν
Ἰδὼν ἔφη· βάσις θεοῦ αὕτη·
ὅθεν ἐπαξίως ἀκούεις·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Θαυμαστὸν τῷ ἱεροφάντῃ Μωσεῖ
Ἡ βάτος καὶ τὸ πῦρ ἔδειξε τέρας·
Ζητῶν δὲ τὸ πέρας εἰς διάβασιν χρόνου
Ἐν κόρῃ ἁγνῇ, ἔφη, κατοπτεύσω·

---

130 συνήθους Barth. — 133 ὡς οἶδεν αὐτὸς de coni. scripsimus· ὡς αὐτὸς οἶδεν ἐκ σοῦ A sed ἐκ σοῦ in rasura, ὡς οἶδεν ἐκ σοῦ Barth. — 136 fort.: τῆς ἀληθείας — 139 συγκαθήγνισμαι σώματι A cum schol.: καθήγνισμαι πνεύματι Barth. — 144 post ἐμψύχῳ vocabulum bisyllabum, ut οὔσῃ vel κόρῃ, excidisse videtur — 148 βοᾷ A cum rasura post α duarum vel trium syllabarum — 153 φύσις περ Barth. — 164 Genes. XXVIII 12—13. — 168 θαυμαστὸν A m. pr. Barth.: θαυμαστῶς A m. sec. — παράδοξον, post Μωσεῖ m. pr. additum, m. sec. delevit A — 169 Exod. III 2.

ἢ ὡς θεοτόκῳ λεχθείη·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ coῦ.

Δανιὴλ cε ὄρος καλεῖ νοητόν,
Γεννήτριαν θεοῦ ὁ Ἡcαΐας·
Βλέπει δὲ ὡς πόκον Γεδεών· ὁ
Δαυῒδ δὲ
Ἁγίαcμα φάcκει, πύλην δέ cε ἄλλος·
ὁ Γαβριὴλ δέ coι κραυγάζει·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ coῦ.

ΙΩCΗΦ ΤΟΥ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΥ

I

Κανὼν εἰς ἀνάμνηcιν τοῦ cειcμοῦ ἔτει 740 γεγονότος (Ὀκτωβ. 26).

Ἡ ἀκροcτιχίς:

«Ὦ Χριcτέ, τῆς γῆς τὸν κλόνον παῦcον τάχος· Ἰωcήφ.»

ἦχος πλ. β΄.

ᾠδὴ α΄.

Ὡς φοβερὰ ἡ ὀργή cου, | ἐξ ἧς ἡμᾶς
ἐλυτρώcω, κύριε, | μὴ cυγχώcας ἐν τῇ γῇ
ἅπαν τὸ ἀνάcτημα ἡμῶν!
εὐχαρίcτως cε διὸ | ἀεὶ δοξάζομεν.

Χαίρων ἀεὶ καθ' ἑκάcτην | τῇ παντελεῖ
διορθώcει, δέcποτα, | ὥcπερ φύλλον εὐτελὲς
διαcείεις ἅπαcαν τὴν γῆν,
εἰς τὸν φόβον cου πιcτοὺς | cτηρίζων, κύριε.

Ῥῦcαι cειcμοῦ βαρυτάτου | πάντας ἡμᾶς
καὶ μὴ δῴης, κύριε, | ἀπολέcθαι παντελῶς
τὴν κληρονομίαν cου, πολλοῖς
παροργίζουcαν κακοῖς | cὲ τὸν μακρόθυμον.

Ἱκετικῶς coι βοῶμεν, | μῆτερ θεοῦ,
τὰ cυνήθη cπλάγχνα cου | ἐπὶ πόλιν καὶ λαὸν
cυμπαθῶς δεικνύουcα cειcμοῦ
βαρυτάτου καὶ φθορᾶς | ἡμᾶς ἀπάλλαξον.

---

173 Daniel II 35. 45. — 175 Ies. VII 14. — 176 Iudic. VI 36—40. Psalm. CXXXI 18 — 177 Genes. XXVIII 17.

Odae primae hirmus legitur hic in Octoecho p. 119 ed. Ven.: Ὡς ἐν ἠπείρῳ πεζεύcας ὁ Ἰcραὴλ | ἐν ἀβύccῳ ἴχνεcι | τὸν διώκτην Φαραὼ | καθορῶν ποντούμενον θεῷ | ἐπινίκιον ᾠδὴν ἐβόα ᾄcωμεν. — v. 16 post hunc versum altera oda intercidit, quam a Iosepho melodo huic canoni insertam fuisse acrostichidis hoc loco facta lacuna docet.

ᾠδὴ γ΄.

Ἡ γῆ μαϲτίζεται, ἡμῶν | κακῶϲ διακειμένων
καὶ ἀεὶ τὴν ὀργήν ϲου | ϲυγκινούντων καθ' ἡμῶν,
οἰκτίρμον παμβαϲιλεῦ·
ἀλλὰ φεῖϲαι, | δέϲποτα, τῶν δούλων ϲου.

Ϲυϲϲείϲαϲ, κύριε, τὴν γῆν | ἐϲτερέωϲαϲ πάλιν,
νουθετῶν, ἐπιϲτρέφων, | τὴν ἀϲθένειαν ἡμῶν
ϲτηρίζεϲθαι ἐν τῷ ϲῷ
θείῳ φόβῳ | θέλων, ὑπεράγαθε.

Γεννώϲαϲ θάνατον πικρὸν | καὶ ϲειϲμοὺϲ βαρυτάτουϲ
καὶ πληγὰϲ ἀνηκέϲτουϲ | ἁμαρτίαϲ, ἀδελφοὶ,
ἐκφύγωμεν καὶ θεὸν
μετανοίαϲ | τρόποιϲ ἐκμειλίξωμεν.

Ἡ μόνη οὖϲα ἀγαθὴ | τὸν πανάγαθον λόγον
ἐκτενῶϲ ἐκδυϲώπει | τῆϲ παρούϲηϲ τοῦ ϲειϲμοῦ
ῥυϲθῆναι πάνταϲ ὀργῆϲ·
θεοτόκε | ἄχραντε, δεόμεθα.

ᾠδὴ δ΄.

Ϲαλεύειϲ, κύριε, | τὴν γῆν βουλόμενοϲ
ἑδραϲμῷ ἀληθείαϲ | πάνταϲ ἡμᾶϲ,
δέϲποτα, ϲτηρίζεϲθαι | ϲαλευομένουϲ προϲβολαῖϲ
τοῦ δολίου πολεμήτοροϲ.

Τῇ θείᾳ νεύϲει ϲου | κλονεῖϲ τὰ ϲύμπαντα
καὶ δονεῖϲ τὰϲ καρδίαϲ | τῶν ἐπὶ γῆϲ
κατοικούντων, δέϲποτα· | τῆϲ οὖν δικαίαϲ ϲου ὀργῆϲ
ἄνεϲ, κύριε, τὰ κύματα.

Οὐδ' ὅλωϲ ἔχονταϲ | εἰϲ νοῦν τὸν φόβον ϲου
ἐκφοβεῖϲ τῇ κινήϲει | πάϲηϲ τῆϲ γῆϲ,
μόνε εὐϲυμπάθητε· | ἀλλὰ ϲυνήθωϲ ἐφ' ἡμᾶϲ
τὰ ἐλέη ϲου θαυμάϲτωϲον.

Ναόν ϲε, δέϲποινα, | θεοῦ γινώϲκοντεϲ
ἐν ἁγίῳ ναῷ ϲου | χεῖραϲ οἰκτρὰϲ
αἴρομεν εἰϲ δέηϲιν· | ἴδε τὴν κάκωϲιν ἡμῶν
καὶ παράϲχου ϲὴν βοήθειαν.

17 tertiae huius odae hirmus exstat in Octoecho p. 120: Οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ ὡϲ ϲὺ | κύριοϲ θεόϲ μου | ὁ ὑψώϲαϲ τὸ κέραϲ | τῶν πιϲτῶν ϲου ἀγαθὲ | καὶ ϲτερεώϲαϲ ἡμᾶϲ | ἐν τῇ ⁝τρᾳ | τῆϲ ὁμολογίαϲ ϲου. — 33 Quartae odae hirmus exstat in Octoecho p. 121: Χριϲτόϲ ⁝ι δύναμιϲ | θεὸϲ καὶ κύριοϲ | ἡ ϲεπτὴ ἐκκληϲία | θεοπρεπῶϲ | μέλπει ἀνακράζουϲα | ἐκ διανοίαϲ ⁝ιθαρᾶϲ | ἐν κυρίῳ ἑορτάζουϲα — 37 Psalm. CIII 32.

ᾠδὴ ε΄.

Καὶ cύ, καρδία, cείcθητι νῦν
βλέπουcα θεοῦ τὴν ἀπειλὴν
ἐπικειμένην, καὶ βόηcον·
φεῖcαι τοῦ λαοῦ cου, δέcποτα κύριε,
καὶ παῦcον τὴν δικαίαν | ὀργήν cου, εὔcπλαγχνε.

Λαὸν καὶ πόλιν, ἥνπερ τῷ cῷ
αἵματι ἐκτήcω, Ἰηcοῦ,
μὴ παραδῷc εἰc ἀπώλειαν
ἐν τῷ cυνταράccειν τὴν γῆν cειcμῷ φοβερῷ·
χορὸc τῶν ἀποcτόλων | καθικετεύει cε.

Ὁδούc cου, δέcποτα, τὰc ὀρθὰc
γνώμῃ ὑπεκκλίνοντεc cτρεβλῇ
εἰc ἀγανάκτηcιν τρέπομεν
cὲ τὸν cυμπαθῆ τε καὶ ἀμνηcίκακον·
ἀλλ' ἵλεωc, οἰκτίρμον, | γενοῦ τοῖc δούλοιc cου.

Νῦν βοηθείαc ἦλθε καιρὸc,
νῦν καταλλαγῆc χρεία, ἁγνή,
πρὸc τὸν υἱόν cου καὶ κύριον,
ὅπωc οἰκτειρήcῃ προcκεκρουκόταc ἡμᾶc
καὶ τῆc ἐπικειμένηc | ὀργῆc λυτρώcηται.

ᾠδὴ ϛ΄.

Οὐκ ἔχοντεc, δέcποτα, | παρρηcίαν δυcωπεῖν
οἱ ταπεινοὶ τὸ ὕψοc cου,
τοὺc ἐκλεκτοὺc ἀγγέλουc cου εἰc θερμὴν
κινοῦμεν παράκληcιν·
δι' αὐτῶν τῆc ὀργῆc cου | ἐξελοῦ ἡμᾶc.

Νῦν ἔγνωμεν, κύριε, | ὡc ἠθέληcαc ἡμᾶc
καὶ οὐδαμῶc cυνέχωcαc
ὑπὸ τὴν γῆν cυμπτώμαcι χαλεποῖc
πολλὰ πλημμελήcανταc·
εὐχαρίcτωc διό cε | μεγαλύνομεν.

---

49 Quintae huius odae hirmus in Octoecho p. 123 legitur hic: Τῷ θείῳ φέγγει cου ἀγαθ τὰc τῶν ὀρθριζόντων cοι ψυχὰc | πόθῳ καταύγαcον, δέομαι, | cὲ εἰδέναι, λόγε θεοῦ, | τ ὄντωc θεὸν | ἐκ ζόφου τῶν πταιcμάτων | ἀνακαλούμενον. — 69 Sextae huius odae hirm legitur in Octoecho p. 124 hic: Τοῦ βίου τὴν θάλαccαν | ὑψουμένην καθορῶν | τῶν πειρ μῶν τῷ κλύδωνι | τῷ εὐδίῳ λιμένι cου προcδραμὼν | βοῶ cοι·, ἀνάγαγε | ἐκ φθορᾶc τ ζωήν μου, | πολυέλεε.

Προστάττεις ςαλεύεςθαι | τὰ θεμέλια τῆς γῆς,
ὅπως ἡμεῖς παυςώμεθα
οἱ ταπεινοὶ ςαλεύεςθαι· ἀρετῶν
τῆς κρείττονος ςτάςεως
καὶ τῷ φόβῳ ςου, λόγε, | ςτηριζώμεθα.

Ἁγία θεόνυμφε, | ἀπορούμενον νυνὶ
τὸν ςὸν λαὸν οἰκτείρηςον,
καὶ μητρικαῖς πρεςβείαις τὴν καθ᾽ ἡμῶν
θεοῦ ἀγανάκτηςιν
μεταποίηςον τάχος, | δυςωποῦμέν ςε.

ᾠδὴ ζ΄.

Ὑπερύμνητος εἶ, κύριε μακρόθυμε,
ὅτι οὐκ ἐθανάτωςας
τοὺς οἰκέτας ςου | ςπαραγμῷ καὶ κλόνῳ φοβερῷ
τῆς γῆς, ἀλλ᾽ ἐφόβιςας ζητῶν
τὸ ἐπιςτρέψαι τῶν κακῶν
καὶ ζῆςαι πάντας ἡμᾶς.

Ϲτεναγμὸν ἀπὸ καρδίας ἀναπέμψωμεν
καὶ δάκρυα προχέωμεν,
ὅπως ἵλεων | τὸν δεςπότην εὕρωμεν Χριςτόν,
ἐκτρίψαι ςειςμῷ πάντας ἡμᾶς
διὰ πληθὺν ἁμαρτιῶν
ἐπαπειλοῦντα δεινῶς.

Οἴμοι κράξωμεν καὶ χεῖρας ἐκπετάςωμεν
πρὸς τὸν θεὸν τὸν ὕψιςτον
καὶ παυςώμεθα τοῦ λοιποῦ ποιεῖν τὸ πονηρόν·
ἰδοὺ ὁ ςωτὴρ ἀγανακτῶν
ςαλεύει ἅπαςαν τὴν γῆν,
ςτηρίξαι θέλων ἡμᾶς.

Νεῦςον, ἄχραντε, ςωθῆναι τοὺς οἰκέτας ςου,
ἀπολεςθῆναι μέλλοντας
ἐν ὀργῇ θεοῦ | καὶ θυμῷ μεγάλῳ καὶ φρικτῷ
τῆς νῦν ἐπελθούςης ἀπειλῆς
διὰ τὸ πλῆθος τῶν πολλῶν
ἁμαρτημάτων ἡμῶν.

89 Septimae huius odae hic in Octoecho p. 126 legitur hirmus: Δροςοβόλον μὲν τὴν ινον εἰργάςατο | ἄγγελος τοῖς ὁςίοις παιςί· | τοὺς Χαλδαίους δὲ | καταφλέγον πρόςταγμα) | τὸν τύραννον ἔπειςε βοᾶν· | εὐλογητὸς εἶ ὁ θεός, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η΄.

Τῆς δικαίας σου ταύτης | ὀργῆς, φιλάνθρωπε,
ἐπελθούσης ἀθρόως | συνεταράχθημεν
καὶ ἀπελπισμῷ | παντελεῖ συνεσχέθημεν,
προσαγανακτοῦντα | ὁρῶντες καθ' ἡμῶν σε.

Ἀνατείνωμεν χεῖρας, | πιστοί, καὶ ὄμματα
πρὸς τὸν μόνον δεσπότην | σώζειν δυνάμενον,
κράζοντες· Χριστέ, | τὸν θυμόν σου ἀπόστρεψον
ἀφ' ἡμῶν ταχέως | φιλάνθρωπος ὑπάρχων.

Χιλιάδες ἀγγέλων, | μαρτύρων σύλλογος,
προφητῶν, ἀποστόλων, | ὁσίων, ἱεραρχῶν
ἅγιος χορὸς | ἱκετεύει σε, δέσποτα·
φεῖσαι τοῦ λαοῦ σου | τοῦ τεταπεινωμένου.

Ὁ γινώσκων, οἰκτίρμον, | τὸ ἀσθενὲς ἡμῶν
καὶ εὐόλισθον πάντη | καὶ ἀδιόρθωτον
ἄνες τὴν ὀργὴν | καὶ τὸν τάραχον κόπασον
καὶ τῷ σῷ ἐλέει | οἰκτείρησον τὸν κόσμον.

Συμπαθής, θεοτόκε, | τὸν εὐσυμπάθητον
ἡ τεκοῦσα σωτῆρα, | ἴδε τὴν κάκωσιν
καὶ τὸν στεναγμὸν | τοῦ λαοῦ σου καὶ τάχυνον
τοῦ παρακαλέσαι | ἡμᾶς οἰκτειρηθῆναι.

ᾠδὴ θ΄.

Ἰδοὺ οἱ πάντες ἡμεῖς ἐπταίσαμεν,
καὶ φοβερῶς ἡ γῆ μηδὲν σφαλεῖσα κολάζεται·
νουθετῶν γὰρ ἡμᾶς ὁ φιλάνθρωπος
ὅλην αὐτὴν σαλεύει·
λάβωμεν αἴσθησιν
καὶ τῆς σωτηρίας ἑαυτῶν | ἐπιμελώμεθα.

Ὡρῶν καὶ χρόνων ὑπάρχων κύριος
μιᾷ ῥοπῇ ἠθέλησας ἐκτρίψαι τοὺς δούλους σου·
ὑπὸ δὲ τῆς πολλῆς εὐσπλαγχνίας σου,
δέσποτα, ἐκωλύθης·
εὐχαριστοῦμέν σοι
οἱ ἀναπολόγητοι ἡμεῖς, | μόνε φιλάνθρωπε.

113 Octavae odae hic legitur in Octoecho p. 127 hirmus: Ἐκ φλογὸς τοῖς ὁσίοις δρό[σον] ἐπήγασας | καὶ δικαίου θυσίαν | ὕδατι ἔφλεξας· | ἅπαντα γὰρ δρᾷς, | Χριστέ, μόνῳ τῷ βού[λεσ]θαι· | σὲ ὑπερυψοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας — 133 Nonae odae hirmus in Octoe[cho] p. 128 exstat hic: Θεὸν ἀνθρώποις ἰδεῖν ἀδύνατον, | ὃν οὐ τολμᾷ ἀγγέλων ἀτενίσαι τάγματα· | διὰ σοῦ δέ, πάναγνε, ὡράθη βροτοῖς | λόγος σεσαρκωμένος· | ὃν μεγαλύνοντε[ς] σὺν ταῖς οὐρανίαις στρατιαῖς σὲ μακαρίζομεν.

Cειcμοῦ, μαχαίραc, πικρᾶc ἁλώcεωc
καὶ ἐθνικῆc, Χριcτέ, ἐπιδρομῆc καὶ cυμπτώcεωc
καὶ λιμοῦ καὶ λοιμοῦ καὶ κακώcεωc
πάcηc ἄλληc, οἰκτίρμον,
ῥῦcαι τὴν πόλιν cου
ἅπαcάν τε χώραν τῶν πιcτῶc | ὑμνολογούντων cε.

Ἡ γῆ ἀγλώccωc βοᾷ cτενάζουcα·
τί με κακοῖc μιαίνετε πολλοῖc, πάντεc ἄνθρωποι;
καὶ ὑμῶν ὁ δεcπότηc φειδόμενοc
ὅλην ἐμὲ μαcτίζει;
λάβετε αἴcθηcιν
καὶ ἐν μετανοίᾳ τὸν θεὸν | ἐξιλεώcαcθε.

Φθορὰν τῷ τίκτειν μὴ ὑπομείναcα
πάcηc φθορᾶc, παρθένε, ἐξελοῦ ἡμᾶc ἅπανταc
καὶ cειcμοῦ βαρυτάτου καὶ θλίψεωc,
παύουcα τοῦ δεcπότου
τὴν ἀγανάκτηcιν
ταῖc caῖc μητρικαῖc καταλλαγαῖc, | θεοχαρίτωτε.

II

Κανὼν εἰc τὴν θεοτόκον τῷ cαββάτῳ τοῦ ἀκαθίcτου ὕμνου (Τριῳδ. cελ. 283).

Ἡ ἀκροcτιχίc:

«Χαρᾶc δοχεῖον, cοὶ πρέπει χαίρειν μόνῃ· Ἰωcήφ.»

ἦχοc δ΄.

ᾠδὴ α΄.

Χριcτοῦ βίβλον ἔμψυχον | ἐcφραγιcμένην cε πνεύματι
ὁ μέγαc ἀρχάγγελοc, | ἁγνή, θεώμενοc
ἐπεφώνει cοι· | χαῖρε, χαρᾶc δοχεῖον,
δι' ἧc τῆc προμήτοροc | ἀρὰ λυθήcεται.

Ἀδὰμ ἐπανόρθωcιc, | χαῖρε παρθένε θεόνυμφε,
τοῦ ᾅδου ἡ νέκρωcιc· | χαῖρε πανάμωμε,
τὸ παλάτιον | τοῦ πάντων βαcιλέωc·
χαῖρε θρόνε πύρινε | τοῦ παντοκράτοροc.

Ῥόδον τὸ ἀμάραντον, | χαῖρε, ἡ μόνη βλαcτήcαcα·
τὸ μῆλον τὸ εὔοcμον, | χαῖρε, ἡ τέξαcα·
τὸ ὀcφράδιον | τοῦ μόνου βαcιλέωc·
χαῖρε, ἀπειρόγαμε, | κόcμου διάcωcμα.

v. 1 Poeta in omnibus praeter quartam odis huius canonis modulos canonis Ioannis masceni in honorem obitus Mariae compositi (v. p. 229) secutus est.

Ἁγνείας θησαύρισμα, | χαῖρε, δι᾽ ἧς ἐκ τοῦ πτώματος
ἡμῶν ἐξανέστημεν· | χαῖρε ἡδύπνοον
κρίνον, δέσποινα, | πιστοὺς εὐωδιάζον·
θυμίαμα εὔοσμον, | μύρον πολύτιμον.

ᾠδὴ γ΄.

Στάχυν ἡ βλαστήσασα τὸν θεῖον
ὡς χώρα ἀνήροτος σαφῶς,
χαῖρε ἔμψυχε τράπεζα,
ἄρτον ζωῆς χωρήσασα·
χαῖρε τοῦ ζῶντος ὕδατος
πηγὴ ἀκένωτος, δέσποινα.

Δάμαλις τὸν μόσχον ἡ τεκοῦσα
τὸν ἄμωμον, χαῖρε, τοῖς πιστοῖς·
χαῖρε ἀμνὰς κυήσασα
θεοῦ ἀμνὸν τὸν αἴροντα
κόσμου παντὸς τὰ πταίσματα·
χαῖρε θερμὸν ἱλαστήριον.

Ὄρθρος φαεινός, χαῖρε, ἡ μόνη
τὸν ἥλιον φέρουσα Χριστὸν
φωτὸς κατοικητήριον,
χαῖρε τὸ σκότος λύσασα
καὶ τοὺς ζοφώδεις δαίμονας
ὁλοτελῶς ἐκμειώσασα.

Χαῖρε πύλη μόνη, ἣν ὁ λόγος
διώδευσε μόνος, ἡ μοχλοὺς
καὶ πύλας ᾅδου, δέσποινα,
τῷ τόκῳ σου συντρίψασα,
χαῖρε ἡ θεία εἴσοδος
τῶν σωζομένων, θεόνυμφε.

ᾠδὴ δ΄.

Ἐν φωναῖς ᾀσμάτων πίστει
σοὶ βοῶμεν, πανύμνητε·
χαῖρε πῖον ὄρος
καὶ τετυρωμένον ἐν πνεύματι·
χαῖρε λυχνία καὶ στάμνε | μάννα φέρουσα
τὸ γλυκαῖνον
τὰ τῶν εὐσεβῶν αἰσθητήρια.

Ἱλαστήριον τοῦ κόσμου,
χαῖρε, ἄχραντε δέσποινα·
χαῖρε κλίμαξ γῆθεν
πάντας ἀνυψώσασα χάριτι·
χαῖρε ἡ γέφυρα ὄντως | ἡ μετάγουσα
ἐκ θανάτου | πάντας πρὸς ζωὴν τοὺς
ὑμνοῦντάς σε.

Οὐρανῶν ὑψηλοτέρα,
χαῖρε, γῆς, τὸ θεμέλιον
ἐν τῇ σῇ νηδύϊ,
ἄχραντε, ἀκόπως βαστάσασα·
χαῖρε κογχύλη πορφύραν | θείαν βάψασα
ἐξ αἱμάτων σου
τῷ βασιλεῖ τῶν δυνάμεων.

Νομοθέτην ἡ τεκοῦσα
ἀληθῶς, χαῖρε δέσποινα,
τὸν τὰς ἀνομίας
πάντων δωρεὰν ἐξαλείφοντα·
ἀκατανόητον βάθος, | ὕψος ἄρρητον,
ἀπειρόγαμε, | δι᾽ ἧς ἡμεῖς ἐθεώθημεν.

Σὲ τὴν πλέξασαν τῷ κόσμῳ
ἀχειρόπλοκον στέφανον
ἀνυμνολογοῦμεν,
χαῖρέ σοι, παρθένε, κραυγάζοντες,
τὸ φυλακτήριον πάντων | καὶ χαράκωμα
καὶ κραταίωμα | καὶ ἱερὸν καταφύγιον.

---

46 Tertia oda sequitur modulos huius hirmi: Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ | ἐπὶ θρόνου θεότητος | ἐν νεφέλῃ κούφῃ | ἦλθεν Ἰησοῦς ὁ ὑπέρθεος | τῇ ἀκηράτῳ παλάμῃ | καὶ διέσωσε | τοὺς κραυγάζοντας· | δόξα, Χριστέ, τῇ δυνάμει σου.

ᾠδὴ ε΄.

Ὁδὸν ἡ κυήϲαϲα
ζωῆϲ, χαῖρε, πανάμωμε,
ἡ κατακλυϲμοῦ τῆϲ ἁμαρτίαϲ
ϲώϲαϲα κόϲμον· | χαῖρε, θεόνυμφε,
ἄκουϲμα καὶ λάλημα φρικτόν·
χαῖρε ἐνδιαίτημα
τοῦ δεϲπότου τῆϲ κτίϲεωϲ.

Ἰϲχὺϲ καὶ ὀχύρωμα
ἀνθρώπων, χαῖρε, ἄχραντε,
τόπε ἁγιάϲματοϲ τῆϲ δόξηϲ,
νέκρωϲιϲ ᾅδου, | νυμφὼν ὁλόφωτε·
χαῖρε τῶν ἀγγέλων χαρμονή,
χαῖρε ἡ βοήθεια
τῶν πιϲτῶϲ δεομένων ϲου.

Πυρίμορφον ὄχημα
τοῦ λόγου, χαῖρε, δέϲποινα,
ἔμψυχε παράδειϲε, τὸ ξύλον
ἐν μέϲῳ ἔχων | ζωῆϲ τὸν κύριον,
οὗ ὁ γλυκαϲμὸϲ ζωοποιεῖ
πίϲτει τοὺϲ μετέχονταϲ
καὶ φθορᾷ ὑποκύψανταϲ.

Ῥωννύμενοι ϲθένει ϲου
πιϲτῶϲ ἀναβοῶμέν ϲοι·
χαῖρε πόλιϲ τοῦ παμβαϲιλέωϲ,
δεδοξαϲμένα | καὶ ἀξιάκουϲτα
περὶ ἧϲ λελάληνται ϲαφῶϲ·
ὄροϲ ἀλατόμητον,
χαῖρε βάθοϲ ἀμέτρητον.

Εὐρύχωρον ϲκήνωμα
τοῦ λόγου, χαῖρε ἄχραντε·
κόχλοϲ ἡ τὸν θεῖον μαργαρίτην
προαγαγοῦϲα, | χαῖρε πανθαύμαϲτε,
πάντων πρὸϲ θεὸν καταλλαγὴ
τῶν μακαριζόντων ϲε,
θεοτόκε, ἑκάϲτοτε.

ᾠδὴ ϛ΄.

Παϲτὰϲ τοῦ λόγου ἀμόλυντε,
αἰτία τῆϲ τῶν πάντων θεώϲεωϲ,
χαῖρε πανάχραντε,
τῶν προφητῶν περιήχημα,
χαῖρε τῶν ἀποϲτόλων
τὸ ἐγκαλλώπιϲμα.

Ἐκ ϲοῦ ἡ δρόϲοϲ ἀπέϲταξε
φλογμὸν πολυθεΐαϲ ἡ λύϲαϲα·
ὅθεν βοῶμέν ϲοι·
χαῖρε ὁ πόκοϲ ὁ ἔνδροϲοϲ,
ὃν Γεδεών, παρθένε, | προεθεάϲατο.

Ἰδού ϲοι χαῖρε κραυγάζομεν,
λιμὴν ἡμῖν γενοῦ θαλαττεύουϲι
καὶ ὁρμητήριον
ἐν τῷ πελάγει τῶν θλίψεων
καὶ τῶν ϲκανδάλων πάντων
τοῦ πολεμήτοροϲ.

Χαρᾶϲ αἰτία χαρίτωϲον
ἡμῶν τὸν λογιϲμὸν τοῦ κραυγά-
ζειν ϲοι·
χαῖρε ἡ ἄφλεκτοϲ
βάτοϲ, νεφέλη ὁλόφωτε,
ἡ τοὺϲ πιϲτοὺϲ ἀπαύϲτωϲ
ἐπιϲκιάζουϲα.

ᾠδὴ ζ΄.

Ἀνυμνοῦμέν ϲε | βοῶντεϲ· χαῖρε ὄχημα
ἡλίου τοῦ νοητοῦ·
ἄμπελοϲ ἀληθινὴ | τὸν βότρυν τὸν πέπειρον
ἡ γεωργήϲαϲα, | οἶνον ϲτάζοντα
τὸν τὰϲ ψυχὰϲ εὐφραίνοντα | τῶν πιϲτῶϲ ϲε δοξαζόντων.

Ἰατῆρα τῶν ἁπάντων ἡ κυήϲαϲα,
χαῖρε θεόνυμφε·

ἡ ῥάβδος ἡ μυστικὴ | ἄνθος τὸ ἀμάραντον
ἡ ἐξανθήcαcα, | χαῖρε δέcποινα,
δι' ἧς χαρᾶς πληρούμεθα | καὶ ζωὴν κληρονομοῦμεν.

Ῥητορεύουcα | οὐ cθένει γλῶccα, δέcποινα,
ὑμνολογῆcαί cε·
ὑπὲρ γὰρ τὰ Cεραφὶμ | ὑψώθης κυήcαcα
τὸν βαcιλέα Χριcτόν, | ὃν ἱκέτευε
πάcης νῦν βλάβης ῥύcαcθαι | τοὺς πιcτῶς cε προcκυνοῦντας.

Εὐφημεῖ cε | μακαρίζοντα τὰ πέρατα
καὶ πόθῳ κράζει cοι·
χαῖρε ὁ τόμος, ἐν ᾧ | δακτύλῳ ἐγγέγραπται
πατρὸς ὁ λόγος, ἁγνή, | ὃν ἱκέτευε
βίβλῳ ζωῆς τοὺς δούλους cου | καταγράψαι, θεοτόκε.

Ἱκετεύομεν | οἱ δοῦλοί cου καὶ κλίνομεν
γόνυ καρδίας ἡμῶν·
κλῖνον τὸ οὖς cου, ἁγνή, | καὶ cῶcον τοὺς θλίψεcι
βυθιζομένους ἡμᾶς, | καὶ cυντήρηcον
πάcης ἐχθρῶν ἁλώcεως | τὴν cὴν πόλιν, θεοτόκε.

ᾠδὴ η'.

Νηδύϊ τὸν λόγον ὑπεδέξω,
τὸν πάντα βαcτάζοντα ἐβάcταcας·
γάλακτι ἐξέθρεψας | νεύματι τὸν τρέφοντα
τὴν οἰκουμένην ἅπαcαν, | ἁγνή, ᾧ ψάλλομεν·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Μωcῆς κατενόηcεν ἐν βάτῳ
τὸ μέγα μυcτήριον τοῦ τόκου cου·
παῖδες προεικόνιcαν | τοῦτο ἐμφανέcτατα
μέcον πυρὸς ἱcτάμενοι | καὶ μὴ φλεγόμενοι,
ἀκήρατε ἁγία παρθένε·
ὅθεν cε ὑμνοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Οἱ πρῴην ἀπάτῃ γυμνωθέντες
cτολὴν ἀφθαρcίας ἐνεδύθημεν
τῇ κυοφορίᾳ cου· | καὶ οἱ καθεζόμενοι
ἐν cκότει παραπτώcεων | φῶς κατωπτεύcαμεν,
φωτὸς κατοικητήριον, κόρη·
ὅθεν cε ὑμνοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Νεκροὶ διὰ ϲοῦ ζωοποιοῦνται·
Ζωὴν γὰρ τὴν ἐνυπόϲτατον ἐκύηϲαϲ·
εὔλαλοι οἱ ἄλαλοι | πρῴην χρηματίζοντεϲ,
λεπροὶ ἀποκαθαίρονται, | νόϲοι διώκονται,
πνευμάτων ἀερίων τὰ πλήθη
ἥττηνται, παρθένε, | βροτῶν ἡ ϲωτηρία.

Ἡ κόϲμῳ τεκοῦϲα ϲωτηρίαν,
δι᾽ ἧϲ ἀπὸ γῆϲ εἰϲ ὕψοϲ ἤρθημεν,
χαίροιϲ παντευλόγητε, | ϲκέπη καὶ κραταίωμα,
τεῖχοϲ καὶ ὀχύρωμα | τῶν μελῳδούντων, ἁγνή·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

ᾠδὴ θ΄.

Ἵνα ϲοι πιϲτοὶ | τὸ χαῖρε κραυγάζωμεν
οἱ διὰ ϲοῦ τῆϲ χαρᾶϲ
μέτοχοι γενόμενοι | τῆϲ ἀϊδίου, | ῥῦϲαι ἡμᾶϲ πειραϲμοῦ,
βαρβαρικῆϲ ἁλώϲεωϲ | καὶ πάϲηϲ ἄλληϲ πληγῆϲ
διὰ πλῆθοϲ, κόρη, παραπτώϲεων
ἐπιούϲηϲ βροτοῖϲ ἁμαρτάνουϲιν.

Ὤφθηϲ φωτιϲμὸϲ | ἡμῶν καὶ βεβαίωϲιϲ,
ὅθεν βοῶμέν ϲοι·
χαῖρε ἄϲτρον ἄδυτον | εἰϲάγον κόϲμῳ | τὸν μέγαν ἥλιον·
χαῖρε Ἐδὲμ ἀνοίξαϲα | τὴν κεκλειϲμένην, ἁγνή·
χαῖρε ϲτύλε πύρινε, εἰϲάγουϲα
εἰϲ τὴν ἄνω ζωὴν τὸ ἀνθρώπινον.

Ϲτῶμεν εὐλαβῶϲ | ἐν οἴκῳ θεοῦ ἡμῶν
καὶ ἐκβοήϲωμεν·
χαῖρε κόϲμου δέϲποινα· | χαῖρε Μαρία, | κυρία πάντων ἡμῶν·
χαῖρε ἡ μόνη ἄμωμοϲ | ἐν γυναιξὶ καὶ καλή·
χαῖρε ϲκεῦοϲ, μύρον τὸ ἀκένωτον
ἐπὶ ϲὲ κενωθὲν εἰϲδεξάμενον.

Ἡ περιϲτερὰ | ἡ τὸν ἐλεήμονα
ἀποκυήϲαϲα,
χαῖρε ἀειπάρθενε· | ὁϲίων πάντων | χαῖρε τὸ καύχημα,
τῶν ἀθλητῶν ϲτεφάνωμα· | χαῖρε ἁπάντων τε
τῶν δικαίων θεῖον ἐγκαλλώπιϲμα
καὶ ἡμῶν τῶν πιϲτῶν τὸ διάϲωϲμα.

173 fort.: καὶ τεῖχοϲ.

ΜΗΤΡΟΦΑΝΟΥϹ

Κανὼν εἰϲ τὴν μακαρίαν τριάδα (Ὀκτ. ϲελ. 93).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ:

«Κανὼν ὁ πέμπτοϲ φωτὶ τῷ τριϲηλίῳ.»

ἦχοϲ πλ. α΄.

ᾠδὴ α΄.

κατὰ τὸ· «Ἵππον καὶ ἀναβάτην.»

Κράτοϲ τῆϲ ἑνιαίαϲ | καὶ τριϲηλίου μορφῆϲ
ἀνυμνοῦντεϲ βοῶμεν· | τὸν νοῦν ἡμῶν καταύγαϲον,
θεὲ παντοδύναμε,
καὶ πρὸϲ τὴν ϲὴν, δέϲποτα,
μετεώριϲον δόξαν ἄφραϲτον.

Ἄνω ϲε τῶν ἀγγέλων | διάκοϲμοι νοεροὶ
ἀϲιγήτωϲ ὑμνοῦϲιν | ἐν τριϲαγίοιϲ ᾄϲμαϲι
μονάδα τριϲάριθμον
καὶ τριάδα ϲύμμορφον,
ὑπερούϲιον, παντοδύναμον.

Νέκταρ τῆϲ ϲῆϲ ἀγάπηϲ | γλυκύτατον, φωτουργὸν
τῇ ψυχῇ μου παράϲχου, | τριὰϲ μονὰϲ ἀρχίφωτε,
καὶ θείαν κατάνυξιν,
καθαρτικὴν, δέϲποτα
πολυέλεε πάϲηϲ κτίϲεωϲ.

Ὥϲπερ ἐπὶ τὸν πόκον | κατῆλθεν ἀψοφητὶ
οὐρανόθεν, παρθένε, | ὁ ὑετὸϲ ἐν μήτρᾳ ϲου
ὁ θεῖοϲ καὶ ἔϲωϲε
ξηρανθεῖϲαν ἅπαϲαν
τῶν ἀνθρώπων τὴν φύϲιν, ἄχραντε.

ᾠδὴ γ΄.

κατὰ τὸ· «Ὁ πήξαϲ ἐπ' οὐδενόϲ.»

Νοήϲαϲ τὰϲ νοερὰϲ | οὐϲίαϲ ὑπέϲτηϲαϲ
ὑμνῳδοὺϲ ἀπαύϲτωϲ | τῆϲ ϲῆϲ θεότητοϲ,
τρίφωτε θεὲ καὶ παντουργέ· | ἀλλὰ καὶ τῶν πηλίνων
καὶ γηγενῶν δέξαι τὴν αἶνεϲιν
καὶ τὴν ἱκεϲίαν ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ.

Metrophanis hic canon octava quaque dominica inter diem festum Omnium sanctorum et paschatis hora nocturna legi solet. — Cod. D — v. 4 verbum δέϲποτα huius strophae et quae in reliquis strophis ei respondent, a priore versu avulsa sequenti praemisit D — 13 καί om. D — 24 τὴν δέηϲιν Oct.

Ὁ πάϲηϲ κατὰ φύϲιν | τροπῆϲ ἀνεπίδεκτοϲ
τοῖϲ ἀλλοιουμένοιϲ | ἡμῖν καὶ μέλπουϲι
τὴν ἀνεξιχνίαϲτον πηγὴν | τῆϲ ἀγαθότητόϲ ϲου
πλημμελημάτων δὸϲ ϲυγχώρηϲιν,
ἥλιε τῆϲ δόξηϲ τριϲάκτιϲτε.

Πατέρα καὶ τὸν υἱὸν | καὶ πνεῦμα δοξάϲωμεν
ἐν ἀπαραλλάκτῳ | μορφῇ θεότητοϲ,
ϲὲ τὸν ἑνικὸν καὶ τριλαμπῆ | κύριον τῶν ἁπάντων,
ὡϲ οἱ προφῆται καὶ ἀπόϲτολοι
παρὰ ϲοῦ ϲαφῶϲ ἐδιδάχθηϲαν.

Ἐφάνηϲ τῷ Μωϋϲῇ | ἐν βάτῳ ὡϲ ἄγγελοϲ
βουλῆϲ τῆϲ μεγάληϲ | τοῦ παντοκράτοροϲ,
τὴν ϲὴν ἐκ παρθένου προδηλῶν | ϲάρκωϲιν, θεοῦ λόγε,
δι᾽ ἧϲ ἡμᾶϲ μετεϲτοιχείωϲαϲ
καὶ πρὸϲ οὐρανὸν ἀνεβίβαϲαϲ.

ᾠδὴ δʹ.
κατὰ τὸ «Τὴν θείαν ἐννοήϲαϲ ϲου κένωϲιν.»

Μυεῖται τῆϲ μιᾶϲ κυριότητοϲ | τὸ τριφαὲϲ ὁ Δανιήλ,
Χριϲτὸν κριτὴν θεαϲάμενοϲ
πρὸϲ τὸν πατέρα ἰόντα
καὶ πνεῦμα τὸ προφαῖνον τὴν ὅραϲιν.

Πηλίνοιϲ τοὺϲ ὑμνοῦντάϲ ϲε ϲτόμαϲι | τὸν ὑπερούϲιον θεὸν
τριαδικὸν ὑποϲτάϲεϲι
μοναδικὸν δὲ τῇ φύϲει,
τῆϲ δόξηϲ τῶν ἀγγέλων ἀξίωϲον.

Τὸ ὄροϲ τὸ δαϲὺ καὶ κατάϲκιον, | ὃ εἶδε πρὶν ὁ Ἀββακούμ,
ἐξ οὗ προῆλθεν ὁ ἅγιοϲ,
τὸν δυϲθεώρητον τόκον
ἐδήλου ϲῆϲ, παρθένε, ϲυλλήψεωϲ.

ᾠδὴ εʹ.
κατὰ τὸ «Ὁ ἀναβαλλόμενοϲ.»

Ὁ δι᾽ ἀγαθότητα | κτίϲαϲ τὸν ἄνθρωπον
καὶ κατ᾽ εἰκόνα | τὴν ϲὴν ποιήϲαϲ,
ἐν ἐμοὶ κατοίκηϲον,
τρίφωτε θεέ μου, | ὡϲ ἀγαθὸϲ καὶ εὔϲπλαγχνοϲ.

26 ἀπαράδεκτοϲ Oct. — 28 τῆϲ ϲῆϲ ἀγαθοϲύνηϲ Oct. — 30 ἥλιε . . . τριϲάκτιϲτε D: καὶ τὴν ϲωτηρίαν ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ Oct. — 31 δοξάζομεν Oct. — 38 ϲοῦ τὴν Oct. — 40 οὐρανοὺϲ Oct. — 41 Daniel VII 13–14. — 47 τε Oct.

Ϲύ με καθοδήγηϲον, | μονὰϲ τριϲήλιε,
πρὸϲ τρίβουϲ θείαϲ | τῆϲ ϲωτηρίαϲ,
καὶ τῆϲ ϲῆϲ ἐλλάμψεωϲ
πλήρωϲον ὡϲ φύϲει | θεὸϲ ἀπειροδύναμοϲ.

Φῶϲ τὸ ἀδιαίρετον | τῆϲ μιᾶϲ φύϲεωϲ,
μεμεριϲμένον | τοῖϲ χαρακτῆρϲι,
τριλαμπὲϲ, ἀνέϲπερον,
τὴν ἐμὴν καρδίαν | ταῖϲ αἴγλαιϲ ϲου καταύγαϲον.

Ὡϲ κατεῖδε πάλαι ϲε, | ἁγνὴ πανάχραντε,
ὁ ὑποφήτηϲ | βλέπουϲαν πύλην
πρὸϲ τὸ φῶϲ τὸ ἄδυτον,
παρευθὺϲ ἐπέγνω | θεοῦ κατοικητήριον.

ᾠδὴ ϛʹ.
κατὰ τὸ «Μαινομένην κλύδωνι.»

Τριφαὴϲ ὑπάρχουϲα | θεαρχία ὑποϲτατικῶϲ
ἑνιαία πέφυκαϲ | ὡϲ ϲύμμορφοϲ
καὶ ἰϲουργὸϲ | καὶ κατ' οὐϲίαν καὶ βούληϲιν.

Ἱκανῶϲ ἐδήλωϲεν | ὁ προφήτηϲ, ᾄδων τῷ πατρί·
ϲῷ φωτὶ, τῷ πνεύματι, | ὀψόμεθα
φῶϲ τὸν υἱὸν, | ἕνα θεὸν τὸν τριϲήλιον.

Τῶν πταιϲμάτων λύτρωϲιν | καὶ κινδύνων, δέϲποτα θεὲ
ἑνικὲ καὶ τρίφωτε, κατάπεμψον
ϲοῖϲ ὑμνηταῖϲ | πρεϲβείαιϲ τῆϲ θεομήτοροϲ.

ᾠδὴ ζʹ.
κατὰ τὸ «Ὁ ὑπερυψούμενοϲ.»

Ὡϲ ἐλέουϲ ἄβυϲϲον | κεκτημένοϲ, κύριε,
καὶ πέλαγοϲ ἄπειρον, | οἰκτίρμον, ἐλέηϲον
τοὺϲ ἕνα ϲε ὑμνοῦνταϲ | τριλαμπῆ θεὸν τῶν ὅλων.

Τὸν ἀπερινόητον, | ἑνικὸν καὶ τρίφωτον
θεόν ϲε καὶ κύριον | ὑμνοῦντεϲ λιτάζομεν·
παράϲχου τοῖϲ ϲοῖϲ δούλοιϲ | ἱλαϲμὸν ἁμαρτημάτων.

Ῥάδαμνον ἐβλάϲτηϲαϲ | τῷ πατρὶ ϲυνάναρχον,
ἄνθοϲ τῆϲ θεότητοϲ, | βλαϲτὸν ϲυναΐδιον,
παρθένε, τὸν διδόντα | τὴν ζωὴν πᾶϲιν ἀνθρώποιϲ.

61 τῆϲ μιᾶϲ Oct.: ὁρῶ τῆϲ D — 64 καταύγαϲον ταῖϲ αἴγλαιϲ ϲου Oct. — 66 βλέπουϲαν πύλην ὁ ὑποφήτηϲ D — 68 παρευθύϲ D: εὐθύϲ ϲε Oct. — 73 ὀψόμεθα τῷ πνεύματι Oct. — 75 κινδύνων δέϲποτα Oct.: πειραϲμῶν εὔϲπλαγχνε D accentibus minus commodis — 77 πρεϲβείαϲ Oct. — 79 οἰκτιρμῶν D — 82 βοῶμεν ϲοι Oct.

ᾠδὴ η΄.

κατὰ τὸ «Cοὶ τῷ παντουργῷ.»

Ἵνα τῆς μιᾶς ἀνακαλύψῃς πάλαι
σαφῶς κυριότητος | τριττὴν ὑπόςταςιν,
ὤφθης, θεέ μου, | ἐν ςχήματι ἀνθρώπων
Ἀβραὰμ ὑμνοῦντι | ςὸν κράτος ἑνιαῖον.

Cύ με πρὸς τὰς ςὰς θεουργικὰς ἀκτῖνας
δέρκειν καταξίωςον, | φῶς τὸ ἀπρόςιτον,
πάτερ οἰκτίρμον | καὶ λόγε καὶ τὸ πνεῦμα,
τοῦ εὐαρεςτεῖν ςοι | ἀεὶ, κύριε πάντων.

Ἤςτραψας ἡμῖν τῆς τριςηλίου δόξης
τὸν ἕνα, πανύμνητε, | Χριςτὸν τὸν κύριον,
πάντας μυοῦντα | τὴν μίαν θεαρχίαν
ἐν τριςὶ προςώποις | ὑμνεῖν εἰς τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

κατὰ τὸ «Ἡςαΐα χόρευε.»

Λαλιαί ςε βρότειαι | κατ᾽ ἀξίαν, | ἄναρχε μονὰς,
οὐ ςθένουςιν ὑμνεῖν· | πλὴν ὡς ἐφικτὸν
τολμῶντες ἐκ πίςτεως, | θεαρχικὴ | ςύνθρονε τριὰς,
δόξαν προςφέρομεν | τῷ ςῷ κράτει καὶ τὴν αἴνεςιν.

Ἰςορρόπῳ δόξῃ ςε | τὸν μονάρχην | τρίφωτον θεὸν
δοξάζει τὰ Χερουβὶμ | καὶ τὰ Cεραφὶμ
ἀχράντοις ἐν ςτόμαςι· | μεθ᾽ ὧν ἡμᾶς | τοὺς ἁμαρτωλοὺς
πρόςδεξαι, κύριε, | τὸ ςὸν κράτος μεγαλύνοντας.

Ὡς ἁγνὴ καὶ ἄμωμος | ἡ παρθένος | τέτοκας υἱὸν,
λυτρούμενον ἡμᾶς | ἀπὸ τῆς φθορᾶς,
θεὸν ἀναλλοίωτον· | ἀλλὰ καὶ νῦν | ἄφεςιν ἡμῖν
τῶν παραπτώςεων | καταπέμψαι καθικέτευε.

89 Genes. XVIII 2 — 93 οἰκτίρμον] παντοκράτορ in πανκράτορ corr. D — 96 Χριςτὸν καὶ κύριον D — 104 ὑμνοῦντα τὰ Χερ. D — 107 καὶ παρθένος Oct. — 108 ἀπὸ πειραςμῶν Oct. — 110 παραπτώςεως τοῦτον δοῦναι καθικέτευε Oct.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ.

Α

'Αν. = 'Αναστασιματάριον. Δοξ. = Δοξαστάριον. Εἱρμ. = Εἱρμολόγιον.
Πανδ. = Πανδέκτη.

Β

Γ

Δ

Ε

Η

Θ

Ο

Π

Ρ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΥΜΝΟΓΡΑΦΩΝ.

τῶν Μηναίων Τριῳδίου Πεντηκοσταρίου Οκτωήχου Παρακλητικῆς.

INDEX

RERUM ET NOMINUM.